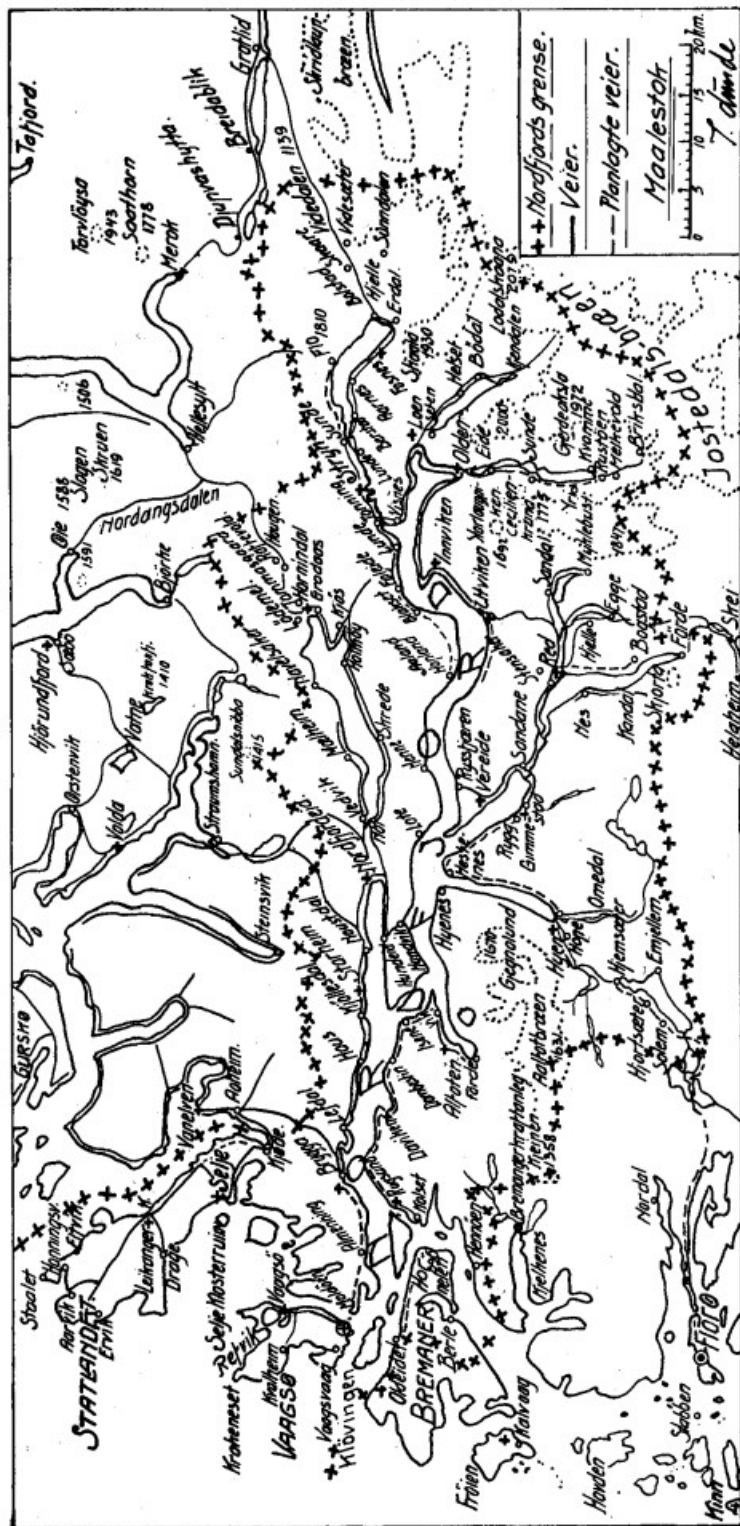

NORDFJORDINGERNES HISTORIE
I AMERIKA

Nordfjordingernes Historie i Amerika

Pastor L. M. GIMMESTAD, Ph. D.

J^ed bistand av

pastor R. J. MELAND, OLE I. STEEN

A. M. MONSON, H. O. KNUTSON

R. R. SIGDESTAD, J. D. KORSTAD

R. J. RAND, Pastor R. BOGSTAD

o. a.

PRINTED BY

i The Lutheran Free Church Publishing Company, Minneapolis, Minnesota

Copyright 1940, by
L. M. GIMMESTAD, Ph.D.
Clinton, Wisconsin

Indholdsfortegnelse

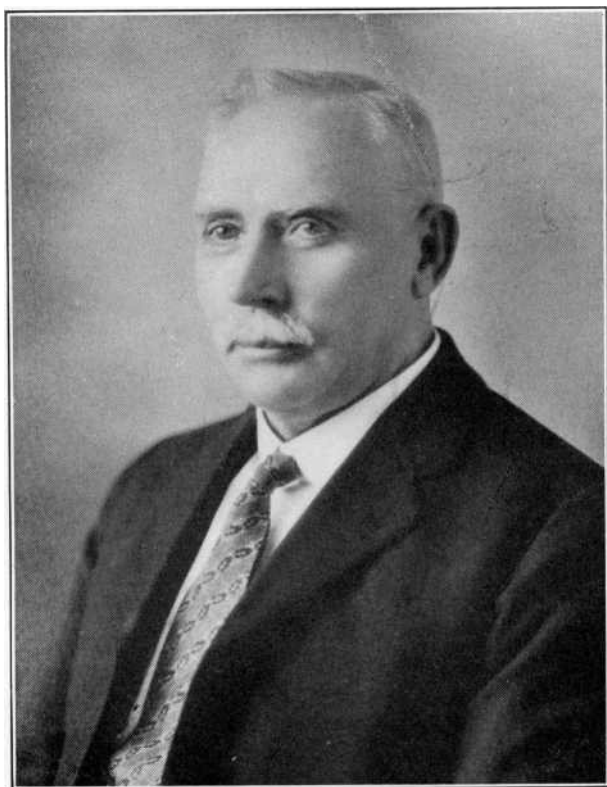
	Side
FORORD	7
<i>Første kapitel—</i>	
Nordfjord i de ældre tider	9
<i>Andet kapitel—</i>	
Utvandringen forberedes	38
Nordfjord før og nu 43	
<i>Tredje kapitel—</i>	
Utvandringen — Reisen til Amerika 60	
<i>Fjerde kapitel—</i>	
Utviklingen ved Øvre Mississippi 1825-1880	71
De nye omgivelser og deres indflytelse paa vort folks udvikling 79	
<i>Femte kapitel—</i>	
Nordfjordingernes Rydningsmænd, digt av Dr. Carl D. Kolset....	83
De første Nordfjordinger i østre Wisconsin	85
I Crawford county	93
I Eau Claire, Chippewa Falls og Orfordville	103
<i>Sjette kapitel—</i>	
Nordfjordingerne i og ved byerne Bricelyn, Frost og Kister, Faribault county, Minn., Rake i Winnebago county, og Kos- south county, Iowa	105
<i>Syvende kapitel—</i>	
Nordfjord-settlementet ved Newman Grove, Nebraska	162
<i>Ottende kapitel—</i>	
Nordfjord-settlementerne ved Madison, Syd Dakota	179
Ved Howard, Syd Dakota , ...	186
Ved Wessington Springs, Syd Dakota /-----	199
<i>Niende kapitel—</i>	
Nordfjord-settlementerne ved Belview, Minnesota	205
Ved Clarkfield, Minn.	225
Ved Stony Run, Minn. -----,-----	228
Ved Granite Falls, Minn. -----,-----	229
<i>Tiende kapitel—</i>	
Settlementerne ved Swift Falls og Benson, Minn-----	231

Side

<i>Ellevte kapitel—</i>	
Nordfjord-settlementerne i Long Island, Brighton co., Minn _____	250
Eidskog-settlementet, Bigstone county, Minn. -----	264
<i>Tolvte kapitel—</i>	
Spredte grupper av Nordfjordinger i Minnesota.....:-----	272
I Minneapolis og St. Paul, Minn. -----	286
<i>Trettende kapitel—</i>	
Nordfjord-settlementet ved Bristol, Day co., Syd Dakota-----	292
Smaa grupper i forskjellige stater -----	309
<i>Fjortende kapitel—</i>	
Nordfjordinger i Nord Dakota -----	314
<i>Femtende kapitel—</i>	
Nordfjordinger i Canada _____	324
<i>Sekstende kapitel—</i>	
Nordfjordinger ved Stillehavskysten _____	329
<i>Syttende kapitel—</i>	
Prester og missionærer fra Nordfjord eller av Nordfjord-æt-----	345
Bestyrere og lærere ved høiere skoler -----	373
Musikere _____	384
Læger, advokater, politikere, forfattere, bygmestre, kontraktører, ingeniører o. a. -----	386
<i>Attende kapitel—</i>	
Soldater av Nordfjord-æt i verdenskrigen -----	400
<i>Nittende kapitel—</i>	
Vaarliv — digt av Bertha Alsaker -----	450
Nordfjordlagets historie -----	450
Nordfjordlagets styremænd de sidste 20 aar -----	461
Embedsmænd fra 1910 til 1935-----	477
Nordfjordlagets stevner 1910-1940 -----	478
De løste opgaver -----	479
<i>Tyvende kapitel—</i>	
Regnskapslister og oplysninger:	
Bidragsyderne til Mindegaven (1920)-----	483
Til skogplantning i Nordfjord (1930)-----	503
Nordfjord (Digt av Laura Ringdal Bratager)-----	509

Portrætter og Illustrationer

	Side
Kart av Nordfjord	..Føste blad
Nordfjordfanen	Foran titelbladet
L. M. Gimmetstad	Foran Forord
Parti av Maaløy	45
Prestegaards Aleen, Davik	46
Parti av Rugsund	51
Parti av Nordfjordeid	52
Jentebaaten paa Trandalsvatnet	54
Parti av Sandane	55
Loenvand, Nordfjord	56
Parti av Stryn	57
Parti av Opstryn	58
Videsæter mot Stryn	59
Rasmus Brekke	116
John J. Mæland	119
Mr. og Mrs. John Meland	138
Larsl. Flo med familie	140
John Saarheims Torvhytte	181
A. O. Gimmetstad	213
H. O. Knutson med familie	215
Monsonbrødrene	220
Ole R. Svors hjem	234
David Pederson Verlos hjem	238
Ole Simonson Raudi og familie	240
Guldbrudeparret, Mr og Mrs. Rasmus Simonson	241
J. D. Korstad	243
D. M. Davidsens hjem i Benson	249
J. B. Aasebø	257
O. I. Steens hjem, Ortonville	260
Peder A. Pederson	262
Peder A. Pedersons hjem, Bigstone Lake	263
Peter Stareim (Storm)	266
Rasmus Jacob Rand	270
L. J. Brynstad med familie	283
Ben A. Tvinnereim med familie	307
John Solbergs hjem ved Baker	318
G. L. Mork med familie	327
Mr. og Mrs. Lars O. Brekkes guldbryllup i Seattle, Wash.	330
Mrs. Marie Berglund	338
Mr. og Mrs. Solibakke paa deres 40-aars bryllupsdag	339
Mr. og Mrs. Solibakkes loghus ved Robbin, Minn.	340
Kirke og prestegaard i Ortonville, Wis.	344
Pastor Rasmus J. Wisnaes	347
Pastor Rasmus Bogstad	355
Andreas Eldevik	383
Kolbein Ornes	385
Miss Caroline Sætre	388
Elias Rachie, Minneapolis	391
Rasmus L. Mork	395
Soldatermonumentet, Ortonville	400
Josephine Marie Severson	402
Karl D. Kolset (U. S. Army)	421
Samuel Kornelius Nord (U. S. Army)	427
Gimmetstad, Aaland, Kolset, Rosehfid	460
L. M. Gimmetstad, formand	463
Ole I. Steen, viceformand	465
Carl D. Kolset, sekretær (død)	469
Pastor R. J. Meland, kasserer	474
Nordfjordlagets første stevne, 1910	464-465
Brudepynten — Dr. og Mrs. Kolset paa sølvbryllupsdagen 1934 ..	740
Mindegavekomiteen (gruppe)	480
Thor Andersons loghus i Aitkin co.	482

PASTOR L. M. GIMMESTAD, PH. D.

FORORD

Allerede ved Nordfjordlagets første møte blev der uttalt et enstemmig ønske om at faa Nordfjordingernes historie skrevet og utgit i bokform. Laget saa sig derfor om efter en' mand, som med rimelighet kunde formodes at være villig til at yde noget av sin tid og kraft, uten finansielt vederlag, for at dette ønske kunde føre til handling. Man hen vendte sig da til mig, og sangvinsk og virkelysten som jeg var — lovte jeg efter evne og anledning at etterkomme lagets begjæring.

Det gjaldt da først at komme i kontakt og rapport med mine sambygdingen i Nordvesten. Dette lot sig lettest gjøre ved at benytte den norsk-amerikanske presse, og i forbindelse dermed at begynde en utstrakt korrespondance. Derved kunde jeg ialfald opnaa, at folk blev opmerksom paa, at et Nordfjordlag nu var organisert, og at dette hadde sat sig som maal at faa det her omhandlede arbeide utført. Dernæst fik jeg trykt et stort oplag av "questionnaires", som, ifald de blev ordentlig utfylt, vilde skaffe mig de fleste av de opplysninger som maatte lægges til grund for en paalitelig fremstilling av Nordfjordingernes historie i Amerika. Disse lister la jeg da i over tusen egenhændig skrevne breve og spredte dem saaledes ut over Nordvesten. Dette forsøk bar adskillig frugt, men ikke paa langt nær nok til at tilfredsstille behovet. Fra enkelte settlementey kom der ikke et eneste svar. Det var klart at man hadde lagt listerne tilside for at vente en "beleiligere tid". Jeg bestemte mig derfor til at henvende mig til en eller flere interesserte mænd i hvert av de større settlementer og be dem ta sig av indsamlingen av historisk materiale, hver i sin kreds. Som følge av denne henvendelse sendte min bror, Anders M. Monson, Belview, Minn., mig en værdifuld pakke av velordnede opplysninger om settlementet dersteds allerede i 1912. Næsten samtidig med denne kom der ogsaa glædelige underretninger fra settlementet ved Ferryville, Wis., saavelsom fra Chippewa Falls, i samme stat. I 1914 tok man fat paa arbeidet i settlementerne ved Howard og Madison, Syd Dakota, og likeledes ved Bristol i den nordlige del av staten. Listen over dem som tinget boken begynde ogsaa ved denne tid at bli opmuntrende, saa enkelte av de ledende mænd i laget begynde at tale om bokens utgivelse som nær forestaaende. — Da lød der et skud i Sarajevo, — og mangt et ædelt foretagende blev nu en tid hindret i sin fremgang. Selv under verdenskrigen fik jeg dog anledning til at reise meget som festtaler og foredragsholder, og paa disse reiser samlet jeg da det materiale som var tilgjengelig for mig. Saa kom 1918 med fred, og da var Nordfjordlaget straks i virksomhet med at faa ut sin første aarbok. Dens indhold viser, at man ikke hadde glemt hvad man hadde besluttet i 1910. I 1922 sendte Ole I. Steen og Rasmus Rand mig sine ypperlige

oplysninger om Nordfjord-settlementerne i Bigstone county, Minn. Det følgende aar fyldte Steen og dr. Kolset hele aarboken med oplysninger om soldater av Nordfjord-æt, som hadde tat del i verdenskrigen. I aarboken for 1924 fortsattes oplysninger av denne art. I dette aar kom desuten øvede kræfter til. Historikeren Jacob Aaland og kunstneren Jon Rosenlid besøkte nemlig næsten alle Nordfjord-settlementer i Amerika den sommer, og da min tid var fuldt optat med ordningen av reiseruter og programmer, med at reklamere deres møter og sørge for at deres reise fra Bergen til Stillehavskysten og tilbake kunde bære sig, fandt jeg det nødvendig at opfordre historikeren Aaland til at notere hvad han paa vore ture kunde faa samlet av historisk materiale, som jeg senere kunde benytte. En del av dette er indflettet i hans reiseberetninger, som disse findes i aarbøkerne for 1924 til og med 1927. Beretningen om settlementet ved Ferryville blev endog saa omhyggelig skrevet, at den er gjengit næsten uten forandring i dette verk. Det samme kan ogsaa sies om en værdifuld artikkel under overskriften *Nordfjord før og nu*, skrevet av Ole I. Steen. Andre kortere bidrag er ogsaa optat væsentlig uforandret.

Efter 1930 kunde laget for alvor ta fat paa fuldførelsen av dette arbeide; ti nu var baade mindegaven og "skogsaken" bragt i havn. Ved sin jubelfest i 1935 kunde det derfor samle sin kraft om dette foretagende. Mænd med indsigt og øvelse lovte nu at bringe sine materialsamlinger "up-to-date". Min bror A. M. Monson var ogsaa nu den første som kom mig til hjælp. Han lovedes virksom støtte av H. O. Knutson ved Belview. Mrs. L. A. Løken i Qlarkfield tok fat paany med ungdommelig kraft og begeistring. Steen og Rand tilbød sig at gjennomgaa papirene for deres settlementers vedkommende; J. D. Korstad tok sig av settlementerne ved Benson og Swift Falls, og pastor R. J. Meland lovte at skrive om Nordfjordingerne ved Bricelyn i Faribault county. Rasmus Sigdestad hadde allerede levert mig en grei oversigt over settlementet ved Bristol, S. D. Ved sit stevne i Fargo i 1939 besluttet derfor laget, at *Nordfjordingernes Historie i Amerika* skulde trykkes før lagets 30-aarsfest i 1940.

Til de mange, baade nævnte og unævnte, som har støttet mig i det ikke ubetydelige arbeide, som har været forbundet med utgivelsen av dette verk, vil jeg uttale min hjertelige og ærbødige tak.

LARS M. GIMMESTAD.

Clinton, Wisconsin, vaaren 1940.

N, B.: Læseren vil behage at merke sig, at blade undertiden blir borte, ofte paa en helt uforklarlig maate, under forsendelsen og behandlingen av et saa langt manuskript som dette. Skulde det derfor vise sig, at der findes mangler, som har sin grund i saadanne uheld, i dette verk, saa bedes den velvillige læser godhetsfuldt undskyldte. — L. M. G.

Første kapitel

Nordfjord i de ældre tider

Den første store indskjæring i Norges kystlinje søndenfor Stat kaldes Nordfjord, og bygden er opkaldt efter fjorden. Paa det punkt, hvor selve fjorddypet munder ut i Nordsjøen, ligger den efter kartet at dømme nøiagtig paa den 62de breddegrad. Derfra strækker den sig i øst-sydøstlig retning i en længde av omkring 55 mil. Med alle sine poller, viker, bukter og bifjorde har den en strandbred som sikkert er flere hundre mil lang. Fra fjordarmene gaar der i regelen lange og tildels brede dale ind mellem fjeldene.

Ute ved kysten er der en beskyttende skjærgaard bestaaende av over 100 øer og holmer. Blandt disse hæver den store Vaagsø sig som en mur mot havets bølger og storme. Et stykke nordenfor denne strækker det 1,800 fot høie Statland sig som en mægtig arm ut mot det urolige Norske Hav, og omkring 20 mil søndenfor dette vidtkjendte forbjerg ligger øen Bremangerland, hvis høieste punkt, Hornelen, rager 3,000 fot op over havflaten. Fra disse hjørnestene, Stat i nordvest og Hornelen i sydvest, strækker bygden sig omkring 85 mil østover og har som sin østgrænse vandskillet i landets hovedfjeldkjæde.

Ute ved Nordsjøen kan man vel si at aaser, fjeldrygger og de større øer har en høide av henimot 2,000 fot; men landet synes at stige hurtig efterhvert som man reiser østover. Denne stigning er forholdsvis jevn og merkes lettest ved at fæste øiet ved de høieste tinder. Langs bygdens nordgrænse er i det hele tat fjeldene adskillig lavere end paa dens sydgrænse; men de er dog ogsaa der helt majestætiske. Følgende høider kan nævnes: Foldalshorri, 3,498; Kirkefjeld, 4,827; Hornindalsrokk, over 5,000, og Opbluseggen, 6,135 fot. Paa sydsiden av fjorden har man først Hornelen, 3,000; Hjelmen, 3,993; det kjendte sjømerke Kjeipen, 4,459; Gjegalunden, 5,986; Snenipa, 6,096; Gjerdeakslan, 6,404; Ravnefjeldbræ, 6,572; Jostedalsbræ, 6,678, og endelig Lodalskaapa, 6,791 fot over havet. Det sidstnævnte fjeld hæver sig op over Norges største isbræ, Jostedalsbræ, som dækker en del av den ca. 6,000 fot høie fjeldryg, som danner Nordfjords østgrænse.

Ved bygdens nordøstre hjørne har landets hovedfjeldkjæde, som fra egnene ved Røros i det hele har gaat i vest-sydvestlig retning, bøiet skarpt mot syd og saaledes dannet en vinkel, hvis nordvestside er blit et relativt svakt punkt i fjeldbygningen. Under det vældige press fra sydøst synes bergflatene ved Geiranger været løftet op og kløvet.

Av lærde mænds skrifter, specielt geologen dr. W. C. Brøggers, har jeg faat det indtryk, at det omraade som vi kjender under navnet Nordfjord, i bergkjædedannelsens tid laa der som et øde og tomt fjeldplateau hældende som et skraatak utover mot havet. Dette "skraatak" har vel efter fjordens retning at dømme hæl det en smule mot nordvest. Hvis man tør gaa ut fra, at fjeldryggens høide dengang var nogenlunde som den er i vor tid, synes dette "skraatak" ha hældet mindst 50 fot i milen vestover mot Nordsjøen. Dette er vel værd at merke sig; ti det gir os nøklen til forstaaelsen av mange ting. Over et saadant plateau vilde snart nedbøren begynde at sætte spor efter sig. Grunden var vistnok haard, bestaaende av grundfjeld, granit og gneis og muligens allerede dengang hist og her av konglomerat, gabbro og syenit; men naar bække og elve begyndte at føre sand, grus og sten nedover, skar de sig snart ned og dannet trange dale med bratte sider, dype skar og tilsyneladende bundløse jøl. — Den som ønsker at se et slikt jøl, vil kunne tilfredsstille sin nysgjerrighet ved Jølbroen litt over en mil nedenfor Videsæter i Opstryn. Jølet er paa dette punkt 295 fot dypt, og den fossende elv og de rullende stene skjærer sig stadig dypere ned. — De mange elve har da samlet sig og dannet egnens "storelv", og saaledes er vel de nuværende dalfører og hovedfjorden og dens grene først blit indridset i den haarde grund og Nordfjords "drainage system" i sine hovedtræk bestemt.

Saa kom da istiden, og den blev et bekvemt redskap i Guds haand til at fortsætte og fuldføre det arbeide, som netop har været hentydet til — at danne rummelige dale og bølgende sletter, slakthældende aaser og fjeldsider, et dypt leie for fjorden og dens arme, store strandlinjehjeller, moer, terrasser, myrer og hauger. Fra fjeld til fjære lagdes der lag av

ler og grus, og flere av grundbetingelsene for vekstliv var saaledes tilstede. Dette skede dog vel først henimot slutningen av istiden og tjente som en overgang og indledning til en ny tid.

Men nogen tør spørre: Er det mulig at istiden kan ha bevirket saa store forandringer, som der her er tale om? Nu vel, la os se litt paa dette spørmaal. Man antar at bræen den gang paa mange steder var adskillig over en mil tyk, og at den laa med knusende vegt over hele landet. Hvor stor kunde vel denne vegt være? Mindst et par hundre tons pr. kvadratfot av det ovenfor nævnte hældende "halvtak". Dette hadde en utstrækning av omkring 1,700 kvadratmil, og naar bræen over disse vidder satte sig i bevægelse, kan man let indse, at klippen, som endog "dirrer under fossens stød," ikke blot maatte dirre men smuldre op og knuses, hvor bræen rigtig fik tak paa den. Der gik saaledes en praktisk talt uimotstaaelig grovhøvel over alle aaser, rygger og høidedrag i Nordfjord i hin tid, og dens tand bet bedre end skarpslepet staal. Den dreves fremover ikke blot av bræens vekt, men av kulden, som uavladelig skjøv paa, eftersom is dannedes av vand i bræen. — Naar vand fryser er det nemlig istand til at sprænge kanoner. Det maa nemlig ifølge en naturlov tilta omkring en tiendedel i omfang i det øieblik dets temperatur synker under frysepunktet. Naar nu dertil kom, at sand, grus, grot, sten og klippeblokke skurte, skrapet, raspet, rev, hamret og hug og meislet klippegrunden under ismassenes fremadskriden, saa lar det sig forklare, hvorledes bl. a. de vakre trauglignende dale som Stryn og hele Hornindalen og dens fortsættelse vestover har faat deres fortryllende form. Mangen en haard fjeldknaus har under bræens tryk maattet gi efter, og mangen høi tind har mistet sit fotfæste og styrtet hovedkuls i dypet. Det var ikke saa like til at sætte sig imot bygdens forbedring i de dage.

Paa sin opsplitende vandring vestover har isbræen — sandsynligvis henimot istidens slutning — neppe hat noget vanskeligere sted at passere end den trange port mellem Gjegalund og Mørkeset Fjeld. Der kommer nemlig hovedfjorden fra øst, Aålfotefjorden fra sydvest, og hovedfjorden, under navn av Isefjorden, bøier av mot nordvest. Mellem Krokenæset og Jælsnæset ved Isefjordens sydende, er fjorden ikke paa langt nær en mil bred, og isen har der, som det synes, taarnet sig op; ti

skuringsmerkene sees høit oppe paa fjeldvæggen, og bræen har boret sig 1,200 fot ned i dypet. Et stykke længer nordvest, mellem Isenæset og Hamnæs, hvor trykket f ra Eidsfjordens ismasser vel har git sig klart tilkjende, maa loddet sænkes 1,853 fot, før det naar bunden. Merkelig nok er dybden utenfor Otteren, vestenfor Daviken, hvor fjorden bøier mot sydvest, ogsaa nøiagtig 1,853 fot.

Den forholdsvis milde periode, som avløste istiden, synes ha vært en rigtig vaartid for Nordfjord. Vekstlivet har bredt sit flor utover bygden fra fjeld til fjære. Mose, lyng, græs, krat og skog fandt sin av. naturen anviste plads. Strandlinjer og strandlinjehjeller viser, at landet har hævet sig betydelig, og det har derved skaffet vilkaar for en forholdsvis tæt bebyggelse. Skogen synes at ha strakt sig helt fra kystens ytterste øer til dalene i Opstryn.

Nogenlunde samtidig med vekstlivet fulgte naturligvis utfoldelsen av bygdens fauna, og fiskestimene fra havet fandt vel veien ind gjennom fjorden likesaavel dengang som i vor tid. Nu var derfor tiden kommet for menneskene at begynde at slaa sig ned der. Men hvem der var bygdens første “settler” og naar han grundet sit hjem der, vet vi intet om. Sagaskrivernes tid var endnu ikke kommet. Jeg spurte engang arkæologen dr. Haakon Schetelig ved Bergens Museum, om han kunde gi mig nogen oplysning om Nordfjords ældste bebyggelse; men han svarte, at selv om utgravninger og mere tilfældige jordfund viste, at folk hadde bodd der endog i stenalderen, saa var det forbundet med store vanskeligheter at kunne si noget bestemt om folk og forholde der i, hvad man kalder den graa oldtid. At der paa mange omraader hadde vært en rik utvikling der endog før vikingetidens begyndelse, det er omkring 800 aar efter Kristus, ansaa han for hævet over enhver tvil.

Samfundet hadde faat sin faste form. Retspleien, lovgivningen, eiendomsretten, det huslige liv, arbeidets fordeling, militære ordninger, religiøse skikke og vedtægter, handel og skibsfart endog paa fremmede lande m. m. m. viste, at en høi kultur allerede dengang hadde utviklet sig der, og at den vidner om en lang og frodig vekst. Denne lange utviklingstid hadde dog ikke været nogen uskyldighetens guldalder. Mellom trælen og kongen var der blit mange samfundslag, og grundsætningen om den størst mulige

frihet for det størst mulige antal, eller likhet, broderskap og humanitet, synes i regelen ha maattet vike plassen for magtens ret, selv om ogsaa denne baade ved lov og sædvane hadde faat sin begrænsning. Familien og stammen dannet et slags retslig enhet, og i tilfælde f. eks. av mord eller manddrab betragtedes dette som "et hugg i slekten". Dette "hugg" kunde dog i almindelighet sones med bøter. Mandeboten varierte efter den dræbtes stilling i samfundet. En fri mand, en hauld, en høvding var i denne henseende av meget forskjellig værd. Forholdet var: bonden 1, haulden 2, hersen 4. Den forurettede slekt indkrævede boten, og den skyldiges slekt var ansvarlig for botens betaling. Ens personlige ret til hevn blev dog respektert paa den maate, at man ikke blev tvunget til at motta mandebot. Hevnen betragtedes som ens lovlige ret. Der var ogsaa forbrydelser, som efter den almindelige retsopfatning ikke kunde utsones med bøter. — Et gammelt retsmiddel som holdt sig helt ned i vikingetiden, var holmgang. Disse tvekampe har vist ofte været misbrukt. Et eksempel derpaa nævnes i Egils saga, hvor der fortælles om en mand, som hadde samlet sig meget jordegods ved at stevne bønder til holmgang, og saaledes skaffet sig lovlig ret til deres eiendom. Da Egil Skallagrimson ikke var tilfreds med den behandling en viss arvesak fik paa Gulatinget, stevnte han sin motstander til holmgang, og efter en vild kamp bet han dennes strupe over. Paa Island blev holmgang forbudt i aaret 1006. Hevnen var søt i hin tid. En gammel viking hadde faat vite, at en av hans sønner var blit dræpt, og han tok sig saa nær av dette, at han blev syk og gik tilsengs. Hans gjenlevende søn trøstet ham med, at de kanske kunde faa hevn, og da kviknet gamlingen til og kom sig snart paa benene igjen.

I det hele tat maa vel de aarhundreder som gik umiddelbart forut for vikingetiden ha været en haard og hjerteløs tid. Rike paa kundskap, gods og guld og fulde av ærgjerrighet og havesyke synes de ledende i samfundet at ha øvet et haardt tryk paa de mindre heldigstiliede av deres medborgere, og mange av disse har sandsynligvis ogsaa av den grund søkt bort fra landet. Min opfatning er den, at hine aarhundreder har været fyldt av en urolig og krigersk aand, som ganske naturlig ledet til blodsutgydelse og uretfærdighet, som atter resulterte i sædernes forraelse og religiøs

forvildelse.

Germanerne var ved begyndelsen av vor tidsregning et i sædelig og religiøs henseende forholdsvis rent og kraftig folk. Da vi syv, otte hundre aar senere faar et glimt av de norske stammer, synes vi kunne spore adskillig nedgang paa disse omraader. Deres religionsøvelser er blit grov avgudsdyrkelse, og det ser ut, som om deres tro for en ikke ringe del bestaar av ideer, som har faat tidens stempel trykt paa sig. Historikeren dr. Alexander Bugge sier, at hin tids største feil var dens mangel paa mildhet, retfærdighet og menneskekjærlighet. Ellers stod den i mange henseender overordentlig høit. Mod, tapperhet, ordholdenhet og agtelse for loven som værn for ens frihet hørte til de ting som omtaltes med ærbødighet blandt vore fædre ved begyndelsen av den historiske tid. I en langt ældre tid har vel ogsaa hjemmets renhet nydt en lignende anseelse.

De som først benyttet sig av anledningen til at sikre sig et hjem i Nordfjord, synes at ha været overbevist om, at den som først begyndte at rydde et landstykke og der opførte et skjul for sig og sine, var virkelig og ubestridelig eier av dette sit landnam. De sa til sine slektninger og venner:

“Lat oss rydja og byggja oss’ grender, og so eiga me rudningen trygt.”

Dette princip hadde merkelige følger. Gaarden blev i særegen forstand familiens eiendom, dens ættegods. Gik den i lang tid i arv i slekten, blev dennes hoved som hauld — et. ord som rimeligvis i det væsentlige hadde den samme betydning som odelsbonde, og hauldsret, d. e. odelsret — en fremragende mand i bygden. Eiendommen kunde nok til en tid komme ut av familien ved salg, men slekten hadde ret til at kjøpe den ind igjen paa fordelagtige vilkaar. Disse haulder blev saaledes en klasse, som nød store forrettigheter. De som fik sig “kjøbeland” maatte gi avkald paa hauldens forrettigheter som eiendomsbesidder. Dernæst kom rimeligvis den “arnefaste mand” — et uttryk som høist sandsynlig betegner en fast bosiddende mand, leilændingen, den fribaarne, som vel kunde tjene sit brød som dreng (eller terne) i familien; og endelig den retløse træl, som dog med sin kone og sine barn bodde i en stue for sig selv — liten og ussel, efter Rigsthula at dømme —

og dog bedre faren end de fleste slaver i det av mange lovpriste romerske rike. ,

Med tiden blev høist sandsynlig haandverkere: smede, snekkere, baatbyggere, skibsbyggere o. l. en klasse for sig, men deres relative sociale og retslige status kjendes ikke. Høiere end familiens og slektens overhode stod stammens, som bar titelen herse, en titel som betegnet baade retslig og "kirkelig" myndighet. Han var tempelforstander og stammens ledende mand paa Gulating. Han tok folk i ed, mens han bar helligdommens guldring paa sin arm. Han hadde, hvad vi vilde kalde en livvakt paa seksti mand og mottok "gaver" til sit ophold og templets vedlikeholdelse. Høiere end hersen stod vistnok jarlen, sandsynligvis krigerhøvdingen, og øverst fylkeskongen. Det var saaledes en lang rangstige man ved gilder og rettergang hadde at ta hensyn til, da endelig samfundet hadde naadd sin fulde utvikling.

Da ordet fylke i vore dage atter er tat i bruk, tør læseren ønske at lære dets, gamle betydning at kjende. Nøklen til den rette forstaaelse av ordet gir Tacitus, idet han fortæller, at germanerne hadde for skik at stille sammen i slaglinjen dem som var forbundne med slektskap og frendskap. Disse, som i aller egentligste forstand tilhørte det samme folk, den samme stamme, det samme "hundrede", blev derfor i militær henseende betragtet som en enhet og sat ind i "geledet" som saadan. Slaglinjen kunde saaledes med rette sies at fylkes, idet den blev opstillet som her antydnet, den ene beslektede gruppe efter den anden. Nu benyttes derimot ordet for det meste som ensbetydende med det tyske ord amt, der i dansketiden trængte sig ind i vort sprog, som f. eks. Nordre Bergenhus Amt kaldes nu Sogn og Fjordane Fylke.

Nordfjords første indbyggere ernæret sig vel hovedsagelig ved jagt og fiskeri. Eftersom man fra tid til tid fik ryddet litt ny jord — og med rydningsarbeidet kan det vist ikke ha gaat fort med de redskaper man dengang benyttet — blev åkerbruk av større og større betydning. Fædrift fik uten tvil ogsaa en tidlig og stor utbredelse i bygden; ti kjør, faar og gjeter skaffet ikke blot sund og kraftig føde, men tillike materiale til klær, felder og dækker av mange slags. Ja, kvæg blev vel ogsaa i Nordfjord den anerkjendte værdimaaler og det første byttmiddel. Handel kunde saaledes

komme igang, og inden ret længe holdt sandsynligvis metallerne sit indtog i bygden. De gamle gravhauger fortæller adskillig herom. Tydpligst og mest belærende taler kanske det bekjendte gravfund, som fremkom paa Evebø i Gloppen i 1889. Denne gravs indhold nedlagdes der ifølge Alexander Bugge omkring aar 600 e. Kr., altsaa for 1300 aar siden. At studere fundets enkelte gjenstande er som at læse et rikt illustrert historisk verk, Ja, selve gravhaugen vidner om tidens kulturstandpunkt og livsopfatning. Av gravgodset skal jeg kun nævne: "træspand, skaal, æske med skyvelaag, lerkar, spyd, sverd, beltebeslag . . . rester av en skaalvegt, en skindpung med syv vegtlodder av bronze, skjoldbule, en guldmynt med billede av Theodosius II, træfuttal." Dr. A. Bugge skriver: "Han var klædt i en baade vakker og smakfuld dragt, som vidner om at norske kvinder for tretten hundre aar siden var likesaa dygtige til at væve som i vore dage. Langs forsiden av kjortelen var der fastsydd en bord med indvævede stiliserede dyremønstre i brunt og mørkegrønt. Halslinningen var ogsaa mønstret, og hadde indvævede ruder av sølvtraad. I hjørnerne av kjortelen var der frynser. Selve dragten, som var aapen fortil og blev holdt sammen med sølvhefter, var av rødbrunt tøj med indvævede ruder av grøn traad. — Vakrere klæder hadde neppe nogen mand nordenfor Alperne." — Her hvilte altsaa en høvding, som hadde faat en helt kongelig bgravelse, og som trods de 1300 aar, som er svundet siden hans tid, endnu taler til os i et sprog, der har en merkelig kraftig og hjemlig klang.

Ved særdeles elskværdighet fra dr. Haakon Schetelig's side fik jeg i 1930 anledning til at se mange av de oldfund, som fra Nordfjord har været sendt til Bergens Museum. Blandt disse var ogsaa ovennævnte guldstykke fra Evebøfundet. Og jeg kan trygt si, at av de guldmynter jeg har holdt i min haand, var dette utvilsomt det mest værdifulde. Et andet fund, som var vanskeligere at forklare, var et av dem, som sidst er kommet frem i dagen i Nordfjord, nemlig det som nylig fandtes i veimuren mellem Indviken og Utviken. Dette bærer nemlig ordet Boihem skrevet med runer og tør derfor muligens betyde, at vedkommende runerister har gjort en reise til Bømen; men hvor teksten er saa kort og lakonisk, kræves der næsten en inspireret fortolker for at faa meningen frem.

Av oldfund har der været gjort et merkelig stort antal i Nordfjord — mindst 132. Som herred staar i denne henseende Stryn øverst i hele amtet, nemlig med 53 fund. Dernæst kommer Gloppen med 28, Eid med 16 og Selje med 14. Det store fund paa Myklebust paa Eid sies at være et av de rikeste i hele landet. Det blev undersøkt i 1874 og har beholdt sin fremskutte plads i alle disse aar. Sammen med de andre fund i bygden kaster det adskillig lys over livet og utviklingen i dette fylke gjennom de tidsrum som kjendes under navnene stenalderen, bronsealderen og den ældre Og yngre jernalder, d. v. s. fra den ældste bebyggelses tid til omkring 1050. Den yngre jernalder regnes fra aar 800 til 1050 — altsaa den bekjendte vikingetid. Det bør tilføies, at der i Nordfjord har været gjort værdifulde fund fra alle disse “aldre”, men de fleste fra den yngre jernalder. Her kan der imidlertid ikke gives nogen utførlig beskrivelse av disse fund og heller ikke av de bautastene, som har været reist paa flere steder i bygden; ja seiv den vesterlandske billedsten i Stryn og den vakre billedsten paa Austreim i Gloppen maa forbigaas. Jeg maa la mig nøie med at henvise læseren til dr. Alexander Bugges bidrag til det store verk *Norges Historie* (6 bind), utgit i Kristiania i 1909 og 1910; til *Topografisk Beskrivelse av Nordre Bergenhus Amt* (2 bind), utgit ved prof. Amund Helland, Kristiania 1901; til historikeren Jacob Aalahds høist værdifulde skrifter om de forskjellige herreder i Nordfjord; til skriftet *Nordfjords Kyst* ved Kr. Sunde i Maaløy, og *Stryn herad* 1837-1937, utgit av Stryn kommune 1937.

Om folk og forhold i Nordfjord og dets omegn i løpet av det 9de og 10de aarhundre er der intet skrift, som kan sammenlignes med Egils Saga. Mange værdifulde opplysninger om bygden helt ned til slutningen av det 12te aarhundre findes dog ogsaa i Snorre Sturlasons Kongesagaer.

En av grundene hvorfor nordfjordingene og deres naboer sydover langs kysten hadde sluttet sig sammen som en retslig enhet eller stat, var vel hensynet til det fælles forsvar. Vi merker nemlig hentydningen til fylking og leding, til herser, jarler og konger, saavel som til ordningen med skibreder næsten saa langt tilbake som de skrevne beretninger gaar.

At byde ut leding var at utkommandere krigsflaaden og at træffe de nødvendige forføininger med hensyn til de enkelte skibe og deres

besætning, bevæbning, proviantering osv. Herser og haulder og deres familier eiede vel det meste av bygdens jordegods, men det store flertal av bønderne — hvad vi vilde kalde folkets brede lag — bestod vistnok av dem, som bodde paa “kjøbeland”, eller av leilændinger og haandverkere. Disse nød ogsaa, som det synes, en betydelig frihet og kunde ifølge de gamle germaniske retsbegreper ikke vilkaarlig beskattes. Princippet “no taxation without representation” var en væsentlig del av, hvad man ansaa for en fri mands borgerlige ret. Den fyrste som ikke respekterte den fri bondes ret i denne henseende, blev betragtet som en tyrann og hans herredømme som et slags voldsherredømme. Tanken var egentlig den at “skatten” skulde betragtes som en fri gave, hvis størrelse bestemtes av giveren seiv.

Efter aaret 860 fremtraadte der dog en høvding som paaberopte sig et helt andet princip, nemlig erobrerens ret. Denne mand var Harald Haarfagre. Med en betydelig hær fra Østlandet drog han over Dovre og underla sig Trøndelagen. Ved munden av Nidelven, hvor det nuværende Trondheim ligger, bygget han en krigsflaate og samlet folk og skibe til et hærtog langs kysten. Kongerne i Møre, Romsdal og Fjordene forstod naturligvis, hvad der var igjære, la planer til fælles forsvar og utbød leding. For at svække deres motstand sendte Harald underhandlere til ledende mænd som Kaare paa Berle og dennes svigersøn Kveldulv, og disse kongens agenter arbeidet ikke forgjæves. Baade Kaare og Kveldulv indtok til en begyndelse en avventende holdning, og ved dette var igrunden meget vundet for Harald; ti begge disse mægtige vikinger var høvdinger av rang. Det avgj ørende slag, som sies at ha været et av de haardeste i hele Haralds erobringstid, stod ved Solskjel ved Trondhjemsfjordens munding i 865. Der kjæmpet Fjordenes konge Audbjørn i spidsen for vore sambygdinge, og han lot sit liv der. Kysten sydover til Stat laa nu uten tilstrækkelig forsvar, og Harald kunde derfor anvende det meste av sin tid til at ordne forholdene, efterhvert som han bevæget sig frem fra bygd til bygd.

Vemund Kamban, som efter tilnavnet at dømme rimeligvis hadde vært paa tog i vesterlandene, hvor allerede den gang saa mange nordmænd hadde slaat sig ned, blev nu konge i Audbjørns sted, og bygden var saaledes ikke uten militær ledelse. Vemund

Kamban manglet heller ikke mod; ti, vi finder ham inden ret længe ganske nær grænsen mellem Nordfjord og Sunnmør. Sagaen fortæller, at da Harald ut . paa høsten var kommet til Søndmøre, blev han av sine menner fraraadet at søke at seile forbi Stat saa sent paa aaret; og det er vel mulig, at ikke blot hensynet til høststormene, men ogsaa til pile- og spydstormene kan ha bevæget ham til at vende tilbage til Trøndelagen. Imidlertid var han ikke uvirksom. Hans befalingsmand Ragnvald jarl fik nys om, at Vemund Kamban opholdt sig paa Naustdal, en gaard vestenfor Eid i Nordfjord, og han kom i al hemmelighet med krigsmænd dit ved vintertid, og disse omringet huset og indebrændte Vemund og nitti mand. (Mange aar senere blev Ragnvald seiv indebrændt.) Snorre fortæller, at Berle-Kaare derefter reiste til Harald Haarfagre med et velrustet skib, og at han og hans to sønner blev Haralds mænd. Dit kom ogsaa senere Kveldulvs søn Torolv; men Kveldulv seiv blev sittende hjemme stiv, sta og opsætsig. Berle-Kaares sønner tok sig godt op. Eyvind Lambe hævdede sin stilling i hirden, da han senere sluttet sig til den, og Ølve Hnuva blev kongens skald. De var allerede dengang bereiste og navnkundige mænd.

Eftersom Harald Haarfagre skred frem paa sit seierstog, blev fylkeskongernes titel avskaffet, og jarler blev indsatte i kongernes sted. Roald, som før hadde været kong Audbjørns jarl, blev nu kong Haralds jarl over Fjordene, han hadde nemlig set fra hvilken kant vinden blaaste og satte sine seil derefter. I 866 kom kong Harald Haarfagre med sin flaate sydover til Nordfjord, og der nævnes intet i sagaen om nogen alvorlig motstand mot den mægtige erobreren i denne bygd. For at kunne hævde sin stilling som konge maatte Harald naturligvis omgi sig med en stor hær. Dette krævet midler: penger, gods, vaaben, skibe, proviant m. m. m. De beseirede konger og herser mistet vel uten videre sine eiendomme. Haulder og andre bønder maatte betale skat, og opsætsige folks eiendomme blev konfiskert. Kronen, som vi sier, blev saaledes landets største eiendomsbesidder, og de fleste av dem som kongen maatte belønne for utviste tjenester, maatte enten paa visse betingelser faa jord, eller som skatteopkrævere eller tilsynsmænd med rettergangen mere indirekte lønnes av folket. De frie gavers tid, "efter evne og hjertelag", til støtte for "statskassen" var forbi. Folket følte sig forurettet, murret og knurret. Hist og her slog de

skatteopkræverne ihjel, og enkelte av de ledende mænd søkte ut av landet. Fra Nordfjord hadde der forresten høist sandsynlig været en ikke ringe utvandring før Harald Haarfagres tid. Fra Vestlandet hadde Shetlandsøerne, som ligger bare 250 mil vestenfor Stat, faat sin nordiske befolkning. En av Orknøerne bar navnet Strjonsøy, som minder om Stryn og stryninger. En merkelig billedsten som sies at være fra Skotland, har fundet veien ind til Stryn. Og det ligger derfor, som det forekommer mig, noksaa nær at slutte, at dersom Stryn, den østligste bygd i Nordfjord, sendte sine sønner ut i verden i hin tid, saa har vel de øvrige bygder og grænder længere vest ogsaa bidrat sin andel til utvandringen. Nøiere besked kan der dog for nærværende ikke gives om denne sak.

Som bekjendt stod Harald Haarfagres sidste store slag for Norges samling i Havsfjorden i 872. Paa kongens eget skib var Nordfjordingerne Øyvind Lambe og Ølve Hnuva, Berdlu-Kaares sønner og deres søstersøn Torolv Kveldulvssøn. De hadde sin plads i skibets stavn —den farligte, men ogsaa den hæderligste plads ombord, Øyvind og Torolv som navnkundige stridsmænd og Ølve som skald for at følge og senere at besynge kampens gang. Slaget blev baade langt og haardt. Torolv blev haardt saaret og svævet en tid mellem liv og død. Fra dette sykeleie er der en beretning, som fortjener at indflettes her. Torolv hadde en fuldtro ven, Baard søn av Brynjulv herse fra Torgar paa Haalogaland. Baard var ogsaa haardt saaret, og det viste sig om en tid at saarene vilde ha døden tilfølge. Han ønsket derfor at gjøre hvad vi vilde kalde sit testamente. Særlig var det ham magtpaaliggende at hans elskede hustru kunde faa en ædel og dygtig mand til at træ i hans sted. Da han hadde lært Torolv at kjende som en nobel og høisindet mand, uttalte han ønske om at denne, med kongens samtykke, skulde gifte sig med hende. Dette fandt sted, og Torolv blev en av landets mægtigste mænd. Hans magt vakte imidlertid misundelse, og han blev nedhugget i sin egen gaard (877). Hans enke blev gift med Øyvind Lambe, og fra dem sies mægtige ætter at være nedstammet.

I denne forbindelse bør et par ord sies om en av hin tids merkeligste slekter. Den ovenfor nævnte Kaare fra Berle paa Bremangerland hadde ikke blot de to sønner, som vi netop har hørt om i forbindelse med Harald Haarfagres erobringstog, men ogsaa en datter ved navn Salbjørg. Hun blev gift med vikingen Kveldulv,

som synes ha bodd der i nærheten (stedet er merkelig nok ingensteds angit), og hun fik to sønner, Torolv, som netop er omtalt, og Skallagrim, som fik dette navn fordi han blev tidlig skaldet. Kveldulv hadde hat adskillige sammenstøt med Harald Haarfagre under deres hærtog langs kysten; men da hans kjære søn Torolv med kongens vidende og vilje blev dræpt, var der ikke længere tale om forsoning og kun litet haab om hevn. Man besluttet sig til at utvandre til Island og ta med sig saa meget gods som mulig (878). Far og søn hadde hver sit skib og fuld besætning. Av en eller anden grund la de kursen om nogen øer i den vestre del av Sognefjorden og la til ved en av disse. Skallagrim, som hadde et sjeldent godt syn, saa en av dagene et skib, paa hvilket han drog kjendsel — det hadde nemlig været Torolvs — og da visste han ogsaa, hvem der var ombord. Skibet stevnet ind til en ø for at overnatte der, og Skallagrim glemte ikke stedet. Da Kveldulv fik høre, at nogen av de mænd kongen nødigst vilde miste laa i nærheten, var han ikke sen med at finde sine vaaben. De gled avsted i en baat, og det lykkedes dem at komme frem til skibet, uten at vekten hadde merket deres ankomst. De skyndte sig ombord. Kveldulv gik berserkergang, stormet frem som en rasende, kjørte vaabenet i. kongens mænd og hivde dem ut i sjøen. Skibet blev ryddet. De sørget dog for at kongen kunde bli underrettet om denne hændelse ved at spare ialfald ett liv — et som de syntes var meget ringe. — Saaledes fik Kveldulv hevn; men seiv om denne var søtere end mjød, saa var den ogsaa sterkere; ti den voldsomme rørelse som Kveldulv var kommet i under kampen, var mere end den gamle viking kunde taale. Han blev syk og døde paa overreisen til Island.

Paa vestkysten av Island tok Skallagrim sig alt det land han kunde vente at dra sig til nytte og blev en bekjendt høvding der. Dog staar der ikke slikt ry av ham som av hans søn Egil. Denne blev nemlig islændingernes nationalhelt og har hævdet sin plads som saadan indtil denne dag. Som høvding paa Island stod han i første række. Som kriger var han neppe overtruffen av nogen av sine landsmænd. Og som digter var han i sin tid den største i Norden. Det mesterskap han viser i “Hovedløsningen” baade i behandlingen av digtets indhold og form, og de dype følelser han har utløst av sit eget hjerte i “Sønnetabet”, har sat os alle i en stor

taknemmelighetsgjeld til ham. Derfor staar han trods alle sine feil i vor tanke som en av det 10de aarhundredes mest fremragende mænd.

I sine yngre aar hadde Harald Haarfagre — kanske delvis av politiske grunde — tat sig flere hustruer. Da han hadde lagt hele landet under sig, giftet han sig med en dansk kongedatter og forskjøt sine forrige hustruer. Den nye dronning, Ragnhild, skjænkhet ham en søn, som fik navnet Erik, senere almindelig kjendt under navnet Erik Blodøkse. Denne blev Haralds yndling, opfostredes hos Tore herse, søn av Roald Arinbjørnson i Fjordene (stedet hvor Tore bodde kjender vi ikke), og Erik og Tores søn Arinbjørn blev fortrolige venner. (Dette venskap varte hele deres liv; og efter Eriks fald paa Stainmoor i England i 954, støttet Arinbjørn hans enke og sønner indtil han seiv faldt i et slag ved Limfjorden i Danmark i 965.) Efter denne proleptiske bemerkning bør det fortælles, at Harald Haarfagre gav Erik Midtlandet, d. v. s. Fjordene, Sogn og Hordaland at styre og indsatte ham nogen aar før sin død som sin eftermand som konge over hele Norge. Han giftet sig med Gunhild, en dansk kongedatter. De fik mange sønner. Den ældste av disse var Gamle, som faldt i et slag paa øen Frei, nordenfor Nordfjord, i aaret 955. Dennes bror Ragnfrød var en kort tid konge over fylkerne søndenfor Stat.

Den selvbestemmelsesret, særlig med hensyn til ydelser til offentlig øiemed, som Harald Haarfagre enten hadde sterkt indskrænket eller helt ophævet hos de frie bønder, fik disse ikke tilbake under Erik eller Ragnfrød. Haralds statsskik stod saaledes en tid ved magt. Inden ret længe viste der sig dog tegn til en forandring i dette stykke. Eriks bror Haakon, som var opfostret ved kong Adelstens hof i England, kom tilbake til Norge, og da han lovde at gi “odelen”, som det kaldtes, tilbake, blev han valgt til konge, og det gamle aristokrati ventet sig til en begyndelse store ting av ham. Da han imidlertid begyndte at virke for kristendommens indførelse, slog opinionen om, og mange begyndte at anse ham for en farlig mand. Ledernes økede magt, som paa mange maater støttet sig til den gamle hedenske kultur, føltes av disse truet ved tanken paa indførelsen av saadanne kirkelige ordninger som de hadde lært at kjende i vesterlandene. Man fylldes av bange anelser, naar man tænkte paa den nye tid,

som holdt paa at bane sig vei fra syd og vest. Og alvorlige og konservative, som nordfjordingerne av naturen er, var der vel ikke faa av dem som gruet for frafaldet fra den gamle tro.

Før jeg fortæller om kristendommens indførelse i bygden, vil jeg dog forutskikke nogen bemerkninger om tilstandene i samme i løpet av vikingetiden. Der maa i denne tid ha været et liv og en rørelse i Nordfjord, som kun faa er istand til at forestille sig. Vi hører om handel paa fremmede lande, om vikingetog, om utvandring til vesterlandene og Island, og om det ene krigstog efter det andet langs kysten. Alt dette krævet skibe, befal, besætning, vaaben, proviant osv. Bygdens rike skoge, som kunde skaffe alt fra hamlebaand, kjeiper, knæ, bord og planker til kjøltræ, stavner og de rankeste mastetræ, blev sikkert utnyttet i denne tid. Ja, det er vel ikke urimelig at anta, at en del av de store skoge blev skamhugget i hin tid. Her maatte altsaa skibsbyggere til; ti færinges, skibsbaater, fiskerbaater, handelsskibe og krigsskibe blev ikke til av sig seiv. Hundreder øv arbeidere maa ha vært sysselsat med skibsbygning og mange flere med virksomheter som stod i mere eller mindre direkte forbindelse med denne. Vi hører ogsaa om den ene flaaate efter den anden, som i kortere eller længere tid opholdt sig i Ulvesund. Der forberedte de sig selvfølgelig til den ofte farlige reise omkring Stat, og der utbedret de skaden efter de storme de hadde kjempet med. Der forsynte de sig vel med levnetsmidler, og hvad de ellers kunde trænge. Der laa rimeligvis ogsaa, hvad vi kunde kalde en fiskerflaaate og møtte vintersilden, vaarsilden, torsken, seien og laksen, naar disse kom sigende ind under land. Sildegapet, Toskangerpollen og bankerne mellem øerne og den Norske Rende fyldte uten tvil mange gryter i bygden i den tid — og de er endnu ikke utfisket. Havets rikdom har altid været av betydning for indbyggerne i Nordfjord.

Nogen mil nordenfor Nordfjord ligger Hjørungavaag. Der stod i 986 et av de blodigste slag som omtales i Norges historie. Nordens mest frygtede stridsmænd, Jomsvikingerne, hadde nylig vært tilstede ved dansk kongens gravøl, og ved denne anledning hadde deres ledere avlagt store løfter, da de tømte bragebægeret. Løfterne gik ut paa at erobre Norge, hvis egentlige hersker den gang var Haakon Jarl. De hastet og ilet nordover for at gi Haakon mindst mulig tid til at forberede sig til deres komme; men han hadde dog

faat nys om, hvad der var ivente, og laa med sin flaate godt skjult i Hjørungavaag. Der fandt Jomsvikingerne ham, og de to flaater ordnet sig straks til slag. Ragnvald av Ervik fra Statlandet nævnes som en, der tok del i slaget; og da kampen for alvor brøt løs, syntes han nok neppe, at dens larm og brak gav Kalleklaavens bulder og torden noget efter, selv naar havet kaster sig mot Stat med hele sin vilde magt. — Kampen og dens gny stilnet dog efter flere voldsomme angrep av, og Haakon Jarl stod der som Jomsvikingerens overvinder. Det var en stor dag for ham; men efter sagaens fremstilling fik han ikke rigtig sovet seiersrusen av sig og tapte derfor litt efter litt den høiagtelse hos folket som han før hadde nydt.

Om mange kongebesøk maa man si, at de har været uten historisk betydning. Olav Tryggvasons besøk i Nordfjord i 996 kan dog ikke regnes blandt disse. Dets følger blev med engang paatagelige og indvarslede en ny tid for bygden og for landet. I juli maaned møttes han med bønderne paa et ting paa Dragseidet ved Stat, og der kom den fordums store fører for vikingehæren i England og paabød kristendommen. Han kom med den nyomvendtes glødende iver og med en hærkonges “eye like Mars to threaten and command.” Han var, baade hvad personlighet og militær stilling angaar, en uimotstaelig mand. Bønderne bøiet sig for ham og blev døpt. Dermed var det første skridt gjort til indførelsen av den nye tro. Du vil si det var en underlig maate at missionere paa. Deri har du ret; men det var ikke nogen ukjendt fremgangsmaate i hin tid. — Man har sagt, at der var en merkelig utvorteshet i middelalderens kristendom. At dette ogsaa virkelig var tilfældet, er vistnok hævet over enhver tvil; men det bør dog bemerkes, at romerkirkens lære, ceremonier, vedtægter og styresæt paa Olav Tryggvasons tid endnu ikke hadde opnaadd den utvikling, som de viste tre hundre aar senere, og som da klart avspeilet kirkens aand. Senerehen kom Luther, som kjendte sin tids kirke ut og ind, og viste verden dens sande skikkelse.

Den gamle Asatro, som kong Olav søkte at avskaffe og vel for Vestlandets vedkommende gjorde ulovlig under tinget paa Dragseid i 996, var, saavidt vi kjender den, en religion, i hvilken naturkræfterne var blit personificert, og den tankekreds som samlet sig om dens vigtigste punkter var i en viss grad blit sat i system av

begavede mænd, før den historiske tid begyndte i Norden. Haavamaal og Vøluspaa fører os ind i en verden, som fylder os med forundring og som i det hele maa sies at være av en ophøiet karakter; men betragter man asatroen i sin helhet, gir den indtryk av at være avpasset efter en krigersk tids krav, at staa lavere end den som raadet, da man uten gudebilleder henvendte sig til “det usynlige væsen som kun kan sees av den fromme gudfrygtighets blik.”—Med hensyn til den norske gudelære og vidtløftige oplysninger om den vil jeg henvise til prof. R. B. Andersons *Norse Mythology*.

Den hedenske tro var paa den heromhandlede tid paa mange maater undergravet i vore forfædres sind. Mange hadde av forretningshensyn lat sig primsigne, andre var blit “gudløse” og atter andre “blandede i troen.” Naar vi ikke hører om voldsomme opstande f. eks. i Nordfjord mot den netop paabudte trosforandring, saa er vel dette for en del begrundet i, at den gamle tro hadde tapt noget av sin magt over sindene. At det overhodet skulde være en forkjert maate at ta det paa, at avgjøre grundlæggende religionsspørsmål paa et ting, synes ikke at ha faldt nogen ind.

Fylkeskirke blev bygget paa øen Selje. Litt senere opførtes sognekirker og kapeller, og kors reistes paa passende steder. Om en ukirkelig mand brukte man senere uttrykket: “Han kommer hverken til kors eller kirke.” Saadan forsømmelighet medførte straf. Og kirkens gjerning blev for en ikke ringe del i de følgende aarhundreder at utarbeide og gjennomføre regler av disiplinær art, at paalægge straffe eller eftergi dem, og saaledes skaffe tilveie lydighet mot ens geistlige foresatte. — Disse ordninger blev naturligvis ikke indført og gjort gjældende i hele deres utstrækning med en gang; og det tok tillike lang tid, før den nye tro fik ordentlig fotfæste i landet. Olav Tryggvason, hvem den lærde islænder Finnur Jonsson kalder “den fanatiske trosforkynder,” satte ofte folk kniven for strupen, og man gav efter for at redde livet; men resultatet av denne kongens fremgangsmaate maa i mange tilfælder være blit en skuffelse for ham.

Hans liv blev dog saa kort og hans tid saaledes optat av mangehaande foretagender, at han neppe fæstet sit blik synderlig ved de feil han begik.

For os som bor her i Amerika er det av særlig interesse at høre,

at vort lands opdager, Leif Erikson, tilbragte vinteren mellem 999 og 1000 ved Olavs hof. Der blev han undervist i kristendommen og døpt, og om vaaren aar 1000 fik han av kongen i opdrag at kristne Grønland. Det var rimeligvis ikke længe efter Leifs avreise at Olav la ut med Ormen Lange og sin øvrige flaate og ankret ved Nordfjords kyst. Der besteg han som bekjendt Hornelen og “fæstet sit skjold øverst i fjeldet.” Fra dettes top nød han uten tvil den herlige utsigt over bygden — og derfra steg han ned til sin sidste reise. — Han faldt ved Svolder den 9de sept. aar 1000.

Som et tegn paa, at en mildere tid kom til landet med kristendommen, kan der pekes paa den kjendsgjerning, at man ved Gulatinget besluttet at man hvert aar skulde “gi en mand frelse her i Gulen,” og at der i hvert fylke i Gulatingslagen “hvert aar før den hellige julenat skulde gives en mand fri.”

Av bygderne paa Vestlandet var, som vi har hørt, Nordfjord en av de første til at anta kristendommen. Der opførtes et berømt kloster paa øen Selja, og fra dette ledes i lang tid det kirkelige arbeide i denne del av landet. Dette var ikke uten betydning. Den nye tros og den nye tids bærere fik her et forholdsvis fast og trygt centrum. Dette var vel ogsaa grunden til at Hellig Olav (Olav Haraldson) ifølge en ikke usandsynlig beretning stevnet netop til Selja “midt i Norge”, da han kom østover for om mulig at opnaa kongekronen i sit fædreland. Paa Selja var det rimelig at vente at faa paalidelig og utførlig underretning om de kirkelige saavelsom de verdslige forhold i riket. Følgende lille tildragelse fra Olavs besøk er saa ypperlig fortalt og er i sig seiv saa sandsynlig, at jeg omtaler den her, seiv om fortællingen er kommet ned til os i en legende. Da jeg i 1920 besøkte ruinene paa Selje, fandt jeg, at der mellem kirke- og klosterruinene og landingsstedet nær ved var en flat og bløt myr, hvor en tung mand som jeg let kunde faa møie med at faa benene med sig. Om Olav Digre lyder sagnet: “Da de gik iland, snublet Olav og sank iknæ med den ene fot. Da sa han: ‘Nu faldt jeg.’ Men Rane sa: ‘Ikke faldt du, konge; du fæstet fot i landet.’ Kongen lo og svarte: ‘Saa kan være, om Gud vil.’ ”

Fra dette kirkelige centrum ved seilleden ordnedes altsaa de kirkelige forhold i Nordfjord helt til 1170. Der blev høist sandsynlig de fleste av bygdens prester undervist i kirkens hovedlærdomme og vigtigste skikke. Der blev det ganske vist

ogsaa drøftet og bestemt, hvor kirkerne skulde bygges, hvor meget jord der skulde lægges til disse, og hvilke hensyn man maatte ta til folkets tænkemaate, sæder og skikke, saa kristendommen ikke skulde faa altfor stor motstand. De erfaringer man saaledes gjorde paa denne missionsmark mellem 996 og 1015 er der høist sandsynlig tat hensyn til, da Olav den Hellige og hans dygtige raadgiver Grimkell senere utarbeidet et lovverk for kirken og fremla dette paa tingene. Der sies om dette lovverk, at det bidrog til at skape et nyt livssyn hos folket, og at det holdt sig uten store forandringer i mange slektled. Dertil kom da ogsaa Olavs verdslige lovgivning, som av historikere sættes meget høit.

Hele denne lovgivnings aand var naturligvis paavirket av de hierarkiske og monarkiske interesser, som raadet i det 11te aarhundre. Frihet og folkestyre fik baade av stat og kirke liten opmuntring. Det er derfor glædelig at se, at man i Nordfjord hadde mod nok til at kræve respekt for gamle rettigheter, love og vedtægter, da Olavs søn, Magnus den Gode, kom for at la sig hylde i Ulvesund. Han gjorde der høitidelige løfter om at gi folket et lovmæssig og hvad vi vilde kalde et liberalt styre; og da han i ungdommelig uforstand snart viste tegn til at ville handle mot sine givne løfter, fik han om ikke længe paamindelser, som ikke lot sig ignorere. Den som i første række fortjener at nævnes som folkets talsmand i denne sak, var Olav den Helliges trofaste og prøvede ven, hirdskalden Sigvat, som nu med troskap, dygtighet og held tjente Magnus, hvem han seiv hadde git navn.

I vore dage har endelig vort folks historieskrivere begyndt at interessere sig for næringsforholdene rundt om i landet fra den ældste til den nyeste tid. Dette er et godt tidens tegn; ti det vil lede til en bedre forstaaelse end vi før har hat om folkets karakter, liv og utvikling. Paa dette omraade har dog historikeren adskillig større vanskeligheter at kjæmpe med end paa de fleste andre felter, ti hans kilder kan ikke sies at vælde eller strømme frem, men kun sikle smaat. Det er derfor kun sjelden, at lyset falder slik, at kilden avspeiler bondens hus og hjem, og viser os ham i hans daglige gjerning. De hadde ingen Bjørnstjerne Bjørnson i den tid til at aapne bondens hjertedør for os eller at vise os hans aandsliv, grundsætninger og tro. Heller ingen Jacob Aaland til at dokumentere og fremstille, hvad grundig forskning kan berette om de

enkelte gaardes historie og om deres indehaveres karakter og personlighet, samt om deres bidrag til bygdens utvikling. I ethvert fald er ingen saadanne beretninger kommet ned til os. Samfundet var i det hele aristokratisk anlagt. Dets sagaskrivere og skalde holdt sig i almindelighet til dem som indtok en mere eller mindre ledende stilling i bygden eller i kongeriket, og saaledes blev "bonden som bygger landet" og hans kaar, den uret han led, og den gjerning han utførte, aldrig egentlig skildret, men kun saa at si i forbigaende nævnt og antydnet.

Hvad Nordfjord angaar, vet vi dog, at herser og haulder ved begyndelsen av den historiske tid (800) var eiere av det meste av jorden, at der var folk som sat paa "kjøbeland", og endelig at de fleste bønder var leilændinger. Forholdene førte det med sig, at leilændingernes tal steg baade i vikingetiden og i den nærmest efterfølgende tid. Haulders og hersers gods blev under Harald Haarfagres og andre kongers styre konfiskert, og senere samledes store jordeiendomme under kirken. Der blev saaledes med tiden bondegods, krongods og kirkegods. Det meste av dette blev leiet ut, og de som hadde ophopet rikdomme satte dem gjerne i grundeiendomme (real estate). Jorden var det nemlig som hadde permanent værdi, som forholdene dengang var. I den ældste tid beregnedes en gaards værdi efter det kvantum byg, rug (og senere havre), som passende kunde saaes paa dens akre. I det ellefte aarhundre var værdien ofte beregnet efter landskylden (the annual rent). Ja, allerede i det 10de aarhundre tales der om gaarde, som gir en indtægt av 20 mark. Denne værdimaaler var altsaa allerede dengang kommet i bruk. Pengeforholdene i den tid var vel dog saadanne, at leien i almindelighet betaltes in natura, d. v. s. i ting som producertes paa vedkommende eiendom. Dette nødvendiggjorde utskibning av gods. Dette stimulerte handelen baade indenlands og utenlands. De store godseiere blev under disse forhold ganske naturlig landets eksportører og importører. Oplagssteder som det senere anlagte Bergen var ukjendte langs kysten; og handelen hadde derfor dengang en noget anden karakter, end den fik efter Olav Kyrres tid.

Om lovgivningen og retspleien i vikingetiden og i den nærmeste tid før og efter denne vil jeg tilføie nogen ord i denne forbindelse. Den høieste lovgivende og dømmende myndighet paa Vestlandet

var i flere aarhundreder Gulatinget, som holdt sine møter hver sommer til en fastsat tid og paa et bestemt sted. Stammernes anerkjendte ledere, herserne, fulgtes dit av kaarne mænd (om disse egentlig var folkevalgte, kan jeg ikke bestemt oplyse). Fra hvert fylke fik tolv av disse plads som dommere i vedkommende fylkes saker. Blev der strid om lovens ordlyd og mening, var det lovsigemandens (the chief justice) pligt at fremsi angjældende paragraf. Disse jurier sat paa et ved høitidelige religiøse ceremonier indviet sted. Og ingen maatte bære vaaben paa tinget. Lagmændene (jeg kjender ikke deres tal) tok vare paa lovgivningen for hele det lovomraade, som var repræsenteret paa tinget, dog saaledes at vigtige beslutninger for deres gyldighet avhang av det tilstedeværende stemmeberettigede publikums tilstemning og samtykke. Dette publikum bestod høist sandsynlig væsentlig av frie bønder. Den almindelige bestemmelse om at møte frem paa tingstedet uten vaaben maa ved denne direkte appel til folket ikke ha staat ved magt; ti der tales i kilderne om at gi sin tilslutning tilkjende ved at slaa paa skjoldene med sine sverd eller ved at række disse i veiret.

Paa herredstingene hjemme i de forskjellige bygder behandledes mindre saker, og der hadde hver fribaaren mand stemmeret. Viste det sig at man var uenig med majoriteten, saa fjernet man sig simpelthen fra møtet — noget jeg undertiden har set ved menighetsmøter blandt os her i Amerika. Man kom saaledes til en bestemmelse i saken. —

I vore dage har man forlikelseskommisioner og “grand jury” til at gi tvistemaal og forbrytelser foreløbig behandling, før disse kommer for retten. I hine gamle tider hadde man en indretning, som tjente samme formaal; og det fremstilles som om denne fremgangsmaate var meget yndet av folket. Dette tør for en del ha sin grund i, at den rimeligvis kun medførte en ringe, ja kanske ingen utgift, mens den egentlige rettergang involverte “sagøre” og mulkter. Vedkommende retsordning “skiladomer”, var altsaa følgende: Kom man i klammeri og ansaa sig som forurettet og ulovlig behandlet, valgte de to stridende parter av hver sine kjendinger og naboer 12 mand til at undersøke det faktiske i saken, bringe disse ting paa det rene og søke at stemme de stridende til forlik og forsoning. De skulde ogsaa, som vor “grand jury”

undersøke, om der efter deres mening virkelig forelaa noget lovbrud. Og hvis en av de stridende parter, trods de her omtalte kjendingers og naboers motsatte mening, d. v. s. som vi her uttrykker det, at “there was no cause for action,” allikevel insisterte paa at søke sin ret, saa gav de ham det for os næsten utrolige raad at foreta en handling, som kunde sikre hans sak optagelse for retten. —

Det fremgaar av det som netop er fortalt, at bonden baade besat og utøvet mange vigtige rettigheter som medlem av samfundet. Man maa indrømme, at han i stor utstrækning nød frihet og selvstyre. Dette selvstyre var dels direkte og dels repræsentativt. Det hadde især før det nationale kongedømmes tid en kraftig støtte i slekten og stammen og dens organer. Under de første konger holdt ogsaa de fleste av de gamle ordninger sig, skjønt beskatning uten folkets egen frie bestemmelse ganske vist føltes som et baade stort og farlig indgrep i friheten. I dette indtraadte der da ogsaa forandringer.

Det laa dog ikke i tidsaanden at ta ømme hensyn til bondens frihet og ret. Hans selvstændighet var paa mange maater truet under det nye styresæt. Kirken kom snart med bud fra myndige bisper, erkebisper og paver. Dens styрere blev mere og mere myndige og egenraadige. Flere av kongerne fastsatte love “efter gode mænds raad” og haandhævet dem ved sine embedsmænd og sin militærmagt. Bonden fik yde og lyde.

Almuen sank derfor i den anden halvdel av middelalderen ned i større og større avhængighet og umyndighet. Baade kirken og staten styrtes fra oven. Der blev saaledes liten opmuntring for menigmand til at sette sig ind i regjeringssaker og at følge med i den politiske utvikling. Ja, seiv i den økonomiske utvikling, som dog laa hans daglige liv nærmest, kunde han kun øve en forholdsvis ringe indflytelse; ti jorden kom i stor utstrækning i kronens høie embedsmænds besiddelse, og kirken og rikfolk sikret sig i tidens løp det meste av det jordegods som var igjen. Derfor blev da ogsaa landet et let bytte for mægtige naboer, da borgerkrigene hadde uttømt det meste av de høiere stænders rikdom og blod. Pengegriskhet og magtbegjær, hensynsløshet og mangel paa fædrelandssind undergrov landets sande vel.

Disse triste tilstande bør dog ikke hindre os fra at erkjende, at

der ogsaa i hine tider kunde spores fremgang i det norske samfund. En hel samfundsklasse, den retløse, sletbehandlede og elendige trælleklasse, som Rigsthula beskriver for os, forsvandt før utgangen av det 12te aarhundre.

I Olav Kyrres tid begyndte man at forbedre sine huse; og med dette fulgte sandsynligvis mange andre forbedringer i by og bygd. Og en kjendsgjerning, som ikke bør glemmes, er den, at mens bondestanden i de nærmest tilstøtende lande, England ikke undtaget, i hin tid næsten fuldstændig mistet sin frihet, saa bevaret den norske bonde saa meget av sin frihet og relative selvstændighet, at hans selvagtelse ikke blev ødelagt, og han blev betragtet som vest Europas frieste gaardbruker og akerdyrker, og Norge i sin helhet blev med tiden kaldt frihetens gamle hjem.

Læseren vil derfor kunné anvende disse bemerkninger ogsaa paa Nordfjord, seiv om vi ikke kan gaa ind i enkeltheter med hensyn til bygdens politiske, kirkelige, sociale eller økonomiske forhold og utvikling. Jeg vil kun tilføie, at mange av de slette tendenser, som paa de nævnte omraader kom tilsyne i middelalderen, ikke ophørte med Reformationens indførelse, men fortsatte sin tilværelse langt ind i den nyere tid.

Av de begivenheter, som historien særlig har lagt vinn paa at optegne, staar de som er kryptet til krig og ødelæggelse i første række. Man skulde derfor ogsaa vente at finde en beretning om et eller andet krigstog, som med ild og sverd hjemsøkte Nordfjord fra Stat til Stryn. Nogen saadan beretning har jeg imidlertid ikke fundet. Grusomheter og blodsudgydelse læser vi om; men de har været av lokal art. Vi har ovenfor nævnt, at kong Kamban med nitti mand blev indebrændt paa Naustdal ved Eid vinteren 865-866. Det følgende aar kom Harald Haarfagre og gjorde sig til herre i bygden; men noget stort blodbad kan han i den anledning ikke ha foranstaltet, ellers vilde Egils saga sikkert ha nævnt det. Kristendommen blev i 996 indført uten sverdslag. I borgerkrigens tid sendte vistnok bygdens egen søn bisp Nikolaus stridsmænd over fjeldet til Olden for at fjerne kong Sverres sysselmænd, og to av disse og deres folk blev dræpt (1197) ; men dette kan neppe kaldes noget krigstog. Ute i Selje, like ved seilleden søndenfor Stat, laa fra tid til anden flokke av bagler og birkebeiner og vokter paa en beleilig anledning til at gi hverandre nogen følelige rap;

men disse flokke var nærmest at betragte som speiderkorps. I 1206 fandt der dog en litt mere alvorlig træfning sted derute. Paa østsiden av Vaagsø ligger der en liten ø som kaldes Silden. Der hadde birkebeinerne en del langskibe (krigsskibe) liggende, vel nærmest for at holde utkik. Baglerne gjorde paa den tid et tog opefter kysten og sendte en del av flaaten mot birkebeinerne vel Silden. Disse indsaa det ukloke i at binde an med en saa stor overmagt, tok til aarerne, stevnet ind mellem Selja og Barmen og ind i Moldefjorden. Trods deres anstrengelser halet dog baglerne ind paa dem, og mange av birkebeinerne lot livet der.

Helt ned til det 13de aarhundre læser vi om hyppige ledingsutskrivninger i Nordfjord (og naar der ikke var utbudt leding, betaltes der ofte en speciel skat). Skibrederne maatte derfor — man kan næsten si til stadighet — skaffe skibe, stridsmænd, utrustning og proviant. Fra en kilde hentes den oplysning at en av hver syv personer over to aar maatte tjene i ledingen. Man fik saaledes nok krigstjeneste og vaabenøvelse i hin tid. Stridsøkser, spyd og sverd maa der da ogsaa ha været paa næsten hver gaard. Man har da naturligvis tat sine verger med sig saa at si overalt hvor man færdedes. Et av kirkens første bud blev derfor, at man ikke skulde ta sine vaaben med sig ind i kirkerne, men sætte dem igjen i vaabenhuset, mens man forrettet sin andagt. Saa sent som henimot midten av det 15de aarhundre blev der offentliggjort forbud mot at ta med sig vaaben til kirke, bryllup eller gilde. Det eneste tillatte vaaben ved deslige festlige anledninger var enš “daglige kniv”. Disse love og forordninger gjaldt, saavidt jeg vet, ogsaa i Nordfjord.

Av dette vil man let forstaa, åt fred, tryghet, hygge og glæde for en stor del avhang av folkets karakter, lynne i og dypestliggende eiendommeligheter. Disse vilde nemlig i høi grad bidra til at bestemme den offentlige opinion, sæd og skik, og paatrykke livet en viss norm, hvis indflytelse næsten ingen kunde unddra sig. Denne uskrevne lov, hvis karakter var betinget dels av naturen og livsbetingelserne, dels av individernes iboende kræfter og deres blanding eller sammensætning, gav nordfjordingen hans eiendommelige præg. I denne forbindelse er det godt at kunne støtte sig til de resultater, som forskningen har fremlagt angaaende bygdens folk. Videnskapen har nemlig i længere tid syslet med

disse ting. Nordfjordingernes legemlige utrustning, deres aandsevner, lynne, moralske og religiøse anlæg o. l. er blit gjort til gjenstand for et indgaaende studium. Som orienterende bemerkninger grundet paa disse studier kan her indflettes følgende: “Det egentlig norrøne folkeelement er utvilsomt de langskallede eller svakt mesocephale folk av høi vekst med blondt haar og skjeg, lys hud og blaa øine, en noget tung fremadskridende gang og en stø, alvorlig og noget adstadig karakter.” Enhver som kjender nordfjordstypen, vil let se, hvor godt den passer ind i den norrøne types grundlinjer. “Selje og Stat har overveiende langskallede og talrige mesocephale folk. I de midtre fjordgebeter finder man en mere jevnt blandet befolkning, og i indre fjorde og dale en især med mesocephaler i sterkere grad tilsat befolkning. Den aandelige forskjel følger ogsaa her skalleformerne.” “Den indre fjord- og dalbefolkning er en vakker, slankbygget, muskuløs og kraftig race, seig og utholdende, og den gir en del av vort lands bedste soldateremner med en høi dygtighetsprocent (gjennem aarrækker den høieste inden brigadedistriktet) og en utpræget militær aand og ambition.” — Den sidste bemerkning viser, at indfjordingerne endnu ikke har glemt det høie militærideal, Kolbein den sterke, der som bekjendt i Hellig Olavs tid jog skrækken i gudbrandsdølerne, da han med sin klubbe knuste Tors-billedet paa Hundtorp. .

De statistiske opgaver, som er samlet av prof. Helland, taler et kraftig sprog. De viser bl. a., at sædelighetstilstanden i Nordfjord er beundringsværdig. Mens uægte fødsler pr. 1000 kvinder i riket er 21, saa er det i Fjordene blot 6.25. Paa det kirkelige omraade kan det oplyses, at der i 1890 ingen dissenter var i Nordfjord. (Om de kirkelige forholde i bygden helt fra den ældste tid bør man læse Jacob Aalands bindsterke bøker.)

Om Nordfjords befolkning i middelalderen foreligger der, saavidt jeg vet, ingen paalidelige opgaver. Man er væsentlig henvist til at slutte tilbake fra befolkningens vekst i den nyere tid. Det kan dog med stor sandsynlighet antas, at Nordfjord mistet mindst en tredjedel av sin befolkning i den frygtelige pest, som raset i landet i 1349-1351. Tyve aar senere kom en anden “mandedød”, som endnu omtales i bygden. Disse store ulykker rev bort saa mange folk at der vel neppe var flere indbyggere i Nordfjord i aar 1500 end der var like før den sorte død. For at læseren kan slutte sig

tilbage til hin tid, vedføier jeg følgende tabel:

-----	1769	1900
Selje -----	1,942	5,467
Daviken -----	1,843	3,382
Eid -----	1,556	3,231
Hornindal -----	683	1,610
Gloppen-Breim -----	3,027	5,854
Indviken -----	1,849	3,050
Stryn ...-----	1,596	2,494

I 1769 var der altsaa 12,496 personer i bygden; i 1900 var der 25,088. Om byers opblomstring i løpet av de forløpne hundre aar henvises til Jacob Aalands skrifter.

At bygdens befolkning har lært den kunst at leve længe synes fremgaa av den kjendsgjerning, at man næsten overalt, hvor man færdes i Nordfjord, træffer et meget stort antal gamle folk. Jeg tør dog ikke i denne henseende sætte nordfjordingerne paa høide med jostedalsrypens efterkommere. Foss skriver om jostedølerne: "De er meget langlevende, saa det er et rart eksempel nogen dør." —

Paa mine reiser blandt nordfjordingerne baade i Norge og her i vort eget land har jeg faat et dypt indtryk av deres alvor og religiøsitet, deres retskaffenhet og ordholdenhet, deres iboende trang til frihet og selvstændighet, og deres agtelse for lov og ret. De er av naturen vel utrustet til livets kamp; og selv om de er noget sene i sine bevægelser, er de i regelen paa sin plads, naar deres nærværelse er paakrævet. Deres gjestfrihet har jeg nydt paa saa mange steder og under saa vidt forskjellige forhold, at jeg har sluttet, at dette maa være en almindelig dyd blandt dem.

Ovenfor blev det i forbigaaende nævnt, at vore forfædres religion i hedenskapets tid var sterkt præget av skjæbnetroen. Denne tro lever endnu blandt os. Den maa derfor langt tilbage i tiden, kanske under ødelæggende krige og store omveltninger ha trængt sig saaledes ind i bevisstheden, at senere tiders aandsvirksomhet ikke har magtet helt at fjerne den. Den har gaat vort folk i blodet, som man sier. Der er dog vidnesbyrd om, at man saa sent som paa Kristi tid endnu besat nogen kundskap om den

usynlige, almægtige og levende Gud, til hvem man henvendte sig i bøn. Tacitus omtaler denne kjendsgjerning baade med forundring og beundring. Gudsbegrepet synes senere være blit fordunklet hos dem. De mest fremtrædende kræfter i naturen blev personificert. Ophøiede tanker blev knyttet til flere av disse; og den norske gudelære blev ordnet av begavede mænd. Den erkjendtes dog ikke at ha fremtiden for sig; ti Vøluspaa viser os klart, at guderne heldet mot sit fald. Horg og hov og utskaarne høisættestolper øvet vistnok en vidtrækkende indflytelse; men trolddom og overtro, uhygge og rædsel synes gudelæren ikke ha været istand til i synderlig mon at begrænse, langt mindre fjerne. Middelalderens kristendom var heller ikke vel skikket til at frigjøre menneskenes sind, saa de kunde reise sig i likevegt og skjønhed, og hæve sig baade over skjæbnetro og overtro. De mange ceremonier, helgendyrkelse, "fromme bedrag", "gudsdomme" osv. gjorde det mulig for hedenskapet i hin vankundige tid at skifte ham og forlænge sin tilværelse. Dette gjælder dog ikke hedenskapet i sin helhet. Kristendommen kom med et nyt livssyn og nye idealer. Og trods alt det, som hindret evangeliet fra at skinne i sin fulde glans, var det dog ogsaa dengang mulig at finde frem tid Frelseren og faa den sjælefred som han alene kan gi. Vi læser derfor beretninger som viser, at baade kjærligheten til Kristus og tilliden til hans guddomsmagt har drevet saavel frygten som skjæbnetroen ut av folks sind. Et interessant eksempel paa en saadan seier finder vi i beretningen om slaget ved Fimreite i 1183. Kong Sverre fik der en uventet kamp med sin store motstander Magnus Erlingson. Det var let at forstaa at det vilde bli et avgjørende slag. Sverres skibe kom ved slagets begyndelse i en vanskelig stilling. Kongen steg derfor ombord i et mindre fartøi — jeg synes erindre at det kaldes en baat — for at gi sine ordrer i overensstemmelse med situationens krav. Da han derefter "vilde ro tilbake til 'Mariesuden' (hans eget skib), slog en pil ned i stavnen like over hans hoved og i samme øieblik en anden i kanten like ved hans knæ, men han blev sittende uten at forandre en mine. 'Et farlig skud, herre,' sa Peter Roessøn, der ledsaget ham. 'Det kommer nærmere, om Gud vil,' var Sverres svar."

Det skulde vel synes rimelig at vente, at det som kaldes middelalderens mørke med en gang maatte svinde for den nye dag,

som oprandt ved Reformationen. Vi maa dog betænke, at vi ikke hadde nogen Martin Luther i Norge. Reformationen blev indført ved kongebud. Av lutherske lærere og prester var der ved den nye tros proklamation (1537) næsten ingen i hele landet. Menigheterne var ikke vant til at styre sig seiv, og kirkefyrsterne hadde nu ingen myndighet. Kongerne tænkte mest paa .sin egen ære og magt, og folket var derfor i stor utstrækning som faar uten hyrde. Man maatte derfor i længere tid la sig nøie med de prester, som var i landet ved trosskiftets tid. Og da man endelig begyndte at faa lutherske prester, særlig fra Kjøbenhavn, befandtes enkelte av disse at være litet skikket til at “lede slekten frem mot lysere tider.” Det var saaledes i lang tid smaat stel med lutherdommen i Norge. Dette forklarer, hvorfor saa meget katolsk væsen og saa mange middelalderlige reminiscenser har holdt sig i bygd og by indtil vor tid.

Luther indsaa, at Reformationen og folkeoplysningen maatte gaa haand i haand; men i Norge kan vi vel si, at folkeoplysningen først begyndte at bli en magt, efterat konfirmationen blev paa budt i 1736. Jacob Aaland fortæller, at saa sent som 1624 var der i Gloppen kun 9 bønder, som kunde skrive sit navn. Forholdet i denne henseende var vel neppe bedre i de andre prestegjeld i bygden. Det er da ogsaa vel bekjendt, at undervisningsvæsenet paa landsbygden for 125 aar siden endnu var høist ufuldkomment, og at bønderne netop paa grund derav hadde vanskelig for at drage sig tilnytte de rettigheter, som var sikret dem ved grundloven av 1814. Initiativ til forbedring paa; dette omraade burde ha været tat av bønderne selv; men mange fordomme maatte ryddes av veien og meget orienteringarbeide utføres, før bondestanden blev tilstrækkelig moden til at lede dette arbeide paa en fornuftig og tilfredsstillende maate. Selv tanken paa oprettelsen av almueskoler møtte motstand. Man kunde nok til nød gaa med paa, at gaardmandssønner muligens kunde ha godt av litt skolegang; men arbeiderne kunde jo haandtere øks, ljaag og greip like saa godt uten “lærdom”, som om de hadde slitt skolebænken blank under sin “utdannelse”. Baade gutter og jenter maatte vistnok lære at læse for at kunne “slippe frem for presten”; men hvorfor skulde de, og især jenterne, lære at regne og skrive? Var ikke dette overflødig, ja kanske endog skadelig? En slik betragtningsmaate var ikke helt

ukjendt i Nordfjord i vore bedsteforældres og oldeforældres tid; og den har bidrat ikke saa litet til at nære den utfærds længsel, som føltes særlig av de mindre heldig stillede i bygden for sytti, otti aar siden.

Senerehen blev skolerne meget forbedret; og de fleste av utvandrerne vil indrømme, at almueskolen var dem en god og trofast ven. Den satte dem istand til at finde den plads, som mest kunde tilfredsstille deres ønsker. "Bokhylden er den stige, hvorved man blir sin overmands lige."

Andet kapitel

Utvandringens fjernereliggende aarsaker

Jeg har ovenfor nævnt, at de økonomiske forhold i Nordfjord allerede i den ældste historiske tid hadde utviklet sig derhen, at det meste av grundeiendommen var kommet paa forholdsvis faa hænder, Herser og haulder eiet det meste av odelen. Jarler og konger hadde ogsaa sine egne gaarde — kanske flere gaarde. Der var da ogsaa folk som hadde “kjøbeland”, men de fleste frie bønder var leilændinger. Isteden for en av øvrigheten utlignet skat, som kunde paalægges folket uten dets samtykke og inddrives med tvang, hadde man for skik at gi sine øvrighetspersoner “gaver” og ellers i frihet beskatte sig selv enten ved direkte eller repræsentativ stemmegivning. Denne ordning betragtet man som en væsentlig del av sin *frihet*. Da Harald Haarfagre i egenskap av erobrere begyndte at beskatte folk efter eget godttykke, ansaaes dette derfor som et utilbørlig indgrep i folkets frihet. Mange gaarde blev konfiskert av ham og blev til en begyndelse krongods. En del av dette maatte dog benyttes til at betale høierestaaende mænd for utviste tjenester. Og disse gaarde blev i regelen dyrket av leilændinger. Efter 996 maatte der naturligvis av Nordfjords jord sættes tilside et vist kvantum til kirkens vedlikeholdelse. Dette synes i begyndelsen at ha været forholdsvis litet; ti der klages over presternes usle kaar, og at de fik en tarvelig behandling av bønderne. Man fandt senere, at tienden maatte indføres for at rette paa dette misforhold. Ved testamenter og paa anden maate kom i løpet av middelalderen mange gaarde eller gaardparter i kirkens eie, dels i det sogn hvor eiendommen var beliggende og dels til kirkelige embeder og institutioner andetsteds. Gjemmestad blev saaledes engang skjænket til erkestolen i Nidaros. Barmhjertighetsarbeidet i Bergen blev i Nordfjord støttet med mange gaver av denne art. Tendensen var saaledes at samle eiendomsretten til jordegodset paa faa hænder.

Der var dog tider, da forholdene gjorde det nødvendig eller i høj grad ønskelig for de store godseiere at skille sig ved meget av sin eiendom; og de bønder, som da hadde midler paa haand, fik da anledning til at kjøpe sig gaarde. Og dette betød for dem erhvervelsen av en forøket økonomisk uafhængighet og rimeligvis en tilsvarende forbedring i deres sociale stilling. Den sorte død, 1349-1351, var saaledes indledningen til en gylden tid for bønderne. Mindst en tredjedel av befolkningen blev revet bort av pesten. Der var faa igjen som vilde leie jord til den gamle takst (ca. 8%). Mange av gaardeierne trængte penger og andre indtægter. Fremtiden saa mørk og utryg ut. Det var bedst at sælge for hvad man kunde faa for eiendommen. I 1471 raset der en ny mandedød, og denne hadde vel en lignende virkning. Denne gyldne tid for bonden førte dog ikke til, at det *meste* av jordegodset blev bondegods. Ved Reformationens indførelse kom der nye “skavere” og “gnavere” ind i landet i form av udenlandske geistlige og verdslige embedsmænd. Disse kom fra ørkenen til vingaarden med en merkelig god appetit. I tidens løp fik de karene til sig store eiendomme, blev en embedsklasse med adskillig intellektuel dannelses, men med litet hjertedannelses, og var i det store og hele tat uten nationalitet. Til disse sterke uttryk bør dog føies den bemerkning, at der baade i dansketiden og senere har været flere tilhørende embedsstanden, som har utmerket sig ved høisind, dygtighet og fædrelandskjærlighet, og særlig i kirken har der virket mange med unorske navne — danske, tyske og hollandske — som med stor uegennyttighet har søkt sine menigheters vel. De fleste av disse har dog delt skjæbne med “de stille i landet” deri, at mindet om deres dyder og gode gjerninger ikke længe har overlevet dem. Ogsaa dette ligger forlængst under grønsværet. De derimot som har utmerket sig ved sin uredelighet, ærgjerrighet, havesyke og hensynsløshet blir ofte “historiske personer”, som mindes fra slekt til slekt. Antallet av dem som tilhørte denne gruppe, var desværre stort nok til at forklare bondens mistænksomhet likeoverfor embedsmændene og hans følelser av, at endog presterne ikke var av “deres egne”.

— Men vi maa tilbake til hovedsaken til utvandringen. Som forholdene var i bygden for sytti, otti aar siden, var ikke blot den sociale ulighets mellem bondestanden og embedsstanden meget stor og følelig; men inden bondestanden var der ogsaa en rangstige, som talte mange trin. Langt nede paa denne stige hadde tjenerskapet sin plads, og dette bestod dengang av en meget stor del av den samlede befolkning. Den var i økonomisk henseende meget daarlig stillet. En

dygtig dreng i sine bedste aar fik tyve daler og en støvlehud i løn; en terne i det høieste ti daler aaret og et kjoleemne. Dette vil da si, at tjenerne i almindelighet aldrig hadde grund til at vente nogensinde at bli økonomisk uavhengige. Efter firti, femti aars slit og slæp var sandsynligvis den forhatte fattigkasse deres eneste tilflugt. Naar de derfor blev overbevist om at en dreng i Amerika som farmarbeider kunde tjene \$150 om aaret og en tjenestepike fra \$50 til \$100 om aaret, var det i regelen ikke vanskelig for den enkelte at træffe en avgjørelse, selv om reisen fra Nordfjord til Wisconsin vilde koste fra \$60 til \$80.

Husmænd, de som sat paa en liten bygslet jordflek (som tilfældet var med mine forældre) og folk som søkte at pine sit livsophold ut av et skrint smaabruk, var i økonomisk henseende næsten likesaa ilde stillet som tjenerne paa de større gaarde. De indsaa klart, at der i deres fødebygd ingen fremtid var for dem. Landet kunde ikke bære dem. Tiden var derfor kommet til at handle efter det bibelske ord: Opfylder jorden og gjør den eder Underdanig.

Ved siden av den netop skildrede situatori, som ikke syntes være av forbigaaende art, men hellere kunde betegnes som en permanent tilstand i bygden, var der naturligvis flere mere eiler mindre beslektede aarsaker til utvandring, dels av lokal og dels av temporær beskaffenhet. Der kunde indtræffe mindre gode aaringer, tiderne kunde bli flauere, og fisket kunde slaa feil. Foretaksomme og arbeidsvillige folk la da ikke av den grund hænderne i skjødet, men saa sig om efter en anledning til at tjene sit brød. Fandt de da, at Amerika for en passende løn vilde benytte deres kraft og flid, saa tok de ikke i betænkning at løpe den risiko som var forbundet med at reise over havet til et fjernt land.

Endelig laa der i hele Norges utvikling i det 19de aarhundre en inspiration som skapte foretagsomhet og satte sind og sener i spænding. Selve grundloven var gjennomstrømmet av frihetsaand. Ved aaret 1833 viste det sig, at folket i sin helhet allerede var begyndt at sætte pris paa sit store klenodie. I 1838 sattes formandskapsloven i virksomhet rundt om i bygdene. Snart merket man lovens demokratiske tendens og anet dens velsignelsesrike virkninger. Der gik som et pinseveir over landet, og man hadde en fornemmelse av, at en mørk vintertid nu var endt, og at nu var "det i Norig atter dag med vaarsol og song i skogen".

Snart fulgte nye tiltak og det paa mange omraader: I skolen, pressen, literaturen, politikken, folkeoplysningen, missionsarbeidet,

sammenslutning til arbeide for praktiske foretagender saavelsom til fremme for patriotiske og kulturelle formaal. Alt dette virket stimulerende og skapte selvtillid og et freidig mod. Det var som om man overalt hørte: “Løft dit hoved, du raske gut!”

Naar kraftig ungdom derfor saa, at der kun var litet jord som kunde ryddes med den tids redskaper, næsten ingen jord som kunde kjøpes paa rimelige vilkaar, og at bygden i sin helhet hadde et stort overskud av arbeidskraft — saa stort, at arbeiderne i grunden stod iveien for hverandre — saa kunde de ikke godt undgaa at tænke paa de store, frugtbare vidder, som laa udyrket i Amerika.

De netop omtalte grunde og aarsaker vil forhaabentlig være tilstrækkelig til at forklare utvandringen fra Nordfjord. Læseren vil ogsaa merke sig, at tyngden av utvandringen bestod av folk i forholdsvis smaa kaar. De fleste av dem var ikke egentlig fattige, men hvad man kan kalde mindre bemidlede folk. Det hændte ogsaa, at en og anden velstaaende gaardbruker solgte sin eiendom og reiste til Amerika. Saadan har naturligvis ogsaa hat sine grunde for sin utvandring. De kan ha stiftet gjæld, som det vilde falde vanskelig at betale av de aarlige indtægter av gaarden. De kan ha følt et visst tryk av den herskende bygdedisciplin. De kan paa en eller anden maate ha mistet den stilling i folks agtelse, som syntes dem og deres familie at være av stor betydning. Eller de kan ha tænkt sig, at naar de kom til Amerika med en betydelig kapital, vilde deres chancer her være utmerket gode. — Enten de nu drog ut i verden som erfarne gaardbrukere eller som haandverkere eller tjenere, saa var de alle vel indøvet i mangeslags arbeide og vant til at benytte redskaper av mange slags. I det store og hele maa man si, at de var vel utrustet til livets kamp.

Hvor stor utvandringen var, er det merkelig nok umulig at faa fuld rede paa. Provst Nybø har levert en del opgaver over utvandringen fra Selje prestegjeld, og disse er meget oplysende. Listerne viser, at omkring 700 personer har utvandret fra Selje til Amerika. Hvis man sammenholder hans opgaver med den ovenfor meddelte befolkningsfortegnelse for alle prestegjeld i bygden, kan man i en viss grad kunne orientere sig i det her omhandlede spørsmål. Vel underrettede og bereiste folk baade i Nordfjord og her i Nordvesten har sagt, at der neppe findes en eneste gaard i hele bygden, fra hvilken ingen har reist til Amerika. Seiv om dette ikke skulde befindes at være helt korrekt, saa kan det dog trygt antas at være en

nogenlunde berettiget formodning. — Seiv prof. Amund Helland, som ellers synes ha rede paa alt fra fjelde, som “*bestaar* av granit, is og sne” til tangarterne i fjæren, har blot to tal til belysning av utvandringen — og selv disse tal maa benyttes med forsigtighet; ti utvandringen som av ham beregnet sies ikke med klare ord at være utvandringen til Amerika, men “til lande utenfor Europa”. Altsaa: I 1865: 1,085, og i 1875: 1,257. Det er derfor at haabe, at den nu paagaaende undersøkelse angaaende utvandringen: dens aarsaker, størrelser og følger, maa kaste et klarere lys over dens omfang end det er mulig for mig at skaffe i nærværende oversigt.

Hvad følgerne av utvandringen angaar, særlig med hensyn til utviklingen i Nordfjord, er det i denne forbindelse ikke nødvendig at gi nogen detaljert utredning. Et billede vil belyse situationen bedre end mange ord. For sytti aar siden lignet Nordfjords befolkning en stor ungsbog, som holdt paa at bli altfor tæt. Solen blev for meget utestengt, og betingelserne for en jevn og frodig vekst blev mindre og mindre gunstige. En vis forstmester anbefalte da at flytte tusener av de unge trær til et nyt og rummeligere plantefelt; og da dette skede, blev der tilstrækkelig plads for alle, og ny saft og kraft steg snart op i træernes grene og glinset i deres yndige kroner.

Som en passende avslutning paa denne historiske oversigt vil jeg benytte mig av en overordentlig velskrevet artikkel om *Nordfjord før og nu*. Den er skrevet av Nordfjordlagets næstformand, Ole I. Steen, og lyder som følger:

Nordfjord før og nu

Skrevet for Aarboken i 1935

Av OLE I. STEEN

Tar man for sig og studerer et kart over Nordre Bergenhus Amt, eller som det nu heter, Sogn og Fjordane Fylke, vil man legge merke til, at Nordfjord er fylkets nordligste distrikt. Man vil endvidere legge merke til at Nordfjord er av naturen noksaa greit begrenset, idet fjeldrygge og snebræer danner en sammenhengende ramme paa tre sider, nemlig nord, øst og syd, mens "blaamyra" eller det "baarute havet" er gjerdet i vest.

Fra den vestligste beboede gaard, Kraakenæset, til den østligste, Skaare i Opstryn, er omkring 90 mil. I nord og syd er distansen fra Honningsvaag Statlandet til Henøen syd for Frøysjøen omkring 35 mil. Næsten samme distanse er det fra Hornindals øverste gaard Støversten til gaarden Briksdal tæt op til Briksdalsbræen i Olden.

Inden disse grænser er det da at Nordfjordingen fra umindelige tider har ryddet og bygget sine heim. Ut fra disse heim fik man utfærdstrang iblandt. Ihvorvel man nødig vilde forlate den kjære heimbygd, saa man dog muligheten av at bedre sine kaar ved at reise ut; og saa reiste den ene efter den anden i saa stort antal, at det tilslut blev en hel folkevandring, som i siste halvdel av forrige aarhundre søkte hit til Amerika, for her under vestens himmel at finde heim for sig og sine.

Og Nordfjordingerne "kom, saa og vandt". Hvorend de satte sig ned i by og bygd, fra kyst til kyst, satte de merker efter sig. Det har vist sig at Nordfjordingen har let for at finde sig tilrette ogsaa under nye forhold; derom vidner deres glimrende historie hertillands.

Nu er mange av de første pionerer gaat ind til hvilen. Men mange er de som for 30, 40, ja 50 aar siden kom hit, og som aldrig har set det kjære Nordfjord siden. Disse vil uten tvil like at høre om sin hjembygd og de forandringer, som ogsaa der er foregaat i den senere tid. Ogsaa for de yngre, som er født og opvokset her, vil en liten artikkel om deres forældres og bedsteforældres fødested maaske ha sit værd; ja endog om boken skulde finde vei over havet til nogen av vore venner i Nordfjord, vil disse ialfald se, at

vi her endnu tænker paa den kjære heimbygd, samt glæder os ved at høre derfra.

Du Per og du Anders, ja du Rasmus med, husker godt den tid vi kjørte okser i gamle dage. Gik det ikke sent du? Aa, jeg kan godt mindes, at 2 mil i timen var alt jeg kunde opdrive, naar jeg gik til byen med læs. Var det rigtig varmt, saa kunde den stakkars okse gape og rette tungen ut som en hund. Nu gaar vi til byen med bil og kjører 30 mil i timen, ja op til 40-60 mil; hvilken forskjel!

Akkurat saa i Nordfjord. Nu tar ikke Husevaag-karene eller Statværingen eller nogen anden ut med havet sekskjeipingene med sild og fisk til indfjorden og bytter i poteter og ved og træmaterial. Nei, nu har de sine store gode motorbaater at reise med og slipper at ro med saare næver som før, naar vinden ikke var gunstig for seilføring.

Da jeg var i Gloppen for 5 aar siden, hadde vi fersk makrel til frokost en dag. Den var optat samme nat ut i Bortne. Klokken 6 om morgenen var man paa Rygg og solgte den. Man kom i motorbaat.

For Statlandets beboere ansaaes det i gamle dage for litt av en kinatur at reise til indfjorden; til Opstryn eller Oldedalen f. eks. For disse dalefolk var det heller ikke letvindt at komme ut, indestænget som de var. Nu kan man bile fra Stryn helt til Trondheim eller Oslo, eller ogsaa reise ut fjorden med dampskib hver dag. Statværingen kan bile til Bryggja, og naar veien Haus—Bryggja om kort tid blir færdig, kan man ogsaa fra Stat bile like til Oslo.

Folket i Nordfjord syntes det var rent storarta den tid de første fylkesbaatene Framnæs, Fjalir og Hornelen sattes ifart med ukentlig rute til Bergen. Nu har fylket en flaate paa 13 dampskibe og 6 motorbaater, saa man kan reise med 3 direkte ruter til Bergen i uken, og desuten med baatskifte i Maaløy og Florø i 3 ruter. Liker man at se litt av Søndfjord og Sogn over land, gaar flere ruter om uken over Sandene, Førde, Vadheim, Bergen. Den tur gjorde jeg i 1930 paa 12 timer.

For 50 aar siden hadde man i Nordfjord en hel flaate med jekter, som hver sommer gjorde turer til Bergen med favneved. Disse jekter kunde bære op til 100 favne ved eller mere, og hadde

som regel en besætning av seks mand. Nu er disse Nordfjordjekter en saga blot, idet kun Holviksjekten i Gloppen, bygget i 1881, er igjen. Nævnte jekt er nu som et fortidsminde indlemmet i Nordfjords Folkemuseum paa Sandene, som blev paabegyndt med indsamling i 1910 og indviet den 25de juli 1920.

Nordfjord Folkemuseum bestaar nu av følgende samling: Holvikjekten med naust. Skolehus fra Austreim i Gloppen, bygt i 1873. Tre stuer fra før reformationstiden, en fra Ostreim Stat, en fra Sæten i Loen, en fra Dispen i Stryn. Et loft og en stue fra Hegdal, Indvik, fra det 17de aarhundre. End

Parti av Maaløy med utsigt nordover seilleden

videre et loft og en stue fra Ravnestad, Gloppen, fra 1700 og 1840. Endelig et stabbur omkring 200 aar gammelt.

Man vil av dette se, at man i Nordfjord har gjort meget for at vise kommende slekter, hvorledes man hadde det i gamle dage.

* * *

I denne forbindelse tør det være paa sin plass at nævne den indsats Nordfjords ungdom har gjort i de senere aar for folkeoplysning og reisning av norsk bondekunst og bondekultur. Firda Ungdomslag, nu 60 lag med 2,266 medlemmer, har de sidste 35 aar, under sine dygtige ledere, gjort et stort og prisværdig arbeide. Av disse ledere maa i første række nævnes lærer Ola Sande, Gloppen. I 25 aar, fra 1908 til 1933, da

han frabad sig gjenvalg, stod han som den utrættelige formand og høvding for F. U. L. Nordfjordlaget har hr. Sande og ungdommen i Nordfjord at takke for den vakre fane og det prægtige brudepynt som nu er lagets eie.

“Hvad solskin er for den sorte muld er sand oplysning for muldets f render” synger Grundtvig. At ungdommen i Nordfjord har anledning til oplysning paa aandens saavelsoir haandens omraade er de mange fortreffelige skoler man har bevis for. Av disse kan nævnes: Firda Gymnas og Millomskule, Sandene, iaar 240 elever. Nordfjord Ungdomskule,

*Prestegaards Aléen Davik, Nordfjord. Denne allé var plantet av dikter-
presten Claus Frimann*

Vereide. Fylkeskulen, Nordfjordeid. Jordbruksskulen, Mindresunde, Stryn. Holmøy arbeidsskule, Hornindal. Toaarigt Gymnas og Millomskule, Nordfjordeid. Denne sidste skole bestyres av hr. A. M. Berg, som vi her kan regne som en av vore egne, idet han er graduert og har graden B.A. fra et av vore norske colleges her.

At husfliden altid har staat høit i Nordfjord, er en almen kjendt sak. Hvert heim var, saa at si, en fabrik, hvor man av de forskjellige raamaterialer tilvirket det færdige produkt. Kvinderne spandt, spøtet, vævet og syet, mens mændene var sin egen garver, skomaker, smed, snekker og bygningsmand. Nu er man begyndt med utstillinger, eller som man der kalder det, varemesse, hvor de forskjellige husflidsarbeider blir utstillet, bedømt og præmiert. I 1930 fik jeg se varemessen i Førde, Søndfjord, og maatte beundre den kunst og den

nævehændthet, som folk nu kan præstere derheime. Før to aar siden hadde man varemesse paa Nordfjordeid, og til sommeren agter man at ha en paa Florø.

I denne forbindelse fortjener Brita Lund fra Hornindal at nævnes. Trods hus- og gaardsstel har hun rukket at væve tildels store ting. Av uld fra sine egne sauer, spundet og farget av hende seiv, har hun vævet de prægtigste billedtepper, og hendes stjernebilleder og andre arbeider er rene mesterverker, som nu er utstillet i Oslo, hvor det har vakt stor opmerksomhet.

* * *

At en bygd med saa mange elve og fossefald som Nordfjord har utnyttet disse til lys og drivkraft er en selvfølge. Mindst 20 elve, store og smaa, fra Skrams-elven ved Maaløy til Storelvene i Stryn, Loen og Olden er lagt sæle paa. Den elv, som til nu er vristet den meste kraft fra er Storelven i Gloppen med 1,500 hk. Om man behøver det kan naturligvis tusener av hestekræfter vindes i fremtiden av elvene i Nordfjord.

Som nævnt har en hel del omvæltning foregaat de sidste 50 aar baade paa sjø og land. Det samme kan ogsaa sies om mange andre ting. Nordfjords telefonnet omspænder nu saa fuldstændig hele distriktet, at der i hver eneste skolekreds nu er telefon, sies der. Før var telegrafstation bare i Maaløy; nu er telegrafstation ogsaa paa Nordfjordeid og Sandene. Av politiske blad i Nordfjord har man nu seks: Venstre: "Fjordabladet," Nordfjordeid, redaktør, Jens Nederhagen, og "Nordfjord Folkeblad", Maaløy, redaktør Per Osdal. Høire: "Fjordenes Tidende", Maaløy, redaktør, C. Bruvold, og "Nordfjord", Sandene, redaktør, O. J. Nyhagen. Bondepartiet: "Firda Tidende", Sandene, redaktør, Øverset. Upolitisk, "Fjordingen", Stryn, redaktør, Bergman.

* * ♦

Som en helt ny indtægtskilde for Nordfjords befolkning i de senere aar maa i første række nævnes opdrætning av sølvræv. I hver grænd og paa næsten hver en gaard har man nu rævehager, som eies enten av enkeltmænd eller flere i kompaniskap; og det eftertragtede og kostbare ræveskind har bragt sine eiere mangel en pen lommeskilling og distriktet som et hele en god biindtægt. .

Foreten dette drives ogsaa et intens arbeide med jorddyrkning i hele Nordfjord. Paa dette omraade har mange gjort et storverk, "som

er større end mange vil tru". Mange steder, hvor før kun styrtorvljaaen kunde brukes at slaa høiet mellem tuer og stein er nu rydde voller, og mange er de som har slaamaskine, noget man før aldrig vilde tænkt sig mulig.

At man nu skjænker hesten, koen, sauene og gjeten større opmærksomhet i Nordfjord end før, vidner de mange utstillinger man nu har over alle disse dyr. Man ser tidt og ofte spaltelange artikler i bladene om de utstillede dyr og præmievindernes navne, hvilke vidner om at ogsaa paa disse omraader er man paa høide med tiden.

* * *

De fleste av bokens læsere vet vistnok, at Nordfjord utgjør et sorenskriveri, inddelt i 10 kommuner eller herreder, og 8 lensmandsdistrikter; likesaa at i kirkelig henseende utgjør Nordfjord et provsti med 7 prestegjeld, som hver har fra et til fire kirkesogne. Om de enkelte av disse herreder eller prestegjeld skal jeg nu forsøke at gi litt tilbedste, saavidt det har været mulig at faa oplysning om samme.

SELJE PRESTEGJELD

er vel det som er mest historisk, ialfald i kirkelig henseende. Paa Dragseidet paa Statlandet, Selje, sammenkaldte Olav Trygvasson i 996 Nordfjordingerne til tinge. Han bød dem da enten daab eller kamp. De gik med paa daab, og et stykke nordøst for Kongshaugen foregik daaben. Et ældgammelt trækors har like til i 1860 vist stedet. I 1913 reiste befolkningen i Selje prestegjeld et stort stenkors, som for kommende slekter vil vise, hvor den første daab foregik i Nordfjord for mer end 900 aar siden.

Av interessante seværdigheter har Selje bl. a. St. Sunnivas klosterruiner paa øen Selja. Av tilgjengelige skrifter vet man, at stedet paa Olav Kyrres tid i det ellefte aarhundre var sæte for biskopen av Gulatingslagen. Nu staar bare taarnet igjen, samt endel murrester som minde om fordums tider. Jeg besøkte stedet for fem aar siden og maa si, at det sagn

som knytter sig til klostret er saa dragende, at det kan ikke andet end løfte ens tanker høit op over hverdagslivets stræv.

At Selje kloster har hat sin glansperiode i korstogenes tid bevises derav, at det er historisk fastslaat, at den sidste Jerusalems færd fra Norge utgik fra Selje i 1271.

Det store Selje prestegjeld er fremdeles udelt; men i 1910 blev Sør- og Nordvaagsøy utskilt fra Selje som to selvstændige herreder. Den gjenværende del, som altsaa nu utgjør Selje herred, er 243 kvadrat kilometer stort og har et folketal av 3,604, efter folketællingen i 1930. Da herredet har en lang og utsat kyststrækning er i de senere aar en hel del gjort for at bedre forholdene baade paa land og sjø. Over de tre eid paa Statlandet: Manseidet, Sandvikseidet og Dragseidet er nu gode bjelveie. Ialt har herredet henimot 70 km. veie, som væsentlig ligger paa Statlandet. Paa Stat gjenstaar nu bare at bygge vei fra Tungevaag—Eltvik og fra Fure til Drage. Statens havnevæsen har ogsaa gjort adskillig for at bedre landingsforholdene. Der er nu moloanlæg i Silden, Drage, Hoddevik, Ervik, Eltvik og Lekanger, og i Honningvaag er nu ved mudringsarbeide blit en god havn.

Den store Vaagsøy med ca. 3,000 indbyggere hører fremdeles til Selje prestegjeld. Fra 1905 er den delt i to sogn, idet man bygget ny kirke i Maaløy. Fra 1910 er den, som nævnt, ogsaa delt i to kommuner.

Ogsaa i Vaagsøy har man været flinke at bygge veie. Der er nu god bilvei fra Maaløy til Rødberg. Derfra til Kvalheim og Refvik og Televik og tilbake gjennom Halsørbygden til Røisen. Naar veien om kort tid ogsaa blir færdig fra Maaløy til Vaage og fra Kraakenæset og sydover, blir Vaagsøen det distrikt som er bedst utstyret med veie i Nordfjord.

Fra nogen faa forretningshuse og ikke engang dampskibskai for 50 aar siden i Maaløy, har stedet nu blit en hel by med dampskibskaier og brygger og forretningshuse i det uendelige. Jeg blev rent forbauset over den fenomenale vekst Maaløy har gjort i de 45 aar siden jeg sidst saa stedet. Det forekom mig at hovedgaten naaet næsten fra Sæternæset til Gotteberg.

Naar man betænker den centrale beliggenhet Maaløy har, er det forresten ikke at undres over den vekst stedet har; ti det har foruten den masse kysttrafik, saa at si hele Nordfjord

til opland og vil saaledes utentvil i lange tider komme til at ha hegemoniet blandt Nordfjords byer.

Endelig maa nævnes, at befolkningen ute ved kysten nu har tat ivrig iver med at "klæde fjeldet". Det er et "syn som glæder", de mange plantefelt her og der. Av Nordfjordlagets gave er en del anvendt til plantning ved gravstederne. I samraad med fylkeskogmesteren vil det som er igjen snarest bli gjenstand for avgjørelse om den videre anvendelse.

Før vi forlater Selje og de tre kystherreder maa de styrendes navne nævnes. Overretssakfører og redaktør G. Bruvoll er ordfører i Sørvaaksøy herred. Karl Iversen Raudeberg er ordfører i Nordvaagsøy. De to herreder utgjør et lensmandsdistrikt med J. Refvik som lensmand. Han er søn til avdøde lensmand Olav Refvik. I Selje herred er Peder Olsen Hamre lensmand, mens den staute bonde og sølvrævpodrætter Petter Vederhus er ordfører.

Provst R. A. Nybø, som ogsaa siden 1925 har været provst i Nordfjord provsti, er nu sogneprest i Selje, med sønnen Sverre som kapellan eller hjelpeprest. Provst Nybø er bondesøn fra Davik og saaledes en mand vi Nordfjordinger kan regne som en av vore egne.

DAVIK PRESTEGJELD

er ogsaa et herred eller kommune og eget lensmandsdistrikt med hr. Alf Rosenlund som lensmand. Han er søn til avdøde lensmand Apl. Rosenlund, og fik ved faderens død embedet. Herredets ordfører er den kjendte veteran blandt Nordfjords ordførere, hr. L. P. Lefdal, som vistnok har været ordfører længere end nogen av sine kolleger.

Sogneprest i Davik er pastor S. Slaattelid.

I 1930 opgives folketallet i prestegjeldet til 3,386, fordelt paa de tre kirkesogne som følger: Rugsund 1,981, Davik 1,020, Aalfot 385. Fordelt paa de enkelte skulekrinser var tallene slik: Aalfot 241, Torheim 46, Isane 98, Domsten 65, Davik 318, Endal 65, Haus 121, Lefdal 71, Kjølsdal 306, Reksnæs 74, Rugsund 309, Leirgulen 136, Bortne 64, Hennøy 63, Berle 198, Oldeide 74, Hamnen 140, Gangsøy 81, Tytningvaag 122, Husevaag 107, Nordstrand 182, Rimstad 210, Maurstad 295.

Sjøveien er for det meste herredets alfarvei endda, idet paa sydsiden av fjorden kun er vei fra Davik til Endal. Paa nordsiden er vei over Maurstaedet, samt fra Haus til herredets østgrænse. Man kan altsaa fra Haus kjøre like til Oslo. Naar statens veiprogram i den

nære fremtid blir fuldført, blir der bilvei helt til Kulen og Maaløy.

Av de opgivne tal for de enkelte kirkesogne sees det, at Rugsund sogn er større end de andre to sogn tilsammen. Følgen er, at man nu har kirke med gravplads ogsaa paa Totland. I Kjølsdal tænkes ogsaa bygget kirke, gravplads har man der allerede.

Parti av Rugsund med Bakkegaardene i midtpartiet — Dr. Kolsets fødested

Lik de øvrige bygder i Nordfjord har ogsaa Davik kommune sin fulde andel av alle nutidens bekvemmeligheter, saasom telefon, elektrisk lys, dampskibsstoppsteder, postaapnerier, handelssteder, osv. Som et verk av godt ingeniørarbeide skal jeg nævne, at over fjorden fra Otteren til Aasnes har man vistnok det længste og høieste spend av telefon og elektrisk traadnet i Norge. Mange hundre fot op i luften kan den reisende fra baat eller dampskib se de utspendte staaistreng, stram som en felestreng.

Vi forlater Davik og reiser bent ind til

NORDFJORDEID

Eids herred er ogsaa et prestegjeld og et lensmandsdistrikt, men var før sammen med Hornindal baade som herred og prestegjeld til langt ut i forrige aarhundre.

Flatemaalet er 252 kv. kim. og folketallet 3,266 i 1930. Den samlede formue var samme aar litt over fem millioner kroner.

Sognepresten i Eid er nu A. Løvoll fra Nordalen paa Sunnmør. Han sies at være en særdeles dygtig mand og avholdt av sine menigheter. At han ogsaa er vel likt av ungdommen i Nordfjord, gav sig utslag paa den maate, at han for to aar siden blev valgt som

formand for Firda Ungdomslag. Kirke-

Parti av Nordfjordeid

sangeren i Eid er Knut Blakset fra Indvik og kirkesangeren i Starheim er Magne Føllesdal fra Starheim; han er søn til ham som var kirkesanger før. Lensmand er nu Erling Fauske ; ogsaa han efterfulgte sin far i embedet.

I Eids herred bor ogsaa Nordfjords dommer. Fra gammel tid har sorenskrivergaarden været paa Løken. Der bor nu sorenskriver Joh. Stenerson.

Den staute og dygtige bondehøvding Olav Os er ordfører; fra 1928 —30 var han bondepartiets repræsentant paa stortinget og er fremdeles partiets Iste varamand.

Hr. Os skriver, at Eids andel av skogsakspengene fra Amerika er anvendt som følger: Starheim fik kr. 425, av hvilke kr. 205 er tildelt gaardbrugerne i Starheim til indkjøb av

gran- og furuplanter. Resten skal brukes til plantning av kirkegaarden som skal utvides da den er forliten. Eids del var kr. 767.67, av hvilke kr. 300 er brukt til plantning av den nye gravstaden paa Myrahaugen. Eid fik ikke utvide av mangel paa rum, men kjøpte istedet 14 maal paa Myrahaugen, som vil bli rikelig rum i lange tider. Resten av skogspengene vil bli brukt paa den maate, som vil gi mest nytte for pengene.

Om strandstedet Nordfjordeid med sine 650 indvaanere kunde sies en hel del, men da andre skriver derom, skal jeg kun si, at nu skal ikke den slemme vestavind gjøre det utrygt længer for store

Nordfjord før og nu 53

saavelsom smaa fartøier at ankre “ind paa Eida”, for nu er en ca. 1,500 fot lang molo under bygning, og naar den blir helt færdig, vil man ogsaa paa Nordfjordeid faa en god og tryk havn.

Nævnes kan ogsaa, at Fjordenes bataljon er ikke mere. I 1930 blev denne traditionelle militære afdeling indlemmet i 10de regiment, øvningsplads, Bømoen paa Voss. Rekruterne fra Nordfjord har til nu faat eksert rekrutskole paa Nordfjordeid, men det er tanken at ved regimentøvinger skal ogsaa Nordfjord soldaterne over til Bømoen.

HORNINDAL

er vistnok Nordfjords mindste prestegjeld i størrelse og folketal. Hornindal har et flatemaal av 370 rutekilometer og et folketal av 1,538. Indtil nu har man hat bare en kirke. Ifjor blev der bygget nyt kapel i Heggjabygden, og det er tanken at faa dette indviet til høsten. Man har to gravsteder, ved den gamle kirke og ved Heggjabygdens kapel. Av skogsakspengene er kr. 300 avset til prykning av kirkegaardene. Resten er brukt til plantefelt i Otterdal.

Hornindal er selvstændig lensmandsdistrikt med R. M. Kirkhorn som lensmand. Distriktslægen har man sammen med Stryn og Indvik; han heter B. Wexelsen Friehow og bor i Stryn. Ordfører er gaardbruker og løytnant Jakob Gausemel. Hr. Gausemel er nemlig foruten at være en dygtig gaardbruker ogsaa militær, idet han er løytnant ved Møre inf. regiment, Volda bataljon. Sogneprest i Hornindal er nu Nils Eide fra Nordalen, Sunnmøre, og kirkesanger er R. K. Kirkhorn.

GLOPPEN OG BREIM

er et lensmandsdistrikt, et lægedistrikt og et prestegjeld. Lensmand er Jakob Straume fra Hyen, og doktor er S. Kornfelt. Begge bor paa Sandene. Sogneprest er Olav Kvaale fra Telemarken, og res. kap. er Fredrik Helland fra Sunnmøre. Kirkesanger: Vereide, Olav Arnestad fra Gloppen; Gimmestad, A. S. Heien fra Sunnfjord; Hyen, Olav Ommedal fra Hyen; Breim, Jonas M. Aardal fra Breim.

Da Gloppen og Breim er to særskilte herreder er ordfører

“Jentebaaten” paa Trandalsvatnet

for Gloppen fhv. stortingsmand, nu fylkesagronom Einar Faleide. I Breim er den gjæve bonde, gaardbruker Iver Seime ordfører. Han har uten avbrytelse været med i Breims herredsstyre i 36 aar.

Gloppen kommune eller her red har en størrelse av 673 rutekilometer. Derav 34 km. ferskvand, 18 km. aker og eng, 120 km. skog. Folketallet ved sidste folketælling var 3,586, derav 585 paa Sandane.

Skogsakspengene fra Amerika er endnu ikke brukt, men staar paa renter. Saasnat herredet faar kjøpt en passende skogteig skal den utplantes. Gravpladsene: to i Vereide sogn, to i Gimmestad sogn og to i Hyen sogn har endda ikke faat brukt de tildelte skogsakspenge, da man venter paa planer

fra fylkesgartner Bergeim, Stryn. Lærer Ola Sande, som er medlem av sogneraadet, vil nok se til at arbeidet blir gjort godt og skikkelig.

Breim herred har et folketal av 1,788 og en størrelse av 358 kv. km., derav 37 km. ferskvand, 17 km. aker og eng og 39 km. produktiv skog. Breimsvatnet er 56 meter over havet og har avløp til Gloppen gjennom “Breimselv”, som er utnyttbar til ca. 11,000 k.w. elektrisk kraft. Breim har bare en gravplads — den ved kirken — og der er plantet gran omkring hele gravpladsen. Videre er oparbeidet veie eller ganger, og rundt disse er plantet prydbuske og planter. Dette arbeide

Parti av Sandene

vil bli fortsat og vedlikeholdt av de tildelte kr. 300 av skogsakspengene. For den resterende del av skogsakspengene er en del allerede plantet i herredets skogteig — Kirketeigene — og dette vil bli fortsat.

INDVIK

er et prestegjeld, et herred og et lensmandsdistrikt. Sognepresten heter Zakarias Brekke. Ordføreren er gaardbruker Hallvard Sindre. Hallwards bror Oddvin er lensmand og bor paa Faleide. Disse staute og dygtige Sindre brødre er sønner av den begavede, nu avdøde stortingsmand Sindre.

I prestegjeldet er nu fem kirker, nemlig: Indvik hovedkirke i Indvik sogn, Utvik kirke og Raudabygdens kapel i

Utvik sogn, i Olden har man den gamle kirke og den nye som blev færdig og indviet før jul i 1934. Den nye er brukt til vanlige gudstjenester og den gamle til gravkapel. Det er ogsaa meningen at indrede bedehuset i Oldedalen til kirkelig bruk med fire gudstjenester for aaret. Den nye kirke i Olden er et vakkert gudshus og koster kr. 85,000. Der er gravplads ved alle kirker, men kun fire er i bruk, idet den ved den nye kirke i Olden endnu ikke er tat i bruk.

Kirkesangere er: Indvik, Johan Lyslo; Utvik, Ola Hestenes; Randabygd, L. Søreide, og Olden, Ingebrikt Beinnes.

Loenvand, Nordfjord, Norge

Om skogfondet opplyser ordfører Sindre, at det den 1ste januar 1932 var paa kr. 1,061.21, og er til 1ste januar 1935 vokset til kr. 1,165.21. I møte av herrestyret den 25de januar iaar blev det bestemt, at kr. 390 ialt, eller kr. 130 til hver av de tre sokne skulde overføres til bruk ved prykning av kirkegaardene og rundt kirkerne. Selve hovedfondet er ingenting brukt av endnu. Det har været nævnt, dog ikke vedtat, at man skulde la fondet staa urørt indtil det var vokset op til kr. 1,000, før man begynder at bruke renterne. "Det har i alle høve vore eit sterkt ønske millom folk, at ein skulde

stella soleis med dette fondet, at det kunde verte eit varikt minne om den godhug dei norske i Amerika har synt mot sine ættebrødre her i bygdene,” slutter Sindre.

Folketallet var i Indviks prestegjeld 2,906 i 1930. Herredets størrelse opgives til 502 kv. km. Av dette er omkring 20 kv. km. aker og eng, og omkring 100 kv. km. skog. Resten er skogløs utmark, snaufjeld, vatn og isbræer. Man vil nemlig huske paa at den mægtige Jostedalsbræ og dele av den omslutter en stor del av Indvik og Oldens sokne. Hvem har ikke hørt om den storslagne Briksdalsbræ og Kjendalsbræ, som hvert aar besøkes av tusener fra nær sagt alle land, for der at beundre, i det naturens tempel, de mægtige isblokke og

Parti av Stryn

isfjeld, som aldrig tiner op. Paa grund av de ypperlige veie er det nu letvint at komme til dette turisternes paradisi, idet man kan bile rundt Stryn, Loen og Olden, og naar den korte veistump rundt Hildehalsen om kort tid blir færdig, kan man bile til Olden helt fra Sandene, ja, fra Vadheim, Sogn. Sjøveien gaar baater hver dag, og man kan om sommeren til stadighet se de flytende paladser ligge for anker paa Stryn, Loen og Olden, førende skarer av nysgjerrige engenskmaend, tyskere og folk av andre lande til turisternes Mekka i indre Nordfjord.

STRYNS PRESTEGJELD

med de tre kirkesogne Nedstryn, Loen og Opstryn er Nordfjords østlige bygd. Den før noksaa meget indestængte bygd er nu den mest tilgjængelige, ialfald landeveien, idet man nu paa gode veie kan bile paa en dag enten til Trondheim eller til Oslo; eller man kan bile i vest helt til Haus eller ogsaa til Hellesylt eller Øie i Sunnmøre.

Stryn er en vakker bygd, og om sommeren er det en ren nydelse en fin solskinsdag at kjøre op gjennom den deilige Strynsdal, med bondegaarde paa begge sider av den flate Strynselv. Jeg glemmer aldrig den søndag ettermiddag den

Parti av Opstryn med kirken paa tangen

27de juli for snart fem aar siden, da jeg med hustru og datter sammen med dr. Kolsets familie kjørte fra Visnes til Videsæter, hvor vi overnattet paa veien til Trondheim.

Hos den elskværdige og gjestfrie gaardbruker Ingvar Mork. Fosnes, blev vi invitert til rigtig et festmaal tid. I hans frugthave formelig bugnet træerne av de deiligste epler, pærer og moreller og andre frugtsorter, saa at var det ikke for Glomneseggen og Flofjeldene i nord og Skaalabræens arm, som kunde sees fra tunet, hvor vi stod, og som mindet om at vi dog virkelig var i Opstryn, saa kunde man fristes til at tro sig hensat til vore sydlige frugtstater her under vestens himmel.

Sogneprest i Stryn er nu Eilert Eriksen fra Oslo. Kirkesangere: Loen, Arne Loen; Opstryn, Gustav Gytri fra Olden; Nedstryn, Lars Glomnes. Hr. Glomnes er, som bekjendt, Nordfjords

korrespondent for "Decorah-Posten".

Stryn, som ogsaa er eget lensmandsdistrikt og eget herred. har nu Kolbein S. Aarnes, født 1880 i Aarnes, Opstryn, som lensmand. Han er søn til avdøde stortingsmand og lensmand S. Aarnes. Den dygtige og avholdte stryning Per Lunde er ordfører. Han er en alsidig mand, idet han har underofficers skoleeksamen fra 1900, middelskoleeksamen og artium i Bergen 1903 og krigsskoleeksamen i Oslo 1905 — gaardbruker i Stryn 1907-1913 — kompanichef og skolebestyrer i Sortland fra 1914 til 1928. Har i 9 aar været Stryns ordfører og administrerende direktør for Stryns sparebank fra 1929.

Idet jeg her avslutter min korte beretning om Nordfjord, føler jeg, at meget mer burde været tat med, men som vilde ta formeget av aarbokens rum. Jeg vet at alle Nordfjordinger i Vesterheimen med interesse tænker paa den kjære heimbygd og liker at høre derfra. En del lever paa minder om den heim de forlot, og som aldrig glemmes. At det ogsaa glæder vore venner derheime at vite at vi her "inkje forfedarne gløyme under alt som me venda og snu", føler vi os forvisset om. Til alle disse, kjendte og ukjendte, sender jeg min bedste hilsen!

Videsæter mot Stryn

Tredje kapitel

Utvandringen

REISEN TIL AMERIKA

Fortællingens traad knyttes kanskje bedst til indledningskapitlet ved at nævne, at Norges folkemængde ved begyndelsen av den nyere tid antages at ha været omkring 300,000; ved aar 1600 antagelig 400,000, i 1700 omkring 500,000 og ved begyndelsen av det nittende aarhundre 883,000. Fra 1801 til 1873 fordoblet befolkningen sig. Det blev derfor trangt ut over landsbygden, og seiv om byerne i det nittende aarhundre tok sig godt op, saa kunde de dog ikke skaffe beskjæftigelse til mere end en liten brøkdel av dem, som fandt arbeidsvilkaarene paa landet høist utilfredsstillende. Ved begyndelsen av aarhundredet var der i Norge bare to byer, som hadde mere end 10,000 indbyggere, nemlig Bergen med 18,000 og Kristiania med 12,000. I løpet av 100 aar hadde Kristiania vokset sig saa stor, at man regnet med 228,000 indbyggere, og i 1920 fortalte man mig i Bergen, at byen hadde adskillig over 100,000 indbyggere. I det hele talte byerne henimot syv gange saa mange indvaanere i 1900 som de talte i 1800. Denne store vekst skyldes væséntlig den stadige indflytning fra byernes opland.

Fra Nordfjord flyttet i løpet av denne tid et ganske betragtelig antal til Bergen; og de blev der betragtet med velvilje og agtelse. Historikeren Jacob Aaland har skildret denne utvandring fra bygden og optegnet det skudsmaal som utvanderne fik av sine nye naboer, medarbeidere og venner i Bergen. Det blev til et gjængse ord: "Der er adel i nordfjordingen." (Se Nordfjordlagets Aarbok for 1921.)

Fra Nordfjord begyndte utvandringen til Amerika egentlig først i sékstiaarene. Der var vistnok nogen faa som hadde lagt ut paa denne langfærd før den tid; men deres antal var saa litet, at man neppe vil bruke ordet utvandring i forbindelse med deres reise hit.

Den bevægelse som der her er tale om, tok sin begyndelse nede ved Stavanger i 1825, og hadde dengang Cleng Peerson

(Kleng Pedersen Hesthammer) som sin egentlige leder. Senere traadte mænd som Gjert Hovland, K. A. Slogvig og flere andre dygtige mænd støttende til, dels ved brev og dels ved besøk, og den saakaldte "amerikafeber" spredte sig snart baade langs kysten og langt ind i landet. Ja, før 1837 var den kommet helt til Snaasen; ti derfra kom den bekjendte Ole Rynning til Illinois i nævnte aar, og der skrev han boken: "Sandfærdig beretning om Amerika". Dette er isandhet en sandfærdig beretning. Den blev trykt i Drammen allerede i 1838 og fandt en overordentlig stor utbredelse. Det er vel sandsynlig at anta, at saavel avskrifter av enkelte av de ovennævnte amerikabreve som eksemplarer av Rynnings bok ogsaa fandt veien til Nordfjord; men nogen "feber" synes de ikke ha sat nogen i blodet der i bygden.

Der dreves ogsaa en ihærdig agitation mot utvandringen og det av mænd, hvis ord hadde stor vekt: mænd som Henrik Wergeland og biskop Neumann i Bergen. Sidstnævnte fremholdt i tide og utide særlig de religiøse farer som truet utvandrerene i det nye land. Og man maa medgi, at mange av disse hans advarsler var kun altfor vel begrundet i de virkelige tilstande, specielt i Fox River settlementet i Illinois i dettes første tid. Der jaget nemlig flere av de reformerte sekter efter proselyter, og endelig kom mormonerne og satte kronen paa verket ved at samle en større flok av norske tilhængere og ved at indvie Gudmund Haukaas til yppersteprest.

Eftersom ti den gik blev dog beretningerne fra Amerika mere og mere paalidelige og i det hele tat mere og mere opmuntrende. De nordfjordinger som omgikkes med tanken om at reise til Amerika kunde blandt andet trøste sig med, at de kirkelige forhold allerede i firtiaarene og endnu mere i femtiaarene begyndte at vise tydelige tegn til forbedring. Bare i den ene stat Wisconsin var der allerede over 12,000 nordmænd, og ikke faa menigheter og prester. Blandt disse kjendte nordfjordingerne vel navnet paa en, som de med en viss ret kunde kalde sin sambygding, H. A. Stub, som blev prest i Muskego, ikke langt fra Milwaukee, i 1848. Fra 1853 av kunde de ogsaa tænke sig muligheten av at træffe U. V. Koren — et navn som var særlig vel kjendt ved Nordfjords kyst. Han bodde nu i Iowa ikke langt fra Mississippi-floden. Endelig reiste Claus Friman Magelssen, som var født i Daviken, til den sydlige del av Wisconsin i 1859. Man behøvde saaledes ikke frygte for, at man risikerte at komme tik et fuldstændig hedensk land. Menigheterne derborte var jo allerede blit saa selvstændige at de seiv utstedte kaldsbrev til de prester som de

ønsket til prædikanter, lærere og sjælesørgere, og de holdt paa at bygge kirker, prestegaarde, støttet útgivelsen av bøker og blade, osv.

Desuten kunde man merke sig, at der var forholdsvis meget faa av den utvandrede almue som kom tilbake fra Amerika for at slaa sig ned i Norge.

Senere — jeg tror det var i syttiaarene — begyndte man i Nordfjord at indse, at utskiftningen snart maatte komme. De gamle bruk med de omhinandenliggende smale teiger, som vidnet om den møisommelige og sene rydning av det land som nu laa der som aker og eng uten noget egentlig skille mellem gaardene, viste at rydningstiden nu væsentlig var forbi. De omtalte teiger burde derfor deles saaledes, at hvert bruk kunde faa sin jordlod nedenfor “garen” samlet. De gamle tun, hvor før kanske syv-otte familier hadde bodd sammen i en klynge og nydt godt av den gjensidige beskyttelse, av hjelp i tunge tider og av fornøielser og glæder i de lykkelige dage, maatte som en følge av utskiftningen tape sin velkjendte karakter. Utflyttingen vilde medføre større tryghet for ildebrand og fjerne de mange gjødselhauger fra tunet; og dette maatte jo betegnes som et stort gode. Men det var dog klart, at opførelsen av nye hus paa de enkelte bruk vilde sette mange av gaardbrukerne i stor gjæld, og at arbeidshjælpen derfor nødvendigvis maatte innskærpes mest mulig. De som nu vilde bli staaende “ledige paa torvet” vilde derfor bli langt flere end før. Hvor nødig man end skiltes fra slekt og venner, og hvor meget man end elsket sin bygd og sit land, saa tilsa ens omdømme og sunde sans at tusener av bygdens barn nu maatte søke sig nye virkefelt og nye hjem. Blandt disse tusener var der naturligvis ikke faa som i denne utskiftningens, omskiftningens og omkalfatringens tid besluttet at sælge sin jord i hjembygden og søke at sikre sig 640 maal prærieland i Amerika.

La os nu i tanken sette os tilbake til sekstiaaréne og se litt paa et større følge av emigranter fra indre Nordfjord like før de forlot bygden. Hvorledes forberedte de sig til reisen, og hvilké betingelser sat de inde med for optagelsen av kampen for tilværelsen — for ikke at tale om kappestriden om, hvem der kunde gjøre den hurtigste fremgang — i et fremmed land? Som nævnt i indledningskapitlet var de i fysisk henseende næsten fuldkomne. Deres intelligens stod høit, deres moral langt over den gjennemsnitlige i landet, og deres religiøse erkjendelse var grundet paa bibelske sandheter. Deres skolegang hadde været tilstrækkelig til at sette dem istand til at læse, skrive og regne, og hadde desuten git

dem ialfald noget kjendskap til andre elementære fag.

Til kropslig arbeide var de vant fra barndommen av. Og da arbeidets fordeling den gang kun var litet kjendt og endnu mindre praktisert i bygden, maatte de efter gammel sædvane erhverve sig en viss færdighet i mange forskjellige slags arbeide. Eh gaardbruker (og følgelig hans dreng) maatte ikke blot forstaa sig paa åkerbruk i snevrere forstand. Han maatte kunne gjøre tjeneste som slagter, garver, skomaker, smed, snekker og tømmermand. — For ikke at staa tilskamme i bygden maatte han ogsaa kunne brygge godt øl, og som vert maatte han handle efter det velkjendte princip: “Det øl som ikke blir drukket har forfeilet sit maal.” I ældre tid maatte han ogsaa kunne brænde brændevin; ti “drikke drik som varmet pande, det var nordmands vis.”

Husmoren, matmoren (og følgelig terner og døtrene i huset) maatte lære at lave mat, holde huset i orden, stelle kreaturerne, melke, kjerne og yste; klippe sauerne, karde og spinde ulden, væve garnet og sy klær til mænd og kvinder av tøiet. Den ungdom som nu stod der i utvandrerflokken hadde saaledes en øvelse i at utnytte sine hjælpekilder og at benytte sine evner efter omstændigheternes krav, som nødvendigvis maatte bli av stor betydning for dem i et land som forutsatte baade initiativ og akkomodationsevne hos indvandrerne.

Kister, skrin og kasser fyldtes nu med nye klær, kjære gjenstande, som kanskje for en del var gammelt arvegods, og endelig med tilstrækkelig reisekost for mindst tolv uker. Pastor R. J. Wisnæs nævner fra sin egen overreise (1871) : “Grautamjøl, skjør, flattbrød, spekeflesk, smør og gammalost.” Dertil kunde kanskje føies spekekjøt, lefse, flere slags ost og anden god bondemat.

Lederne for utvandrerne hadde naturligvis undersøkt hvad mundtlige, skriftlige og trykte kilder kunde berette om forholdene i Amerika; og de nyeste underretninger av den art kunde man faa av sine naboer, sogningerne, Som helt fra slutningen av trediveaarene hadde hat talrike sambygdinger i den sydlige del av Wisconsin.

Penger maatte man jo ogsaa forsyne sig med; ti seiv om billetten var billig, ca. \$35.00, saa maatte man forutsætte, at der vilde bli mange krav paa pengepungen før man fik tjent noget i Amerika.

Eftersom tiden for avreisen nærmet sig begyndte man at besøke de av sine slegtninger og venner som bodde længst borte. Disse besøk blev i mange tilfælder uforglemmelige. Trods nordfjordingernes store selvbeherskelse tok følelserne gjerne overhaand. Hjertets røtter blev som trevlet op, og blodet syntes dryppe i ens bryst. Sorgen var dog ikke ensbetydende med fortvilelse; ti man hadde den forvisning at Gud baade kunde og vilde holde sin beskyttende og velsignende haand saa vel over dem som nu skulde reise over verdenshavet som over dem som skulde fortsætte sit livs arbeide og stræv i den trange, men kjære hjembygd.

Nede paa bryggen saa mangan bortreisende yngling ikke blot far og mor, søster og bror, men ogsaa en, med hvem han for Guds aasyn nylig hadde vekslet ringe, og som om et aar eller to haabet at dele livets glæder og sorger med ham i deres eget hjem i et frugtbart og rummelig land hinsides havet. Disse var vel kanske de, hvis lommetørklæder saaes vifte længst, da dampskibet gled vestover fjorden.

Det var rent merkelig, hvor oplivende det var for disse utvandrere at træffe sambygdinger i Bergen. Disse hadde jo seiv fæstet rot paa et fremmed sted og syntes trives godt. Om skibsfart og utvandring maatte de desuten forutsættes at vite meget, og det av selvsyn. Av dem kunde man derfor vente at faa mange gode raad og megen betimelig og paalitelig veiledning.

For de fleste av emigranterne var Bergen ikke blot en by, og det en meget stor by, men selve byen. Der var derfor meget nyt at se ikke blot ved vaagen og paa torvet, men overalt fra Nordnes til Lungegaardsvandet, og fra Puddefjorden til

Fløifjeldet. Her var det jo ogsaa følgende vers egentlig passet ind som et fint malet billede i en vakker ramme:

“Da vi kom seilende ind over vaagen, der hvor de prægtige skibene
laa, master av rankeste træer i skogen, snart skulde de til Amerika
gaa: det var et underlig syn til at skue; dækket det vimla so maur i
ei tue, maange slags hauplag og maange slags hue; alt vilde bort
fraa sit fædreneland.

Komne ombord, saa laag der i donga kister og sækker og folk hvor
vi saa. Der var et skrik og et skraal utav onga, somme va sjøsjuk,
dei knapt kunde staa. Der fek vi mjølkost og løfse og kake, og
reiseølet vi ogsaa fek smake, men vi va gla vi fek vende tilbake
heim til vort folk og vort fædreneland.”

I sin bok *Den sidste Folkevandring* sier forfatteren Hjalmar R. Holand: “De gamle emigrantskuter var ikke beregnet paa passagertrafik. De var skidne fragtskibe uten ventilation. Paa mellemdæksbj eiker ne over lasten og bagagen blev lagt et midlertidig gulv. Derpaa blev rader av køier opsat over hverandre langs hele skibets længde. Der var ingen særskilte rum for mænd og kvinder — alt var fælles. Lyset kom gjennem de aapne luker, men i storm og sjøgang maatte disse tildækkes, og da blev luften nede i de overfyldte rum skrækkelig slet.

Da sjøreisen varte i mange uker og ofte i flere maaneder, blev der næsten altid meget sygdom blandt emigranterne, og ikke mange skibe kom frem uten et eller flere dødsfald. Ofte opstod dysenteri og tyfus, og der kunde være mange dødsfald om dagen. Men disse kom kun frem leilighetsvis. Skibseierne søkte paa alle maater at neddysse slike ubehagelige rygter, for de vilde svække den lønnende Amerika-fart, og dødslisten blev ikke nævnt mere end høist paakfævet?”

Det ser derfor ut som om regjeringens tilsyn med denne trafik maa ha været temmelig slapt i den tid. Skibseierne seiv kunde vel i regelen neppe ventes at foreta grundige forbedringer, før konkurransen overbeviste dem om deres nødvendighet. Egenkjærligheten og en medfølende tænke- og handle-maate findes nemlig sjelden under samme hat. Konkurransen paa det heromhandlede felt maa i lang tid ha været forholdsvis ringe; ti klagerne over høist usanitære tilstande ombord i emigrantskibe lyder endog fra en langt senere tid. Hvad dødeligheten paa overreisen angaar, har jeg hørt mange fortællinger. Den mest rystende av disse er vel den som beretter, at skibet “Amelia” i 1862 avreiste fra Porsgrund med 300 emigranter ombord

og at av disse døde 111 paa overreisen.

I min ungdom hørte jeg av flere av dem, som i firti- og femtiaarene kom med seilskib til Quebec, at de paa grund av motvind og storm var blit liggende paa Atlanterhavet i hele tre maaneder, at sjøsyken og andre sygdomme hadde plaget dem helt jammerlig, at urensligheten av let forstaaelige grunde var blit ubeskrivelig, og at enkelte familier var blit matløse paa reisen. Som en følge av alt dette maatte mange bæres paa land, da de endelig ankret ved Quebec; og de blev liggende i længere tid før de blev istand til at fortsætte reisen ind gennem landet.

Denne del av reisen var ogsaa forbundet med store vanskeligheter. De som kom til Quebec transportertes op over St. Lawrence-dalen nærmest som kvæg. Emigranten fik jo ta til takke med de usleste jernbanevogne og ofte med daarlige, ja helt farlige skibe paa de store indsjøer. De indvandrere som før 1854 kom via New York, drog i regelen op over Hudsonfloden næsten til Albany, og derfra med kanalbaade 300 mil vestover til Buffalo og derfra med skib til Milwaukee eller Chicago. Fra disse byer drog de da videre enten for at grundlægge helt nye settlementer eller for at tilbringe en kort tid hos landsmænd, som allerede hadde kjøpt sig land for eks. ved Fox River i Illinois eller i Muskego, Wisconsin. Disse to settlementer var nemlig i flere aar de mest bekjendte gennemgangsporte for de norske emigranter, som søkte at grundlægge hjem for sig og sine i Nordvesten.

Nutildags bruker man ofte, ordet paakjending for at betegne følgerne av en overordentlig haard anstrengelse, især hvis denne har været forbundet med risiko og strabadser. I denne betydning maa ordet passende kunne anvendes paa virkningeh av de mange prøvelser indvandrerne i den tid i almindelighet maatte utstaa, før de naadde frem til sit bestemmelsessted.

Det blev ovenfor antydnet, at kappestriden mellem de forskjellige grupper av skibseiere eller forskjellige linjer kanske kunde resultere i mange betydelige forbedringer i behandlingen av emigranterne under overreisen. Denne konkurranse kom; men den artet sig anderledes end mange hadde været istand til at forutse. Den blev nemlig ikke væsentlig en kappestrid mellem norske firmaer, som drev oversjøisk fart med seilskibe, men med engelske dampskibslinjer. Seilskibene kjæmpet vistnok tappert for sin tilværelse; men omkring 1870 viste det sig dog klart, at den nye tid satte sin lid til damp og staal. Og i denne forbindelse spillet naturligvis engelsk stenkul en betydelig rolle. Dets røk la sig som et sørgeflor over de hvite seil.

Denne omlægning av passagertrafikken medførte saa store forandringer, at den ovenstaaende beskrivelse av emigranternes reise over havet ikke lenger svarer til virkeligheten. Og jernbanernes utvikling i Amerika, især i femti- og seksti- aarene, gjorde reisen fra østkysten til Nordvesten ganske anderledes let, tryk og hurtig end den før hadde været.

La os derfor slaa følge med en flok utvandrere fra Nordfjord i denne emigrationens anden periode (der blev en hel folkevandring i denne tid, en bevægelse som historisk set sandsynligvis var en av de mest betydningsfulde i hele Norges utvikling i det 19de aarhundre), og se hvorledes de hadde det paa reisen. Og da jeg i 1879 som unggut fulgte med min mor og mine fire brødre til América, vil det kanske undskyldes, om jeg istedenfor trykte kilder hovedsagelig støtter mig til min hukommelse i denne reisebeskrivelse. ‘

I Bergen blev vi vel mottat av vore sambygdinge. Mange av reisefølget hadde slektninger eller venner der; og hvad særlig vor familie angaar, var vi saa heldige at ha indbydelse til at være vor farbror, Hans Gjemmestads gjester under vort ophold i byen. Nogen bedre ordning kunde vi ikke ha ønsket os. ‘

Skibet “Domino” gik dengang i rute mellem Bergen og Hull. Det var et langt, smalt rullebæst, men en rigtig hurtigløper. Vi var ikke før kommet i orden ombord, før “Domino” stak tilhavs; og vi fik snart føle at leden indenskjærs og Nordsjøen var helt forskjellige farvande. Vi stiftet bekjendtskap med tre næsten samtidige bevægelser: skibets rulling, dets

hurtige nedadgliden mellem de høie bølger og dets hastige stigning op mot skumskavlen, som væltet sig ind over bongen. Disse tre bevægelser var et mægtig triumvirat.

I Hull blev vi ikke længe. I et jernbanetog, som neppe kunde kaldes helt moderne — det hadde kun en meget fjern likhet med “The Royal Scott”, som jeg for nogen aar siden saa i Chicago — førtes vi til Liverpool. Der blev vi liggende næsten en uke. Endelig la Cunard linjens gamle skib “Batavia” til ved bryggen, og vi skyndte os ombord. Skibet var stort og rummelig, og vi befandt os til en begyndelse vel paa og under dets brede dæk. Ved Irlands kyst tok imidlertid denne herlighet en. þrøgt ende. Flere hundre irlændere kom der ombord, og der var meget ved dem som gjorde et meget ufordelagtig indtryk paa os nordmænd. Dertil kom at vi ikke kunde forstaa hverandre. Endelig kan det jo ogsaa nævnes at de var kelter og vi germaner, og denne raceforskjel gjorde naturligvis ogsaa sin indflydelse gjældende.

Naar man ikke har stort andet at tænke paa end maten, blir man vel i regelen noget kræsen. I de elleve døgn vi tilbragte paa Atlanterhavet, var der jo egentlig ikke noget at sysle med. Hadde man som i seilskibenes dage maattet ta med sig sifi reisekost, kunde man jo ha indbudt hverandre til omgangsgjæstebud og hygget sig sammen. Nu var det derimot dampskibslinjens pligt at servere maaltiderne. Og man kan vel trygt si at retterne var kun litet festlige. Linjens agenter hadde dog lovet, at man'paa overreisen kunde stille sig i utsigt at faa en ret, som kunde faa en epikuræers tænder til at løpe i vand — den sjeldne og utmerkede plommepudding. Da vi næsten var kommet over Atlanterhavet uten at ha hørt eller set noget til denne ret, sporedes der en viss uro blandt passagererne. En nordfjording satte sig i spidsen for en bevægelse, som først fandt sit uttryk i en høflig opfordring til kapteinen om at indfri det givne løfte. Men da denne opfordring ikke syntes bringe det forønskede resultat, truet nævnte nordfjording med at skrive i aviserne og avsløre linjens nederdrægtighet. — Da dette let kunde ha ledet til tap for cunarderne av mange pund sterling og shillings, servertes snart plommepuddingens store duftende, runde kugler oppe paa det solbelyste dæk, og freden i vor lille verden var atter gjenoprettet.

Her bør den bemerkning kanskje indskydes, at de fleste emigrantskibe i den tid reiste til New York, hvor indvandrerne steg iland i Castle Garden nede ved Battery Park og derfra fortsatte reisen med jernbane til sine bestemmelsessteder i vesten. — “Batavia” ankret i Bostons havn, og der var ingen nølen med at faa os ombord paa et tog, som skulde vestover til Albany. Reiseselskapet var endnu fuldtallig; men i Chicago begyndte flokken at tyndes ut. Vor familie blev anvist plads i en røkekupé paa Northwestern banen, og kom paa bestemt tid til Sleepy Eye, hvorfra et Ijttet tog førte os over en ny sidelinje til Redwood Falls, Minnesota. Dette var den station vore billetter lød paa. Vi steg av toget. Vore kister blev sat ind i stationsbygningen. Vi saa os omkring uten at dra kjendsel paa nogen, og det gik snart op for os, at vi her stod foran en vanskelighet., Stationsmesteren var en av disse forstandige og hjælpsomme jernbanebetjente, av hvilke vi har saa mange her i Amerika, og han lot os forstaa at venteværelset i stationsbygningen stod til fri avbenyttelse. Mine brødre gik bort i byen, møn traf ingen norske der. Ved at vise frem Ole M. Gimmestads navn og adresse lykkedes det dem dog omsider at faa rede paa den retning i hvilken de maatte gaa for at finde frem til hans hjem. De to ældste av dem la saa iveri, men det blev en drøi marsj. Det var en varm dag, det var jo omkring den 20de juni, og de hadde vel gaat mindst ni mil før de traf nogen av sine landsmænd. Da var de dog kommet ind i det norske settlement i det nordvestlige hjørne av Redwood county, og den pinlige uvishet var forbi. De kom vel frem og fandt en gjestfri mottagelse. Den næste dag kom to spand okser og to vogne for at hente os i Redwood Falls. Ved solnedgang rullet vognene ned over høideryggen ved Boiling Spring, og nogen minutter senere stod vor farbror ved stuedøren og bød os velkommen til Amerika.

Disse to beretninger om emigrantreiser fra Nordfjord til Nordvesten er, som læseren har set, meget forskjellige. Dette har sin væsentlige grund i dampskibenes og jernbanernes utvikling mellom 1860 og 1880. Dertil kom naturligvis, at indvandrerne i regelen hadde langt flere tilknytningspunkter og indflydelsesrike forbindelser her i 1880 end de hadde i 1860. Selve reisen var dog baade i seilskibenes og senere i dampskibenes tid alt andet end en lystreise. Om komfort og hygge

var der ikke tale. Spørsmålet var hellere, hvor meget man kunde taale. Det var derfor ikke mange som da de endelig var kommet frem til sit bestemmelsessted undlot at trække et dypt lettelsens suk, idet de kastet blikket tilbage paa sine oplevelser paa reisen.

Og nu stod man i regelen like overfor nybyggerlivets vanskeligheter; og disse erkjendes av alle for at ha været baade mange og store, og de strakte sig for de flestes vedkommende over et tidsrum av henimot tyve aar. Om disse ting vil der bli talt i de følgende kapitler. Her vil jeg derfor kun antyde utviklingens gang, og dette i de mest almindelige ord og vendinger.

Det kan da med sandhet sies om næsten alle Nordfjordinger, som har slaat sig ned i Amerika, at de har maattet lægge viljen til, arbeide med flid og dygtighet, vise omtanke og sindighet, utholdenhet og sparsommelighet, mod og foretagsomhet og mange andre dyder, for at kunne opnaa økonomisk uavhengighet og en agtet stilling i samfundet i sit nye fædreland. Hertil bør føies to vigtige bemerkninger: 1) Fremgang og held i ens livsgjerning er ofte avhengig av ting som ligger utenfor menneskelig kontrol, i ethvert fald utenfor den enkeltes kontrol. De forløbne ti aar har indprentet denne sandhet dypt i vor bevidsthet. 2) De tusener som er koifmet fra Nordfjord til Nordvesten, og deres talrike avkom, har grund til at takke Gud for den herlige livslod han har undt dem her: for den rike anledning de har hat til at utføre ærlig og frugtbringende arbeide, til at utvikle og benytte sine rike evner, til at erhverve sig velbegrundede overbevisninger og át ómsætte dem i handling, og til i rikt maal at nyte den glæde, som ledsager arbeidet for at bygge sit land og at bidrage sin del til menneskehedens vel.

Fjerde kapitel

Oplysninger om utviklingen ved den øvre Mississippi fra 1825 til 1880

DE FØRSTE SETTLERE I MINNESOTA

I Nordvestens raske utvikling har den øvre del av Mississippi-floden spillet en viktigere rolle end de fleste av dem som nu staar i deres bedste alder har let for at forstaa. I forbindelse med sine mange og tildels betydelige bifloder gjorde den nemlig den vestre del av

Illinois og Wisconsin, det meste av Iowa og næsten hele Minnesota forholdsvis let tilgængelig. Den var seilbar helt op til hvad vi nu kalder St. Paul, og var derfor vel skikket til at bære den enorme trafik som nødvendigvis maatte følge av de hvites fremrykning som settlere i denne del av landet. For 125 aar siden var imidlertid endnu dette vældige landomraade i det store og hele taget at betragte som indianernes jaktmarker.

Gaar vi tilbage til 1825 og kaster et blik ut over den tids Nordvesten, vil vi finde en høist interessant og belærende situation foran os. Trækker vi en linje fra det sted hvor Wisconsin-floden flyter ind i Mississippien, nemlig fra det i den tid vel kjendte strategiske punkt Prairie du Chien, nordøstover til Green Bay og derfra nordover til Lake Superior, og en anden linje fra munden av Upper Iowa River, nogen mil nordenfor Prairie du Chien, vestover til Missouri-floden, saa har vi antydnet en nogehlunde korrekt øst- og syd- grænse for de ledende indianerstammers omraade paa den tid. Det bør dog bemerkes, at den nordvestlige del av Illinois og den sydvestlige del af Wisconsin (fra Rock River til Mississippien) endnu av indianerne — særlig av Black Hawk — ansaaes som deres eiendom. Dette ledet til den bekjendte krig med Black Hawk i 1832. Denne endte med indianernes fuldstændige nederlag i slaget ved Bad Ax River, 35 mil nordenfor Prairie du Chien. — Fremdeles bør det nævnes, at mange mindre indianerstammer endnu streifet omkring i Iowa.

Mellem stammerne i Wisconsin og Minnesota hadde der dannet sig to mægtige forbund, Sioux (Dakota) indianerne i sydvest og Chippeway forbundet i nordøst. Mellem disse forbund hadde der været, hvad man kaldte en “nedarvet” krig; og i den nærmeste tid før 1825 hadde Sioux indianerne maattet vike for sine motstandere. De seirende hadde vel ogsaa faat saare tænder, saa man begyndte at tænke paa fred og en ny av alle anerkjendt grænselinje mellem de to forbund. De Forenede Staters regjering indkaldte dem derfor til Prairie du Chien i nævnte aar, Og man enedes om følgende grænselinje: Fra et punkt paa bluffekanten bent østenfor munden av Upper Iowa River (altsaa paa Wisconsinsiden av Mississippien—skulde linjen gaa nordover langs bluffen til Bad Ax River, derfra til munden av Black River, d. v. s. ved La Crosse, derfra omkring 100 mil nordover til Eau Claire; derfra vestover til et punkt en halv dags reise i canoe ovenfor St. Croix elvens munding, kjendt under navnet Standing Cedar, derfra til Green Lakes, derfra . . . til Prairie Rivers kilder, derfra til Otter-tail Lake, derfra til et punkt halvveis mellem Buffalo Rivers kilder og utløp, og endelig derfra langs nævnte elv til Red River. Landet syd Og vest fra denne grænselinje skulde tilhøre Sioux indianerne. Det synes at ha været tanken, at denne grænselinje skulde bestaa i længere tid; men hvis dette var tilfældet, blev det Pernilles korte frøkenstand dermed; ti allerede den 29de september 1837 fraskrev Sioux indianerne sig retten til alt det land, som de ifølge overenskomsten i 1825 besat østenfor Mississippien. Dette land kom altsaa nu i regjeringens besiddelse. Der kunde derfor nu snart bli mulighed for at settlere kunde slaa sig ned paa flodens venstre bred nordenfor Prairie du Chien. Den ovennævnte linje fra munden av Wisconsin floden til Green Bay blev da ogsaa litt efter litt trykket norvestover ved mange og mangeslags overenskomster med rødhuderne i Wisconsin.

For at sikre sig et fast holdepunkt paa et strategisk' sted ovenfor Prairie du Chien grep regjeringen med glæde anledningen til at opføre Fort Snelling paa den fremspringende pynt ved Minnesota-elvens utløp i Mississippien. Fæstningen dersteds blev, saavidt jeg erindrer, paabegyndt i 1819. Den ligger 260 mil ovenfor fæstningen i Prairie du Chien,

hvor der sandsynligvis helt siden 1655 hadde været et befæstet sted. — For at sikre sig et handelssted — ved siden av pelsverkskompaniets boder i Mendota ved Fort Snelling — i nærheten av Fort Snelling hadde indianerne tilbudt regjeringen 81 kvadratmil

land. Byen St. Paul optar nu den sydøstre del av dette landomraade. Et slikt tilbud blev ikke forkastet av den store Fader i Washington. Og hvis jeg ikke husker feil, fortæller den bekj endte franske landmaaler Nicollet, som foretok en opmaaling av Mississippien fra Prairie du Chien til Fort Snelling i 1836, at der var opført nogen loghuse, som benyttedes til handel med indianerne, i St. Paul i nævnte aar. Det synes derfor litt paafaldende naar dommer George Gale skriver, at han i juli 1847 “fandt to ‘log stores with Indian goods’ ... og at nogen faa loghuse tilhørende ‘half-breeds’ da stod paa prærien henimot St. Anthony Falls.” Det er næsten utrolig, at man skulde ha staat i stampe der i hele ti aar, — Var dette imidlertid virkelig tilfældet, saa blev der snart en iøinefaldende forandring. Allerede tre aar senere var befolkningens antal i Minnesota steget til 6,077 (i 1860 var det 173,855), og der følte nu et stadig økende tryk for at paaskynde indianernes fjernelse fra denne del av Nordvesten. Kongressen sørget for at Minnesota fik en territorialregjering (den 3dje mars 1849), og dette viste ialfald at regjeringen ikke var likegyldig med hensyn til strøkets utvikling. Men der kunde ikke være tale om nogen masseindvandring til Minnesota før regjeringen fik eiendomsret til landet. En indbydelse “til de tusener av tapre krigere fra den mægtige Mississipp i til de snebedækkedeklippebjerge” til at møte ved Traverse des Sioux ved Minnesota-elven (omkring seks mil nedenfor St. Peter) blev derfor utstedt. Der møtte de da talrikt frem sommeren 1851. Deres store Fader i Washington var deres vert, og for rigtigat vise hvor inderlig han elsket sine røde barn, bød han dem først velkommen med mange vakre ord, dernæst roste og smigret hans talsmænd de “ridderlige Sioux indianere,” og endelig bevertet han dem helt fyrstelig en maanedes tid og fylgte deres sind med lyse og herlige forhaabninger. Alt dette var beregnet paa at gjøre, et dypt og gunstig indtryk paa disse naturbarn, og mari forregnet sig ikke deri. Dog kunde det ikke undgaaes, at de festlige fraser med, ti den blev litt luvslette og at retterne blev en

smule hverdagsligere eiter hvert som “sommerens tørheter” meldte sig. De høie regjeringsrepræsentanter begyndte ogsaa litt om senn at slaa paa en ny streng i deres samtaler med høvdingerne. Man mindet om, at den bestaaende ordning mellem regjeringen i Washington og “nationerne” i Nordvesten kanske kunde ha sine svake sider og ikke fuldt ut gi uttryk for den velvilje og kjærlighet som den store Fader i Washington næret for landets urindvaanere. Disse vilde sikkert være bedre farne, om de solgte det meste av sit “overflødige” land til “en

høi pris,” satte sin lid til de store “annuities”, som vilde sikres dem ved landsalget, og i det hele stole paa regjeringens faderlige omsorg for dem og deres efterkommere. Indianerne følte vistnok, at der var en del saa og avner i denne med sukker bestrødde havregrøt; men da de ikke var helt ukjent med sult og mislig matstel, gled den dog ned. Det hele endte derfor med overdragelsen av næsten hele Minnesota for omkring 10 cents pr. acre — av hvilken sum det meste skulde forvaltes av regjeringen. Underhandlingerne foregik ikke med indianerne som en samlet enhet, men som særskilte grupper. En av de viktigste transaksjoner er datert den 23de juli; en anden er dagsat til Mendota den 5te august, begge i 1851. Efter nogen forandringer blev overenskomsterne med indianerne godkjendt av præsidenten den 24de februar 1853.

I forvisning om traktaternes godkjendelse var allerede tuséner av prospektive settlere strømmet ind over territorialgrænser. Og nu begyndte det at vrimle av fartøier paa den øvre Mississipp. Mægtige dampskibsselskaper blev organisert, og der tjentes store penger av disse; trafikken blev nemlig enorm, og den holdt sig godt. Folk og kvæg og alle slags vaier førtes opover, og inden ret længe kom Nordvestens produkter nedover floden. I værdi stod naturligvis hveten øverst av alle disse produkter. Det blev imidlertid i begynnelsen en lang transport. Den hvete og mais som i de første aar utskibedes fra Minnesota førtes vel i regelen til Europa. Da ruten via Ohio-floden og Potomac-floden faldt meget kostbar, var det til nogen aar før borgerkrigen billigst at føre hveten og maisen til New Orleans. Men seiv denne rute hadde sine skyggesider. Fra New Orleans til Liverpool var det meget længere end fra havnene paa vor østkyst; og fra den øvre

Mississippi til New Orleans kan vi merke os følgende distanser: Fra Prairie du Chien 1,932 mil, La Crosse 2,014 mil, og St. Paul 2,186 mil.

Da der i Minnesota Territory ved 1853 vel neppe fandtes, hvad der fortjente navn av veie *pg* broer, og da lumber-vogne forspændte med oksei var det vanlige befordringsmiddel, og da endelig markedspladserne i almindelighet laa ved Mississippifloden, faldt det sig ganske naturlig at nybyggerne holdt sig saa nær floden som mulig. Enkelte dristet sig vistnok saa langt ut i prærien, at de maatte reise over 100 mil for at komme til McGregor, Lansing, La Crosse, Winona, Wabasha, Red Wing, Hastings eller St. Paul. Disse betragedes dog av de fleste som eventyrere. Flere av de ovenfor

nævnte byer og mange andre ukjendte handelspladse langs Mississippien skjød derfor op som paddehatte i tiden fra 1850 til 1867. Flere av disse er nu lagt øde og deres ruiner synker stadig sammen under aarenes vegt. Om flere av dem maa man si, at det er et held for samfundet at de er forsvundne.

Av det som ovenfor er fortalt vil læseren let forstaa, at en av de ting som mest trængtes i nybyggertiden i den del av landet som her kommer i betragtning var jernbaneforbindelse med østkysten. Med at etablere denne forbindelse tok det som rimelig var adskillig tid. Fra Eriekanalens aapning i 1825 til 1850 søkte man for det meste at forbedre kommunikationslinjerne ved hjælp av kanaler. I sidstnævnte aar begyndte dog, hvad vi nu kalder Milwaukee-banen, at bygge en jernbane vestover fra denne by. Syv aar gik hen før man naadde frem til Prairie du Chien. Aaret efter, 1858, naadde den nuværende hovedlinje av Milwaukee-banen til La Crosse. I juni 1856 kunde man fra Chicago naa frem til Mississippien med tog paa Galena and Chicago Union Railroad. (En kilde sier denne bane aapnedes i 1850.) Betydningen av disse tre linjer er det ikke vanskelig at indse. I december 1859 hadde Milwaukee-banen sikret sig forbindelse med Chicago, saa man kunde reise fra La Crosse via Milwaukee til Chicago og derfra med jernbane til New York, Boston eller Philadelphia. I aaret 1853 fik Chicago jernbaneforbindelse med Østen.

Før de nævnte jernbanelinjer var fuldført til "Vandenes Fader", laa forholdene i det hele slik an at indvandrerne fra Norge i almindelighet tilbragte en tid enten i det i 1834 grund-

lagde settlement i La Salle county, Illinois, eller i et av de efter 1837 paabegyndte norske settlementer i sydlige Wisconsin. Fra disse nybyggerstrøk drog da gjerne enkeltpersoner eller mindre grupper av landsøkere vest og nordvestover for at finde passende steder for nye settlementer. Som ovenfor antydnet aapnedes adgangen til vestre Wisconsin og nordøstre Iowa flere aar før Minnesota kjøptes av indianerne. Da endelig ogsaa dette territorium blev tilgjengelig for settlere (1853) var de ikke sene med at komme sig over Mississippien. De førstankomne slog sig i regelen ned i det kuperte terræn nær denne flod og dens mange større eller mindre bifloder. Der fandt de nemlig paa de fleste steder de for en nybygger tre store desiderata: skog, vand, beite og ialfald noget forholdsvis flatt land til aker og eng. Jordbunden var for det meste — især paa vestsiden av Mississippien og de fleste av dens bifloder — meget frugtbar. Naar nu dertil kom, at markedspladsene i refegelen laa paa storelvens bred, tok man ogsaa hensyn dertil i valget av bosted.

Da nu de ovenfor nævnte jernbaner hadde etablert forbindelse mellem Michigansjøen og Mississippien i '56, '57 og '58, kunde man endog fra østkysten komme helt frem til floden med toget. Og da to av dampskibsselskaperne, som trafikerte denne, sluttet kontraktør med jernbanekompanierne, blev der et betydningsfuldt og intimt samvirke mellem disse. Passagerer kunde rimeligvis endog i Norge løse billett helt til St. Paul; og de store og ypperlige hveteog maisavlinger i det vestlige Wisconsin og Minnesota og Iowa kunde nu finde veien f. eks. til Milwaukee eller Chicago og derfra sendes vandveien nedover til Buffalo og New York. Det skortet ikke paa skibe paa de store innsjøer i de dage. I 1843 gik der over 100 fartøier i rute paa disse. Av følgende tabel fremgaar det ogsaa at skibene ikke behøvde at seile i ballast: I 1849 avlet man 4,286,131 bushels hvete i Wisconsin; i 1859 var dette kvantum steget til 15,812,625. Av mais avlet man i de angivne aar 1,988,979 og 7,565,290 bushels. I Minnesota var naturligvis hveteproduktionen endnu ringe i 1849 — blot 1,401 bushels; men i 1859 var den 2,195,812. Mais i de samme aar: 16,725 og 2,987,570. Baade dampskibene paa Mississippien og jernbanerne fik saaledes noget at gjøre.

De netop opgivne tal var vel skikket til at nære amerika-feberen i Norge og jernbanespekulationerne i Amerika. Man kan da ogsaa bli ør ved at læse om de talrike jernbaneprojekter fra hin tid. Mange av dem var vist den rene svindel; andre var bygget paa helt feilagtige forutsætninger; men lykken tilsmilte dog enkelte av dem og

gjorde dem helt uundværlige utover prærien.

Jeg formoder at de fleste læsere forudsætter, at en jernbane fra La Crosse til St. Paul maatte bli det første store tiltak paa dette omraade, efterat man var kommet saa langt vest, som til Mississippien. Underlig nok gik det helt anderledes. Ved at kjøpe svake kompaniers eiendom, f. eks. en linje bygget fra Minneapolis sydover til Faribault i '65, til Owatonna i '67, og en anden bygget fra McGregor til Cresco, kunde Milwaukee-banen uten altfor stort utlæg forbinde disse linjer og saaledes skaffe direkte jernbaneforbindelse mellem Milwaukee og St. Paul. Dette skede i 1867. Nu kunde prærien i det sydøstlige Minnesota rigtig begynde at blomstre; ti nu var det slut med farmernes lange ture til McGregor og de andre byer nede véd Mississippien. Allerede i '66 begyndte samme jernbaneselskap at bygge en bane fra La Crosse vestover langs Root River. Fire aar senere var man naadd frem til Albert Lea, Wells og Winnebago, i '79 til Pipestone og i '81 til Madisoti og Howard i Syd Dakota. Midt under borgerkrigen (1864) blev en jernbane bygget fra Winona til Rochester. Denne blev snart et led i den senere vidtforgrente Chicago & Northwestern jernbane. Den fortsattes vestover til Mankato, New Ulm og Tracy. Sidelinjer fra Sleepy Eye til Redwood Falls blev færdigbygget i '78. Vestover prærien nordenfor Minnesota-elven byggedes jernbane til Glencoe i '72, Montevideo i '78 og til Ortonville i '79. Derfrå fortsattes anlægget til Webster og Bristol i Syd Dakota det følgende aar. Great Northern naadde frem til Benson i 1869; Minneapolis & St. Louis-banen til Delhi, Belview og Clarkfield i '84. Til Fargo byggedes Northern Pacific-banen i '72.

Mange av de i dette kapitel skildrede forhold ved den øvre Mississippi var ikke blot av stor betydning for dem som søkte og fandt sig hjem i denne del av Nordvesten; men deres betydning føltes over det hele land. Vore politikere og statsmænd forstod allerede ved det 19de aarhundres begyndelse, at New Orleans maatte bli det store marked og den selvskrevne havnestad for dem som kom til at bosette sig ved Ohio-floden, den øvre Mississippi og deres bifloder. Man var derfor ikke blinde for den fare som truet Nordvestens fremtid ved de irriterende trusler om en sønderlemmelse av landet, som atter og atter hørtes saavel under agitationen før valgene som under forhandlingerne i kongressen. Den som vil læse de store taler som holdtes i den bekjendte debat mellem senatorerne Webster og Hayne i januar 1830 vil finde stof nok til eftertanke ogsaa hvad denne del av landet angaar. Staten Syd Carolina

søkte i 1832 at vise, at de enkelte stater efter eget godttykke kunde sætte sig ut over kongressens lovgivning og vor høiesterets kjen deiser. Stemningen for at danne en egen "republik" grundet paa slaveri fandt adskillig næring ogsaa i andre av sydstaterne; og i 1850 stod man saa at si med stupet like foran sig. Var ikke store indrømmelser blit gjort til syden i dette aar, var sandsynligvis "the irrepressible conflict" kommet ti aar for tidlig. Mississippiens blokering nedenfor Cairo vilde ha utestengt de ovennævnte strøk fra deres naturlige marked og saaledes skapt en situation som maatte ha drevet tusener paa tusener til at gaa med paa sydstaternes krav. — I femtiaarene kom imidlertid jernbaner frem til den øvre Mississippi, og da kunde man i disse egne løfte hodet og si til slaveholderne i syden: "Vi har en utvei som I ikke kan stenge; vi sender, om det viser sig nødvendig, vore produkter østover til Boston, New York eller Philadelphia." — Da borgerkrigen endelig brøt ut i 1861, fandt unionen og friheten nogen av deres bedste støtter i denne del av landet. Blandt disse var ogsaa de nylig indvandrede nordmænd. — Fra disse "vestens fjerne egne" kom nordstaternes dygtigste general, Ulysses S. Grant, og aarhundredets største præsident, Abraham Lincoln. Mange er derfor de, som av hjertet har takket Gud, fordi han har ledet utviklingens gang saaledes at fremgang paa mange av livets viktigste omraader her tydeligvis kan spores, og at man i tillid til hans godhet tør haabe, at

"Sandhetsmagten i en samfundsaaend blandt gudopfyldte frie
indvider kan løse verden av de gamle baand og lede slegten frem
mot lyse tider."

DE NYE OMGIVELSER OG DERES INDFLYTELSE PAA VORT

FOLKS UTVIKLING

Da de første norske settlemehter i midtvesten ikke blev grundlagt før efter 1833, kom nordmændene forholdsvis sent med i den store folkevandring, der omkring 1790 begyndte at bevæge sig vestover fra Alleghany-fjeldene, og som i løpet av hundre aar var naadd frém til Klippebergene, henimot 2,000 mil længere vest. Bebyggelsens første bølgende linje, det bekjendte "frontier", skred derfor fremover gjennemsnitlig 20 mil om. aaret. De første settlere fulgte like i hælene paa indianerne og utsaa sig i mange tilfælde land før landmaalerne hadde faat anledning til at fuldføre sit arbeide i vedkommende strøk. Der var da ogsaa ikke sjelden kapløp (de kunde holdes gaaende dag og nat) for at naa frem til landkontoret og bli den første til at faa notert sin "ret" til dette eller hint landstykke. Det kunde bli et

længdeløb paa sytti, otti mil.

Ved 1838 var den ovenfor nævnte første bebyggelseslinje naadd frem til de vestre prærier i Illinois og et hundre mil op efter vestsiden av Lake Michigan. De norske settlementer bestod derfor næsten aldrig utelukkende av norske folk. Inden deres enemerker, om vi kan bruke et saadant uttrykk, fandtes der ogsaa gjerne folk av anden national oprindelse. Der var et islet av engelsk, skotsk, skotsk-irsk, irsk, fransk, hollandsk eller tysk befolkning. Med undtagelse av tyskerne betegnedes disse i regelen som amerikanere, især hvis de antoges at ha bodd i landet i længere tid. Den mest amerikanske amerikaner var dog den næsten allestedsnærværende "yankee".

Disse folkegrupper hadde i mange tilfæld^ levet og vandret sammen paa det omtalte "frontier" i et par slegtled, mens man tok landet i besiddelse; og de hadde som følge derav utviklet mange eiendommeligheter under denne sin vandring. Ordsproget: "Nødvendigheten er opfindsomhetens mor" har vel aldrig været bedre belyst end blandt disse "amerikanere". Med "en skjærpet sans for eget bedste" utviklet de en merkelig snarraadighet, kløgt og evne til at komme sig helskindet ut av enhver snæver vending. De blev opøvet i at gjennomskue folk og forhold og tok i regelen ikke altfor ømme hensyn til andres rettigheter og interesser. Og dog kunde de ved leilighet vise hjælpsomhet og hensynsfuldhet, især hvis de ansaaes som ledere i nabolaget.

Paa de ytterste "frontier" var der i almindelighet gjerne et belte, hvor lov og orden endnu ikke hadde faat anledning til at fæste sig; og inden visse grænser gjorde derfor i disse strøk "enhver hvad der var godt i hans øine." At der blandt disse nybyggere var en del som aldrig kom sig til ro, men med korte mellemrum flyttet fra sted til sted, er det let at forstaa. Og ikke mindre let er det at indse, at barna i slike familier maatte vokse op i stor vankundighet. Et belysende eksempel vedføies: En ung mand fra et saadant hjem kom engang ind i et norsk settlement i det sydlige Wisconsin, og da han efter at ha lært forholdene at kjende atter traf sine egne folk, ropte han over sig: "Why, those Norwegians, they kin write, too, theykin!"

Det har allerede været antydnet, at den folkevandring som her søkes skildret var vansiret av visse moralske mangler. Blandt disse var en hyppig forekommende underfundighet og en helt rudimentær sans for redelighet og ærlighet. Det gamle hedenske princip fra den romerske lov: "La kjøperen vogte sig," var her ophøiet til et slags moralsk værdighet. Og dog hadde man vistnok følelsen av, at der var noget

hult ved det hele; ti da man lærte nordmændene at kjende, karakteriserte man dem med en gang som “the honest Norwegians.” Endnu den dag idag hører jeg denne betegnelse benyttet, og nu er det hundre aar siden den blev gangbar mynt i Nordvesten.

Dette maa dog ikke forstaaes derhen at jeg skulde mene, at alle norske emigranter var ærlige folk, eller at jeg var av den opfatning at alle de ovennævnte “amerikanere” burde gis et nedsættende og daarlig skudsmaal. Langt fra. Det som jeg egentlig vil ha betonet er dette: Nykommerne fra Norge kunde lære meget godt og nyttig av sine nye naboer her i landet, men de var ogsaa utsat for mangeslags paavirkning av en helt motsat art. Denne paavirkning har sat sine spor i liv, tænkemaate og livsopfatning i vore settlementer og hindret og hemmet den sunde og frodige utvikling av mangt som under gunstigere forhold turde ha naadd frem til modenhet og skjønnhet — til gagn for vort land og en pryd for vort folk.

Var der end et mylder av nationaliteter blandet sammen i folkevandringen vestover, saa var dog baade tallet og arterne av de religiøse retninger og anskuelsef, som der kom tilsyne, endnu mere mangfoldige. Sammen med “Guds sande Israel, som baade tror og lever vel,” fandtes her derfor en masse hyklere, proselytmakere og fanatikere. Mange sekter søkte at trænge sig ind i de norske settlementer, og deres arbeide blev ikke helt uten frugt. Paa enkelte steder gjorde de en rik høst. I vort første settlement i denne del av landet, nemlig ved Fox River, Illinois, saa det en tid ut som om lutherdommen var undergangen nær.

I betragtning av at yi nordmænd er et forholdsvis litet folk, vidner det derfor om en ikke ringe motstandskraft hos os, at vi har været istand til at hævde vor stilling som et værdifudt element i landets samlede befolkning. Vi har bl. a. vist en sj elden utviklingsevne, kjærlighet til frihet og ret, en dyp forstaaelse av hjemmets og kirkens betydning og agtelse for alt ærlig arbeide.

Den bekjendte Paul Hjelm Hansen, der var utsendt f ra Norge nærmest for at motvirke utvandringen, fik med tiden ikke blot et andet syn end han før hadde hat paa Amerika; men han fik ogsaa et andet syn paa emigranten. Han sier (citert av historikeren Hjalmar R. Holand i *Den sidste Folkevandring*, side 307) : “Mine reiser gjennom denne del av landet (Red Riverdalen, 1869) har været mig en kilde til baade trøst og glæde, for jeg er blit overbevist om én ting, som jeg sætter over alt andet. Den fattige emigrants hensigt her i landet er vistnok økonomisk vinding, men veien som leder til opnaaelsen av

denne hensigt kræver saa meget av mod, av ihærdighet og av fysisk og aandelig anstrengelse og medfører saa meget av savn og lidelser, at den mand som har opnaadd sit maal er blit et bedre og mere dygtig menneske end om han hadde forblit i det gamle land. Det er i det store en trøst og glæde for mig, at naar jeg vender tilbage til Norge vil jeg være istand til at bære vidnesbyrd, bygget paa fuldstændig overbevisning, om at mine landsmænd i Amerika — med forholdsvis faa undtagelser — har forbedret sine økonomiske vilkaar, mens de samtidig er blit mere dygtige, og bedre og mere intelligente mennesker.” Senere har flere personer med sundt og nøkternt omdømme uttalt sig i samme retning som Paul Hjelm-Hansen.

I nybyggertiden hadde livets strenge skole lært vort folk meget. Blandt de ting m^an var blit klar over var ogsaa den, at et større antal høiere skoler burde grundlægges for vor ungdom i Nordvesten. Ved disse kunde nemlig den opvoksende slekt blandt os bedst ledes frem til en klar forstaaelse av vort folks fortid, dets eiendommeligheter, dets naturlige anlæg, dets dyder og dets kulturarv. Omkring tredive læreanstalter — de fleste av dem gik under navn av akademier — oprettedes, og de kunde f ra aar til andet besøkes av over 5,000 elever. Dertil kom den mægtige indflydelse som nu i mere end 30 aar har utgaat fra den idealt anlagte bygdelagsbevægelse. Denne har skaffet grobund for mange kimer, spirer og planter av kulturel art, som ikke blot er av betydning for os nordmænd, men om mulig av endnu større betydning for vort nye fædreland.

I sin almindelighet har nordmændenes og nær beslektede folks karakter og utvikling været av den beskaffenhet at de har fortjent den omtale som de nylig fik i verket *The Epic of America* (skrevet av J. T. Adams, utgit i 1931; side 311) : “For the most part these new-comers have gone on the land and become substantial farmers, as had almost wholly the great swarms of Scandinavians who had swept over the Northwest and made a Scandinavian empire of Minnesota, the Dakotas and parts of other states, an empire which survives to-day and is slowly absorbing, instead of being absorbed by, the older Southern and Northern American stocks, while developing as sound an Americanism as exists anywhere on the continent.”

Femte kapitel

De første Nordfjordinger i Wisconsin. — Nordfjordingerne i Crawford county, Wisconsin. — Mindre grupper av Nordfjordinger i Wisconsin

NORDFJORDINGERNES RYDNINGSMÆND

Vi var ei de første som kom over havet fra norrønalandet der oppe i nord, skjønt fjorden laa aapen og leden var lavet av “tidernes herre” lik et lokkende spor. Fjorden var vakker og ljerne fagre, bræerne glitret i dalende sol —. Hjemmenes arne, om fattig og ringe, holdt os længst fangne, seiv nær under pol.

Dog tidlig i tiden i forfædres dage drog de nok ut og var ledende mænd. Daadrike Skalagrim fór ut for at tage landnam paa “øen” og der bygget sin grænd. Slegten blev vidspurt. I saga og sange er navnene ridset i meislende træk. Egil og Snorre er to av de mange historiens blade aldrig tar væk.

Vi kan ikke vente paa navngjetne gubber av folket fra fjorden i nyere tid; for slekten maa renses for graastein og stubber, slekten maa odles i elskende flid.

Det var ikke rikmænd som fór ifra hjemmet; men fattige folk i trykkende kaar. Fattigdomsvinter aandsevnerne hemmet, dog snart blev der lysning av blidere vaar.

Ute paa vidden her i eventyrlandet fandt de sig hjemstavn og blev landnamma-mænd. Præriens ødemark sig langsomt forvandlet av flittige hænder til blomstrende hjem.

Men kampen var haard for ham som for hende, der tidlig i livet troskapen svor, og længselens martring kunde nok brænde til alle de kjære der oppe i nord.

De blomstrende bygder paa mangfoldige steder fortæller om stordaad og fjordingers mod.

Men hvad skal der sies om hjemmenes freder — om hende som altid bar skjæbnernes lod?

Hun tok sine byrder med taalmod og stilhet, smilte blidt om i sjælen det graat. ¹ Hun var den ene som hersket med mildhet; hun var den store i storfældte daad.

Ja, solskin hun spredte i hjemmet derinde, om mismodets graaveir i luften hang tung, gudsfrygt og sandhet hun plantet i sindet paa hver av de smaa, mens sjælen var ung. Trolig hun hjalp ham i stormfulde dage — krævdde ei meget, seiv gav hun mest. Hill dig, du kvinde, der kunde forsage, og gi os saa meget — av troskapen mest!

Ja vist har I bygget — I mænd og I kvinder av nordfjording æt — og blev graanet i strid! Kirker og skoler er glansfulde minder av rydningens arbeid for slektens fremtid.

Og slekten blir rensset for graastein og stubber, slekten blir odlet paa herligste vis.

End kan der komme saa navngjetne gubber at fremtidens saga maa tegnes med pris.

Tre fjerdedels sekel og mere er svundet i tidernes grav, siden fortroppen kom. Og hundreder efter dem sporet har fundet til Vesterheims land, hvor der altid blev rum. De kom ifra dalen, f ra stranden ved fjorden og øerne der ved det fraadende hav.

Et rike de bygget som var i sin vorden med seirende magt de livskræfterne gav.

Gud signe dig saa, du præriens rydder, og tak for dit arbeid, for kamp og for strid. Du jevnet os veien, dig meget vi skylder, som ei kan betales til sildigste tid.

Gud signe dit verk, Gud signe din hvile, Gud signe den plet, hvor freden du fandt. I mindernes lysglans vi ofte maa ile som du, til det sted hvor barndommen svandt.

Carl D. KolseL.

Vi gaar nu over til de enkelte Nordfjord-settlementers historie, og det vil ikke falde læserne vanskelig at forstaa, at vi i dette afsnit maa fatte os saa kort som mulig for at faa mest mulig med. Læseren maa derfor ikke vente avrundede og fint avveiede perioder og en elegant stil i denne del av boken. Det blir hellere hvad man kalder telegramstil med yderst faa overflødige ord. — Da hundreder av de her omtalte liv har været tilbragt under næsten identiske livsvilkaar, vil der i beskrivelsen av settlementerne bli mange gjentakelser. Disse har dog ogsaa sin betydning og berettigelse. :

Da boken i sin helhet handler om Nordfjordingerne, har det i sin almindelighet været anset for unødvendig at oplyse om de utvandrede og indvandrede at de er kommet fra Nordfjord. Naar navnet er opgit og prestegjeldet eller her redet nævnt, ansees dette for nok. F. eks. Ole Olson fra Eid, fra Davik, Selje, Gloppen, Breim, Indvik, Hornindal, Stryn. Det forutsættes ogsaa som regel, at de er lutheranere (det oplyses nemlig av prof. Helland, at der for en tid siden “var ingen dissenterer i bygden”). Derav følger at man kan gaa ut fra at disse folk lot sine barn døpe, oplære i den lutherske barnelærdom og konfirmere. Derav følger atter at de, hvor omstændighetene tillot det, grundla menigheter, kaldte sig prester, bygget kirker og prestegaarde, stiftet eller støttet kirkesamfund, saa kun litet behøves at sies om disse ting. Fremdeles: Da indvandrene var opvokset i et land, hvor lokalt selvstyre var vel kjendt og friheten et nedarvet gode, faldt det av sig seiv, at de tok del i at organisere township, skoledistrikter o. l. og holdt disse vedlike. Derfor kan disse ting næsten forbigaaes i taushet, naar de enkeltes levnetsløp skildres. Man faar paa den maate plads for tusener av vigtige oplysninger, som lar den enkelte træde frem som individ og som selvstændig personlighet. Ens handlinger gir i det hele tat den bedste karakteristik. Et og andet karakteristisk uttryk og en eller anden slaaende vending har ogsaa faat plads hist og her som malende karakteristik. Saaledes kommer der liv i de døde ben.

DE FØRSTE INDVANDRERE FRA NORDFJORD

I Nordfjordlagets Aarbok for 1925 sier dr. Carl D. Kolset, at de første Nordfjordinger som kom til Wisconsin var Ole Skarstein fra Indviks prestegjeld og Andreas Aardal fra Stryn, samt at de indvandret i 1850. De bosatte sig paa Bonnet Prairie søndenfor Rio, Columbia county, og forblev der i længere tid. Som hjemmelsmand for denne oplysnings rigtighet opgir dr. Kolset historikeren Hjalmar R. Holand. Milwaukee var i den tid en by, hvor tusener av nordmænd steg iland for at reise videre vestover. Hovedveien vestover fra Milwaukee krydset hovedveien fra Chicago til Green Bay ved Watertown og gik derfra til Rio og Portage. Paa Bonnet Prairie var der allerede stiftet en menighet i 1847, saa der er intet paafaldende i at disse mænd opsøkte sine landsmænd der, særlig da flere av disse var deres fordums naboer og sogninger. Efter en tur paa 80 mil vestover fra Lake Michigan er det ogsaa sandsynlig at de har sat pris paa at faa anledning til at komme til ro. Blandt dem som var gamle folk i slutningen av forrige aarhundre og som hadde bodd saa at si hele sit liv i dette settlement, har jeg seiv hørt Skarstein nævne; og mine sikre kilder viser, at Rasmus Simonson Rodi (Raudi) kom dit i 1868, hadde sit ophold der i 2 aar, og at han i 1870 reiste fra Rio, Wis., til Swift Falls, Minn., sammen med Ole og Elias Davidson Skarsten. — I 1851 utvandret Gjert Olsen Skarsten fra Eid, Haldor Monsen Røisen fra Selje og Anton Pedersen Sølvberg fra Indviken. — I 1852 utvandret ungkar Anders Antonssen Kaale fra Gløppens prestegjeld (antagelig fra Breim). I 1853 Hans Olsen Tenden, født i Nedstryn den 8de mai 1815, som i sine første manddomsaar hadde arbeidet for pastor Ekeberg i Sogn, og der var blit gift med Anna Hillestad i 1845. Tenden kom til Thor Thorsness ved De Forest, Dane co., og blev der et aars tid, og fik sig derpaa (1854) farm mellem Dane og Lodi i samme county. Han var en driftig, ærlig og sandfærdig mand. Han blev kjendt som en ualmindelig flink sanger. Han døde 77 aar gammel i 1892; hans kone 91 aar gammel i 1897. Deres datter Anna, født i Sogn i 1848, tilbragte sin barndom og ungdom paa ovennævnte farm. Hun blev i 1866 gift med Nils Barsness og forblev paa sine forældres farm til 1898. Da flyttet de til Lodi. Hun fik 11 barn. N. Barsness døde i 1922.

I 1924 flyttet Mrs. Barsness til sin datter, Mrs. W. R. Wilson og bor fremdeles (1940) hos hende ved Morrisonville, Wis. N. Barsness og hustru var virksomme menighetslemmer. Hun var kvindeforeningens første præsident i Lodi.

I 1953 kom Markus Gunnarsen Gloppestad fra Gloppen til Milwaukee og bosatte sig der. Reiste i 20 somre paa de store innsjøer og arbeidet om vintrene som bødker. Holdt ved som bødker i 54 aar. Gift med Johanne Marie Jermundsdatter i Milwaukee i 1857. To av deres døtre var ilive i 1924. Marie blev gift med Gudmund Nordby i 1898. Mathilde forblev ugift. — Gloppestad var medlem av Vor Frelzers menighet, hvis kirke nu er paa Gran og Scott Streets. Denne menighet tilhørte Den norske synode. Var trustee i menigheten og dens klokke i 38 aar.

I 1854 kom Ole Andreassen Hetlenes fra Selje. — Historikeren Aaland beretter, at en søn av Ola Absalonson Vereide reiste til Amerika og omkom i Borgerkrigen. Aaret er ikke opgit, men det synes være et av femtiaarene. Denne Vereide lot altsaa sit liv for Unionen.

Peder J. Solberg, Wessington Springs, S. D., beretter, at bror til hans morfar, Anton P. Solberg, kom til Amerika i 1856. I følge med ham sies Abraham Rosæt og Gutorm Blaallid at ha foretat reisen. Ovennævnte A. P. Solberg sies at ha opholdt sig i Minnesota i 1863, at ha været bosat en tid ved Delhi, Minn., og han omkom der i en snestorm i 1870. Det oplyses fremdeles, at han var ugift, samt at han efterlot sig litt arv.

Der fortelles om Nils Toreim fra Breim, at han tok del i borgerkrigen og tok sit gevær med sig hjem til Norge, samt at han tjente paa Flatrake i Selje i 1867. Tiden for hans reise til Amerika er ikke opgit.

I 1860 kom Knut Monsen Flage og hustru Anne Larsdatter Fosnes fra Stryn. Hvor de bosatte sig er mig ukjendt.

Ifølge mundtlig overlevering kom Nils Nilsen Sandal fra Breim og Ole Erikson Strand i selskap til Rising Sun, Crawford co., i 1861; solgte sin farm og kjøpte en anden i 1876.

NORDFJORD-SETTLEMENTET VED FERRYVILLE, WISCONSIN

Tyngden av befolkningen i dette settlement findes i den nordvestre del av Crawford county, hvis vestgrænse strækker sig langs Mississippien omkring 30 mil nordover fra Prairie du Chien. Den gamle hovedvei fra Prairie du Chien til Black River Falls, en vei som var i bruk længe før nordmændene grundet settlementet i denne del av staten, gik midt igjennem dette county. Den fulgte for det meste høidedraget som danner vandskillet mellem Kickapoo-elven paa øst og Mississippien mot vest. Da Mississippibluffen i den nordre del av countyet hæver sig henimot 500 fot over disse floder, og nævnte høidedrag er adskillig høiere end bluffen, blir faldet ganske betragtelig, og terrænet er derfor meget opskaaret og kupert. Hist og her findes der vistnok nogen forholdsvis store flater, som gjerne kaldes prærier; men i almindelighet er den oprindelige jevnt hældende slette gjennemskaaret av dype, trange dale med brede rygger eller smale ranter imellem. Jordbunden er god, ja tildels ypperlig. Wisconsin's fineste tobak f. eks. avles i denne egn.

Da norske landsøkere først kom til disse trakter, fandt de det meste av landet dækket av skog og krat og søkte derfoi gjerne nordover til Coon Prairie i Vernon county, hvor rydningsarbeidet vilde bli lettere. Denne del av Crawford county fik derfor i længere tid kun en meget spredt bebyggelse. Man indsaar med lethed at her krævet forholdene virkelige rydningsmænd.

Folk vendte ofte øiet vestover i den tid — vestover til Iowa og Minnesota. Paa beleilige steder blev derfor færger sat igang over Mississippien. En av disse stod til tjeneste mellem Ferryville, Wisconsin, og Lansing, Iowa. Da Burlingtonbanen blev bygget nedenfor bluffen i Crawford county, blev Ferryville en av dens stationer. Da midtpunktet i det her omhandlede settlement var nogen mil østenfor Ferryville, blev med tiden uttrykket Nordfjord-settlementet ved Ferryville ganske almindelig, og det benyttes fremdeles baade i tale og skrift.

Naar man angir grænserne for et settlement er det i almindelighet forstaaelsen at disse er noget flytende. Saaledes bør' det ogsaa opfattes, naar jeg her sier, at dette settlement

strækker sig et stykke syd om Lynxville og nordover til egnen ved

Bad Axe River og øst til Mount Sterling.

Da Nordfjordingerne kom forholdsvis sent til dette strøk fandt de ikke landet helt aapent og ubebygget. Men bebyggelsen var spredt og tynd. Midtpunktet i nybygget var dengang en liten landsby som kaldtes Rising Sun. Derfor blev ogsaa Nordfjord-settlementet der i egnen i sin første tid ofte kaldt settlementet ved Rising Sun. Dit kom Nils Nilsen Sundal (fra Breim) og Ole Erikson Strand i selskap i 1861. De synes ha arbeidet sammen; ti min kilde sier: "De solgte sin farm i '75 og kjøpte ny farm i '76." Samme kilde sier, at Søren Seime fra Breim kom i '63. I de opplysninger om settlementet som findes i Nordfjordlagets aarbok for 1918, er Søren Seimes ankomst sat til '65. Denne og andre uoverensstemmelser med hensyn til aarstal, hvad dette ny bygge angaar, vil kanskje lettest finde sin berigtigelse ved at undersøke arkiverne i courthuset i Prairie du Chien, særlig de som indeholder optegnelser over kjøp av land i denne del av countyet.

Hvad Rising Sun angaar, var det vel, trods det straalende og haabefulde navn, i grunden temmelig smaat stel. Det var rimeligvis en beskeden landsby av den bekjendte type fra nybyggertiden, bestaaende av en butik ("a general store") som ogsaa gjorde tjeneste som postaapneri, en smie og en saloon. Disse tre forløpere for civilisationen tilfredsstillet de mest presserende krav paa dette stadium i landets utvikling. De Nordfjordinger som nu begyndte at tømre sine huse inde i skogen eller paa en eller anden bred og forholdsvis bar ryg i dette settlement maa da ogsaa forutsættes at ha tilbragt noget av sin tid i dette "sociale centrum," Rising Sun. Mennesket er jo et selskabelig anlagt væsen. Man følte derfor trang til at komme sammen, i Rising Sun kunde man utveksle anskuelser og meninger med sine naboer, høre nyt fra utenverdenen saavel som mere lokale nyheter. Der kunde man desuten samtale om settlementets fællesanliggender. Man talte om rydningsarbeidet og de seige ekerøtter, om arbeidet med Ijaa og "cradle", og kanske tusten ogsaa blev nævnt. Duninger blev planlagt og man enedes om byreiser til Prairie du Chien eller La Crosse. Ungdommen kunde da samtale sig imellem om, hvor gildt det vilde være at faa sig en svingom i dette eller hint netop opførte hus, — og de forstod at sette sin vilje igjennem.

Der i Rising Sun kunde man ogsaa rimeligvis endnu ved den tid se en eller flere av landets urindvaanere sitte for sig seiv, — repræsentanter for en race, hvis sol var gaat ned. Netop her i denn^egn ved Soldiers' Grove, Retreat, Bad Axe og Victory var det at deres skjæbne var blit beseglet høsten 1832. De faldnes ben laa endnu inde i skogen og bad om at stedes til hvile i j ordens skjød. — Nykommerne saa med forundring baade de "levende indianere og deres fædres hensmuldrende hjerneskaller og skinneben, og det grøss i dem naar de tænkte paa, at det var her de skulde tilbringe sit liv i Amerika.

I Rising Sun var der ogsaa et godt udvalg av irlændere. Disse lot sig ikke berøve sin livsglæde hverken ved nærværelsen av halvville indianere eller grinende hjerneskaller. De spøkte og fortalte historier. De hadde imidlertid, fortælles der, ikke noget godt øie til Nordfjordingerne der paa stedet; og dette ledet til adskillige eksperimenter for at faa konstatert hvilken race, den keltiske eller den nordiske, kunde fremvise "den bedste mand". Disse eksperimenter foretoges da gjerne i eller ved saloonen i Rising Sun. Den var nemlig et bekvemt beliggende og efter tidsforholdene vel utstyrt laboratorium. Det er derfor med følelsen av en viss stolthet man endnu berætter, at Nordfjordingen Førde den ældre var den som stod sig bedst i disse krævende prøver i Rising Sun.

Det første store tiltak i bygden, nemlig at faa farmene ryddet op, lykkedes næsten over forventning. De første piolierer fort jente seiv den ærefulde betegnelse at være rydningsmænd, og de fra aar til andet ankommende emigranter blev gjerne "indbrækket" ved "grubbing" og andet slitsomt arbeide.

Det andet store tiltak var her som andetsteds at faa grundlagt menigheter, bygget kirker og at faa sikre sig lærere og prester. Av religionsskolelærere kom der ikke saa faa fra Norge i den tid, og flere av disse var ypperlige mænd i sit fag. Av prester var tilstrømningen mindre, og prestekaldene (sognene) blev derfor ofte altfor store — hele missionsmarker, kan man si. Men ogsaa i denne henseende blev det med tiden bedre.

Otte mil østenfor Ferryville hæver der sig et høit kirketaarn. Utica menighet, som blev stiftet i 1872 og som vel for en væsentlig del kan sies at bestaa av Nordfjordinger, de fleste av

disse fra Utviken og Gloppen, har nemlig bygget en stor kirke der like ved den førnævnte alfarvei gjennom countyet. Det nærliggende Mount Sterling fik ogsaa med tiden (efter 1906) en meget vakker kirke, og Tisthamernes' hammerslag hørtes, saavidt jeg husker, ganske tydelig vidt utover under dens opførelse.

Paa en stor, vakker gaard sydvestenfor Mount Sterling saa den bekjendte prest og akademibestyrer Andreas Molldrem dagens lys. Langt mot nord, i Bad Axe, ved West Prairie i Vernon county (Bad Axe menighet stiftedes i '69) blev den nuværende Nord Dakota distriktsformand David Stoeve født.

I disse egne er det ogsaa følgende interessante tildragelse sies at ha fundet sted: En menighet hadde under behandling en, som det syntes, meget viktig sak. Man tok sig god tid, og saken blev som man sier utdebatert. Ved avstemningen fik en av de fremholdte opfatninger av saken stor majoritet for sig; og dermed vilde jo paa de fleste steder saken ha faat sin avgjørelse. Her blev det dog anderledes. En som jeg formoder meget veltalende mand, en npfsk Henry Clay, reiste sig nemlig og holdt en tale om, hvor høisindet og ædelt det vilde være, om majoriteten i denne nønstermenighet i dette tilfælde vilde gi avkald paa sin ret og la minoriteten faa sit ønske og sin vilje respektert og gjennomført. Og utrolig som det høres seiret baade majoriteten og minoriteten i samme sak ved dette menighetsmøte.

Naar man skriver et settlements historie vil man naturligvis gjerne søke at komme efter, hvem det egentlig var som først bosatte sig i angjældende strøk. Saaledes ogsaa her. Men hvem den første Nordfjording var som bosatte sig i egnen ved Rising Sun, tør det være meget vanskelig at eftervise. Den forsigtige Anton Tisthammer har derfor begyndt sin liste over de seks tylvter rydningsmænd, der ansees som settlementets grundleggere, med det firkløver som kom dit i 1865. Her er listen: 1865, Søren Seime, John Skindlov, John Søren, Nils Søren. I 1866 kom John Tisthammer, Ole Frøistad, Jacob Fosheim, Peder Klæppe. I 1868 kom Anders A. Moldrem, Velum Hage, Christian A. Solberg, Mons Frøistad, Anders Verlo. I 1869 kom Mathias Korstad, Elias Søren, Peder P. Korstad, Mons Gald, Jens Støye, John J. Førde, Hans Korstad,

Jens Langve, Samson Hilde, Lars Hegdal. I 1870 kom Thore Reed, Mikkel Fjeldkaarstad, Svend J. Fjeldkaarstad, Mathias C. Fjeldkaarstad, Søren Egge, Christian Langve, Mikkel Monson, Mons Monson, Ivar Monson, Rasmus M. Aaland, John Holveik, Arne Holveik, Abraham Eide, Isak R. Sølvsberg, Mathias R. Sølvsberg, Lars Dyb. I 1871 kom Bernt A. Moldrem, Torger Frøiset, Lars Folde, Mathias Skibenes, Jørgen Davik, Rasmus Myklebust, Anders Taklo, Anders Skrede, Mathias Skrede. I 1872 kom Jens L. Sølvsberg, John J. Egge, Nils Førde, Ole Hegdal, Ole Vereide, Anders Egge, Rasmus C. Aaland, Halvor O. Valaker. I 1873 kom Jakob Reed og David Reed. I 1874 kom Rasmus I. Sølvsberg, Ole R. Sølvsberg, Mons Bjørlo, Knut Bjørlo, Ole Aaland. I 1875 kom Bertel Tisthammer, Anton Tisthammer, Ole Verlo, John J. Moldrem, Ole Kandal, Peder Birkelo, Torbjør Bruland, John Fjeldkaarstad, Mons Frøistad.

• * * *

NORDFJORD-SETTLEMENTET I CRAWFORD COUNTY VED
FERRYVILLE, WIS.

Ved JACOB AALAND
1924

Vi undres ikke over, at mange av de arbeidsvante og seige pionerer som slog sig ned her motstod fristelsen at følge menneskestrømmen, da den skyllet ut over præriens rike jord i de to Dakotaer i -1880-aarene. Seiv om farmarbeidet var tyngre og mulighetene mindre lokkende her end der ute, blev dog livet rikere at leve.

Alt i 1860-aarene tok det til at bosette sig Nordfjordinger i denne egn. De første pionerer her var husmandsfolk fra Sølvsberg. Kristian Anderson, hvis far Anders Mathisson sat paa Aalands-Anders-bruket, bodde paa en skarve pladsebot ved Sølvsberg-naustene; men i 1868 drog han med kone og barn avsted til det nye Canaan, som det gik saa mange frasagn om. Han kom hit og fik sig farm paa homestead; han slet med stein pg de seige eikerøtter, men han hadde god

tame fra Sølvsbergsberget. Men da South Dakota i 1882 aapnedes for settling, flyttet han dit til Wessington Springs, hvor han fik sig fint prærieland som "timber claim" (d. e. frit land imot at plante 10 acres pr. kvart land med skog). Paa den vis fik baade han og en 4-5 sønner

billig land. Her slog det sig ned en 50-60 Sølvbergs-folk; derfor fik menigheten navnet Solbergs menighet, og kirken kaldtes Solbergs kirke. — Kristian døde omkring 70 aar gammel i 1906. Konen Abelu Olsdatter Verlo, en søster av "Svarstad-Ola", døde i 1920. De hadde 10 barn, som nu er spredt vide om: Anders og Ole har hver sin storfarm i Alberta, Canada. Robert hadde farm i South Dakota, men er død for en tid siden. Kari, gift med en mand fra Aareyik, blev slaat ihjel av lynet. Oline er gift med Anders J. Moldrheim.

Samme aar bosatte ogsaa Anders Olsen Moldrheim sig her ved Ferryville. Hans kone var Brite Andersdatter Lyslo. Begge er nu døde; han døde i 1900 over 70 aar gammel. Deres barn bor dels i Wisconsin, dels i Minnesota (i Boyd). I 1915 blev hans farm ødelagt ved en tornado.

Husmandsgutten Mons Johanneson Gald bosatte sig her ogsaa i 1868. Hans forældre var pladsefolk ved Galdsnaustene. Jeg kan endnu erindre gamle Johannes fra den tid jeg var med min. far inde i Gald-stranden og hugg basteved i 1870-aarene. Baade Mons og første konen hans, Oline Vilhelmsdatter Hage, er døde for længe siden. Men andre konen, Gusta Kristoffersdatter, lever endnu. Sønnen Johannes er farmer i Cashton. Døtrene Kari og Rakel er gifte. Den førstnævnte bor i Eau Claire, Wisconsin, Rakel i Florida. Mons's bror Isak Gald, som en tid var landhandler i Utvik, men gik konkurs, drog i 1880-aarene til sin bror her, hvor han siden døde ugift.

Jon Andersson Tisthammer (fra pladsen Buskaara) kom hertil i 1869 og bosatte sig her. Han var gift med Marte Arnedatter Frøyset. De kom over med seilskib. Senere flyttet de vestover til Nebraska og bosatte sig i det store Nordfjord-settlementet ved Newman Grove. Her bor nu deres sønner Anders, Arne og Abraham.

Samme aar kom Mathias Jakobsen Fjellkaarstad med sin kone Bergitte Hansdatter Kaarstad (Utvik) og bosatte sig her ved Ferryville.

I 1868 kom brødrene Isak og Mathias Rasmussønner, to husmandsgutter fra Sølvbergskleiven. De kom med samme seilskib som Kolbein Knutson Rake og andre. De fik sig en farm isammen; men siden hadde de hver sin. Isak, som var gift med Mari Ingebretsdatter Myklebust (Breim), døde i 1914 i Wittenbergs alderdomshjem i Shawano county, Wis. Sønnen Rasmus er bosat i Los Angeles, California. En datter omkom ved Scandinavian American-linjens baat "Norge"s undergang ved Rockall. Sønnen Mathias, som var gift med Brite Sveinsdatter Hammer, Utvik, døde

blind i 1924 paa sin farm i Crawford county.

En tredje bror, Jens Rasmussen Sølvberg, utvandret i 1869. Han døde i 1921. Han var gift med Malene Pedersdatter Bruland.

I 1871 utvandret ovennævnte brøders far, Rasmus Isakson, og bror, Ole Rasmussen Sølvberg. Sidstnævnte var i 1870 utlært som snekker hos mesterén O. B. Fasmer i Bergen. De reiste med dampskibet "Harald Haarfagre", kaptein Hertzberg, til New York. Der var 335 emigranter ombord. Billetten kostet da 65 speciedaler. Kosten var saa rikelig, at de gjemte av mat til den lugtet. Da dette kom op blev det minket paa matportionerne. Utvandrerne blev holdt et døgn i Castle Garden. Sendtes saa med banen til Chicago; der stoppedes en nat. Toget var ganske bra. I Boscobel maatte man ta landeveien. De fik sitte paa én tømmervogn, kjørt av Nordfjordingen Martin Brekke, en ca. 30 engelske mil og naadde da frem til deres paarørende ved Ferryville.

I 1870 kom der flere Nordfjordinger og bosatte sig her. Mathias Kristianson Fjellkaarstad var en av disse. Han var gift med Johanne Martinsdatter Tisthammer. De bosatte sig ved den bekjendte Sukkerbækken (Sugar Creek) som flyter ned gjennom en av egnens trangeste gjøl og er bekjendt for sit fortrinlige vand; derav navnet. Ogsaa denne familie flyttet senere til Newman Grove, Nebraska.

Videre kom samme aar Absalon Valdemarson Svarstad med kone Ingeborg Olsdatter Sæteren og bosatte sig her.

En av pionererne fra 1870 lever endnu. Han er nu henved 90 aar gammel; men trods den høie alder og det tunge slit som nybygger — rask og rørig med ypperlig hukommelse og er sterkt interessert. Det er Mikkell Melkiorson Fjellkaar-

stad. Han ætter fra Melkior-bruket paa Hopland, men bodde som pladsmand paa Høistakkene paa Fjellkaarstad. Han slet og balte med pladsen for at kunne livnære sig med sin kone Kristianne Andersdatter Sølvberg og barn; var i 16 aar leiekar paa vinterfisket; men saa slog fisket feil. Han reiste saa en tid med epler nordefter; men jamt vilde fortjenesten bli for knap. Drog saa til Amerika i 1870 og settlede her ute, like paa randen av bluffen 'over Mississippi. Sin værdifulde og velstelte farm har han nu overlatt til yngre skud av stammen og lever som kaarmand. Det var en oplevelse at sitte og høre paa den gløgge gamles skildringer.

En anden prægtig settler-veteran i dette settlement er Bent Arneson Moldrheim, Mathias's nærmeste nabo. Han kom hit i 1871. Overreisen til Amerika skedde med "St. Olaf" paa den første tur fra

Bergen til New York; turen varte 16 døgn. I følge med Bent var David Jensson Moldrheim, Torgjer Arneson Frøyset og Ola Saarheim. Banen førte dem til Wauzeka, Wisconsin. Siden var det at kjøre med vogn. Han fik straks arbeide hos ovennævnte Kristen Sølvsberg, som var kommen tre aar før og hadde farm. I 1876 kjøpte Bent sig land, 80 acres (320 maal) for 500 dollars. Farmen er nu godt opdyrket og vakkert bebygget; den er værd det mangedobbelte. Bent er endnu en kjæmpe med et typisk farmer-ansigt. Hustruen Oline, en datter av Rasmus Sølvsbergskleiven, døde 63 aar gammel i 1920. Sønnen Robert har nu overtat farmen. En anden søn, Andreas, er nu professor og bestyrer av Central Wis. College i Skandinavia, Wisconsin. (Er nu prest i Gary, Minn.)

Disse settler-pionererne i dette settlement efterfulgtes i 1870-80 av en stadig voksende strøm av Nordfjordinger, som kom hit og slog sig ned iblandt slektninger eller kjendinger. Iblandt disse var:

Mons Monsson, født paa Flatene, en plads paa Eids prestegaard. Hans far Mikkell Monsson, "Mikkell Flatene", var vossing og en lang tid forpakter av Eids prestegaard. Han var gift med Magdeli Olsdatter Fjellkaarstad og døde ca. 80 aar gammel 1900 paa Grøthaug i Eid. Mons døde 74 aar gammel 1920. Han var gift to ganger. Hans koner var halvsøstre; deres navn var Sigrid og Dorthe. De ætlet fra Fjellkaarstad. Sønnerne Joh, gift med Rakel Larsdatter Hjelle,

og Albert, gift med Anne Rasmusdatter Myklebust i Eid, er farmere her i settlementet. Datteren Gurine er ogsaa bosat her og er gift med Nils Ingebrigtson fra Støyva (Breim). Han kom hit i 1890-aarene. Han er en meget oplyst og interessert mand og indtar en lederstilling i egnen. Han har en prægtig veldyrket farm. Hans nærmeste granne er Elias Johnson fra Skrede i Randabygden, gift med Agnete Absalonsdatter Strand fra Breim. Hans vakre farm ligger ute paa en av de høie, bratte bluffs over Mississippi i en vidunderlig vakker egn med frodige enger og akrer vekslede med yndige skoglunder. Her oppe har været et yndet tilholdssted for indianere og der findes talrike levninger efter dem: stenklubber, pilespidser, stenpiper, ja endog grave. Nils Ingebrigtson forærte mig en hel del slike ting. Hos Johnhsons blev vi traktert til overdaadighet av de lækreste retter av norsk og amerikansk mat. Som paa saa mange av farmene her omkring er ogsaa her plantet en hel del frugttrær, som trives ypperlig og er rikt bærende. Disse familier har sin færdsel og postforbindelse med jernbanestationen Lynxville (Gaupebostedet), som ligger litt søndenfor Ferryville. I denne egn bor desuten følgende Nordfjordinger:

Anders Anderson, en søn til Torgjer A. Langeset fra Markene, kom hit omkring 1875. Hans kone er Serine Rasmusdatter Myklebust. '

Knut Davidson, fra Bjørlo i Eid, kom hertil i 1872. Han var gift med Synnøve Andersdatter Rand (Slettevollen). Begge er nu døde. Deres sønner Alfred og Ivar er farmere her. Brødrene Ola Botolvson Aaland og Christen B. Olson, født paa Kjøs, Hornindal, hvor forældrene Botolv Kjøs og Marte Christensdatter fra Aaland var pladsefolk, bosatte sig her i 1880-aarene. Oles kone er Marie Olsdatter Verlo. Christen er gift med Dina Abrahamsdatter Sandvik fra Gloppen. En tredje bror, Oliver Kjøs, bor i byen La Crosse.

Brødrene Paul Paulson og John Paulson, som ætter fra Taklo i Eid, bor ogsaa her. Deres hustruer er søstre og er døtre til Bersvein Skrede og hustru Malene Solheim. En tredje søster Margit er gift med (Ole?) Jakobson Gald og de bor ogsaa her. En fjerde søster Bergljot er gift med en amerikaner John Chinck.

Emert Johnson, en søn av Elias Johnson (Skrede), er ogsaa bosat her som farmer. Han er gift med Adie Nilsdatter av Bigg-slekten (storætten) fra Flekkefjord.

Nils Aslakson (Aspenon), gift med Marthe Torgjersdatter

Langeset, bor ogsaa her.

Utvandrerstrømmen til Ferryville og egnen der omkring holdt ved i 1870- og 1880-aarene. Det var de før utvandrede slektninger eller kjendinger fra heimebygden som ved de utvandrede breve lot sig bevæge til at komme over. .

Hans Larsson Kaarstad fra' Utvik kom hit i 1869. Hans kone, Kari Andersdatter, ætter fra Valdres. Mathias Kaarstad, gift med Bergitte Larsdatter Kaarstad, kom hit tidlig.

Bertel Absalonson Tisthammer (Hamnen) utvandret med kone Gyda Tvinnereim og barn i 1874. De bosatte sig nær byen Mount Sterling oppe paa plateauet øst for Ferryville. Baade de og barnene paa en nær er døde. Sønnen Anton Tisthammer, som var 10 aar gammel da han kom over med forældrene, er nu bosittende paa forældrenes farm. Han er baade en velstaaende og anset mand og er formand for stedets Nordfjord-lag. Nær ham bor flere fra Tisthammerbygden. Vi kan nævne: Jon Jakobsen Tisthammer, som kom hit i 1880. Han var en tid farmer, men slog saa ind paa bygningsarbeide og bor nu i byen Mount Sterling. I 1907 var han en tur til gamlelandet. Hans kone, Anne Pedersdatter, er fra Bruland. Broren Mons J. Tisthammer kom hit i 1881. Han var farmer og snekker. Han døde 64 aar gammel i 1924. Hans kone Mari er søster til Jons kone. Disse to brødres brorsønner Jens og Elias Tisthammer, sønner av Erik J. Tisthammer, kom hit efter 1900. Jens er farmer og er nabo til sin svigerfar. Elias er snekker og bygmester og bor i Mount Sterling. Hans kone Eidsi, født Uglum, ætter fra Sogn.

I eller ved den samme by bor en hel del Nordfjord-folk, blandt andre:

Rasmus Botolvsen Skrede (Hornindal), gift med Oline Andersdatter Rand. De kom hit i 1878. Sin farm har de nu averlatt til yngre kræfter. ,

Erik Frislid er snekker og kom hit i 1911. Hans kone, Julie, er datter til Jens Grimslid. Hendes bror Erik Grimslid, født i Amerika, er bosat her, arbeider som mekaniker og er gift med Berta Gustavson av hallingæt.

Albert Mathiasson Skrede, født i Amerika, er kjøbmand her i byen.

Rasmus Anderson Bruland og kone, Marie Andersdatter, Kviebøen fra Utvik, bor ogsaa her. De kom hertil i 1906. Han er snekker.

>

Ola Walker, født i Amerika, men ætter fra Valaker i Utvik, er bosittende her. Hans kone er Eli Aardal fra Jølster.

Til de ældre pionerer her i egnen maa ogsaa regnes Anders Paulson fra Taklo i Eid, som bosatte sig her i 1871 som måler. Hans kone, Martha Tollevsdatter, er fra Valdres.

Til de ældre hører ogsaa Daniel Larsson Djuv fra Tisthamsbygden; han kom hit i 1882. Han har været gift to ganger. Første kopen var Marte Larsdatter Hole. Andre konen var fra Ytrehorn og hette Eva Knutsdatter. Sønnen Karl Danielsen Djuv, gift med Julie Rønnei fra Sogn, er garageeier.

Bersvein Johnson Rand kom hit i 1890-aarene. Han er gift med datter til Mikkell Fjellkaarstad og har farm nær ved svigerfaren. Han har flere søskende i Amerika. To brødre har levet paa Vestkysten. I 1904 reiste forældrene fra sit bosted paa Rand og flyttet hit. John Rand var den tid 67 aar gammel. Han lever endnu og er rask og rørig. Konen, Ingeborg Bersveinsdatter, født Tvinnereim, er for nogen aar siden gaat til hvile.

Nær nabo til disse folk er Mons Pederson Hopland. Hans farm ligger paa den anden side av et dypt gjøl. Da vi besøkte ham, tok vi snarveien over gjølet. Det var mest som at gaa fra Aaland til Hopland over "stokken". Ned imot gjølet stod en frodig eikeskog. Her hadde en cyklon her jet stygt. Mægtige ekestammer var vridd som vidjer. De frodige tobaksakrer -saa det ut til vilde overvinde cyklonens ødelæggende virkninger. Baade Mons og hans ældste søn har besøkt Norge.

Da vi pr.' bil en dag kjørte ned dalen langs Sugar Creek til Ferryville, viste man mig en hustomt. Her bodde "Storesmeden" blev det sagt. Ja her hadde Rasmus Aaland sin smie, hvor han dag efter dag stod og hamret løs paa det glødende jern, saa gnisterne sprutet. Denne smien var mest som en Nordfjord-børs. Her kjørte de indom alle som skulde til Ferryville i forretning. Her blev de huset de mange Nordfjord-emigranter, som skulde opover langs Mississippi eller

vestover til Minnesotas prærier. Her fik man sikrest vite de nyeste tidender. Her var husrum og hjerterum hos "Storesmeden" og hans snille kone Kristi, født Tvinnereim. Det var saa underlig da jeg saa disse hustomter og tænkte paa al den gjestfrihet og hygge jeg paa mine feriereiser hadde nydt hos , disse gode mennesker, efterat de paa sine gamle dage var kommet tilbake til heimbygden, — da var det likesom der kom en klump i halsen. — Saa langt Aaland.

(Se ogsaa *En gjestefærd til Nordfjordingerne i Ferryvillesettlementet*, ved Jacob Aaland, i Nordfjordlagets Aarbok for 1927.)

7 Hans Vedvik fra Eid, født 30te mai 1887, koin til Amerika i 1907 og var beskæftiget som farmer i township of Seneca, Crawford county, Wis., til 1920. Med stor iver og offervillighet samlet han materiale til sine sambygdingers historie i Crawford county, og det vilde ha været av stor betydning om dette materiale kunde ha faat en større utnyttelse end tilfældet er i denne bok. Vedvik reiste nemlig til Norge i 1920, og det lykkedes mig ikke at faa hans optegnelser om settlementet bragt "up to date". — Hans søster, Marie Borg, bor i Minneapolis og hans bror Jacob i Seneca, Wis. Hans Vedvik sendte mig følgende liste i 1919. Den viser farmenes værdi i nævnte aar. Township of Seneca: K. Daniels, \$8,000; Kristian Olson, \$10,000; Mrs. Martha Aspenson, \$10,000; J. Munson, \$9,000; J. Severson, \$10,000; N. Støve, \$10,000; A. T. Anderson, \$10,000; E. Johnson, \$6,000; A. Munson \$12,000; P. Severson, \$9,000; O. Alland, \$5,000; A. Paulson, \$10,000; Hans Vedvik, \$9,000; T. Anderson, \$6,000. — Town of Friman: D. Dyb, \$4,000; Anton Tisthammer, \$10,000; E. Grimslid, \$9,000; J. Grimslid, \$12,000; H. Casperson, \$15,000; A. Williamson, \$10,000; Mrs. M. Rosenwater, \$11,000; N. Anderson, \$4,000; A. Roberg, \$3,000; J. Tisthammer, \$4,000; K. Kandal, \$10,000; S. Slettemark, \$7,000; Ole Hegdal, \$6,000; R. Munson, \$12,000; S. Egge, \$7,000; M. Roberg, \$5,000; Mrs. P. Skreppe, \$6,000; N. Førde, \$8,000; S. Seime, \$10,000; Mrs. L. Reed, \$12,000; O. Kandal, \$10,000; Oliver Olson, \$5,000; Mrs. Frøiseth, \$11,000; E. Feide, \$5,000; J. Tisthammer, \$11,000; A. Vereide, \$7,000; R. Olson, \$8,000; T. Bruland, \$8,000; P. Birkelo, \$10,000; Jacob Tisthammer, \$7,000; T. Støve, \$4,000; K. Bruland, \$10,000; Mrs. M. Gordon, \$8,000; Mrs. Faniulson, \$2,500; M. Gald, \$4,500; L. Hjelle, \$7,000; J. J. Grimslid, \$4,000; E. Sandal, \$2,500; L. Mons

Tisthammer, \$8,000. — Dette sies at ha været en meget lav beregning og tør derfor svare nogenlunde til værdierne i 1940.

Anton Roberg kom fra Indviken til Crawford county, Wis., i 1853. Han fik sig først et litet landstykke, 40 acres, for hvilket han betalte \$160; senere 80 acres for \$900. I oktober 1883 giftet han sig med Mari Korstad. De fik 5 døtre og en søn. Roberg kom hit med ingenting, var i 1900 værd \$2,000; i 1937 \$1,000.

Jens Langve fra Indvik hører til Nordfjordingernes første kuld i vestre Wisconsin. Han bosatte sig nemlig i Town of Utica, Crawford county, i 1866. Sikret sig 120 acres land. Gift med Ingeborg Rosenwater i 1869. Barn: Anna, Christine, Annie, Albert, Ole, Anton, Alvina, Almer, Selmer, Ida, Dedrick, Serena.

Dedrick er advokat paa Westby, Vernon county. Han og hans bror Selmer tjente i Frankrike i verdenskrigen. Dedrick var clerk of Circuit court fra 1917 til 1923, legislaturmedlem fra 1928 til 1932, borgermester i Westby.

Samuel Larson Sølvberg, Utvik, kom til syd West Prairie, Vernon county, i 1870, kjøpte sig 80 acres land for \$1,200, og senere 160 acres. Gift med Eda Yttri, Viroqua. Sønnen heter Louis. Han er farmer.

Arne Svenson Roberg fra Indviken kom til Crawford co. i 1875. Han var skomaker. Gift med Andine P. Rand, Ferryville, den 28de april 1887. Barn: Sadie, født 18de jan. 1888; Mrs. Martin O. Tisthammer, 19de jan. 1890; Selmer, 29de mai 1892; Mrs. Paul Griebi, 15de nov. 1894; Arthur, 7de juni 1898. — Roberg bor i Mt. Sterling.

Elias Tisthammer fra Indvik kom til Ferryville i 1908, kjøpte sig en byggetomt i Mt. Sterling, bygget sig et hus paa samme i 1922 og hadde derved en utgift av \$3500. Gift i 1922. Barn: Esther, født i 1923; Evelyn, i 1925; Arleen, født den 24de mai 1928. Arleen døde i 1935. E. Tisthammer har drevet med bygningsarbeide. Han tok del i verdenskrigen fra sept. 1917 av. — Trustee i menigheten 1927-'30.

Peder Birkelo kom fra Breim til Rising Sun i 1882, fik sig 80 acres land i Utica twp. til en pris av \$800; senere 80 acers.

Bygninger opført for \$3,200 i 1908 og 1913. Gift med Martha Sætre. Barn: Brite, 1883; Rakel, 1885; Petra, 1887; Peder, jr., 1889; Karl, 1892; Rasmus, 1884; Severin, 1896 (døde som spædbarn) ; Selmer, 1898; Minnie, 1900. — Rasmus og Selmer tjente som menige i verdenskrigen. Peder har tjent i skolestyret og town-styret i flere aar og er formand i den republikanske forening i Freeman twp. Trustee i menigheten. Birkelo gav \$50 til Luther College Endowment Fund. Formue: \$200 i 1882, \$2,000 i 1900 og \$7,500 i 1937. — Peder Birkelo den ældre og hustru gjorde en tur til Norge i 1907. Selmer, den yngste søn, i 1930. De har 11 barnebarn. — Peder, den ældste søn, blev farmer. Karl blev lærer ved Mayville State Teachers' College i N. D.; Rasmus, kontorist i Los Angeles; Selmer, en tid høiskolelærer, nu kontorist i regjeringens tjeneste i Washington, D. C. — Carl har graden B.A. fra Luther College og M.A. fra Minnesota universitet. Tre av døtrene er husmødre, den fjerde syerske. Brite er ugift og bor hjemme. Rakel gift med H. C. Devenport (av tysk avstamning) og bor ved St. Paul. Petra er gift med Olai Vanberg, Ferryville; Peder gift med Nettie Gustavson (halling) ; Karis hustru er trønder; Rasmus gift med Minerva Hasjengo (tysk) og bor i Los Angeles; Selmer, ugift; Minnie, gift med Walter Wild (av tysk byrd) og bor i Milwaukee.

Rasmus Bruland fra Indvik kom til Wisconsin i 1906 og bosatte sig i Crawford co. Kjøpte byggetomt i Mt. Sterling for \$360. Gift med Maria A. Verlo i Bergen i 1923. Barn: Arnold, 1924; Borgny, 1925; Ruth, 1926; Audrey, 1931; Martine, 1935. — Bruland er snekker og eier et stort hus.

Robert Bottolfson Skrede og hustru kom til Crawford co. i 1877 og bosatte sig i twp. of Utica. Kjøpte senere en 160 acres farm i twp. of Seneca til en pris av \$4,000. Deres datter Anne (Mrs. Tollefson) blev født den 26de okt. 1877; Bertha (Carmack) den 1lte okt. 1882; Amanda (Quigne) den 28de mars 1884, og Edith (Vogel) den 9de okt. 1895.

Bent A. Moldrem er fra Utvik og kom hit i 1871. Hans hustru, Oline R. Solberg, i 1873. Bosatte sig i twp. of Freeman. De begyndte med 80 acres land, som de kjøpte for \$1,200. Senere kjøpte de 133 acres. — Barn: Andreas, født 23de juli 1876; Robert, 22de aug. 1878. Andreas blev lærer, skolebestyrer og prest; en tid lærer ved St. Olaf College, Northfield, Minn., derefter bestyrer ved Central Wis. College, Scandinavia, Wis.; har betjent menigheter i Colfax, Can., Larson, Wis., og er nu

prest i Gary, Minn. Gift med Anna Larson i 1907. — Robert er farmer; gift med Anna T. Reed i 1903 og bosat ved Ferryville, Wis. Han har været skolekasserer i 9 aar, assessor, town treasurer, town supervisor og nu town chairman; har tjent som trustee i menigheten i 9 aar. Barn: Agnes, født i 1903, gift i 1925, nu enke, har barna Robert og Arlene. Olga, født i 1905, lærerinde i 8 aar, gift med Kennet Evenson. Bernard, født i 1907, gift med Mable Mertz, bor i Boscobel. Stella, født i 1910, bor i Viroqua. Alvin, født i 1912, ansat i et meieri i Seneca. Tillman, født i 1914, "cheesemaker" i Mt. Sterling, gift med Marian Freeman. Arnold, født i 1916, er nu lærer. Clifford, født i 1918, arbejder paa hjemmefarmen. Russell, født i 1921, ogsaa hjemme. Ellen Marie, født i 1923, nu paa høiskolen.

* \$ \$

NORDFJORDINGER I TREMPLEAU OG JACKSON COUNTIER

I WISCONSIN

Rasmus Horn bosatte sig i nordre Beaver Creek i 70-aarene, blev en agtet mand baade i stat og kirke; ti han var en trofast republikaner og en trofast synodemand. Han blev gift med Anna O. Bjørlo, som fødte ham 2 sønner og 6 døtre. Oscar blev hjemme paa farmen, mens Johannes leiet sig land. Alle søstrene er forlængst gifte: Johanne, gift med Andreas Bjørlo og bosat i Minneapolis; Ovidia, med Julius Johnson, ogsaa bosat i Minneapolis; Anna bor ved Madelia, Minn.; Amanda, gift med A. Friberg og bor ved Kenmare, N. D. — Johannes Bjørlo sagdes i 1903 at ha bodd i Beaver Creek i henimot 40 aar. Han blev en velstaaende farmer og en mand som der stod respekt af. Barna: Peder har farmen; Henry bor i den nærliggende Shake Hollow; Olava er gift med T. Olson; Ida, med Söderberg.

Iver Bjørlo kom til dette strøk i 1880. Gift med Anna Instenes av hardangeræt. Har pen farm og staar sig godt. — Jens Kjørstad kom ogsaa dit i 1880. Blev gift med Elise Bjørlo. Hun fødte ham 4 sønner, men døde omkring 1900. En datter i andet ægteskap. — Ole Kjørstad, ugift i 1924 og bodde da hos sin bror Jens. — Brødrene Jacob og Nils Rog-

nes bosatte sig i Shake Hollow i Jackson co. Jacob blev "supervisor" og i det hele en meget agtet mand. I 1887 giftet han sig med Anna Samson. Tre sønner, Colonel, Peder og Ludvig.

Mrs. Anna C. Wenberg, født Bjørlo, bosat i Chimney Rock, hadde 8 barn. Av disse var en gut og 4 jenter ilive i 1924. — Mathias Tunold kom til Beaver Creek i 1887. Gift med Synneve Kvamme.

Han slog sig paa biavl og har gjort det godt. — S. O. Steen, som omtales av Ole I. Steen i hans beretning om Big Stone county, Minn., født paa Dombesten i 1850, kom 20 aar gammel til Jackson county og bodde der. i 3 aar.

EAU CLAIRE OG CHIPPEWA FALLS

Skomakeren L. Opheim syntes han hadde reist for langt vest, da han kom til Redwood co. omkring 1880, og reiste derfor østover igjen saa langt som til Eau Claire, Wis. Der drev han hotelforretning til sin død. Hans søn fortsatte da med forretningen.

George M. Rand, født i 1862, utvandret i 1881, bosatte sig i Chippewa Falls, Wis., og blev formand og senere "timekeeper" for Chippewa Lumber & Boom Co. Medlem av bystyret 1890-'91. Gik to aar i college-avdelingen ved Augsburg Seminar i Minneapolis. Gift med Susanne N. Wærness i 1889. De fik 3 sønner og 7 døtre. — Rands far, M. O. Rand, kom hit i 1889, arbeidet for sin søn i ovennævnte trælasterforretning til sin død (1898). — Iver M. Roberg (Flatene) kom 20 aar gammel til Chippewa Falls i 1889. Gift i 1904 med Elisabeth M. Rand, født i 1868; de har en søn og en datter. Mrs. Roberg var søster til den bekjendte advokat Lars Rand i Minneapolis. — J. Johnson (Jens Johnsen Rand) kom til Chippewa Falls 23 aar gammel i 1889. Gift med Kari M. Rand. De fik 4 sønner og 5 døtre. — Robert R. Roberg (Rasmus R. Røberg), født i 1869, utvandret i 1883, kom til La Crosse og bodde der i 10 aar. Flyttet saa til Chippewa Falls. — M. Rands datter Rakel blev gift med Hugh Duncan Cameron i Chippewa Falls i 1892. De har en søn født i 1893. Hendes søster Anne Marie blev gift med Hans Olson i 1905. De har en datter, født i 1911. — Mrs. Anne Rasmussen, født Anne Monsdatter Uren, kom til Amerika i 1883. Hun var da 20 aar gammel. Hun er fra Selje. I samme aar blev hun i

Bergen gift med Erik Rasmussen Stokke. De bosatte sig i Ghippewa Falls. De fik 4 døtre og en søn. Stokke døde omkring 1910.

ORFORDVILLE, ROCK CO., WIS.

Sigurd Johan Blaalid, søn til Nils N. Blaalid og hustru Kristense Madsdatter, blev født i Gloppen den 12te april 1900. Gik paa skole paa Sandane. Utvandret i 1923 og i de følgende 4 aar arbejdet han for det meste for sin onkel, August Simonson. I 1927 kom han til Orfordville, Wis., og arbejdet i 5 aar paa en farm ved denne by. Den 9de april 1932 blev han gift med Emma Renly. Hendes forældre var Edward Renly og og hustru. Han har siden bodd i Orfordville og arbejder som snekker og maler. I Norge var han ogsaa udlært til baker. — Blaalid og hustru har med iver og dygtighed tjent i forskellige stillinger i menigheden i Orfordville og er høit agtet i samme. — Enken efter ovennævnte August Simonson ved Felton, Minn., Mrs. Anna Simonson, flyttet for omkring 8 aar siden til Orfordville, Wis., og opholdt sig der i flere aar. Hun var fra Gloppen. Hun døde i Beloit, Wis., den 22de nov. 1938 og ligger begravet der.

Ved Oregon i Dane county har i mange aar Nils Vedvik bodd. Han er blit en fremragende mand i sit nabolag. Hans sambygdinger Andreas og Elias Kvalheim bor litt længere øst, ved byen Stoughton. Til den nærliggende by paa syd, Evansville i Rock county, er Martensen, oprindelig fra Bigstone county, Minn., senere fra Orfordville, Rock co., flyttet. Ved læsning og tænkning har han erhvervet sig betydelig indsigt i cooperative foretagender.

I 1924 nævntes følgende Nordfjordinger i La Crosse, Wis.: Louis Knutson Maurset fra Hornindal, snekker og kontraktør, kom hit i 1890. Gift med Ellen Thompson fra Bad Axe, — Andreas Iverson Meleim kom i 1891. Arbejder i en butik. — Mrs. Anne A. Rand, enke efter Peder O. Verlo, som døde i 1923. Hendes søster, Mrs. Marie P. Rand, ogsaa enke, kom hit i 1880. Hendes mand Markus Rosenwater døde i 1918. — Jakob L. Hole fra Breim kom hit i 1896; lokomotivfører paa Milwaukee-banen. Gift med Marie S. Egge. — Nils Hauge fra Gloppen har skomakerforretning. Hans første kone var Oline R. Roberg; den anden, Oline R. Fylleide. — Anders L. Skrede fra Hornindal er gift med en Fauske fra Sunnmør.

Sjette kapitel

Nordfjordinger i og ved byerne Bricelyn, Frost og Kiester, Faribault county, Minnesota, og Rake i Winnebago county og Kossouth county, Iowa

Av PASTOR R. J. MELAND

Det omraade som nu indbefatter landsdelen Minnesota kan sies at ligge omtrent midtveis mellem Atlanterhavet i øst og Stillehavet i vest, Gulf of Mexico i syd og Hudson Bay i nord.

Det kan ogsaa sies at danne tre vandskiller, idet vandet i Mississippi-elven flyter sy do ver, Red River of the North nordover og St. Lawrence-elven østover. Jordbunden var meget rikholdig, klimaet moderat.

Kongressen antok en lov i 1849 som gjorde landomraadet i det nuværende Minnesota til "territorium" Og i 1858 blev det optat som en selvstændig stat i unionen.

Faribault county blev utlagt som saadant i 1856; men endog før den tid var der indflyttet nogen faa settlere. Den tredje hvite mand som bosatte sig der var Moses Sailor. Det som gav støtet til at countyet blev organiseret dette aar var følgende: En kold dag i januar sat James Wakefield, Henry P. Constans, Samuel V. Hjblef, Spier Spencer og flere andre rundt en ovn i en butik i Shakopee, Scott county, altsaa i nærheten av Minneapolis, og talen gik ut paa at reise etsteds og anlægge en ny by. De fik sig et spand heste, slæde og proviant og satte avsted de første' dage av februar tiltrods for dyp sne, streng kulde og jngen veie. Den 6te ankom de til Moses Sailor, som var den første permanente settler i countyet, og han tilraadte dem at utvælge grund for anlæggelse av en by i nærheten av hvor den øsfre og vestre arm av Blue Earth elven flyter sammen, og dette blev gjort. De begyndte straks at faa Sig istand et litet loghus, saa de kunde berge sig indtil videre. Wakefield og Spencer reiste dog straks tilbage til Shakopee dg derfra til St. Paul for at faa legislaturen, som da var samlet der, at anta en ordning for dannelse av county. Dette skete noksaa snart, idet en lov blev antat den 23de febr. som utla et landomraade paa 20 townships, hvert av disse paa 6 kvadratomil (R. 24 til 28, 5 N. meridian), altsaa 30 mil langt

i øst og vest, og 24 mil i nord og syd, med countysættet Blue Earth City, den av disse mænd nylig utlagte eller paatænkte by. Utfaldet

blev ogsaa til det at dette blev den første by i det strøk, og det endog førend der var nogen videre settlere bosat deromkring.

Stedet hvor de første norske bosatte sig blev .cirka 8 mil længer øst, i det township som fik navnet Emerald. Det første som man vet om at nogen hadde slaat sig ned der var i 1855, og stedet blev endog det aar besøkt av en norsk mand ved navn Knute Thompson Trovatten, men han reiste igjen straks. Derimot var en tre-fire tyske familier paa stedet endog litt tidligere; men de egentlig første permanente settlere ankom i 1857, deriblandt syv norske mænd, som enten bragte familierne med eller hentet dem noKsaa snart efterpaa. Disse var Ole Nilson Hundere, Anders Tenold, Gilbert Gilbertson, Ole Johnson (Engeseth), C. C. Hamre, Jeff Amundson og Stener Mikkelson. — R. J. M. kjendte godt alle disse. — Og kun tre aar senere ankom den første Nordfjording, nemlig Knute Anderson Brekke. Fire aar senere kom det første betydelige følge av Nordfjordinger fra omegnen ved Madison, Wis., hvor de hadde tilbragt nogen aar. Fra nu av kom der aarlighaars flere og flere direkte fra Nordfjord, og dette strøk blev saaledes det første, og for en lang tid det største Nordfjord-settlement saavel som moderkolonien for en hel del andre Nordfjord-settlementer i U. S.

KNUTE ANDERSON BREKKE, Minnesotas første Nordfjording, var født paa Brekke, Opstryn, den 3dje januar 1834 av forældrene Anders Brekke og hustru Olina, født Tunold. Hans far var gaardbruker og stortingsmand, men døde noksaa ung, knapt 40 aar. Sønnen Knute forlot hjemmet kun 16 aar gammel, idet han reiste til Bergen og begyndte i børsesmedlære. Dette sluttet han dog med noksaa snart, da han under opholdet der kom ind blandt de mere alvorlige kristne og blev seiv “vakt”, og ifølge det syn han da fik paa bruken av vaaben, især i krig, kunde han ikke mere fortsætte med det slags arbeide. Ja, han kunde heller ikke tjene som soldat og skyndte sig derfor at komme ut av landet før han blev hvervefsom soldat. Utider opholdet i Bergen tjente han en tid hos'Rasmus Tenden fra Stryn, og han hadde en bror som en

tid opholdt sig i Sogn og der var blit gift, men som senere var reist til Amerika og hadde bosat sig ved Lodi, Wis. Knute reiste saa først til Tyskland og derfra over til Amerika og direkte til Hans Olson Tenden i Wisconsin, hvor han hadde sit hjem i flere aar. Der nød han al den hygge og gjestfrihet som pionérene i nybyggerlivets dage var saa vel kjendt for.

En dattér av denne stryning, Mrs. Nels Barsnes, lever endnu og beretter at hun endnu mindes denne nykommer saa inderlig vel, ti han var saa snil mot hende og hjælpsom naar de gik paa engelsk skole. Der var nemlig saa overmaate meget sne, og Knute var stor og sterk og ofte bar hende lange stykker hvor sneen laa rigtig dyp. Knute benyttet nemlig vintrene at sette sig godt ind i det engelske sprog og gik flere vintre paa skolen. Om somrene var han hyrekar hos farmere, og den ene sommer tok han imot nogen kalver som del av lønnen, og for disse sammen med deres egne kreaturer maatte mor til Mrs. Barsness ofte dra op vand av brønden, et haardt og slitsomt arbeide i sommerheten.

Der hos Tenden blev Knute kjendt og gift med Brite Kvam i 1860. Og noksaa snart efter at de var gift satte de kursen for Faribault county, Minn., hvor der var frit land at faa. Ankommen dit tok han sig 160 acres land i Emerald township, ca. 8 mil øst for Blue Earth City, som allerede var en liten by og "County-seat".

Knute blev der fra den første tid en foregangsmand, endskjønt han aldrig indehadde noget offentlig embede, undtagen "Justice of Peace", hvortil han blev valgt i 1862. Han blev en dygtig farmer og sl og sig igjennem bedre end de fleste, og dette kom ogsaa meget vel med, da han paa grund herav blev sat istand til at hjelpe en hel del andre. Ja, mangen en slegtning og ven skylder ham tak for at de saa sig istand til at komme hit til landet, idet han godvillig laante dem reisepenger og ellers hjalp dem at faa sig hjem efter ankomsten hit.

Under alt dette arbeide og besvær forsømte Knute dog ikke sin og andre sjæles ve og vel. Sent og tidlig var det det religiøse og aandelige som laa ham tungt paa hjerte, og en ikke ringe del av sine midler anvendte han til Guds rikes fremme hjemme og ute i hedningeland. Engang gav han et tusen dollars for at faa bibelutgaven av 1733 optrykt igjen. Og

religiøse, bøker fik han oversendt fra Norge titt og ofte, og en hel del av dem gav han bort.

Engang indfandt røvere sig i hans farmhjem og søkte at plyndre ham for de kontante penger han maatte ha paa haand; men han lurte dog disse skammelig, endskjønt det var en fiffig utlagt plan at overrumple eller faa ham og familien ut av huset uten at de anet at noget saadant forestod. Sent en aften, mens Knute holdt husandagt, kom der en kj ørende i fuldt firsprang ind paa gaarden og ropte, at halmstakken like ved uthusene var i brand. Knute skyndte sig i al hast paa dør, men vendte sig om og gik ind i soveværelset og tok med sig pengeboken. Mandfolkene var ikke før kommet utendørs førend en maskert mand kommer farendes ind, blaaste ut lampen og gik straks ind i soveværelset og fandt pengeskrinet, som han i al hast løp avsted med. Flere av naboerne kom snart sammen for at se om nogen hjelp trængtes for at redde uthusene. Saasnart Knute fik høre fra konen, som forskrækket kom springende ut, at der virkelig var røvere paafærde, saa vilde han ikke at nogen skulde nærme sig huset, skjønt flere av de ankomne hadde vaaben med sig, da han ikke vilde at nogen skulde utsætte sit liv for fare, heller ikke vilde han at ugjerningsmændene skulde lide skade. At det var kjendte folk som forøvet udaaden var der ikke delte meninger om; men Knute vilde ikke anklage nogen, og disse selvsamme blev uten tvil kort tid efterpaa fakket under et andet røveri og sat i fængsel.

Foruten de 160 acres land han først fik sig, kjøpte han senere mere land, gjorde det svært godt og blev en holden mand.

I 1896, efter 36 aars slit Og slæp paa farmen, var hans helbred mindre god, og han leiet derfor ut farmen og flyttet til Tennessee, hvor han kjøpte sig en større farm; men hans arbeidsdag der blev ikke meget lang, idet døden, den for os alle før eller senere uundgaaelige gjest, kom og rykket ham bort. — Meget mere kunde berettes om denne foregangsmand, som var saa dypt besjælet av næsteog broderkjærlighetens aand i større grad end folk flest. Han var en mand om hvem man med rette kunde an vende hint bekjendte bibelske uttryk: “En sand Israelit i hvem der ikke var svik.” At en saadan streng pietist som han var av enkelte blev miskjendt og til-

dels haanlig omtalt er selvsagt. Men han selv var og forblev den sande, ydmyge, gudhengivne og troende kristen til sin død, den 28de sept. 1899.

Med sin første hustru hadde han tre barn: Oline, født 29de januar 1862. Hun blev gift med Harald Gudal og lever endnu. Denne kvinde er den første av Nordfjord-æt født i Minnesota og nu efter 80 aar siden hendes fars ankomst til staten fremdeles er blandt de levendes tal! De andre barn var Anna, født 25de juni 1864 og senere gift med Peter Underdahl, men død for mange aar siden. Anders, født 9de august 1867, og bor i Stevens, Iowa. Han er gift og har tre barn.

Hans første hustru døde i 1867, og han blev det næste aar gift med Ingeborg Anderson, som døde det følgende aar. I 1872 blev han saa gift igjen, nemlig med Elisabeth Erdal, som nylig var kommet fra Norge. Med hende hadde han 7 barn, nemlig Johannes, der døde som barn; Maria, som blev gift med Sjur Hovland, men døde for flere aar siden; Martin, døde mens han var ung; Bertina, som blev gift, men døde for mange aar siden; Hannah, gift med Ole Gudal; Johannes, han er gift og bor ved Crookston, Minn; yngste søn Cornelius, bor i Mason City, han er jernbane "brakeman" og har familie.

Efterat Knute døde i Tennessee, flyttet enken tilbake til Minnesota og bosatte sig paa gamlefarmen, hvor hun hadde sit ophold det meste av tiden, indtil hun døde den 28de febr. 1931. Om hende kan det ogsaa med rette sies at hun var særlig religiøs anlagt og var og forblev en ydmyg og troende kristen al sin dag.

ANDERS ABSALONSON ERDAHL var født paa gaarden Erdahl i Opstryn den 27de august 1829. Blev gift med Kari Nesi i 1857. Kari var født den 15de november 1830. Deres ældste søn Absalon blev født mens de opholdt sig i Opstryn. Anders hadde allerede før denne tid været over fjeldet ind i Sogn og hadde der hørt om forskjellige som hadde utvandret til Amerika, og han begyndte derfor at tænke paa muligheten av at dra utenlands, men vilde ikke foreta en saa lang reise uten mere selskap end sin egen familie. En god ven av ham paa samme gaard, nemlig Rasmus Erdahl, begyndte litt efter litt at faa reiselysten, og disse to gjorde sig derfor en tur til Sogn for at forhøre sig mere om utsigterne i Amerika, samt faa rede paa navn av nogen dersteds som kunde staa dem bi med raad naar de endelig naadde dit. Dette blev gjort og vaareh 1861 drog de saa avsted. (Se Rasmus Erdahls biografi.) Ankommen til Madison, Wis., kjøpte Anders sig et litet landstykke i Burke twp., Dane co., Wis., litt

syd for byen Madison, og der forblev han i tre aar. Men landet var ikke det bedste, og da flere av følget og nogen som var ankommet det følgende aar vilde reise til Faribault co., Minn., hvor der var adskillig frit land at faa, slog Anders med familie ogsaa lag. Ankommen til Faribault co. fik han tat sig en kvart land ca. 12 mil østenfor Blue Earth, og forblev der.

En søn, Nils, blev født det første aar de var i Wisconsin, og en datter Eli efter ankomsten til Faribault co., men døde som barn. Anders, d.eres yngste søn, blev ogsaa født der.

Anders Erdahl var med at stifte den første norsk-lutherske menighet i Faribault county i 1864 og vedblev at være medlem av samme til sin død. Han døde den 9de februar 1899. Enken vedblev at bo paa farmen, som blev overtat av sønnen Absalon, indtil sin død den 16de mars 1921. De er begge gravlagt paa Blue Earth menighets kirkegaard ved Dell.

ABSALON A. ERDAHL var født paa Erdahl, Opstryn, den 18de desember 1858. Kom som barn med sine forældre Anders og Kari Erdahl til Amerika i 1861. Opholdt sig tre aars tid i Wisconsin og kom saa til Faribault county, Minn., og forblev der resten av sit liv. Den 29de juni 1882 blev han gift med Samline Gudahl. Absalon var særdeles flink at skrive og blev benyttet som Town clerk i 8 aar. Blev saa valgt til Register of Deeds og fungerte som saadan i 6 aar; og efterpaa 3 aar som assistent paa samme kontor i Blue Earth.

De hadde 7 barn, nemlig: Anders, født 15de juni 1883, døde 1933; Carl, født 5te sept. 1884; Albert, født 15de okt. 1887; Selmer, 5te sept. 1889; Clara, 12te dec. 1890; Leonard, 3dje okt. 1893; Edwin, 23de dec. 1902.

Absalon Erdahl døde 12te januar 1923; Samline døde 17de mars 1926.

NILS ERDAHL blev gift med Lena Barsness. Han var i forretning i Estherville, Iowa, en tid, men drev farm ved Donnelly, Minn., det meste av sin tid. Flyttet til Hoffman i 1939, hvor hustruen døde snart efter.

ANDERS ERDAHL blev født den 28de febr. 1872 av forældrene Anders og Kari Erdahl i Emerald twp. Blev i 1904 gift med Selma Weltzin. Bosatte sig paa farm ved Donnelly, Stevens co., Minn., i 1899 og bor der fremdeles. Har fem barn, nemlig Arthur, Clarence, Henry, Lawrence, Celia Christine.

Aaret efterat det første følge fra indre Nordfjord hadde utvandret til Amerika var der adskillig drøftelse, især blandt yngre, om at søke

sin lykke i det langt borteliggende, men meget lovpriste land Amerika. Saaledes finder vi, at OLE S. ERDAHL, som var født i Opstryn den 23de juli 1829, med flere andre satte avsted, deri blandt Martha Nesi, som paa overreisen blev forlovet med Ole og blev gift med ham noksaa snart efter ankomsten hit. De opholdt sig etpar aarstid ved Madison, Wis., hvorhen det første følge aaret før hadde tat ophold. I 1864 reiste saa alle, baade de som var komne i '61 og '62, til Faribault co., Minn., med undtagelse av tre som hvervet sig i krigen og som er omtalt i Rasmus Erdahls biografi. I dette følge kan nævnes Anders Erdahl med hustru og søn Absalon, Ole Flo, Samuel Erdahl og Anne Fosnes, Ole Erdahl og hustru og en søn Samuel, som blev født mens de opholdt sig i Wisconsin; Ole og Anders Erdahl, som var blit svogre, like at faa sig land indtil hverandre, og da der laa en kvart skóg-plantningsland i Emerald twp., ca. 3 mil øst for Knute Brekke tog Anders dette og Ole kjøpte sig en kvart land (160 acres) som laa indtil Blue Earth elven. Der var en jordkjælder, som de greiet sig med tre aars tid. Opførte saa et litet loghus og der oplevet denne familie mangel en glad, men ogsaa sorgens dag. De fik nemlig en særdeles stor barneflokk, 8 sønner og 5 døtre; men den ene efter den anden blev rykket bort, de fleste i barndommen eller ungdoms dage. Kun tre døtre: Ingeborg, født den 9de november 1874 og gift med John Gudal; Martha, født den 5te sept. 1876 og gift med Iver Nelson, og Christianna, født 4de august 1878 (tvillingsøster), gift med Andreas Kallestad, og to sønner: Nels, født 6te november 1870, og Jacob, født 6te oktober 1872, opnaadde den voksne alder. Nels blev gift med Anna Frandle og var i forretning i Blue Earth i lang tid. Han bor nu i Minneapolis, hvor han i 1929 blev gift med Ida Johnson. Baade Ingeborg og Martha og senere Jacob døde for mange aar siden, saa

gamle forældrene Ole og Martha Erdahl hadde kun to igjen av sin store barneflokk i sin alderdom. Visselig en haard og tung skjæbne, men de bar sit aag med taalmodighet og tilhød til Gud som styrer alt. Især maa det sies om ijoderen, som var overmaate snil og hjertensgod, at hun bar sin byrde i stille hengivenhet til Gud og elsket og takket ham for baade sorgerne og glæderne han tilskikket dem.

Ole Erdahl bivaanet det første Nordfjordstevne i Minneapolis i 1910 og blev saa hjertens glad over at faa gjense flere av sine gamle venner, som han ikke hadde set paa henved 50 aar, at han fældte glædestaarer. Martha Erdahl hensov den 11te november 1819 og Ole blot vel en maaned senere, nemlig 14de december. De blev begge

stedt til hvile paa Dell kirkegaard, hvor deres store barneflokk tidligere var blit gravlagte.

OLE FLO, født paa gaarden Flo, Opstryn, 1827. Utvandret til Amerika sammen med Rasmus og Anders Erdahl 1861. Opholdt sig nogen aar ved Madison, Wis., hvor han kjøpte sig et litet landstykke, men var uheldig med den handel. Mens han opholdt sig der brækket han den ene arm, da et ungt okseteam tok ut for ham. Slog saa følge med de andre fra Nordfjord og reiste til Faribault county i 1864. Der tok han sig land, men det var kun nogen aar han forsøkte sig som farmer. Det meste av sin tid drog han rundt i Faribault county som peddler, og der var faa norske i dette county han ikke kjendte og besøkte. Ogsaa her hadde han en gang uheld, idet han en vinter faldt og brækket det ene hofteben. Han døde i 1903 og blev jordfæstet ved Blue Earth kirke ved Dell.

SAMUEL L. ERDAHL, født paa gaarden Erdal, Opstryn, av forældrene Lasse Jørgenson og Martha Erdal den 7de april 1844. Utvandret til Amerika med det andet følge fra Stryn i 1862 med Madison, Wis., som bestemmelsessted. Det første følge fra Opstryn som reiste aaret iforveien hadde nemlig tat midlertidig ophold paa de trakter; men hele følget som hadde ankommet dit baade i 1861 saavelsom disse som kom i 1862 reiste i 1864 til Faribault county, Minn. Flere av følget kjøpte eller tok sig land i Emerald township, men Samuel drog lenger syd, nemlig til Rome twp., og fik land der, ca. 3 mil nord for Rake, Iowa, hvor han fæstet bo.

Han blev i 1869 gift med Oline Olsen. Med hende hadde han 6 barn, nemlig Lauritz, Martha, Ivar, Oskar (disse to bor i Murray co., Minn.), Edward, Mathilde, gift med forretningsmanden P. J. Erdal i Frost. Hustruen døde i 1884. — Samuel blev saa gift igjen med Synneve Berge, enken efter Anders Berge, ogsaa fra Nordfjord, som blev slaat ihjel av lynilden engang han kjørte hjemover med sit oksespand. Med hende hadde han en søn Éenoni. Hans anden hustru døde ogsaa orti blot nogen aar, nemlig i 1891. Han blev gift for tredje gang med Hannah Pederson. Med hende hadde han 5 barn, nemlig: Hilda, gift riied John Estebo, Rake, Iowa; Selmer; Leonard, gift med datter av John Verlo og Anna Gudal, altsaa av Nordfjord-forældre; Martin og Victor. -

Samuel var en oplyst og omgjængelig mand, som var agtet og elsket av alle han kom i berøring med. Han døde den 5te december 1916 og blev gravlagt ved S. Blue Earth kirke, hvortil han og familie hadde sognet i lang tid.

RASMUS M. ERDAHL, soldat fra borgerkrigen, var kun 21 aar gammel da han i 1861 sa sin hjembygd i Opstryn farvel og reiste til Amerika. Sammen med ham kom ogsaa Ole Flo, hans nabo Anders A. Erdahl og hustru Kari, født Nesje, og deres to aar gamle søn Absalon, samt Ole Skarsten, Olden, og Siri Nesje, som senere blev gift med Ole Skarsten. Dette lille følge kan man gjerne kalde forløpere eller avantgarden til den senere store utvandring fra Nordfjord. Fra Bergen gik turen over Atlanteren med seilskib. En Arendals-skute "Camilla" gjorde turen til Quebec paa 6 uker. Derpaa gik turen videre, dels over innsjøerne, dels med noen elendige godstog, hvor de endog iblandt blev stuvet sammen med svin og kreaturer. Fra Chicago fik de endelig kjøre i ordentlige passagervogne til sit bestemmelsessted, Madison, Wis.

Den første sommer i dette land arbeidet Rasmus paa farm; likesaa det følgende aar, indtil han i august 1862 hvervet sig som soldat paa 3 aar i Co. H. 27 regt. Wisconsin Vol.

Samme sommer, 1862, var et andet følge paa 6 personer ankommet fra Stryn. Disse var Ole og Samuel Erdahl, nabogutter; Martha Nesje, som efter ankomsten hit blev gift med Ole Erdahl; Anna Fosnes, senere gift med Rasmus Høialmeri, Olden, samt ^ars Maurseth og Marius Tonning. Skjønt nykommefe hvervet baade Maurseth og Tonning sig ogsaa ' i armeen og blev med i samme kompani som Rasmus Erdahl.

Det er her værd at merke sig, at av de 8 mandlige personer som i 1861-62 kom fra Stryn, hvervet 3 sig straks de kom hit, saa de kunde kjæmpe for slaveriets avskaffelse og bevarelsen av unionen. De første Nordfjordinger var straks villige at vaage sit liv for sit nye adoptivland. En daad som virkelig maa beundres.

Disse tre soldater, Erdahl, Maurseth og Tonning reiste først til Milwaukee og blev der omkring 3 maaneder for at indøves. Saa bar det avsted til syden. De var i Kentucky, Tennessee og Mississippi, hvor de under general Grant kjæmpet ved Vicksburg, der efter 6 ukers beleiring maatte overgi sig, mens 27,000 av sydstatsarmeen blev tat tilfange. Efter denne kamp blev Rasmus Erdahl og Marius Tonning med i indtagelsen av Little Rock, Ark., under general Steels ledelse. Paa veien fra Vicksburg til Little Rock blev Lars Maurseth syk og sendt til et hospital i St. Louis, hvor han laa i længere tid. Han ønsket sig da tilbake til sine sambygdinger ved Madison, mer var for daarlig til at gjøre turen alene, og bud blev derfor sendt til Anders Erdahl, at noen derfra maatte komme til St. Louis og staa ham bi paa

hjemveien. Dette hans ønske blev efterkommet, men Lars fik ikke se igjen sine venner og sambygdinger; han døde paa toget i hænderne paa den mand som hadde været saa snil at reise ned for at hente ham, blot nogen faa mil før de naadde frem til Madison. Han blev begravet tre mil syd for Madison.

I Little Rock blev Rasmus Erdahl og Marius Tonning med sit regiment over vinteren. Landet rundt denne by var lavt og sumpig og drikkevandet daarlig. Følgen blev at en mængde soldater blev syke av feber og sommer-kolera, og tusener døde, deriblandt Marius Tonning. Rasmus blev ogsaa alvorlig syk og var døden nær, men blev frisk og med sit regiment var med efter en haard kamp at indta Mobile, Alabama, under general A. J. Smith. Derfrå blev det 27de Wisconsin regiment sendt til Brownsville, Texas, nær grænsen av Mexico. Der var de til de den 29de august 1865 fik sit "honorable discharge". Rasmus Erdahl reiste straks derfrå til Madison, hvor han blev avmønstret og utbetalt.

Av de tre stryninger som frivillig gik i krigen i 1862 var det altsaa bare Rasmus Erdahl som kom tilbake igjen. Men nu oplevet han en skuffelse, ti istedet for at gjenfinde alle sine

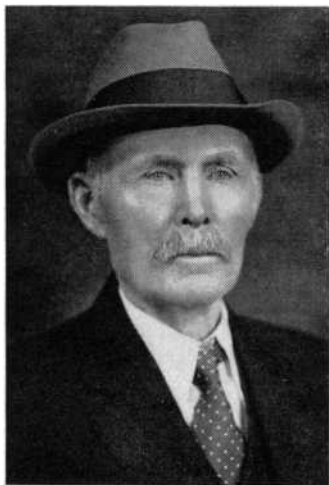
tidligere venner fra Stryn der ved Madison var de allesammen reist til Faribault county, Minn. Rasmus besluttet saa at reise dit ogsaa, og avsted bar det, delvis tilfots og delvis paa jernbanen. Ankommen til Faribault county var det ikke længe før han tok sig "homestead" land og begyndte at farme likesom de andre av hans sambygdinge som aaret iforveien hadde slaat sig ned i dette nybygge, der inden lang tid blev Nordfjordingernes første og i lang tid det største Nordfj ordsettlement i Amerika. Ikke længe derefter giftet han sig med Brita Legreid. De har hat 5 barn, av hvilke 3 lever: *Anna*, f. 20de mars 1870, ugift; *Marie*, født 4de mars 1878, gift med Erick Erickson, og bor nær Badger, Minn, 6 barn; *Martha*, født 14de juni 1875, blev gift med Anders K. Marsaa, som var postmester i Rake i mange aar. Hun er død, men tre barn lever. Sønnen *Martin*, født 18de november 1872, blev gift med Mary Rake, datter av Arnt Rake, og overtok farmen efter sin far og bor paa og driver den. De har 11 barn, hvorav en del bor i Rake, Iowa, andre i eller rundt Frost.

Rasmus Erdahl var isandhet en hædersmand, som gjorde hvad han kunde, ikke blot som tapper soldat i borgerkrigen, men ogsaa som pionér farmer, idet han tok sin fulde del i nybyggerlivets kav og stræv for at omdanne de øde vidder til det mest blomstrende settlement i Nordvesten. Han omtales som en mand med dypt kristelig alvor, bramfri og beskeden i sin færd, samt med et varmt hjertelag for de fattige og nødlidende. Han døde 18de juni 1915 og ligger begravet paa West Zion gravplads nær Rake, Iowa.

ANDERS R. BREKKE, født paa gaarden Brekke, Opstryn, av forældrene Rasmus (Berge) og Olena Brekke den 18de febr. 1842. Utvandret til Amerika i 1863 og kom til Faribault co. i 1865. Her blev han gift med Margreta Graue i 1873 og bosatte sig paa farm 2 mil syd for Frost, hvor han forblev al sin dag. De hadde en stor barneflokk, men 6 av dem døde mens de var smaa. Kun fire vokste op; de er: Rasmus, gift og bor i Blue Earth; Amund, ogsaa gift og bodde i Frost, døde i 1939; Olena, gift med Nels Hanevig og bor paa farm vestenfor Elmore. De har 7 piker og to gutter. Fleste av dem er gifte. Bernhard er gift og har tre piker og to gutter. Har sit hjem i Frost. — Anders Brekke døde 5te juni 1903 og Mrs. Brekke i 1938.

RASMUS BREKKE

Den første familie fra Nordfjord som drog ut fra hjembygden med Faribault county, Minnesota, som maal, var MONS ANDERSON BREKKE fra Opstryn. Hans bror Knute, som tidligere er omtalt, var ikke alene den første fra Opstryn som reiste til Amerika, men ogsaa den første fra Nord

Rasmus Brekke

fjord som bodde i Minnesota; men han hadde opholdt sig nogen aar i Wisconsin før han ankom til dette sted. MONS BREKKE med hustru og tre sønner derimot forlot Nordfjord vaaren 1865 med Faribault county som bestemmelsessted og ankom dit den 3dje juli. Overreisen fra Bergen til Quebec paa seilskibet "Helena" tok ca. fem uker. Derfra til Chicago paa skib og kanalbaater. Fra Chicago til Prairie du Chien med jernbane og saa op Mississippi-elven til Winona paa skib. Derfra atter paa jernbane et kort stykke, nemlig til Rochester, som var endepunktet paa jernbanen den tid. De hadde end-

nu igjen over hundre mil for at række sit bestemmelsessted, men ved et lykketraf var der flere norske f armere fra Faribault county med læs just ved deres ankomst, og glade var de at de nu kunde faa skyss med dem helt frem til Knute Brekke.

Efter et kort ophold hos broren kjøpte Mons sig land og begyndte at opføre loghus; men døden gjorde en brat ende paa hans foretagende og hele virke i Amerika. Den 6te oktober 1865, altsaa blot vel tre maaneder efter ankomsten blev han heftig syk og døde. En av sønnerne døde kort tid før faderen og efterpaa døde en anden søn. At dette var et haardt slag for enken, som sat igjen alene med kun en 5 aar gammel gut uten hus eller hjem at flytte ind i, kan lettere forstaaes end skildres. Kort tid efter disse tunge tildragelser fik enken en søn; men han døde bare nogen maaneder gammel. Ved naboers hjælp fik hun det loghus som manden hadde begyndt

at opføre, sat istand saapas at de kunde flytte ind i det, og der begyndte da denne saa haardt prøvede familie nybyggerlivets haarde kaar og mange vanskeligheter for fuldt alvor. I begyndelsen maatte

enken slaa alt hø hun trængte med Ijaa og gjorde byttearbeide med naboer for at faa det opsat i stakker. Der hengik dog ikke mange aar før sønnen Rasmus blev istand til at vareta meget av arbeidet. Femten aar gammel — han var født den 24de juni 1860 — blev han konfirmert av pionér-presten T. H. Dahl. Den 6te oktober 1880 blev han gift med Torina Jacobson Gudahl, som var ankommen fra Opstryn i 1875. Det nygifte par satte straks fot under eget bord paa Brekkefarmen og oparbeidet den til at bli en mønsterfarm. Familien økedes litt efter hvert, idet de fik fire døtre. Den øldste, Siri, født den 3dje juni 1883, er gift med Absalon A. Erdahl og bor i Frost. Synneve, født 22de december 1884, blev gift med doktor øerhard Legvold, men han døde efter kun nogen aar som tandlæge i Chicago, hvor enken fremdeles bor og har en "beauty parlor". Dernæst Julia, som blev født den 1ste februar 1887. Hun er graduent fra Iowa State College og fik senere magistergraden fra Chicago universitet. Var i flere aar lærerinde i Nord Dakota, men har helt siden 1917 været i regjeringens tjeneste som leder av "Federal Extension" arbeide i landbrukets avdeling med hovedkvarter i Fargo, N. Dak., hvor hun altsaa bor. Hun er ikke gift, men har git sin søster Siri — Mrs. Erdahls — fire døtre fuld college utdannelse, som visselig er en hædersdaad.

Den yngste datter, Mathilde, født den 10de mai 1889, var gift med Verner H. Stork og lever i San Diego, Calf. Hun har en søn og en datter. Seiv praktiserer hun som masseuse.

I 1890 begyndte Rasmus Brekke forretning sammen med I. A. Hanson to mil fra hjemmet ved et meieri, hvor de senere ogsaa fik posthus med navnet Blaine, og hans kompanion Hanson som postmester. Aaret 1899 blev en ny jernbane bygget igjennem settlementet med station vel en mil fra farmen. Hanson og Brekke flyttet da den bygning de hadde benyttet i flere aar til den vordende by, Frost. Senere solgte Hanson sin andel til Brekke, som da antok sin svigersøn Absalon A. Erdahl som kompanion. I 1916 bortleiet, Brekke farmen og flyttet ind til Frost, hvor de fremdeles bor. Høsten 1930 feiret de sit guldbryllup. Konen er nu over 92 aar og tildels skrøpelig, men Rasmus er noksaa kvik, endskjønt han for vel et aar siden faldt og brak det ene hofteben. Han kjører dog i bil rundt for at ha opsyn med sine f arme og adskillige andre eiendomme. Han er nemlig eier av 600 acres land i nærheten av Frost og andre eiendomme i byer tæt ved. Hans mor døde hos ham den 10de april 1817, "gammel og mæt av dage." Baade mor og søn fortjener visselig

hæderlig omtale.

STEFFEN FLO, født paa gaarden Flo, Opstryn, den 8de august 1831. Blev gift med Brite Tollefsdatter Sandvik i 1862. En datter Olena blev født den 1ste december 1862. I 1865 utvandret Steffen med det tredje følge som drog ut fra Opstryn i de tidligere dage, men denne gang med den forskjel at Faribault county var bestemmelsesstedet. Noksaa snart efter ankomsten hit fik Steffen sig farm blot en mil pst for den lille, men av nyere dato by Frost. Mens han bodde der forøkedes familien med to sønner og en datter, nemlig Iver, født den 15de februar 1867, Brita 25de mars 1869, og Thomas 22de oktober 1871. En tung sorg rammet familien mens de bodde der, idet Mrs. Flo døde den 15de februar 1873. I 1880 kjøpte Steffen sig land i Eden township, Winnebago county, Iowa, og flyttet dit, og blev der en av de allerførste i det strøk. Han forblev heller ikke der svært længe, idet han med flere andre Nordfjord-indvandrere i 1885 fik isinde at dra helt ut til Stillehavet, nemlig ved Stanwood, Wash., hvor der blev en hel koloni tilsidst av sambygdinge. Steffen blev mens han var i Minnesota gift igjen med Lorensa Erdal, en søster av Jørgen og Rasmus Erdal.

Steffen Flo's datter Olena var født i Opstryn og kom med sine forældre hit til landet i 1865. Hun blev i 1885 gift med Ole Wikør og bosatte sig i St. Paul, hvor hun fremdeles lever. Hun blev mor til følgende barn: Oscar, Bertha, William og Anna.

THORE T. MORK var født i Opstryn den 13de mars 1844. Utvandret til Amerika i 1865 i det første større følge som drog ut fra Opstryn med Faribault county, Minn., som bestemmelsessted. Blandt reisekamerater kan nævnes: Steffen Flo, Mons Brekke, Anders Brekke, Thore Erdal, Anders Berge, Oline Sandvig, Anna og Ragnhild Jelle. Vaaren 1870 slog Thore Mork lag med Rasmus Høialmen og reiste til Yel-

low Medicine county, Minn., for at ta sig homestead land. De hadde hver sit spand okser og "covered"-vogn. De fandt sig land ca. 9 mil nordvest fra Granite Falls i Stony Run township, hvor der senere blev et helt settlement av Nordfjordinger. Til at begynde med maatte de la sig nøie med torvhytter. Thore Mork arbeidet dog en tid paa butik i Montevideo, men to aar senere reiste han tilbake til Faribault county, og blev der den 3dje april 1872 gift med Anna Natvig, indvandret fra Sogn, og satte fot under eget bord paa det homestead han tok sig i 1870. De forblev dog ikke længe paa farmen, idet de det næste aar flyttet til Montevideo, hvor Mork var i forretning i 14 aar. Ved en brandulykke mistet han nærsagt al sin eiendom der i byen og flyttet saa atter tilbake til sin farm i Stony Run, hvor han forblev til sin død den 13de juli 1925. Mrs. Mork døde 25de sept. 1938.

Deres ni barn er: Thomas E. Mork, Granite Falls, Minn.; Rudolph, Severin, Stony Run; Charles H., Lemmon, S. Dak.; Susie, Mrs. Chas. Peterson, Maynard, Minn.; Grace, Mrs. Geo. Thalín, Hayti, S. Dak.; John, forretningsmand i Mankato; Edwin, tandlæge i Linton, N. Dak.

Blot seks aar efter at den første Nordfjording bosatte sig inden staten Minnesotas grænser, ankom der til Faribault county en mand, som ikke alene blev en foregangsmand i mere end en forstand, men ogsaa kjendt og søkt av mange, især i de aller første nybyggerlivets dage i det strøk. Dette var JOHN J. MÆLAND, som var født 20de mars 1831 paa Mæland, Opstryn. Den 7de juni 1856 blev han gift med Marie Brekke, datter av stortingsmand Anders Brekke, og overtok gaarden Mæland og drev den i 8 aar. Særlig paa grund av at denne gaard var liten og fremtidsutsigterne derfor ikke lyse, solgte han den i 1864 og reiste til Romsdalen og kjøpte der gaarden Marsten, like under

John J. Mæland

Romsdalshornet. Solgte denne gaard ogsaa om to aar og satte kursen for Amerika med hustru og fire barn. Det tok vel fire uker fra Bergen til Quebec, og næsten like saa lang tid at naa frem til Faribault county,

ti jernbanen var ikke naadd svært langt ind i Minnesota i 1866. De sidste 100 mil av reisen kjørte de med hester, idet svogeren, Knute Brekke, tidligere omtalt, kom til Kasson, et kort stykke fra Rochester, hvor familien hadde opholdt sig i en jordkjælder henimot tre uker, og hentet dem. Fremkomne til sit bestemmelsessted hengik der ikke lang tid før han fik kjøpt 80 acres land og bygget sig et litet loghus og bosatte sig paa landet i 1867. Det første loghus med kun ett værelse blev snart tilbygget, og det trængtes ogsaa saare; ti foruten de fire barn født i Norge, nemlig Berent, Oline, Anders og Karoline, blev familien forøket med en søn, nemlig John M., samme høst de var tilflyttet farmen, og saa var der ogsaa nykommere til hver tid. Aarjigaars kom familier eller enkeltpersoner fra Nordfjord, som opholdt sig der paa Mæland fra et døgn til flere maaneder tildels, og bryllupper blev feiret der ret som det var av saadanne som hadde hat sit midlertidige hjem der og ellers nydt godt av deres næsten uuttømmelige gjestfrihet. Ikke mindre end 10 bryllupper blev feiret der gjennom syttiaarene. Ogsaa flere dødsfald indtraf, idet en søster av Mrs. Mæland døde under opholdet der, den ene, Eli Brekke, kun fire uker efter sin ankomst til Amerika, og Anna Brekke, som hadde været nogen aar her i landet. Den ældste av døtrene, Oline, døde ogsaa i 1882, vel 23 aar gammel.

Senere økedes familien med to sønner. *Rasmus*, som blev utdannet til prest. Hans levnetsløp vil derfor findes under kapitel 17, og *Joseph*, den yngste i familien. I de første aarene drev Mæland mest med snekkerarbeide, og at hans ry som snekker stod meget høit i de dage tør kanske følgende uttalelse av en av dem for hvem han hadde bygget hus godtgjøre. Under en voldsom storm en nat kom hyrekaren hos "Iver paa prærien" ned fra anden etage i største forskrækkelse, men blev trøstet med: "Nei saa rauska deg kan du gau aa leggja deg att: Han Jo Mæland ha byggja detta huse." Ved siden av snekkerarbeide kunde "Mælanden", som han oftest kaldtes, gjøre murer-, plastrer-, maler- og smedarbeide. I 1888 bygget han sig seiv et stort og praktig hus, og det kom ogsaa vel med, ti ret som det var feiredes ogsaa nu bryllupper, nemlig av hans egne barn, og julegjestebud, samt andye tider paa aaret samledes slegt og venner der tidt og ofte. Senere opførte han ogsaa en stor ladebygning og andre nødvendige bygninger, saa hans farm blev anset som en av de bedst bebyggede, og han hadde f ra tid til anden tilkjøpt mere land, saa den var ogsaa blit betydelig større end fra først av. Han foretog sig to ture til Norge, den første i 1885, og da oplevde han den glæde at faa se

begge sine forældre i live. Den anden gang, i 1906, var hans søn Rasmus, som da var prest i Grantsburg, Wis., ogsaa med. Konen var i sin alderdom sykkelig i mange aar, men dog istand til at lære, og hun læste flittig i bibelen og religiøse bøger og var vel beredt for døden, som indfandt sig den 19de januar 1900. John Mæland døde den 1ste november 1907. Kun faa, om nogen, i det strøk hvor John Mæland bosatte sig og levde i over 41 Aar, fik utføre mere til gavn og bedste for skarer av venner og slektninger end han.

BERENT J. MALAND var født paa Mæland, Opstryn, den 6te februar 1857 og kom med sine forældre til Amerika i 1866. 22 aar gammel fik han ansættelse i en butik i Blue Earth og senere i Wells. I 1886 blev han den 27de oktober gift med Mathilde Finhart fra Grand Meadow, Minn. I 1889 kjøpte han sammen med sin bror Anders en liten butik i Elmore ca. 14 mil fra sit gamle hjem, og der tilbragte han resten av sin levetid. Han døde den 8de december 1936. Han tok aktiv del i det borgerlige og kirkelige liv der i byen, og var med at stifte den første norsk-lutherske menighet i Elmore tilhørende Synoden og var dens kirkesanger i hele 45 aar. Han gjorde det meget godt som forretningsmand og blev ogsaa eier av flere farme og anden eiendom.

I 1936 f. eiret han og hustru guldbryllup. Mrs. Maland fik slag i 1929 og har helt siden været invalid. De har hat seks barn, hvorav fem lever. De er: *Joseph*, graduent fra Minnesota universitet, gift med Olga Holt og bor i Des Moines, Iowa, hvor han er bestyrer av radio station WHO; *Clarence*, gift med Blanche Kenyon og har overtat sin fars forretning i Elmore; *Oswald*, graduent fra Minnesota universitet, advokat i Chicago og er gift med Ruth Anderson; datteren *Mabel*,

gift med J. W. Maland, som er tandlæge i Minneapolis; *Edwin*, som er hjemme hos moderen.

ANDERS J. MALAND blev født paa Mæland, Opstryn, den 16de december 1861. Kom som fem aar gammel gut med sine forældre til Amerika i 1866. I 12 aars alderen gik han den 7de januar til engelsk skolen og veiret var noksaa bra; men ut paa eftermiddagen begyndte det at storme, og læreren sendte da i al hast barnene hjem, men Anders gik med nabobarnene først til deres hjem, og saa trodde han at han skulde greie at komme sig det resterende stykke alene, men heldigvis traf naboen til at se ham just som han skulde sætte ut i stormen, og han fraraadet ham bestemt at forsøke at gaa hjem. Gutten gik atter ind i huset og forblev der i tre døgn. I hans hjem var der f. rygt og uvisshet, og glade var de da faderen den tredje dag kom til naboen

og fandt sønnen der i bedste velgaaende. Mange baade folk og fæ omkom i den stormeh. Han forblev hjemme paa farmen til 23 aars alderen. Forsøkte sig med forskjellig arbeide, samt handel. I slutningen av 1889 gik han i kompaniskap med sin bror Berent og begyndte forretning i Elmore, hvilket han fortsatte med indtil et par aar siden. Den 24de april 1892 blev han gift med Hilda Anderson i Chicago, som var født i Oslo, Norge, 1868. De har to barn: *Helen Alfa*, født den 12te mars 1905 og gift med Theodore Montgomery, bank clerk i St. Paul; *Julius* blev født den 28de juni 1906, blev gift med Donna Cooley og bor nu i Williston, N. Dak. De har to barn. Begge barnene frekventerte St. Olaf College og graduerte to aar senere fra Minnesota universitet.

INGEBREGT MATHIAS HANSON var født paa Nedreberg, Stryn, den 3dje mars 1862. Utvandret til Amerika i 1881 og kom direkte til Faribault county, hvor han tilbragte resten av sit liv. Blev den 27de juni 1889 gift med *Caroline Meland*, som var født den 16de januar 1864 og kom med sine forældre til U. S. 21/i aar gammel. Efter at ha arbeidet en kort tid paa butik i Mapleton, hvor det nygifte par først satte fot under eget bord, flyttet han til Elmore og arbeidet først en tid hos sine svogre B. J. og Á. J. Maland som clerk; senere begyndte han egen forretning med reparation av sko. Litt senere begyndte han saa forretning sammen med Rasmus Brekke paa Blaine. Det arbeide som gjorde Hanson mest og bedst kjendt var som postmester i Frost, Minn., hvor han virket fra 1922 til sin død den 12te januar 1938.

De har hat syv barn, hvorav alle undtagen en søn som døde i en ung alder, lever. De er: *John A.*, født 5te april 1890, bor i Spokane, Wash., gift og har en søn og en datter; *Myron O.*, født 8de juni 1893, bosat i Redwood Falls, Minn., hvor han er i bankforretning; *Oswald O.*, født 5te april 1899, gift med Hilda Bakken, bosat i St. Cloud, Minn. (møbel-salgsmænd), de har 4 sønner; *Bertha A.*, født 5te april 1891, nu Mrs. Ed. Kilen, Lakefield, har 3 sønner; *Alma*, født 10de oktober 1902, Mrs. Alfred Maurstad, Graettinger, Iowa, har en søn og to døtre; *Adeline*, født 21de november 1908, nu Mrs. Ray Simons, Spokane, Wash. Alle barnene har frekventert Luther Academi i Albert Lea og den yngste ogsaa Waldorf Jr. College.

Hanson og familie tilhørte S. Blue Earth menighet i mange aar, men sluttet sig senere til lokalmenigheten i Frost.

JOHN M. MALAND blev født den 20de september 1867 av forældrene John og Mari Mæland. Blev den 13de november 1.891

gift med Malene Gyldenaas fra Romsdalen, hvis forældre var flyttet dit fra Opstryn. Bodde først paa hjemmefarmen, men kjøpte i 1892 160 acres land i Kossouth county, Iowa, og flyttet dit i 1893. Forblev der indtil 1900, da han kjøpte sin fars farm og flyttet tilbage dit og drev den til 1917, da han overlot farmens drift til sine to sønner Oscar og Henry og flyttet ind til byen Frost, hvor han siden har været i oljeforretning sammen med sin yngste bror Joseph. De har syv barn, nemlig: *Oscar*, født den 15de august 1891; den 20de sept. 1917 hvervet som soldat og utmønstret 26de juli 1919; blev den 16de juni 1928 gift med Jonnette Olson og driver faderens farm; han specialiserer i fuldblods Beljen heste i stor skala. *Henry*, født 10de mars 1894 og er gift med Alpha Rundhaug, født 1ste januar 1918; kjøpte en farm som laa ved siden av hjemmefarmen og bor der; de har en datter og tre sønner. *Minnie*, født 5te mai 1896 og blev den 17de mai 1928 gift med Andrew Monson. *Jennie*, født den 15de mars 1900; hun blev den 18de august gift med Carl A. Johnson og bor i Minneapolis; de har to døtre. *Christine*, født der. 16de januar 1902, utdannet som sykepleierske og blev gift med Elliot Kirby den 21de aug. 1937 og bor i Long Beach, Calif. *Josephine*, født 26de sept. 1904. *Morris*, født 7de de-

cember 1915. Morris er graduent fra St. Olaf College og alle de andre har frekventert akademier.

JOSEPH, den yngste søn av John og Mari Mæland, blev født den 5te mars 1872. Han hjalp til paa hjemmefarmen i mange aar, men hyrte sig saa som clerk paa butiken til svogeren I. A. Hanson i nærheten av hjemmet. Da saa byen Frost i 1900 blev anlagt begyndte han der forretning sammen med sine to ældste brødre Berent og Anders, som bodde i Elmore og drev forretning der med Joseph som bestyrer av den nyanlagte forretning. Ved siden av fungerte han ogsaa som postmester der i 18 aar. Senere sluttet han denne forretning og begyndte oljehandel sammen med sin bror John. Denne forretning har utvidet sig saa de driver nu en noksaa stor handel med alslags olje og tilbehør til automobiler.

Den 29de juni 1905 blev han gift med Bertha Mikkelson. De har to sønner. *Thilmer*, født den 21de nov. 1909, blev den 21de februar 1938 gift med Shirleé Sorenson og er bestyrer for et Gamble Store, Inc., i Milbank, S. Dak.; han er graduent fra St. Olaf College. *Leo*, deres anden søn, blev født 7de januar 1911; han er graduent fra St. Olaf College og frekventerer nu Minnesota universitet og agter at utdanne sig til læge.

NILS SÆTRE var født i Stryn 30te december 1830. Gift med Pernille Brekke i 1860. Mens de forblev der i hjembygden blev de yelsignet med tre barn, nemlig Maria, Lars og Lasse, hvorav Maria døde som spædbarn. I 1866 utvandret de til Amerika og kom til Faribault county, hvor de meget snart fik sig farm ca. 4 mil nordøst fra Frost. Efter ankomsten hit økedes familien med 6 barn, nemlig Bent, der døde som spædbarn, Bent, Maria, Nils og Bertina. Alt gik sin rolige gang med arbeidet paa farmen; men høsten 1879, da en epidemi av difterit gik rundt i settlementet, naadde den ogsaa Særefamilien, og ikke mindre end fem av barnene døde paa mindre end tre ukers tid, nemlig Lars, Lasse, Bent, Maria og Nels. Kun den yngste av hele barneflokken undgik en brat død. Mrs. Sætre døde i 1893 og Nils i 1906.

Datteren Bertine, født den 24de okt. 1879, vokste til og blev gift med Gilbert Paulson og blev boende paa hjemmefarmen.

LASSE L. ERDAHL blev født paa Erdal, Opstryn, den 19de oktober 1850 av forældrene Lasse og Martha Erdal. Utvandret til Amerika med Faribault county som maal i 1869. Han

kjøpte land i nærheten av broren Samuel og farmet der al sin dag. Han blev først gift med Brita Beitland, som døde efter tre aars forløp,

i 1878. Med hende hadde han to sønner, Lauritz og Berent. Blev saa gift med Brite Myklebust i 1879. Med hende hadde han 5 sønner og 2 døtre, nemlig Lauritz, Martha, Josefine, Anders som blev gift med datter av Harald Gudahl og hustru Oline, datter av Knute Brekke, og styrer deres farm; Laurits, som er farmer i Froid, Mont.; Ingvald, gift med datter av Hans Bø og hustru Pernille Meland, ræveavler i Blue Earth, Minn.; Hilmer, som er farmer syd for Albert Lea, Minn.; Ludvig er gift og driver en del av hjemmefarmen.

Lasse Erdahl tilhørte en tid S. Blue Earth menighet, men senere Bethania menighet, hvor han var klokker i mange aar. Han døde 7de aug. 1930 og blev gravlagt ved Bethania kirken.

MONS MONSEN ALGJELD var født paa Algjeld, Indviken, av forældrene Mons Algjeld og Kari Lyslo den 21de juli 1828. Blev døpt og konfirmert i Olden kirken, Indviks prestegjeld. Allerede som ung mand blev han ansat som skolelærer der i sognet og holdt skole i 14 aar. Han blev gift med Ingeborg Haugen, som var født den 3dje januar 1827, og flere av deres barn blev født mens de bodde der paa Algjeld. I 1869 utvandret han med Faribault county som bestemmelsessted. Der fik han snart kjøpt sig farm og fortsatte som farmer al sin dag og blev en holden mand. Ogsaa her holdt han religionsskole de første aarene og var ogsaa klokker i N. Blue Earth menighet, hvortil han og familie sognet. Han fik ogsaa opprettet et posthus i sit eget hjem ved navn Emerald og fungerte der som postmester saalænge det vedlikeholdtes. Av deres syv barn blev alle undtagen de to yngste født i Norge, nemlig: Kari, gift med Knute Johnstad, Madison, S. Dak.; Mons (senere omtalt) ; Dorthe, Mrs. Halsten Loen (senere omtalt) ; Malene, gift med Henry Hanson, Bricelyn; Hans (senere omtalt) ; Nelle, gift med Lars E. Bolstad; Sivert, født Iste mars 1871. Han blev gift med Hanna Enger og bodde i Hoquam, Wash., hvor han døde for flere aar siden. Han hadde 4 sønner og 2 døtre. Ogsaa en datter, Synneve, fødtes her i U. S., men døde som barn.

Om Mons Algjeld kan det med rette sies, at han var en vel belæst og en oplyst og gudfrygtig mand, som gjorde enhver

126 *Nord f jordingernés Historie i Amerika* . ret og skjel. Han døde i troen paa sin frelser, hvem han helt fra barndommen hadde tjent saa trolig, den 1ste december 1893. Konen Ingeborg opnaadde en høi alder. Hun døde den 11te december 1909. De er begge gravlagte ved N. Blue Earth kirken ved Dell.

MONS M. MONSON var født paa gaarden Algjeld, Indviken, den 1ste februar 1855. Kom med sine forældre til Amerika i 1869. Den 11te december 1878 blev han gift med Emma Hanson, som var født den 16de november 1856. Det nygifte par satte fot under eget bord paa en farm nogen mil øst fra fædreneheimen, hvor de bodde til 1920. De fik 10 barn: Martin, Ingeborg, Adolph, Wilhelm, Carl, Martha, Nels, Edward gift med Maria Amundson og driver hjemmefarmen efter forældrene, Julia, og Emma som døde ugift i 1918. Mons Monson var en særdeles ^driftig og dygtig farmer, og blev velstaaende. Av sine midler gav han rundelig til menighet og samfund, kirkelig interessert som han var. Han tilhørte N. Blue Earth menighet av Synoden, indtil han i 1920 flyttet til Bricelyn, hvor han sluttet sig til lokalmenigheten. Trods sin høie alder (84) er Monson fremdeles aands- og legemsfrisk og saaledes endnu istand til at ta del i de forskjellige gjøremaal, baade kirkelige og sociale. Mrs. Monson døde 3dje oktober 1939.

HANS M. MONSON blev født paa Algjeld, Indviken, den 27de oktober 1861. Utvandret med sine forældre i 1869. Den 30te juni 1885 blev han gift med Kari Kirkeide. Det nygifte par overtok driften av hjemmefarmen til mandens forældre og drev den frem til at bli ikke bare en mønsterfarm i mange retninger, men ogsaa den største paa de trakter, idet de gjentagne ganger kjøpte nærliggende land og f arme. De opførte et prægtig hus og stor barn og andre nødvendige bygninger, saa der blev et helt kompleks av bygninger. Gud velsignede dem med 8 barn, nemlig: Ingeborg, født 7de mars 1887, nu gift med J. Bergsether, Sant Ana, Calif.; Mons, født 7de jan. 1889; Anna, født 15de aug. 1893, og gift med Clarence Zuff; Anders, født 14de feb. 1896, gift med Minnie Maland og bor paa en del av hjemmefarmen med nylig opførte og rigtig prægtige bygninger; Nils, født 24de mai 1898, og gift med Alma Schneider; Hans, født 23de feb. 1901, døde 28de jan. 1924; Kari, født 2den aug. 1903, og gift med George McClarkin. For en del aar siden bygget Hans sig et prægtig

hjem i Frost og flyttet dit; men han er endnu meget aktiv og kjører tidt og ofte til hjemmefarmen som nu drives av sønnen Nils, eller til en av de andre han eier og har opsigst med. Medlem av N. B. E. menighet tilhørende synoden i lang tid, men sluttet sig senere til Blue Earth menighet ved Dell. Efterat han flyttet til Frost sluttet han sig til menigheten der. Han har indehat flere lokalembeder i town- og skoleboard saavel som i menighetsraadet.

AMUND MARTINSON FOSNES var født den 7de nov. 1820 paa Fosnes, Opstryn. Hans Hustru Brita Sherdahl var født paa Sherdahl, Gloppen. Fosnes døde den 2den okt. 1884 og konen 26de sépt. 1894. De er begravne paa Dell kirkegaard ved N. Blue Earth kirke, hvor de hadde været medlemmer siden ankomsten til Faribault county i 1869. De utvandret til Amerika i 1867, men opholdt sig etpar aarstid ved Winona, Minn. Deres seks ældste barn, Martin, Lovise, Amund, Anna, Christopher og Nels var alle født i Nordfjord. Under overreisen til Amerika, mens de opholdt sig en tid i Bergen, blev Birgitha født, og efter ankomsten hit en datter, Karen.

Lovise, født den 17de juni 1853 i Nordfjord, blev efter en del aars ophold i Amerika gift med Carl O. Sherdahl og bodde ved Mackinock, N. Dak., til sin død 23de nov. 1891. Manden og tre sønner overlevet hende.

Amund var født den 6te December 1855 i Opstryn. Blev gift og bosatte sig paa en farm i Winnebago county, Iowa, og efter en del aar flyttet ind til byen Lake Mills, hvor han fik ansættelse som postbetjent. Han døde den 23de juli 1919.

Datteren *Anna* blev ogsaa født paa Fosnes, den 27de febr. 1858. En tid før forældrene og de andre barn forlot Norge reiste Anna til en onkel i Kristianssund og forblev der i flere aar før hun kom hit tillands. Frekventerte normalskolen i Winona og blev lærerinde i almueskolen. (Nedskriveren har seiv sittet paa skolebænken som hendes elev.)

Hun blev gift med Ole N. Sherdahl og bodde i Stony Run settlementet ved Granite Falls indtil manden døde i 1913, da flyttet hun ind til byen Montevideo, hvor hun fremdeles har sit hjem.' De hadde tre barn: Bertina, som har sit hjem hos moderen; Birgitha, som døde i en ung alder; Olga, nu Mrs. Oscar H. Larson, Minneapolis.

Semjanna, gift med John Nelson. (Se biografi.)

Sønnen *Christopher* (se under advokater).

Nels, født paa Hestenesøren den 2den april 1865. Lik de andre

maatte han ogsaa tjene sit livsophold hos andre, først paa farme i Faribault county, senere i Yellow Medicine co., hvor han blev gift og farmet seiv en tid. Flyttet saa til Emerado, N. Dak., hvor han ogsaa tildels har farmet. Nu driver han restaurant i byen. Konen døde for flere aar siden, men fem døtre og tre sønner lever.

Birgitha blev født i Bergen 1867. Hun blev gift med A. J. Arneson, søn av Knute Arneson, født den 16de december 1861 i Quebec, Canada, ægteviet 1892, og levde i længere tid i Stony Run settlementet. Flyttet saa ind til Montevideo, hvor hun døde den 8de april 1936. Manden døde 16de december 1834. Deres fem barn er: Alma, Mable, Clara, Kenneth og Lester.

Kun den yngste, *Karen*, er født i Amerika, nemlig den 16de juli 1870. Hun blev gift i Grand Forks county, N. Dak., hvor hun bodde en tid. Flyttet saa til Virginia og forblev der nogen aar. Derfra flyttet familien til Canada, hvor manden og en datter Ada fremdeles lever. Karen døde den 22de mars 1924.

KOLBEN A. ERDAHL var født i Opstryn av forældrene Absaloh A. Erdal og Kristi Grønfur den 7de september 1948.' Utvandret til Amerika i 1969 og kom til Faribault county. Den 30te november 1874 blev han gift med Ingeborg Dahlsing og bosatte sig paa farm i Rome township ca. 4[^] mil syd for Frost. De hadde 12 barn, hvorav 9 lever. De er: Christine, gift med G. Larson, Monticello, Minn.; Absalon, hvis levnetsløp findes i kap. 17; Clara A., gift med Esten Jacobson, hvis forældre Karoles og Dorte Jacobson er begge fra Nordfjord, og bor 3 mil vest for Bricelyn; Albert M., gift og bor i Forest City, Iowa; Ida M., ugift og bor hos moderen og broder en Julius, som styrer hjemmefarmen sammen med en anden broder Christopher — de er begge ugifte; Cora A., gift med Carl Nauer og bor i Minneapolis, hun var utlært sykepleierske; Selma, gift med H. Zupp, farmer ved Bricelyn.

Kolben Erdahl var ikke alene en dygtig farmer, men en meget alsidig og vennsæl mand, som der stod respekt av og som vandt sig venner trindt omkring. Han tilhørte først Blue Earth menighet, men var senere med at stifte Liberty menighet, nær Rake, Iowa, hvor han tok megen aktiv del. Han døde den 15de januar 1902 og blev gravlagt paa kirkegaarden han seiv hadde været med at grundlægge.

JOHN NELSON blev født paa Nesje, Opstryn, den 14de febr. 1848. Utvandret til Amerika i 1869 og kom til Faribault co. Den 24de mai

1876 blev han gift med Semjanna Fosnes og bosatte sig paa den farm som fremdeles er i familiens eie, ca. 11 mil øst fra Blue Earth. De hadde 8 barn, nemlig: Nels og Bennie, Clinton, Minn.; Eddie, Granite Falls, Minn.; John J., og Martha, nu Mrs. John Gudahl, Blue Earth, Minn. (RFD) ; Amund, Bricelyn, Minn. (RFD) ; Mrs. R. A. Nesje og Lovise Nelson, Bricelyn, Minn. (RFD). De sognet til Blue Earth menighet ved Dell, hvor Nelson i lang tid var kirkesanger. Efterat sønnen overtok farmen flyttet de til Blue Earth og bodde der i 7 aar. Flyttet saa til den lille by Frost, og forblev der til sin død den 8de oktober 1934. Hustruen Semjana, som var født i Gloppen den 21de februar 1860, døde den 5te febr. 1932. Alle barnene med undtagelse av Louise er gifte. *John* eier og driver hjemmefarmen. Han blev født 14de aug. 1888. Den 15de mai 1912 blev han gift med Anna Amundson. De har fem barn. Ved siden av hjemmefarmen er John nu eier ogsaa av farmen efter Knute Anderson Brekke, altsaa den første farm i Minnesota som blev bosat av en Nordfjording. *Amund* var født den 4de december 1882 og er gift med Betsy Ellingson. De bor paa den farm Arne Ellingson, ogsaa fra Nordfjord, eiet og oparbeidet. De har ingen barn. *Martha*, var født 15de febr. 1877, var først gift med Chr. Sunde, som døde en del aar sidefi; blev saa gift med John Gudahl.

NILS NESJE var født i Opstryn 14de februar 1848. Utvandret til Amerika i 1869 og kom til Faribault county. Der blev han i 1874 gift med Johanne Gudahl, datter av Kolben Gudahl. De bodde nogen aar i Faribault county, men kjøpte sig land i 1878 i Eden township, Winnebago county, Iowa, og farmet der al sin dag. De hadde 9 barn: *Nels*, født 15de juli 1875, gift og er farmer ved Walters, Minn., har 8 barn; *Martha* døde 22 aar gammel; *Christine* og *Ella* (tvillinger), 18de juni 1880, Ella er gift med John Harvey, Stanwood, Wash., har tre barn; *Serena*, 27de febr. 1883, er ugift og bor paa hjemmefarmen; *Karen*, 26de mars 1885, var gift med John Simons, men døde 2den juli 1912. De har fire barn: *Henry*, født 18de sept. 1891, er gift og bor paa farm nær Thompson, Iowa; *Selmer*, 13de juli 1894, ugift og driver hjemmefarmen. Han var soldat i verdenskrigen. Nils Nesje døde 13de december 1925, og hustruen 31te mai 1929. De tilhørte Trefoldighets menighet, paa hvis gravlund de ligger jordfæstet.

ARNE OLSON DYBEGAAT blev født i Gloppen 22de sept. 1836. Utvandret til Amerika og kom til Faribault county i 1869. Blev der gift med Randine Knutson Høialmen, som var født i Indvik 24de april

1854. I 1871 reiste de til Yellow Medicine county og bosatte sig i Stony Run settlementet, hvor de farmet al sin dag. Mrs. døde 9de december 1885 og Olson 24de december 1916. De hadde 7 barn, nemlig: Ole, Karl, gift med 'Elisa Roisen og bor paa hans forældres hjemsted og har en søn; Oscar, gift med Lina Johnson og har to barn; Louise, gift med Nels Erntson, de har tre barn; Anna, gift med August Amundsen, de har syv barn; Emma, gift med Louis Vigoren, de har seks barn.

Arne Olson blev gift for anden gang med Eli Eide, født i Opstryn 3dje november 18,43 og døde 2den febr. 1906.

ANTON A. NESJE var født i Opstryn 18de september 1848. Utvandret til Amerika og kom til Faribault county. Blev den 31te december 1877 gift med Ingeborg Gudal, som var født i Opstryn 6te februar 1845. De farmet i lang tid en mil vest for Frost, men flyttet i 1902 ind til byen, hvor Anton døde 17de sept. 1918, og enken 4de december 1934. De hadde ingen barn. De sognet til Blue Earth menighet.

ANDERS MYKLEBUST (Engebretsen) var født 16de august 1816. Gift med Gertrude Myklebust, som var født 4de febr. 1827. De kom til U. S. i 1869. Hadde farm 4 mil syd for Frost. De hadde to sønner, Mons og Andreas, og tre døtre: Brita, som blev gift med Lasse Erdahl, og de andre er gifte og bor i Nord Dakota. Anders døde 8de mai 1895, og konen 14de april 1907. Sønnen Andreas Engebretsen, som er ungkar, eier fremdeles farmen. Mons var gift og bodde paa en del av farsfarmen, men døde for mange aar siden.

RASMUS HELSET var født i Loen 27de januar 1848 av forældrene Rasmus Helset og Sigrid, f. Sæten. Utvandret til U. S. i 1870. Kom til Faribault county, hvor han blev gift med Synneva Erickson (enke) og overtok styrelsen av farmen efter hendes forældre (Stølen). Hadde følgende barn: Ole, i forretning i Blue Earth; Selma, Julia, Emma, Josefine, Anna. Flyttet til Blue Earth og bodde der til sin død.

RASMUS M. NESJE var født i Opstryn 1850. Kom til Amerika omkring 1870. Blev gift med Anna Hovland nogen aar efter og kjøpte sig farm vel en mil vest for Frost. Hadde to sønner, Martin og Albert, som døde i barndommen. Han døde 1890.

PEDER NEDREBERG var født i Stryn og blev gift der. Kom til U. S. i 1870. Konen Barbra døde 9de febr. 1885, 51 aar gammel. De hadde 4 sønner: *Hans*, født i Stryn 1865 og kom med forældre til Amerika som gut. Blev gift med Gurine Hole og kjøpte farmen efter

hendes forældre og drev den i mange aar. De havde 7 barn. Hans omkom i en træskemaskine-ulykke. (Tre andre sønner nævnt paa side 159.)

JØRGEN M. ERDAHL var født paa Erdal, Opstryn, den 10de november 1843 av forældrene Martin Erdal og hustru Marie, født Grønfur. Blev gift med Ingeborg Flo og utvandret til Amerika i 1870 og kom til Faribault county, hvor de opholdt sig et aar. Kjøpte saa land i Edin township, Winnebago co., Iowa, og var en av de allerførste i det strøk som begyndte med farming.

Martin, deres ældste søn, var født i Opstryn den 5te mars 1869. Han blev den 15de mars 1912 gift med Emelia Isakson og bor i Rake, Iowa, hvor han driver en større forretning med kolonialvarer, m. m. De har fire barn, nemlig: Magdalene, som er graduert fra Augustana College, '34; Ermine, graduert fra St. Olaf College, '39, begge disse er lærerinder; Ardis, elev ved Waldorf Jr. College, og Norris, som frekventerer høiskolen hjemme.

Sønnen *Iver* var født i Winnebago county den 14de januar 1872. Han er gift med Gusta Lyngaas og bor i Bricelyn. De har to barn.

PEDER J. ERDAL blev født 14de sept. 1874. Blev gift med Matilde Erdahl (født 23de nov 1882) og hadde en tid forretning i Stewartville, men har nu i lang tid været i forretning i Frost med kolonialvarer, sko og klær. Har hat 5 barn, men 3 av dem døde i barndommen. Mrs. døde ogsaa i 1925. Datteren Inez er graduert fra St. Olaf College og var lærerinde en

tid, men er nu gift med Oscar Isakson og bor i Frost. De har 4 barn.

EMIL J. ERDAL blev født den 5te august 1879. Han blev gift med Serena Øren og bor i Bricelyn, hvor han ogsaa driver en større forretning med kolonialvarer m. m. De har en søn Oren, født 27de juni 1919. Der findes vel neppe tre andre brødre av Nordfjord-æt med større forretninger i tre nabobyer end disse. Alle gjør det godt og er en hæder baade for forretningsstanden saavel som for slekten.,

Sønnen *Marius* blev født den 13de mai 1876 og bor paa og driver hjemmefarmen, ca. 8 mil nord for Thompson, Iowa, eller litt syd for Bricelyn. Han er gift med Annie Gregerson. De har 7 barn.

Deres eneste datter, *Marie*, født den 16de april 1881, er gift med Mons Aske og bor i Forest City, Iowa.

Jørgen Erdal fik igang postaapneri i sit hjem i gamle dage med navnet Amund og blev ansat som bestyrer av samme, og drev ogsaa handel paa samme sted en del aar. Han døde i 1897 og enken i 1923.

OLE O. GUDAHLE var født i Opstryn den 29de juli 1839. Utvandret til Amerika i 1870 og kom til Faribault county, hvor han den 1ste maj 1876 blev gift med Ellen Sætre, født i Stryn 18de december 1843 og var ankommen til dette strøk i 1872. Samme aar som de blev gifte satte de fot under eget bord paa en farm ca. 41¹/₂ mil sydvest for Briceville og bodde der al sin dag. De havde seks barn: *Ole*, født 11te febr. 1877; *Lars M.*, født 17de dec. 1878; *Anna M.*, født 8de april 1881, er gift med en Nordfjording John Verlo og bor i Winnebago county, Iowa, de har tre døtre og en søn; *Jørgen M.*, født 22de nov. 1882; *Nellie B.*, født 20de juni 1885, hun døde i 1911; *Marie O.*, født 27de dec. 1885, hun blev gift med Frank T. Sanders og bor nær Blue Earth, Minn., de har en søn. Den ældste søn, *Ole*, blev gift den 22de maj 1905 med Marie Woodwick og overtog hjemmefarmen. *Lars* er forretningsmand i Minneapolis. Han blev der gift med Caroline Johnson den 5te sept. 1900. De har fem barn. *Jørgen* har været gift to gange, sidste gang med Anna Mork, datter av Rasmus Mork. Jørgen virket 8 aar i Kina som N. L. K. A. forretningsbestyrer, bor nu i California.

Ole Gudal var en vel belæst og oplyst mand og tok megen

aktiv del i kirkelige og politiske gjøremaal. Sommeren 1913 var han sammen med sin yngste datter en tur til Norge. I 1914 deltok han i bygdelagenes festlighet i Tvillingbyerne og syntes meget godt om tilstelningen og alt som foregik der til de norske mænd og kvinders ære og ros. Han døde den 13de oktober 1931. Hans hustru døde 2den juli 1927. De er begge gravlagte ved Liberty kirke, hvortil de sognet.

ANDERS D. RAKE var født paa Rake, Loen, 7de januar 1835. Utvandret og kom til Faribault county i 1870. Blev i 1876 gift med Elisabet Brekke og var den første som kjøpte sig land i 1879 i det nordre strøk av Winnebago county, Iowa, og begyndte at farme der, nær hvor byen Rake nu er. Hans første hus var en jordkjælder. De hadde tre sønner og en datter, *Gertrude*, født 8de juni 1872, som blev gift med Nels Skogen og boddé i samme trakt. De har 10 barn, alle undtagen en er gifte og bor der i omegnen, undtagen en datter som utdannet sig til nurse og bor i Charles City, Iowa. Anders døde i 1905. Sønnen *Daniel* bor i Canada, *Arnt* er farmer nær Bricelyn og *Elias* er død.

PEDER E. GROVE var født i Opstryn 14de august 1850. Kom til Faribault county i begyndelsen av 70-aarene. Gift med Anna Grove, født 17de december 1831. De hadde farm vel en mil øst for Frost. Grove døde 4de sept. 1914, og konen 24de febr. 1917. De hadde ingen barn.

ANDERS RYG, født 11te nov. 1858, kom i 1881 til samme strøk. Blev gift med Olger Thompson og overtok sin hustrus forældres farm 2 mil vest for Frost. Farmet der til sin død flere aar siden. En søn *Henry* driver nu farmen.

ANDERS KLEMETSON KIRKEIDE blev født paa Kirkeide, Stryn, den 13de januar 1830. Han var gift med Synneve Simundsdatter Auflem, som var født den 2den januar 1824 og døde den 26de juni 1903. Utvandret, til Amerika i 1871 og kom til Faribault county, hvor han kjøpte sig land ca. 6 mil nord fra den i senere tid anlagte by Bricelyn, og farmet der til sin død den 16de december 1905. De hadde fem barn, alle født i Nordfjord, nemlig: *Samlene*, der døde som barn; *Dorthe*, født 19de sept. 1856 og blev gift i Wells med Ole Dahl, hun døde den 29de august 1904; *Anna*-, født den 16de juni 1858, døde ugift; *Kari*, født den 27de april 1863 og gift med

Hans Monson, før omtalt; KNUTE, født den 11te august 1865, og blev gift med Anna Hanson, som var født paa Rake, Loen, 5te mai 1877. De bosatte sig paa hjemmefarmen og drev den i mange aar. De har 4 barn, nemlig: *Anders*, *Synneve* gift med Anders Hanson, *Maurine* gift

med Leonard Jellé, og *Hans S.*

BERNT M. EIDE var født paa Eide, Gloppen, den 13de januar 1844. Utvandret til Amerika i 1870 og opholdt sig først 3 aar i Faribault county, dernæst i Minneapolis i 4 aar, og tok saa homestead land i Stony Run, Yellow Medicine county, Minn., i 1878 og bosatte sig der. Her blev han gift med Bertha Sherdahl, født 7de mars 1846. De har seks barn: *Marie*, gift med Nels Nelson (Nesje) og bor ved Clinton, Minn.; *Bertine*, gift med Thomas Benson, farmer i Stony Run township; *Emilie*, og *Louise*, nürse i Minneapolis, samt *Nils*, der døde som barn.

JACOB S. AAREM, født i Stryn 10de jan. 1815. Blev gift og kom med sin hustru Johanne, født 3dje febr. 1821, og 3 barn til Amerika i 1871 og fik snart kjøpt farm 12 mil sydvest for Wells. Der døde han 31te december 1895. Konen døde 8de juli 1894. De tilhørte N. Blue Earth menighet. Barnenes navne er *Synneve*, *Johanne* og *Sivert*.

ABRAHAM R. BERGSETTER var født 12te aug. 1845 i Indviken. Kom til Faribault county i 1871 og blev gift med Synneve Aarem og drev farm 6 mil nord fra Bricelyn. Hans hustru var født 1849. De hadde 3 sønner og en datter: *Hannah*, gift med P. J. Jensen, død; *Rasmus*, født 23de nov. 1872, gift og i forretning i mange aar i Bricelyn, død for flere aar siden; *John*, født 25de okt. 1881, gift og bor i Bricelyn; *Jacob*, født 20de febr. 1883, gift med en datter av Hans Monson og bor i California.

ØSTEN JACOBSON VOLSNES var født i Opstryn den 15de dec. 1841. I 1867 blev han gift med Agnete Flo, født i Opstryn 6te nov. 1843. Flyttet til Romsdalen, men utvandret derfra til Amerika i 1871 og kom til Faribault county, hvor de forblev al sin dag med undtagelse av 3 aar, som de bodde ved Stanwood, Wash., hvor de for en kort tid hadde en noksaa stor eiendom. Deres farm laa ca. 4 mil sydvest for Bricelyn. De hadde 2 sønner og 3 døtre: *Jacob*, født i 1870 mens de bodde i Romsdalen. Han blev gift med Anna Gudmonson i

1893 og farmet vel 4 mil vest fra Bricelyn; de hadde 8 barn. Jacob døde i 1939. Sønnen *Iver* var født 10de sept. 1873; han blev gift med Lena Elvestrøm 28de sept. 1901 og bor paa farm 2 mil vest fra Bricelyn; de har 5 barn. Datteren *Sina* er gift med Andreas Elvestrøm og hadde sit hjem i Bricelyn i lang tid, men bor nu i Blue Earth, hvor han er i forretning; De har 3 sønner og 3 døtre. *Bertha*, er gift med Chas. Jacobson og bor i Minneapolis; de har tre døtre. *Anna* var gift med *William Jacobson* og har en søn og en datter; de bor ogsaa i Minneapolis..

BRITA AUFLEM var født i Olden og kom til Amerika i sidste del av sekstiaarene. Hun blev gift med Sjur Legreid og bodde paa farm i Brush Creek township. Hun blev mor til 4 piker og 2 gutter, nemlig *Mary*, gift med Andrew Anderson; *Severina*, Mrs. Isac Flo; *Sigrid* og *Bertha*, *Severt* og *Thom*.

NILS SØRENSEN (Myklebostad) var født i Indviken den 6te april 1836, kom til Faribault county 1871. Blev gift med Marie Bergsetter fra Indviken, født 26de april 1842. Kjøpte land nær Walnut Lake, ca. 12 mil fra Wells, hvor han farmet hele sit liv. De hadde to sønner, *Simon* og *Henry*, som driver farmen efter forældrene. Mrs. Sørensen døde 20de mai 1926 og Mr. Sørensen døde 28de febr. 1928.

ANDERS LASSESON BREKKE kom med det første større følge fra Nordfjord i 1865. Opholdt sig der kun nogen aar og reiste til vestre Minnesota.

THORE ERDAL og hustru Ingeborg kom til Faribault county i pionértiden. * De bodde ca. 4 mil syd for Frost en del aar. Manden døde 20de jan. 1895 og konen 14de april samme aar, 74 aar gammel. Datteren *Helga* blev gift med Peder Berge, omtalt andetsteds.

RASMUS DIDRIKSON HESTENES var født paa Hestenenes, Gloppen, den 18de april 1835. Han fik gaarden efter sin far Didrik og mor Anne og blev i 1860 gift med Marie Hestenenesøren, som var født den 29de mars 1836.

I 1870 solgte han gaarden og kjøpte sig gaard i Sunnfjord paa Espeland og flyttet dit; men da hustruen ikke likte sig der, solgte han atter og satte kursen med familie for Amerika. De kom til Faribault county 1871. Opholdt sig først en tid hos Ole Nilson Lee, som var gift med en kusine av konen. Kjøpte 160 acres "skoleland" i Seely township og opførte sig et litet

hus. Senere kjøpte han mere land, saa han med tiden fik sig en bra farm; i 1892 bygget lian sig et meget respektabelt hus og satte ogsaa op en større ladebygning.

Da de forlot Norge hadde de tre smaagutter: *Didrik*, født 4de august 1862; *John*, født i 1865 og døde kun 8 aar gammel; *Johan*, født 14de december 1870 i Sunnfjord; *Anna*, født den 2den april 1873 paa farmen de nu hadde forskaffet sig her i U. S., og den 22de mars 1877 blev den yngste søn *Jacob* født. Han blev utdannet til prest. ' (Se kap. 17.)

Didrik blev gift med Guri Almberg den 16de mai 1889. Han kjøpte sig farm like ved farsfarmen og bodde der til sin død, den 18de april 1910. De hadde ingen barn,

Johan blev gift med Betsy Gudmundson den 31te december 1902. Kjøpte en del av hjemmefarmen og opførte egne bygninger og farmet der til sin død, den 4de juli 1936. De hadde ingen barn, men opfostret to, bror og søster, og ved siden av tok de ogsaa vare paa andre forældreløse barn, hvilket tyder paa at de begge var besjælet med elskværdig godgjørenhet.

Datteren *Anna* blev gift med *Mons Hestenes* 3dje okt. 1895. Mons var født paa gaarden Hestenes, Gloppen, den 6te mars 1867, kom til Amerika 1888. Kjøpte land tæt ved forældrene til hustruen en mil vest for Bricelyn og opførte bygninger. Deres ægteskap blev velsignet med 6 barn, nemlig: *Amanda*, født 7de nov. 1897; *Rhoda*, født 16de dec. 1900; *Marie*, født 4de febr. 1904; *Magnus*, født 13de febr. 1906, graduert fra St. Olaf College med Magna Cum Laude i 1927 og fik M.A. i 1928 av. Wisconsin universitet og Ph.D. i 1932 av Chicago universitet, hvor han nu er ansat som professor i matematik, gift i 1932 med Susan Eastvold; *Ellen*, født 18de febr. 1909; *Arnold*, født 14te april 1912 og graduerte fra St. Olaf i 1934 med Cum Laude, M.A. fra Wisconsin universitet i 1936 og vil snart opnaa Ph.D. ved Harvard universitet. Mans døde i 1912.

MARTIN HAUGE var født paa Føleide, Gloppen, 6te januar 1831. Utvandret til Amerika med hustru Anne og 7 barn i 1872. Kjøpte sig land i Seely township og var den første som bosatte sig ved statslinjen ind til Iowa grænsen. Paa overreisen hadde de en saa frygtelig storm at man i flere døgn var i fare for at lide skibbrud; men naadde endelig fastlandet i god behold. De hadde 10 barn, hvorav de tre yngste er født her i landet: Barnenes navne er: *Anna*, Mrs. L. T. Beitland; *Ber-*

tha, Mrs. Andrew Helset, Ulen, Minn.; *Karen*, Mrs. Éd Saxer; *Martha*, Mrs. Chr. Walle; *Oline* døde som barn; *Tena*, ogsaa død; *Oline*, født 11te febr. 1880 og bor i Minneapolis; *Ole*, *Anders* og *Gabriel*. Ole var født i Gloppen 18de jan. 1866 og blev gift med Johanne Walle og er farmer i Edin township. De har hat 8 barn, hvorav 4 lever paa farme i Edin township.

Mrs. Hauge, som var født paa Indrehauge 1834, døde under et ulykkestilfælde i 1895. Mr. Hauge døde i 1912.

KNUTE MELAND var født paa Mæland, Opstryn, den 10de januar 1841. Hans hustru Eli var ogsaa opvokset der i bygden, var moder til to barn, sønnen *Lars* og datteren *Kristi*, født Jelle. I sit ægteskap med Knute hadde hun en søn, *John*, som ogsaa blev født før de utvandret til Amerika i 1872. De kom til Faribault county og opholdt sig etpar aars tid i det nordre strøk av Nordfjord-settlementet, men da landet der for det meste var opkjøpt reiste Knute til Sydprærien og kjøpte sig farm. Der var en kjælder færdiglavet av den tidligere eier, som familien greiet sig med den første vinter.

Knute, lik de andre, begynte ogsaa med kreaturavling og endel sauer. Der laa endnu noksaa meget vildt land rundt omkring, saa creaturene kunde letvindt finde føde. En liten tildragelse kan her nævnes, som var litt utenom det almindelige. En nat da de hadde forsømt at stenge faarene in i et litet gjerde de hadde opsat for nattekvarter for dem, blev en av dem dræpt av et eller andet vildt dyr. Den følgende nat bandt Knute et tau omkring føtterne paa det dræpte faar og satte sig med gevær inde i stalden med den anden ende av tauget bundet om sin ene fot.. Sent paa natten blev han vækket ved at tauget strammet til, og ved at sikte i retning av tauget fyrte han løs, gik saa hjem og la sig. Om morgenen fandt han en diger ulv liggende tætt ved med alle fire benene avskudt. Nedskriveren saa seiv som smaagut skindet og kan bevidne sandheten av denne fortælling. Baade Knute og da især konen længtes i begyndelsen tilbake til Norge, og Knute foretog ogsaa en del aar senere en reise til hjembygden og følte sig meget vel tilfreds over at ha tat turen og langt bedre tilfreds med forholdene her efterat ha set og atter iagttat forholdene derhjemme. De primitive forhold og holde og vilkaar her, som de var fra den første tid, forandredes og forbedredes litt efterhvert, saa før de overløt sin farm til sønnen JOHN, som

var født den 6te april 1868, hadde de faat sig bedre huse og alt i bedste orden. John blev gift den 12te juni 1889 med Anna Helseth, som var født og opvokset paa en nabofarm, hvilken de senere ogsaa kjøpte, og hvor en av deres døtre, *Caroline*, gift med Jacob Mikkelson, nu bor. De har fire barn.

Mr. og Mrs. John Meland

Deres ældste datter *Emelia* døde i 1918, vel tyve aar gammel. *Eleonora* er gift med John Mikkelson og driver hjemmefarmen; de har tre barn. *Cora* er gift med Berent Sætre; de har to barn, Bertram og Corinne.

John og hustru f eiret guldbryllup i 1939 og blev hædret av en stor skare, særlig fra søndre Blue Earth menighet, hvor dette ektepar har tilhørt og tat meget aktiv del helt si den ungdommen. Som eksempel kan nævnes, at John har tjent som menighetens. kasserer nu i 43 aar.

LAKS J. JELLE var født den 1ste juli 1860 i Opstryn. Utvandret til Amerika i 1874. Den 24de april 1884 blev han gift med Anna Aabrekke fra Olden og det nygifte par satte fot under eget bord paa en farm i Seely township, Faribault co., 21/0 mil syd for den senere anlagte by Bricelyn. De har hat 6 barn, nemlig *John C.*, *Julius S.*, *Ella*, *Julia*, *Clara* og *Roy*. Hans hustru døde den 6te januar 1895 efter en sykdom av bare 15 timer. Han blev atter gift den 7de juli 1897 med Ingeborg Flo. I dette ægteskap fødtes dem to piker, *Anna* og *Alma*. Han har indehat mange forskjellige tillidsposter i skoledistrikt, menighet samt i byen Bricelyn. I 1912 overdrog han farmdriften til sønnen John og flyttet til Bricelyn, hvor han har bodd siden. Hans anden hustru døde den 13de juli 1928. Han har været medlem av Nordfjordlaget siden dets stiftelse og var 1919-20 viceformand for laget og har tat aktiv del i alle disse aar. Han er for nærværende en av direktørerne.

SAMUEL A. ANDERSON var født paa Rake, Loen, 1859. Kom til Amerika 1872. Begyndte straks efter ankomsten her at arbeide paa butik i Wells. Efter en del aar begyndte han egen forretning sammen med sin svoger H. P. Gansmoe i samme by. I august 1882 indtraadte han i ægteskap med Helen Larson. De hadde 8 barn, nemlig *Abbie*, *Alfred*, *Clarence*, *Stewart*, *Melvin*, *Cora*, *Irene* og *Leonard*. Clarence og Melvin er døde, de andre er spredt paa

forskjellige steder. Stewart og Melvin var med i verdenskrigen paa den anden side havet. Stewart er læge i Red Wing og omtales andetsteds.

Anderson var en meget dygtig forretningsmand og en overmaate vel oplyst og virkelysten mand, som tok flittig del i byens offentlige og sociale liv og vandt sig derfor en skare venner og velyndere overalt. Han foretok sig en tur til hjemlandet og besøkte da slekt og venner i Nordfjord og andre steder. Hans første hustru døde i 1911. I 1921 blev han gift igjen med Mrs. Gust Paulson, som hadde været en ven av familien i lang tid. Anderson døde den 4de november 1922 og blev gravlagt i Wells, hvor han hadde tilbragt al sin dag i Amerika.

JOHN ELVEBAK var født 7de jan. 1847 i Gloppen. Utvandret til Amerika i 1872 og kom til Faribault county. Blev gift med Eli Arnestad,¹ født 16de november 1839 og bosatte sig paa en farm i Eden township. Bygde for den tid et stort hus, og mange var de nykommere som kom dit og hadde sit hjem der for kortere eller længere tid. En gang kom ikke mindre end 18 mennesker paa en gang, som alle fik husrum for natten.

De hadde 4 barn, hvorav 2 døde av difterit. De to som lever er *Anna Bertina*, født 4de august 1877 og gift med David Skutle og bor paa en farm i nærheten. Den anden datter er *Brita Andrea*, gift med Anders Hauge, søn av Martin Hauge fra Gloppen. De bor i Forest City, Iowa, og har 9 barn. Elvebak døde den 22de juni 1930.

NILS MELAND og hustru Kristi., født paa Flo, kom til Amerika i syttiaarene pg farmet 4 mil syd for Bricelyn. De hadde 4 barn, *Absalon, Anders, Nils* og *Kristiana*. Alle undtagen sønnerne Anders og Nils er døde.

ANDERS JOHNSTAD var født i Opstryn 14de april 1853. Utvandret til Amerika og kom til Faribault county i 1873, hvor han opholdt sig i flere aar. Reiste saa til Crkwford county, Wis., hvor han den 31te mai 1883 blev gift med Hannah, født 31te aug. 1860 paa OtteneS, Selje, datter av Rasmus Olson og Martha, født Tønning. Efter endel aar kom han atter til Faribault county, hvor han forblev resten av sit liv paa en farm syd for Bricelyn. Han døde 1ste febr. 1908. De hadde 8 barn,

Lars I. Flo med familie

nemlig *Bolette*, gift med Gust Miller, Minneapolis; *Melinda*, der døde som barn; *Albert*, *Elmer* og *Reinert*, alle tre tok del i verdenskrigen; *Hilda*, gift med W. Nelson, men døde nogen aar siden; *Melianna*, gift med Zina Tanner, Minneapolis.

, LARS I. FLO, en av Nordfjordlagets mest ivrige og aktive medlemmer helt fra dets stiftelse, er født paa Flo i Opstryn 2den okt. 1858. Utvandret til Amerika i 1874 og kom til Faribault county, hvor han begyndte som de fleste andre nykommere som farmarbeider. Den 7de december 1876 blev han gift med Synneve Larson og kjøpte sig land i Eden township, og der forblev han i mange aar og blev en holden mand med stor familie. Han var med at organisere baade skoledistrikt og menighet der paa stedet og tok meget aktiv del især i det kirkelige arbeide, som vel trængtes i de dage, da alt var nyt og nybyggerne hadde litet at raade med. Av hans store barneflokk — otte sønner og to døtre — er alle gifte undtagen en og bor i eller ved Bricelyn undtagen den ældste søn, *Isak*, som bor i Dearborn, Mich. Dennes ældste søn er blit berømt som flyvehelt og er nu bestyrer av en flyveskole i Dearborn, Mich. Hans datter er ogsaa utdannet i samme fag Og er nu gift med en fremragende flyver ved navn Dean Hammond. Dennes yngste søn er specialist i kræft-kirurgi i Boston, Mass. *Anna*, den ældste av døtrene, er gift med Clemet Fure fra Nordfjord og bor paa en farm like ved gamlegaarden. De har en søn og en datter. Den anden, *Gurina*, er gift med Ole Sunde (sambygding), ogsaa farmer tæt ved homesteaden. De har en datter. *Stephen*, gift og har 5 barn. Sønnen *Joseph* bor paa og driver forældrenes farm og har 4 sønner og 4 døtre. *Emil*, gift med Johanne Amlie og har 5 barn. *Julius* er gift med Sina Ryg og bor i Albert Lea, har 3 barn. *Oscar* er postmester i Bricelyn og har været gift to gange; hans første hustru var Hazel Breyick, hun døde for en del aar siden, og han blev saa gift med Minnie Wiese. Oscar var soldat i verdenskrigen. *Peter* var ogsaa soldat, er bankkasserer i Bricelyn og gift med Lydia Blom. *Albert* er ugift.

Lars Flo' gjorde tre ture til Norge: 1914, da Mindegaven til Norge blev overlevert i Oslo, og i 1920, da Nordfjords Mindegave blev overlevert ved komiteens og Nordfjordlagets formand, pastor L. M. Gimmestad paa Nordfjordeid den 4de juli.

Lars Flo var en stø karakter, en dygtig farmer og forretningsmand og stod sig særdeles godt. Han døde 4de jan. 1938.

LARS L. FOSNESS blev født paa Fosnes, Opstryn, den 20de juli 1857 av forældrene Lars og Eli, født Nesje. Ankom til Faribault county . i 1874. Høsten 1888 reiste han en tur til Norge og forblev der til vaaren 1889. Den følgende vaar forlot han atter Norge, denne gang blev ogsaa Kari Nesje med. ham. Straks efter ankomsten til Faribault county blev disse to gifte i kirken ved Dell. Det nygifte par bosatte sig saa paa en farm i Eden township, og der tilbragte han resten av sit liv. Han døde der den 19de april 1937 og blev gravlagt ved Trefoldighets menighet, hvortil de sognet.

De har hat 7 barn, hvorav kun fire lever. De er: *Christina*, født 20de december 1889, gift med O. L. Anderson, Frost; *Louise*, født 2den december 1902 og gift med Thomas Hedum, Kiester; de andre to, *Ruth*, født 13de sept. 1896, og *Lilly*, født 19de nov. 1908, er hjemme hos moderen.

Mrs. L. L. Fosness eller Kari Nesje er født paa Tonning i Nedstryn den 5te januar 1869 av forældrene Rasmus M. Nesje og Christena Tonning.

ANTON FOSNES var født i Opstryn den 16de august 1865 av forældrene Arne L. Fosnes og Brite, født Erdal. Utvandret til Amerika i 1874 og kom til Faribault county, hvor han begyndte at arbeide paa "flour mill" i Winnebago. Senere fortsatte han med samme slags arbeide i Lakefield, hvor han blev eier av denslags forretning og vedblev dermed til sin død den 17de mars 1926. ■

Den 22de august 1889 blev han gift med Laura Williams, som fremdeles lever. Fosnes var en vel oplyst og driftig mand, som gjorde det godt i sin forretnings branche og blev en holden mand. I 1906 tok han en snartur til Norge.

Av hans fire barn, tre sønner og en datter, vil man finde mere oplysning om de to ældste sønner *Arthur* og *John* under professionelle mænd. De andre er *Paul* og *Ethel*.

Enken BRITA BERGE, en søster av Ole Gudal, utvandret til Amerika i 1874 med 4 barn, nemlig sønnerne *Ole* og *Peder* og døtrene *Anna* og *Brite*. Mrs. Berge opholdt sig i lang tid hos broren og senere hos nogen av barnene. *Ole Berge* blev gift med Inga Seim og bosatte sig paa en del av sin svigerfars farm ca. 2 mil syd for Frost. Han hadde 3 sønner og 4 døtre. Datteren *Hilda* er gift med August Egenes og bor paa gamlefarmen til Seim. De har 12 barn.

Ellen er gift med Duncan Stanton og bor i Minneapolis; de har 5 barn. *Hannah* er gift med P. Hanson og bor i Fargo.; de har 5 barn.

Ida er gift med Andrew Steen og bor i Billings, Mont., og har 6 barn. Sønnerne *Julius* og *Arthur* bor i Minneapolis, og *Oscar* ved Frost.

Datteren *Brite Berge* blev gift med en stryning *Iver Flo* og bodde paa en farm i Eden township i lang tid. Flo var en tid fotografist i Wells, men det meste av tiden drev han som farmer. Hadde to sønner og fire døtre. Iver er forlængst død, men enken lever og har nu sit hjem i Omaha, Nebr., hvor to av hendes døtre er sykepleiersker.

En steddatter av Brita Berge, *Eli*, kom ogsaa over med familien og blev efter nogen aar gift med Ingebrit Saben, ca. 4 mil nordøst for Frost. Efter mandens død flyttet Eli til Frost, hvor' hun efter endel aar hensov.

PEDER J. BERGE var født paa Berge, Opstryn, av forældrene Jens Berge og hustru Brite Gudal den 18de december 1854. Utvandret i 1874 og kom til Faribault county. Den 7de januar 1876 blev han gift med Helga Erdahl, datter av Thore Erdahl, som kom over fra Norge samtidig med Berge. Farmet nogen aar i Faribault county, men reiste saa til Pope county og kjøpte "homestead"-retten av en anden og blev i 1880 nabo til sin hustrus morbror Rasmus Erdal. Der forblev han i mange aar og eftersom familien forøgedes kjøpte han mere land og opførte bedre huse, saa han blev i besiddelse av en av de bedste farme der i omegnen, ialt 400 acres. I 1914 bortleiet han farmen og flyttet ind til byen Glenwood, og bodde der i mange aar. De hadde en stor barneflokk, ialt 12, hvorav kun 5 er nu ilive. De tre ældste er født i Faribault county, nemlig: *John*, født 30te sept. 1876 og farmet i mange aar i nærheten av Glenwood, døde 47 aar gammel; *Bertha*, født 20de april 1878 og gift med I. B. Anderson, mangeaarig county kasserer i Benson, døde for nogen aar siden; *Ingeborg*, født 20de november 1879. Sønnen *Theodore* blev utdannet til prest, omtales under prestelisten. *Oline*, gift med Alfred Ness, er død; *Anna*, gift med pastor Thomas Anderson, Perly, Minn.; *Ida*, gift med Ole Lorvig nær Starbuck; *Ole*, født 22de april 1888; *Nina*, født 17de mars 1892, er gift med Gerhard Landmark og bor i Starbuck, Minn., hvor hendes forældre flyttet hen i 1932.

I 1926 feiret Peder Berge og hustru guldbryllup. Hustruen Helga døde i 1933 og Peder har sit hjem hos datteren i Starbuck.

JOHN G. HAUGE blev født paa Hauge, Gloppen, den 23de sept. 1826. Utvandret til Amerika i 1873 og kom til Faribault county. Der kjøpte han sig land og bosatte sig i Seely township og farmet der hele sit liv. Han blev gift med Brithe Føleide, som var født i 1856 og døde i 1921. De har hat 4 barn: *Anna*, gift med John Rygg, Arlington, Wash.; *Berthe*, gift med Ole Fure, Kiester; *Oline*, gift med Lars Jelle, Bricelyn; *Johanne*, gift med Iver Mork.

DIDRIK HAUGE, født paa Vambeset, Gloppen, 15de januar 1824. Blev gift med Marie Hauge, født den 9de januar 1824. De fik en datter, *Larsine*, som var 11 aar da de utvandret til Amerika i 1873. De kom først til Faribault county, men kjøpte sig land i Eden township, Winnebago county, Iowa, hvor de farmet hele sit liv. Didrik døde 15de november 1892 og hustruen 2den november 1897.

Larsine blev gift med Rasmus Olson og bodde paa farm i Eden township. De hadde 3 barn, *Oscar*, *David* og *Minnie*. Olson døde for et par aar siden.

LARS JELLE var født paa Jelle, Opstryn, den 15de mai 1857 av forældrene John Lassesen og hustru Kristine Roseth. Utvandret til Amerika i 1874 og kom til Faribault county, hvor han levet resten av sit liv. Han blev i 1880 gift med Oline Hauge, som var født den 30te december 1862. De hadde 8 barn, nemlig *Caroline*, gift med Ed. Ellertson; *John G.*; *Bertha J.*; *Julia*, gift med Th. Ellertson; *Joseph*, *Laura*, *Oscar* og *Martin*.

JØRGEN GRØNFUR var født i Opstryn av forældrene Klemet og Elisabeth Grønfur den 1ste sept. 1847. Blev gift med Dorthé Ryg, født 30te sept. 1850, og kom til Amerika i 1875. De bosatte sig først paa en farm 3 mil syd for Frost, hvor Mrs. lever endnu. Jørgen døde 23de april 1887. De hadde 4 barn: *Elisabeth*, Mrs. Ole Sildrum, født 25de juli 1875; *Clemet*, født 30te sept. 1878 og gift med Lizzie Mikkelsen den 20de juni 1906. De bor paa og eier hjemmefarmen. De har 5 barn. Clemet var county commissioner i mange aar og er en driftig farmer. *John Grønfur*, født 18de april 1882. Blev gift med

en søster av Clemets hustru Nettie, som var enke. *Nellie*, nu Mrs. A. Hutmkamp, født 3dje januar 1888.

Tre søskende av Mrs. Grønfur: *Barbra*, gift med Ole Legreid, bodde paa farm nær ved søsteren, døde 1928; *Rasmus Ryg*, var en lang tid religionsskolelærer og lægprædikant, døde i 1924; *Arne Ryg*, som døde i Fargo for mange aar siden.

JAKOB GUDAL (Lunden) var født i Jelledalen, Opstryn, 16de juni 1816. Hans hustru Synneve var fra samme trakt og var født 24de april 1916. De kom til Amerika i 1880 og opholdt sig for det meste hos datteren *Ingeborg*, som var gift med Anton Nesi og bodde en mil vest fra Frost. Jakob var en vel oplyst mand og noksaa flink at spille violin. Han døde 4de juli 1901 og konen døde 26de april 1896.

KAROLUS JACOBSON, en søn av Jacob Gudal, kom ogsaa hit omtrent samtidig med forældrene og blev gift straks efter ankomsten hit. Han hadde farm i nærheten av Rake, Iowa, hvor enken Dorte nu bor.

En datter *Ragnhild Gudal* var gift med Thore Sunde og bodde ogsaa nær Rake.

SAMUEL LOEN var født paa Loen den 20de mai 1836. Blev i 1858 gift med Anna Haugen fra samme trakt. Hun var født 11te sept. 1836. De hadde 6 barn, *Halsten*, *Hans*, *Anders*, *Johan*, *Dorthe* og *Maria*. Utvandret til U. S. i 1882 og bosatte sig i Faribault county. Johan var gift med Tina Odden og bodde paa farm nær Bricelyn. Han døde i 1933. *Dorthe* er gift med Torger Odden og bor nær Bricelyn. *Maria* er gift med Isak Johnson og bor i Kalispell, Mont.

HALSTEN LOEN, søn av Samuel Loen og hustru Anna er født i Loen den 11te februar 1860. Utvandret til Amerika i 1877 med Faribault county som maal. Der blev han den 20de december 1877 gift med Dorte Monson. Det følgende aar kjøpte de sig farm nær Clayton i Brush Creek township, hvor de forblev i 10 aar. Flyttet saa paa en farm ca. 8 mil sydvest for Wells, hvor de forblev resten av tiden. De hadde 12 barn, hvorav kun 5 lever. De er: *Ingeborg*, gift med Iver Iverson; *Anna*, gift med B. Iverson, Bricelyn, Minn.; *Selma*, ugift, og *Hazel*, gift med Earl Anthony, bor begge i Minneapolis; *Melvin*, gift med Lillian Grothe og bor paa hjemmefarmen. Halsten døde den 16de marts 1936.

ARNT A. RAKE var født paa Rake den 3dje november 1858 av forældrene Arnt Rake og hustru Malene, født Loen. 1878 reiste han til Amerika og kom til Wells, Minn. Det følgende aar reiste han til Syd Dakota og tok sig 160 acres homestead land 6 mil nord fra Madison.

Reiste saa tilbake til Faribault _ county og blev der den 25de august 1879 gift med Randine Ellingson, der som aarsgammelt barn kom med sine forældre fra Sogn, Norge, 1857. Brudevielsen forrettedes av pionérpresten Elling Eielsen. Da hans unge brud ikke ønsket at reise til Syd Dakota, solgte han sin ret der til Abraham Si verson og forpaktet farmen til sin hustrus mor, som da var enke, og blev der i 3 aar. Vaaren 1882 kjøpte han sig land i Winnebago county, Iowa, og slog sig ned der for godt. I 1887 blev postaapneriet Rake oprettet i hans hjem med Rake seiv som postmester. Byen Rake, som bærer hans navn, blev anlagt like ved hans hjem i 1900, da jernbanen kom gjennom settlementet. Der findes vel neppe nogen anden Nordfjording, der likesom Rake kan peke paa en by som bærer deres navn. Foruten at være en dygtig farmer har ogsaa Rake været en virksom forretningsmand, saasom landagent, kjøpmand, og i mange aar bankier. Han har ogsaa indehat alle de tillidshverv en komune kan by paa.

I 1889 var Rake med at stifte norsk luthersk menighet der paa stedet og hadde den glæde at kirke blev bygget paa hans land i 1891, hvortil han hadde git tre acres til tomt. Han har gjort to turer til Norge. I 1929 f eiret han og hustru guldbryllup. Fire av deres ti barn døde i en spæd alder. De øvrige er: *Theodore og Abbie* (Mrs. B. Lund), Rake; *Mary*, nu Mrs. M. R. Erdahl; *Lora*, Mrs. J. Hemmingson, Estherville, Iowa; *Minnie*, nu Mrs. G. Thompson, Elmore; *Josephine*, Mrs. M. Johnson, Winnebago, Minn. Hans hustru døde for en del aar siden, og den gamle hædersmand bor nu hos en datter og svigersøn i byen Rake.

MARTIN A. ELVEBAK var født den 5te april 1839 paa en plads kaldt Øira ved bunden av Gloppe-elven. Efter at han var blit voksen overtok han pladsen og blev gift med Søgni Vassenden. Ved siden av den lille gaardsdrift dreiet han rokker og lavet andre nyttige husgeraad. Han tjente desuten som hjælpelénsmand i mange aar og førte tilsyn med diverse arbeider. I sit ægteskab fik han en søn, *Anders*. Hustruen døde i 1875. I 1877 blev han saa gift igjen med Marie Steffensdat-

ter Fitje. Det følgende aar utvandret han med hustru og sin 11 aar gamle søn Anders til Amerika og kom til Winnebago county, Iowa, hvor hans bror John hadde bosat sig allerede i 1872. Martin kjøpte land like ind til brorens farm i Eden township, men vedblev at bo hos broren i 6 aar. Bygget saa paa sin egen farm og bodde der til sin død den 19de oktober 1916. Enken døde den Ilte april 1926.

ANDERS M. ELVEBAK var født den 5te april 1867 av forældrene

Martin og Sogni Elvebak paa pladsen Øira, Gloppen, og kom med forældrene til Amerika i 1878. Han arbeidet paa hjemmefarmen til 1893, da han begyndte land- og kolonialhandel i Shiredan, Seely township, Faribault county, Minn. Den 21de sept. 1897 blev han gift med Dena Johnson. I 1899 begyndte han sammen med L. K. Fosness forretning i den just anlagte by Bricelyn, hvor han vedblev at bo indtil i 1907, da han kjøpte hjemmefarmen, som helt siden har været hans hjem. De har hat 9 barn, 4 sønner og 5 døtre. De er: *Martin*, som graduerte fra Luther College og var lærer i flere aar, men nu farmer nær Kiester; *Leonard*, farmer i Eden township; *David*, gift med Sara Fure, farmer sammesteds; *Alfred*, som driver hjemmefarmen; *Alvina*, Mrs. E. Wepplinger, og bor nær Kiester; *Sara*, gift med Lee Showalter, Flint, Mich.; *Margaret*, Mrs. Leo. George, Mason City, Iowa; *Ruth* og *Ellen*, lærerinder.

Ved siden av sit farmarbeide har Elvebak indehat forskjellige lokale tillidshverv, saasom townclerk, assessor; men det som har optat en stor del av hans tid er bankforretningen i Kiester. Han har været præsident av denne i 30 aar. Har gjort to turer til Norge, 1920 og 1939.

JOHN J. ØREN er en anden banebryter og vel kjendt Nordfjording i Seely township. Han blev født paa Hestenesøren, * Gloppen, den 22de april 1841, hvor han forblev indtil vaaren 1879. Han forlot nemlig da med sin hustru, Berta, født Devig, og tre døtre, *Johanne*, *Sophie* og *Marie*, Norge og utvandret til Amerika. Efter ankomsten til Faribault county, hvor de opholdt sig hos svogeren Rasmus Hestenes, kjøpte han sig land i Seely township og opførte et litet hus og stald. Motgang møtte ham dog meget snart, idet konen døde den 13de mars 1882, saa han sat igjen alene med fire barn, en datter, *Martha*, blev født her i Amerika. Det næste aar blev han at-

ter gift, nemlig med Ipgeborg Svarstad fra Indviken. Hun blev ham til stor hjælp i nybyggerlivets haarde kampe og ved at opdra smaapikerne, som var blit moderløse. Men ogsaa hun fik anledning til at staa ham bi kun nogen aar, idet hun døde i 1893. Nogen aar senere blev datteren Marie gift med Einar Almberg, og de overtok farmen og varetok den indtil i 1910, da de kjøpte sig egen farm litt længere syd, i Winnebago co., Iowa. De har 8 barn, tre sønner og fem døtre. Gamle Øren flyttet saa dit med dem og tilbragte sine sidste dage der. Han døde den 18de juni 1931 og opnaadde altsaa den høie alder av over 90 aar. Han efterlot sig 24 barnebarn og 20 barnebarns barn. Tilhørte først S. Blue Earth menighet, senere Trefoldighet.

Datteren Johanne blev gift med Rasmus Havnen og bor i Great

Falls, Montana. De bodde paa farm i Seely township i mange aar og har en stor barneflokk. Bertha er gift med Arne Flolo, nu bosat i Winnebago county, Iowa.

ANTON CHRISTENSON var født 14de oktober 1844 paa Vassenden, Gloppen. Kom til Amerika i 1879. Han var litt tidligere blit gift med Anna Føleide, som var født den 30te januar 1853. I 1884 kjøpte de sig land i Eden township, Winnebago county, Iowa, og farmet der al sin dag. De har hat to barn, *Christen*, født 8de okt. 1880 og driver hjemmefarmen, og *Ole*, født 8de december 1883. Han er gift med Stella Larson og har farm i nærheten.

ARNE FLOLO, født paa Breim 2den juli 1884. Utvandret til U. S. i 1904. Opholdt sig en del aar rundt Bricelyn, men blev i 1911 gift med Berte Oren og bosatte sig paa farm i Eden township, Winnebago co., Iowa, og har farmet der siden. De har 4 barn, *Olga*, som omkom i en ulykke i 1932, *Oren*, *Melvin* og *Eleanor*.

RASMUS OLSON FØLEIDE var født i Gloppen 30te april 1864 og kom til U. S. i 1885. Besøkte hjembygden i 1889, hvor han opholdt sig til 1890 og kom saa tilbake til Faribault county, hvor han den 16de nov. 1892 blev gift med Larsine Hauge. Bosatte sig paa farm i Eden township, hvor han virket til sin død den 23de januar 1939. De hadde 3 barn: *Oscar*, *Mable* og *David*.

BERRE SIMONSON og hustru Johanne kom over i pionértiden og farmet i Seely township. De hadde to sønner, *Seve-*

rin og *John*; den sidste er gift med Karen Nesje og har egen farm der paa samme trakt.

MRS. BERET FØRDE var enke, da hun kom hit med sine to døtre. Hun var søster av M. Elvebak og opholdt sig der en tid.

KOLBEN GUDAHL var født paa Gudahl den 3dje januar 1820 av forældrene stortingsmand og ordfører Harald Gudahl og hustru Johanna Kolbensdatter. Kolben blev gift med Sigri Tjellaag, født 1832, og bosatte sig paa gaarden Gudahl. Solgte gaarden i 1880 og utvandret til Amerika. Han kom med sin familie til Faribault county og havde sit hjem hos en svigersøn, Absalon Erdahl i Emerald township hele sit liv. To av døtrene, nemlig *Johanne*, gift med Nils Nesje, omtalt andetsteds, og *Ingeborg*, gift med Absalon Erdahl, var kommet tidligere. *Harald*, *Saonline* (Mrs. A. A. Erdahl), *Ole* og *Anna* (Mrs. Rasmus Sigdestad) er alle omtalt andre steder, kom med sine forældre i 1880. Kolben døde 3dje april 1903 og konen 27de januar 1920 og blev jordfæstet paa kirkegaarden ved Dell.

HARALD GUDAHL var født i Opstryn av forældrene Kolben Gudahl og Sigrid, født Tjellaag, den 16de januar 1858. Utvandret til Amerika i 1880 og kom til Faribault county, hvor han opholdt sig i flere aar. Kjøpte sig land i Lincoln township, Kossouth county, Iowa, i 1889 og bosatte sig der. Aaret før, den 31te december 1888, blev han gift med Oline Anderson, datter av Knute Brekke. Hun var født der i countyet den 29de januar 1862. De hadde en datter, *Sophie*, som blev gift med Andrew Erdahl og blev boende paa forældrenes farm, men døde i 1920, efterlatende sig to barn og manden.

Mrs. Oline Gudahl lever fremdeles i byen Rake.

OLE GUDAHL var født i Opstryn av forældrene Kolben Gudahl og Sigrid Tjellaag den 8de december 1865. Kom med sine forældre til Faribault county i 1880. Blev den 1ste juli 1903 gift med Hannah Anderson, født 13de mars 1881, ogsaa en datter av pionéren Knute Brekke, og efter nogen aar overtok farmen efter hendes forældre. De har seks barn: *Elvin*, *Severa*, *Bernice*, *Jerome*, *Clarice* og *Doris*.

HANS A. JØRGENSON er født paa Bø i Stryn den 8de mai 1853 og kom til Faribault county i 1880. Med ham fulgte ogsaa broren *Thore*, som var født 1850 og døde ugift i 1900. Aaret efter kom ogsaa moderen, som var enke, og sønnerne

Jørgen og Bent og datteren Synneve. De opholdt sig endel aar i Faribault county, hvor de forpagtet land. Hans blev gift med Pernille Meland og kjøpte sig land nær Rake, Iowa, og farmet der i mange aar. Han døde der den 24de oktober 1919. Enken og 6 barn overlevet ham. De er *Jørgen, Lars, Hilmer, Ole, gift* med Julia Larson, bestyrer av Farmers Elevator (kornmagasin) i Rake, Ia., *Inga, gift* med Julius H. Jensen, *Selma, gift* med Ingvald Erdahl, Blue Earth, Minn. Mr. Erdahl er vel kanske den eneste av Nordfjord-æt i Amerika som driver en større rævefarm.

INGEBORG BØ, født paa gaarden Auflem, Olden, 9de febr. 1828, blev gift med Jørgen Sande, Loen, som var skolelærer og dyrlæge der i Nordfjord. Han døde 66 aar gammel i 1878. *Jørgen Bø* var født 4de december 1863 og opholdt sig en del aar efter ankomsten til U. S. i Faribault county. Reiste saa til Syd Dakota, hvor han har farmet i lang tid og er endog belønnet med hæderstitelen "Master Farmer". Han har vundet sig frem ikke bare til velstand, men ogsaa til at bli en kjendt og agtet mand. Har indehat forskjellige lokale embeder, var i stats legislaturen i Syd Dakota fra 1923 til 1925 og saa i den anden avdeling fra 1927 til 1929. Han har været gift to gange, først med Anna Tonnison, anden gang med Mrs. Nelson; hun har opnaadd "the degree of Master Farm Homemaker". Han har hat 8 barn: *Christian, Thorvald, Henry, Alfred, Carl, William, Joseph og Ingeborg.*

Bent døde for flere aar øiden, men *Synneve*, født 13de mars 1871, lever endnu i Lead, S. Dak., hvor hun har været i forretning i lang tid og gjort det meget godt.

LARS E. BOLSTAD, født i Opstryn 31te august 1856. Kom til Faribault county i 1880. Blev gift med Nelle Monson, datter av Mons og Ingeborg Monson. Hun var født den 24de september 1864. Var i flere aar snekker, men kjøpte sig land nær Rake, Iowa, og farmet der i mange aar. Hustruen døde 10de febr. 1891. De hadde to døtre, *Marie*, gift med Carsten Pederson, og *Matilde*, gift med Gerhard Tananger, farmer ved Rake; de har 6 barn. Bolstad blev gift igjen med Pernille Mork. Lars døde den 31te juli 1919.

JON BOLSTAD, en bror av Lars, kom samtidig med ham til Amerika. Han opholdt sig nogen aar paa samme trakter, men reiste senere til Alaska og var noksaa heldig med guldgraverarbeide. Han var en særdeles flink violinist. Døde for endel aar siden i Alaska.

ELIAS BOLSTAD, født i Opstryn den 16de jan. 1868. Kom til Faribault county i 1885. Arbeidet paa butikker i Wells, derpaa

reisende salgsmand og hadde en del aar butik i Slayton, og nu i Minneapolis. Han blev i 1896 gift og har 5 barn.

LARS K. BOLSTAD, født i Opstryn. Kom til Amerika i 1884. Blev i 1886 gift med Sofie Havnen og bosatte sig paa farm i Eden township, Winnebago county, Iowa.

OLE FURE, født i Opstryn 1858. Kom til Faribault county 1874. Gift med Berte Hauge, født 24de sept. 1862. Ole døde i 1912.

IVER J. SÆTRE var født paa Sætre, Stryn, den 10de juni 1833. Den 8de januar 1872 blev han gift med Brita Mæland, en søster av John Mæland. Hun var født paa Mæland, Opstryn, den 28de november 1844. De nygifte satte fot under eget bord paa Sætre. Mens de opholdt sig der blev deres ældste søn *Kmite* født den 16de mars 1873. Samme aar flyttet Sætre med familien til Bergen og forpagtet en gaard i utkanten av byen, hvor han holdt kjøer og solgte melk. Mens de bodde der blev familien forøket med to sønner og io døtre, nemlig: *Jacob*, født den 13de nov. 1874; *Malene*, født den 18de oktober 1876; *Lena*, 23de mars 1878, og *Johan*, 27de juni 1880. I 1881 solgte han sin melkehandel og reiste til Amerika. Ankommen dit begyndte han straks at farme 3 mil syd for den nuværende by Frost. Skjønt forholdene nu var blit adskillig bedre end da de første sambygdinger tok fat i det strøk, saa hadde de ogsaa mange haarde kampe før de naadde frem til bedre kaar og forholde. Familien forøkedes ogsaa her med to sønner og en datter, nemlig *Caroline*, hvorom findes mere under lægernes spalter; *Iver*, født 18de december 1884, og *Berent*, født 17de januar 1887. Efterhvert som barnene vokste til kjøpte Sætre mere og mere land, og inden lang tid bygget han sig et prægtig hus og andre bygninger. Det forundtes ham dog ikke at nyte fordelene derav svært længe. Tidlig om morgenen den 4de april 1904, da han stod op for at ta fat paa sin almindelige morgenrøgt, kom døden pludselig og uventende, idet han faldt om paa kjøkkengulvet og utaandet uten nogen var vidende derom. Og det var visselig et tungt slag for de andre; men Sætre hadde været en alvorlig og bekjendende kristen, saa man fandt dog trøst deri at han visselig hadde faat en salig død. Barnene tok godt vare paa farmen, men litt efterhvert blev de spredte ad, idet to av dem blev gifte, nemlig Johan, som overtok en del av Sætrelandet og bygget sig eget hus. Hans hustru, *Florence Anderson* er av svensk byrd. De har fire døtre. Berent, den yngste av barnene, er gift med Cora Meland, datter av John K. Meland. De har egen farm nær Bricelyn, Minn.; de har en søn og en datter. Knute, den ældste av Sætre-barnene, forblev ugift;

han døde den 25de oktober 1935 i Syd Dakota, hvor han tilbragte mange aar, som farmer, snekker og kontraktør.

Jacob har drevet meget med snekkerarbeide og tildels som ingeniør for træskemaskiner og canning factories. Han har ogsaa eget land, nemlig en del av hjemmefarmen, og driver den.

Iver overtok hjemmefarmen. Hans søster Malene holder hus for ham. Søsteren Lena har ogsaa for det meste hat sit hjem der. Hun var i mange aar organist og korleder og var en god hjælp hjemme mens forældrene levde.

Mrs. Sætre døde i 1933 og jordfæstedes ved Søndre Blue Earth kirke, hvor hendes mand tidligere var blit gravlagt og hvortil de hadde sognet helt siden ankomsten til Amerika.

LASSE O. RYG var født i Opstryn den 7de august 1847. Utvandret til Amerika i 1884 og opholdt sig i Faribault county endel aar. Blev gift med Kari Bolstad den 8de oktober 1884. De hadde to barn, *Ole* og *Anna*. Han kjøpte sig land nær Rake, Iowa, og farmet der i lang tid. De sidste aarene bodde han i byen Rake. Konen døde den 27de januar 1896. I 1897 blev han saa atter gift med Kristine Tjellaug. Med hende hadde han 5 barn: *Christian* og *Cora*, som begge er døde; *Amanda*, gift med Martin Helseth; *Anna* og *Cora*, som lever med moderen i Rake, Iowa. Ryg døde den 17de sept. 1938.

OLE O. RYG var født paa Ryg, Opstryn, den 19de december 1855. I 1880 blev han gift med Malene Erdal, født den 24de juni 1849. Det følgende aar utvandret de til Amerika med Faribault county som maal. Efter fire aars ophold der kjøpte han sig land i Winnebago county, Iowa, ikke langt fra byen Rake. Han døde der den 1ste januar 1909, og hustruen 29de april 1936. De hadde 4 barn: *Ole*, født i Nordfjord den 1ste

okt. 1880; *Anna*, født 18de aug. 1884 i Faribault co.; *Susan*, født i Winnebago county 4de mars 1888, og *John*, den 6te sept. 1891.

Susan var gift med Gust Johnson og døde i august 1938. Anna er gift med dr. J. E. Russ og bor i Rake; hun har været meget aktiv i det sociale og kirkelige arbeide der i byen i lang tid.

LASSE K. FOSNES var født paa Fosnes, Opstryn, den 22de sept 1858 av forældrene Knut Fosnes og Malene Nesje. Kom til Faribault county 1882. Blev gift med Marie Erdal 1881. Kjøpte sig land i Eden township og flyttet dit i 1884. De har hat 8 barn: *Malene*, *Bertine*, *Minnie*, *Amanda*, *Clarence*, *Stella*, *Leonard* og *Leslie*. Foruten at oparbeide og ta vare paa sin farm arbeidet Fosnes ogsaa som kontraktør og snekker en hel del av tiden, saa han blev en holden

mand. Mrs. Fosnes døde for flere aar siden. Han har seiv ofte tilbragt en del av tiden, især nu paa sine gamle dage ute i California.

Datteren Malene er gift med John Iverson og driver farm i Eden township. Bertine er gift med en dentist i Bricelyn ved navn Starbuck. Minnie er gift med John Jelle, Bricelyn. Amanda er gift med Malvin Mork, og Clarence er gift og driver hjemmefarmen i Eden township.

AMUND FLO, en bror av Ole Flo, var født i Opstryn og blev mens han bodde der gift med Kristiana, født paa Tunold. Barnene *Anders, Ole og Jørgen* blev født mens de bodde der. I 1864 flyttet de til Romsdalen, idet de kjøpte gaarden Marsten av John Mæland, som hadde kjøpt den to aar tidligere, men som nu vil de reise til Amerika. Mens de bodde der blev barnene *Ragnald, Anna, Amund, Carl, John og Christine* født. I 1881 kom de tre ældste av sønnerne til Amerika og opholdt sig en del aar i Faribault county. Det følgende aar kom forældrene og de andre ogsaa til Faribault county. Senere flyttet hele familien til Blue Earth county og kjøpte sig en større farm der nær byen Rapidan. Der døde forældrene barnene *Rognald, Anna, Amund, Carl, John og Christine* og Carl er begge gifte og bor i Rapidan, hvor de driver handel med træl原因 og smaagrøn. Carl er graduent fra Augsburg College i Minneapolis og holdt engelsk skole en tid. Han har været meget aktiv i det kristelige arbeide i lang tid, saasom organist, søndagsskolebestyrer og korleder i menigheten, præ-

dikant og taler. Anders hadde forretning i lang tid i Mankato.

ABSALON I. HAVNEN var født 17de december 1865. Kom til Faribault county i 1884. Hadde sit hjem hos en tante, Mrs. Ole Lee, Seeley township, i 4 aar. Blev taksigelsesdagen 1887 gift med Dorte Bolstad og kjøpte sig farm i Eden township, Winnebago county, Iowa, og flyttet paa den i 1888, hvor han siden har farmet. Mrs. Havnen døde 30te januar 1933. De hadde 10 barn: *Jacob*; *Marie*, nu Mrs. Arnold Hamren, Kiester, Minn.; *Conrad*, ugift; *Clara*, Mrs. Orvil Anderson, Kanawa, Iowa; *Margrethe*, død 1921; *Carl* og *Margrete*.

HARALD S KAARE var født i Opstryn den 24de mars 1868 av forældrene Jens Skaare og hustru Kristi Erdal. Kom til Faribault county Minn., vaaren 1889, hvor han opholdt sig i 4 aar. Kjøpte sig land i Lincoln township, Winnebago county, Iowa, og bosatte sig der i 1891. Blev i 1894 gift med Pernille Jelle. De har hat 6 barn: *Christine*, gift med E. Saben (død) ; *John* er gift og har 7 barn og bor nær ved forældrenes hjem; *Clara*, *Henry*, *Julia*, Mrs. Joe Collins, som har en datter, og *Cora*, gift med Otto Sheldon, de har tre sønner. Harald og konen er endnu kvikke og raske og hjælper fremdeles til med farmens drift.

CLEMET OLSON (Verpe) var født 27de december 1862. Kom til U. S. i 1885, gift med Caroline Monson 11te juli 1889; døde i Rake, Iowa, 24de mars 1924. Hadde 9 barn, 2 døde, alle de andre gifte og bor i eller nær Rake, Iowa.

KORNELIUS OLSON, en bror av Clemet, opholdt sig en del aar i Faribault county, men flyttet til Minneapolis, hvor han døde i 1939, 77 aar gammel. •

MRS. ELLING SÆVIG var født i Opstryn, søster av Steffen og Lars Flo, som begge flyttet til Stanwood, Wash. Hendes pikenavn var Gertrude Flo. Blev gift med Elling Sævig i Sunnmør. Kom til Amerika, bodde ved Frost i lang tid. De hadde følgende døtre: *Rasmina*, gift med Hans Osnes, flyttet til Montana; *Berthalina*, ugift og bor i Minneapolis; *Josefine*, døde 22 aar gammel ugift; *Ingeborg*, gift med T. Glennon, Minneapolis; *Ella*, gift med Martin Halvorson, Frost, Minn.

JONAS E. J. SKAADEN var født i Indviken 14de december 1866 av forældrene Jacob og Agnete Skaaden. Kom til Amerika i 1888. Blev gift med Oline Nelson den 18de sept. 1895

og begyndte at farme i Rome township, hvor han forblev til sin død i 1917. Hadde følgende barn: *Amanda*, nu Mrs. Graue, Frost, Minn.; *Oscar*, *Arthur* og *Arnold Skaden*, Frost.

Fire søskende: JØRGEN, CAROLINE, JOHANNE og MARTHA MELAND kom til Faribault county fra Norge, men bosatte sig paa andre steder; *Jørgen*, født paa gaarden Meland, Opstryn, av forældrene Kolben fra gaarden Nesje og Martha Meland den 25de august 1857. Utvandret i 1880 og bosatte sig ved Fosston, hvor han var en av de første som tok sig homestead der. Blev der gift og hadde stor barneflokk, der er spredt trindt omkring i landet nu. Baade Jørgen og konen er døde. *Caroline Meland*, født 29de febr. 1860, drev i mange aar handel i Fosston. Blev der gift med Anders Lien. Døde i 1931.

Johanne reiste til Colorado, hvor hun blev gift og bodde i lang tid. Bor nu i Washington.

Martha Meland var født den 9de august 1865. Kom til Amerika i følge med sin onkel John Meland, da han var hjemme paa besøk i 1885. Opholdt sig en tid i Faribault county. Blev i 1888 gift med Hans O. Ralle, Havelock, Iowa, og har hat sit hjem der siden. Har fem barn, *Eina*, *Cora*, *Bertha*, *Johnnie* og *Allie*. Ralle og hustru feiret guldbryllup 12te mai 1938, men bare en maaned etterpaa døde manden.

En bror, *Kolben* og søster *Ingeborg* kom ogsaa til Amerika litt senere. Kolben bosatte sig ved Pinewood, Minn., og Ingeborg ved Fosston. Kolben er født den 3dje august 1869, ankom til Fosston i 1889. Blev gift med Martha Erdahl 5te febr. 1894. Tok sig homestead i Beltrami county, Minn., 1899, hvor de siden har bodd. Har 10 barn: *Clarence*, *Sivert*, *Hjalmar*, *Mellie*, *John*, *Joseph*, *Leonard* og *Kolben*. Do to førstnævnte var soldater. Clarence døde nogen aar siden paa Veterans Hospital i Minneapolis.

Ingeborg er født den 16de jan. 1855. Blev gift med Elling Nesdal 1876. De hadde 4 barn: *Ole*, *Kolben*, *Eilert* og *Elise*. Nesdal døde 1884. Enken utvandret med barnene i 1889 og kom til Fosston, Polk county, Minn. Der blev hun i 1892 gift med John Hanson og bosatte sig i Columbia township, ca. 11 mil fra Fosston, hvor hun siden har bodd. Med Hanson hadde hun har 5 barn. Eilert Nesdal er ingeniør og bor i Westmont, N. J.; Elise, nu Mrs. Anderson (enke), har B.A. og M.A. fra N. Dak. universitet, og har været lærerinde i høiskolen i Grand Forks, N. Dak., siden 1926. Hun har en datter, Elise Marie.

RASMUS DISPEN, søn av Karolus Meland og Malene, født Brekke,

var født paa gaarden Dispen, Opstryn, den 2den juli 1870. Utvandret til Amerika i 1892 og kom til sin onkel John Meland i Faribault county. Den første vinter her i landet gik han en tid paa privat skole som hans fætter Rasmus Meland holdt for ungdommer den vinter og ellers utførte han farmarbeide. Den 17de september 1896 blev han gift med Brita A. Johnstad, som var født i Opstryn den 20de mai 1867 av forældrene Amund og Dorte, født Linvik, og kom til Syd Dakota i 1885. Høsten samme aar som de blev gifte reiste de en tur til Norge med tanken om maaske at slaa sig til der, men kom tilbake i 1898. Farmet šaa nogen aar ved Glenwood, Pope county, Minn. Var hotelbestyrer en tid i Bricelyn. Saa en tid landhandler i Thief River Falls, Minn., men flyttet i 1919 til Hibbing, Minn., hvor han siden har bodd. Der har han tildels været snekker, gatekommissær, park politimand m. m.

De har 7 barn: *Dina*, født i Opstryn; *Mabel*, født i Frost, Minn.; *Anna*, *Clara* og *Clarence*, Glenwood, Minn.; *Rosalie*, Bricelyn, og *Bertha*, Glenwood, Minn. Alle barna er gifte og bor spredte paa forskjellige steder. To av dem bor i California.

CHRIST OLSON FØLEIDE var født i Gloppen 8de december 1866, Kom til Faribault county i 1892. Blev i 1897 gift med Oline Føleide, født 18de febr. 1867 og var kommet hit i 1891. Kjøpte sig land i Eden township. Foruten at drive farm var han ogsaa bygmester i flere aar. De har 6 barn: *Eima*, gift med M. Hauge, 2 sønner; *Olaf*, *Otto*, *Minnie*, *Alfa* og *Clarence*.

MARIE STEFFENDATTER FITJE var født i Gloppen 15de juli 1879. Kom til Howard, Miner county, S. Dak., vaaren 1905. Ut paa høsten kom hun til en onkel Martin Elvebak i Winnebago county. Der blev hun den 25de mars 1908 gift med Peter Walle, søn av Chr. Walle, hvis farm de kjøpte og bosatte sig paa. I 1919 flyttet de ind til byen Bricelyn og-bodde der 10 aars tid, men flyttet saa atter tilbake til farmen, hvor de siden har bodd. De har tre døtre, *Christine*, *Anna* og *Bernice*. Mr. Walle døde 21de april 1931. Mrs. Walle og datteren Bernice gjorde en tur til Norge i 1939.

CHRISTIAN JOHNSON FØLEIDE og Beret indvandret og bosatte sig i samme strøk som sambygdinger. De hadde tre sønner og en datter, *Ole*, *Peder* og *Edward Walle*, og datteren *Johanna*, gift med Ole Hauge. Peder gift med Marie Fitje, nævnt før. Edward gift med Christine Førde og har flere barn.

CHRISTIAN WALLE, søn av Christian Johnson, gift med Martha Hauge og bor i Eden township. De har 8 barn. Datteren *Cora* og

sønnen *Christian* er graduenter fra St. Olaf College, og Cora er nu librarian i Winona og broren athletic coach i samme by. Sønnen *Vergil* er graduent fra Luther College og er nu lærer i Rake; datteren *Alice* er paa hjemmefarmen.

JOHN GUDAHL var født i Opstryn 13de jan. 1873. Kom til Syd Dakota i 1891. To aar senere kom han til Faribault co., Minn. Blev der i 1906 gift med Ingeborg Erdahl og bosatte sig paa Ole Erdahls farm, som han kjøpte i 1908 og fremdeles eier. Har to barn: *Melvin*, født 4de juni 1901, og *Margrete*, født 3de januar 1904. Mrs. Ingeborg Gudahl døde i 1906. John Gudahl blev i 1912 gift med Mrs. Martha Sunde. De har en søn. Gudahl var kirkesånger i Blue Earth menighet ved Dell i 12 aar og har indehavt adskillige andre lokale embeder.

ABSALON GUDAHL var født 17de juni 1884 paa Gudal, Opstryn, av forældrene Sivert og Kristi, født Grønfur. Kom til Faribault county 1904. Blev gift med Anna Nelson i juni 1916. Konen døde i 1917. Gudahl blev igjen gift med Clara Fenske i juni 1926. Har 3 barn, *Geneva*, *Gladys* og *Carmen*.

Gudahl har farm en mil syd for Bricelyn. Foruten farming har han drevet meget med "tiling".

ABRAHAM, CHRISTIAN og SIVERT SIVERTSON Rake kom i 1880 til Faribault county og forblev der nogen aar. Alle tre blev ogsaa gifte der, Abraham med Martha Nesje, Christian med datter av Jens Olson, og Sivert med Andrea Pederson og reiste saa til Syd Dakota, hvor de farmet al sin dag, undtagen Christian, som senere kom tilbake til Blue Earth og arbeidet paa Butik i lang tid.

JOHN SIVERTSON, en fjerde bror, kom til Amerika i 1882 og har hele tiden bodd i Blue Earth. I begyndelsen arbeidet han paa butik for andre, siden hadde han egen forretning,

men blev saa valgt til Register of Deeds i Faribault county, og indehadde den post i 16 aar. Han er gift og har 3 sønner og 2 døtre, som alle har faat en god uddannelse og indtar ledende stillinger. Han var en tur til Norge efterat han hadde været her nogen aar og tok da med sig hit sin mor som var enke. Hun hadde sit hjem hos ham til sin død.

KAROLUS FLO kom ogsaa til Faribault county, men reiste senere til Minneapolis, hvor han i en aarrække var en av byens brand-betjente (fireman). *Nels Fosnes*, en bror av Lars Fosness (før omtalt) opholdt sig der i trakten en tid, men reiste til Syd Dakota, hvor han blev en formuende farmer.

RACHÉÍ LARSINA var født paa gaarden Hestenes, Gloppen, den 14de august 1840 av forældrene Didrik og Anna Hestenes. Utvandret til Amerika i 1871 og kom til Faribault co., og hadde sit hjem hos broren Rasmus Hestenes. I 187>1 blev hun gift med T. Rosdahl og bosatte sig paa farm like ved brorens farm beliggende en mil vest for Bricelyn. De hadde 3 barn: *Thomas*, som i 1901 blev gift med Bertha Almlie og driver forældrenes farm, de har 9 barn; *David*, som er gift med Bertha Aasen. De har 3 barn og lever ogsaa paa forældre-gaarden. Mrs. Rosdahl døde i 1915.

MRS. ANNA O. EGENES, født 29de juni 1841, gift med Andreas Egenes. Bodde i Faribault county og hadde 4 sønner og 3 døtre, *Anders, Ole, Boal og August, Anna, Rachel og Berta*. Døde 16de juni 1903.

SAMLIN ANDERSON RAKE var født paa Rødberg 14de april 1853. Kom til Wells i 7b-aarene. Blev gift med N. P. Gansmoe i 1878. Hadde fem barn, hvorav fire lever. De er: *Henry*, gift og bor i Minneapolis; *Bertha*, gift med T. Hart og bor i Minneapolis; *Arthur*, gift og bor 4 mil nord for Bricelyn, hvor han har butik og oljestation, saiht *Alma*.

KNUTE JOHNSON RAKE var født paa Rake 14de april 1852 og kom til U. S. 1873. Blev gift i Wells i 1878 med *Johanne Rake*, som var født i Loen den 12te december 1850 og var kommet til Wells i 1871. De har 4 døtre og en søn *Kay Johnson* som er gift og bor i Minneapolis, *Nettie* er ugift og bor i Wells; *Clara og Hanna* er tvillinger, er begge gifte, Clara med Vernon Cook og Hanna med Lynn Dunbar og bor nær Wells; *Anna* er gift med R. S. Orr og bor i Minneapolis.

OLE JOHNSON (Rake), en bror av Knute, kom ogsaa til U.

S. i 70-aarene. Han blev gift og farmet i lang tid ca. 8 mil syd for Wells.

MARIE ANDERSON (Rake) ,en søster av Johanne, kom ogsaa til Wells og blev gift med en Vanstrum og flyttet til San Francisco, hvor hun fremdeles lever. Hun har to sønner og to døtre.

GULBRAND ASKE var født i Gloppen 10de juli 1846. Blev gift med Oline Elvebak i 1878 og utvandret til U. S. det aar. Konen var født 25de juli 1842. De kjøpte sig farm i Edin township og bodde der. Gulbrand døde 26de jan. 1910 og konen 14de mars 1926. De hadde to sønner : *Mons*, født 22de dec. 1880; han blev gift med Marie Erdal og bor i Forest City, Iowa. *Anders*, gift med Jørgine Holmen, født i Maaløy 24de december 1885, og overtok forældrenes farm. De har 3 døtre og 6 sønner, nemlig Gerhard, Elvina, Olellian, LeRoy, Arnold, Thelma, Jennings, Vernon og Donald.

Isak Hansen var født i 1870. Han var gift med Lina Grevla og hadde en datter, nu Mrs. Askeland, som bor i Blue Earth. Isak døde for mange aar siden. *Bent* var ogsaa. gift og har to barn. Han bor i Cedar Falls, Iowa. *Anders* døde ugift for flere aar siden. (Se Peder Nedreberg, fader, side 131.)

Blandt dem som i længere tid har drevet fabrikkvirksomhet i Nordvesten er der vist faa, hvis navn er bedre og fordelagtigere kjendt end HERMAN KNOFF. Blev født i Eids prestegjeld i Nordfjord den 19de januar 1850. Tyve aar gammel kom han til Amerika og slog sig foreløbig ned i Wisconsin Rapids. Flyttet derfra til en farm i nærheten av Odin, Minn., men græshopperne tvang ham til at søke sit utkomme andetsteds. I 1872 kom han til Mankato og sikret sig tjeneste hos John Klein, som drev møbelforretning der. —

I 1878 gik han i kompaniskap med Ole Odgard (Ødegaard), og dette firma begyndte at fabrikere “store fixtures,” etc. Firmaet holdt sig godt. Det bestod helt til 1914, da Knoff utløste Odgards del i forretningen og optok sin søn, M. G., som kompagnon i firmaet.

Herman Knoff indgik i egteskap med Betsie Shelle den 11te august 1873. Dette skedde i Mankato, og H. G. Stub utførte vielsen. 1894 var et tungt aar for Knoff. Den 17de april mistet han sin datter Malene, og den 22de juni døde hans hustru.

Knoffs forretning tok sig godt op. Fabrikken utvidedes, saa man ved siden av “store furniture” ogsaa fabrikerte kirkeinventar; og fabrikken blev med tiden den største i sit slags mellem Minneapolis og Sioux Falls.

Knoffs datter Sofie tok godt vare paa sin far i hans alderdom.

Elisa er gift med Walter Whitten i St. Paul; Hilda, med Parker Faler i Iroquois Falls, Ontario, Canada; Mabel, med Roy Frentz i Mankato. Sønnen C. M. bor i Minneapolis og hans bror, den ovennævnte M. G. Knoff, i Mankato.

Herman Knoff var et trofast og virksomt medlem av Vor Frelses menighet i Mankato. Han var en av dens stiftere, varetok i tidens løp mange av dens embeder, tjente som søndagsskoleforstander, menighetens sekretær, m. m. m.

Han døde den 27de oktober 1936 i den høie alder av 86 aar.

I de første aarene Nordfjordingerne bosatte sig i Faribault og nabo-countier, var det hovedsakelig hveteavling man slog an paa, omend alle sammen ogsaa begyndte med kreatur og svin; og de gjorde det forholdsvis godt i længere tid med den slags farming, men litt efter hvert blev hveteavlen meget usikker og maiskorn blev mere og mere hovedavlingen. Dette medførte naturligvis ogsaa at svin og kreatur blev den egentlige drift med de allerfleste. Meieri blev begyndt saa tidlig som i ottiaarene rundt om paa landet, men efterhvert som de nye byene blev anlagt blev der meieri i Bricelyn, Frost, Kiester og Rake og omtrent alle de tidligere ute paa landet sløifet. Farmerne bringer nu sin fløte til nærmeste by anden eller tredjehver dag og det er ikke smaa summer som de fleste faar fra meierierne nutildags, og viser sig altsaa som en stabil forretningsgren for farmerne i det strøk. At farmerne ogsaa til hvert aar sælger en hel del kreatur og svin er selvsagt, og de som eier sine egne f arme gjør det meget godt. Uaar i det strøk er uhørt, omend græshoppene i syttiaarene voldte en hel del skade.

Erter, "sweet corn" og sukker-roer (beets) avles vekselvis av mange og har vist sig at være meget indbringende under gunstige forholde.

Kirkeforholdene, som i begynnelsen var mindre tilfredsstillende, forbedredes litt efter hvert. Kirker blev bygget overalt saa der er nu 4 norsk lutherske kirker paa landet i Faribault county i Nordfjordstrøket ved siden av kirker baade i Bricelyn, Kiester og Frost og en paa landet i Winnebago county og i byen Rake ogsaa 2, ialt 10, og alle Nordfjordinger uten undtagelse sogner til en av disse og har tat ledende del.

Mange flere har hat midlertidig ophold i Faribault county og saa reist andetsteds hen. Blandt disse kan nævnes: *Anders Brekke, Lars Flo, Rasmus Sætre*, som saavidt vides reiste til Stanwood, Wash.

Rasmus Gudahl med en stor familie; *Knute Johnstad*, S. Dak.; *Lasse Folven*, *Elisabeth Folven*, *Jørgen Folven*; *Iver Flo*, gift med *Gunhild Natvig*, Story Run, Minn.; *Iver Mork*; *Lasse Mork* og hustru (blind) *Anna*, forældre til *Rasmus Mork*. *Jørgen Mork*, Welden, Sask., Canada; *Lars Gaasemyren*; *Iver Grønfur*; *Mons Lindvick* og hustru *Caroline*, født *Setten*; *Ingebregt Setten*, Strandquist, Minn.; tre brødre, *Clemet*, *Hans* og *Andreas Ellingson* (Opheim). *Hans* arbeidet meget paa butikker, og *Andreas* blev farmer; han blev gift i *Faribault county* med *Miss Emerson* og hadde 3 sønner, hvorav den ene blev gift med *Julia Monson*, omtalt andetsteds. *Aagaate*, gift med *P. Langenes*.

N. B.: Der er muligens utelatt en del av dem som har hat midlertidig hjem i *Faribault county*, men det har ikke været anledning at faa oplysninger om dem. Og til saadanne som maaske vil finde manglende eller feilagtige oplysninger i boken vil jeg si, at jeg har gjort alle mulige anstrengelser for at faa nøiagtige og fuldstændige oplysninger, men naar de seiv mangelen gang ikke har villet staa mig bi eller skaff et mig oplysningerne, saa vær oprigtig og læg skylden hvor den hører hjemme. R. J. MELAND.

Syvende kapitel

Nordfjordinger i Nebraska

NEWMAN GROVE

Omkring hundre mibvestenfor Missourifluden og femti mil nordenfor Platte-elven ligger der et stort norsk settlement.

Da dette settlement sies at indeholde, henimot hundre familier av Nordfjord-æt, synes det rimelig og passende at tale om, et Nordfjord-settlement i dette strøk. Dog maa denne betegnelse ikke forstaaes derhen, at folk, fra de forskjellige bygder i Norge ogsaa her bor adskilte hver gruppe for sig.

Som læseren let vil forstaa ligger dette Nordfjord-settlement noget avsides — det er vel næsten to hundre mil til den nærmeste Nordfjord-bygd — og det tør derfor være paa sin plads i disse indledningsparagrafer at indflette nogen orienterende bemærkninger om forholdene i denne del av Nebraska.

Trods det at de store sletter i Nordvesten ofte omtales som en bølgende prærie, er det dog først naar man kommer et stykke ut i Nebraska at man synes denne beskrivelse egentlig passer paa ens omgivelser. Særlig i Boone county er landskapet av den art, at det levende minder om de rullende bølger. Der ser man den ene høi efter den anden, den ene runde ryg efter den anden saa langt øiet kan naa. Mellem disse avrundede hauge og høidedrag ligger der smaa dale fra femti til hundre fot dype, hver med sit lille bækkeleie i bunden. Disse bækkeleier er for det meste tørre; men ved deres bredder har dog buske'og krat og en del trær hist og her fæstet rot. Da nedbøren for det meste kun er en og ty ve tommer om aaret, behøver man ikke ofte at gaa og stampe i sølen der i egnen. Det er hellere støvet som generer en. I disse talrike og vakre smaadale har man fundet sig lune pladse for sine tun; og mange av farmerne har ogsaa plantet skygge-trær, enkelte endog frugttrær ved disse.

Mens muldjorden i Wisconsin, Iowa og Minnesota i almindelighet kan sies at danne et lag fra seks til ti tommer tykt, saa har jeg faat det indtryk, at muldjorden her naar ned til en dypde av mange fot. Man har derfor ofte spurt, hvorle-

des dette kan forklares. Har der kanskje engang i tiden været en saa yppig og tropisk plantevekst i denne egn, at de hensmuldrende planter har dannet dette enorme jordlag? Andre har søkt at bevise, at vældige støvstorme er kommet til ro paa disse forholdsvis lave prærier (de er neppe mere end 1,600 fot over havet) og har lagt sin byrde ned der. For en menneskealder siden blæste de fleste ad en šaa luftig paastand som denne; men efter hvad man i de senere aar har set av støv-, jord- og sandstorme, har man ialfald tænkt sig muligheten av, at den ovennævnte paastand ikke var helt i strid med al sund tænkning. Hvorledes det end forholder sig med disse forklaringer, saa er alle enige i, at jordbunden i dette strøk er ypperlig god. Og hvis de øvrige betingelser for rike avlinger var tilstede i samme utstrækning som jordens frugtbarhet, saa vilde man ha grund til at vente åt se helt paradisiske tilstande i denne del av landet.

Jeg har allerede hentydet til, at regnmængden i denne egn, ja overalt vestenfor Missourifloden er knapt tilmaalt. Dernæst bør det nævnes, at man i veksttiden ofte er utsat for de frygtede "hot winds" fra syd og sydvest. Disse kommer fra de tørre, høitliggende sletter og er undertiden saa brændende at seiv de frodigste maisplanter skades eller ødelægges av dem. Man bør dog ikke av disse opplysninger faa det indtryk, at disse varme vinde aarlig har indfundet sig i dette strøk og saaledes tilintetgjort farmernes forventninger og berøvet dem deres velfortjente løn. Enkelte av de ældre settlere har fortalt mig, at det første egentlige uår paa disse kanter kom i 1894. I den senere tid har dog flere tørkeaar fulgt paa hverandre, og desuten har græshopperne her jet som en pest. Da tørketiden har været saa længe, er grundvandet sunket saa dypt ned at seiv ikke alfalfaplanterne har været istand til at trænge ned i de fugtige jordlag. Hist og her kan man dog paa en flat dalbund endnu se en frodig teig alfalfagræs lyse i fiolet og purpur.

Det er nu henimot tredive aar siden jeg først besøkte denne egn. I 1924 besøkte jeg den igjen. Begge gange saa avlingen ut som om der skulde bli kronaar i denne del av staten. Man kan si at hele settlementet vidnet om velstand. Store fremskridt hadde været gjort paa mange omraader, og man befandt sig i den lykkelig? og misundelsesverdige tilstand at

næsten hver familie i settlementet eiet den jord den dyrket. Nu er det desværre helt anderledes. Omkring 50% av grundeiendommen er gledet over i pengelaaneres' hænder. Aarsakerne til denne vending i utviklingens gang er naturligvis mange og av mange slags. De fleste

av dem kan rimeligvis sies at ha ligget helt utenfor den enkeltes kontrol.

Den kamp som mange nu har ført for at slaa sig igjennem i depressionstiden, at forsørge sine familier, at hjelpe sine naboer, at fremme foretagender til støtte for arbeidsløse og trængende, at vedlikeholde barmhjertighetsanstalter og de kirkelige institutioner, er i høi grad beundringsværdig og viser, at de prinsipper man har lagt til grund for sin utvikling er istahd til at staa sin prøve seiv i meget vanskelige tider.

I begyndelsen av 70-aarene begyndte nordmændene i Wisconsin at interessere sig for den rike præriejord i den østre del av Nebraska. I nærheten av Missourifloden hadde jo jordbunden vist sin frugtbarhet i lang tid, og mange var de skibsladninger av farmprodukter som var blit sendt nedover floden derfra. I 1867 var Union Pacific jernbanen kommet flere hundre mil vestover fra Omaha, og egnene ved Platte-elven behøvde ikke vente længe paa settlere. Der var da heller ingen mangel paa avertering av statens næringskilder. Ogsaa norske landsøkere kom derfor derut, og flere av dem syntes finde sig tiltalt av hvad cie der saa. Særlig synes man at ha lagt sin elsk paa den egn jeg ovenfor har beskrevet.

Som forløper for Nordfjordingernes indvandring til denne egn nævnes David Moldrem, som vistnok kom dit ut fra Wisconsin i begyndelsen av 70-aarene. Litt senere kom Arne Roberg. Disse to bodde en tid sammen. Da Moldrem giftet sig, flyttet vel Roberg andetsteds hen. Moldrem giftet sig med en kvinne fra Berle og de fik en stor barneflok. Dette settlement blev dog ikke familiens permanente hjem; ti Moldrem solgte sin eiendom og reiste helt ut til Bellingham, Wash. Hans farm i Nebraska blev kjøpt av L. Nore, som kom fra Bryggen, Nordfjord, i 1887, og hvis hustru kom hit et par aar senere. Nore-familien blev en kraft i sit nabolag. I 1916 bodde de endnu paa nævnte farm og stod sig meget godt. Nogen aar senere døde Nore, og hans enke flyttet til Albion, hvor hun tilbragte sin alderdom.

Nordfjordingerne kom først derut i et større antal i 1876.

De kom fra det bekjendte settlement ved Ferryville, Rising Sun, Mount Sterling og Viróqua i countierne Crawford og Vernon i vestre Wisconsin. Disse pionérer bar kjendte navne: Jon og Ole Tisthammer, Mathis Fjeldkaarstad, Bernt og Ola Sølvberg, Elias, Jakob, Arne og Kornelius Bruland, og breimningerne Mons og Ola Frøistad og Anton Saarheim. Disse gaardsnavne brukes nu av Vidtforgrente slekter i dette settlement og viser, at især den midtre del av Nordfjord har gjort et rikt tilskud til befolkningen derute. I 1924 blev det mig fortalt, at Nordfjordingerne i sin helhet der i egnen eiet over 10,009 acres land, og at dette var værdsat til over \$1,000,000.

Da disse kom derut kunde man endnu faa sig homesteadland der, og de fleste av dem sikret sig vel 160 acres hver. "Timber claim" land kunde man ogsaa ha adgang til; men man foretrak selvfølgelig at benytte sin homesteadret, hvor man hadde frit valg. Land som kjøptes ifølge den saakaldte "preemption" lov kostet \$1.25 pr. acre, og skole- og jernbane- land fra \$2.00 til \$5.00 pr. acre.

De fleste av de nybyggere som slog sig ned i dette settlement kjørte dit med okser helt fra Wisconsin. Det kunde derfor godt ta vel en maanedes tid at gjøre reisen ut til det nye hjem. Nogen stykker kvæg, litt husgeraad, nogen jernbeslaadde norske kister fulde av klær eller mat, og ved siden derav nogen redskaper av aller nødvendigste slags, maatte naturligvis tas med vestover. Endelig bør det ogsaa merkes, at barnelærdomsbøker, salmebøker, postiller og bibler ogsaa fandt plads i den trange "prairie schooner". Det blev en reise paa fem hundre mil, og man blev ikke forkjælet paa en slik reise. (Efterat jernbane var bygget til Newman Grove og Albion 1886 kom nykommere direkte fra Norge saa at si like ind i settlementet.)'

Naar man endelig var kommet frem til sit bestemmelsessted, var det ikke netop saa like til at finde sig tilrette der. Vognen fik indtil videre gjøre tjeneste som hus. Sit land maatte man først sikre sig; og de faa dollars man hadde i behold ved ankomsten viste sig snart høist utilstrækkelige til at dække daglige behov. Da det skortet paa bygningstømmer maatte man grave sig ind i en bakkehældning eller opføre sig et jordhus av torv. ■

De som kom derut nogenlunde tidlig paa sommeren kunde brække op et stykke land og i det tilfælde plante mais paa nybrækningen. Og saa rik og kvæm var den jomfruelige jord, at man om høsten kunde glæde sig ved en god avling, seiv paa en slik

nybrækning. Mange av nybyggerne bodde i disse jordkjældere og torvhytter i mange aar, og de tok ingen skade av det. Med tiden ordnet man sig dog, som rimelig var, anderledes. Da jeg for omkring tredive aar siden besøkte dette settlement, bodde man overalt i vakre, tildels helt statelige “frame” huse, og store ladebygninger og oplagshuse løftet sine tak høit paa de fleste gaarde. Arbeidet hadde i aarenes løp skapt stor velstand, og alt saa ut som om fremtiden var betrygget.

I settlementets første tid var vel almueskolen der som andetsteds noksaa tarvelig. De nye forhold og nybyggerlivets kaar i det heletat førte dette med sig. Det bør dog merkes, at man knapt hadde faat tak over hode, før man begyndte at tænke paa at bygge et skolehus for sine barn og sin ungdom. Denne sans for værdien av kundskap og skolegang har holdt sig godt ned gjennom aarene. Nu er naturligvis skolevæsenet ganske anderledes utviklet end det var i pionértiden. Men det som er endnu mere glædelig end dette, er, at kundskapens tørst og lysten til at lære noget ordentlig synes ha vokset med anledningen til at dygtiggjøre sig til en samfunnsnyttig gjerning. I de senere aar sies 95% av settlementets unge jenter at ha graduert fra en eller anden høiskole, og 75% av disse har søkt en videre utdanning, særlig til lærergjeringen.

Som kirkefolk faar Nordfjordingerne her i egnen et utmerket godt skudsmaal. I menigheternes arbeide har de tat virksom del helt fra den tid de først bosatte sig her.

I Madison county var der allerede stiftet en norsk luthersk menighet i 1874; men i 1883 blev Immanuels menighet (South Branch) i Boone county organisert, og i denne har vel de fleste av Nordfjordingerne der i egnen hat sit kirkelige hjem. Menigheten har hat en frodig vekst: 166 sjæle i 1883; 1,400 i 1914. Dens første prest var P. T. Hilmen, en nidkjær og overordentlig virksom mand. Fra 1894 av betjente A. O. Turmo menigheten i femten aar. Nu har dennes begavede og lærde søn været dens prest i omkring ty ve aar. Blandt menighetens embedsmænd i nævnte tidsrum findes mange Nordfjordinger — f. eks. Berg, Sæter, Nore, Sætre, Tisthammer

o. fl.; og i en lang aarrække har nu Nordfjordingen John Blaalid tjent som søndagsskolesuperintendent. At menigheten har hat sangkor, ungdomsforeninger og kvindeforeninger er selvsagt.

Naar vi undtar naadevalgstriden, som raset fra 1879 til '87, saa har det kirkelige arbeide i dette settlement ikke været utsat for store kirkelige stridigheter.

Som bekjendt øver kirken en gavnlig indflydelse paa det moralske liv og den herskende tone, hvorsomhelst den faar anledning til at utfolde sin kraft i overensstemmelse med evangeliets aand. Den gamle norske respekt for loven har saaledes i kirken fundet en god støtte. Dette viser sig blandt andet ogsaa deri, at av alle de Nordfjordinger som har bodd i det her beskrevne settlement i de forløpne seksti aar har ingen sittet i fængsel. Nu sies ogsaa strengt maadehold i bruken av berusende drikke være en æressak blandt dem.

Som borgere har Nordfjordingerne her som andre steder hat et godt ord for arbeidsomhet, sparsommelighet, foretagsomhet og ærlighet. I politikken har de ikke vist nogen iøinefaldende paagaenhet, men de har dog opnaadd ikke faa embeder og tillidsposter i township og county. Ole M. Frøistad har tjent som county commissioner og And. J. Tisthammer og Siver Løken som county kasserere. Settlementets mest bekjendte politiker er vel telemarkingen I. S. Bygland, som gjorde tjeneste i statens lovgivende forsamling (statssenator) i 1910-11.

Bygland kom over havet i 1886 og fortsatte reisen med jernbanen like til Albion, Boone county, Nebraska. Sin første time i engelsk fik han like ved ankomsten til denne by, og leksen blev morsom og mindeværdig. Av en av sine landsmænd fik han nemlig det velmente raad, at hvis nogen spurte ham om noget paa engelsk, skulde han blot svare: "I don't know." Med dette sprogforraad gjorde han da en svip ut i byen og kom ved et tilfælde bort til en leiestald, hvor en irlænder stod og lænet sig til sin høgaffel. Irlænderen saa paa ham og spurte: "What's your name?" Bygland svarte: "I don't know." Dette var interessant, og irlænderen forsøkte en gang til: "Are you married?" Men da svaret ogsaa nu lød: "I don't know," syntes han nok vankundigheten var vel saa tyk i Norge som i Irland. — Det var imidlertid ikke længe

før Bygland kunde greie sig uten tolk. Han forstod at gripe saken praktisk an. Han benyttet anledningen til at faa sig arbeide paa en "ranch". Der taltes vel utelukkende engelsk, og en mild nødvendighet drev derfor den opvakte unge mand til baade at tale og tænke i

landets sprog.

Han kjøpte derefter 160 acres land i Boone county, omkring 15 mil nordvest for Newman Grove, og der bygget han sin første stue. Den var et av de i Nordvesten bekjendte nybyggerhuse, 12x14 fot. For farmen skulde han betale \$3,000, da 80 acres av den allerede var lagt under plog — Nu har han 900 acres land, og den gamle bygning paa 12x14 fot gjør tjeneste som garage. Gaardspladsen er omgitt av store tidsmæssige bygninger, og storfarmen bor i et vakkert og rummelig to-etages vaaningshus. Mægtige skygge træer løfter sine kroner op over tunet, og en passelig høi ryg tar av mot vinden paa syd og vest. Dalen er aapen østover mot kirken, og denne lægger likesom sin vigsel paa det hele.

Bygland fortalte at de fleste gaardbrukere der i egnen har 160 acres land hver. I begyndelsen var det almindelig, at man satte sin kraft ind paa at avle hvete og mais. Men litt efter hvert viste det sig, at hveten ikke rigtig slog til som den hadde gjort i de første aar. Som angit i det følgende var ogsaa hvetepriiserne ofte meget lave. Følgen har været den, at forholdsvis litet hvete har været avlet i dette settlement siden 1910. Maisen har derimot i regelen git et godt utbytte. Bygland kunde oplyse, at gjennemsnittsavlingen av mais paa hans farm har været omkring 3,000 bu. om aaret. Dets gjennemsnittsværdi 30 cents pr. bu. En hel del av denne mais har været benyttet hjemme paa farmen. Han har nemlig i almindelighet hat mindst 150 svin at føde (nu har han 204). Gjennemsnittsprisen for levende svin, 7 cents pundet; men priserne har været meget ustø og med enorme svingninger. De har undertiden gaat ned til 2¹/₂ cents pundet. I verdenskrigens værste “boom”-tid gik den op til 20 cents pundet. —

Helt fra settlementets begyndelse har kreaturavl været en bra indtægtskilde for folk i dette strøk. Bygland har for nærværende 50 stykker kvæg. Andre har meget færre. Han følger ikke den gjængse skik at melke kj ørene og sende melken til meieriet. Han lar kalvene sørge for melkningen og sælger saa disse til ganske “fancy” priser, kanskje helst til slagterierne i Omaha. Han oplyser, at denne ordning for nærværende lønner sig godt. Andre synes stille sig noget skeptisk til denne fremgangsmaate. At man kan spare sig meget arbeide ved at ordne sig som her nævnt er naturligvis indlysende for alle.

Saa længe alfalfaen vokste frodig i alle bakker derute, reiste mange av farmerne til visse tider av aaret længere vest, kanskje helt til

Wyoming, for at kjøpe "steers". Disse blev da gjødet til de glinset og sken; og mangen en fet stek fandt vel i den tid veien fra Newman Grove til "guldkysten" i Chicago. — Nu er det næsten umulig at avle alfalfa i Boone county, og endog at gjøre et forsøk i den retning er et kostbart eksperiment, ti alfalfafrø koster \$15 pr. bushel.

Efter nybyggertidens fattigdom og mangehaande vanskeligheter fik settlementet en forholdsvis jevn opgangstid, som med undtagelse av 1894 varte til langt ind i dette aarhundre. Folk fik betalt sine f arme, bygget sig pene hjem og bekostet mange forbedringer. Det var i det heletat en lykkelig tid. Landet steg litt efterhvert i pris, til det under ganske normale forhold ansaaes for værd mindst \$100 pr. acre. Men læseren vet allerede, at denne herlighet tok en uventet brat ende. Verdenskrigen førte med sig helt usunde tilstande. En slags spekulationsfeber laa i luften. Man begyndte f. eks. at indbilde sig, at man ikke kunde betale for meget for en farm. En mand kom saaledes en dag og tilbød den ovenfor hyppig nævnte Bygland \$225 pr. acre for hans farm — \$202,500. Han hadde ikke betænkt, at en farm i almindelighet, ved siden av driftsomkostninger, skatter, osv., i løpet av hver menneskealder maa betale for sig seiv ved hvad den kaster av sig. Mange strakte saaledes i hin drømmetilstand fælden længere end den rak og fik som følge derav en kold seng.

Endelig kom depressionen for henimot ti aar siden, ledsaget av uaar og græshoppesverme, og nu kunde man vist faa kjøpt en farm med gode bygninger til \$50 pr. acre. De ældste folk i settlementet ser derfor tilbake til den tid, da de med okser kjørte hvetelæs helt ned til Columbus (50 mil borte) og solgte hveten der for 30 cents pr. bushel, som en langt bedre tid end den de nu oplever i sin alderdom.

Jeg nævnte ovenfor, at Mrs. Bygland var Nordfjording. Hun blev født 1ste sept. 1887. Hun het i sin ungdom Tale J.

Tisthammer og kom hit fra Utviken i 1908. Hun stod da i sin blomstrende ungdom; og da hun hadde tilbragt nogen tid hos sin onkel Bernt Tisthammer i Bradish, føiet skjæbnen det slik, at hun blev gift med storfarmen og legislaturmedlemmet I. S. Bygland.

I sit ægteskap har de været velsignet med otte barn, av hvilke to er døde. Stephen er nu 27 aar gammel og arbeider hjemme paa farmen. Cora er 20 aar. Hun har graduert ved høiskolen i Albion og arbeider nu for G. Gales i nævnte by. Agnes, 18 aar, nu i øverste klasse ved nævnte skole. Irene, 14 aar, netop konfirmert (1939), elev i anden klasse ved høiskolen i Albion. Iver George, 12 aar, i 7de "grade" i folkeskolen. Gladys, 9 aar, elev i 5te "grade".

Nu vender vi os til pionéerne og de følgende slechter:

En av de bedst kjendte er Arne R. Bruland — nu bosat i Newman Grove — født i Indviken i 1855. Hans forældre var R. Bruland og hustru Helga fra Vallaker i Utviken. Han kom til Amerika i 1876. Bruland kom til De Soto, Crawford co., Wis., den 4de juli og forblev i Viroqua til vaaren 1877. I følge med sin bror og deres svoger Bernt Solberg reiste han da vestover til Nebraska.

Om Solberg kan her indskytes den bemærkning, at han ikke rigtig følte sig tilfreds i Nebraska. Efter ti aars forløp reiste han tilbage til Norge og kjøpte sig en gaard ved Rugsund, vestligst i Nordfjord. Der søkte han som de fleste andre en del av sin næring paa havet. Men i en forrykende storm ved kysten var det saavidt han berget livet. Dette synes ha git ham avsmak for kysten. Derefter kjøpte han sig en eiendom ved Solberg i Indviks prestegjeld, og man skulde nu ha ventet at han endelig var kommet til ro. Dette blev dog ikke tilfældet; ti han fandt senere veien til Canada. For 25 aar siden var han og hans hustru og tre sønner bosat ved Herbert, Saskatchewan, Canada, og der døde Bent Solberg i juni 1939, en og nitti aar gammel.

Saa fortsætter vi fortællingen om Arne Bruland. I 1878 sikret han sig 160 acres homestead land, og han bodde paa denne eiendom i 28 aar. Den 13de februar 1884 blev han gift 1 1906 flyttet de til Boone county, og senere flyttet han ind til Newman Grove, hvor de nu tilbringer sin alderdom. De har et vakkert hjem, som har kostet dem omkring \$7,000. Den før nævnte farm paa 160 acres solgtes til en meget høi pris: 80 acres uten bygninger for \$10,000; de andre 80 acres for \$14,000. Tiderne tok dog snart en Slik vending, at kun \$8,000 betaltes av de nævnte \$14,000. — Bruland har hat seks barn (et av disse døde da det var 10 maaneder gammelt) f *Peder*, nu 58 aar gammel, er farmer ca. 20 mil f ra Bellingham, Wash., gift med Jakob Frøilands datter og har 4 barn. *Rasmus*, nu 55 aar gammel, bor i Boone county, har 1,000 acres land; hans hustrus navn er Anna. De har 5 barn. *Henry*, nu 50 aar gammel, ungkar, arbeider for maaneden, for nærværende som krambodsvend i Newman Grove. *Marie*, gift med Oscar Frøistad; de har 6 barn. *Anna*, gift med Martin Lee; de har 3 døtre.

Arne R. Bruland og hustru tilhørte den saakaldte South Branch menighet til de flyttet til byen. Da sluttet de sig til menigheten der. — Brulandslegten er vidt forgrenet i dette settlement.

Ole Frøistad fra Breim kom vestover fra settlementet ved Ferryville, Crawford county, i 1878. Han var kun to aar gammel, da

han kom dit. Da han blev myndig lykkédes det ham at sikre sig 160 acres homestead land og 160 acres "preemption" land. Han bodde paa denne sin farm til sin død. — Han var gift med Synneve Aaland, óg de hadde 11 barn, av hvilke 4 døde mens de var smaa. De hadde 3 sønner, av hvilke *Ole* var den ældste. Han blev gift med Tilla Tisthammer i 1894, og de har 4 barn, 3 sønner og en datter. *John*, gift med Henriette Newman den 5te januar 1925; de har en søn. *Selma*, gift med H. Frøistad i december 1919; de har 2 sønner og en datter. *Melvin*, født i 1905, gift med Frances Buellerbeck den 27de november 1938. *Arthur*, født i 1909, arbeider ni> i postkontoret i Newman Grove. — Ole Frøistad d. y. flyttet til Newman Grove i 1925. Han kjøpte sig der et hjem for \$2,500. Han arbeider for Peter Pan Co. I politikken er han som de fleste andre Nordfjordinger der i egnen republikaner. Han fortalte at hans forældre kom til Nebraska med et span okser, 1 ko, 10 barn og 10 dollars.

Mons O. Frøistad, født den 1ste oktober 1820, døde i juni 1889. Hans forældre var Ole og Brite Frøistad. Hans hustru var Anne Marie Tisthammer, født den 22de mars 1832 og aygaat ved døden 6te oktober 1924. De blev gifte i Norge og reiste til Amerika i 1868. De reiste med seilskib og var 11 uker paa havet. Med sine 4 barn kom de til Prairie du Chien, Wis. I 1880 reiste de vestover til Nebraska, hvor de tok homestead 3 mil vestenfor Newman Grove. Paa denne farm bodde de til sin død. De hadde 8 barn: *Ole* var den ældste. (*Jakob* døde tidlig). *Jakob*, *Brite*, *Andreas*, *Tale*, *Andrine* og *John*. Alle tilhørte menigheten i South Branch.

Gabriel Johnson f ra Søreide, Gloppen, født 6te december 1853 av forældrene Jens Søreide og hustru Ingeborg Red f ra Breim, reiste til Amerika i 1875. Han arbeidet ved Rising Sun, Crawford co., Wis., i tre aar. Derfrå drog han til Nebraska i 1878. Han kjøpte 160 acres land 5 mil nordenfor Bradish til \$2.75 pr. acre og kjøpte senere 80 acres til en pris av \$75 pr. acre, Han bodde paa denne farm til 1915, da han flyttet til Newman Grove. Der kjøpte han sig et hjem for \$2,000. Hans kone er Brite M. Frøistad, født i Norge den 10de mars 1863. Hun kom til Amerika sammen med sine forældre, og hun blev gift med G. J. Søreide den 14de december 1882. Begge er endnu ved bra helse.

Henrik Lasse O. Aase, hvis forældre var Ole J. Aase og Eva Oline, født Isene, reiste fra Daviken i 1886 og kom til Albion, Nebr., den 7de juli samme aar. Han arbeidet i Fremont og South Omaha i de to første aar og siden paa farm. Han blev gift med Tale M. Frøistad i

1891. De har hat 11 barn: *Oline*, (Olaf død), *Olaf*, *Marie*, *Tillie*, *Henry Bertha*, *Alton*, *Johane* og *George*. Han bodde 4 mil nordenfor Bradish i over 40 aar og blev eier av 320 acres land. Desuten eiet han fuld besætning, redskaper, osv. Han har nu mistet alt og gjør tjeneste Som janitor i Trefoldighetskirken i Newman Grove. Han søker desuten at tjene riogen dollars ved mere tilfældig arbeide. Litt alderdomsunderstøttelse oppebærer han ogsaa. Martinus Olson Aase døde i Illinois i 1938.

John A. Tisthammer kom til Albion i juli 1882. Hans søn, David J. Tisthammer, kom hit 12 aar gammel. — John P. Paulson, født paa Myklebust i Eid, kom til Albion i 1876. Han hørte saaledes til de første Nordfjordinger i dette, dengang forholdsvis nye strøk.

Anders O. Tisthammer, Boone county, blev født av forældrene Ole A. Tisthammer (død 3dje august 1931) og hustru Agnete, født Kaarstad, den 8de juli 1855. Hans fremtidige hustru kom til Anierika i 1870. Hun var født den 7de febr. 1855. Han kom til Wisconsin i 1873, og de blev gifte den 17de november 1876. To aar sehere reiste de sammen med 6 andre familier fra Crawford co. til nybygget ved Newman Grove. Tisthammer sikret sig snart 80 acres homestead land og kjøpte siden 80 acres for omkring \$5 pr. acre. De bodde et aars tid i en "dugout", senere, i 1896, i et torvhus, og endelig i et respektabelt "frame" hus. De som andre begyndte med at avle vaarhvet, som de kjørte de 50 mil til Columbus. Der solgte de den ikke sj elden for 30 cents bushelen; og naar de betalte 12 cents bushelen for at faa den kjørt, saa syntes veien til velstand til en begyndelse at være noksaa lang og brat. Efterat de begyndte at slaa sig paa svineavl blev utkommet bedre. Omkring aaret 1900 hadde de jevnlig op til 100 svin. Kjør hadde de altid, og de hadde endog tat kvæg med frå Wisconsin. — Dét kån her tilføies, at Tore Red, som hadde virket en tid som skolelærer i Wisconsin, var gift med A. O. Tisthammers faster. Han flyttet ogsaa til Nebraska. — A. O. Tisthammer (det maa vel være ovennævnte Anders O. Tisthammers søn) blev den 14de sept. 1910 gift med Laura Wallaker, som kom fra Valaker i Nordfjord i 1908. De hadde sit eget hjem fra 1914 av. De kjøpte 160 acres opdyrket land, for hvilket de betalte \$6,000. Der var dog dengang ingen bygninger paa farmen.. Da saadanne var opført værdsattes gaarden til \$10,000. Dertil bør værdien av de forskjellige farmredskaper føies, ca. \$2,500. I 1916 blev Tisthammer budt \$16,000 for Sin farm. Nu (1939) tør den muligens værdsættes til \$40 pr. acre. •— Tisthammer har 2 sønner. Den ældste, nu 23 aar

gammel, er hjemme. Den anden bor i Minnesota. De har ogsaa to døtre: Den ældste er gift med Lay Seckman, buskjører i Lincoln, Neb. Den yngre har virket som lærerinde i 4 aar.

Om Reinert, Einar og Josef Week fortælles, at de kom til dette settlement ved aarhundredskiftet, og at de reiste til Syd Dakota omkring 1920.

Farmeren Nils Støve døde omkring 1909. Hans søn Jakob arbejder nu i Omaha. Datteren Marthe er gift med Arne Tisthammer. En anden datter heter Marie. Den tredje, Nora, er gift med Th. Sætre og bor i California.

Vi har hittil for det meste holdt os til strøket ved New-

man Grove, Bradish og Albion. Nu maa vi gjøre en svip nordover i retning av Petersburg; ti pgsaa der bor nogen av vore sambygdinger. Som det fremgaar av, hvad der allerede er fortalt om forholdene i settlemeptet, har farmene der i regelen været meget store. De foreliggende opgaver viser fra 80 til 1,000 acres. Man maatte derfor sprede sig noksaa vidt ut over prærien. Dette kunde i visse henseender ikke altid betragtes som nogen fordel. Det kunde bli langt mellem naboer og langt til kirke. I 1874 blev det kirkelige arbeide ordnet i Newman Grove; men man følte snart, at nye menigheter maatte dannes pg kirker bygges, hvis settlementets aandelige tarv skulde kunne bli ordentlig varetat. I 1883 fandt man et passende centrum for en slik virksomhet 14 mil nordvest for Newman Grove i den vakre egn, som nu almindelig kaldes South Branch. Der har siden den tid været drevet et kraftig kirkelig arbeide. De som bodde ved den saakaldte North Branch, ca. 10 mil længere nord, fandt dog, at man der trængte en kirke. Og da stridigheter mellem de norske lutherske kirkesamfund dengang var i fuld gang og førtes med ægte nordisk iver og nidkjærhet, blev der to kirker istedetfor en. Den norske synode hadde en del folk der allerede i 1874. Vor Frelzers menighet blev stiftet av disse i 1883. Hauges synode, som ogsaa hadde en menighet i Newman Grove, var ogsaa virksom, og resultatet blev som nævnt. Nu har endelig disse to menigheter sluttet sig sammen. — Det tør i forbigaaende nævnes, at konkurransen mellem Den norske synode og Hauges synode meldte sig tidlig i Nebraska; og da det antimissouriske broderskap førte nyt brændsel til ilden i 80- aarene, blev forholdene mere end brogøde. — I dette settlements første tid hadde endog gamle Elling Eielsen fundet veien ditut helt fra østre Wisconsin.

Harald Løken, Petersburg, Nebr., blev født paa Nordfjordeid i 1873 og utvandret til Amerika med sine forældre og 4 søskende i 1881. De kom til Boone county og slog sig ned der. Der var 3 jenter og 2 gutter i barneflokken. Den ene av gutterne, John, døde i 1935. To av døtrene er ogsaa døde. Den gjenlevende, Mrs. Lena Holcomb, Oakdale, Nebr., har 2 døtre og en søn. — Harald Løken sikret sig 160 acres homestead land; men en av hans brødre, som blev født her i Amerika, "took over" denne farm og solgte den. Harald kjøpte en an-

den 160 acres farni i 1901 og betalte \$31 pr. acre for den. Det var snaue prærien dengang. Men snart stod der bygninger til et kostende

av \$3,000. Ogsaa han begyndte med at avle vaarhvet; men efter hans egne opgaver var dette ikke netop nogen florerende forretning. Han maatte nøie sig med 15 bushels pr. acre og 55 cents pr. bushel. Maisen slog bedre til: 45 bushels pr. acre og 35 cents pr. bushel. Han hadde i almindelighet 65 svin paa gaarden og solgte disse til 6[^] cent pundet. Han holdt gjennemsnitlig 22 stykker kvæg, hadde separator og tjente bra paa denne forretning. Han avlet i mange aar en masse alfalfa. Paa grund av tørken har hån nu maattet slutte med dette. Løken tilhørte Hauges synodes menighet fra 1903 til 1917.

Harald Løken stammer igrunnen fra Flølo paa Breim. Hans far, Ole Løken, en stenmurder fra Flølo, kjøpte nemlig gaarden Løken paa Eid og giftet sig der med Pernille Løken.

Blandt de mange Breimninger i det heromhandlede settlement er ogsaa Mrs. Anna Fløtre, født paa Breim i 1860. Hun kom til Boone county i 1884. Hun hadde der en søster, Barbro L. Oldnes. Hun blev gift med Knute Fløtre i 1887. De har 3 døtre: Mrs. Anna Schlambusch, sóm har en datter; desuten Kristine, og endelig Cofine, som er gift med Ray Dalen i Colton. Hun har en søn og en datter. Knute Fløtre døde i 1935.

Kristen Kaarstad kom til Amerika i 1870, og han kom ikke alene. Hele familien la ut paa denne langfærd: hans forældre, fire søstre og en bror. Ole Tisthammer, 9de juni 1875. Anders og Arne Rødberg i 1875. Mons Frøistad og familie, 1868. Iver Sætre, 1879. Mathias Løken, og familie i 1886.

Samuel K. Jevnlid og hans hustru Magdalene, født Pederson, reiste fra Bergen med sin søn Kristén den 17de mai 1884. De kom frem til Albion, Neb., 4de juni samme aar. Den følgende dag kjørte de sammen med Jens Raild og hustru, med Martin Kaarstad som kjører, til Jakob Brulands hjem, hvor de tilbragte en ukes tid. — De flyttet da ind i et torvhus paa Kristen Kaarstads farm omkring 7 mil nordvest for Newman Grove. Derefter søkte Samuel sig arbeide hvor der gaves leilighet dertil. Høsten 1886 flyttet de til John Horns farm, 2 mil vestenfor Newman Grove, og blev der i 4 aar. De hadde ved den tid været istand til at spare sammen litt penger, og de dristet [^]ig til at kjøpe en kvart land (160 acres) 9 mil

nordvest for Newman Grove, og der blev de boende til sin død. — I det heletat maa de sies at ha hat en noksaa haard livskamp at bestaa. — De fik 4 sønner: Martin, Iver, Oscar og Selmer. De bodde i et torvhus til 1901. Da kunde de endelig flytte ind i et “frame”-hus. Jevnlid fik dog ikke længe hygge sig i sit nye hjem. Han døde i december 1901, blot 42 aar gammel. — Han var født den 10de september 1859. Hans hustru blev født den 29de mars 1856. — Som mange andre nordmænd hadde ogsaa S. K. Jevnlid forandret sit navn, efter at han kom hit. Det gjaldt at gjøre det net at se til og let at uttale. Det blev derfor forkortet til Lee.

Ved utgangen av 1901 sat Mrs. Lee igjen med sine 5 sønner, og den økonomiske kamp maatte fortsættes med fornyet alvor; ti der hvilte endnu adskillig gjæld paa land og bygninger. — Mrs. Lee døde juledag 1925. Hendes yngste sønner Oscar og Selmer og deres familier bor fremdeles paa gaarden.

Vi fik i fortællingen om Samuel Jevnlid et litet glimt av Jens Rand og hans kone, da de som nykommere kjørte f ra Albion ut til Brulands. Vi skal riu høre mere utførlig om ham. Først vil vi citere en paragraf av historikeren Jacob Aalands interessante og belærende beretning om en Amerika-reise, han og kunstneren Jon Rosenlid foretok i 1924. Paa denne reise gjorde de nemlig ogsaa en avstikker til Nordfjord-settlementet i Nebraska. Han sier i denne beretning (se Nordfjordlagets Aarbok 1925) :

“I en fristund fik jeg anledning til at besøke min leke-, skoleog gjætlekamerat og slektning Jens Rand. Han kom hit med tom pung, men har nu en “kvart” land, pen besætning av to- og firbente husdyr, deriblandt ca. 200 grytende skapninger, hvis umættelige begjær tilfredsstilles ved maiskolber og alfalfagræs, og den vanlige.nordfjordske grisemat, almlauv, syntes ikke at være savnet her. Ute paa marken gik 8 hester og 13-14 massive melkekjør, og inde paa tunet saaes et rikholdig utvalg av alskens farmmaskiner. Ja, slik sitter en husmandsgut i det i Onkel Sams rike. I Nordfjord kan man neppe faa en kyadrattomme jord tilkjøps, om det stod om livet. Derfor finder vi Nordfjords talrike, sunde, kraftige, virkelystne husmandsavkom sittende som farmermatadorer eller „velstillede haandverksmestre her ute i præriestaterne. I gamlelandet klynker og klager man over blodtapningen og margstjælingen ved utvandringen; men jordbrukets mænd er de første til at motsætte sig reformer og forbedringer av t. eks. husmandsloven, saa jordbrukspionéerne der kan sikres et beskedent stykke jord til

odel og eie.”

Jens Rand blev født paa gaarden Rand i midtre Nordfjord den 18de juni 1862. Hans forældre var Jens og Marte Rand. Han hadde 4 søskende. Han var den yngste i søskendlaget og overlevet de andre. Mens han endnu var et barn, omkom hans far, og da han var 8 aar gammel maatte han ut for at tjene sit underhold. Da han var konfirmert, blev han dreng. I 1884 blev han gift med den yngste datter paa den gaard hvor han tjente — Jevnlid var dens navn — og de nygifte reiste da straks til Amerika. I settlementet ved Newman Grove arbeidet han for andre i flere aar; men arbeidet var ikke synderlig lønnende. Han kjøpte 160 acres land 1¹/₂ mil f ra kirken i South Branch. Han bygget sig et hus av torv og et fjøs av hø, og disse bygninger fik gjøre tjeneste indtil videre. Vaaren 1890 tok han dem i bruk. Barna, Johan, Mathias og Matilde var nu født, saa det var av stor betydning at ha eget hjem. — Som læseren har set av Aalands bemerkninger gik det meget godt med farmingén. Landet blev betalt, huse bygget, maskiner kjøpt. — Saa kom et uventet tungt slag: Hans kone døde i 1923. Den 30te sept. 1936 kom endnu et haardt slag, idet hans ældste søn døde. Han seiv begyndte nu at føle aarenes vægt. Han flyttet ind til Newman Grove, og der døde han den 14de okt. 1939.

Om bidrag til Mindegaven og skogplantningssaken se aarbøkerne for 1921 og 1930.

Blandt dem som har gjort sig flid om at komme til Nordfjordlagets stevner, seiv om disse har været holdt langt oppe i Minnesota eller helt nede i Wisconsin, er Ivar Sætre. Han kom til Amerika i 1879, giftet sig med Eline Roti fra Nordfjordeid i '81 (hun kom hit i febr. '81), og han blev en dygtig snekker, som har bygget mange hus i det heromtalt settlement. Han er endnu (1939) rask og rørig, men hørselen har slaat feil i de senere aar. Hans hustru døde i 1917. Sønnen bor paa farmen.

Den mest bereiste mand i dette settlement var vel den ovenfor nævnte countykasserer Sivert Løken. I sin ungdom reiste han i længere tid tilsjøs og var endog i Australien. I 1890 fandt han dog veien 1,500 mil ind i staterne og slog sig ned paa den bølgende prærie ved Newman Grove. Der fandt han sig en valdersjente til hustru, og siden har han krydset ganske nær sin hjemlige havn.

Jens Holvik, født paa Sandane i Gloppen den 11te februar 1886, kom til Amerika i 1903, Hadde sit hjem hos sin onkel, Gabriel

Johnson (Søreide) indtil han blev gift. Han indgik i ægteskap med Tillie Frøistad i 1908. Hun var født i Boone county. De har 3 barn: Marie, Jacob og Gertie.

A. J. Tisthammer kom til Amerika med sine forældre i 1867. Tilbragte tre aar i Crawford co., Wis., og reiste saa til Boone co., Nebr., i 1880. Her fandt han sin hustru Brita, født Kaarstad, som var kommet til Crawford co. i 1870 og til Boone co. i 1878. De blev gift i 1886 og opslog sit paulun paa Tisthammers homestead. — Fem barn: John, Martin, Selmer, Mrs. Ole Skillestad og Mrs. William Peterson, alle bosat ved Albion. — A. I. Tisthammer flyttet i 1920 til Albion.

Under verdenskrigen søkte regjeringen gjerne de dygtigste unge mænd den kunde opspore, da meget dengang syntes staa paa spil. Ingvard Maurstad blev indrullert i the marine corps og gjorde tjeneste som mechanical instructor. Maurstad blev født i Daviks prestegjeld, hvor han tilbragte sin barndom. Allerede i hans konfirmationsalder tiltrak hans gode evner sig folks opmerksomhet, og han benyttet enhver anledning til at utvikle dem.

I verdenskrigen deltok ogsaa fire andre unge mænd av Nordfjordæt fra dette strøk. Oscar Lee, søn av ovennævnte S. K. Jevnlid, gjorde tjeneste i hæren. Likeledes Bennie Tisthammer og Carl Tisthammer. Selmer Nore fandt sin plass i flaaaten. De kom alle hjem igjen saa uskadte som om de hadde været født med seiershue.

Ottende kapitel

MADISON, SYD DAKOTA

Av KNUD PEDERSEN OG ABRAHAM SEVERSON

Landet omkring Madison, Lake county, blev hovedsagelig/ optat og settlet i 1878 og 1879. Den første Nordfjording, som kom hit var Lars Sunde fra Breim, der bosatte sig her allerede i 1876 med familie. Hans hustru var Sigrid Sæten fra Loen. De kom op her fra Blue Earth, Minn. De hadde seks barn; nogen av dem var født i Norge. Lars Sunde og hustru er døde for flere aar tilbake samt nogen av barnene. Han efterlot sig en halv sektion land, som nu eies av hans søn Jens Sunde, der i flere aar har været representant til legislaturen og en tid "register of deeds" for Lake county.

Den næste var Anders Helseth fra Loen og hustru Inger fra Holvik i Gloppen. De hadde syv barn, og kun den yngste er født her i landet. De kom ogsaa hertil fra Blue Earth, Minn., hvor de hadde bodd i syv aar. Anders Helseth og hustru døde for mange aar siden samt en av sønnerne, Isak. De andre er:

1. Endre Helseth, gift med Oliné Holvik. Han har drevet handelsforretning i Rutland i mange aar yed siden av farming. Han er eier av en hel sektion land. Barnene er nu alle voksne og flere av dem gifte og har familie.

2. Rasmus Helseth, gift med Caroline Mosesson fra Howard, S. Dak. De bor nu i Madison. Han er eier av 240 acres land, som en av sønnerne bestyrer. To av gutterne har faat megen skoleutdannelse.
r ;

3. Andreas Helseth, gift med Marie Hegdal, en datter av Jakob Hegdal. De bor paa den gamle homestead, der bestaar av 320 acres. De har flere barn, hvorav nogen er voksne.

4. August Helseth, gift med Anna, datter av Abraham Rake. De har flere barn. Han eier en sektion land.

5. Eili, gift med Jakob Helseth fra Loen. Han kom samtidig med sin svigerfar fra Blue Earth, Minn., i 1878 og tok homestead og "timber claim" ganske tæt ved. Han blev ihjelslaaet av lynet i 1882 efterlatende Eili med fire smaa barn.

6. Rakel var tvillingsøster til Eili og blev gift med Endre Holvik fra Gloppen. De tok sig homestead i Miner county.

Samtidig med Helseth-familien kom Peder Holvik med familie ogsaa fra Blue Earth, Minn., og tok homestead to mil længere nord. Hans hustru hette Eili og var født paa Breim. De hadde fire barn, tre gutter og en pike: Elias, gift med Minnie Steffenson, bor i Miner county; Jonas, gift med Stella Steffenson, bor paa hjemmefarmen, ca. 200 acres; Johan A. Holvik er professor ved Concordia College, Moorhead, Minn.; datteren Lisa er gift med Henry Hauge, farmer i Miner co.

I 1878 kom følgende:

1. Abraham Anderson Rake, gift med Olina Rake. Hans far, en gammel jægteskipper, var ogsaa med. Baade den sidste og den første er døde for flere aar siden. Abraham Anderson Rake hadde ni barn, tre sønner og seks døtre. Alle er gifte undtagen en gut og en jente, som er hjemme hos moren, der endnu er bestyrer av farmen, 240 acres. Deres ældste søn, Anders er gift med Emma Hilde, datter av Lars Hilde. Han er farmer og eier 160 acres. Den anden søn, Lars, er ogsaa farmer og gift med Anna, datter av Lars Hilde, og er eier av 160 acres.

2. Torstein Olsen Tystad, først gift med Kristianna Rake, der døde et @ to aar efter; senere gift med Ingeborg Flo fra Stryn. De er nu døde, men barnene, Oscar og Bert Anna, styrer farmen, 160 acres.

3. Brynulf Raad fra Breim, gift med Gunhild Seime. De er begge døde og efterlot barnene Anders, Iver, Aagot, Karoline, Clara og Adolf. Farmen som bestod av 320 acres land, er solgt til fremmede.

4. John Saarheim fra Breim, gift med Aasta, der var enke, i Wisconsin. Han solgte sin farm, 320 acres, for mange aar siden og flyttet tilbake til Grantsburg, Wis. De er begge døde for en del har siden.

5. Abraham H. Hegdal fra Indviken, gift med Dorteia P. Drageseth. Han døde for over 20 aar tilbake og efterlot en stor barneflokk, seks gutter og tre jenter. Moren er ogsaa død nu samt to av gutterne. Døtrene er gifte: Marie med dyrlæge Henry Gilbertson, Johanna med farmer Arthur Johnson og Clara med auktionarius Curtis Price. Gutterne, Peder, Oscar,

Arthur, Victor og Abraham, driver farmen, som bestaar av 400 acres.

6. Mathias Hegdal, bror av Abraham, gift med Anne Drageseth. Han var repræsentant til legislaturen en termin. Han er død for nogen aar tilbake, men hustruen lever endnu, og efterlot barnene 400 acres land. Den ældste søn, Hans blev dræpt i en automobilulykke paa en jernbanekrydsning i Madison for nogen faa aar siden. De andre sønner, Paul, Martin og Johan, er gifte, men bor ikke her rundt. Der er ogsaa fem døtre: Marie, gift med farmer Adolf Johnson; Pauline, gift med farmer Geo. Hilde, og Johanne, der i lang tid har været diakonisse, er gift og bor i Sioux Falls. Dora og Anna ugifte.

John Saarheim, Madison, S. Dak.—En av torvhyttene i sytti-aarene

7. Nils Moldestad fra Breim, gift med Brite Tisthammer fra Utviken. Deres barn er Jens Moldestad, gift med Anna Christenson, og datteren Selina, gift med farmer Martin Sæten. Nils er død for nogen faa aar siden, og sønnen har farmen, 320 acres.

Følgende kom i 1879:

1. Jakob Hegdal med familie, gift med Brite Bergseth fra Utviken. Deres barn er: Marie, gift med Andreas Helseth; Hans var gift og hans hustru var fra Faribault county,

Minn.; Anna, gift med Johan Aldern, hun er død, samt sønnerne Anders og Julius, som bodde hjemme paa farmen, der bestaar av 160 acres. Jakob Hegdal er nylig død.

2. Eilif Devik med familie kom fra Gloppen. Deres barn er Anders Devik, som ogsaa tok land her, men litt senere flyttet til Miner county, samt døtrene Anna, gift med Lars Hilde, og Johanne, gift med MarCus Tystad, boende i Miner county. E. Devik og hustru er døde for flere aar siden. Hans farm bestod av 320 acres.

3. Abraham L. Hegdal, som blev gift med Kari Drageseth og har seks sønner og en datter. Lars er gift med datter til R. Støve; Albert gift med Alida, datter til Anders Devik; Paul, gift med Ruth, datter til Bertil Olson; Julius, gift med Marie, ogsaa en datter av Bertil Olsen; August, gift med Amalia Zwingelburg; Brita, gift med baker Martin Hansen; Johan er ugift. Baade August og Martin Hansen deltok i verdenskrigen i Frankrige. Abraham L. Hegdal hadde en tid en hel sektion land, som han Senere overdrog til sønnerne, og bor nu i Madison. Hans hustru Kari er død for mange aar siden.

4. Christen N. Bergheim fra Breim, gift med Anna Nesje fra Stryn (i "Crow school house", som bruktes til kirke i førstningen, samtidig med Thorstein Tystad og Christianna Rake i 1881 av pastor Ruste). C. N. Bergheim har ni barn, tre gutter og seks piker: Nordahl, gift med Hanna Hexom, bor paa farm; Martin, doktor, praktiserer som læge i Hawley, Minn., gift med Mildred Inquist; Richard hjemme, gift med Josephine Nystuén; Bertina, gift med farmer H. Christensen; Olina, gift med Philip Hiaring, Nampa, Idaho; Emma, gift med L. M. Smith, Fort Scott, Kansas; Lovise, gift med V. J. Buckeye, "register of deeds", Jackson, Minn.; Clara, gift med O. E. Schoenecke, jernbanefunktionær her; Alida er hjemme. Bergheim og sønner har tilsammen 320 acres land.

5. Anders Rand, der senere blev gift med enken efter Lars Siverson, som bosatte sig her i 1880. Han døde i 1881 og efterlot sig to barn, Lars og Selina, A. Rand solgte sit land her, 320 acres, for mange aar siden og flyttet med familie til Miner county.

6. Ole Holvik, gift med Rakel Yttreide fra Stryn. De har tre barn, en gut og to piker. Elling er gift med Mrs. Vestby fra Madison og styrer farmen, 160 acres; Marie er gift med Henry Hanson; Emma er ugift.

7. Josef Ellefson Aarevik fra Gloppen, gift med Anne Olson, datter til Oliver Olson. De hadde fem barn, to gutter og tre jenter. Josef Ellefson er død, for mange aar si den og var eier av 240 acres,

likesaa en av gutterne. Den andre er hjemme hos moren. En av jenterne er gift med Adolf Tweit, farmer.

8. Oliver Olson fra Seljeset i Hornindal, gift med Ingeborg Hjelle i Eid. De hadde fem barn, to gutter og tre jenter, hvorav en er nævnt før. En anden, Laura, er gift med Paul Eggebraaten, farmer.

Saavidt vides kom alle disse opregnede otte familier fra Wisconsin hertil.

Blandt dem som kom hertil i 1880 er følgende:

1. Elias Sæten (Loen) med familie direkte fra gamlelandet. Hans hustru, Ingeborg, var fra Kirkeide i Stryn. Deres barn er: Malene, gift med Daniel Førde; Christine, gift med Anders Drageseth; Jens, der nu er død, gift med Bertina Jonstad, og Martin, gift med Selina Moldestad. Baade Elias Sæten og hustru er døde for mange aar siden og efterlot barnene en halv sektion land. Jens beholdt den gamle homestead og kjøpte ut de andres arvelod. Martin kjøpte en farm længere øst og har nu 200 acres, og Mrs. Førde har en farm paa 360 acres.

2. Kolbein Anderson Rake kom fra Faribault, Minn., med familie. Hans hustru var Ingeborg Opheim. De hadde tre barn, alle jenter. Den ældste, Anna, gift med farmer Andreas Hegdal, bor i Miner county; Olina, gift med Sedley Craft, bor i Watertown, S. Dak., og Andrina, der nu er enke, var gift med farmer Gerhard Johnson fra Vanelven. Kolbein er død for nogen aar siden, men hustruen lever. Deres farm, 160 acres, er overlatt til barnene.

Mons Alme fra Gloppen kom direkte hertil fra Norge og kjøpte sig en 160 acres farm, Han blev senere gift med Anna Bø fra Breim. De har hat fire sønner, Melvin, Oscar, Albert og Alfred. Albert døde av influensa i Camp Funston under krigen.

Lars Hilde fra Indviken kom hertil fra Viroqua, Wis., med familie i 1888 og kjøpte sig farm. Han var gift med Anna De-

vik fra Gloppen. De har hat mange barn, hvorav en del er døde. De gjenlevende er Jørgen, Emma, Bertina og Anna. Eilif, en av sønnerne, var gift med Lulla Thompson, men døde for 10 aar siden og efterlot enken og fire barn. Han var eier av en 160 acres farm. Jørgen er gift med Pauline Hegdal og har familie. Han er eier av farens farm, 240 acres. Emma er gift med Andrew Anderson Rake, har familie og er eier av en 160 acres farm. Bertina er gift med Thomas Thompson, eier av en 320 acres farm. Anna, gift med Lars A. Rake, har familie og eier en 160 acres farm. Lars Hilde døde for over 20 aar siden, men enken giftet sig igjen, denne gang med Abraham L. Hegdal.

Lars Siverson fra Olden med familie fra Faribault county, Minn. Han døde allerede i 1881 og efterlot hustruen Marie, født Johnson, med to smaa barn, Lars og Selina.

Christian Siverson, bror til Lars, kom ogsaa fra Faribault county i 1882. Han var gift med Karoline Olsen. De er begge døde for nogen aar siden og efterlot farmen, 320 acres, til barnene: Clara Molander, som bor i Bemidji, Minn.; Mabel Westby i Tacoma, Wash., og Leroy i Madison, S. Dak.

Abraham Siverson, født paa Rake i Olden, og hustru Martha M. Nesje fra Opstryn kom fra Blue Earth, Minn., i 1880. De bosatte sig i Lake county, S. Dak., paa homestead (160 acres). Han er nu eier av 320 acres, men har nu bygget hus i Madison og bor der. De har hat tolv barn, to gutter og ti piker. Olive, gift med Frank Jarvis, bor i Timmath, Colo.; Matilda, gift med Hans Westby, jernbanemand; Amelia, gift med Walter Coppin, jernbanemand; Christianna, gift med Irving D. Lee, elektriker; Sophie, gift med Wesley Davis, som deltok i verdenskrigen i Frankrige. De fire sidstnævnte bor i Madison. Robene, gift med Chester Terril, bor i Sioux Falls; Mina, gift med Roy Waring, handelsreisende, ogsaa av Sioux Falls; Josephine, gift med prof. Chas. C. Triplett, bor i Eik Centro, Calif.; Martin, gift med Emma Hanson, bor paa hjemmefarmen; Rodene bor i Tacoma, Wash., og Selma er hjemme. Severt døde i 1902.

Ole Verlo fra Utviken kom her fra Norge i begyndelsen av 80-aarene, blev gift med enken efter Jakob Helseth og blev bruker av farmen. De har fem barn: Jakob, gift med en datter av en Brudvik, bor nær Viroqua, Wis.; Gina, gift med Ingebregt Alfson; Ruth er gift og bor i Iowa; Inga er gift med Adolf Eggebraaten; Mabel og Olga er hjemme. De har solgt farmen og bor i Madison. Stedsønnerne: Rasmus er gift og bor i Minneapolis, Albert

likesaa og bor i Rutland og Iver i Madison.

Anders Drageseth fra Indviken kom her ganske ung i 1884. I begyndelsen av 90-aarene kjøpte han 160 acres land og blev senere gift med Christi Sæten, datter av Elias Sæten. De har 11 barn og alle er hjemme. Han er nu eier av 240 acres.

Bertel Olsen Aarevik fra Gloppen kom i begyndelsen av 90-aarene med familie fra Jerauld county, S. Dak. Han var gift med Ragnhild Nord. Han forpagtet land i fire aar; men senere kjøpte han 320 acres nord for byen Nunda. De har fem sønner og to døtre. De sidste er som før nævnt gift med sønner av A. L. Hegdal. Den ældste av gutterne er gift og driver farmen. Bertel Olsen er død for nogen aar siden, men enken bor i Madison.

Andreas Olsbøe fra Rugsund kom fra Norge i 1890 og til Madison i 1891. Blev i 1897 gift med Mathilda Sundahl fra Decorah, Iowa. De har fem barn, tre piker og to gutter. A. Olsbøe er maler av profession og eier eget hjem.

Knud Pederson fra Hollen i Stareim, gift med Dorteia Sandnes fra Nesna i Helgeland i 1884, var utdannet som lærer fra Voldens lærerskole og Tromsø seminarium og tjente som lærer i 10 aar i Nesna og Herø, Helgeland. Utvandret Høsten 1892 til Paynesville, Minn. Kom til Lake county 1894 som lærer og klokke i Prairie Queen og Lake Park menigheter og virket som saadan i 7-8 aar, hvorefter han begynte farming. I 1915 solgte han sin farm, 160 acres, og flyttet til Madison, hvor han siden har bodd.

Stephen Olsbøe fra Rugsund kom hertil i 1900 og blev senere gift med Mathilde Mathieson, der døde for nogen aar siden. De har fem barn, to gutter og tre piker. Har hele tiden arbeidet som maler og eier eget hjem i Madison.

Andreas C. Floe fra Opstryn, gift med Anna Lien, kom til Madison som fotograf i 1912, hvor han fremdeles driver sin forretning. Han er eier av et værdifuldt hjem her samt egen forretningsbygning. De har fem barn, Ernest, Janet, Cynthia, Phillis og Dudley.

De første Nordfjordinger her var med og stiftet Lake Ma-

dison menighet i 1879, og som kirke brukte de "Crow school house", indtil de bygget sig kirke i 1890. De har gjort meget for at beholde det norske sprog, da de hele tiden hadde norsk skole for barnene ved siden av den engelske. Foruten dette har de ydet store bidrag til vor presteskole, St. Olaf College, Augustana College, Diakonissehospitalet i Chicago og Beloit barnehjem og andre anstalter og til missionen. Men til sin egen utvikling og fornøielse har de ikke krævét meget. Kun en liten utflugt nu og da i det sidste til et stevne av Nordfjordlaget.

HOWARD, SYD DAKOTA

Det var i aaret 1880 de første norske ankom til Miner co. for at bosætte sig nordøst for Howard, hvor de dannet det norske settlement, der væsentlig indtil idag har været bebodd av Nordfjordinger.

Indtil denne tid hadde disse frugtbare sletter ligget uopdyrket og været et tilholdssted for bøfler, antiloper og andre vilde dyr, hvis liv stadig var efterstræbt av landets urindvaanere.

De første norske, som jo oprindelig var fra Nordfjord, kom dog ikke direkte derfra, men fra Vernon co., Wis. Av disse skal nævnes: A. A. Henden, sr., Abraham Eide, Anders Ver lo, Anders Devik, Nils Dale, Ole Aaland, Hans Kaarstad, Søren Hauge, Anders Gimmestad, S. A. Tystad, Kristen Hauge, Johannes Langland. — Gabriel Fjellestad kom ogsaa den vaaren eller først paa sommeren, men tok ikke land før senere. Disse kom hertil vaaren 1880. Deres familier ankom først den følgende høst. Vaaren 1881 forøkedes settlementet med 3 familier fra Nordfjord, nemlig: Nils Hegdahl, Arne Eide, Sevefin Johnson, alle med familier. Disse kom ogsaa fra Vernon co., Wis. Av de Nordfjordinger som senere bosatte sig her skal nævnes: R. D. Støve, Harald Grove, Lasse Fjellestad, Abel Remmestad, Peder Bogstad, Ole Loen, Ole Stokke, Peder Rygg, Ole Rye, Gudahl, Didrik Eide, Mrs. Hage, John Aaland, Markus Tystad, Ole Bergheim, Ole Langeland, Reial Lee, Anders Hegdal og Andreas Hegdal, Arne M. Tystad, K. Skaar og Endre Holvik.

Den første som fødtes i det norske settlement var Arne S. Tystad, der blev født den 23de januar 1881. De første som ægteviedes her var brødrene Kresten M. Hauge og Søren M. Hauge. Den første som døde var søn til Mr. og Mrs. Peder Ryg-

I likhet med andre nysettlere har vi ogsaa her oplevd nybyggerlivets besværlighet. Allerede om høsten den 15de okt. 1880 hjemsøktes Syd Dakota av en ualmindelig voldsom snestorm, der hadde til følge at mange av de countyer som i længere tid hadde været bebodd, var der hundreder av kreaturer som satte livet til,' da stormen kom saa pludselig og uventet at redning var umulig.

Det antas at den sne som faldt var ca. 4 fot dyp. Og da de nærmeste byer var Volga og Flandreau, der begge ligger i en avstand av omtrent 45 mil herfra, var transporten av fødevarer og andre fornødenhedsartikler for den kommende vinter en umulighet. Det gjaldt derfor at gjøre bruk av de fødemedler man hadde til sin raadighet paa den bedst mulige maate. De i denne historie først nævnte norske var saa heldige at faa kjøpt av en farmer 7 mil nord f ra Howard 5 smaa hvete-stakke, som kom os til stor hjælp.

De mest almindelige huse, baade vaaningsog uthuse, var opført av torv. Disse var som regel meget varme, især hvad de førstnævnte angaar, da de indvendig var plastret eller kalkvasket. Men da hø var det almindelige brændselmateriale, saa hadde husmoderen foruten matlavning og andre huslige sysler det travelt især om vinteren med at vedlikeholde ilden i kokeovnen. Okser var de almindelige trækdyr. Heste hørte til sjeldenheterne. De som derfor var eiere av et godt hesteteam hadde det som regel travelt med at anwise land for nykommere, der kom hertil for at gjøre bruk av sin hjemstavnsret. Dette var især tilfældet med førnævnte A. A. Henden, som hadde et par heste der var særdeles vel skikket for nævnte øiemed. Han var paa farten sent og tidlig. Prærien var den gang bevokset med tykt høit græs, og det var ikke saa sj elden at prærieilden gjestet vort settlement og truet med ødelæggelse baade aarets avling og andre brændbare gjenstande; men i de fleste tilfælde blev dette avverget. Det hændte ogsaa undertiden, naar man færdedes paa den aapne prærie borte f ra hjemmet, at man fik besøk av oven-nævnte ubudne gjest; og for den der var uvitende med hensyn til maaten at beskytte sig paa, saa det noksaa truende ut.

Med undtagelse av de første aar, da vi oftere var hjemsøkt av tørke og undertiden haglstorme, har vi som regel hat gode avlinger.

Hvad det kirkelige angaar, har vi, omend de første aar meget

sparsomt, stadig hat Guds ords offentlige forkyndelse iblandt os av lutherske prester og sjælesørgere, som enten midlertidig eller som fast ansatte prester har betjent os. Den første offentlige gudstjeneste holdtes den 21de juni 1881 av pastor E. Ruste fra Volga, der var nysettlerne behjælpelig med at organisere en menighet med navnet Nordfjord lutherske menighet. Dette navn blev dog den 2den december det følgende aar ombyttet med Howard menighet. Men da der senere i Howard blev dannet en luthersk menighet, blev menighetens navn for anden gang forandret. Den heter nu Bellevue menighet, og bærer navnet efter Bellevue township, hvor menighetens kirke er beliggende.

Foruden pastor Ruste, der kun to gange fik anledning til at besøke os, har menigheten hat betjening av følgende prester: Blilie, Rogne og Hof stad, der midlertidig betjente menigheten, og M. Sherley, M. Andenes, T. S. Kolste, P. E. Moen og Ditman Larson, der har været fast ansatte prester. Av de ovennævnte er pastor Andenes den som i det længste tidsrum har betjent menigheten, nemlig i næsten 14 aar.

Pastor M. Bjornson, som sidstleden høst (1923) flyttet hertil fra Fargo, N. Dak., betjener ogsaa Betania menighet i Howard, som staar i kaldsforbindelse med Bellevue menighet. Sommeren 1886 blev menighetens kirke opført. Den har i aarenes løp undergaat flere forandringer, til den nu staar der som et prægtig gudshus med basement og andre moderne bekvemmeligheder.

Menighetens kvindeforening, der blev stiftet den 3dje september 1882, har med troskap virket for Guds rikes sak indtil denne tid, og har i høi grad bidraget til at nævnte kirke er hvad den nu er.

Menigheten har ogsaa hvert aar sørget for den kristelige religionsskole. Hr. R. D. Støve var den første der var ansat som fast skolelærer og kirkesanger.

Med megen opofrelse og ved sine alsidige kundskaper og

praktiske dygtighet ydet han menigheten, især i de første aar, mange værdifulde tjenester. ,

Som en sjeldenhet kan nævnes at der er utgaat 5 unge gutter fra nævnte menighet, der allerede virker som lutherske prester i dette land, nemlig Ole Eide, Søren Hauge, David Støve, Johannes Skaar og A. M. Skindlov. Den førstnævnte er for aar tilbake avgaat ved døden. De 4 sidstnævnte er fremdeles prester i den Norsk Lutherske Kirke i Amerika.

I de senere aar er der flere som har flyttet ind til byen, og de fleste av disse tilhører den derværende Norsk Lutherske Kirke. Der lever for nærværende antageligvis 65 Nordfjordfamilier paa landet og 17 i byen.

De som endnu er blandt de levendes tal av dem som kom hit om vaaren 1880 er: Ole Aaland, som bor i Fargo, N. D., Anders Devik, Gabriel Fjellestad og S. A. Tystad. Disse er endnu i Miner county.

Læseren vil behage at merke sig, at ovenstaaende billede av settlementet blev tegnet av en av dets egne indbyggere, hr. Søren A. Tystad, i 1924, at A. A. Henden juniors oplysninger om sine forældre og søskende blev nedtegnet i 1938, og at den derpaa følgende beretning om de enkelte familier i bygden hviler paa meget detaljerte oplysninger samlet i 1914. De oplysninger som stammer fra sidstnævnte aar har den fordel ved sig, at de gir et samlet overblik over indvandringen til dette strøk og pionértiden i samme. Desuten kaster de lys over avslutningen av den periode i vor utvikling som ofte senere har været omtalt som "de normale tider", det vil si dekadens før verdenskrigens begyndelse. -

For at undgaa hyppige gjentagelser kan det her sies en gang for alle, at alle Nordfjordinger som bor i dette settlement er lutheranere. — Listerne over bidragsyderne til *Mindegaven* som overrakte til hjembygden ved en enestaaende 4de juli-fest paa Nordfjordeid i 1920, samt over dem som støttet *skogsaken* med sine bidrag i 1930 — en gave som med gripende festlige høitideligheter overrakte i Maaløy ved Nordfjordlagets skogsakskomite den 13de juli samme aar — viser med al ønskelig klarhet, at man ved Howard ikke har glemte sine ættefrønder hinsides havet.

A. A. Henden, jr., fortæller følgende om sin far, som. vi her for at undgaa forveksling av far og søn faar kalde A. A.

Henden den ældre. Sidstnævnte kom fra midtre Nordfjord som ung mand, opholdt sig ved Viroqua, Wis., fra 1869 til 1880 og blev der gift med Anna Marie Peder son, som var født her i Amerika i 1855 og var 5 aar yngre end han. I 1880 samlet han alle de Nordfjordinger. han kunde faa med sig og drog vestover til Miner co., S. D. Det var en lang tur, henimot 400 mil vestenfor settlementet ved Rising Sun og Viroqua, Wis. Jernbane blev ikke bygget vestover prærien ved Madison og Howard før i 1881. — Han forsynte sig godt med land — 5 kvarter, sies der, og Henden township — 107 — blev opkaldt efter ham. I 1884 gjorde han en reise til Norge og bragte med sig mange emigranter fra sin fødebygd. Dette bidrog ganske betydelig til at gjøre settlementet til et Nordfjord-settlement. Henden-familien seiv kom med ti den til at utgjøre en ikke ringe fraktion av bygdens samlede befolkning. A. A. Henden den ældre og hans hustru hadde nemlig 17 barn, av hvilke vistnok 9 døde i en ung alder, men 8 er endnu ilive, 6 sønner og 2 døtre. Døtrene er begge gifte: Oline (lærerinde) med Almer J. Steen, nu bosai i Seattle, og Emma med Arne Gimmestad i Howard. Av sønnerne er A. A. Henden, jr., den ældste, og han har været gift to gange. Han søkte i sin ungdom at erhverve sig litt lærdom, fik "second grade certificate" som lærer, blev "clerk of court" og har været medhjælper, lærer og søndagsskolesuperintendent, desuten "assessor" i Howard. Av beskæftigelse ellers er han "dairyman". Han tjente som viceformand i Nordfjordlaget fra 1928 til 1934. Av hans brødre bor Benjamin i Viroqua, Wis. Han er gift og av bestilling politibetjent. Han deltok i verdenskrigen som medlem av et maskingevær-kompani. Adolf var ogsaa indrullert i armeen, men synes ikke ha reist lenger end til Brookings, S. D. Han har tjent i townstyret i Forbes, N. D. Fridtjof er medlem av byraadet i Wentworth, S. D. En anden bror, Arne, var soldat i 9 aar; døde i California. — Blandt settlementets grundlæggere var altsaa Anthon A. Henden den ældre en av de ledende mænd.

I det følgende meddeles utdrag av oplysninger samlet i 1914: —

Gabriel M. Hauge kom fra Gloppen i 1893. Han var født i 1845. Han blev gift med Brite Hauge i 1871. Barn: M. G. Hauge, Søren Gabriel (nu, 1939, prest i Hawley, Minn.) og

Elias G. Hauge. En av hans brødre, Kristen, Howard, er død; Søren, død paa vestkysten; en søster, Mrs. Søren Tystad, er ogsaa død. — Deres søn, Elias G. Hauge, optok farmarbeida paa sin fars eiendom ved Howard.

Carl Hauge, født i Gloppen den 2den april 1893, kom til Amerika i 1912 og bosatte sig i Howard, hvor han fremdeles bor. Han tjente som menig i verdenskrigen. Gift med Anna Lote i 1920. Hun var født paa Lote av forældrene Lars Lote, født Skeistrand, og Brite, født paa Eikenes. Hun kom til Amerika i 1914 og blev gift med Carl Hauge i 1920. De har en søn, Lyle, som blev født i 1927. — Carl Hagues far, Ola Hauge, var født paa Berge i Gloppen, og hans mor Johane, var født paa Gloppestad. — Carl Hagues bror, Johan, bor paa Sandane i Gloppen.

Abraham Anderson, Wentworth, S. D., født paa Rake i indre Nordfjord, kom til Amerika i 1874. Han reiste tilbake til Norge og giftet sig med Oline A. Rake i 1877. De fik 9 barn. Hans far kom til Amerika i 1877 og døde i Lake co., S. D., i 1902.

R. D. Støve kom til Amerika 21 aar gammel i 1872, bodde i 2 aar i Grant co., Wis., ved St. Olaf skolen i Northfield, Minn., i 1[^] aar, i Crawford co., Wis., i 4 aar og siden i S. D. Før han forlot Norge hadde han frekventert Stord skolelæferseminar. Blev gift med Marthe Hegdal i 1876. Deres ældste søn var David Stoeve, nu (1939) formand i N. Dak. distrikt av Den n. 1. kirke i Amerika. Foruten ham hadde de tre sønner og fem døtre. Som navnet viser, stammet Støve fra den dengang avstængte bygd Breim. Han blev farmer, skolelærer, kirkesanger og legislaturmedlem. I 1914 var hans eiendom værdsat til \$9,000. Hans aarlige indtægt anslog han seiv til \$1,500 og utgifterne til \$1,000. — Agnet Fjellestad, Howard, S. D., og Gyda Sindre i Nordfjord var hans søstre. — Settlementets menighet viste sin agtelse for Støve ved at reise en vakker støtte paa hans grav (1924).

B. N. Gimmestad fra Gloppen kom direkte til Howard, S. D. Ogsaa han hadde frekventert Stord lærerseminar. Hans far var Nils O. Gimmestad, en av Gloppens kommunes mest benyttede mænd. Dennes bror var Kristen O. Moen, ogsaa en bekjendt mand i bygden. — B. N. Gimmestad blev gift med Ane Lassedatter Fjellestad og fik i aaret 1900 med hende søn-

nen Lewis N. Hun var 7 aar ældre end Bertel og hadde været gift før. I sit første ægteskap (med Hauge) hadde hun 3 barn. — Bertel N. Gimmestad sikret sik en kvart land, hvis værdi like før verdenskrigen ansloges til \$75 pr. acre.

John M. Aaland utvandret 39 aar gammel i 1886 og slog sig ned som farmer i Miner co., S. D. Han kom hit med sin familie; han blev nemlig gift med Larsine Henden i 1873, og deres 4 barn var født i Norge. Av hans brødre bodde i 1914 Rasmus og Anders i Soldiers Grove, Wis., Ole i Fargo, N. D., og Mons i Tacoma, Wash. John M. Aalands ældste søn, Mons J., blev født paa Aaland. Han var ugift i 1914. Hans bror Christopher derimot hadde da været gift i 3 aar og hadde 2 barn. Hans hustrus pikenavn var Hulda Knudtsen. Hans søster Kari blev gift med Josef Abrahamson i 1899, og de har 2 sønner. Hendes næstældste bror, Knut, var blot 4 aar gammel, da familien kom til Amerika. I 1909 blev han gift med Gertie Abrahamson, og de har 3 barn.

Ændre J. Holvik kom til Amerika fra Gloppen i 1870, bodde i 10 aar i Crawford co., Wis., 10 aar i Lake co., S. D., og senere har han været beskæftiget som farmer i Miner co. I 1882 indgik han i ægteskap med Rakel Holvik, som i 1871 kom til Faribault co., Minn.; blev der i 7 aar, derfra i Lake co. i 11 aar, og flyttet derefter til Miner co. Hun har flere søskende i Madison. Av hans søskende bor en paa West Prairie, Wis., en i Rutland, S. D., og to i Howard.

Peder Bogstad kom til Amerika i 1869, bodde i 12 aar i Wisconsin og flyttet derpaa til settlementet ved Howard, hvor han blev farmer. Han er ugift.

Oline Rand blev født i Lake co., datter av farmeren Anders Rand, flyttet til Howard, gift med Adolf Clemetson i 1904. De har 3 barn. Hun har 6 søstre og 4 brødre i dette settlement.

Harald Grove kom som 18-aarig ung mand fra Opstryn i 1878, tilbragte 4 aar. i Faribault co., og resten av tiden som farmer i Miner co. Han fik sig en strynejente til hustru, 4 aar efter at han kom hit, — Laurentse Jørgensdtr. Thunold. Ogsaa hun tilbragte et aar i Faribault co. før hun drog vestover. De har 8 barn.

Andrew R. Gudahl, Oldham, S. D., forlot Stryn i 1880, tilbragte to aar i Faribault co. og drog saa Videre vestover. Han blev gift med en viss Aase, hvis pikenavn ikke er opgit, som skjænket ham .9 barn. Han oplyser at hans eiendom er værd \$20,000; indtægterne beløper sig til \$2,500, utgifterne \$2,500.

Peter Gudahl, hans bror, ogsaa i Oldham, S. D., født i Vardal, kom

til Minnesota i 1880 og bodde der i 2 Va aar før han reiste til S. D. Gift med Tina Aleta Fosheim i 1906. Hans bror Rasmus bor i Howard, likeledes hans søstre Malene Stokke og Ingeborg Johnsen. En tredje søster, Anna Jackson, bor i Oscar, N. D. — Peter Gudal var i 1914 en meget velstaaende mand. Han hadde 466 acres land, værdsat til \$75 pr. acre, altsaa \$34,950, og "personal property" \$10,000. Aarlig indtægt \$5,000, utgifter \$2,500.

Mrs. Inger Hanson, datter til Didrik Eide, født paa Fjellestad i Gloppen, kom til Howard i 1884, blev gift med Clifford Hanson i 1912. Brødrene Erik og Iver bor i Howard, likeledes hendes søster, Mrs. Mathias Eide. Kari Eide bor i Northfield, Minn.; Mrs. Johanne Ekman, i Minneapolis.

Ole Bergheim fra Breim kom til Crawford co., Wis., i 1880, blev der et aars tid og reiste saa vestover til Howard. Tre aar senere blev han gift med Oline Bergheim. Deres 7 barn har alle Howard som sin adresse. Han hadde 7 søskende. En av disse var den veltalende, nu for flere aar siden avdøde advokat Nils Bergheim i Little Falls, Minn.

Mathias L. Bergseth fra Indviken utvandret i 1892 og flakket videnom før han slog sig til ro: Crookston 10 aar, Belview 2 aar, Seattle, Wash., 2 maaneder, Minneapolis 3 aar, Brownsville, Minn. 3 aar, og endelig farmer ved Howard. Gift med Kari Roset i 1900. Har 4 barn. Har en bror og en søster i Howard. Broren heter Ludvik, utvandret i 1893, og har syslet med farming i alle disse aar. Han har 200 acres land.

Anders E. Devik fra Gloppen var 12 aar gammel da han i 1868 kom til Vernon co., Wis. Der blev han i 11 aar og reiste saa vestover. Giftet sig med Ole Tystads datter Anne i 1894. De har 6 barn. Hans far Eilif døde i Miner co.; hans mor Anna, født Hobe i Gloppen, døde i Lake co. Devik oplyser at han har 480 acres land.

Erik Eide blev født paa Fjellestad i Gloppen og reiste 8 aar gammel til Howard. Han blev farmer og giftet sig i 1898 med Sophie Tystad. De har 7 barn. Mrs. Eide blev født paa Hauge og kom som spædbarn til dette land i 1879.

Mathias Eide blev ogsaa født paa Fjellestad i Gloppen. Han driver grundeidomsforretning. Han tjente som "clerk of court" fra 1905 til 1908. I sidstnævnte aar blev han gift med Thora Johnson. De har en søn og en datter. Hans søskende er nævnt ovenfor. G. L. Fjellestad fra Gloppen var 20 aar gammel da han i 1880 steg iland i Philadelphia. Han blev farmer, giftet sig med Agnet Støve i 1888. De har 5 barn. De fleste av hans søskende bor fremdeles (1914) i Glop-

pen. Broren Lasse og søsteren Anne L. Gimmestad, i Howard.

Lasse L. Fjellestad, født i Gloppen i 1869, utvandret i 1888, bodde i Miner co., S. D., i 6 aar, i Canton, S. D., i 3 aar og fra 1897 atter bosat i Miner co. Han er snekker og farmer og har i mange aar været trustee i Bellevue menighet. Har desuten tjent som township supervisor i længere tid. Gift med Eva Lefdal i 1902. Barn: Leif er lærer; Esther, Mrs. Harley Riden; Ida, Mrs. Phillip Burke; Mable, Mrs. Ernest Hauge; Herman, gift med Bertha Dyvig; Lila, Victor, Manly. —

L. L. Fjellestad og hustru har en farm paa 400 acres. > aar var 4 av deres barn ved Augustaha College. Deres 4 døtre har tjent som lærerinder. Deres ældste søn er nu skolesuperintendent i Astoria, S. D. De tre andre sønner gjør det godt som farmere.

Mrs. Daniel Førde, Wentworth, S. D., hvis pikenavn var Malene Sæten, født paa Kirkeide i Stryn, kom i fjortenaarsalderen til U. S. i 1880 og blev gift med Daniel Førde i 1893. De hadde 3 sønner og en datter. Mrs. Førde døde i 1906. Familiens eiendom, 440 acres, værdsat til \$75 pr. acre.

Gjert Gloppestad, Gloppen, kom 18 aar gammel til Howard i 1912. Hans 7 søskende er endnu i Norge.

Arne K. Hage kom til Howard i 1884 og slog sig paa f arming. Giftet sig med Anna Malene i 1902. Fem barn.

Martha Hauge, født Martha S. Tystad, Miner, N. D., blev gift med søhdfjoringen Peder Hauge i 1902.

Mons Gabrielson Hauge utvandret fra Bergen i 1892 og begyndte jordbruk ved Howard. Han ægtet Aletta K. Hauge i 1896. Han var da 24 aar gammel, hun 17. Begge var født paa gaarde som kaldtes Hauge, han paa Hauge i Gloppen, hun paa Hauge i Bremanger. De har 8 barn, 6 sønner og 2 døtre.

Mons og Elias Hauge er pastor S. G. Hauges brødre. Mons synes efter de foreliggende opgaver at være en velstandsherre. Han har en sektion land værdsat til \$40,000 og en aarlig indtægt av \$3,000, mens hans aarlige udgifter er sat til \$1,000.

Hegdals-folkene kom forholdsvis tidlig til Amerika. Nils H. Hegdal utvandret i 1871. Han stod da i sin aller kraftigste alder, 24 aar. Han giftet sig med Brite Holvik i 1874. De fik 9 barn, 3 sønner og 6 døtre, saa der blev med tiden god hjælp med arbeidet baade i huset og ute paa farmen.

Fra Indviken kom ogsaa Andreas Hegdal. Han kom netop da han var blit myndig — i 1878. Ogsaa han blev gaardbruger. Otte aar efter sin ankomst blev han gift med Anna Rake. De satte i aarenes løp mange oljekviste ved sit bord: 5 sønner og 3 døtre.

Anders L. Hegdal kom til Amerika 20 aar gammel i 1872. Jordbruk laa ogsaa for ham, men han har ikke nedtegnet noget som kan gi os underretning om, hvorledes det har gaat ham i denne livsgjerning. Han nævner blot, at han blev gift med Kari Hegdal i 1881, og at de har 4 sønner og en datter.

Lars A. Hegdal, født i 1885, blev farmer. Han giftet sig i 1911 med Eli Støve, og i 1914 hadde de 2 barn. Hegdal hadde dengang 4 brødre og en søster i nabo-settlementet ved Madison, Lake co., 20 mil østenfor Howard.

Anna Jensdatter Hegdal blev født i Daviken i 1886 og kom hit i 1912. Nils Hegdal i Howard var hendes farbror, likeledes Jacob H. Hegdal i Madison.

August G. Helseth, Rutland, S. D., var født i Faribault co., Minn. I 1907 gift med Anna Anderson Rake. En søn og to døtre. Han har lagt sig til adskillig mere land end “den stripe jord han skygger over”; han har nemlig 560 acres ialt; hjemmefarmen 160 acres. Det later sig formode at han i 1914 hadde eiendom for \$42,000.

Mrs. Ingeborg Jukam, født paa Gloppestad i Gloppen, kom hit i 1887. Hun var da 23 aar gammel, I 1898 giftet hun sig med Ole J. Jukam. Seks barn: 2 sønner og 4 døtre. John Gloppestad i Howard er hendes bror og Mrs. Ane Dale hendes søster.

Andrew A. Helseth (oprindelig Endre) kom hit fra Sandane i Gloppen i 1871, opholdt sig i Faribault co., Minn., i 8

aar og begyndte da at f arme i Lake co., S. D. Han fortsatte dermed til 1910. Har nu (1914) butik i Rutland og eier fremdeles meget land. Han giftet sig med Oline J. Holvik i 1883. Hadde 8 barn, 4 sønner og 4 døtre, En av gutterne og en av pikerne døde, mens de var smaa. Han oplysef at han eier 480 acres land, av hvilket 160 acres er opdyrket og værdsat til \$100 pr. acre. r

Mrs. Kari Johnstad, datter til Mons Monson Algjeld, oplyser, at hun kom til Amerika i 1869 til Faribault co. omkr. 14 aar gl., at hun driver farm seiv, da hendes mand, Knut Johnstad, med hvem hun blev gift i 1877, blev dræpt av Jynet den 22de juli 1894. Ay deres 6 døtre er to gifte. En av deres 2 sønner bor i Duluth, Minn. Hun har 160 acres land, værdsat til \$85 pr. acre. Sivert, en. av hendes brødre, flyttet helt ut til Hoquiam, Wash.

Ole Johnsen Langeland, født i 1851, utvandret med kone og barn da han var 30 aar gammel, og har hele tiden siden drevet farm ved Howard. Han oplyser, at han tjente som menig soldat i Norge, blev gift med Mari Mikkelsdtr. Hopland i. 1877, at de har 4 døtre og 5 sønner, alle nu voksne, og at hans far var J. S. Hatlelid, gaardbruker paa Nordfjordeid. Mrs. Langeland fortæller, at hendes farbror reiste til Amerika omkring 1860, og at han døde av kolera i Chicago nogen aar efter sin ankomst hit.

Synneve Langeland, Anton Hendens datter, forlot sit fædreland i 1876 og steg iland i Philadelphia. Hun tilbragte først 21/2 aar i Wisconsin og fortsatte derpaa reisen til Miner co., S. D. Der giftet hun sig med Johannes J. Langeland allerede i 1879. Av deres. 9 barn er 5 døde.

Paul Lee var født i Daviken i 1843, utvandret i 1875, tilbragte 11/2 aar i Michigan, 5^ aar i Wisconsin, og den følgende tid har han syslet med farming ved Howard. I 1881 blev han gift med Marthe Moldestad, men hun døde allerede i 1883. Fire¹ aar senere indgik han i ægteskap med Marthe Holvik. Barn: Abraham og Martina, henholdsvis 31 og 26 aar gamle i 1914.

Martin Lee, Winfred, S. D., er født i Miner co. og driver farm der. Hans forældre var Paul A. Lee, farmer, født i Daviken i 1843, og Marthe Holvik, født i Gloppen i 1842.

Ole A. Loen var omkring 20 aar gammel, da han i 1881 kom til Blue Earth City, Minn. Aaret efter bar det vestover til Dakota, hvor han siden har ernæret sig som farmer. Han har v^ret gift to gange, første gang med Anna A. Rake i 1882, og sidste gang med Rakel A. Rake, i 1892. Første ægteskap velsignedes med 5 barn, det

andet med 3. Paa farssiden stammer han fra Nesdal i Lodalen. Han skriver lunt om sine formuesomstændigheder og ydelser til veldædige øiemed: "Har 313 acres land værd \$65 pr. acre eller omkring \$18,000. Aarlig indtægt meget forskjellig, fra ingenting til \$2,000. Utgifter laante av de gode aar og betalt i de daarlige og kom ut omtrent iven." Om ydelser til kirkelige skoler o. l. sier han: "De har faat litt hvert aar, men ikke saa svært meget." Hans hustru Rakel fortæller, at hendes far var Arent Rake, at hun 25 aar gammel kom til Wells, Minn., i 1888, tilbragte 1% aar i Faribault co. Og drog saa ut til Dakota, hvor hun blev gift med Ole A. Loen, som ovenfor nævnt, og skjænket ham 3 sønner. Den velkjendte Arent A. Rake, Rake, Ia., er hendes bror. Om sine finansielle affærer sier hun: "Har bare høns. Vet ikke hverken om indtægter eller utgifter."

Anders R. Myklebust er breimning; kom hit 29 aar gammel i 1906, tilbragte sommeren ved Bristol, Day co., S. D., de 4 følgende vintre paa homestead i Meade co., og de følgende aar i Howard. Hans beskæftigelse har været skolearbeide og farming. Han hadde i Norge gjennomgaat Voldens privatseminar, blev uteksaminert i 1901. Eier homestead i Meade county, Syd Dakota.

Th. Olson (Tystad) født i Gloppen i 1846, kom 26 aar gammel til Vernon co., Wis., og i 1880 til Lake co., S. D. Han hadde nemlig en bror, Olaus, i Vernon co. og en anden bror, Markus (Tystad) i Miner co. Hans første hustru, Ingeborg Flo, døde fra ham; han blev siden gift med Christina Rake. To barn, 160 acres land værdsat til \$100 pr. acre.

Anders Pederson (Yttreide) forlot Stryn i 1884, 37 aar gammel og har helt siden den tid været farmer ved Howard.

Sam (Søren) Raad kom fra Breim i 1888 og begyndte da som 18-aars gut arbeidet paa farmen. I 1899 giftet han sig med Agathe R. Frøistad. De har 7 barn. Mrs. Raad var ogsaa født paa Breim og kom hit 21 aar gammel i 1887. I 1914 hadde familien en eiendom værdsat til \$20,000. Aarlig indtægt \$1,500; utgift \$500.

Ole Rand, født i Lake co. i 1884, har nu (1914) været farmer i Miner co. i 17 aar. Giftet sig med Mina Tystad i 1907. Fire sønner. Hendes far var en av de første settlere ved Howard — Søren A. Tystad.

Peder Christoffersen Ryg, Winfred, S. D., kom derut direkte fra Ryg i Gloppen, 29 aar gammel, i 1880. Farmer. Gift med Bertha Egge samme aar. Hun var ankommet aaret før. De har en søn og tre døtre.

K. J. Skaar ankom fra Stryn i 1884, blev gift med Caroline Ytreeide i 1910. Hun kom til Wells, Minn., i 1893, 32 aar gammel og forblev der i 17 aar. Hun opgir som sin eiendom 160 acres land.

Søren Arnesen Tystad har allerede været nævnt i flere forbindelser. Født i Gloppen i 1849, kom han til Wisconsin i 1879 og blev der et aar. Kom til Miner co., S. D., i 1880 og blev farmer og snekker der. Blev gift med Marie M. Hauge det aar han utvandret, men efter 14 aars ægteskap døde hans hustru. De hadde 7 barn. Det yngste a*v disse var 20 aar gammelt i 1914.^f

Ella Striegel, Miner, N. D., er en av S. A. Tystads døtre. Hun blev gift med Johan Striegel i 1912. Arne Tystad i Howard er hendes bror. Han var det første norske barn som blev født i Miner cb. Han er farmer, blev gift med Helena Aaland i 1906 og har en søn og to døtre. Hans bror, Mons Tystad, født i 1893, blev fnaskinist, graduerte fra høiskolen og frekventerte et college et aar. Tjente i militsen i 2 aar.

Johanne Devik, født i 1850, kom til Viroqua, Vernon co., Wis., i 1868. Reiste siden til S. Dak. Gift med Marcus Tystad. Hun har en bror, Anders Devik, i Howard.

Oline Bergheim, født Bogstad, født 1856, utvandret 1883, gift med Ole Bergheim 1884, har 4 sønner og 3 døtre. Mrs. Peter Ryg, Clinton, Minn., og Mrs. Marie Gauthum, Nunda, S. D., er hendes søstre. Driver med farming.

Didrik O. Eide, fra Gloppen, kom til Henden twp., Miner co., i 1884, tok sig 160 acres land, giftet sig med Marie Seime i 1892. De fik 4 sønner og 3 døtre. To av døtrene er gifte. Den ældste søn, Ole, blev prest (i 1905). Erik (død 1938) tjente en tid i skolestyret, og Mathias blev county chairman, statssenator og postmester. Didrik tjente som klokke og søndagsskolelærer.

Brynild A. Raad fra Gloppen utvandret i 1875, kom først til Wisconsin og derfra i 1879 til Lake co., S. D. Tok homestead og "tree claim", altsaa 320 acres. Gift med Gunhild I. Seime (1879.?). Fik 4 sønner og 2 døtre. En av sønnerne døde som smaabarn. Sønnen Iver hvervet sig i krigen, men forblev her i landet. Anders er i skoleog townstyret. Han er trustee i menigheten. Iver er i forretning. Clara ved et college 3 aar, Caroline, 3 aar ved et akademi — lærerinde til 1921.

Arne Tystad, født 23de januar 1881. Hans forældre, Søren og Marie Tystad, hadde da været her i 2 aar. Tystad er snekker av haandverk. Han tjente som "clerk of court" fra 1ste jan. 1917 til 1925. Gift med Helen — den 2den jan. 1906. Barna er: Stanley, Audrey, Myrtle, Virginia, Wilda, Arne,; Noel — alle fødte i Howard mellem 1909 og 1923.

Mrs. O. Stokke, Howard, S. D., hvis pikenavn var Malene Rasmusdtr. Gudahl, blev født paa Gudahl i Opstryn den 10de august 1864. Hun utvandret med sine forældre i 1880, og tilbragte en tid i Faribault county, Minnesota. Hun blev gift med Ole Olsen Stokke den 10de april 1884. Deres hjem Howard, S. D. Hendes morfar er den Rasmus Skaare som i lang tid har drevet hotel paa Skaare og paa Videsæter, steder som er vel og fordelagtig kjendt av hundreder av hendes sambygdinger i Amerika.

Nordfjordlagets stevne holdtes i Howard i 1924. Fremmøtet var omkr. 3,000. Historikeren Jacob Aaland og kunstneren Jon Rosenlid var lagets gjester. Formand David Stoeve, pastor S. G. Hauge og professorerne Erik Hetle og J. A. Holvik, alle at regne som egnens sønner, var tilstede og bidrog til at kaste en i høi grad festlig glans over det vellykkede stevne.

* * *

WESSINGTON SPRINGS, SYD DAKOTA

Navnet Wessington Springs klinger godt, og denne klang synes ha øvet en ikke ringe indflytelse paa landsøkerne i Syd Dakota i begyndelsen av ottiaarene. Seiv om stedet liggei mere end 50 mil vestenfor Howard, kom dog de første Nordfjordinger i samme aar til begge disse steder. Wessington Springs hadde ogsaa i virkeligheten nogen fordele at byde:

der var en liten bæk som hadde sit løp gjennem prærien der, og langs efter denne bæk maa der ha været litt skog; ti det fortælles, at den første Nordfjording som slog sig ned der, bodde i et tømmerhus den

første vinter han var der. Dette var for ham av ikke ringe betydning; ti det var den for sine frygtelige snestorme og sin forfærdelige kulde berygtede snevinter 1880-1881, som stod for døren, da han flyttet ind i dette hus. Man den var Kristian Anderson Sølberg. Han var utvandret fra Indvikens prestegjeld i 1868, og hadde tilbragt 9 aar i Crawford co., Wis. Han var kommet dit med sin kone Abelone O. Verlo og 6 barn, sønnerne Anders, Ole og Rasmus, døtrene Kari, Oline og Johane. Han eiet farm der; men han flyttet dog til Iowa, hvor han kjøpte sig en farm og bodde der \ til 1880. Da satte han kursen for Wessington Springs. Her laa landet aapent for ham; og hvis han vilde benytte sin tredobbelte ret, homestead, træplantning og "preemption", saa kunde han sikre sig 3 kvarter land. Sin homestead kunde han faa paa de bedste vilkaar, nemlig ved at bo paa den en viss tid og betale nogen faa dollars; træplantningen fordret en masse arbeide og ikke liten insigt, 10 acres plantet skog av en viss størrelse for en kvart land. I Syd Dakota var det ingen let sak at betale for landet paa denne maate. Den tredje ret var ens "preemption" ret: at bo paa landet en viss tid og betale \$1.25 pr. acre. Den som kom i pengelaanernes klør i sin første nybyggertid hadde i regelen vanskelig for at komme løs. — Større familier kunde sikre sig en masse land, og de levet da ofte i det haab at de skulde faa solgt noget av det til en bra pris til saadanne som kom senere. Dette haab viste sig da ogsaa i regelen at være vel grundet.

Sølbergs sønner reiste næste aar en 7-8 mil sydøst over prærien fra Wessington Springs og valgte sig det land de syntes bedst om. Og de forsynte sig godt. Mange av de Nordfjordinger som fulgte i deres fotspor bosatte sig ogsaa østenfor Wessington Springs. Da jernbane blev anlagt vestover fra Woonsocket, blev der bygget en liten by der som kaldtes Lane, og denne maa ligge méget bekvemt til for Nordfjordingerne der i egnen; ti en av mine kilder, Peder J. Solberg, kalder den "vor by". — Om landet blev der en rift som viser at man led av den bekjendte "land hunger" — hver mand maatte mindst sikre sig et baroni og om mulig bli eier av alt han saa.

— Anders J. Moldrem kom i 1881. Det følgende aar kom Steffen Endal og kone Agnete J. J. Bruland, likeledes Anders Davig. Disse kom fra Nebraska. I samme aar kom John J. Davik og hans brorsøn Peder, bror til pastor C. A. Seime og hustru og en datter og to sønner fra Wisconsin samt Ole T. Saarem, som hadde kone og 4 barn, datteren Andrine og sønnerne Tom, John og Berent. Siden fik de to sønner til. Ole R. Solberg, et søskendebarn av ovennævnte Anders C.,

og hans familie ankom det aar. Ogsaa disse kom fra Ferryville, Wis. Seime-familien og Saarem-familien er nu (1939) borte. John Seim er død. Han hadde 3 brødre. To av disse bor nu i den vestre del av Syd Dakota. Av Endalfamilien er John paa hjemmefarmen. Hans bror Alfred bor i Perkins co., S. D. Søsteren Agnete er gift med Einar Drageseth og bor i vestre S. D. Julius bor i Minnehaha co.; en søster, Johane, er gift med Peder Lillehaug og bor i byen Lane.

Balser Lillehaug kom til dette settlement fra Nebraska i 1885. Han var da gift med Andrea Nord, og de hadde en søn. Siden fik de 4 sønner og en datter. Denne blev gift med Martin Bujerd fra Kjølsdalen. Hun er nu enke og bor med sin datter i Sioux Falls. Lillehaug-brødrene bor endnu i settlementet untagen Bertel, som bor i Omaha, Neb. I 1883 kom Kornelius Bruland med hustru, født Oline Fløtre (fra Breim) og deres datter hit fra Newman Grove, Neb. I 1890 flyttet de tilbake til Nebraska. Siden kjøpte han sig farm i Washington og flyttet dit ut. Der døde han for nogen aar siden. — Hans svoger, J. Fløtre, kom ogsaa til Dakota i 1883. Han var gift med Anne Lyslo og hadde en datter. I 1902 reiste han og mange andre fra strøket ved Wessington Springs til Riley, Alberta, Can. Hans svoger Bent Lyslo kom ogsaa fra Nebraska i 1883. Han blev gift og reiste med kone og barn til Canada i 1902. Nils Nilsen Sølberg kom fra Norge i 1889. Han var gift med Eli Røberg og de hadde 5 barn. Reiste til Canada 1902.

Peder J. Davik og hans bror Martin satte ogsaa kursen nordover i 1902. Peder er gift med Nils Solbergs datter. Peder Jerde fra Nordfjordeid blev gift med datter til Bent Lyslo. De var nogen aar i Canada og reiste saa tilbake til Norge. — Jørgen Davik kom hit fra Norge i 1885 og hadde da 3 voksne barn, Brita, Josef og Sameline. Deres yngre barn, Peder, Martin og Rasmus, blev konfirmert her. Jørgen Da-

vik og hans kone er begge døde for længe siden. Josef er gift med Kristine K. Sølberg og bor i Lane. Brite var gift med Rasmus K. Solberg. Hun er nu enke og bor i settlementet i nærheten av sine sønner. Sameline var gift med Anders K. Solberg, men døde ung. Den yngste av deres barn, Julius, bor nu paa sin onkel Josef Daviks farm.

A. J. Moldrem var gift med Oline K. Sølberg, og de hadde 7 sønner og 2 døtre, som blev voksne. Josie Moldrem er gift med Oscar Rothi, bror til ovennævnte Ole i Miner co. og farmer der. Déres sønner Oscar og Albert var i armeen under verdenskrigen.

Peder og Hans Endal. Peder gjorde tjeneste i armeen; men Hans kom hit nogen aar efter krigen. De er begge farmere. Deres bedstefar, Lars Endal, var fra Daviken.

Peder Rothi reiste til Amerika i 1881, bodde først i Turner co., og kom saa i 1882 til Jerauld co. med sin hustru og sine barn Ole og Andrea. Hans svigermor var Agnete Berge fra Utvik. Hans hustru var Anette Ytrehorn fra Horninda.1. Andreas Rothi, svigersøn til Peder, bor nu paa farmen. — Ole Rothi er farmer, har 2 sønner og en datter. Hans svoger, Andreas Rothi, har 2 sønner og 3 døtre. — Om Peder og Balser Lillehaug nævnes, at de tok homestead og blev boende der til i 1892, i hvilket aar Paul flyttet til Bigstone, Minn., og Peder et par aar senere til Mille Lacs, Minn. De blev begge gifte i dette settlement.

Min hjemmelsmand for rigtigheten av de ovenfor meddelte opplysninger om Nordfjord-familier ved Wessington Springs er Peder J. Solberg. Han reiste hjemmefra i 1883 og kom direkte til Jerauld co., S. D. Han kjøpte en kvart land for \$600. Senere blev han eier av 320 acres til, dels ved kjøp og dels ved arv efter en ugift bror. Han er nu enkemand og har ingen barn. Hans hustru var Tora Kvile fra Breim. Da han kom til Amerika hadde han \$25 i lommen. Nu eier han 3 kvarter land og har "litt i en bank." — Den bror, som han fortæller han fik arv efter, var Ole J. Solberg. Han kom til Crawford co., Wis., 20 aar gammel i 1874. Der bodde han i 21/2 aar' Derefter reiste han til Boone co., Neb., og tok sig homestead. Han opholdt sig der til 1883, da han med hester og vogn kjørte til Jerauld CQ., Dakota. Han solgte sin farm i Neb., kjøpte 3 kvarter i dette settlement og blev der til sin død,

1904. — En anden bror var Kornelius J. Sølberg. Han kom til Ole Solberg, da bosat i Nebraska, arbeidet paa farm, paa jernbanen og endelig med skogarbeide i New Mexico og Arizona. Paa sidstnævnte sted blev han pludselig syk og døde der 21[^] aar gammel i 1882. — En anden bror, Anders, reiste til Amerika i 1880. Ogsaa han reiste til Nebraska. Han hadde sin forlovede med sig, Martha Kaarstad. De blev gifte efter nytaar 1881 og reiste den følgende sommer med okseskyds til Wessington Springs. Han tok sig "preemption" land, og som de fleste andre nybyggere der i egnen bygget han sig et torvhus. I december samme aar fik de en søn, John Andersen, som man har ment var det første hvite barn født i Jerauld co. I 1892 solgte Anders sin farm og flyttet til Lawrence co., Tennessee, "hvor der var noget opskrydt land." Der bodde han i 7 aar og satte overstyr alt han hadde med sig fra S. Dak. Landet var nemlig daarlig. Han slog sig derpaa ned i Minnesota i 2V[^] aar og reiste saa til Leeds, N. D., hvor han leiet en farm til 1904. Da kom han tilbake til S. D. og overtok sin bror Oles farm. Hans "wanderlust" hadde imidlertid gaat ham i blodet, saa han i 1911 drog nordover til Richland co., N. D., nær Wyndmere. Der døde han i 1921. Han var gift to gange. To av hans sønner av andet ægteskap bor nu paa hjemmefarmen, en bor i nabolaget og en i byen. Den yngste bor i Hood River, Oregon.

I en beretning om dette settlement skrevet i 1913 er der en del ting som anskueliggjør nybyggerlivet i dette strøk, og som derfor tas med her. Peder Roti fortæller, at han i 1881 kom med kone og barn til Turner co., S. D., og bygget sig et litet vaaningshus, i hvilket de bodde den følgende vinter. Ut paa høsten 1882 drog han avsted til Jerauld co. med kone og 2 barn. Han tok huset med og desuten 2 kjør, 2 kalve, 2 svin, 8 høns og 40 bushels poteter. Da begyndte, sier han, "en glimrende tid, litet at æte og intet at brænde og pungen næsten tom. Marken var avbrændt paa mange mils avstand." Han fortsætter: "I ca. 23 aar var jeg i besiddelse av i/2 aktion land, men i 1910 solgte jeg landet til min datter og svigersøn og har føderaad av landet for mig og min kone saalænge vi lever." Han legger for dagen et i sandhet sønlig sind i sin omtale av sin far: "Min far, Peder Andreas Jensen Roti, var bødker av fag, men arbeidet forresten i alle ærlige erhvervsgrene, som kunde bringe noget. Saaledes var han god bygningsmand, smed, vognmaker, hornskjærer og kambemaker, og alt hvad han gjorde var første klasses arbeide; og al sin yderste flid la han for dagen for familiens velvære baade i timelig og ikke mindst i aandelig henseende. Velsignet være mine forældres minde!"

r Pastor C. A. Davik, Hoboken, N. J., fortalte mig for 12 aar siden enkelte ting, som utfylder billedet av Wessington Springs og det paa en helt fortreffelig maate. Efter at ha fortalt, at han sammen med sin ældre bror og sin ældste søster kom herut i juli 1885, nævnte han at Jørgen Davik med familie kom f ra Norge samme sommer. Hans egne forældre og tre søskende kom dog først det følgende aar. "De økonomiske forhold var uhyre vanskelige og trange. Midler til at begynde at faa opdyrket landet var smaa, lønnen var liten for dem som skulde arbeide for andre; men folket var arbeidsomt og tilfreds. De forstod, at skulde de bygge og bo der, maatte de ha menighet og kristendomsundervisning for sine barn. . . . Menigheten fik navn efter de mange Solbergs, som var med at stifte den. Man holdt gudstjenesterne i skolehuse i mange aar. Det var først i 1907, efter at jeg var blit prest, menigheten kunde indvie sin kirke. ... Jeg tror ikke jeg nogen gang har været vidne til en saa almindelig kirkegang blandt menighetslemmer som i Solberg menighet i de dage. . . . Til brændsel brukte man høi, 'corn cobs' og 'flax straw'. Molasses og fleskefedt og brød var den daglige kost i lange tider. . . . Min bror Abraham var elev ved Sioux Falls Normal School det første aar den aapnedes. . . . For nogen aar tilbake var der flere fra Solberg menighet ved Sioux Falls Normal. Min bror Albert og jeg er vist de eneste fra menigheten som har hat prestegjerningen som maal. Min bror maatte forlate seminariet eiter et aars ophold der paa grund av sykdom. Han døde i 1916."

Av kvitteringerne for bidragene til Mindegaven ser jeg, at Nordfjordingerne ved Lane og Wessington Springs ikke har glempt sine sambygdinger hinsides havet.

Niende kapitel

Belview, Clarkíield, Stony Run og Granite Falls, Minnesota

ADA. M. MONSON og H. O. KNUTSON

BELVIEW, MINN.

Disse settlementer ligger paa sydsiden av Minnesota-elven i countyerne Redwood og Yellow Medicine. Stony Run og Sioux Agency townships, samt byerne Granite Falls, Clarkfield og Echo ligger i Yellow Medicine county, og Swedes Forest og Kentire townships og byerne Belview, Delhi og Redwood Falls i Redwood county. Der er nu norsk-lutherske kirker i alle disse townships og byer. Da Nordfjordingerne er kirkefolk, kan det derfor ansees for givet, at de lar sine barn døpe, oplære i kristendommen og konfirmere. Det kan ogsaa i dette kapitel forutsættes som givet, at barn og ungdom faar sin undervisning i de almindelige skolefag i de oifentlige skoler paa de omhandlede steder. — Det forutsættes, at de derboende Nordfjordinger som er født hertillands har let adgang til sine respektive menigheters ministerialbøger, i hvilke deres navne, aar og dag for deres fødsel, daap, konfirmation osv. er nedtegnet. Med hensyn til indvandrerne forholder det sig anderledes. I oplysningerne om disse vedføies datum, aar og sted for deres fødsel, hvor dette er mulig. Hvor ellers intet sies om strøket fra hvilket védkommende er utvandret, forutsættes dette at være Nordfjord i Bergens stift. Læseren vil let forstaa, at alle overflødige ord og oplysninger maa utelates, hvor over hundre familief skal omtales i et eneste kapitel. Mange ord er derfor ogsaa forkortet, hvor dette synes forenlig med klarhet i uttrykket; og sætningerne er ofte uten verbum. Stilen er derfor i mange paragrafer en ren telegramstil. Dette vil læseren undskylde.

Settlementerne ligger alle indenfor grænsérne av den fordums “Sioux Indian Reservation on the Minnesota River.” De derboende indianere gjorde opstand i august 1862 og blev drevet længere vestover, de fleste av dem til de forholdsvis snaue og nøkne prærier i Dakota. Langs Minnesota-elven var der adskillig skog, og hvor bække frå prærien hadde skaaret sig ned i blufferne kunde frodig skög hist og her dække et 205

areal av over hundre acres. En slik skog var Swedes Forest, som fik sit navn derav at en svenske ved navn Swenson bosatté sig der allerede i 1865; og da townet blev organisert i 1872 blev ogsaa dette kaldt Swedes Forest. Menigheten som blev stiftet i dette strøk i samme, aar er dog kjendt under navnet Rockdell menighet. Omkring tre mil vestenfor svenskeskogen var der et an det bekjendt sted, nemlig Boiling Spring, en stor kilde i en vakker dal. Hovedveien nordvestover et stykke fra bluffen gik like forbi denne kilde, og for tusener av pionerer var denne kilde og-dal som en oase i ørkenen. -

Den første Nordfjording som bosatte sig i dette strøk tok sig land omkring en halv mil nordøstenfor Boiling Spring. Han kom dit med sin familie i 1870, og hans navn var Ole Knutson Rake. Dit kom snart Bent Hegdal og hustru, Helje Hegdal og hustru og unkar Kolbent K. Rake. — A. D. Arnestad slog sig ned en mils vei længere nordvest, og like i nærhetefi kjøpte Ole Gimmestad sig farm i 1876. Disse nævnes her som grundlæggere av Nordfjordsettlementet ved Belview.

Fra 1870 til 1910 ankom der 125 personer fra Nordfjord til dette settlement. Da flere, hvis ætterøtter er i andre norske bygder, har giftet sig med Nordfjordinger i dette settlement, kan mⁿ ved at regne disse med anslaa den samlede befolkning til 78 familier med et sjæleantal av over 320. — I de første aar maatte man reise til Willmar eller New Ulm for at komme til et marked — begge 40 mil borte.

Man har karakterisert befolkningen der i egnen som en dygtig og arbeidsom farmerbefolkning med et stort islæt av forretningsmænd, som meget kirkelig interessert og med en brændende tørst efter kundskap. Der findes vel neppe noget andet Nordfjord-settlement som har skaff et samfundet flere velrustede tjenere end dette. Graduerter fra høiere læreanstalter kan tælles i dusinvis — graduenter fra “training schools”, “teachers’ colleges”, normalskoler, akademier, Luther College i Decorah, St. Olaf College i Northfield og Minnesota statsuniversitet. Herfra er kommet 2 læger, 4 sykepleiersker, over 30 lærere og lærerinder; 8 unge mænd tok del i verdenskrigen; 4 har drevet bankforretning, 4 kolonialhandel, 1 apoteker, 2 postkjørere, 1 “mail clerk” paa jernbanen, 1 statsingeniør, 1 medlem av Minn. Hist. Society, 1 hjelpe-

sheriff, 2 urmakere, mange bygmestre og mekanikere og over 100 hvetekjøpere paa elevatorer. Jeg merker ogsaa, at der er et meget stort antal mænd og kvinder som enten allerede har opnaadd sin magistergrad eller har utsigt til at opnaa den inden kort tid. Mange av disse har seiv skrevet sit levnetsløp specielt for denne bok, og man vil under læsningen let merke sig deres sprogs akademiske karakter.

Efter disse indledende bemerkninger gaar vi nu over til oplysningerne om de enkelte familier. Men da den gamle erfaringssandhet endnu ikke er helt ukjendt, nemlig at enhver er sig seiv nærmest, saa vil mange av dem som har vist mig megen godhet og elskværdighet i hele seksti aar, i sit hjerte si: "Where does my family come in?" Og jeg vil berede disse en bitter skuffelse, naar jeg oplyser, at jeg saa vidt mulig agter at ordne familierne alfabetisk.

ANDERS DAVIDSON ARNESTAD kan regnes til den første gruppe settlere i strøket ved Boiling Spring. Han var født i Gloppen den 21de sept. 1847. Gift med Christense Mardal den 14de mars 1872 (hun var født den 10de juni 1846), kom til Wells, Minn., 10de juni 1872 og til Swedes Forest i 1874, hvor de tok ind til H. H. Hegdal, Fik sig først 80 acres "preemption" land og kjøpte senere 160 acres. Bygget sig pent hus i 1882. Han var kjendt som en ædel og fredsæl mand. — Hans hustru døde i 1884 og efterlot sig 6 barn: *David* og *Ida*, som døde i 1887; *Anna*, f. 18de nov. 1875, gift med B. Smith 12te juni 1900 (barberer i Granite Falls i 30 aar, flyttet i 1925 til Minneapolis og senere til Wayzata). De har barna: Arleigh, hvis søn Arleigh har tjent som "city engineer" i Owatonna og Rochester. *Vernon*, i. 22de sept. 1904, nu læge og kirurg i St. Paul. Gift med Florence Nippert i 1926. *Glendon*, f. 28de jan. 1906, bestyrer av et assurance co.; gift med Mildred Torgerson 24de aug. 1930. De har en datter. *Grant*, f. 1908, gift med Solway Hanson og bor i Wayzata. *Jennings* er død. *Edward*, f. 1910, har studert ved statsuniversitetet.

Saa vender vi tilbake til den første slekt igjen. *Marie Davidson*, f. 18de dec. 1878, gift med Alfred Grant, "foreman" for et minekompani og bor i Minneapolis. De hadde en datter (Mrs. F. C. Simmons, Chicago), og deres datter døde 4 aar gl. Mrs. Grant døde den 10de april 1931. — *La Vern*, gift med Muriel Smiley i 1931, bor i Minneapolis. *John Aldon* døde 7

aar gl. i 1918. *Richard* har studert ved statsuniv., bor i Lake City, gift med Mildred Carlson. *Jean*, f. 1919 i Minneapolis og utdannet ved en forretningsskole. <

Andrew A. Davidson, den ældste nulevende søn av A. D. Arnestad, f. 15de feb. 1880, har tjent som hvetekjøper.; landagent, "drought relief manager", samler av historisk materiale i Minnesota-dalen. Gift med lærerinden Rosella Flom i 1909. Deres søn Arthur er utdannet ved Luther College i Decorah (A.B.), Minn. U. (M.A.), nu skolesuperintendent i Sleepy Eye.

Ellen Bentine D., f. 27de jan. 1883, gift med John Grant, en veteran, i 1903. Hun døde i 1910. — Disse altsaa av første ægteskap. — A. D. Arnestads andet ægteskap: Gift med Eli Jupegaat i 1889. Hun døde i 1916. Om deres 7 barn kan fortællles: Constance blev lærerinde. Hun døde i 1923. David blev gift med Bertha Rudi i 1917 og de hadde en søn Aldon. Hun døde i 1929. Enkemanden giftet sig i 1934 med Stella Sampson. Carl Henry, soldat i verdenskrigen og saaret; gift med Marie Quam i 1920. De bor paa den gamle Davidson homestead og har 3 barn: Edgar, Erik Anthony og Donovan. *Adella Christiana* har været "superintendent of nurses" ved Gray's Hosp. i Marshajl helt siden hun graduerte i 1923. — *Clara Olivia*, gift med Fred Johnson i 1917. Deres barn er: Arbie Orlando, Gordon E. Stanley, Charlotte, Dorothy. Bor i Belview.

ARNE M. ARNESTAD, f. i Gloppen 6te mai 1861, kom til Swedes Forest i 1882, arbeidet i længere tid for Mathias Monson, til hvem han var i slegt, reiste saa til Red River-dalen til sin bror Mikkell, men begyndte farming i Sioux Agency twp. omkr. 1893. Kjøpte da 160 acres land, senere 80 acres. Giftet sig med Randi S. Oie i 1897. De blev meget velstaaende. De flyttet til Echo i 1922. Han døde der i 1931. Deres barn er: Clara (Mrs. David C. Monson, Belview) ; Anna, "clerk" i Echo; Martin, gift med Iva M. Jacobson og bor paa Arnestadfarmen; Sophia, grad. U. of Minn., lærerinde i Willmar; Selma, utdannet til lærerinde, "clerk" i Echo.

GILBERT R. BLAKSETH, f. Indviken den 16de aug. 1879, kom til Belview i 1896, frekv. Willmar Sem., blev først lærer, senere "roadmaster" for G. N. jernbanen i Mont. I 1907 blev han gift med Bertina Knutson, en datter av Kolben Knutson.

De har længe bodd i Great Falls, Mont. Deres datter *Belinda* har graduert fra St. Olaf Coll, og Minn. Univ, og blev gift med Wm. E. Roberts i 1934. De bor i Great Falls. Deres anden datter *Dorothy*, grad, fra Inter Mountain Coll. i Helena, gift med William W. Haynes i 1935. Bor i San Pedro, Calif.

CHRISTIANE W. EIDE, f. i Olden i 1862, kom til Belview sammen med sin søster Sigrid i 1881. Christiane blev værende hos H. H. Hegdal familien til hun i 1885 blev gift med Lars Anderson (Rudi) der i nabolaget. Sigrid derimot reiste videre til Fargo, hvor hun blev gift med Guttorm Bjørke — Mrs. Rudi døde i 1892. Deres ældste datter, *Tilda*, døde 14 aar gl. i 1900. *Anna*, gift med B. Lasky, bor i Seattle; *Betsy*, gift med Bill Keating, likesaa. *Theodor*, deres eneste søn, nu 57 aar gl., er forretningsmand i Montevideo. Larn Anderson (Rudi) døde i Seattle i 1937.

NILS W. EIDE, f. i Indvik 14de juni 1857. Hans fars navn var Wilhelm. Hans mor het Barbraa, f. Bruvold. To av hans søstre var de netop omtalte Christiane og Sigrid Eide. De øvrige var Maria, Anne og Synneve. — Han ankom til Swedes Forest i 1879, kjøpte sig 160 acres land i 1885 to mil sydøstenfor Boiling Spring. Der bodde han til han i 1920 flyttet til Belview, hvor han fremdeles bor. — Da hans far døde i 1884, kom hans mor til Amerika og hadde derefter sit hjem. dels hos ham og dels hos sin datter Maria (Mrs. Bertil Monson). Hun døde i 1905. — Eide blev gift med Marie Bakke i 1888. Hun døde i Belview i 1933. Deres søn *Wilhelm* blev gift med Kolben Knutsons datter Clara i 1916. De har døtrene Bernice, grad, fra høiskolen i 1937, og Jeanette, nu 13 aar. — *Hans* Eide, nu 46 aar gl., bor paa hjemmefarmen. *Martin* var med i verdenskrigen, bor hos sin aldrende far i Belview og er en sjelden dygtig arbeider. *Anne* Eide blev gift med Christen O. Gimmestad i 1890. *Synneve* døde 19 aar gammel.

PEDER ELLINGSON (Skarsten), f. i Indvik den 23de dec. 1841, kom til Swedes Forest i 1874, gift med Brithe Knutson Rake i 1876. Bodde 4 mil nordenfor Belview. Peder døde i 1900; Brithe, hos deres søn, *Elling*, i 1928 ved Fosston, Minn. Elling er nu flyttet til Belview. Han blev gift med Mathilda Fretheim i 1909, og de har 5 barn. — Hans søster *Elizabeth* blev gift med Robert Sengebush i 1915. De har en datter og bor i Seattle. — *Knut* Ellingson blev gift med Laura Stens-

rud i 1913, men hun døde allerede i 1915. Derefter flyttet de til Mont., hvor man paa hans farm fandt olje i 1929. Gift med Leta Florence Baldwin i 1922. De fik 2 barn. — Ellingson døde i Great Falls, hvor de bodde i 1933. *Bertina* Ellingson arbeidet som sykepleierske. Bor hos P. P. Ellingson ved Fosston. — *Peder* tok del i verdenskrigen. *Bernard*, gift med Minnie Boklep i 1924, bor i Belview og har 3 barn. — *Olai* Ellingson flyttet i 1911 til Canada. Gift med Minneava Morley i 1918. De har en søn.

THOR ELLINGSON SKARSTEIN, f. i Indvik den 29de aug. 1838, kom til Wells, Minn., i 1870, flyttet til Boiling Spring settlementet og tok sig land i 1872; gift med Helene J. Skaaden i 1873 (det første par viet i menigheten). Deres adoptisøn bor nu paa deres farm. Thor Ellingson døde i 1910; Malene lever endnu. Denne adoptivsøn, Alfred Pederson, blev gift med Helga Aasen i 1906. De har 13 barn.

BENT H. HEGDAL (se Nordfjordlagets Aarbok for 1930) blev født i Indvik den 17de sept. 1840. H. O. Hegdal var hans far, Anna Vanberghans mor. Gift med Barbro W. Bergseth den 18de mars 1870, kom til Crawford co., Wis., samme vaar og fortsatte reisen til Swedes Forest om høsten. Opholdt sig den følgende vinter hos Ole Knutson Rake. Den 14de dec, blev deres datter *Anne Malene* (Mrs. A. O. Gimmetstad) født. De kjøpte sig farm i nærheten, og denne farm bestod tilslut av 240 acres. I 1910 solgte de sin farm til sin Søn *Henry* og flyttet til Belview. Bent døde der den 19de apr. 1915, Barbro den 11te okt. 1928. — Om deres øvrige barn kan pplyses: *Helga*, f. 5te okt. 1872, gift med M. N. Fosness den 10de okt. 1906. Hun døde den 3dje feb. 1913. Fosness og deres søn bor nu ved Bagley, Minn. — *Minnie*, f. 7de aug. 1874, gift med Clarence Olson den 14de sept. 1904. Hun døde i 1914. De hadde 3 barn; to av disse bor i Oklahoma City, en ved Campbell, Minn. — *Anna Marie*, f. 23de juli 1876, gift med A. Lyslo den 22de mai 1901. *Henry*, gift med Clara Bergan den 20de juni 1907. De har 3 barn: Adella, gift med Marvin Skalbeck 6te juni 1930; Bennie, fortsatte sin skolegang ved Conc. Coil., gift med Alice Holt den 16de mars 1936. De har et barn. — *Viola*, f. 6te nov. 1913, gift med Marcell Agre 20de aug. 1931. Henry Hegdals søster *Bertina*, i. 21de jan. 1881, gift med A. Peterson 2den mai 1901. Han har tjent samme firma i 40

aar. Deres datter Josephine gift med L. J. Seljevold den 19de juni 1918. De hår 4 barn, 3 døtre og en søn. Den ældste datter er lærerinde, de andre er i skolealderen.

HANS ABRAHAMSON FITJE, f. i Gloppen den 11te dec. 1857, kom til Swedes Forest i 1880, kjøpte snart 80 acres land, senere 160. Hans mor, som blev hos ham til sin død, kom hit i 1882. Han giftet sig med Jørgine Iverson Lyse den 10de mai 1889. Jørgine døde i 1910. Hans lever endnu. Deres datter *Anna*, f. den 11te aug. 1889, gift med H. A. Kvendru. *Henry*, f. 29de okt. 1891, gift med Helga Flaata. *Ida*, f. den 2den dec. 1893, gift med Ben Miller. *Carl*, f. 7de juli 1896, styrer nu farmen. *Clara*, f. 25de mars 1902, gift med Henry Flaata 14de mars 1925. *Martin*, f. 27de feb. 1905, gift med Mildred Volstad i 1935. De har en datter.

Ole and Anne Flore, of Indvik, had a son named *Lars*. He was born Aug. 8, 1850, married Eliza Brendfur in 1871, left for America soon after their wedding, spent a few years near Benson and Hanley Falls and finally moved to Delhi in 1884. L. O. Flore died Dec. 3, 1913; Mrs. Flore, Nov. 3, 1934. These are their children: *Anna*, b. Sept. 13, 1872, married J. Lund 1895. They live at Everett, Wash., and have 7 children. *Ole*, b. Dec. 23, 1874, married J. Kirkhorn in 1899. *Ingeborg*, b. Aug. 2, 1877, married H. T. Helgeson in 1892. They had 13 children. *Edward*, b. Feb. 27, 1880; *Lars*, b. Nov. 30, 1884; *Olga*, b. May 7, 1890. *Olina*, b. June 3, 1882, married C. Johnson, Apr. 14, 1905. They live in Wash. *Ludvig*, b. Jan. 24, 1887, married Lillian Blum, Dec. 16, 1917. *Robert*, b. Dec. 28, 1892, died 1920. *Thea*, b. Apr. 10, 1895, married T. Thorson.

SIGURD FØRDE, Delhi, Minn., kom hit fra Davik 16 aar gl. i 1923. Den 22de nov. 1932 blev han gift med Lucell Bittner. De har 3 barn. De bor paa en farm 4 mil fra Belview.

W. H. HETLE, f. i Breim den 14de feb. 1865, utv. i 1882, opholdt sig en tid hos sin slegtning Mathias Monson i Swedes Forest, giftet sig i 1891 med Ingeborg T. Iverson, farmet til sin død. Mrs. Hetle døde i 1934, W. Hetle i 1938. Deres søn *Henry* giftet sig med Anna Sander i 1914, farmet i Swedes Forest til 1935 og bor nu i Hanska, Minn. Deres datter er lærerinde. *William Irvin*, gift med Christine Christianson den 18de juni 1926. De bor paa Hetle-farmen. *Eddie Theodor* forblev hos sine forældre til deres død.

MARTIN A. HETLE, f. i Breim i 1870, kom til Belview i 1908, tok sig land i S. D., tjente i krigen og var for det meste i ildlinjen fra den 15de juli til 11te nov. Den 4de nov. tapte hans kompani 166 av 256 mand, Han bor i Mobridge og har en stilling i jernbanens tjeneste.

MATHIAS A. HETLE, f. i Breim den 9de feb. 1888, kom til Amerika i 1908, kom til Belview i 1912, giftet sig med Alma Sander i 1912. Deres søn *Arthur* er gift med Evelyn Aakre. *Earl* har nu netop opnaad myndighetsalderen. *Arlene* er 18 aar.

OLE MATHIASSEN GIMMESTAD (se Nordfjordlagets Aarbok for 1935), f. i Gloppen den 12te okt. 1823, gift med Eli K, Mardal den 22de juni 1850, solgte gaarden og reiste med familie til Amerika i 1876 og kjøpte sig en delvis opdyrket farm ved Boiling Spring. Da Mrs. A. Davidson (omtalt ovenfor) var Eli Gimmestads halvsøster, hadde de en kort tid sit ophold hos Davidsons. De hadde 3 sønner og 1 datter, hvilke vil bli omtalt i det følgende. Ole M. G. døde den 17de juni 1896; Eli den 5te dec. 1896. Deres datter *Bertha* blev gift med Kolben Knutson (Rake) og omtales i forbindelse med opplysningerne om ham. Av sønnerne var MATHIAS GIMMESTAD den ældste. Han var født den 4de nov. 1858, arbeidet paa jernbanen i Klippebergene og paa farme i N. D. til 1888, hvilket aar han overtok driften av sin fars farm. Gift med S. Christina Herreid den 7de juli 1897. Hun døde i 1918, han i 1937. Deres datter *Eima Oline*, gift med Fingar Flaata i 1916; de fik 2 sønner og 2 døtre. *Oswcdd Clarence*, gift med Tina H. Helgeson 25de feb. 1924. Kermit og Elizabeth er deres barn. *Arthur Cornelius*, gift med Ernestine Donald i 1925. De har 3 sønner og 1 datter. *Mabel*, gift med P. L. Branthly i 1922. De har 3 barn. *Tina*, gift med E. L. Balko. *Alice*, gift med A. Preiss i 1929. Yngre søskende *Donald*, *Arvid* og *Ruby*.

CHRISTEN GIMMESTAD, f. den 23de okt. 1860, gift med Anne Eide (en søster av Nils Eide) den 11te juli 1890. Deres barn er: *Ella*, gift med Einar Clausson den 22de juni 1915. De har to barn. *Cora*, gift med A. Solberg den 22de juni 1921. De har en søn og to døtre. *Alma*, gift med C. Clausson den 7de juni 1916. De har 2 sønner og en datter, *Otto W.* bor paa

sine forældres farm i Swedes Forest, gift med Henrietta Colston den 20de mai 1922. De har 2 døtre og en søn. Otto W. G. ansees for at være en sjelden dygtig farmer. Christen O. G. tjente som "town clerk", ligningsmand og desuten som kasserer i sin menighet. Han var en vennsæl mand. Han er nu død. Hans hustru bor i Belview.

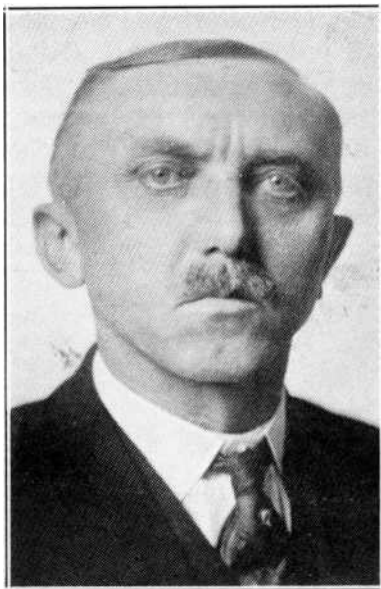
A. O. GIMMESTAD (se Nordfjordlagets Aarbok for 1935 og 1936, og desuten avsnittet om Nordfjordlagets embedsmænd, skrevet av Ole I. Steen), f. den 5te aug.

1865, gift med Anne Malene Hegdal (det første nulevende Nordfjord-barn, født i Swedes Forest 14de dec. 1870) den 15de juni 1892. Hun bor i et statelig hjem i Belview. *Oscar* er deres ældste søn. Han graduerte ved Gale Coil., Galesville, Wis., i 1914, tjente i verdenskrigen, var justice of the peace i mange aar, assist. kasserer i sin fars bank i 20 aar. Gift med Caroline Miller den 21de juni 1921. De har en søn, Richard., og datteren Anette Kathleen. *Ella*

Bertine, grad. Luth. Ladies' Sem. i Red Wing, Winona

Normal School og "Presb. Hosp. and School for Nurses" i Chicago. Hun har tjent som sykepleierske og er nu

"Superintendent of Red Cross Nurses in Southern U. S. A." med hovedkvarter i St. Louis, Mo. — *Bertha Adella*, grad. Ladies' Sem. i Red Wing, Stout Inst, i Menomonie, Wis., og Minn. statsuniversitet. Har virket som lærerinde i flere aar. Gift med Elmer Swanson den 19de nov. 1924. Deres søn Robert var født i 1925, datteren Barbara Ann i 1926. De bor nu i Wanamingo, Minn. *Bernard Arthur*, gik paa skole i Belview, ved St. Olaf Coil, og ved statsuniversitetet. Præs. St. Olaf Concert Band, skolesuperintendent i flere byer fra 1920, sidst i Dawson, Minn. Soldat. Gift med Agnes Omtvedt den 21de juni 1922. Deres barn er: Patricia Ann, Dorothy Jeane, Nancy Corinne. — *Alfred Oliver* døde som spædbarn i 1901. *Alfred Melvin*, grad. St. Olaf Coil., assistant cashier i sin fars bank i 6 aar, medlem

A. O. Gimmestad

av bystyre og fører nu tilsyn med familiens mange f arme. — *Evelyn Mildred* frekventerte St. Olaf Coil, i 2 aar, fuldendte to kursus ved universitetet; gift med Roy Lundblad den 11te aug. 1905. De har 2 barn, Rodger Roy og Karen Maline, nu 8 og 5 aar gamle. *William Cornelius*, gik et aar paa skole i Northfield, senere læste han forretningsfag ved universitetet. Gift med Gladys Bakke fra Madelia, Minn. *Agnes Henriette* tilbragte et aarstid ved St. Olaf Coil., studerte derpaa ved statsuniversitetet, og er nu clerk of court i Redwood Falls. *Walter Anders*, grad. St. Olaf Coil., har tilbragt litt tid ved statsuniversitetet og har virket som lærer i Barrett og Watertown, Minn.

MRS. KOLBEN GRANE (Elisabet S. Stokke), f. i Breim i 1880, kom til Belview i 1900, gift med Grane i 1908. Deres ældste søn, *Arthur*, gift med Alida Viergutz. De har en datter. Arthurs brødre er Lawrence og Walter. Deres søster Evelyn har frekventert Augustana Coil. Hun er lærerinde.

J. B. Johnson Haugen, O. P. J. Haugens søn, har bodd i Benson siden 1888. Gift med Martha Brogren 28de juni 1905. Har 2 døtre, Eunice, 28 aar gl., Mpriel (Mrs. Kerney), 22. — J. B. Johnsons far ér fra Aarheim i Stryn og kom til Bricelyn med sine forældre i 1869. Ben O. Johnson, søn til O. P. J. Haugen, assistant postmester i Benson, gift med Ethel S. Troy 12te juni 1925. De har 2 barn. — K. A. Bø fra Stryn bosatte sig i Chippewa co. i 1867. (Oplysninger om J. B. Johnson hører nærmest hjemme uiider Benson.)

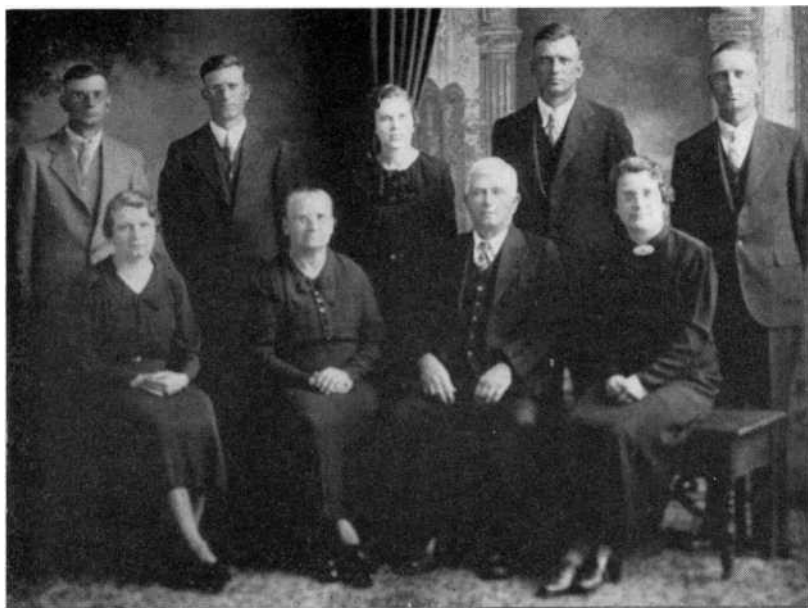
H. H. HEGDAL (se Nordfjordlagets Aarbok for 1936), f. i Indvik 3dje aug. 1843, kom til Boiling Spring i 1871 og kjøpte snart 80 acres land, bygget huse baade for sig seiv og andre. Gift med Gjertrud K. Rake den 27de dec. 1873. Han flyttet med tiden en mils vei ut paa prærien og blev der eier av 527 acres land. Han døde 7de feb. 1914; Gjertrud 24de juni 1928. Om Hegdals nulevende barn meddeles opplysninger nedenfor.

HELGE O. HEGDAL, f. den 15de ókt. 1874, var deres ældste søn. Han studerte forretningsfag, solgte maskiner og biler. (Den første Ford i Belview solgtes av ham.) Gift med Ella Olsen den 29de juli 1884. Hun grad, ved statsuniv. i 1903. •—

Helge døde i 1922. Hans 2 sønner og 2 døtre har grad, fra skolen i Belview: *Marion* er stenograf, *Casper* grad, fra statsuniversitetets Teachers' Coil, i 1935, og er nu lærer i Canby. *Evelyn*, gift med W. J. Chapman den 22de juli 1939. De bor i Minneapolis. *Le Roy* studerer ved statsuniversitetet.

I. I. HOLVIK, f. i Gloppen den 19de juli 1868, kom til Belview i

1891, blev først krambodsvend, senere medlem av firmaet Holvik og Monson. Gift med Minnie A. Leonard den 19de okt. 1905. Fire barn: *Raymond* er nu i forretning sammen med sin far i Elbow Lake. *Lucile*, gift med Spencer Nelson i 1932. *Gretel Helen*, gift med E. J. Knutson i 1930. Bor i Granite Falls. *Leonard Calvin*, fik i 1935 et stipendium til benyttelse til studiet av musik ved Harvard Univ. (4 aar).

H. O. Knutson med familie, Belview, Minn.

OLE KNUTSON (Rake) er ovenfor nævnt'som dette settlements grundlægger. Han døde den 24de apr. 1874. Om denne familie maa der tilføies nogen oplysninger. *Brite*, f. den 10de apr. 1869, blev gift med H. Odegard, Seattle, Wash. De har 8 barn. *Knut*, f. i 1870, døde i 1889. HELJE O. KNUTSON, f.

den 16de dec. 1872, gift med Marie Odegard i 1896. De har 7 barn: *Oscar*, f. 20de nov. 1897, gift med Gina Rois den 11te aug. 1926; de har 4 barn. *Amanda*, f. 9de aug. 1899, gift med A. Christianson den 12te okt. 1938. *Theodor*, f. den 26de apr. 1901, har støttet sine forældre paa den 320 acres store farm. Han giftet sig med Gladys Iverson den 6te dec. 1939. *Henry*, gift med Irene Weideman den 15de juni 1938. *Adella*, gift med Oscar Flaata den 5te j uni 1929; de har 4 sønner. *Bennie*, gift med Ester Christianson den 30te juni 1937. *Ella*, gift med Gilbert Skogen den 27de juni 1934; har 2 barn. *Selma* døde i 1926, 11 aar gl. — Helje O. Knutson er nu medlem av Nordfjordlagets styre. Han har samlet ind nieget historisk stof for denne bok. Hans mor Elisabeth Knutson (Rake) blev i 1880 gift med Tolef Gryting, og de fik to aar senere en datter, *Oline*. Hun blev gift med Halvor Huseby og har .5 barn. De bor paa den gamle Knutson farm. Elisabeth døde i 1907, Gryting i 1921. — Av de første settlere i dette strøk er nu næsten alle lagt til hvile efter livets lange strid.

MRS. H. M. IVERSON, f. i Gloppen den 1ste mai 1860, var søster til den ovenfor omtalte Hans Abrahamson og kom hit i 1882. Hendes mor fulgte med hende til Amerika og blev hos sin søn til sin død (i 1930). Jøde blev gift med Halvor M. Iverson, en ung farmer der i bygden. Han begyndte med 160 acres. Nu har han 520. — Nu har de overlatt farmen til sin søn. Deres datter Caroline blev gift med Peter Gunderson i 1908. De har 6 barn. — Ingvald Iverson sitter paa en av sine forældres farme. Han blev gift med Amanda Sander den 24de juni. De har 12 barn.

KOLBENT KNUTSON (Rake), nævnt ovenfor som en av de første som slog sig iied i nærheten av Boiling Spring, var født i Indvik den 12te apr. 1854. I 1876 kjøpte han sig 80 acres land; senere kjøpte han 240 acres. Giftet sig med Berthe O. Gimmetstad den 12te nov. 1878. Hun døde den 2den nov. 1919. De hadde 14 barn. Elleve av disse er endnu ilive (1940). *Bertine* er omtalt ovenfor — Mrs. G. R. Blakseth. *Ellen* forblev hjemme hos. sine forældre og er fremdeles i det gamle hjem. *Oline* blev lærerinde og giftet sig med Martin J. Monson. *Knut* omtales paa et andet sted. *Anna* gik paa en forretningsskole og har nu (1940) tjent i 20 aar i "the register of deeds" kontor i Minneapolis. *Marie* gik ogsaa paa en forretnings-

skole. Fra 1920 til 1931 var hun i tjeneste hos the Pittsburg Plate Glass Co. Nu er hun knyttet til W. C. A. i Minneapolis. *Clara* er nævnt ovenfor — Mrs. Wilhelm Eide. *Emma* blev lærerinde. Gift med Casper Olson den 29de juni 1921. De bor i Redwood Falls og har 5 barn. *Oscar Knutson Rachie* bor i nærheten av Granite Falls. Han grad, ved Gale Coil. 1914, frekv. Luther Coil. 1 aar, giftet sig med Tina Homme i 1922. Hun var lærerinde. I 1928 kjøpte de sig en 200 acres farm i Sioux Agency twp. Han er en betroet mand i sit nabolag. De har 5 barn. *Carl Knutson* drev sin fars farm i flere aar. Han giftet sig med Cecilia Stokke, en vel utdannet sykepleierske, den 26de okt. 1927. De har 4 barn og er bosat paa en 120 acres farm i twp. of Sheridan. *Lenora* blev lærerinde. Hun er gift med Arnold Olson fra Clarkfield. Han tjente i verdenskrigen. De har 2 barn. *Knut C. Knutson* arbeidet hjemme til han var 29 aar gammel, fik i 1911 en 80 acres farm av sin far. I krigen blev han forfremmet til korporal. Han blev gift med Fern Chutham den 28de mai 1921. De bor i Montana. De har 6 barn.

ARNE W. LYSLO, født i Indvik den 3dje aug. 1876. Hans far het Waldemar og moren Brite, født Hegdahl. Han utv. i 1893, kom til Belview, arbeidet der som krambodsvend og blev gift med Marie Anna Hegdal. Brylluppet stod den 22de mai 1901. Hendes far var Bent Hegdal, som omtales ovenfor. — Lyslo blev nu medeier i forretningen, og i 1938 fik han fuld eiendomsret til samme. Han har tjent som kasserer for byen eg har staat som præsident for musikkorpset dersteds i 20 aar. I 1914 gjorde han en tur hjem til sin fødebygd. Lyslo og hustru har 5 barn: *Waldemar Bernhardt*, f. den 20de nov. 1902, grad, ved St. Olaf College i 1925, har tjent som skolesuperintendent paa flere steder; siden 1930 i Brownton, Minn. I 1932 blev han gift med Stella M. Jacobson. De har to sønner. — *Bennett Otto*, f. den 18de juni 1904, frekv. St. Olaf Coil, og har senere drevet forretning. Gift med Irene McKay. Deres barn er Norma Jane og Kermit Bennet. *Earl Harold* blev færdig paa høiskolen i 1925, besøkte St. Olaf Coil, og senere en skole for urmakere i Chicago. Nu er han knyttet til sin fars forretning. *Florence Amelia*, f. 1911, har ogsaa hat god skoleutdannelse. *Burton Lawrence*, f. 1913, er bladmand og boktrykker.

PERNILLE LØKEN (Sandager), f. i Olden den 12te nov. 1855, kom til Belview i 1886, gift med L. H. Sandager den 10de jan. 1887. Sandager var en dygtig farmer. Han døde i 1899, hun i 1935. Deres datter *Kathrine* blev gift med A. Berg den 17de nov. 1919. De har 2 døtre og bor paa Sandager-farmen. Den anden datter, *Elvina*

Maršelia, f. den 1ste feb. 1897, blev lærerinde. Gift med J. Boushek den 5te sept. 1921. De bor paa en farm ved Vesta. De har en søn og en datter.

ARNE S. LØKEN, født i Olden den 27de juni 1851. Gift med Brite A. Løken den 20de nov. 1877. De kom til Swedes Forest i 1879. I 1883 kjøpte Løken farm like ved Minnesotaelven, og der bodde de til 1901, da de flyttet til Belview. Der døde han ved et ulykkestilfælde høsten samme aar. Hans enke lever endnu og bor i Belview. Deres datter *Lovisa*, f. i Olden den 21de dec. 1877, blev gift med Albert Werpy den 10de mai 1903. De har 8 barn *Steffen* omtales paa et andet sted. *Edvin* bor i Belview. *Ellen* født i Swedes Forest den 14de mai 1888, er gift med I. Hall. Har 2 døtre. *Bertine*, født den 4de nov. 1890, gift med Bartlett Fish den 22de mars 1917. De har 4 barn. *Amanda*, født den 19de april 1893, gift med A. H. Leonard den 21de juni 1929. De har 2 barn. *Lauritz* er hjemme hos sin mor. Han er jernbanearbeider. *Steffen*, født i 1880, gift med Oline Falaas den 19de juli 1912. De har 11 barn.

MRS. ANNA KVENDRU, datter til ovenomtalte H. Abrahamsen, blev gift med H. A. Kvendru den 11te nov. 1908. Deres farm bestaar av 480 aeres. De har 8 barn: *Alma*, gift med A. Enger den 10de juli 1933. De har 4 barn. *Johnnie*, f. 1911; *Harold*, 1913; *Melvin*, 1915; *Kathleen*, 1918; *Adelaide*, 1921. hun blev gift med C. Walseth den 14de jan. 1940. *Alfred*, f. 1923; *Glen*, 1929.

CHRISTIAN D. MARDAL, f. i Gloppen den 24de mai 1872 av D. Mardal og Marie R. Hauge, kom til Belview i 1892. Han' blev en dygtig rhurmester og bygmester. Han tilbringer sin alderdom i Belview.

O. O. MOLDESTAD, born at Breim, Aug. 3, 1835, married Andrine W. Bergsether, nee Indvik. Emigrated 1871, bought 40 aeres of land in Swedes Forest. In 1879 they moved to the present Moldestad farm near Delhi. Ole O. Moldestad died Dec. 9, 1905, Mrs. Moldestad, May 18, 1910. Their daughter *Anne*, born in Norway Nov. 1, 1866, married T. Ellingson on March 11, 1883. They have 13 children. *William*, born in Swedes Forest, Feb. 15, 1872, lives on the old homestead. In 1912 he married Helena Haubrick. Their daughter Nellie married Irving Olson on Sept. 10, 1938. Nellie has 2 brothers, Harold and Clifford. — *Abraham* also resides near Delhi. He was born in Swedes Forest Jan. 25, 1874. He married Jennie E. Lyslo on March 31, 1888. They have 4 children. *Maria O. Moldestad*, born Oct. 9, 1875, married Lester Parrott. They had 6 sons. *Maline*, born Jan. 18th, 1880, married C. L.

Maurstad (see his record). O. W. Moldestad has 520 acres of land; his brother Abraham 800 acres.

C. T. L. MAURSTAD, det lokale Nordfjordlags formand, f. i Vanelven den 19de nov. 1877, blev officer i den norske hær, kom til Amerika i 1902, efter nogen omflakking kom han til Delhi i 1906 og blev der gift med Maline Moldestad den 28de nov. 1908. Farmet ved Delhi i 20 aar. Flyttet ind i sit eget hjem i Redwood Falls i 1930.

Mrs. Knut Lauve (Anna J. P. Arnestad), født i Gloppen den 9de feb. 1880, kom til Swedes Forest i 1907, giftet sig med K. L. Lauve den 2den juli 1910. Deres datter *Lillian*, gift med R. Hultquist i 1932. De har 2 barn. *Ida* er gift med H. Jacobson (1939). *Leo*, f. 2den juni 1915, er arbeider. *Eltha*, gift med Henning Vaagland (1837), bor ved Delhi. Yngst er *Prescot* og *Clarice*.

MONSONBRØDRENE

(Se J. ;Aalands bok om Gloppen. Desuten Nordfjordlagets Aarbok for 1934, pp. 36 til 43)

MONS MATHIASSEN GIMMESTAD, husbygger, murer og brobygger i Gloppen, var født i 1826 og døde i 1878. Hans hustru var Anne Knutsdatter, født paa Vasenden i Gloppen i 1823. Hun døde i Township of Swedes Forest i 1905 og er stedt til hvile ved Rockdel kirke.

Hun og hendes fem sønner, Mathias, Knut, Bertil, Anders Mathias og Lars, kom til Amerika i 1879 og de bosatte sig i Swedes Forest.

Om fire av disse brødre og deres familier skal her gives nogen korte oplysninger. De var alle født paa Gimmestad; men særlig av hensyn til posten valgte disse fire navnet Monson. Dette viste sig at være et heldig og godt valg.

MATHIAS MONSON (Gimmestad), født i Gloppen den 29de dec. 1854, døde i Swedes Forest den 2den feb. 1922. Vinteren 1883 tilbragte han i hjembygden og blev der gift med Ester M. J. Rygg, hos hvis forældre han hadde tjent. Brylluppet stod den 31te mars. Hun var født den 16de sept. 1848 og døde i Swedes Forest den 26de nov. 1917. Deres søn Martin J. blev født i 1883, Albert i 1884, Jørgen (George) i 1885 (døde ung), David 1887, Marie 1889 (hun døde i 1915), Edwin i 1891.

Sittende, fra venstre til højre: Mathias, Kmit. Staaende, fra ventre til højre: Bertin, Anders Mathias, Lars.

Martin J. Monson utdannedes ved Luther College i Decorah og ved Minn. statsuniversitet, hvor han studerte kemi og "education". Han tjente som skolebestyrer i Odessa, Minn., og drev desuten handel med grundeiendomme en tid. Giftet sig med Oline A. Knutson (Rake), en lærerinde, som hadde grad, fra Mankato Normal School. Deres barn er Milton Kenneth, f. 4de okt. 1917, Burton Edgar (døde ung), Loyd Norman, f. 10de jan. 1922, og Leroy Harald, f. 10de jan. 1922.

Albert Monson, grad. Gale College i 1906, Luther College, Decorah, 1910; studerte "education" ved statsuniversitetet, tjente som skolesuperintendent i Delhi og Lynd. Drev handel med grundeiendom.

David Monson satte sig ind i forretningsfag ved Gale College i Galesville, Wis., drev en tid hjemmefarmen, fik medalje som skarpskytter i verdenskrigen og forfremmedes til sergeant. — Den 23de okt. 1924 blev han gift med Lucy Housman i Dehli. Han er hvetekjøper i denne by og er medlem av bystyret og skolestyret. — De har 4 barn.

Edwin Monson, født i 1891, arbeidet i mange aar paa sin fars store farm. Han flyttet senere til St. Paul, hvor han indehar en stilling som formand i en garage. Han er gift med Marie Knutson fra Delhi.

Mathias Monson var som en far for sine yngre brødre, tok vare paa sin mor i hendes alderdom, blev eier av en meget stor farm og var en høiagtet mand i sit nabolag.

KNUT MONSON, født den 22de august 1857, døde i town of Swedes Forest den 13de feb. 1924. Gift med Marie D. Arnestad den 13de sept. 1883. Hun var født den 15de okt. 1851, kom til Amerika i 1879 og døde den 9de mars 1935. De var sjelden driftige folk og blev med tiden meget velstaaende. Deres nulevende barn er: *Alfred K. Gimmestad* (han bruker altsaa gaardsnavnet), bor i Scoby, Mont. Han er farmer og formand for en brobygger "crew". Han var født den 29de nov. 1884. *David C. Monson*, født den 13de aug. 1886, grad, fra Globe Business College i St. Paul (1905), har nu en del av sin fars farm, er medlem av town styret. Gift med Clara Mathilde Arnestad den 1ste nov. 1922. De har en søn Kinneth Andrew og en datter Ruth Marie. *Martin K. Monson*, født den 24de jan. 1890, har drevet sin fars farm i Swedes Forest siden hans død.

Knut Monson var en fremragende farmer. Han var ved sin død i besiddelse av 400 acres land, som utgjorde hjemmefarmen, og desuten "an interest" i en anden 160 acres farm med sin søn Martin. Han tjente i town styret i Swedes Forest i 17 aar.

BERTIL MONSON, født den 26de april 1859, kjøpte land i Swedes Forest sammen med sin bror Knut i 1883; siden kjøpte han mere land og hadde en tid 320 acres. Byttet senere 160 acres i en butik i Belview og forblev i forretning der til sin død — den 23de april 1907. I mange aar drev han træskemaskine. Han var medlem av styret i Town of Kentire i 6 aar. Gift med Marie W. Eide fra Olden i 1888. Hun døde den 18de mars 1915. Hendes mor døde i deres hjem i 1898. De hadde følgende barn: *Minnie*, født den

9de okt. 1889, gift med Albert Kahlke fra Elkhorn, Wis., den 3dje nov. 1921. — *Wilhelm*, født den 9de nov. 1890, var i mange aar handelsmand i Belview. Han gjorde tjeneste i verdenskrigen. *Annette Sofia*, født den 25de nov. 1892, gift med pastor G. Loftnes den 14de juni 1917. *Zelma*, født den 18de aug. 1896, grad. Winona Teachers' College, længe lærerinde i St. Paul, gift med Elmer Taubert den 18de aug. 1920. De bor i St. Paul. *Marvin*, født den 12te aug. 1898. Han som sine søskende grad, fra høiskolen. Ogsaa han blev soldat. Gift med Pauline Felkey fra Minneapolis den 18de feb. 1922. De har en datter. *Bertha*, født den 4de feb. 1904. Har faat en del av sin utdannelse ved et akademi i St. Paul.

ANDERS MATHIAS MONSON (han har samlet og ordnet en hel del av materialet for dette kapitel), født den 11te mars 1864, vogtet kvæg i flere aar i Swedish Forest og omegn, besøkte Luther College i Decorah 1884 til 1886. Holdt religionsskole. Kjøpte 160 acres land ved Belview i 1889 og har bodd der siden. Har været clerk i twp. of Kentire i 6 aar, assessor i 35 aar. Gift med Eliria E. Rake fra Indvik den 30te mai 1892. Hun hadde da været her i landet i 4 aar. De har 9 barn: *Edwin Andreas* arbeidet for sin far i flere aar, gjorde en tur til Canada, to til Montana og bosatte sig i denne stat og blev der i 10 aar. Tørke, haglstorme og græshopper drev ham tilsidst bort fra Mont. — Gift med Alvilda Dale, past. S. Dales søster; men hun levde kun nogen faa maaneder i sit egteskap. Juledag 1927 blev han gift med Hazel Audrey Van Campen fra egnen ved Columbus, Mont. De flyttet tilbake til Minn. og har nu i mange aar bodd paa hjemmefarmen. De har to døtre: Marion Ruth og Marjory Ann, begge nu i skolealderen. — *Martha Eliza*, født den 6te mai 1895, grad, fra Gale College i Galesville og fra Mankato Normal College og har studert musik ved McPhail School of Music i Minneapolis. Holdt skole i flere aar. Gift med Ole O. Gauthun fra Nunda, S. D. Gauthun hadde frekventert Luth. N. School i

Sioux Falls, blévt "cashier" i banken i Nunda og driver nu sin fars farm. Deres 3 døtre Elain Marion, Mildred Orla og Arlene har nydt en god skolegang. — *Anna Mathilda*, født 28de mars 1897, tilhørte den første klasse som grad, fra høiskolen i Belview (hendes søstre har fulgt efter), senere fra Mankato T. Coil., senere fra Industrial N. Coil, i Ellendale, N. D. (B.S.). Hun har været lærerinde paa flere steder, "Principal of the high school" i 3 aar (Gheen, Minn.), og i Anamose, N. D., i 2 aar; nu lærerinde i en høiskole i 3 aar. Gift med H. T. Hirsch i Belview den 23de aug. 1929. De har en søn, Morrill Leslie. De bor i Anamose. — *Emma Adella*, født den 11te nov. 1899, blev lærerinde i N. D., gift med E. O. Anderson, ved Vesta. Han gjorde tjeneste i verdenskrigen. De har 3 barn: Doris, nu 16 aar, Elton 12 og Lorain 10. — *Ellen*, født den 31te aug. 1901, grad. Mankato Teachers' Coil., lærerinde i S. D., ved Fort Thompson. Hun forestaar nu husholdning for sit søskendebarn Martin K. Monson ved Belview. *Albert R.*, født den 1ste april 1903, grad, ved St. Olaf Coil., Northfield, 1925. Efter at ha studert "education" og "physics" ved statsuniversitetet fik han sin magistergrad der i 1935. Han har tjent som superintendent, principal, "athletic coach", og fra 1929 av har han været lærer i fysik og samfundslære i "the senior high school" i Minot, N. D. Gift med Cordelia Kirk den 20de aug. 1930. Hun er ogsaa uteksaminert ved ovennævnte skole i Mankato. De har en datter, Dianne, nu 6 aar gammel. — *Ida Marie*, født den 24de apr. 1905, grad. Belview og State Normal and Industrial School i Ellendale, N. D. 1925. Har studert ved statsuniversitetet og virket som lærerinde i mange aar, særlig i N. D. — *Bertha Annette*, født 14de juli 1907, grad. Winona Teachers' Coil., studert ved statsuniversitetet og har virket som lærerinde i Minn., S. D. og Iowa. — *Evelyn*, født 6te aug. 1909, grad. St. Olaf Coil, i Northfield, studerte historie, "theatricals" og veltalenhet ved statsuniversitetet; har virket som lærerinde i N. D. og Minn.

ANNA O. MOLDESTAD, født i Breim den 1ste nov. 1866, kom til Swedes Forest i 1871, gift med T. C. Ellingson den 10de mars 1883. De bosatte sig i twp. of Sioux Agency. De bor nu i Wabasso. Av deres 13 barn er 10 ilive. De har 18 barnebarn.

LARS ABRAHAMSON OPHEIM, født i Olden den 5te feb. 1873, kom til Belview i 1892. Han fik sig farm i N. D. i 1894, 160 acres homestead i 1896, flyttet til Canada i 1906. Han har gjort to reiser til Stillehavskysten og 2 reiser til Norge. I Bergen blev han den 2den juli 1906 gift med Jørgine J. Slettebø. Begge deres døtre har studert ved Alberta College.

OLE LARSON RAKE, født i Indvik den 26de juni 1864, kom til Belview i 1884, gift med Eli H. Muri den 10de jan. 1900. Hun døde i 1923. De havde 5 barn. Tre av disse er gifte, nemlig *Arnold, Lars og Adella*.

RASMUS SANDE, født i Gloppen den 6te mai 1886, kom til Belview i 1902. Leiet farm i flere aar. Gift med Edna Murray den 26de nov. 1908. Flyttet til Cody, Wyo., i 1927. Alle deres barn er nu gifte og har barn. Deres navne er: *Rosella, Mabel, Hazel og Kenneth*.

J. R. SEIM, født i Breim den 1ste mars 1906, utvandret i 1917 og kom til Belview i 1931. Gift med Irene M. Hoppenrath den 22de juni 1933. De har 3 barn: *Norma, Robert og Ramona*.

ANDREW SOLBERG, født i Indvik den 3dje aug. 1882, tjente i grænsevagten i 1905, kom til Amerika i 1906, frekv. Concordia Coil, et aars tid, drev en 480 acres farm ved Herbert, Sask., Can. Gift med Cora C. Gimmestad den 22de juni 1920. De begyndte en forretning i Belview. De har 3 barn: *Clifford, Maalfrid og Dorothy*.

JACOB S. STOKKE, født i Breim den 26de nov. 1874, kom til Belview i 1893, kjøpte sig land i town of Kentire. Gift med Mathilda Rice den 5te okt. 1905. Hun døde i 1929. Deres datter *Cecilia* blev gift med Carl Knutson fra Swedes Forest; *Søren* driver nu farmen. *Merlin og Elida* er ogsaa gifte.

JOHANNES S. STOKKE, født i Breim den 11te mars 1870, kom til Belview i 1892, gift med Kittel Johnson den 23de juni 1898. De bodde en tid paa en farm, men i 1929 flyttet de til Belview. De har 4 barn: *Mina* var i flere aar lærerinde. I 1921 blev hun gift med J. N. Jacobson. Han døde i 1923. I 1929 blev hun gift med Mark David. De har 2 barn. *John*, grad, ved St. Olaf College i 1925, ved Washington State Coil, i 1930 og ved Minn. statsuniv. i 1932. Var lærer i 5 aar, nu "chemist" ved et laboratorium i Rockford, Ill. Gift med Violet Nelson den 26de aug. 1933. De har en datter. — *Edwin* ogsaa St. Olaf graduent ('27), chemist ved Pillsbury Flour Mills. Gift med Bernice Gustaf son den 27 de okt. 1936. —

Oscar fik sin utdannelse i Belview. Gift med Gladys Strandjord den 16de mai 1929. De har 3 sønner og 2 døtre. De bor ved Sacred Heart.

SINA TOLLEFSON (Mrs. A. Benson) utvandret fra Norge i 1905, farmet i 15 aar ved Twin Valley og kjøpte sig derpaa et hjem ved Sacred Heart, Renville co. De har 13 barn.

JOHN OLSEN APALSET fra Gloppen og hans hustru Hanna Skarsten fra Davik kom til Minn. i 1884 og kjøpte sig 80 acres land til en pris av \$9 pr. acre, senere 40 acres til \$5 pr. acre ved Clarkfield og endelig 160 acres ved Hope, N. D. Deres datter *Ragna* blev født i 1886, sønnen *Oscar* i 1889, *Henry* i 1891, *Edward* i 1893, og datteren *Inga* i 1902. Oscar og Henry er "elevator repairers"; Edward driver en forretning; Ragna blev gift med H. J. Hauge i 1922, Edward med Annie Jørgenson i 1921; Henry med Faye Beightol i 1924, og Inga med Russell Johnson i 1938. Alle bor i Clarkfield. Mrs. Apalset døde i 1913, Johan i 1930.

ARNE IVERSON BØ, født i Stryn den 18de mars 1849, gift med Johanna O. Maursetter fra Hornindal i 1875, utvandret i 1885 og bosatte sig i Clarkfield. Kjøpte senere 80 aeres land. Han blev formand paa sektionen og indehadde denne stilling til 1919. Iverson og Nordfjordlaget gav hinanden gjensidig inspiration. I 1914 gjorde han og hans datter *Johanna* en reise til Norge. Mrs. Iverson døde den 28de juli 1926; Iverson den 3dje mai 1932. Deres søn *Iver Arneson*, f. den 22de dec, 1876, gift med Stella Chapman den 25de nov. 1904. De har drevet "store" og restaurant i 35 aar. De har to barn, Lyle og Dorothy. — *Johannah*, født den 4de mars 1882, gift med M. Quist den 9de dec. 1924. De bor i Tacoma, Wash. — *Oliana*, født i 1885, gift med Clarence Olson i 1902, døde i 1903. — *Anna*, f. den 19de nov. 1886. *Josephine*, f. i 1888, død. *Josie*, f. den 25de mars 1891, gift med Leo Le Groes den 13de sept. 1914; de har 4 sønner. *Mable*, f. den 10de apr. 1893, gift med Elmer Larson den 15de apr. 1914; de har 2 barn. *Nettie*, f. den 9de dec. 1895, gift med Raymond Love den 8de mai 1918; de har 5 barn.

MRS. BARBRAA HAALAND, født paa Kirkeeide i Stryn den 12te nov. 1883, kom til Clarkfield i 1903, gift med Gabriel Haaland den 16de jan. 1904. Farmet i Town of Friendship. Haaland døde i 1929. Mrs. Haaland bor fremdeles paa farmen. De hadde 12 barn: *Marie*, gift med Helmer Askvik i 1925; *Gustav*, gift med Mildred Olson i 1934; *Ole* døde i 1909; *Kenneth*, gift med M. Embree i 1935; *Minnie*, gift med Orren Christenson i 1934; *Gladys*, gift med Hanford Christenson i 1936; *Gerhard* er hjemme; *Hannah*, gift med Noble Evenson 30te dec. 1939; *Annie*, f. den 5te feb. 1921; *Mable*, f. den 26de mars 1923; *Carl*, f. den 22de apr. 1925; *Helen*, f. den 5te nov. 1928. Alle de ugifte er hjemme.

IVAR R. HAUGEN, utvandret fra Hornindal i 1889, opholdt sig i Mankato til 1896, kjøpte da sammen med sin bror Rasmus en 200

acres farm ved Clarkfield for \$4,100. De dyrket denne sammen til 1915, da Ivar blev eneeier. Senere kjøpte han 120 acres. I 1899 giftet han sig med Oline O. Langeset fra Indvik. Deres datter *Myrtle* blev født i 1900, *Ida* i 1902. Myrtle gik paa en forretningsskole. Ida blev lærerinde og er nu gift med Oswald Haaland og bor paa hjemmefarmen. Ivar R. Haugen og hustru bor i Clarkfield.

MARIE L. EIKENES, født i Gloppen den 24de juni 1864, utvandret i 1892, blev gift med H. Hegni den 29de feb. 1896. Deres farm bestod av 240 acres. Hegni døde i 1915. Mrs. Hegni og 3 av hendes sønner bor fremdeles paa farmen. *Mable* blev gift med Morris Brekke i 1930. De bor i Montevideo og har 2 barn. *Joseph* blev gift med Lydia Frees i 1927. De har 5 barn.

LARS LØKEN,¹ født i Olden den 12te mars 1858, ankom til Benson i 1883 og til Swedes Forest, hvor han hadde en søster, i 1884. Tilbragte vinteren 1887-88 i hjembygden. Kjøpte i 1889 320 acres land sydvest for Clarkfield. Gift med Marie Markussen fra Auflem, Olden. Løken leiet bort sin farm i 1919 og bygget sig hjem i byen. Der døde han den 5te april 1928. Hans hustru lever endnu. Deres ældste datter var i flere aar skolesuperintendent i countyet. Hun er nu gift og bor i Iowa. De 3 yngste har høiskoleutdannelse. Den ældste søn styrer farmen. Mrs. Løken har utført et stort arbeide for Nordfjordlaget. Hendes døtre *Louise* og *Clara* hadde ved lagets stevne i 1928 faat istand en rik utstilling av prydssaker og kunstgjenstande (mest arvesølv) fra Nordfjord. Dette gjorde et dypt og gunstig indtryk paa de talrike skarer som var fremmøtt ved dette stevne.

ANDERS K. RYSDAL, født i Gloppen den 31te mai 1857, blev gift med Marie L. Eide, utvandret i 1887, kjøpte 160 acres land ved Clarkfiéld og forblev paa denne farm til 1928, da de overlot den til sin søn Carl og flyttet til byen. Sønnen *Carl* er netop nævnt. Ha» blev gift med Hannah Benson den 22de sept. 1937. *Mathilde* var lærerinde i 9 aar, men er nu hjemme hos sine forældre. *Louise* blev gift med Alfred Hegren den 7de juni 1923. De har egen farm. *Lewis*, gift med Judith Berg den 7de mars 1923; 5 barn. *Mable*, grad, ved Madisofi Normalskole i 1917, var lærerinde i 8 aar; gift med Orville Wallen 27de juni 1930; de har 2 sønner. Bor paa egen farm.

JØRGEN S. R. MAURSETH og hustru Martha G., f. Gildestad, kom til Benson i 1876. Datteren Rakel var kommet hit flere aar tidligere og var gift med Andrew Lee. Hun sendte billetter til sine forældre og søskende. I 1878 slog Maurseth sig ned hvor byen Clarkfiéld nu

ligger. Maurseth søkte bl. a. at tjene litt som brøndgraver. I dette arbeide fandt han sin død i 1880. Hans hustru døde omkr. 20 aar senere. Deres barn er: Rakel, Rasmus, Elias, Gabriel, Mathias, Bernt og Brita. — *Rakel* blev altsaa gift med A. Lee i 1873. Deres søn Mathias blev læge i Superior, Wis. *Kari* blev gift med J. D. Korstad. *Jørgen* blev county attorney i Swift co. *Andrew* blev tandlæge i Lyle, Minn. *Lina*, gift med Rasmus Alsakér i Benson. Hun er nu enke. Mrs. A. Lee døde da hun var 80 aar gammel, Lee da han var 90. *Rasmus* giftet sig med Sena Harvey i Benson. Deres barn er Jørgen, Gifford, Rudella og Berkie. De fleste av disse er gifte og har barn, alle som det synes i gode kaar. Rasmus døde i 1931. *Elias*, gift med Helene Brekke. De hadde flere barn, nu voksne og spredt viden om. Elias døde 1909. *Gabriel* døde i sine bedste aar. *George* døde ugift, omkr. 50 aar gammel. *Gurine* er gift og bor i Fargo. *Mathias* bor ved Clarkfiéld, har været 3 gange gift. Han kan se paa en meget stor barneflokk. Baade han og konen lever endnu. *Bernt*, gift med Ida Brekke Severts; de har 5 barn. *Gifford* er farmer ved Clarkfiéld; har 2 døtre, Myrna og Vivian. Bernt døde i 1933; hans hustru lever endnu. Britha, gift med Korstad, døde ved Boyd omkr. 1900. Korstad lever fremdeles.

STONY RUN, MINN.

I 1870 bosatte R. K. Høialmen og T. T. Mork sig i Stony Run. Nils og J. Skjerdal og Iver Myklebust kom dit i 1871. F. C. Ulvedal, P. O. Solem, A. Olson, B. Eide og K. Rosetter slog sig ned der i 1872. (Om enkelte av disse se 6te kapitel.)

HANS H. SKULSTAD, født den 1ste mars 1876 paa Søndmøre (hans far var fra Starheim), kom til Montevideo i 1873, tjente i 8 aar hos Kolben Rosetter, blev gift med Brite Rosetter i 1902. De nygifte gjorde en reise til Norge og overtok derpaa bestyrelsen av K. C. Rosetters farmen som deres eiendom. Kolben døde i 1908, hans hustru Agnete i 1916. Mr. og Mrs. Skulstad foretok atter en reise til Norge i 1927. Mrs. Skulstad døde den 22de okt. 1928. Deres søn *Cctrl Herman*, født den 27de sept. 1915, hjelper nu sin far med arbeidet paa farmen. Farmen bestaar av 400 acres. Skulstad er en velstaaende, fremragende og høiagtet mand.

LASSE C. RAKE, født i Indvik den 1ste april 1826, gift med Daarthe M. Algjelden i 1863, utvandret med sønnerne *Christian* og *Mons* i 1871. Han sikret sig 160 acres land i Stony Run i 1872, og paa denne farm forblev han til sin død. Lasse døde i 1897, Daarthe i 1902. Christian blev prest, Elias blev advokat og forfatter. Begge omtales andetsteds i denne bok. Mons, født i Norge den 6te dec. 1868, var sine forældres støtte paa farmen til deres død. Han giftet sig med Sofie Simonson, datter til R. S. Raudi ved Swift Falls, den 11te juni 1895. Han har fylt mange mindre embeder og er nu formand i countystyret. Mr. og Mrs. Rachie har 8 barn: *Levi*, gift med Anna Johnson den 2den jan. 1924. De bor i Minneapolis og har 2 barn. *Dina*, gift med Bennie Monson den 2den juni 1933. De farmer i Stony Run. *Roy*, gift med Susanna Anderson den 6te dec. 1930. De har 2 barn. *Henry*, gift med Irene Thompson den 23de sept. 1935. De har et barn. *Charles* er ugift. *Monroe* har studert ved statens agronomskole og arbeider paa farmen. *Evelyn*, grad, ved høiskolen i Granite Falls, er hjemme. Hendes 18 aar gamle bror *Stanley* fuldender nu sit kursus ved ovennævnte skole.

GRANITE FALLS, MINN.

JOHN SKJERDAL (Teita), født i Breim den 12te mai 1844, gift med Brithe Skjerdal i 1869, reiste i samme aar til Amerika. I 1871 begyndte de at farme i Stony Run. Brithe døde der i 1902, John i 1918. De hadde 6 barn: *Christine*, nu Mrs. John J. Cole og bosat i Granite Falls; *Nels*, *Ole* døde 2 aar gl., *Ole*, *Oscar* og *Bertine*. Av disse bor Nels, Oscar og Bertine paa deres gamle farm.

HANS MATHIASON (Kaale), født i Breim den 12te sept. 1887, kom til Granite Falls i 1905, og gik der sammen med sin onkel J. J. Cole i snekkerarbeide. John J. Cole (Kaale), netop nævnt ovenfor, var født den Ilte mai 1861, utvandret i 1892, arbeidet en tid i Mandts vognfabrik i Stoughton, Wis., og reiste saa vestover til ovennævnte Skjerdal i Stony Run. Dennes datter Christine blev han gift med den 26de mai 1894. De flyttet til Granite Falls, hvor han har virket som "contractor and builder" i 35 aar. De har 8 barn. Sønnen *Alfred* har grad, ved St. Olaf College og er for nærværende superintendent i høiskolen i Canton. Han blev gift med Ester Rasmussen den 27de mai 1937. *Myrtle* er utdannet til sykepleierske. *Bernhard* er ogsaa St. Olaf graduent, nu "coach" og lærer i engelsk ved skolen i Marshall, Minn.

DAARTE BAKKE, født i Rugsund den 6te dec. 1851, kom til sin søster Anna ved Glencoe, Minn., i 1872. Hun blev gift med E. Enerson den 17de mai 1876. I 1919 flyttet de til Granite Falls. De er endnu ved bra helbred. Deres datter *Emma* gift med Allie Olson i 1905, har tilsyn med dem. Hendes søster *Karoline* blev gift med Emil Petrich i 1911. De øvrige søskende er *Carl*, *Sofia*, *Oliver*, *Theodore*, *Arthur* og *Joseph*.

ANNE BAKKE, født i Rugsund den 10de mars 1842, kom til Carver i 1863. Gift med E. Swenson i 1864. Manden døde i 1892, hun den 26de juli 1905. De hadde 5 barn: *Swen*, *Kari*, *Christine*, *Deoline* og *Henry*. Swen blev gift med Andria Emerson og drev sin farm i McLeod co. i mange aar, kjøpte 160 acres land ved Wood Lake i 1914. Flyttet senere til Granite Falls. Flere av de andre barn bor i Minneapolis.

KOLBEN A. ROSETTER er i forbigaaende nævnt ovenfor. Han var født i Indvik den 3dje feb. 1845, gift med Agnete Bødal i 1866 og kom til Benson i 1871. I 1873 flyttet de til Stony Run. Med tiden blev han eier av 800 acres land der. I 1892 og 1907

besøkte han Norge. Paa den anden reise fik han saaledes anledning til at yde sin skjerv til dem som hadde lidt skade ved Lodalsulykken. K. A. Rosetter døde i 1908; Mrs. Rosetter i 1916. Deres søn *Anders*, født den 22de mars 1868, blev gift med Anna Hegvold. De hadde en datter ved navn Alma. Anders døde i 1916. *Louis C. Rosetter*, født den 6te feb, 1872, gift med Bertine Hagen den 10de mars 1901, flyttet til den saakaldte R. Knutson-farm og bor fremdeles der. Han har tat aktiv del i de politiske partikampe i vestre Minnesota, og hans navn er saaledes vel kjendt i denne del av staten.

KNUT ARNESON BØ, født i Stryn den 11te dec. 1834, kom til Amerika i 1859, bosatte sig i provinsen Quebec og opholdt sig der til 1863. Han blev gift mens han var i Canada. Efter et kortere ophold i Fillmore co., Minn., bosatte han sig i Chippewa co. og bodde der til sin død. Han hadde engang 700 acres land, var med at inkorporere et meieri sammesteds, og tjente i mange aar som kasserer i et assurancekompani, en post i hvilken han blev efterfulgt av sin søn *Andrew N. Arneson*. Hans hustru døde i 1913. Han døde i 1925. De hadde 6 barn. Av disse er kun *Helen Haga*, i Granite Falls endnu ilive. Flere av de avdøde har dog efterlatt sig avkom. *Albert* efterlot sig 5 barn; *Sarah M. Fosnes* 4 barn (et av disse er advokat Walter Fosnes i St. Paul) ; *Andrew Arneson* hadde en datter; *John Arneson* hadde 2 sønner og 4 døtre. *Helen Haga* hadde 2 sønner; en av disse var farmer, den anden lærer ved statsuniversitetet. *Simon Arneson* hadde 3 sønner: Paul, Donald Og Vernon.

Tiende kapitel

Swift Falls, Benson, Swift cöunty, Minn.

(Da disse settlementer bestaar av lutheranere, gives der kun faa oplysninger om kirkelige forholde. Disse forudsættes som vel kjendte fra andre kilder.)

Av J. D. KORSTAD

Den største del av dette settlement er ved Swift Falls og ligger ca. 12 mil nordøstenfor byen Benson. Det ligger i bakket terræng paa begge sider av Chippewa-elven, dog mest paa dennes nordside. Landet laa aapent her, da de første Nordfjordinger kom hit. Den første av disse var OLE DÄVIDSON SKARSTEN fra Olden, som kom til dette strök fra Wisconsin for at söke land sommeren 1869. Egnen ved fossen Swift Falls tiltalte ham, og han bestemte sig til at bosätte sig der. Han reiste tilbake til settlementet ved Rio, Wis., og derfra drog han, hans bror ELIAS og RASMUS SIMONSON RAUDI vestover i sin "prairie schooner", med sine redskaper og sit kvæg, til Swift Falls hösten 1870. De blev dette settlements grundleggere. — Flere Nordfjordinger kom dit fra aar til aar. Da det meste av landet var aapen prærie, plantet de trær ved sine hjem,¹ og inden 25 aar var der deilige lunde at se i alle retninger. Ved den tid var ogsaa jordkjælderne og straahytterne ombyttet med vakre og bekvemme bygninger. Borgerlige og kirkelige ordninger var ogsaa forlængst truffet ved den tid. — Nordfjordingerne blev her saa talrike og dannet en saa kompakt bygd, at denne fik sit eget præg. — Settlementet blev blandt andet bekjendt for sine gode veie. Saa snart folk kom kjørende ind i Camp Lake township merket de sig dette tegn paa fremskridtsaand hos indbyggerne der. — I det kirkelige holdt de godt sammen. PEDER REQUE blev om nogen aar deres prest, og en stø synodeprest var han. Kirkelige opviglere kom dog ind, saa der med tiden blev to menigheter. Synodemenigheten bygget sig en pen kirke i 1898; og denne menighet er en av de faa — ja kanske den eneste i Amerika — som utelukkende bestaar av folk av Nordfjordæt. Den sies i etnisk henseende at ha været "rendyrket" i 63 aar. Dette forklarer vel, ogsaa for en del, at ungdommen der i egnen kan

tale sin dialekt rent, flytende og ægte, og at de specifik norsk-amerikanske ord og vendinger, som naturligvis er indflettet i deres tale, synes ha faat hjemstavnens ret i deres sprog.

Decenniet 1900-1910 var en sjelden glædelig tid for dette settlement. Velstanden var stor og almindelig. Der fandtes omkr. 1,000 indbyggere av Nordfjord-æt. Bygninger og lunde lyste vidt og bredt i deres fulde skjønhed. Hvad folketallet angaar er bygden endnu trods betydelig utflytning, omtrent like stor som den var i den tid. Velstanden er derimot svundet meget ind. Og settlementets utseende efter tørkeaarene har faat et trist og dystert præg.

Den første Nordfjording som slog sig ned ved Benson var ANDERS M. LIEN fra Indvik. Han kom dit i 1869. I flere aar kom nu det ene følge av hans sambygdinge efter det andet og tok sig land øst og sydøst fra den netop anlagte by. — I kirkelig henseende har utviklingen ved Benson skredet frem nogenlunde parallelt med hvad der ovenfor er sagt om Swift Falls. — Mange Nordfjordinger har været i offentlige stillinger i Swift co., og alle disse har været kjendt for sin ærlighet og paalidelighet. Tre av disse bør nævnes her: Kristen Alsaker, som var formand i county-komiteen, da man bygde sit stilfulde court house i Benson. Han er endnu kjendt som den mest frygtløse embedsmand Swift co. nogensinde har hat og tillike som en mand med den mest grundmurede hæderlighet. — Isak Anderson Strand var countykasserer i 40 aar. Hans vindende væsen vandt folks velvilje og hans dygtighet og ærlighet deres tillid. ■— Ole R. Svor har tjent som "county commissioner" i 20 aar. Han forstod at hævde folkets rettigheter, og dets brede lag hadde i ham en fuldtro ven. Nordfjordingerne i Swift co. har hat ære av disse mænd, og de føler sig stolte over at være deres sambygdinge.

JENS R. EIDE, født i Olden 25de nov. 1878. Hans far var født paa Myklebust, Utvik; moren Oline Eide, f. paa Setren ved Faleide. — Jens utv. 1894, reiste helt til Montana, men kom snart østover igjen til Hope, N. D., hvor han forblev i næsten 5 aar. Vaaren 1899 leiet han sig ut til Anders Kirkeide ved Churchs Ferry. Tre aar senere kjøpte han sig land (320 acres) søndenfor York. — Gift med Bolette Davidson Skarsten, datter av en av de første settlere ved Swift Falls. De har en søn, *Melvin*. Han er utdannet ved en agronom-skole og er farmer. Jens har været formand i Soil Conservation com., har tjent som klokke i 35 aar. Han staar sig godt og er vel tilfreds.

RASMUS ELLINGSON VANBERG, hvis foreldre var Elling Vanberg og hustru fra Olden, kom til Amerika i 1872 og tok sig homestead

ved Swift Falls. Han blev gift med Ingeborg Freholm, som indvandret i 1871. De fik 4 barn: *Oline*, gift med Ole Simonson Raudi, og bosat ved Swift Falls; *Elling*, bosat paa sin farsgaard og gift med Ingeborg O. Stensaker; *Ole* er død for flere aar siden; *Richard T.* er prest i Towner, N. D.

Baade R. E. Vanberg og hans hustru er døde for længere tid siden. De var venlige og velgjørende folk, agtet og avholdt av alle. Deres søn Elling følger som styrer av farmen i deres fotspor.

RASMUS ISAKSON STRAND kom fra Stryn i 1872 og tok sig homestead-land ved Swift Falls, og der bodde han til sin død. Han var gift med Gyda Skarsten fra Olden. De var med at bygge settlementet op fra grunden av. Rasmus er nu død for mange aar siden. Gyda døde i 1939. De hadde 4 barn: *Isak* styrer sin fars homestead; *Brithe* er gift med Robert Knutson Lillestøl; *Gertrud*, gift med Andrew Rasmusson Loen; *Jørgen* er ugift. — Strands var strævsomme folk.

RASMUS A. LOEN utv. i 1876. Ogsaa han tok sig homestead ved Swift Falls og bodde der til sin død. Han blev gift med Dorthé Bødal fra Lodalen. Han var en sterk og utholdende mand; han slog saaledes alene nok hø til 30 kreaturer og indhøstet sin hvete med sin "cradle". Man maatte lite mere paa næverne og kroppen i de dage end nu. Han var ogsaa en stø synodemand, saa det var ikke bare legemskraft han kunde glæde sig ved. — De hadde 3 barn: *Selmer* styrer sin fars homestead. Han var gift med Ida I. S. Raudi. Hun døde for flere aar siden. Han er nu gift med Andrea Simonson fra Pope co. *Andrew* er gift med Gertrud Strand. De har farm ved Swift Falls. De har eget elektrisk lys paa sin farm. — Tre barn: *Rusa*, *Garfield* og *Laurits*.

PEDER O. FALEIDE fra Iridviken, født den 22de juni 1860, utv. i 1876 og kom til sin onkel i La Crosse, Wis., hvor han arbeidet et aars tid. Reiste saa til Benson, dernæst til N. D., og saa til Minneapolis, hvor han gjorde "construction work", derpaa til South Stillwater, hvor han arbeidet som tømmer-fløter og sagmøllearbeider i 7 aar; reiste saa vestover igjen og blev farmer i Swift co. i 1890. Det følgende aar blev han gift med Bertha Anderson. I 1902 flyttet de til Minneapolis, hvor han i de følgende 29 aar arbeidet i "Soo"-linjens "shops". I 1930 flyttet de tilbake til sin farm i Swift co., og der døde han den 3dje okt. 1931.

RASMUS K. LILLESTØL fra Hornindal kom til Benson i 1871 og tok homestead ved Swift Falls i Camp Lake township og forblev der al sin tid. Han blev gift med Anna Simonsdatter Randi. Da de var

blandt de første settlere, tok de selvfølgelig del i det organiseringsarbeide i stat, skole og kirke som maatte til. Barn, 7 sønner og 3 døtre: *Robert* er hjemme paa sin fars homestead og er gift med *Brite R. Strand*. *Knute*, *Simon*, *Sivert*, *Iver*, *Olai*, *Richard*, *Sofie*, *Mina*, *Ida* — de fleste av disse bor i nabolaget, enkelte er reist til andre steder. — *Rasmus* og *Anna* er døde. De var flittige og dygtige folk, bygget sig et vakkert hjem og gjorde sin fulde del av nybyggerarbeidet.

Ole R. Svors hjem, Benson, Minn.

OLE A. SVOR, søn til Arne Svor, blev født ved Swift Falls den 5te mars 1884. Han frekventerte en forretningsskole i Hutchinson. Han blev gift med *Bertha Lyslo*, *Elling Lyslos* datter, den 1ste juni 1910. Han har været town clerk i 28 aar, skolekasserer efter sin far siden 1912, i hvilket aar han flyttet til Benson, kasserer i menigheten i flere aar, og har tjent som menighetens sekretær siden 1920; kasserer for Swift Falls Co-op. creamery i 15 aar. Mrs. Svor er meget virksom i kirkelig arbeide. Hun er nu superintendent for søn-

dagsskolen; før formand i kvindeforeningen. Barna er: *Albert*, *Sylvia*, *Geneva* og *Arthur*. *Arthur* døde som barn. — Ole A. Svor har vist en forstaaelsesfuld interesse i Nordfjord, dets folk og dets historie. Han taler dialekten rent og har øre for dens velklang. Han styrer sin bedstefars gaard, en farm paa 240 acres, og holder de gamle traditioner i hævd.

OLE R. SVOR, født i Hornindal i 1814, og hustru *Ragnhild*, født i 1822 paa Nygaard i samme bygd, utv. til Amerika i 1871. De kom til Benson, og Svor arbeidet for A. Lien paa "seksjonen" i 2 aar. Tok homestead ved Swift Falls i 1874. Var der med at organisere baade township, skoledistrikt og menighet. Om deres barn kan nævnes: *Ole*

tok homestead ved Swift Falls, men reiste senere til Osakis; *Oline* reiste til N. D.; *Ragnhild* er gift med John Torgerson, som bodde ved Camp Lake; *Ingeborg* er gift med Rasmus Flore; *Lokris*, gift med Ingebrigt S. Raudi. — Ole R. Svor døde den 29de mars 1889; Mrs. Svor den 6te mai 1902.

ARNE SVOR kom til Amerika sammen med sine forældre i 1871. Han var født den 18de juli 1859. Gift med Sara Benjaminson i 1882. Han tjente som skole-clerk i 20 aar, var kasserer i St. Pauli menighet i mange aar, var medlem av kirkebygningsskomiteen i 1898. — De hadde 5 barn: *Ole*, som bor paa den gamle homestead; *Ragna* døde 21 aar gammel; *Bernard* døde som barn; *Lise*, gift med Mr. Mason, bor i Minneapolis; *Bertha*, gift med Melvin Cram. — I 1912 sluttet Svor med farming og flyttet til Benson, hvor han døde den 29de mars 1938. Hans enke bor hos sin datter, Mrs. Cram, i Benson. Arne Svor var en trofast, paalitelig og høiagtet mand.

RASMUS D. GILDESTAD, søn til David Gildestad og Randi Eriksdtr. Da hun var jordjente, flyttet David dit. R. D. G. kom til Amerika, arbeidet paa farm og paa jernbanen, og blev gift med Martha H. Muri 29de mai 1888. Kjøpte ialt 200 acres land. Med tiden opførte de gode bygninger paa sin farm. Deres søn David pagter nu farmen. — *Regina*, gift med Louis Johnson, haandverker i Benson; *Clara*, gift med Ed. Gilbertson, mekaniker i Benson; *Emma* og *Hilda* bor i Minneapolis; *Ella*, gift med Arnold Hauge, farmer i Pope co.; *Rachel*, gift med Milo Amlee, dekorationsmaler i Minneapolis. R. D. G. og hustru feiret sit guldbryllup i 1938.

PEDER R. PEDERSON (Jørven), f. i Stryn 1866, kom til Amerika 1884, fik sig farm ved Swift Falls 1891, gift med Rakel Svor, datter til Rasmus og Ingeborg Svor, 18de juni 1892. De fik 4 sønner og 4 døtre, som alle lever: *Ridar* bor i Kalispell, Mont.; *John*, i Helena, Mont.; *Ida*, gift med Nylander, Alexandria, N. D.; *Ellen*, gift med Thorstad, Fargo'; *Cora*, gift med Olson, Moorhead; *Peder* er farmer, Terrace, Minn.; *Anna*, gift med Oscar Svingset, Swift Falls. — P. R. P. har været "supervisor" i 15 aar, "assessor" i 10 aar, præs. Camp Lake Tel. Co., kasserer i Swift Fall Creamery Co.

ANDREW H. GYTRI, en av pionererne ved Swift Falls, var født i Olden 20de mars 1853 av forældrene Hans og Anna Gytri. Kom hit med sine forældre i 1876, og fainilien tok sig land ved Swift Falls. I 1877 kom græshopperne, og dette satte folk tilbake. — I 1883 tok Anders homestead, og han bodde paa dette land helt til sin død. — Gift med Inger Halvorson fra det nærliggende Lake Johanna. Av

deres barn lever nu: Mrs. Ben Skrede, Mrs. Elling Svingeset, Mrs. Roy Baldue i St. Paul, *Albert* i Duluth, *Alfred* i N. D., *Herman* hjemme paa sin fars farm og gift med Kristine S. Raudi. — A. H. G. var kasserer i sit skoledistrikt i 30 aar og “supervisor” i Camp Lake twp. i mange aar. — Hans hustru døde 17de aug. 1927; han seiv døde 25de mai 1933.

ELLING O. LYSLO kom til Amerika i 1880, fik sig 160 acres homestead-land i Swift co., Minn., og kjøpte senere 280 acres. Gift med Gunhild, født Skarsten (som efter hendes fars død kom hit i 1882) i 1887. Alle deres 10 barn er endnu ilive. Her følger deres navrie og fødselsaar: *Jennie*, 1888; *Berthe*, 1889; *Ole*, 1891; *Christian*, 1893; *Emma*, 1896; *Lena*, 1898; *Richard*, 1900; *Gena*, 1902; *Anna*, 1903; *Lillie*, 1906. — Om disse kan oplyses: Ole reparerer biler; Christian handler med farmmaskiner; Richard er farmer; Emma, Gena, Anna og Lillie er lærerinder; Lena driver forretning. — Elling O. Lyslo gjorde to reiser til Norge, i 1906 og i 1920. Han er nu død. Mrs. Lyslo bor paa farmen.

HALSTEN MURI, født i 1867, kom til Benson 1882, arbeidet et aars tid for Bendigt Simonson Raudi, siden en tid paa jernbanen. Tok sig land ved Swift Falls 1886. Begyndte at farne 1894. Gift med Anna Olson, en svensk pike, i 1892. Efter 16 aars ægteskap døde hun. Han fortsatte paa farmen med

sine barn til 1923. Da flyttet han til Benson. Samme aar gjorde han en tur til sin fødebygd. — Hans barn: *Herman* og *Hulda* bor i Minneapolis; *Christine* i St. Paul; *Myrtle* i Chicago; *Olga*, Long Beach, Cal.; *Oscar*, paa farmen ved Swift Falls.

HALVOR M. SKARSTEN, søn til Mathias Skarsten, Indvik, f. 18de okt. 1836, gift med Johanne J. Hilde, f. 15de aug. 1850. De blev gifte 13de apr. 1871, reiste straks til Amerika, tok sig land ved Camp Lake, nordenfor Benson, og bodde der i 66 aar. Skarsten var farmer og smed. De hadde 9 barn, av hvilke følgende nu er ilive: *Mathias*, f. 1872, bodde paa farsgaarden og bestyrte den til 1937, og flyttet da til Benson; *Anna*, f. 1875, ugift; *Josefine*, f. 1881, gift med —Olson i Minneapolis; *Halvor* S. døde 28de nov. 1917; hans hustru døde i Benson 12te jan. 1939. De var kirkelig interesserte folk.

INGEB. KORNELIUS KIRKEIDE, f. i Stryn 1863 av forældrene K. og Johanne Kirkeide, utv. i 1884, tilbragte et par aar ved Benson, reiste til Grand Forks og arbeidet der i 8 aar, kom i 1894 til Norcross, Minn., hvor han farmet til 1913. Gift med Andrine Mettenes fra Gloppen 1892. Hun døde 1910. Barna er: *Johanne*, gik paa sykepleierskole; *Minnie*, gift med Johan McNellis, bor i De Graff; *Karl*, død; *Marvin* er hjemme. — Han giftet sig med Kristiane H. Sande og kjøpte hendes forældres land. Barna er: Doris og Herbert. De har 240 acres land.

TORGIL MARSAA, f. 25de mars 1830, tok sig land ved Swift Falls i 1871. — Gift med Oline Skarsten, en søster av ovennævnte Ole og Elias Skarsten. — Barna er: *Gutorm*, *Malene* (død), *Anton*, *Robert*, *Marius*, *Ragnhild*, *Halvor*, *Oline* (døde 1900) og *Torjil* (døde 1910). ■— Gutorm, f. 1866, gift med Emma Mettenes 1907. Deres barn: *Olga*, *Thorval* og *Gordon*. Gutorm døde i 1921; enken sitter i gode kaar.

KRISTIAN M. METTENES, f. 14de sept. 1858 av forældrene Martin Mettenes og Martha Bødal, kom til Amerika i 1883. Farmet ved Norcross i 15 aar. Giftet sig med Gertrud Skarsten og kom til Swift Falls i 1901. Der kjøpte han sig farm. Deres barn er: *Martin*, *Emma*, *Reinert*, *Marcus*, *Lewis*, *Martha*, *Kristen*, *John* og *Sivert*. Kristen er jernbanemand, John er trucker, Sivert veiopsynsmand; de andre dygtige farmere.

ELIAS SKARSTEN, f. i Olden 1838, kom til Wis. i 1868, var gift med Kari Skarsten, f. 1845, tok homestead ved Swift Falls i 1870. Deres barn: *David* bor paa gamlefarmen; *Marie*, i Willmar;

Anna, Anton og Rasmus er døde; *Bolette*, gift med Jens Eide ved York, N. D.; *Rakel*, i S. D.; *Halvor*, Tioga, N. D.; *Lina* og *Lesa*. — David M. Davidson (det navn han er kjendt under) har bygget videre paa den gamle grundvold hans forældre la. Han har nu 600 acres land og gode huse; har tjent som “supervisor” i 16 aar; har trasket siden 1893. Gift med Sofie Johnson i 1910. Barna: Karoline, Edw., Olga, Richard, Nella, Josie, Sylvia, Sara og Dina. Elias Skarsten døde i 1890; Kari i 1937 — 94 aar gammel.

ANNA ABRAHAMSDTR. NÆSDAL, født i Lodalen, kom til Amerika 1883, gift med Lars Mikkelsen, en sogning, 1885. De bodde paa en farm nordenfor Swift Falls til sin død. De hadde 6 barn: *Bella*, gift med Martin Sveen, bor ved Northfield, Minn.; *Ella*, gift med W. Gustafson, og bodde en tid i Benson; *Martin*, gift med Gyda Nilson, bor paa den gamle homestead; *Alfred*, gift med Ruth Johnson, farmer ved Clondorf, Minn.; *Louis*, ugift, tjente i verdenskrigen, farmer ved Benson; *Sivert*, gift med Gertrud Fahl; deres sønner Richard og Roger. Sivert er et virksomt medlem av Nordfjordlaget. Han har en farm paa 240 acres. Lars døde 23de jan 1921; Anna, f. 2den feb. 1852, døde 22de feb. 1929.

DAVID PEDERSON (Verlo), f. i Utvik 9de mai 1854 av forældrene Peder og Sigri Verlo. Disse var fra Skarsten, Olden. David utv. i 1875, tok sig 80 acres land i 1877 og kjøpte lana fra tid til tid til han eiet 1,200 acres. Gift med Mari Hanson

David Pederson Verlo, Benson, Minn.

Jyttri fra Olden 17de nov. 1878. Hun døde i 1901. Tolv barn var født i dette ægteskap: Mrs. J. Carrier og Mrs. Arne Pearson, i Minneapolis; Mrs. Harry Hanson, Bargaugh, Sask.; Mrs. Robert Ellingson, Mrs. R. I. Simonson, Benson: *Henry*, i Minneapolis; *Albert*, Tioga, N. D.; *Peder*, i Benson; *Richard* og *Oliver* styrer sin fars farm. — David Pederson giftet sig med Anna Ellingson i 1903. Hun døde i 1925. David Pederson Verlo var en ledende og drivende kraft i sit settlement. (Se Nordfjordlagets aarbok for 1932). Han døde 2den okt. 1931 og er begravet ved Swift Falls.

INGEBRIGT SIMONSON, f. paa Raudi i Lodalen, kom til Amerika i 1872. Bosatte sig ved Swift Falls og giftet sig med Lokris O. Svor. De bodde i mange aar paa sin homestead; men efter Mrs. Simonsons død overlot han bestyrelsen av farmen til sin søn og flyttet til Benson, hvor han døde i en høi alder. De hadde 11 barn: *Synneve*, gift med Ole Reme; *Rakel*, gift med Kolben A. Bø; *Marie*, *Mina* bor i Minneapolis; *Ida*, gift med Selmer R. Loen; *Emma*, gift med Reinert K. Mettenes; *Ole*, *Knute*, *Reinert* og *Simon*. Simon er gift med Johanne P. Jørva. Hun har været søndagsskolesuperintendent i Benson i 20 aar.

OLE SIMONSON RAUDI er født paa gaarden Raudi, Lodalen, den 22de febr. 1875 av forældrene Simon Raudi og hustru Kristi, født i Bødal, Lodalen. Ole utvandret til Amerika i 1892 og kom direkte til Benson, Minn. I 1898 blev han gift med Oline Rasmusdtr. Wanberg og bosatte sig paa en farm av 120 acres, som de fik av Wanberg. Siden har han kjøpt til adskillig land, saa han nu har 560 acres. Han har ogsaa opført prægtige og moderne bygninger, saa han har en av de peneste farme i dette nabolag.

Ole var supervisor i 6 aar og kasserer i skoledistriktet i fiere aar. Tilhører St. Paul menighet av den N. L. C. A. I deres ægteskap har de hat 11 barn, nemlig *Clara*, gift med Ole Fugle, Naples, N. D.; *Ida*, *Sivert*, *Roy*, *Lillie*, gift med Walter Nilson, Kerkhoven^{dwzn}, *Victor*, *Oswald*, *Edna*, *Elmer*, *Tilda*, gift med Charlie Crab, Superior, Wis. Oswald og Elmer styrer hjemmefarmen. I 1939 sluttet han at farme og flyttet til Benson, hvor han bygde sig et vakkert hus, hvor de nu tilbringer sine alderdomsdage.

Ole Simonson Raudi (Rodi), Benson, Minn. (se side 239)

RASMUS SIMONSON RAUDI, f. i Lodalen 28de febr. 1843 av forældrene Simon og Synneve Raudi, utv. i 1868, hadde sit tilhold ved Rio, Wis., i 2 aar og reiste saa sammen med Ole og Elias Skarsten til Swift Falls, Minn., i 1870. Disse tre mænd grundla settlementet ved Swift Falls. Rasmus tok 80 acres homestead land, arbeidet de første vintre med tømmerhugst og om vaaren med tømmerfløting. Det første aaret kom han hjem med \$400. — Han blev gift med Helga Bødal 12te nov. 1871. To gange brændte deres hjem, men dette knækket ikke deres mod. I det hele hadde de god fremgang og blev med tiden grundrike. Deres barn var: *Simond, Olai, Andreas, Sofie og Anne*. Simonson gav en farm til hvert av sine barn undtagen Sofie, som var gift med Mons Rachie. Hun fik penger. — Anne er gift med Peder H. Pederson, søn til David Pederson (Verlo). Simon fik hjemmefarmen. Raudi og hustru oplevde sin guldbryllupsfest. Simon døde 7de april 1922; Helga den 21de feb. 1934. — De la under sig sin del av Nordvesten — 800 acres.

KRISTIAN SKARSTENS far hette ogsaa Kristian Skarsten. Moren het Gunhild Bødal. Han var født 22de april 1857, utv. i 1886, tok land ved Swift Falls; gift med Gunhild Skarsten i 1894. Hun f. 3dje dec. 1865. Deres barn var: *Christ*, farmar i Camp Lake twp.; *Richard* er paa hjemmefarmen; *Rasmus* døde 1918 (i armeen); *Bertha*, gift med Alfred Anderson og bor i Minneapolis; *Ingeborg*, gift med Richard Knutson, farmer, Camp Lake; hun er utdannet ved en høiskole og ved normalskolen i St. Cloud og var lærerinde i flere

Guldbrudepar, Mr. og Mrs. Rasmus Simonson, Benson, Minn.

aar; *Gina*, gift med Alfred Casey, farmer ved Swift Falls; *Leif*, paa farm; *Ragna*, hjemme. — Kristen var kirkesanger i længere tid, interessert i kirkelige ting; selskapelig anlagt; saaes ofte ved Nordfjordlagets møter. Han døde 22de dec. 1938.

MONS K. SKARSTEN, søn til Kornelius M. Skarsten og Nille Monsdtr., f. 23de juli 1860, forlot Olden i 1882 og kom til Halvor M. Skarsten, hans onkel, ved Benson, Minn. Begyndte som farmarbeider, men kjøpte efter en tids forløp først 80 acres og siden 120 acres land. Paa denne farm blev han boende til sin død. Han blev gift med Pernille H. Muri 6te juli

1889. Hun blev født i Olden 22de febr. 1870 og ankom til Amerika 1888. — De fik 14 barn. Deres navne er: *Karl, John, Arthur Melvin, Casper og Leonard* (som bor nær Swift Falls) ; *Nellie*, Mrs. Chris. Sevalson, Van Hook, N. D.; *Christine*, Mrs. W. Webb, og *Lena*, Mrs. Peter Reme i Minneapolis; *Hazel*, Mrs. F. Hansen, Glenwood, og *Clifford* i Benson. *Herman* bodde i Hendricks, Minn.; han døde 1935, efterladende enke og 4 barn.

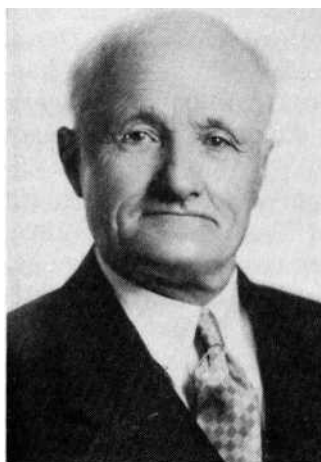
RASMUS O. SVOR fra Hornindal, f. 18de mai 1852, søn av Ole og Ragnhild Svor. Kom hit med sine forældre i 1871 og tok sig homestead ved Swift Falls. Flink farmer og bygningsmand. Gift med Ingeborg Nesdal fra Lodalen. Fem barn: *Rachel*, gift med Peder Jørvan; *Ole, Theo., Martin og John*. Synodemenigheten der blev stiftet i deres hjem. Mrs. Svor blev 67 aar gammel, Rasmus 79. Han døde i 1931. Ole, som overtok sin fars farm, blev gift med Selma Ellingsdtr. Vanberg. De fik 9 barn: Inez, høiskole og normalskoleutdannelse, gift med J. Saterbek. Ruben og Elmer kjøpte en nabofarm. Irvin blev snekker. Osvald, Walter og Bernice Roselle fik høiskoleutdannelse. Eleanor. — Ole gjorde farsfarmen til en mønsterfarm. Han har ogsaa tjent som sekr. fpr Swift co. meieri i 34 aar, 20 aar som county commissioner, formand for Farmers' Union Org. i Swift co. helt siden dens begyndelse, og staar fremdeles i dette embede. Hans ærlighet, uegennyttighet og medfølelse med de mindre begunstigede i samfundet har vundet ham venner endog i andre stater. — Han har været en drivende kraft i nabolaget; har saaledes hat træskemaskine i 40 aar. Han har en farm paa 400 acres.

SAMUEL R. EIDE, born at Olden Dec. 31, 1859, emigrated in 1883, worked as a farm hand in the vicinity of Benson for a year and then took up railroad work at different places and on different lines. In 1899 he moved to a farm near Benson. furnished it with modern buildings, and tilled it for 3 years. He now became section foreman at Lauriel, Mont., but in 1910 he returned to Benson, built himself a home and now intended to retire. After 2 more years of railroading his health showed signs of failing. He died Sept. 18, 1917. — Eide was married twice. His first wife was Elizabeth, nee Hatledal. Their children were: *Annie, Olaf, Arthur, Riehard and Edward*. Edward became a druggist and died at the age

of 34. Richard lives at Mandan, N. D.; Cora (Mrs. Ivon Boneff) lives at Sioux Falls. Some time after the death of his first wife he married Anna Johnson. One son was born to this union. He is a truck driver, is married to Clara Powell. They have 2 sons, Edward and Donald. — S. R. Eide took a lively interest in the welfare of people of Norwegian descent and made many sacrifices for promoting their religious and cultural interests.

JØRGEN DANIELSON FJELDKORSTAD

(J. D. Korstad), Benson, født 29de jan. 1869 av forældrene D. J.

Fjeldkorstad, født Sæten, Loen, og Eli Antonsdtr., født Aaland, Rand; kom til Alberta, Minn., 1892. Arbeidet der paa sektionen for A. D. Korstad. I 1895 blev han seiv sektionsformand i Stockholm, S. D., i 1899 i De Graff, Minn., og i 1905 i Benson. I 1907 tok han homestead i Nord Dakota. Gift med Carrie A. Lee, datter til Anders og Rakel Lee i Benson, hvor de fremdeles bor. De har 2 døtre: *Rakel*, sykepleierske i regjeringshopitalet

J. D. Korstad i Portland, Ore., og *Dorthe*, gift med James Sullivan i De Graff. —

Korstad var engang eier av 640 acres land. Han har vist levende interesse i literatur og seiv skrevet mange vakre ting. Det offentlige liv har tiltalt ham. Han har tjent i townstyret (ofte som formand) i 14 aar; medlem av et "shipping board" i flere aar; trustee i menigheten i Benson i 15 aar; en drivende kraft i Nordfjordlaget. Han taler med fynd og klem og stemningen stiger, mens han taler. Denne boks beretninger om Swift Falls og Benson skyldes hans flid og selvpofreise. (L. M. G.)

MRS. ELI M. KORSTAD. Eli Antonsdatter Aaland, hvis forældre var A. O. Hopland og Dorthe O. Bødal, Lodalen, født 22de juni 1842, blev gift med Daniel Jørgenson Sæten, Loen, i 1866. De bodde i 30 aar paa Fjeldkorstad. Daniel døde i 1886, og enken sat nu igjen med 8 barn. De ældste av disse

reiste til Amerika, og i 1896 reiste hun seiv med sine 5 yngste barn eiter. De opholdt sig en tid hos Anders Korstad; men i de senere aar har enken opholdt sig hos sin datter *Christine* i Boyd, Minn. Hun er endnu aandsfrisk trods sine 97 aar.

SIVERT D. FJELDKORSTAD, søn til Eli og Daniel Fjeldkorstad, blev født 24de mars 1880. Da hans mor, som netop fortalt, reiste til Amerika i 1896, fulgte Sivert med hende. Han blev sektionsformand i 1904 i Johnson, Minn., i 1907 i Devils Lake, N. D. Gift med Dina Knutson i 1909 (hun var født 10de juni 1886). De fik 2 barn: *Evelyn*, nu 24 aar, *Doris*, 17 aar. — Sivert tillidsmand i menigheten i 25 aar, dens kasserer i 15 aar. Evelyn, søndagsskolesuøerintendent. Begge døtrene grad, fra høiskolen i Devils Lake. Sivert har eget hjem og staar sig godt.

CHRISTIANNE DANIELSEN KORSTAD, datter. til Mrs. Eli D. Korstad, kom hit i 1896. Gift med Knute Skaalen i 1905. De bodde paa sin farm ved Boyd i flere aar. Skaalen blev sykkelig og de flyttet til Boyd, hvor han døde 2den april 1921. De hadde 8 barn: *Gine*, lærerinde i Eden Valley i 3 aar, i Benson i 6 aar. Gift med Herbert Olson i Boyd 2den nov. 1934; han er i trælasterforretning. *Ella*, lærerinde i 4 aar; gift med Carl Kjos 2den juli 1936; han er i trælasterforretning i Warren, Minn. *Jose fine*, utdannet til sykepleierske, tjente som saadan til 1938, da hun blev gift med Arnold Rast fra Kocato, Minn.; han er i avisforretning i Rochester, Minn. *Kalmer* er i handelsforretning i Boyd. *Morris*, baseball pitcher. *Leonarti*, saavel som hans søskende er utdannet ved høiskolen i Boyd.

DORTHE, ogsaa en datter av ovennævnte Eli Fjeldkorstad. Gift med Henry Hermanson i 1901. De har 6 barn: Heimar har gaat paa statens agronomskole og nu i 13 aar arbeidet for State Farm Ins. Co. og har 55 under sig. Han blev gift med Mabel Agre i 1927. Hun omkom i 1937. Dervin, 35 aar, gift med Minnie Refseth. Har 2 barn. Melvin er electrical engineer i Cleveland, Ohio. Han er gift og har en søn. Jørgine, 30 aar, lærerinde. George, 25 aar, utdannet ved statsuniversitetets forretningsskole. Arthur, 22 aar, repræsentant for State Farm Ins. Co.

ANDERS DANIELSEN FJELDKORSTAD, født 13de juni 1867 av forældrene D. Jørgenson, født Sæten, og Eli Antonsdtr., født Aaland, reiste til Amerika i aug. 1887. Han fandt veien fra Benson til Swift Falls, kom til R. S. Raudi kl. 12 og var i arbeide kl. 1. Lønningen var \$10 maaneden i den bedste arbeidstid. Om vinteren skulde han faa

kost og losji for at stelle 30 hester og 100 kreaturer. Dette skjønte han var meningsløst, og søkte derfor arbeide andetsteds. Tok fat paa jernbanearbeide for \$1.25 dagen, gik litt paa skole, tok sig et stykke homestead land, som viste sig at være daarlig, forsøkte sig som arbeider i en teglstensfabrik ved Crookston og fuldendte paa denne maate nykommerens prøveaar. Blev gift med Brite J. Maurseth i 1890, blev sektionsformand og stod i denne tjeneste til 1897. Kort tid derefter døde hans hustru, og han sat igjen med 4 smaa barn. Han mandet sig dog op, tok vare paa sin farm, fik oprettet et bibliotek, viste sig gjestfri og hjælpsom og blev en agtet mand i bygden. I 1908 blev han gift med Helene HermanSon. Hans datter *Martha* graduerte ved høiskolen i Benson med den bedste karakter, som har været git der. Hun blev sykepleierske, men blev angrepet av tæring og har nu været udygtig til arbeide i 16 aar. — Hans anden kone døde i 1932. — Anders D. Fjeldkorstad har som farmer bodd ved Boyd, Minn., har i 32 aar været medlem av townstyret, formand for samme i 26 aar. Hans søn Daniel styrer nu farmen.

OLE DANIELSON FJFLDKORSTAD, f. 14de okt. 1876 av forældrene Daniel og Eli Fjeldkorstad, Utvik, utv. i 1896 og kom til sin bror Anders, som dengang var sektionsformand ved Alberta, Minn. Blev seiv sektionsformand i 1889 og arbeidet som saadan paa flere steder til 1905. Ved Beardsley hadde han været i 6 aar. Tok sig homestead i 1902, blev eier av farmen i 1905. Begyndte som farmer ved Boyd i 1908, blev samme aar (29de april) gift med Ossi Knutson fra Beardsley, flyttet i 1910 tilbake til sin homestead ved Emmet, N. D., hvor de endnu bor. — De har 3 sønner og en datter. *David* har været lærer i flere aar; *Evelyn*, sykepleierske; *Gerhard* og *Arvi* er hjemme. — Ole D. Fjeldkorstad har tjent som supervisor i 17 aar, formand i townstyret 8 aar, skoledirektør i 7 aar, delegat til politiske konventioner, medlem av bygningskomiteen, da hans menighet bygget kirke, og har hele tiden siden været en av menighetens embedsmænd.

ARNE PEDERSON VERLO, hvis forældre var Peder og Sigrid Verlo, født 25de febr. 1865, kom til Benson i 1882. I 1888 blev han sektionsformand. Han fortsatte med denslags arbeide i 43 aar og blev da pensionert av jernbanen. — Han blev gift med Gertrud K. Skarsten i 1888. De fik 4 barn: *Lina*, blev lærerinde i Minneapolis; *Gena* bor i Mitchel, S. D.; *Olga* er hjemme og styrer huset for sin far. *Albert* er hjemme. Mrs. Pederson døde 4de juli 1925. — David og Andrew Pederson Verlo var hans brødre.

ANDREW LUND (Lindvik), f. paa Nordfjordeid 17de juli 1860 av forældrene Knute Lindvik og Anna, født Lotsberg. Utvandret 1879, arbeidet paa jernbanen 3¹/₂ aar, tok homestead i Nobles co. Der blev han gift. — Ialt 6 barn, men to døde i sin barndom. *Charles*, *Albert*, *Lee* har farme i Pope co.; *Annie*, Mrs. S. C. Syverson, har farm nær Kirkhoven, Minn. — Mrs. Lund døde 1899. Han giftet sig med Inger Dyrland. Hun hadde en søn som bor i Benson. De fik 4 barn: *Myrtle*, Mrs. Ingolf Skogstad; *Clifford*, nu død; *Edith*, Mrs. Adolf Risen, Portland, Ore.; *Phillip*, som er hjemme. — Lund solgte sin farm i Nobles co., kjøpte en anden ved Kirkhoven i 1903; bodde paa denne til 1920, da han flyttet ind i byen. Han var en tid eier av 500 acres land, men han har solgt 340. Hans søn Charles farmet i Pope co. til 1928, leiet da sin farm til sin ældste søn Floyd og flyttet til Benson. De har 7 barn: *Glady*, gift med Russel Petterson; *Dezze* og *Helen* i Minneapolis; *Blanche* i Appleton. Han var gift med Agnes Johnson i 1903. Han er for nærværende medlem av bystyret i Benson.

SIVERT SIMONSON RAUDI, født i Lodalen 17de sept. 1877 av forældrene Simon Raudi og Kristi, født Bødal, kom til Swift Falls til sin onkel R. S. Raudi i 1893. Arbeidet saa paa flere steder til 1905, leiet land og begyndte at farme. Kjøpte land i 1909 og farmet i 5 aar. Flyttet til Benson 1909 og blev auktionarius. Blev i 1909 gift med Olive A. Strand. Deres barn: *Ester*, gift med Axel Dahl; *Sylva* og *Lyda* hjemme; *Sherman*, gift med —Nylander og driver der sin farm; *Carney*, gift med Inez Loen; *Stanley* døde ved et ulykkestilfælde; *Ruben*. — I 1926 gjorde S. S. R. en reise til Norge og besøkte sin hjembygd og sine slektninger.

CARL BØRRESON ORDAHL (Aardal), født paa Breim 14de sept. 1868 av forældrene Daniel Aardal og Inger Gaasemyr.

Frekventerte amtsskolen, reiste til Amerika da han var omkr. 20 aar gammel, kom til sin onkel Rasmus Aardal ved Benson. Arbeidet i 10 aar i kulminer og smier ved Great Falls, Mont. Her bestyrte han minearbeidernes boksamling. Reiste derefter længere vestover for at ta sig homestead. Assisterte paa denne reise en landmaaler og faldt i hænderne paa en bande indianere, som en tid holdt ham under bevogtning. I Tacoma hadde han nær mistet livet blandt røvere. — Gift med Helma C. Johnson, en svensk pike, i Havre, Mont., i mars 1899. Han kjøpte nu 160 acres ved Lake Hazel, hvor han bodde til sin død. Han var menighetens sekretær i 10 aar og tok virksom del ogsaa i det offentlige liv. Tre av hans 4 barn er i live: *Myrtle*, Mrs. Arthur Skarsten ved Swift Falls; *Edwin* og *Oscar* bor paa sin fars farm ved Benson. Mrs Ordahl døde i dec. 1921. Han blev gift med Martha Aardal i 1922. Han døde i Benson 6te mai 1924.

ELLING WANBERG, f. i Olden, kom til Amerika i 1873, tok homestead ved Swift Falls og bosatte sig der. Gift med Ingeborg S. Rudi fra Lodalen. Hun utv. omkr. 1874. Mrs. Vanberg døde 1891; Elling Vanberg i 1917. Han indehadde mange embeder i town og menighet i sin tid. De hadde 3 barn: *Elling*, *Selma* og *Olianna*. Olianna blev gift med John Berge i 1904 og farmet i Pope co. i 16 aar. Paagrund av svækket helbred flyttet han til Benson i 1920. De hadde 2 barn: Hanna og Emma. Begge fik college-utdannelse. Emma meget musikalsk og underviste en tid i musik ved Augustana Coil, i Sioux Falls. Hun er gift med James Lang, som er i elevatorforretning i Arco, Minn. Hanna er gift med H. Anderson, forretningsmand i Memo, S. D. John Berge døde i 1923. Enken bor i sit hjem i Benson omgitt av en stor vennekreds.

OLAF PAULSON, f. i 1890 i Skavøpol, Selje, av forældrene Paul K. Skavøpol og Pernille P. Hamre, Selje, utv. 1913, utførte forskjellig slags arbeide ved Benson i 3 aar, tilbragte derpaa 3 aar i N. D., og derpaa 7 aar ved den elektriske kraftstation i Benson. Han er en øvet mekaniker og elektriker. — Gift med Hulda Storm (Staarheim). De har 4 barn: *Marvél*, *Hellen*, *Ernest* og *Litea*. Olaf Paulson er meget musikalsk; medlem av menighetens sangkor og interessert i god musik baade av verdslig og kirkelig art. Han har sans for værdien

av fædrenearven, er præsident for Bjørgvin Losje, S. N., og aktiv i Nordfjordlagets gjøremaal.

SIVERT BERG, født paa Berge i Selje av forældrene Augustinus Paulson og Martha Pedersdatter Berge, arbeidet i flere aar som handelsbetjent i Nordfjord og i Bergen. Han kom til Amerika i 1891 og fortsatte som handelsbetjent i mange aar. Senere blev han utnævnt til "city clerk" og staar fremdeles i dette embede. Sivert er levende interessert i Nordfjordlaget og i alt ellers som er skikket til at gavne hans landsmænd.

R. E. ALSAKER er født i Benson, Minn., i 1883. Hans far var Kristen Rasmussen Alsaker fra Eid i Nordfjord. Moren var fra Modum. *Richard* var utlært til agronom ved Minnesota statsuniversitet og dyrket en tid sin fars farm, men gik senere over til materialhandelsforretning og har i flere aar bestyret Benson Lumber Co. Han er meget virksom baade i det offentlige og sociale liv i byen, indser fordelene ved at kunne baade norsk og engelsk, og forstaar betydningen av at stamme fra et folk med en høi og moden kultur.

PETER LARSEN HAMRE, født i Selje i 1871 av forældrene Mr. og Mrs. Lars Hamre, kom til Amerika da han var en maaned gammel. Han arbeidet som handelsbetjent i Benson i flere aar, begyndte senere egen forretning, men efter en tids forløp solgte han den. Han er nu agent for gravstøtter. Han tar aktiv del i Nordfjordlagets foretagender.

OLAF PAULSON, født i Maaløy av forældrene Mr. og Mrs. Paul Kristenson i 1890, kom til Benson og har der fundet beskæftigelse i en Ford automobilforretning.

PAUL ALSAKER blev født paa en farm ved Benson i 1879. Hans far, Nils R. Alsaker, var fra Eid; hans mor, Brithe Paulsdr. Sindre, fra Indviken. Paul gik paa skole ved Willmar Seminar, blev assisterende "county auditor", og blev senere bestyrer i flere aar. Han blev distriktssekretær for den føderale land bank i St. Paul. Han er en dygtig forretningsmand.

SIVERT MIKKELSON, søn til Lars Mikkelsen ved Swift Falls, var født i 1892. Det oplyses, at hans far var fra Aurland sogn, og at moren var fra Nesdal i Loen. Han har vist forstaaelse av de gode egenskaper de norske emigranter bragte med sig til Amerika.

ANDREW LOEN, søn til Rasmus Loen ved Swift Falls, er storfarmer. Han er en mand med vidt syn og mange interesser.

SIMON R. SIMONSON, søn til R. Simonson Raudi, er omtalt andetsteds. Han bor i Benson, er storfarmer og forretningsmand. Han er aktieeier i Swift County Bank.

J. D. Korstad omtales paa et andet sted; men det kan dog oplyses her, at han har været en foregangsmand i og ved Benson, at hans rike følelsesliv, sandhetssøkende aand og gode hjertelag har sat ham istand til at gjøre sine sambygdinge i denne egn mange og store tjenester. Som bidragsyder til Nordfjordlagets Aarbok og som medlem av de arrangementskomiteer, som har tat sig av Nordfjordlagets stevner i Benson har han utført et meget værdifuldt arbeide. (L. M. G.)

DAVID M. DAVIDSON, søn til Elias Skarsten, nævnt ovenfor som en av de tre settlere som kom fra Rio, Columbia co., Wis., i 1870, og som blev de egentlige grundlæggere av settlementet ved Swift Falls, bor paa sin fars farm. Han har seiv kjøpt mere land, saa han nu har 600 acres ialt. Gift med Sofie Johnson i 1910. De har 9 barn. — Elias Skarsten døde i 1890; hans hustru Kari i 1937.

D. M. Davidsons hjem i Benson, Minn., første "Homestead" av Nordfjordinger ved Swift Falls, Minn.

Ellevte kapitel

Long Island, Bigstone county, Minn.

Av OLE I. STEEN

Av alle de steder, hvor Nordfjordingerne har fundet sine hjem og sat sig ned i det store nordvesten, er vel neppe noget strøk mere fremtrædende baade hvad godt land og frugtbarhet angaar, saavel som den geografiske beliggenhet, end Bigstone county, Minnesota.

To store vasdrag har her sit utspring. En lav, næsten umerkelig aasryg, løpende øst og vest 2 mil nord for Clinton danner vandskillet. Nord for dette rinder vandet i nordvestlig retning ind i Travers Lake, som igjen har sit avløp i Red River of the North, hvilken som bekjendt munder ut i de kolde regioner i Hudson bugten. I den sydlige del av countyet dræneres landet av Minnesota River, for saa videre gjennom den store Mississippiflod at bli tømt ut i den Mexikanske Bugt.

Nu kunde man tænke, at et strøk som ligger høit nok til at avføre vand baade til Nordishavet og ækvatorial-egnene maatte ligge ganske høit over havet. Dette er dog ikke tilfældet. Den laveste del i countyet syd for Ortonville er kun 960 fot over havet; medens det høieste sted nord for Clinton er 1,160 fot. Graceville ved countyet's nordgrænse er 50 fot lavere, eller 1,110 fot over havet. Til sammenligning kan tilføies, at gjennemsnitshøiden i Minnesota er ca. 1,250 fot over havet. Bemerkes kan ogsaa, at det laveste land i staten er 602 fot ved Lake Superior; medens det høieste punkt, 2,230 fot, er i Misquah Hills i Cook county.

Da landet saaledes av naturen er vel drænert, er man følgelig aldrig utsat for oversvømmelser, saaledes som det ofte hænder paa andre steder. Av kvalitet og beskaffenhet er landet særdeles vel skikket for blandet farming, idet de mange "sloughs" og smaa dalsænkninger avgir et rikt utbytte av hø og gode græsgange, medens prærien, med dens ofte op til flere fot dype, rike, sorte muldjord ansees for at være av det bedste akerland i Minnesota.

Nævnes maa ogsaa de mange fiskerike innsjøer, som vistnok nu for det meste er uttørret, men som i nybyggertiden 250

var rike paa vand og fisk, samt skogbekranset, og hvor de første settlere gjerne nedsatte sig, da de der fik billig baade mat og brændsel, som var av stor betydning i nybyggerlivets første aar.

Den første hvite settler i Bigstone co. sies at ha været østerdølen Ole Bolsta, som i 1869 kom fra St. Peter og tok homestead ved Artichoke Lake. Landet var ved den tid ikke engang opmaalt. Landmaalingen blev først færdig i 1871. Ved den tid kom sogningen Knute Ortun, som opslugt sit paulun ved sydenden av Bigstone lake. Paa hans homestead blev den by, som nu bærer hans navn, utlagt i 1874. Det første tog over Milwaukee banen dampet ind til Ortonville høsten 1879. Samme by blev countysæde ved countyets organisation det følgende aar.

Som før nævnt blev landet opmaalt sommeren 1871, men ikke fuldt færdig for settling førend opmaalingen blev "recorded" i Washington, hvilket tok et par aars tid. Fra den tid begyndte settlere at komme ind, og de første tok da gjerne "claims" ved en av de mange indsjøer. Endda trodde man nemlig, at det var litt resikabelt at sætte sit bo paa den nøkne veirhaarde prærie. Først fra aaret 1877 begyndte den egentlige tilstrømning av settlere; og søkningen av land var da saa stor, at paa to aar var næsten alt land optat. At Nordfjordingerne var med i første række for at faa sin del av "Onkel Sams' odel, skal senere bevises.

Fra den før nævnte Artichoke Lake, med township av samme navn, gaar et lavt dalføre vestover ind i township of Otrej. I disse to townships, samt i det søndenfor liggende town of Odessa er et stort Nordfjord-settlement; det saakaldte østre settlement, eller Eidskog-settlementet, hvilket beskrives i et andet avsnit. Vest for Eidskog 10 mil, i den centrale del av countyet, like ved Clinton og fornemmelig i Almond twp. er et andet settlement av Nordfjordingen; det saakaldte vestre settlement eller Long Island settlement.

Likesom det østre settlement for største del bestaar av folk fra Eidsfj orden, hvilket navn ogsaa bygden har, saa kunde det vestre settlement gjerne ha gaat under navn av Daviks prestegjeld, da ikke mindre end 26 familier stammer fra Daviks tre sogne. Av de enkelte gaarde kan vel Dommesten gjøre fordring paa det største tilskud, idet ikke mindre end

ti familier stammer derfra og skriver sit navn efter den store dommer — Steen, som alle derheime har set og kj ender saa vex.

SEVERIN OLSEN DOMMESTEN (S. O. Steen) blev født paa Dommesten i 1850. I 1870 blev han gift med Malene, datter til. Abel og Marie Isene. De nygifte havde hørt om Amerika som fremtidens land, og reisen hit blev deres bryllupsreise. Med seilskib gjordes turen over Atlanteren i de dage; og det tok syv uker før de kom frem til sit bestemmelsessted, Jackson county, Wis. Der var de i tre aar. Flyttet saa til Kandiyohi co., Minn. Beisen dit foretoges med okser, og tok flere uker. Ogsaa der var familien i tre aar. Da spurtes det, at det bedste land som fandtes laa frit for settlere i Bigstone co., og Steen som den resolute og foretagsomme mand tar avsted tilfots, med en nistesæk paa ryggen. Det blev en marsj paa flere dage. Han vandret over de endeløse prærier helt til Ortonville, som da var en liten indlandsby med nogen faa huse. Fra Ortonville fortsattes fotturen nordover. Frit land var der alle steder; det var jo bare at vælge det bedste. Omkring 10 mil nord for Ortonville, ved nordenden av den lille Long Island lake, i section 27 i det senere Almond twp., tok han baade homestead og tree claim, ialt 320 acres av det bedste og fineste land i Minnesota. Det var høsten 1876.

Severin Steen var den første som tok homestead paa prærien i Almond twp., og den første Nordfjording i Bigstone co. Severin var en gløg og dygtig farmer, kjøpte mere land og blev efterhaanden ganske velstaaende.

Han tok ivrig del i de offentlige gjøremaal, endskjønt han aldrig søkte noget embede; var ogsaa kirkelig interessert og var en av stifterne av St. Pauli menighet, hvis kirkesanger han var helt til 1898. Den gamle Norske Synode, hvilket samfund han altid tilhørte, var ham altid kjær; derfor gav han ogsaa \$1,000 til dens anstalter, før den opløstes og gik ind i det nye samfund i 1917.

Han var et aktivt medlem av Nordfjordlaget, og var altid paa dets stevner saalænge han levet. Sine tre sønner sendte han alle til Luther College. *Olai*, den ældste søn, har en 560 acres farm sydøst fra Clinton. Han blev i 1899 gift med Ca-

roline, datter til Johan Stareim. De har 5 barn, alle med høiere skoleutdannelse og alle meget musikalske. *Sigvart* har været musiklærer. *Ernest* er prest i den N. L. Kirke. *Julius* høiskolelærer. *Marie* gift, bor i Duluth. *Beatrice* gift med pastor E. T. Boe, Sioux City, Iowa. *Olai* bor nu i Clinton som retired farmer.

Abel, den anden av Steens sønner, har en 400 acres farm 4 mil sydvest fra Clinton. Han er gift med Christine, ogsaa en datter av Johan Stareim. De har 3 barn: Joseph, Marvin og Bernadine. Alle

gifte og bor i St. Paul.

Sam, den yngste søn, bor i Clinton og er præsident for Clinton State Bank. At *Sam* er en særdeles dygtig bankør bevises bedst av, at av alle Bigstone countys banker var *Sams* bank den eneste som stod depressionen, de andre ramlet sammen. *Sam* er gift med *Amy*, født *Giere*, fra Hawley, Minn. De har 4 barn: *Dorothy Marie*, *Ruth*, *Sylvia* og *Sevrin*.

S. O. Steens ældste datter *Marie* er gift med pastor C. D. Eikenes, Fargo, N. D. *Ida*, den yngste datter, var i mange aar musiklærerinde og organist for St. Pauli menighet. Hun døde for to aar siden. *S. O. Steen* døde i 1918. *Mrs. Steen* døde i den høie alder av 97² aar for 5 aar siden.

En anden pioner, JOHN MARTINSON (Isene), blev født 1834. Hans forældre var Martinus og Brite Bentun, Isene. Han blev i 1859 gift med *Else Abelsdatter Isene*, en søster til den før nævnte *Mrs. S. O. Steen*. *Martinson* solgte sin gaard paa Isene i 1872 og utvandret med familien samme aar til Amerika. De bosatte sig først i Kandiyohi co., Minn., hvor de blev til 1877, da han sammen med *S. O. Steen* kom til Bigstone. Sin homestead og tree claim tok han ved siden av sin svoger, og de blev saaledes naboer. Ogsaa han var en av stifterne av St. Pauli menighet i 1877. *John* og *Else* er begge døde for mange aar siden. Begge opnaadde den høie alder av over 90 aar.

Martinson hadde 9 barn, 4 sønner og 5 døtre. *Rasmus*, den ældste av sønnerne, var gift med *Betsy Olson*, født i Dalarne, Sverige. Begge er nu døde. *Rasmus* hadde en fin, godt opdyrket farm paa 360 acres i nærheten av sin far. *Rasmus* og *Betsy* hadde 7 barn: *Emma*, *Joseph*, død, *Henry*, *Selmer*, *Raymond*, *Arnold* og *Clara*. *Emma*, som er gift med *Melvin Swenson*, styrer nu farmen. *Martin*, *Johns* anden søn, har

en stor farm i nærheten av Clinton. Han er gift med Christine, datter til Johan og Brite Isene, som kom fra Norge i 1886. De har 5 barn: *Lillie, Ester, Myrtle, Ruth og Victor*. De 3 sidstnævnte gifte. Martin, som nu er 75 aar, fortæller, at han i 1879 gik alene tilfots til Benson, 54 mil, for at bli konfirmert av pastor Hartman. En korfirmant gjorde villig en saadan tur for 60 aar siden.

Abel, den tredje søn, er død for mange aar siden. Ogsaa han var farmer og bodde syd for Ortonville. *Edward*, den ældste av Abels sønner, er fortiden Bigstone countys repræsentant i legislaturen. Han er den første Nordfjording som har været "stortingsmand" for Bigstone co.

Johan, den yngste av Martinson brødrene, eier nu forældrenes farm. Johan gik i 4 aar paa St. Olaf College, og kan saaledes litt av hvert. Han har i 35 aar været town clerk, en rekord som vanskelig kan opvises av nogen anden. Han er født i 1873. Blev i 1901 gift med en Bergens-dame, *Ragna Schnitler*, som døde for mange aar siden. Deres barn var: *Ernest, Mildred, Olive, Leonard og Arnold*.

LARS MONSON er ogsaa fra Isene, søn av Mons Hansen og Magdalene Larsdatter Isene. 26 aar gammel kom han i 1876 til Kandiyohi co., og det følgende aar til Bigstone, og likesom de andre tok han baade hOmestead og tree claim. Lars blev i 1884 gift med Kristianne Jørgensdatter Indredavik, som samme aar kom fra Norge. Deres 4 barn: *Marie, Elisa, Martin og Ludvig*, er alle gifte. Martin og Ludvig bor i Chicago, hvor begge har godt lønnede stillinger. Marie er ute ved kysten, mens Elisa bor i Ortonville. Hos hende bor moderen, som nu er enke, idet Lars døde i 1922, Monson-farmen er fremdeles i familiens eie, men styres nu av Oscar, en søn av Ole I. Steen.

JENS SAMUELSON, likesaa fra Isene, er en halvbror av Mrs. S. O. Steen og Mrs. John Martinson. 25 aar gammel kom ogsaa han til Kandiyohi co. i 1876, for saa det følgende aar at komme til Bigstone og faa sin halve sektion frit land ved siden av sine svogre. Jens blev i 1884 gift med Anne Jacobsdatter Bortne, som samme aar kom fra Norge. De hadde 2 barn, *Samuel og Anna*, som Jens delte sin 480 acres farm imellem. Baade Jens og Anne er døde for mange aar siden.

MATHIAS M. EIDE, søn til Mads Eide, Gloppen, var 31 aar da han i 1876 sammen med sin forlovede, Anne Kvile, Breim, sa Nordfjord farvel og kom til Minneapolis. Der blev de gifte i 1878 og kom samme aar til Bigstone co., hvor de tok homestead ved siden av S. O. Steen. Begge disse pionérer er døde for mange aar siden. Sønnen

Mathias eier og driver nu sine forældres farm. Han er ugift. Eides 2 døtre, *Ellen* og *Mathilde* er begge gifte. *Ellen* med *Jens Huselid*, *Mathilde* med bergenserén *Olav Mikkelsen*.

ELIAS OLSON GJENGDAHL, Hyen, kom i 1876 sammen med sine brødre *Anders* og *Erik* til Goodhue co., Minn. I 1878 kom ogsaa de til Bigstone og tok sig land nær ved det senere Clinton. *Elias* blev i 1882 gift med *Johanne Hunskor*, *Breim*, som samme aar kom fra Norge. De fik 5 barn: *Johanne*, *Lina*, *Nikoline*, *Anna* og *Ole*, som nu eier og driver hjemmefarmen. *Elias* blev stanget ihjel av en olm okse for mange aar siden; hans hustru er ogsaa nu død.

ANDREAS GJENGDAHL, en bror av *Elias*, gift med *Anne Hjelmeland*. Han blev dræpt av lynet i 1884. Enken blev senere gift med *Arne Langved* fra Indviken. De solgte sin farm ved Clinton og kjøpte sig farm i østre settlement. Begge er nu døde.

En tredje bror, ERIK GJENGDAHL, var gift med *Caroline*, en søster av *Anders'* kone. De hadde en stor familie, 9 barn, av hvilke 2 er døde. *Anton* og *Ester* gifte og bor i Minneapolis. *Rasmus* og *Nels*, ogsaa gifte, bor i Ortonville. *Ole*, *Nikoline* og *Henry* ugifte. Forældrene nu døde.

SEVERIN J. HUSELID, født i 1849, var yngste søn til *Jørgen* og *Anne Domsten*. Hans morfar var *Knud Nesje*, *Bremanger*, som var med at kjæmpe paa danskesiden i det mindeværdige skjærtorsdagsslag paa Kjøbenhavns red den 2den april 1801. *Severin* blev i 1872 gift med *Lisbet Samuelsdr.* *Isene*, en Røster til *Jens Samuelson*. I 5 aar bodde de paa *Isene*. Kjøpte saa gaard paa *Huselid*, *Davik*. Den solgtes i 1882, og familien utvandret samme aar og kom til Bigstone, hvor *Huselid* kjøpte sig farm ved siden av sin svoger, *S. O. Steen*. Da *St. Pauli* menighet i 1896 kunde bygge kirke, hadde *Huselid* den glæde at skjænke menigheten 2 acres land til kirketomt og gravplads paa sin farm. Ogsaa disse gamle pionerer er nu døde. Av *Huselids* barn kan nævnes: *Jens*, gift med *Ellen Eide*. Han har en 320 acres farm i nærheten av *St. Pauli*

kirke. En datter, *Jose fine*, gift med *A. R. Olson*, kjøpmand i Clinton. *Martin*, farmer, 3 mil øst fra Clinton.

ANDREAS STEEN, søn til *Iver Noesen Domsten*, født 1855. Gift med *Oline*, en søster til *Ole I. Steen*, i 1881. Kom til Bigstone i 1882. Kjøpte farm i 1886. *Oline* døde i 1893 og 2 aar senere giftet han sig med *Christine Aasnes*, som 2 aar før var ankommen fra Norge. *Andreas* solgte sin farm ved Clinton for mange aar siden og kjøpte sig farm i Eidskog-settlementet. *Andreas* er død. Sønnen, *Elai*, eier og

driver nu farmen sammen med sin mor.

BERENT og IVER MARTINSON var brødre til den før omtalte John Martinson. Begge kom i sin bedste alder hit i 1882, og litt senere kjøpte de sig f arme i nærheten av Clinton. Deres hustruer var søstre, døtre til Johan og Brite Isene. Baade Berent og Iver er døde for mange aar siden. Deres enker bor fremdeles paa sine farme.

OLE JACOBSON (Bortne) kom 33 aar gammel i 1884 fra Norge til Bigstone. I 1888 kjøpte han sig 160 acres land 1 mil øst fra Clinton og begyndte at farme. Det følgende aar blev han gift med Thorbjør Fossum, som aaret før kom over fra Bø i Telemarken. De hadde 9 barn. Ole er død. Enken og sønnen *Oscar* styrer nu farmen.

JACOB JACOBSON, bror til ovennævnte Ole, kom 27 aar gammel i 1888 til Bigstone med sin brud, Jørgine, født Rafteseth, Sunnmør. I 1891 kjøpte han farm 4 mil sydvest fra Clinton. Her døde hans hustru i 1900, efterladende 4 barn. Senere blev Jacob gift med Karen Erikson fra Kongsvinger. Ogsaa hun er nu død, og Jacob har solgt sin farm og bor nu hos en av sine sønner.

ABRAHAM M. STEEN, søn til Martines og Anné Domsten, kom 21 aar gammel i 1884 til Bigstone, hvor hans farbror, Sevrin Huselid, samt andre fra heimegrenda var kommet før. Han blev i 1891 gift med Sameline, en søster til Jørgen Steen. Det følgende aar kjøpte han 160 acres, som nu har vokset til 240 acres, 3 mil sydvest for Clinton. Lig de andre Nordfjordinger i nabolaget begyndte ogsaa Abraham paa en nøken prærie. Lig de andre har ogsaa han sat op gode, tidsmæssige huse i en vakker skoglund, saa der er like lunt som det var der, hvor den første Abraham sat i sin Mamrelund. Av deres 12 barn lever 10: *Julia*, Mrs. past. Korsrud; *Anna*, Mrs. Ben-

nie Nelson, farmer øst om Clinton; *Martin*, gift i N. Dak.; *Bennie*, gift i Wis.; *Ester*, lærerinde; *Lillie*, gift med John Dimberg, farmer; *Vilhelm*, *Christian*, *Alvin* og *Arnold*, hjemme. Abraham døde for 10 aar siden.

SAMUEL STEEN, en bror av Abraham, kom 20 aar gammel fra Norge i 1888. I 1895 blev han gift med Marie, datter til Arne Kvile, Breim, som 2 aar før var kommet fra Norge. Samme aar kjøptes den farm, som familien siden har bodd paa, 5 mil sydvest for Clinton. Av den store barneflokk kan nævnes: *Carl*, kjøpmann i Clinton; *Melvin*, farmer; *Caroline*, Mrs. Glen Sandberg, farmer; *Albert*, Minneapolis; *Selmer* og *Regina* bor i Wheaton; *Valmer*, *Orville*, *Tina* og *Evelyn* hjemme.

MARTIN M. STEEN, en yngre bror til Abraham og Samuel, var 21 aar da han i 1892 kom hit, hvor hans brødre allerede før var bosat. I 1904 kjøpte han sig farm ved siden av broderen Abraham. Samme aar blev han gift med Oline Kvile, en søster til Mrs. Samuel Steen. Hun kom fra Norge i 1900. De har 5 barn: *Alma* og *Margaret* er lærerinder i common skolen; *Clara*, nurse; *Ruth*, gift; og *Arvin*. Martin er snekker og skomaker, og som saadan er han svært hændig for de andre Nordfjordinger i nabolaget.

JOHAN B. AASEBØ er søn til Berge og Ane Aasebø, Domsten. Kom som 20-aaring, 1893, hit til Bigstone, hvor han 3 aar senere kjøpte land 3 mil sydvest for Clinton. I 1899 fik han sin forlovede, Anna Noesdatter Eldevik, hit fra Norge og blev samme aar gift. De har ingen barn seiv, men har været gode forældre for 2 adoptivbarn, *Anton* og *Clara*, som begge har faat en god opdragelse. — Johan er en av dem som tidlig maatte ut og paa egen haand tjene sit brød; og lykken har været ham huld, saa han nu sitter som en baron paa sin godt opbyggede, velstelte farm paa 560 acres, og med

tilfredshet kam tænke paa svundne tiders vellønnede stræv.

JØRGEN J. STEEN er søn til Johan Domsten, som senere hadde gaard paa Isene. Kom som 19-aarig i 1885 fra Norge. Har en 260 acres farm ved siden av Abraham Steen. Blev i 1900 gift med Helga Sholberg. Har 12 barn.

MARTIN LARSON er fra Rugsund sogn, søn til Lars og Anne Leirgulen. Efter uttjent værnepligt i 1887, kom han samme aar til Amerika. I 1903 ægtet han Mrs. Marie Nelson, enke efter Nels Nelson Myklebust, Aarflot, som døde i 1897, og som hadde farm øst om Clinton. Marie er datter til Berge og Oline Rød, Starheims sogn, og kom i 1891 i 17-aars alderen til Bigstone co. Efter at hun i 1893 blev gift med Nelson, kom hendes forældre hit fra Norge, og hadde sit hjem hos datteren til sin død. Martin og Marie har en vakker farm paa 240 acres. De har 6 barn: *Anette* og *Nels*, begge gifte; *Oline*, *Minnie*, *Lennard* og *Bennie*.

PEDER N. RYGG er søn til Nils og Katarina Rygg, Gloppen. 21 aar gammel kom han i 1888 til Montana. Kom 1892 til Bigstone og kjøpte samme aar farm 3 mil nordøst fra Clinton. Det følgende aar blev han gift med Johanne Rasmusdatter Frøistad, Breim, som samme aar kom fra Norge. De har 4 barn. De 3 ældste gifte og bor i S. Dak. Den yngste søn, *Alvin*, er hjemme.

MARTIN HAUGEN er søn til Rasmus og Rakel Ischaug. Han kom 20 aar gammel i 1892 hit fra Norge. Ogsaa han brukte sine opsparede penge til at kjøpe land, idet han i 1898 kjøpte farm øst om Clinton. Han blev i 1903 gift med en amerikansk dame, Fanny Basseth. Endskjønt hun ved sit giftermaal ikke forstod et norsk ord, snakker hun nu Nopdfjord-dialekten flytende. Martin har nok været en god skolemester, likesom han ogsaa er en gløg og dygtig farmer. Han er nemlig en velstandsherre, idet hans 400 acres farm er en av de mest værdifulde i prestegjeldet. Martin og Fanny har 5 barn: *Ragna*, *Myrtle*, *Ester*, *Edna* og *Marvin*.

ELIAS G. DALSETH er søn til Gjert Dalseth, Hjelmelandsdalen. Han er Clinton og omegns stor-snekker og bygningsmand. Snekkerhaandverket lærte han i Aalesund og Trondheim. Arbeidet en tid ved Sulithjelmas kobbergruber, likesaa i Hammerfest. I 1895 kom han 22 aar gammel til Clinton, hvor han siden har bodd. Var en tid møbelhandler i Clinton,

samt manager av en lumberyard. Har i de senere aar drevet som bygmester og kontraktør. Han er gift med Johanne, ældste datter til avdøde Elias Gjengdahl og har 5 barn: *Ernest, Myron, Edna, Lucille* og *Genevieve*.

NELS og BENNIE NELSON er brødre; født og opvokset i Faribault co., Minn. Sønner av John Nelson, Nesje, Opstryn, som kom hit i 60-aarene. Deres mor er en søster til de velkjendte Fosnes karene Martin og Christoffer. Nels er gift med Marie Eide og har farm 5 mil sydøst for Clinton. De har 7 barn. Bennie har farm 3 mil øst fra Clinton. Han er gift med Anna, datter til Abraham Steen. De har 6 barn.

PAUL LILLEHAUG er født i Berle. Kom 20 aar gammel i 1881 til Syd Dakota, hvor han tok homestead og begyndte at farme. Han blev i 1889 gift med Anne Steen, en søster til Abraham Steen. I 1892 flyttet familien til Bigstone co., og kjøpte farm ved siden av broderen Abraham Steen. Baade Paul og Anne er nu døde. De hadde en stor barneflokk: Seks Gutter og fire piker.

MATHIAS FØRDE er født i Aalfot og kom i 1907, 19 aar gammel til Bigstone. I 1917 kjøpte han land i Roseau co. og begyndte at farme der. Det følgende aar maatte han reise til Frankrike i krigen. Følgelig maatte han forlate farmen, samt sælge sine heste og maskineri, som han just hadde kjøpt. Ved hjemkomsten fra krigsskuepladsen i 1919 kom han igjen til Bigstone, hvor han samme aar blev gift med Julia Lillehaug. Han eier nu Lillehaug-farmen. Mathias og Julia har 5 døtre: *Amelia, Camilla, Marie, Patdine* og *Sylvia*.

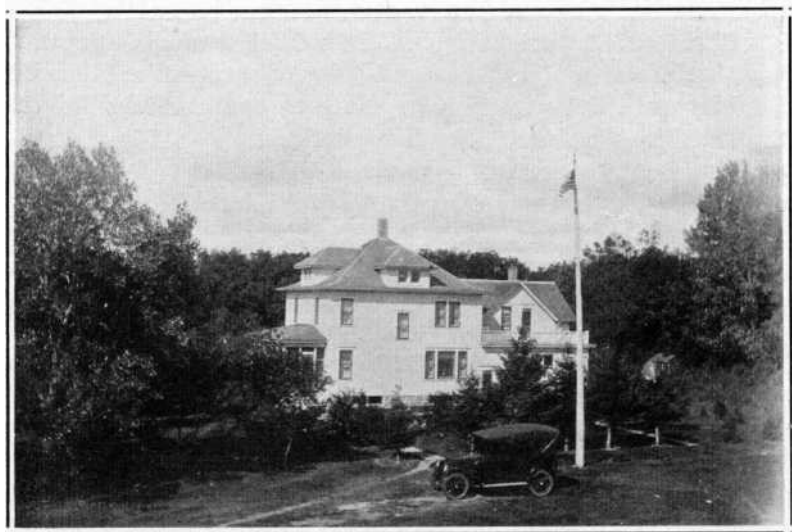
JACOB DAVIK var født i Davik i 1877 av forældrene Rasmus P.. Daviknes og hustru Kari, født Lien. Kom med sine forældre til Syd Dakota i 1886. I 1895 kom han til Bigstone co., Minn. I 1903 reiste han til N. Dak. og tok sig homestead i nærheten av Coulee. Han blev dog ikke længe farmer, idet han snart begyndte forretning i lumber. Han har været i lumberforretning paa følgende steder: Palermo og Kenaston, N. Dak.; Medicine Lake, Mont., og Ivanhoe, Minn. Siden 1930 har han bodd i Clinton, Minn., hvor han eier og driver en gasolin station. Han blev i 1909 gift med Anna Lyng fra Fergus Falls, hvis forældre er fra Trøndelagen. De har 3 døtre, som alle er gifte: *Margaret* og *Adeline* bor i Alaska, og *Gertrude*, Mrs. Finberg, Clinton, Minn.

BERGE NELSON, søn til Nels Myklebust, Aalfot, var født i 1865. Som ung mand reiste han til Nordland, hvor han arbeidet i Kvæfjord i flere aar. Der blev han forlovet med en ung, livsglad nordlandsjente, Josephine Cornelia Johnson, som fulgte ham til

Butte, Montana, i 1889. Der blev de gifte det følgende aar og bodde i Butte til 1893, da familien flyttet til Bigstone co., Minn., hvor Nelson kjøpte farm 10 Mil vest fra Clinton, og hvor de har bodd den hele tid siden. Deres barn er: *Nettie, Ruth, Josephina, Anna* og *Bernard*. Mrs. Nelson døde i februar 1939, og Berge har nu rentet ut sin farm og bor hos sønnen Bernard i Clinton.

MRS. RASMINE LYSENG, enke efter Elias Lyseng, er datter til Johan og Brite Isene. Kom fra Norge i 1886 og blev samme aar gift med Elias Lyseng, hvis forældre var fra Valdres. De har en vakker farm 4 mil sydøst fra Clinton. *Bennie*, den ældste søn, styrer nu farmen sammen med moderen. De andre barn er: *Malvin*, gift med Ester Gjengdahl, bor i Minneapolis; *Christine*, Mrs. Rasmus Gjengdahl, Ortonville; *Emma*, Mrs. S. M. Samuelson, som har farm ved siden av Lysings.

Nedskriveren av ovenstaaende biografier, OLE I. STEEN, kcm som 19-aaring i 1886 til Bigstone co., hvor han i 1892

O. I. Steens hjem ved Ortonville, Minn.

kjøpte farm og begyndte at f arme. Han har nu en 360 acres farm 4 mil sydvest fra Clinton, og 9 mil nordenfor Ortonville. — I 1896 blev han gift med Eli Jensdatter Grov fra Gloppen. De har hat 12 barn, hvorav tre av gutterne er døde. De andre er: *Christina, Johan, Arthur, Oscar, Ethel, Selma, Dina, Edward og Sigurd*. (Se forøvrig i avsnittet om lagets embedsmænd. — L. M. G.)

Nordfjordingernes historie i Long Island settlementet, som ovenfor beskrevet, gjælder et tidsrum av 63 aar, fra 1877 til 1940. I denne tid er visselig store forandringer foregaat baade i det kirkelige saavelsom paa det materielle omraade. Saasnart de første settlere var kommet til ro, blev St. Pauli menighet stiftet, med H. A. Hartman som første prest. Han efterfulgtes senere av pastor A. H. Gjevre. Da denne reiste i 1885, blev der desværre splittelse paagrund av naadevalgsstriden. De som hyldet den antimissouriske lære gik i 1890 sammen med de faa som tilhørte Konferensen og stiftet Bigstone menighet, som da gik ind i den Forenede Kirke. Indtil i 1896 holdt begge disse menigheter sine gudstjenester i skolehusene. Nævnte aar bygget de hver sin kirke. Bigstone menighet bygget sin 2 mil syd fra Clinton paa Huselids land. Da den ødelæggende cyklon gik over Clinton i 1908, gik ogsaa kirken der med, men blev bygget op igjen det følgende aar. De to menigheter vedblev at staa i hver sit samfund, med hver sin prest til 1919, da begge prester resignerte. Underhandlinger om sammenslutning blev da sat igang, som endte med at St. Pauli og Bigstone menigheter ved Clinton, samt Eids menighet i østre settlement, besluttet at bli et kald, og de kaldte S. M. Moe til prest. Han tiltraadte sommeren 1920. Kaldet hører nu til den Norsk Lutherske Kirke.

Som bevis paa at arbeidet inden menighetene gaar godt, kan tilføies, at man nu har opført prestebolig i Clinton. Nævnes kan ogsaa, at hver eneste Nordfjord-familie i settlementet tilhører en av de to menigheter ved Clinton.

I det materielle kan det med al ret sies om Nordfjordingerne her, at “de kom, saa og vandt.” Derom vidner de mange vakre, velopbyggede farmhjem rundt om i settlementet. Det blev ikke længe før de første primitive huse blev erstattet med gode tidsmæssige bygninger. Som trækdyr efterfulgtes

oksen av hesten, som igjen med tilfredshet kan faa hvile, mens traktoren surrer rundt med plog og selvbinder.

Den sendrægtige okse, som i gamle dage gjorde byturen til en Kina-tur, med den beskedne hastighet av fra 2 til 3 mil i timen, erstattes nu med bil, som slet ikke svetter, om den gaar 40-50, ja 60 mil i timen. Hver eneste familie har nu sin bil, og de allerfleste farmere har ogsaa nu den, snart sagt, uundværlige traktor.

Det kan ogsaa bemerkes, at som gode borgere har Nordfjordingerne her ogsaa tat sin fulde del i de offentlige affærer. Som en kuriositet kan nævnes, at skoledistrikt nr. 57 blev i mange aar styret av bare Nordfjordinger; og alle hette Martin. Det var Martin Larsen, Martin Haugen og Martin Huselid.

Av de 6 embedsmænd som for nærværende tar vare paa Town of Almonds affærer er fem Nordfjordinger.

Som distriktets county commissioner har i hele 27 aar siddet en Nordfjording; og for nærværende er Bigstone countys repræsentant i legislaturen ogsaa en Nordfjording.

Endelig kan nævnes, at Nordfjordlaget har to gange været gjester hos Nordfjordingerne i Bigstone county. Det vellykkede stevne i 1921 holdtes i Ortonville. Den store skare av Nordfjordinger som i 1938 kom til det særdeles vellykkede stevne i Clinton vil længe mindes besøket i "Nordfjord i Vesterheimen."

PEDER A. PEDERSON var født paa Roti, Eids prestegjeld, den 13de juni 1859 av forældrene Anton Pederson og hustru Abeline Olson Humborstad, Daviks sogn. Vaaren 1872 kom han med sine forældre til Swift co., Minn., hvor de straks fik sig en farm paa 240 acres i Torning twp. For sine opsparte penge kjøpte Peder i 1884 80 acres land i nærheten av sine forældre. Fra tid til anden kjøpte han mere land, indtil hans farm

Peder A. Pederson var vokset til 200 acres. Denne

farm solgte han i 1918 for \$6,500. I 1897 kjøpte han en 296 acres farm like ved bredden av Bigstone Lake, 7 mil syd fra Beardsley. Dit flyttet han dog

først i 1909. I en vakker skoglund, mest som en park, like ved

Bigstone Lake er hans vel opbyggede farmhjem et av de vakreste i countyet. Holden lutherske menighet, som han med familie tilhører, har altid sine fester i den idylliske Pederson skoglund ved laken. Skjønt bare 12-aaring da han kom hit, glemmer han aldrig den kjære hjembygd. Var ogsaa for mange aar siden en tur til Nordfjord. Hans kjærlighet og hengivenhet for heimbygden viste

P. A. Pedersons hjem, Bigstone Lake, Minn.

han paa en storslagen maate i 1930, da han ydet den storartede gave paa 1,000 kroner til skogsaken i Nordfjord. Han har altid været et aktiv medlem av Nordfjordlaget og villig at støtte dets gjøremaal. Som eksempel paa hans omtanke og punktlighet kan nævnes, at saasnart han fik besked om, at vor historie skulde bli utgit, sendte han kassereren ikke tre dollars, som var bestemt som bokens pris, men fem dollars, som han mente den burde bli værd. Bemerkes bør det ogsaa, at seiv om Pederson begyndte noksaa tidlig at farme paa egen haand, saa forhindret det ham ikke fra at ta sig tid at gjennomgaa et forretningskursus paa Willmar Akademi, som visselig har været ham til stor hjælp og nytte senere i livet. Han blev i 1906 gift med Anna Peterson fra Benson. De har hat 5 barn, av hvilke 4 lever. De er: *Adeline, Pauline, Anthony og Ruth.*

Eidskog, Bigstone county, Minn.

Av RASMUS J. RAND

Biografier om de første Nordfjordinger som bosatte sig i den sydøstre del av Bigstone county, Minnesota.

Vaaren 1879 kom de første settlere hertil, og at der var store og vanskelige oplevelser at gennemgaa er en selvfølge; men da en utførlig skildring av disse forhold saaa mesterlig er nedtegnet av Mr. Ole I. Steen, vil jeg for at spare paa plads indskrænke mig til de enkeltes biografier. •

JOHN O. STAREIM, søn til Ole Knutsen og Oline Ingebrigtsdatter Stareim, født 5te mai 1849, kom til Minneapolis i 1871 og blev der gift med Birthe Andersdr. Bjørlo, født av forældre Anders og Stina Bjørlo. Fra Minneapolis kom de i 1876 til Benson, Minn., og 3 aar senere, 1879, kom han med hustru og 3 barn til Bigstone co., Minn., hvor han fik land paa homestead i Otrej twp., og her blev hans fremtidige hjem helt til hans dødsdag. — I aarenes løp hadde de 7 barn. Disse er: *Albert, Caroline, Julius, Oskar, Arthur, Ella og Kristine*.

PEDER PEDERSON BJØRLO og hustru Christine, født Storheim, kom til Minneapolis i 1870. De bodde en tid i nærheten av Benson, Minn.; men i 1897 flyttet han med familie til Bigstone co., Minn., hvor han fik homestead i det senere organiserte township Artichoke. Pederson var en grei og ordstø mand. Foruten at drive farming var han settlementets fornemste snekker og bygningsmand; det var ogsaa han, som med naboers hjælp bygget den første kirke i dette settlement i 1890. — Deres barn er: *Emma, Mathilde, Christine, Peder og Oskar*.

JOHN R. JOHNSEN (Rafshol), f. 12te jan. 1854. Forældre: John Anderson og Syneve Johnsdatter Rafshol; hustru, Anne Eriksdr. Starheim; hendes forældre: Erik Monsen og Eline Kristiansdr. Starheim, født Myrøld. Kom til Minneapolis i 1875, til Benson, Minn., 1878, og til Bigstone co., Minn., 1879, hvor de fik sit homestead, og her opholdt de sig til sin død. De hadde 14 barn, av hvilke 11 endnu lever; deres navne er som følger: *John, Emma Sameline, Edward, Olai, Alfred Kristoffer, Bendik Kornelius, Martin Sivert, Mandal Julius, Kristine Oline, Hanna Karoline, Peder Klarance og Joseph S. E.*

JOHN ANDERSEN BJØRLO, født 24de nov. 1845 av forældrene Anders Johnsen og Stina Bjørlo, kom til Crawford co., Wis., 1871, til

Benson, Minn., 1877, og til Bigstone co. Minn., 1879, hvor han fik baade homestead land og "tree claim". I 1882 blev han gift med Anne Johnsdtr. Rafshol, og de fik 3 sønner, nemlig *Andrew C.*, *Julius* og *Sivert*.

MONS DANIELSON BJØRLO, født av forældrene Daniel og Anne Bjørlo, kom til Crawford co., Wis., i selskap med sin forlovede, Anne Pedersdtr. Holme, av forældrene Peder og Anne Holmøi, i 1870, og et aar senere blev de gifte. De opholdt sig i Wisconsin til 1882, da de flyttet til Bigstone co., Minn. Her kjøpte han sit første landstykke fra Hasting Railroad Co., og da han var en dygtig og foretagsom mand, blev han snart en av de ledende i settlementet. Religiøst anlagt (som forresten alle disse første settlere var) blev han en ledende kraft i at faa organisere menighet og faa prestelig betjening. Han var den første embedsmand i Artichoke twp., og blev i senere tid valgt til county commissioner. Mons Danielson hadde 4 brødre, som ogsaa nu var kommet hertil. De var alle kommet fra Norge til Crawford co., Wis., hvor deres morbror, Mikkell Monsen, bodde paa sin pene farm nær Seneca, hvor ogsaa en av Danielson-brødrene senere kjøpte sig farm. Hans navn var Knut Danielson, og hans biografi vil antagelig. findes andetsteds.

LARS DANIELSON kom ogsaa i selskap med de andre 2 brødre, Anders og Daniel, hertil i 1882 eller '83, og de fik sig alle land paa homestead. Lars blev i 1886 gift med Anne Jacobsdatter Rand. De fik 9 barn, av hvilke 4 døde i ung alder; de andre er: *Daniel*, *Andrew*, *Elmer*, *Bertha* og *Helen*. De er alle gifte og har sine pene farme her i nabolaget, hvor de er høit agtet og elsket av sine naboer.

ANDREAS DANIELSON blev i 1885 gift med Anne Monsdtr. Monsen, Crawford co., Wis. Kom til Bigstone co. samme aar og fik homestead nær sine brødre. Hans hustru døde allerede i 1889, og han bodde som enkemand paa sin farm helt til sin død. .

DANIEL DANIELSON, den yngste av Danielson-brødrene, forblev ugift. Han hadde ogsaa en værdifuld farm, der efter hans død tilfaldt slekten.

Peter Stareim (Storm)

PETER STAREIM (Storm) kom 19 aar gammel hertil i 1882. Født av forældrene Mons Erikson og Eline Kristiansdtr. Stareim. Fik homestead i Odessa twp., og har senere kjøpt mere land. Han har nu en stor, vakker og velbygget farm. Han blev gift 1889 med Oline Jacobsdtr. Rand, og i dette egteskap fødtes en datter, *Ella*, nu gift med Leonard Johnsen, der ogsaa har eget farmhjem her i nabolaget.

Peter Storm blev gift anden gang i 1897 med Marie Sande, født av forældrene Børre og Synev Sande, Loen. I dette egteskap *Stella Kristine, Edvin Benjamin, Bennie Olai, Mabel Pauline og Marvin Clifford*.

er 6 barn: *Olga Isabelle,*

RASMUS ARNESON HJELMELAND og

hustru Pernille Knuds-

datter, født Stareimsæter, kom hertil i 1882, fik homestead i Town of Otrej, hvor de blev boende til sin død, 1908. Deres 5 barn er: *Caroline, Anne, Rasmine, Arne og Carl*.

Arne Hjelmeland blev i 1896 gift med Nelley Jacobsdtr. Rand; har 6 barn, nemlig *Ruth Oline, Judit Helene, Pauline Bertine, Birdie Agnes, Alice Percilla og Theodor Conrad*.

Carl Hjelmeland, som ogsaa er farmer, blev gift med Brithe Simonsdtr. Levdal. De har 3 barn: *Ragna, Pernille Sameline og Sigtvard Oliver*.

SIMON MITJELD kom hit i 1882. Han bodde en tid i settlementet ved Clinton, men flyttet paa sin homestead her 1886. Han var gift i Norge med Martha Olsdtr. Levdal. Deres barn er: *Elling, Ole, Peder, Jørgen, Selma, Valborg, Katrine og Brithe*.

ANDERS BORTNE og hustru kom her i 1885, fik land paa homestead og opholdt sig paa sin farm i flere aar, men solgte senere sin eiendom her og reiste tilbage til Norge. De er begge døde.

ANDERS B. ANDERSON BJØRLO kom her i 1880.. Hans forældre var Anders og Stina Bjørlo; blev gift 1885 med Per-

nille Rafshol, og de har 5 barn: *Albert, John, Arthur, Alma og Pauline*.

IVER AALUND kom her i 1881. Han fik ogsaa et stykke av Onkel Sams land og bodde paa dette i flere aar. Han var søn av Johannes Aalund, Stareim, blev gift med Ingeborg Kvalheim i 1883. De fik ingen barn, men opforstret 3 barn av fattige forældre.

JOHN VAAGE kom her i 1883. Hans forældre: Ingebrigt og Johane Vaage, født Krabbestig. Han blev samme aar gift med Kristianne Myrstrand, født av forældrene Gjert og Susanne Myrstrand. De fik homestead i Otrej twp. John Vaage døde i 1936; hustruen lever fremdeles paa deres vakre gaard. Deres barn er: *Gustav, Emil, Herman, Selma* (død), *Clara, Malene, Ida og Aksel*.

MATHIAS STAREIM kom hit i 1885. Hans forældre: Simon M. og Hansine Hansdr. Stareim. Blev gift i 1890 med Marie Ingebrigtsdr. Vaage. Fik homestead i Artichoke twp. Barn: *Hulda, Samuel, Emma og Martha*. Mathias døde for flere aar siden.

HANS STAREIM kom hit i 1888, blev gift 1903 med Kristine Severinsdr. Stareim, født av forældrene Severin Jacobson og Malene Bergesdr. Orheim (f. Stareim). Ingen barn i denne familie.

JACOB RASMUSSEN RAND, født av forældrene Rasmus og Oline Sæten, Loen, kom hertil i 1887; blev i 1861 gift med Brithe Pedersdr. Holmøy, Hornindal. Kjøpte en gaard i Bakkene paa Rand, hvor han bodde til han solgte gaarden i 1887, og kom samme aar hertil, hvor han fik kjøpt retten til et homestead og bodde der helt til sin død i 1909. Deres 9 barn, alle født paa Rand i Nordfjord, er: *Anna*, Mrs. Lars Danielson; *Oline*, Mrs. Peter Storm; *Rachel*, Mrs. Sivert Ellingsen; *Rasmus*, gift med Caroline Monsen, Crawford co., Wis.; *Nelley*, Mrs. Arne Hjelmeland; *Pauline*, Mrs. Nick Brothers; *Helga* (død); *Johane*, Mrs. Simon Haugen; *Brithe*, Mrs. John Dobak.

SIVERT ELLINGSEN, Opheim, fra Loen, kom her i 1887. Hans forældre er Elling Klementson og Helene Hansdr. Opheim, født Rand; blev i 1892 gift med Rachel Rand, datter til Jacob og Brithe Rand. Har 5 barn: *Edward Herman, Jacob Olai, Hans Elmer, Bertha Ragna og Robert*.

SIVERT SIMONSEN, født av forældrene Simon og Dorthe Stareim. Hustru, Anne Bergedtr. Hjelmeland. Kom hit i 1888, kjøpte og bygget sit eget hjem her i Otrey twp. De har 3 sønner: *Sivert, Berge* og *Daniel*.

LARS B. DOBAK, født 1854 av forældrene Bottolf Pederson og Gunhild Andersdtr. Dobak, f. Kongsvik, Kjøs, Hornindal. Kom til Madison, S. D., 1889. Arbeidet der en tid, 4^a aar som stenarbeider og murer; kom hit 1896 (1893?). Han blev gift i 1878 med Rakel Seten, Loen, og de har 7 barn, av hvilke 4 var fødte i Nordfjord, 2 i Madison, S. D., og en her i settlementet: *John, Bent, Jens, Sivert, Lars, Alfred* og *Gunhild*, Mrs. Peder Holme. — I verdenskrigen tjente Lars som menig; Sivert blev korporal. Begge kom uskadte hjem. — Lars B. Dobak har været medlem av skolestyret og desuten "supervisor" i 15 aar; trustee i menigheten siden 1911. Han har 23 barnebarns barn.

JOHN ANDERSEN (Hundvik) kom her i 1892. Hans forældre, Anders Johnsen og Pauline Ingebrigtsdtr. Hundvik, født Røssdal. Blev gift 1905 med Jensine Knudsdtr. Aasnes, født av forældrene Knut Olsen og Rakel Jensdtr. Aasnes, f. Myklebust. Har 3 barn: *Clarence, Pauline* og *Alfred Viik* (forandret fra Hundvik).

PEDER HOLME, født av forældrene Hans Pederson og Oline Holme, f. Lødøen. Kom her i 1893, blev i 1902 gift med Gunhild Larsdtr. Dobak; har 7 barn: *Olga, Rodina, Helga, Luella, Hans, Nora* og *Paul*.

CRISTIAN MYROLD kom til Sioux Falls fra Nordfjord 1889, hvor han opholdt sig i 8 aar. Kom her i 1897 og kjøpte og bygget sit hjem. Han blev i 1901 gift med Anne Andersdtr. Skarsten, Olden. Deres 8 barn: *Mabel, Albin, Arnold, Conrad, Clarence, Arthur, Evelin, Hazel* og *Joseph Bernard*.

Brødrene RASMUS ANDERSON og JØRGEN ANDERSON SKARSTEN bodde her en tid, men flyttet til Beltrami co., hvor de ogsaa fik homestead og har bodd der senere, saavidt jeg kjender til. .

MONS HAUGEN og hustru Rakel Mathiasdtr. Eide, Olden, kom hertil i 1901. De hadde 6 barn med fra Norge, og 2 blev født her i nabolaget. Deres navne er: *Britha, Eli, Marie, Mathias, Signa, Simon, Anders* og *Bernhart*.

RASMUS HAUGEN kom i 1893. Forældre, Anders og Eli Haugen, Loen. Gift i 1903 med Martha Møll, Geiranger. Tre barn: *Alfred, Ruben* og *Ester*, nu Mrs. Larsen.

SIMON HAUGEN, hans broder, kom samtidig hertil og blev i 1900 gift med Johanne Jacobsdtr. Rand; de fik 2 barn, *Anders* og *Jacob*. Anders Haugen, fader til Haugen-brødrene og tvillingbror til Jacob Rand, kom hertil i besøk i 1908 og opholdt sig her et aars tid. Han fik da anledning at overvære begravelse av Simons hustru og likeledes sin tvillingbror, Jacob Rand, som døde i 1909. Hr. Haugen, som da var 73 aar gammel, reiste saa tilbake til Norge og har i flere aar bodd paa gaarden Haugen, Loen.

HANS ANDERSON, født av forældrene Endre Anderson og Anne Hansdtr. Bortne, født Maurstad, utvandret fra Norge i 1892; opholdt sig i 2 aar i Canada, 2 aar i N. D., kom hertil i 1896 og kjøpte sig farm i Otrej twp.; blev gift 1898 med Jørgine Reielsdatter Askeland, Davik. Ni barn: *Emil Reinhart*, *Clara Amelia*, *Rikard Oliver*, *Hans Andreas*, *Agnes Myrtle*, *Jørgen Martin Simon*, *Albert Norman*, *Peder Marvin* og *Ida Bertine*.

PAUL ROTH utvandret fra Norge 1885, opholdt sig 10 aar i Woonsocket, S. D., kom hertil i 1895. Forældre: Andreas Jensen Rothi og Synneve Pedersdtr., født Overli. Blev gift i 1880 med Synev Jacobsdtr. Blaali, Rugsund. Seks barn: *Andreas*, *Jacob*, *Samson*, *Gustav*, *Susie* og *Lawrence*.

SIMON J. SANDE, født 1875 av forældrene Johannes Kristiansen Sande og Dorteia Simonsdtr., født Røde, Loen. Kom hertil i 1893. Forblev ugift, døde ved ulykkestilfælde i 1938.

LARS BERGSETH, født av forældrene Anders Arnesen Bergseth og Anne Pedersdtr., født Holmøy, kom hertil i 1897 og blev gift i 1907 med Anne Eliza Johnsen, datter til Hans Johnsen fra Søndmøre, Norge. Ni barn: *Arthur*, *Homer*, *Lester*, *Marvin*, *Lawrence*, *Alice*, *Luella*, *Muriel* og *Hazel*.

ARNE LANGVED kom hit i 1887. Født av forældrene Anton Arneson og Kari Andersdtr., født Nesdal, Loen. Arne Langved var utdannet til skolelærer i Norge og holdt norsk religionsskole her og i Pope co., Minn., i flere aar. I 1889 blev han gift med Anne Rasmusdtr. Hjelmeland, der var enke efter avdøde Anders Gjengdal og hadde 2 barn, *Josephine Petrine* og *Andrine Oline*.

STEFFEN SVOR, født av forældrene Ole J. og Anne Steffens-

datter Svor, Hornindal, kom til Amerika i 1907. Blev i 1913 gift med enken efter Peder Pederson Bjørlo, Oline Rasmusdtr., født Engeland. Der blev ingen barn i deres familie.

NILS HAGEVIK, født av forældrene Jacob Knutsen og Anne Ingebrigtsdtr. Reffvik, Moldøen, Selje prestegjeld. Kom hertil i 1892, blev gift i 1907 med Ida Josephine, datter til Mr. og Mrs. John Vaage. To barn: *Jalmer A.* og *Clarence J.*

Bemerkning: — Her var mange flere per soner som opholdt sig her i kortere eller længere tid; men de er nu flyttet andetsteds hen. Nogen av disse er: John Hagevik, Endre Hunvik, brødrene Jacob og John Hunvik, Jørgen og Peder Vaage, Rasmus S. Aalund, Ole Nore, brødrene Jens, Kristian og Ingebrigt Seten, Ole Seten, Ingebrigt Johannesen Seten, Rasmus Sande, Sivert Sande, Rasmus Orheim, John Rand og andre.

Rasmus Jacob Rand

RASMUS JACOB RAND kom som 17 aar gammel gut til Amerika i 1887 i selskap med forældre og søskende. Blev gift i 1891 med Caroline Monsen, Crawford co., Wis. De fik 10 barn, 4 gutter og 6 jenter. Deres navne er: *Bertina*, nu Mrs. Alfred Stanley; *Oline*, nu Mrs. John Huizinga; *Hilda*, *Martha*, *Jeanette*, *Regina*, nu Mrs. Arthur Barnes; *Jacob*, *Edward*, *Raymond* og *Melvin G.*, som er gift med Alice Steel.

Og saa et litet overblik over settlementets fremgang. De fleste av de første settlere ligger nu begravet paa en av de to gravpladse i nabolaget. Cirka 200 efterkommere av Nordfjord-æt bor og bygger her fremdeles. Fra de første aar av settlementets historie har her været prestelig betjening; allerede 1888 blev den første kirke bygget, og da nogen mænd fra Eidskog, Norge, var med i menigheten, bestemte de at "Eidskog menighet" skulde være menighetens navn. I 90-

aarene hadde denne menighet vokset til ca. 45 familier; men ved den da begyndende kirkestrid blev menigheten delt. Det hadde hittil været prestelig betjening fra den Forenede Kirke; men ved agitatoriske prester og lægmænd gik majoriteten over til Frikirken, og minoriteten organiserte saaledes sin egen menighet, bygget egen kirke og forblev i den Forenede Kirke til sammenslutningen med Synoden, og hører nu til den Norsk Luth. Kirke. Siden Eid nærmest var centrum i Nordfjord, valgtes navnet "Eid" til denne menighets navn.

Dette settlement er beliggende i øst fra byen Ortonville og strækker sig over en stor del av 4 townships: Artichoke, Acron, Otrej og Odessa, i en radius av ca, 12-15 mil. Landeveiene er nu vel oparbeidet, og en eller to automobiler findes paa hver eneste farm.

Tolvte kapitel

Spredte grupper i Minnesota

I en beretning fra 1902 finder jeg, at der i Wheaton, Minn., var nogen fremragende Nordfjordinger paa den tid. ANDERS PETERSON (Verlo) var en av dem. Som 18-aarig ung mand kom han hit fra Utvik i 1880 (en anden kilde sier 1876), og han arbeidet sig op, til han blev eier av banken i Wheaton. Vinteren 1893 var han repræsentant i legislaturen. Han omtales som en stød synodemand. — Han lærte sine to sønner baade at læse og tale norsk. — Assisterende kasserer i Bank of Wheaton dengang var Gustav Kristensen, opvokset i Nordfjord. Fik god skoleutdannelse. Frekventerte handelsskoler i Tyskland og England. — 21 aar gammel kom opstryningen Thor K. Mork til Amerika i 1879. Han blev “hardware” og “real estate”-handler i Wheaton. — I 1924 føiedes følgende opplysninger til:

LARS J. BAKKE, fra Hornindalen, var medeier i træløst- og isenkram-forretning i Wheaton. Han kom hit i 1888, besøkte Norge i 1913. Gift med Ingeb. R. Brendefur. Hun indvandret i 1895. En anden hornindøl der var PEDER P. SOLHEIM. Han kom til Amerika i 1884 og arbeidet som maler og tapetserer. Han blev gift med den svensk-ættede Anna Peterson.

Ved denne tid var ovennævnte G. Kristensen blit bankfunktionær i Canada og gift med Miss Sørensen fra Eid. — Ivar Lunde fra Nedstryn kom til denne egn i nittiaarene. Gift med Eli Hopland. Hun døde i 1920.

Ved Breckenridge er der noen Nordfjordinger. Følgende har sendt mig noen verdifulde opplysninger om sin slekt og sine kaar: — ANDERS O. LILLESTØL og Oline P. Tomasgaard (hvis barn nu gaar under navnet Anderson) er fra Hornindal; kom til Amerika i 1882 og bosatte sig i Breckenridge, Minn. Han begyndte med jernbanearbeide (som section hand). Han døde i 1887, 55 aar gammel. Hans hustru døde i 1886, 42 aar gammel. Deres søn *Anders Martin*, født i 1874, døde i Bemidji i 1908. Hans brødre optok sin fars arbeide. Datteren *Anne* blev i 1887 gift med J. A. Erikson (Ytrehorn) i Wahpeton. Han var tømmermand paa jernbanen (nu Great Northern R. R.).

Nævnte JENS A. ERICKSON (Ytrehorn), Hornindal, kom hit i 1883. Han kjøpte sig 120 acres land. Han bygget sig vaaningshus i Wahpeton i 1887. De fik sønnerne *Albert*, *Eimar* og *Jens*. De to sidstnævnte er lokomotivførere paa G. N. Eimar er brobygger og snekker. Han var lokomotivinspektør i 6 aar. — Albert gift med Hilda Larsen (Seljeset) i 1914; Jens gift med Clara Holen i 1932; de bor i Breckenridge. Albert var trustee i menigheten der i 1935, Jens i 1938. — Jens Erikson Ytrehorn overtok farsgaarden i Norge i 1889 og døde der i 1902. Familien kom da tilbake til Breckenridge.

BEN EIDE og hustru Anne, født Hjelle. Flyttet fra Opstryn til Olden. De kom i 1892 til Randall, Minn, sikret sig 94 acres land. De betalte \$5 pr. acre for dette. Senere kjøpte de 112 acres for \$5,000. Paa dette land var der bygninger. — Deres datter *Sofie*, Mrs. G. A. Gilbert, blev født i 1893; *Richard*, i 1895; *Oscar*, 1898; *Ruben*, 1900. Sofie, Mrs. Gilbert, bor i Watertown, S. D.; Richard er lærer i River Falls, Wis.; Oscar er lærer i matematik i Virginia, Minn.; Ruben, i Glenwood, er Register of Deeds i Pope co. — Ben Eide begyndte med jernbanearbeide den 1te mai 1892 og sluttet den 31te dec. 1937. Han begyndte i Randall, men har i lang tid bodd i Glenwood, Minn. Han blev gift i 1892. Deres søn Richard fik sin høiere skoleutdannelse ved statsuniversiteterne i Minnesota, California og Missouri. — Under sit mangeaarige arbeide paa seksjonen oplevde B. Eide mange merkelige begivenheter; men den oplevelse som brændte sig dypest ind i hans hukommelse var en voldsom skogbrand, som raset langs jernbanelinjen i 1894, og som ophetet og opglødet jernbaneskinneerne, saa de laa der bugtede som slanger.

KNUTE EIDE, Glenwood, Minn., født i Olden den 1ste febr. 1902, gik til sjøs som ung gut, og da han var færdig med sjøfarten, var han i militærtjeneste i kongens garde i Oslo. I 1923 reiste han til Amerika, tilbragte en kort tid i Glenwood, reiste saa til Miles City, Mont., arbeidet i Chicago, og vendte i 1931 tilbake til Glenwood og har bodd der siden. Gift i 1933. Hans kone er av dansk æt. Han har egen forretning som skomaker.

OLE ANDERSON (Mulsvor) Hitterdal, Minn., blev født i Hornindal 8de juli 1860. Hans hustru Oline blev født paa Seljeseth, Hornindal, 14de april 1864. Gifte i 1887 og fik 4

barn i Norge: *Anders* er paa farmen; *Ingeborg*, gift i Canada ; *Synneve*, gift og bor i Lake Park, Minn.; *Andreas* døde i 1918. — Mulsvor fortæller om hungersnød og barkebrød i 1869-70. — Han bestyrte gaarden til 1901; reiste til Amerika 1902. Bestemmelsesstedet var Wilmont, Nobles co., Minn. Hadde adskillig motgang de to første aar; reiste saa om høsten 1904 til Cormorant, Becker co., Minn., fandt der hjælpsomme naboer og utsigterne blev lysere. I 1909 kjøpte han farm 9 mil nordenfor Lake Park, og der har han bodd siden. Hans søn *Anders*, som er gift, dyrker nu farmen.

Optegnelser fra 1924 viser, at der i dette aar fandtes følgende Nordfjordinger ved Hitterdal og Lake Park, Minn.: *ANDERS A. SELJESSET* kom hit i 1892; han har 1/2 sektion land; gjorde en reise til hjembygden i 1902. Gift med *Anne J. Tornasgaard* fra Hornindal. — • *LARS L. SKARSTEIN* fra Olden kom tidlig hit (nu død). Konen er fra Roset, nu (1924) 85 aar gammel. Har hat 14 barn. — *VALDEMAR LARSON LILLESTØL* bor ved Rollag. Han kom hit i 1911. Konen er fra Nordland. — *OLE A. HAUGEN* fra Eid kom hit i 1889; gift med *Guri R. Kjøs*. Broren *STEFFEN* kom senere. Hans kone er fra Braset, Trøndelagen. — Broren *ANDREAS A. HAUGEN* gjorde ogsaa en Norges-reise i 1902. Gift med *Oline Nilsdtr. Navelsaker*. — *RASMUS R. F. HAUGEN*, Hornindal, bosatte sig ogsaa her. Hans kone er gudbrandsdøl.

I "*Bygdejævning*", utgit i 1903, fortælles: I Moorhead træffer vi *JOHN MURI*, som kom til Amerika i 1887, 62 aar gammel. Han var underofficer i den norske armé i 30 aar, og ved siden derav var han formand i Daviks kommunebestyrelse i 19 aar, og var i disse aar enten formand eller viceformand. Var først medlem av skolestyret i 24 aar." *John Lund*, *J. Sande*, *Ole Botolfson*, *Samuel Anderson* (Øvreeide), *Anders Anderson* (Øvreeide), *Rasmus Tonning*, *John Jensen*, alle snekkere og en del av dem kontraktører. *A Knudsen* (Lillestøl) er fyrbøder paa byens vand- og belysningsverk. Unge mænd var dengang *Elling Anderson*, bestyrer av N. P. Lumberyard, *Ole Hilde*, bokholder, *Anders Tonning*, fyrbøder paa N. P. R. R.

(Efter 1930) : I de senere aar har *A. R. LYSLO*, en begavet mand, vist betydelig interesse i ting som vedrører Nordfjordlagets vel.

Ved Lake Park bor OLE og OLINE MULDSVOR fra Hornindal. De kom til Reading, Minn., i 1902 og bosatte sig i Becker co., kjøpte 160 acres land til 4 dollars pr. acre. En del bygninger paa landet, men \$1,500 anvendtes til nye bygninger. — Tre sønner og tre døtre, født mellem aarene 1887 og 1907. Den yngste søn døde i 1916. Den ældste søn, *Anders*, kjøpte hjemmefarmen i 1916. En datter, gift med K. Myroldhaug i 1911, bor i Canada.

Møbelsnekkeren RASMUS SEIME, Reedvollen, Breim, kom til Amerika for at tjene nok penger til at underholde sin familie og desuten en ældre kone han hadde lovet at forsørge. Han blev lærer i sløid ved Concordia College i Moorhead, og mange av hans elever blev fremragende i sit fag og enkelte av dem blev endog lærere ved vore statsuniversiteter. Senere blev han knyttet til barnehjemmet i Beloit, Ia. Der kunde han spare anstalten mange penger og gi mange av gutterne en grundig undervisning. Han seiv tjente nok penger til at underholde sin familie og gi sine barn en praktisk utdanning. En av hans døtre er lærerinde i Kina, en av hans sønner er styrmand og radio-telegrafist i en stor "tankboat", og en anden av hans sønner driver forretning i Belview, Minn., en tredje arbeider i en fabrik i Canada. For at holde sit løfte til den person han skulde ta vare paa i hendes alderdom reiste han tilbake til Norge i 1921. — Han skriver nu og takker Amerika for hvad det har gjort for ham.

KAROLIUS SIMONSON ELDEVIK, Shevlin, Minn., født i Eldevik i 1869, utvandret i 1886 og tok sig homestead ved Shevlin, hvor han siden har farmet. Hans forældre var Augustinus O. Eldevik (født i Berle) og Agnette S. Aarnes fra Opstryn. I 1904 giftet han sig med Synneve Karoline Rødhjelle, datter til R. P. Rekness og Synneve Ryg, født i Opstryn. De har 3 sønner og 2 døtre. Barna er nu alle voksne. Sønnerne er *Alf*, *Sigurd* og *Ragnvald*, døtrene *Agnes* og *Gunhild*. Eldeviks yder \$100 aaret til kirkelige gjøremaal.

JOHN J. MOLDESTAD, født paa Breim, bod de i St. Louis Park i 50 aar. Han drev meieri-forretning der. Han døde i dec. 1939, efterlatende sin hustru, en datter og en søn.

ANDREAS I. MØRI fra Indviken utvandret 19 aar gammel i 1884; opholdt sig i Rochester, Minn., et aars tid, reiste saa til Steel co., hvor han arbeidet nogen aar paa farm og nogen aar med snekkerarbeide. I 1894 kjøpte han 80 acres land til \$25 pr. acre; 5 aar senere, 40 acres. Gift med Oline Lageson i 1895. Ti aar senere solgte de sin farm og kjøpte en 200 acres farm i samme twp. for \$60 pr. acre. I 1920 leiet de ut farmen og flyttet ind til byen Ellendale,

hvor de siden har bodd. Fire barn, 3 sønner og en datter. To av disse driver farm, to bor i byen.

PEDER PEDERSON (Refvik) f ra Selje prestegjeld kom til Columbus, Wis., i 1901 og bosatte sig ved Westbrook, Cottonwood co., Minn., i 1905. Han sikret sig 120 acres land til en pris av \$36, opførte bygninger til et kostende av \$7,000. Med strævsomt arbeide har han nu (1940) bragt det til at eiendommen er værd \$18,000. Barn: *Clara*, født i 1911; *Steffen*, i 1913; *Martha*, 1915; *Mildred*, 1919, og *Rakel*, i 1931. De 4 ældste har høiskoleutdannelse. Pederson har tjent som "town clerk" fra 1917 til 1920, samt fra 1935 av; som kasserer i skoledist. i 10 aar og som clerck i 18 aar. Medhjælper i menigheten siden 1915.

JOHN WEEK, Brooten, Minn., f Aalfoten 10de febr. 1854 av forældrene Anton og Brita Week, utv. 1873, slog sig ned ved Norway Lake og blev "town clerk" der i 1894. Han beholdt dette embede i lang tid, blev "county commissioner" i 1902 og tjente som saadan i 4 aar; chairman i "board of supervisors" 1886 til 1892. — Gift med Anna Knudsdatter fra Hallingdal 10de juni 1882. De fik 7 sønner og 4 døtre. Alle disse har hat god fremgang. — Mrs. Week døde efter en operation i 1912.

OLE OLSÓN FLØLO, Norway Lake, født 1852 (paa Breim), utvandret i 1873, blev farmer i Kandiyohi co., Minn. Gift med Gunhild Knudsdatter fra Hallingdal i 1879. De hadde 17 barn, av disse var 13 ilive da disse oplysninger blev indhentet.

BEN JOHNSON, født paa Bruland, Utvik, kom til Fisher, Minn., i 1885. Kjøpte 80 acres land i 1925 og 80 acres senere. Opførte bygninger for \$3,000 i 1925. Barna, *Bernard* og *Bernice*, blev født i 1910, *Delbert* i 1911, *Orin* 1912., *Alava* 1914, og *Selma* 1918. De har faat høiskoleutdannelse. Han eier sin farm. Ben Johnson tjente som frivillig i den spanske krig fra april av 1898. I november samme aar blev han avmønstret som korporal.

Omkring 30 mil nordenfor Moorhead ligger byen Felton. Olden og Hornindal har sendt nogen av sine barn hit. Dette er forholdsvis ny grænd; ti de første settlere i Red Riverdalen fandt vist denne egn meget myrlændt og sumpig og gik den forbi. Især var vel Flowing twp. paa den tid næsten ubeboelig. I 1924 besøkte jeg dette twp., og der fik jeg se, hvad jeg intetsteds ellers har set — at man farmet et forholdsvis tyndt lag jord, som hadde lagt sig ut over en innsjø. Dette jordlag var saa tyndt, at hvis man støtte hui paa det, kom vandet helt op til overfladen; og det gav sig saa meget under

bygningers og maskiners vægt, at min vert Knut Sundes hjem stod som paa bunden av et stort fat. Ute paa prærien pleier man vel sjelden føle trang til at be om beskyttelse mot "vands vaade", men her i Flowing twp. syntes jeg naturen ikke indbød til tryghet og sikkerhet, naar man saa hvorledes jordskorpen bøiet og gav sig under nogen hundre tons tryk.

Av dem som dyrker den frugtbare jord i denne del av Red Riverdalen er rimeligvis KNUTE SUNDE, B. SUNDE og S. RASMUSSEN (fra Ytrehorn) blandt de mest foretagsomme. Mrs. Rasmussen er en søster av Sunde-brødrene. Som farmere og tillike som medlemmer av menigheten var vist ogsaa August Simonson og hustru meget virksomme. Simonson døde for 4 aar siden, og efter hans død flyttet enken til Orfordville, Wis. I 1938 flyttet hun til Beloit, Wis. Der døde hun i nov. samme aar og ligger begravet ved Beloit. Mrs. Simonsons pikenavn var Anna M. M. Fitje. Hun var fra Gloppen. Hun blev gift med Simonson i 1902. — I politikken har Ole Langset (fra Indviken) hat held med sig. Han er "county commissioner" i Felton.

INGEBRIGT J. SETTEN (Sæten) fra Stryn kom til Madison, S. D., i 1889 og bosatte sig i Marshall co., Minn., i 1907, kjøpte først 160 a.cres land til \$12 pr. acre, senere 280 acres. Bygningerne har kostet \$5,000. De har 4 sønner og en datter, som alle bor i nabolaget. De omtaler sine formuesomstændigheter som daarlige, da de kom til Amerika, bra i 1900 og bedre i 1937. De bor ved Strandquist, Minn.

MRS. RAGNHILD TARALSETH, Ole Sæten og Brita Rygs datter, blev født i Hornindal i 1854. I 1875 blev hun gift med KNUTE J. TARALSETH, som kom hjem fra Amerika for at hente sin brud. De forblev i Minneapolis i 3 aar. Han arbeidet i den tid som snekker. Derefter begynte han som handelsmand ("gen'l store") i Osakis, Minn., og blev der i 4 aar.

I 1882 flyttet de til Warren, hvor de slog sig til ro. Der fortsatte de med "general store"-forretning og hadde held med sig. Deres butik blev den største i byen. — Deres ældste barn, *Lena*., blev født i Minneapolis; *Henry* i Osakis, og *Ralph* i Warren. Forretningen bestyres nu av *Ralph*. — Taraldseth tok til sig en to-aars gammel pike i 1897 og beholdt hende hos sig til hun blev gift (1917). Taraldseth døde i 1905; deres datter *Lena* i 1937. Mrs. Taraldseth er nu 85 aar, men endnu rask og rørig. Hun er kjendt for sine kirkelige interesser og sin godgjørenhet.

ANDREW LODOEN (Lødøen) f ra Hornindal kom til Amerika omkr. 1881 og bosatte sig først i Osakis. Han var smed. Gift med Matilde Nelson (nu død). De fik 6 døtre og 2 sønner. To av døtrene blev sykepleiersker. Lodoen har sit eget hjem.

INGEBORG LØDØEN utvandret i 1901, bor i Warren, gjør husarbeide.

ELIAS HJELLE kom ogsaa til Warren i 1901. Han er snekker. Gift med Marie Johnson i 1912. De har 4 barn: *Bertel*, farmer ved Marshall, Minn.; *Clarence*, hotel chef i Des Moines, Ia; *Jennie* (grad, ved Concordia Coil.), lærerinde i 7 aar; *Ralph* er i armeen.

Mrs. Justice Carlson, født *Rakel Hjelle*, utvandret i 1900, slog sig ned i Warren, gift med Justice Carlson i 1902. Hun har eget hjem.

JOHN BARLOW (Johannes Bjørlo), ingeniør, gift med Elena Hjelle i 1899. De har to døtre, som nu (1940) begge er gifte. Mrs. John Barlow (ovennævnte Mrs. J. Carlson) giftet sig med John Bjørlo i 1899. I Warren er ogsaa en *Lena Bjørlo*, desuten *Kari Winberg*, født paa Flølo. — *Ivar Winberg*, født paa Hjelle, i flere aar "clerk" hos Taraldseths. Døde i 1930. Christ Hjelle kom til Warren i 1891. Han blev farmer. Giftet sig med Christina Amundson i 1901. Deres sønner, *Albert*, *Henry* og *Bertram*, bor henholdsvis i St. Paul, High Landing og Rochester, Minn. — *Albert Wold* (Hjelle) kom til Warren i 1905, arbeidet som snekker og kontraktør; bor nu i San Francisco. — *Andrew Hjelle* opholdt sig længe i Warren, driver nu handel med grundeendom i Aberdeen, Wash.

JOHN WINBERG (Hjelle) bodde en tid i Warren. Han driver nu et vaskeri i Hoquiam, Wash. — *Carl Winberg* har ogsaa flyttet til Vestkysten. Han har restaurant i Portland, Oreg. Mrs. Carl Johnson (Elise Winberg) bor nu i Oslo, Minn., og er gift med bestyreren av telefonkompaniet dersteds. Mrs. *Albert Hoven* (*Hilda Winberg*) kom til Warren, men reiste senere til Canada. — *Rasmus Winberg* (Hjelle) er nu i Aberdeen, Wash. — *Magnus Winberg*

(Hjelle) blev farnier ved Crookston, Minn. Nu død. — Caroline Lødøen kom til Warren i 1896. Giftet sig med Christian Engelsrud i 1901. De fik en søn og en datter. Denne er nu gift med Bertel Bakke, Newfolden, Minn. Mrs. Lødøen døde i 1929, han i 1933.

IVER NILSEN LØDØEN fra Hornindal, nu bosat i Alvarado, Minn., blev født i 1868, utvandret i 1886, blev handelsbetjent i K. J. Taralseths “gen’l store” i Warren, Marshall county, Minn., og tjente som saadan til 1897. I jan. dette aar reiste han paa besøk til hjembygden, kom tilbake i juni, stod paa nævnnte butik til 1900, da han reiste hjem til Hornindal og giftet sig. Bruden var Synneve Räftevold, hvis far, O. M. Räftevold, drev landhandel og turisthotel. Om høsten kom de til Warren, og han fortsatte i sin forrige stilling. De fik 4 sønner: *George, Conrad, Gregor* og *Erling*; de 3 ældste født i Warren, den yngste i Alvarado. George er graduent fra N. D. univ., og nu kaptein i U. S. arme, Fort Clayton, Panama Canal Zone; gift med Ruth Perry, major Perrys datter, Oklahoma City. De har en søn. Conrad S. grad, fra Warren høiskole, var 2 aar ved St. Olaf Coil., er betjent i Argyle Imp. Co. i Argyle, Minn. Gift med Sanfrid Johnson; har en datter. Ingvald G., Warren høiskole, et aar ved Conc. Coil, i Moorhead, har 15 butikker at føre tilsyn med. Ogsaa grad, fra univ., N. D. Gift med Grace Hanson fra Viking, Minn. — Erling O. R. er ansat i høiskolen i Rochester; Iste løytnant i R. O. T. C. — Iver N. Lødøen har længe tjent som bankkasserer i Alvarado, driver nu grundeieendoms- og assurancefor- retning sammesteds. Søndagsskolebestyrer 1890 til 1935 og er fremdeles medlem av kor i menigheten. Hans oldefar var prest paa Eid og i Hornindal og senere provst. Han var en av Eidsvoldsmændene i 1814 — Nikolai Nielsen. Mrs. I. N. Lødøens far eiet bl. a. dampskibet “Dølen”, som især før de gode veies tid var av stor betydning for hornindølerne. I 1932 gjorde Mrs. Lødøen og sønnen George en reise til sine slektninger i hjembygden. Her opfrisket Mrs. Lødøen sine minder om sit bryllup og tillike om den store dag i 1896, da hun paa Eid var “head waitress” for Oscar II. Hun har beskrevet reisen med liv og interesse.

LARS ABRAHAMSON (Bergseth), f. 24de nov. 1868 av forældrene Abraham og Anne, f. Sølvsberg, blev gift med Ingeborg Nesje fra Opstryn. Hendes forældre var Erik Nesje og Marte, f. Øiestad i Blakset. Ingeborgs forældre bodde en tid paa Nesje, men flyttet til Bryggen og kjøpte Solheim i Rimstad. — Lars Abrahamson og hustru kom med store forventninger til Amerika i 1893 og arbeidet

den sommer for en irlænder ved Echo, Minn. Senhøstes forsvandt irlænderen uten at betale dem for deres arbeide. En slektning tok sig nu av dem. Næste vaar fik Lars arbeide paa sektionen (\$1.10 dagen) og holdt paa dermed i 2 aar. Saa blev han seiv sektionsformand med en løn av \$45 maanedens, og da gik det raskt fremover. De bosatte sig i Delhi (Redwood co.), betalte sin gjæld, og om en tid bygget de sig eget hus. — Til kirken var det over 6 mil, men de gik ofte tilfots den hele vei. — Vaaren 1902 flyttet de til Todd co., hvor de og andre i deres følge kjøpte land. Det var vilde skogen der den tid, saa minderne om Redwood co. syntes dem kjære og lyse. Her maatte man rydde og bygge fra grunden av. Fem aar efter at de hadde bosat sig dei*, mistet de sin ældste søn. Deres datter *Edna*, født i 1898, er nu (1940) gift med Ludvig Solem og har 6 barn. De har ryddet og bygget i nabolaget. *Alvin* er gift med Alma Solem. De har 5 barn. De bor paa hans forældres farm. *Albert* er nu prest i Morris, Ill., er gift med Alice Norum, og de har 2 barn. — Lars Abrahamson fik den glæde at se sin søn ordinert til prest i juni 1935; men en langvarig sykdom hadde allerede fortæret det meste av hans kraft. Han døde den 21de aug. 1935. Sønnen overtok nu gaardens drift og trær i sin fars fotspor. Enken har sit hjem der.

JOHN HOLVIK, Brainerd, Minn., hvis forældre var Knut og Kari Holvik, Sandane, Gloppen (hans mor var fra Kvile, Breim), blev født den 19de mai 1880, kom til Amerika 1899 (om vaaren til Madison, S. D., om høsten til Brainerd, Minn.). Arbeidet i Jens Molstads skrædderforretning til 1912 og begyndte saa egen forretning. Denne driver han fremdeles. Har tjent som "county commissioner". Gift med Anna Eugenia Anderson 23de mai 1906. Hun var født i Durand, Wis., 25de

feb. 1883. De har en søn og en datter: *Gladys Eleonore*, født 18de mars 1905, grad. St. Olaf Coil, i 1930 som lærer i "Home Economics", gift med Gay W. Hawkins 1937. — Sønnen *Carl Anders*, født 14de okt. 1914, grad, fra høiskolen i 1930, fra U. of Minn. i 1934. Han er "architectural engineer", bosat i Buffalo, N. Y.

ELLING ELLINGSON, født i Lefdal, Davik, 27de feb. 1869. Forældre, Simon Ellingson og Martha O. Lefdal. Hans far kom til Ortonville, Bigstone co., Minn., i 1881 og drev farm der til sin død i 1903. Hans mor kom hit med 6 barn i 1882. Hun døde i 1933. Elling er den ældste av deres barn. Han farmet sammen med sin far til 1900. Han blev gift med Anna Bjørlo i juni 1892. Hun var datter til Kasper og Marthe Bjørlo. I 1900 flyttet de til St. Paul, i 1904 til Montana,

hvor han arbeidet som sektionsformand paa G. Northern-banen til 1936, da han trak sig tilbake og bosatte sig i Brainerd, Minn. De har 6 barn, alle nu gifte. De to døtre i Houston, Tex., den ældste søn i Salz, N. D., de tre yngre i nærheten av sine forældre i Brainerd.

ANFIN SOLHEIM, født i Olden 23de dec. 1892. Hans far var Peter Solheim, hans mor Else A. Bruvold, Olden. Utv. i 1914 og opholdt sig en kort tid i Glenwood og reiste saa til Brainerd, hvor han har opholdt sig siden. Han arbeider for N. P. jernbanen. Hans bror Anders arbeider i St. Paul, og hans andre bror, Peter, bor i Spokane, Wash.

ANDERS HOLE i Beaver Bay, Minn., blev født paa Breim i 1870. Hans forældre var R. R. Hole og Agnette Bjørkelo. Han gik i skrædderlære i Utviken og Bergen, reiste 18 aar gammel til Vesteraalen i det nordlige Norge, blev der kjendt med sambygdinger, som hadde saa godt ord for dygtighet og sparsommelighet, at man i sin misundelse sa om dem: "Om en Nordfjording er styggere end arvesynden, saa faar han dog en pen jente til kjærring." Der blev han ogsaa godt kjendt med den senere kaptein Helmer Hansen, Roald Amundsens høire haand baade i Nordvestpassagen og under reisen til sydpolen. — Hole fandt sin hustru i Kjølsdalen i Nordfjord. Det var Martine Pedersdtr. De blev gifte i 1894. To aar senere flyttet de til Vaagsø. I 1900 drog han til Amerika for om mulig at forbedre sine kaar. Egnen ved Duluth var fylt av et myldrende liv dengang. Der kunde arbeiderne tjene pen-

ger. Hole leiet sig ut til en norsk fisker i Beaver Bay, fik sig snart eget utstyr, og i 1902 kunde han faa sin familie hit. Han arbeidet da i 61/2 aar for et minekompani, kjøpte i 1910 54 acres land bedækket med pen birkeskog. To maaneder senere gik en skogbrand med knald og brak og drøn og ildsøiler og et flammehav over denne egn, og baade skogen og anden surt erhvervet eiendom fortærtes paa en times tid. — Den værste storm i mands minde raste over Superiorsjøen i nov. 1905. Fuldvoksne trær knækkedes som kritpiper, huse feiedes bort som visne blade, baate og skibe knustes som æggeskal, og mange mennesker druknet eller frøs ihjel.

Hole blev "clerk" i skolestyret i 1911, tjente som saadan i 2 aar, senere i 2 aar som kasserer med en løn av \$200 aaret. Hans søn Ragnvald meldte sig til soldatertjeneste, da vi kom ind i verdenskrigen, men paa grund av sygdom kom han ikke til Europa. Han kom til kræfter igjen, blev i 1922 gift med Hilie Hovari' og blev postmester i Finland, Minn. Senere "town clerk" og ligningsmand i Crystal Bay. "County court" i 8 aar, 2 av disse som formand, er nu ligningsmand i Beaver Bay, hvor han har sit eget hjem. Han har 4 sønner. Hans søster har steget fra post til post, til hun nu er blit betrodd bestyrerposten for alle østens linjer tilhørende "The Greyh. Bus Line". Giftet sig i 1935 med John Quinn i St. Louis, "auditor" for nævnte linje. Hun forestaar nu The Cuban American Line. — Hendes bror Rolf har arbeidet for staten i 12 aar og har nu en pen stilling som formand. — Beaver Bay er ikke til at kjende igjen. I 1922 forsynte bjørnen sig med Skinker, pølser og smør hos Hole, og endelig slog den kloen i hans reisekuffert. Da kom dog børsen ned av væggen i en hast.

LASSE JENSEN BRYNESTAD fra Olden kom til Albert Lea, Minn., i 1882 og bosatte sig i Steel co. Sikret sig først 90 acres land til 11 dollars pr. acre; senere 160 acres. I 1901 opførte han bygninger til et kostende av \$5,000. Gift med Elise Quitberg i 1886. — Hendes far var svensk, moren norsk. De fik disse barn: Clara (død 1918), Jennie, Alma, Robert, Lorents, Alse, Lydia. — Lorents graduerte ved St. Olaf Coil., Northfield, tok del i verdenskrigen og har erhvervet sig graden Ph.D. Alice ogsaa grad, fra St. Olaf, Clara og Jennie

fra normalskolen, Alma og Lydia sykepleiersker. — Brynestad har drevet med forretning og snekking. Har drevet selvstudium. Kirkesanger i 25 aar, medlem av meieristyre, elevator- og townstyre, vice-præs. for bank i Ellendale, medlem av Nordfjordlagets bestyrelse, medhjælper og sekr. i menigheten. Gav kr. 200 til kirken i Olden. Formuesomstændigheter: Kom hit fattig, 1900 ganske bra, 1937 meget godt.

L. J. Brynestad med familie, Ellendale, Minn.

Han besøkte Olden i 1900 og kom da efter, at to av hans fastre sat i meget smaa kaar, og han gav dem derfor kr. 400. I 1904 døde den ene av disse hans slektninger, nemlig Anne R. Brynestad. Danile levet til hun blev 98 aar gammel. Hende sendte han 100 kr. aaret i 32 aar. Han satte ogsaa en mindesten paa sin fars grav til et kostende av kr. 300. Til orgelfondet i Oldens nye kirke bidrog han kr. 200.

ENOK G. LOFTNESS blev født i Nordfjord 29de sept. 1852 av forældrene Gregorius og Marianne Loftness. 1872 utvandret han med sine forældre og 9 søskende til U. S. Efter et par aars ophold i Goodhue co. kjøpte Enok sig land ved Gibbon,

Minn., og bodde der til sin død den 6te nov. 1939. I 1877 indtraadte han i ægteskap med Rasmina Johnsdatter fra samme bygd i Nordfjord. De hadde 11 barn, hvorav 4 døde i ung alder. De overlevende er: *Marie*, nu Mrs. Jens Bakke, Kensington; *Anna*, Mrs. Ivar Røsberg, Sandstone; *Emily*, Mrs. John Justison, Kimball; *Golina*, *John*, *Edward* og *Andrew* i Gibbon, hvor 2 brødre, Ole og Gregorius, bor. En anden bror, PEDER, er gift med en søster av Ivar Røstberg og har farm nær sin svoger ved Sandstone, Minn. En anden bror, MARTIN, og en søster, Mrs. Otto Johnson, bor i Hector, Minn.

OLE G. LOFTNES, Gibbon, Minn., født i Daviks prestegjeld i 1862, kom til Goodhue co., Minn., i 1872. Han kjøpte sig 80 acres land til \$7.50 pr. acre og senere 120 acres til \$22 pr. acre. Gode bygninger opførtes paa farmen. Dette land laa i town of Severance, Sibly co., Minn. Han blev gift med Synneve Bakke i 1885. De fik en stor barneflokk: Anna, Theodor, Olga, George, Walter, Lydia, Sofia, Oscar, Paul, Lydia, Harald, Ruben, Serena, Benjamin, Philip; alle født i tidsrummet 1886-1913. Fem av barna er døde. Den ældste av barna er Anna. Hun var utdannet til lærerinde og holdt skole i 8 aar. Hun er gift med pastor Hofrenning, Pine Creek, Minn., og har 5 barn. Olga har holdt skole i 3 aar; gift med farmeren M. T. Evenson, Scobey, Mont.; har 3 barn. George er prest i Tacoma, Wash., gift med Nettie B. Monson fra Belview; 4 barn. *Patd*, graduert fra høiskolen, gift med Olga Dietriksen, past. Dietriksens datter; han er i byggevirksomhet i Jersey City, N. J. De har 2 barn. *Lydia*, lærerinde i musik; gift med O. Grover, county agent, Wilkin co., Minn. De har et barn. *Harald*, gift med Florence Glaeser, arbeider i So. St. Paul Packing Plant. *Ruben*, gift med Daisy Case, er urmaker i Fairfax, Minn. De har 3 barn. — Oscar, hvervet i 1917, døde i England i 1918. Walter tok ogsaa del i krigen; kom hjem i 1919. — Ole Loftnes og hustru feiret sit guldbryllup den 30te juni 1935.

GREGOR LOFTNES kom til Minn. i 1872, kjøpte 80 acres land i Sibley co. for \$18 pr. acre; senere 175 acres. Bygninger opført til et kostende av \$2,000. Gift med Anna And. Nygaard fra Hornindal i 1901. De fik 8 sønner. Loftnes var farmer og mekaniker. Fire av hans sønner har faat høiere skoleutdannelse, nemlig de yngste. Han har hat stort held i sin gjer-

ning. Kom til Amerika uten midler, hadde i 1900 eiendom til en værdi av \$9,000, i 1937 til \$28,000.

Til Nordfjordingernes pionérkvinder maa MRS. BERTHA HAMMERSTRØM henregnes, og det som en av de merkeligste. Hendes far var Rasmus Støve paa Breim. Der var hun født 12te april 1831. I 1863 reiste hun til Amerika, var 14 uker paa reisen, kom via Quebec til Duluth, derfra med hesteskyds til St. Paul, derfra fortsattes reisen til Carver co., hvor hun ventet at træffe sin trolovede, John Hammerstrøm. Indianeropstanden i 1862 var endnu i friskt minde, saa det var ikke saa liketil at færdes over prærien der i egnen den vaar. Hammerstrøm dristet sig dog avsted, og før juni var utløpet blev de viet av en svensk prest ved navn Carlson. Ved Glencoe i Bergen twp. i McLeod co. blev nu deres hjem. — Snart blev Hammerstrøm "drafted"; men han kom uskadt fra krigen. De hadde nu god fremgang; de fik 3 sønner og 4 døtre, blev agtet og elsket av sine naboer og glædet sig i sit arbeide. Hammerstrøm døde i 1908; hans enke den 9de okt. 1925. Datteren Bertha er gift med pastor S. O. Simundson, Kenyon, Minn. Sønnen Martin bor i Glencoe og John i Hutchinson.

PEDER P. HENØEN, f. i Rugsund 30te nov. 1846, gift med Tomine Honningvaag fra Aalesund 10de mai 1872, reiste like efter brylluppet til Amerika og slog sig ned i Bergen twp. ved Glencoe, Minn. Der syslet de med farming det meste av deres livstid. Peder døde 14de aug. 1927; Tomine 4de sept. 1906. De hadde 9 barn, av hvilke 4 døde i en ung alder. De gjenlevende er: Bergitte, f. 25de jan. 1873. Gift med Seth W. May den 17de mai 1899. De bor i Canada og har 3 døtre. Peter, f. 23de nov. 1875. Gift med Betsy Jacobson 28de mai 1902. De bodde ved Glencoe. Har en søn. Peter døde 6te jan. 1936. Familien bor nu i Seattle, Wash. — A vada, f. 10de jan. 1882, gift med Lewis Larson ved Glencoe 20de okt. 1901. Bor paa Pedersons homestead og har 5 barn. — Martin, f. 4de okt. 1892. Gift med Ruth Lathrop i 1927. Bor ved Hope, N. D. — Mabel, f. 17de mai 1896, gift med L. W. Schirmer fra Glencoe 13de aug. 1919, bor i Minneapolis og har 3 barn.

SIMON K. FOSNES, født i Stryn i 1862, kom til Amerika i 1881. Han kom vest til Montevideo i 1885. Der fandt han beskæftigelse i Eliasons trælastforretning. Giftet sig med Martha Gjertsen i 1888. De fik 4 barn, 3 sønner og en datter, som

alle er ilive. To av sønnerne bor i S. D. Det nygifte par flyttet til Watson, hvor de fandt sit virkefelt for livet. Foretagsom som han var blev han snart en av de ledende forretningsmænd i byen. Han begyndte som hvetekjøper, fortsatte i 1902 som slagter og endte som eier av et stort "general merchandise store". Han var i mange aar chef for banken i Watson. Han omtales som en viljefast og fitalende mand, der øvet stor indflydelse som forretningsmand, politiker og kirkemand. Han døde i dec. 1939. Hans hustru og flere barn overlever ham.

NILS J. HAGEVIK og hustru Ida, født Vaage, utvandret i 1891 og bosatte sig i Ortonville, Minn. Deres søn *Hjalmar* blev født i 1908; *Clarence* i 1910. Hagevik bygget sig et vaaningshus i 1912 til et kostende av \$5,000. Han opgir sin nuværende (1940) formue til \$5,000. Hans sønner har faat høiskoleutdannelse. Mrs. Hagevik er død for flere aar siden. — Familien tilhører den lutherske kirke.

GABRIEL ELIASSEN SØREIDE, Fergus Falls, Minn., søn til Elias G. Søreide og Barbro Nilsdatter Rygg, født den 23de nov. 1874, utvandret til Amerika i 1892 og opholdt sig nu i længere tid ved Howard, S. D. I 1910 gjorde han en reise til Norge. Efter sin tilbakekomst til Amerika slog han sig ned ved Fergus Falls, Minn., hvor han fremdeles bor. — Søreide er et høit skattet medlem av Nordfjordlaget. Ved dets stevner hygger han sig blandt kjendinger og venner, og man venter altid at faa høre en kort, varm og festlig tale av ham i møtets slutningssession.

* * *

Nordfjordinger i Minneapolis og St. Paul, Minn.

(Mange av Nordfjordingerne i Minneapolis er omtalt i forbindelse med de store settlementers historie.)

IVAR ANDERSON (Taralseth), født i lindvik, utvandret i 1889, tok del i den spansk-amerikanske krig, er kontormand i St. Paul. Hans hustru er svensk.

DAVID BØDAL, født i Loen, er bosat i St. Paul. Han har været formand i det lokale Nordfjordlag.

ANDERS K. BØDAL, født i Loen, er bosat i Minneapolis. Han er gift med Marie Maurset fra Stryn. Tihører Immanuels menighet.

MATHIAS DALE, født i Breim.

MRS. INGOLF DALE (Marie Valaker), født i Utvik. Hendes mand, som døde for nogen aar siden, var fra Breim.

STEFFEN M. EGGE, født paa Breim i 1892, kom til Amerika i 1912 og arbeidet paa farm ved Bristol, S. D., et aarstid. Ansatt ved barnehjemmet i Beloit, Ia., 1913 til 1915, gik paa skole ved Concordia College (forretningskursus) 1916-'17, bygget telefonlinjer i Canada, for det meste i Alberta, 1918-'19; "shipping clerk" i Minneapolis (Omaha-banen) 1920-'21; blev derpaa "shipping clerk" for Pure Oil Co., North Western Div., og indehar fremdeles denne stilling. Gift med Bertha Bergren fra Bayport, Minn. (født i Wolf Cr., Wis., i 1902). Har sønnen Milton og datteren Dolores, henholdsvis 14 og 10 aar. Har eget hjem i Syd Minneapolis.

CHRISTEN M. EIDE var fra Gloppen. Han reiste til Amerika da han var 28 aar gammel og tilbragte en kort tid hos sine sambygdinger i Faribault co., før han i 1872 besluttet at forsøke sin lykke i Minneapolis. I denne by fandt han sig tilrette og forblev her til sin død. Han blev bødker og hans kaar blev med tiden rummelige. — I 1872 giftet han sig med Christine Østrem, som kom til Amerika i følge med Christian og blev gifte mens de opholdt sig i John Melands hjem i Faribault co. De fik følgende barn: *Mathias M.*, Tacoma, Wash.; *Jose fine*, nu Mrs. D. G. Jacobson, Fergus Falls, Minn.; *Hellen*, nu Mrs. P. E. Pederson, og *Marie* Eide, Minneapolis; *Carl*, utdannet til jurist, døde i sin bedste alder i Madelia, Minn. Mrs. Eide døde i 1890; Christen i 1924, 83 aar gammel.

STEFFEN P. FALEIDE blev født i Indvik i 1873. Han utvandret i 1903. Arbeidet paa et jernbaneverksted i Minneapolis i over 35 aar. Ifjor trak han sig tilbake med pension.— Gift med Kristine S. Raudi fra Lodalen. Tilhører Immanuel menighet.

Mrs. Edw. Her land (Signe Gotteberg) var født i Bergen. Hendes far var fra Bremanger, moren fra Saarheim, Breim. Utvandret i 1925. Hendes mand er fra Sunnfjord.

HANS HANSON (Rake), født i Loen, gift med Brite Grov fra Stryn. De bor i Minneapolis.

Mrs. Gilbertsen (Brite Skarsten), født i Olden den 15de jan. 1871. Utvandret for 50 aar siden.

ANDREW JOHNSON (Rake), født i Loen for 62 aar siden, utvandret i ung alder, bosatt i St. Paul, ansatt ved et jernbaneselskap. Han er formand for det lokale Nordfjordlag. Han er gift med en amerikanerinde av tysk herkomst. Hun er nu sekretær for Nordfjordlaget i Minneapolis og St. Paul.

OLE R. KIRKEEIDE, født i Stryn den 11te feb. 1877. Utv. i 1902. Bygningsformand i Chicago i flere aar. Nu bosatt i Minneapolis. Hans

hustru er svensk. De er medlemmer av Concordia menighet.

KARL R. KIRKEEIDE, født i Stryn i 1894, utvandret i 1905.

RASMUS KIRKEEIDE blev født i Stryn i 1885. Hans forældre var gaardbruker R. O. K. og Agnete, født Muri. Kom 17 aar gammel til sin morbror B. Muri, farmer ved Churches Ferry, N. D. Fik samme høst ansættelse paa et jernbaneverksted i Minneapolis. Med dette arbeide fortsatte han i 13 aar. General Mills leiet ham som maskin-reparatør i 1917, og for dette firma arbeider han fremdeles. Gift med Marie Hoel, hvis grand-onkel var past. Olaf Hoel i Canby, Minn. De har 5 barn. Han var i flere aar Immanuel menighets sekretær, nu i 6 aar dens vice-præsident. Kirkeeide har ogsaa tjent som sekretær og formand for det lokale Nordfjordlag.

LARS M. SOLEM, født i Hornindal i 1849, og hans hustru Anne Caroline P. Rothi, født paa Eid i 1849, kom til Faribault co., Minn., i 1876. Betalte \$700 for 80 acres land (—en myr). Flyttet til Minneapolis i 1884, hvor han bygget sig hus det følgende aar. I dette hjem bodde han til sin død (1919), og enken til hendes død (1940). Deres søn, tandlægen *Paul Solem*, som er ugift, sørget omhyggelig for hende. Solem var maler av fag. Solems mistet to av sine sønner i 1884, men de kunde glæde sig ved at se de øvrige sønner vokse op og bli dygtige mænd i sine fag. *Louis*, *Ludwig O.* og *Oscar M.* utdannet sig til advokater; de to førstnævnte praktiserer i Minneapolis, den sidstnævnte tjener som “coach” ved Syracuse universitet. Han var kaptein i den første officers training camp ved Fort Snelling i 1917; tjente i forskjellige “camps” til krigens slutning. — *Louis* gift med *Caroline Ballentine* i 1905; *Ludwig O.*, med *Frances Edwards* i 1907; *Oscar M.*, med *Vivian Moats* i 1928. — *Paul* tjente en tid som menig i Frankrige og senere som tandlæge. *Louis*, assisterende county attorney i 1909 til '10. *Ludwig M.*, medlem av legislaturen fra 1917 til '21. — *Lars Solem* og hustru var meget kirkelig interessert.

De støttet sine sønner tilstrækkelig under deres lange skolegang.

KOLBEN ORNES, født i Opstryn den 1ste april 1894 av forældrene Kolben Ornes og Christiana, født Grov, kom til Amerika i 1914 og opholdt sig i 2 aar ved Bristol, S. D. Han kom i 1916 til Minneapolis, hvor han hele tiden siden har været beskjæftiget med "plastering"-arbeide. Gift med Andrea Hagen i 1922. Hun er født den 24de mars 1895. De har en søn, *Conrad*, født 3dje mars 1925. — Ornes har rik musikalsk begavelse, og sammen med sin søn har han ofte opildnet forsamlingerne ved Nordfjordlagets stevner og kastet et skjær av skjønhed over dets møter.

O. LARSEN (Gausemel) var født i Hornindal. Han var med i verdenskrigen. Gift med Karoline M. Kvamme, Olden.

GABRIEL P. REME, født i Indvik den 19de juni 1869, kom til Amerika i 1891. Ansat ved et jernbaneverksted i mange aar. Trak sig for en tid siden tilbake med pension. — Gift med Oline R. Sæten, født i Loen den 27de dec. 1870. Utvandret i 1894. De er medlemmer av Concordia menighet.

Mrs. Henry Olson (Ida Reme), født i Minneapolis. Forældre, Gabriel Reme og Oline Sæten. Hendes mand er født i Minn. av svenske forældre. — Hun er kasserer for Nordfjordlaget.

JØRGEN SKARSTEN, født i Olden, var i mange aar farmer ved Staples, Minn. Han er nu bosat i Minneapolis. Han var gift med Johanne E. Aarheim fra Stryn. Hun døde ifjor høst.

INGEBRIGT FENN, født i Stryn i 1887, utvandret i 1903. Ansat ved General Mills of Minneapolis. Gift med Brite R. Kirkeeide, født i Stryn den 24de juli 1881. Hun utvandret i 1904. De er medlemmer av Immanuels menighet.

ANDERS RAFTSHOL er forretningsmand i Minneapolis. Han var født paa Eid i Nordfjord.

RASMUS THORSEN (Hogrenning), født i Loen i 1879. Utv. i 1898. Ansat ved General Mills of Minneapolis. — Gift med Kari R. Kirkeeide, født i Stryn den 21de dec. 1878. Utvandret i 1903. Tilhører Immanuel menighet.

ALBERT K. VERLO, født i Indviken den 12te febr. 1890 av forældrene Peter Verlo og Vilhelmina Myklebust, utvandret til Amerika i 1907. Opholdt sig et par aar i Swift co., og kom til Minneapolis i 1909. Der begyndte han "tiling" eller mar-mor arbeide, som han drev med til 1920, da han begyndte kulforretning, som han helt siden har været beskjæftiget med. I 1926 blev han medinteressert i Midwest Coal & Coke Co., og har siden

den tid været vice-præsident for bolaget, og nu en del aar ogsaa bestyrer av utsalgs-handelen.

Han blev i 1913 gift med Hattie Steffenson. De har 3 barn; sønnen *Howard* er gift og har to barn; datteren *Audrey* er gift med Earl Petters og bor i Minneapolis. Yngste datter *Hazel* er hjemme.

I 1926 gjorde han en tur til Norge og fik gjense begge sine forældre, som da var ilive, men begge er nu bortvandret.

Verlo er en meget driftig forretningsmand og har gjort det særdeles godt og er agtet og vel anset av baade medeiere og omgangsvenner.

ARNE P. VERLO, født i Utvik, utv. for 40 aar siden, driver "marble & tile" forretning i Minneapolis. Var gift med Dora Jensen (nu død), født ved Belview, Minn. Hendes forældre var fra Blakset, Indvik. Han tilhører Immanuel menighet og er vice-formand i det lokale Nordfjordlag. — Verlos viste historikeren Aaland og violinisten Rosenlund stor gjestfrihet under deres besøk i Minneapolis i 1924.

JACOB VALAKER, født i Utvik, bor her.

Brødrene SØREN og LARS VEREIDE er født i Gloppen. Søren har tjent baade som sekretær og formand i det lokale Nordfjordlag.

SAM. M. BORG (Borgundsvaag), Selje, født i juni 1883, utv. 1905, gift med Marie H. Vedvik 21de dec. 1912. Hun var født paa Eid den 21de juli 1883 og utv. i 1907. De har hele denne tid bodd i Minneapolis. — To barn: *Sylvia*, født 7de april 1914, og gift med Edw. Vaurian, og *Rosella*, født 10de jan. 1918. Hun har været lærerinde i Wis. — Borg har drevet "road construction work" særlig i nordre Minn., og er blit en velstaaende mand. Han har et prægtig hjem ved innsjøen Nokomis. — Borg har en bror som i lang tid har opholdt sig i Phoenix, Arizona.

MADS M. EIDE var født i Gloppen av forældrene Mads Eide og Eli Vassenden den 19de oktober 1878. Utvandret i 1900 og kom direkte til Minneapolis. Blev der i 1903 gift med Olianna Naustdal fra Søndfjord. De har to barn, *John* og *Eleanore*, begge er gifte og bor i Minneapolis. Eide har ansættelse

som "State Grain Inspector" i Minneapolis, hvor han har virket i 27 aar.

NELLIE HAUGEN var født paa Eid den 10de febr. 1866 av forældrene Christoffer Steffensen og Magnhild Guttormsdtr. Myroldhaug. Utvandret i 1889 og kom til Minneapolis. I 1892 reiste hun tilbake til Norge. Var hjemme til næste vaar, da hun igjen vendte tilbake til Amerika. — I 1896 blev hun gift med Mathias Monsen (Hjelmeland) fra Eids prestegjeld. Deres barn: *Marie* (død), *Conrad*, *Manley*, *Joseph* (død), *Margit* og *Louise*. Alle er gifte og lever i Minneapolis. — Mathias døde i 1938. Mrs. Monsen eier eget hjem i Minneapolis og er frisk og dygtig.

NELS C. HAUGEN var født den 9de febr. 1872 av forældrene Christoffer Steffensen og Magnhild Guttormsdatter Myroldhaug og en bror av ovennævnte Nellie Haugen. I 17-aars alderen begyndte han som læregut i "Fjordenes Blad"s trykkeri paa Eid og var der i 4 aar til 1893, da han blev gift med Eline Ellingsdatter Kongsvik fra Hornindal den 25de juni. To dage efter brylluppet begyndte de nygifte reisen til Amerika, som ogsaa blev deres bryllupsreise. Kom til Minneapolis 18de juli. Nels med familie har opholdt sig der omtrent hele tiden siden. Der var ialt 6 barn; men den ældste og yngste datter døde som spædbarn. De andre barn er: *Clarence*, født i 1894, er maskinsætter og arbeider paa en dagsavis; han deltog i verdenskrigen til dens slut. *Agnes*, født i 1896, gift med Melvin Brandanger, som er "health inspector" i Minneapolis; de eier eget hjem; to døtre, Elaine og Melva. *Emil*, født i 1898, ansat ved byens engineering dept. Han hvervet sig straks da Amerika erklærte krig og var med fra første dag. Han blev gift med Myrtle Smith i 1924; to sønner, Irvin og Emil. Hans første kone døde, og han giftet sig med Lillian Thompson i 1933. I dette ægteskap er født 3 barn: Don Luis, Clarene og Sharon. — *Maurice*, født i 1900, var ansat ved byens engineering dept., og hadde arbeidet sig op til en god stilling. I 1938 blev han dræpt ved et ulykkestilfælde under arbeidet. — Mrs. Haugen døde i 1910. Nels er endnu i aktivt arbeide; nu i Luth. Free Church Pub. Co's trykkeri.

Trettende kapitel

Bristol, Syd Dakota

Da den bekjendte franske landmaaler Nicollet for omkring 100 aar siden var paa veien fra Fort Pierre til Devils Lake blev han rent overvældet av, hvad han saa fra høiderne ved James River. Horisonten syntes ham glide saa uendelig langt ut, at han knapt kunde merke linjen, hvor himmel og jord møttes. I hvilken retning han end vendte sig, saa han bøffelhjorder græsse ut over prærien, saa langt øiet kunde naa. Det var et stolt syn! Han var dog ikke blind for, at disse uendelige vidder ogsaa hadde sine skyggesider. Det var ham klart, at dette maatte være en tumbleplads for alle verdens vinde; og desuten viste ikke blot græsveksten, men ogsaa mangel paa skog, at dette var et tørt land med store og hyppige temperaturforandringer. Hans veileder, Mr. Dixop, kunde ogsaa fortælle ham, at der i hele dette strøk (egnen ved grænsen mellem S. D. og N. D.) kun fandtes ett sted, hvor de kunde vente at faa se nogenlunde fuldvoksne trær, og dette var blandt jægere og reisende kjendt som et landemerke under navnet Oaks.

Nogen og tredive mil østenfor det punkt hvor nu Milwaukee-jernbanens tog mellem Chicago og Tacoma paa sin staalbro daglig ruller over James River, grundlagdes der i 80-aarene et merkelig kompakt Nordfjord-settlement, bestaaende hovedsagelig av breimninger og stryninger, særlig opstryninger. Disse har her i Day county, specielt i Lynn og Kidder townships, sikret sig mange tusen acres land, bygget sig vakre hjem, organisert menighet og bygget kirke. Og mellem Pierpont i vest og Webster i øst har de fundet de rummelige livsvilkaar og de utviklingsmuligheter som de haabet at finde i Amerika, da teigerne blev dem for smaa og graastensflakene for store i deres gamle hjembygd. (Se *Gloppen- Breim* av Jacob Aaland 1937, og boken *Stryn*, 1938. Desuten Nordfjordlagets Aarbok for 1925.)

Seiv om den indvandring som her omtales for det meste først fandt sted i 80-aarene eller endog senere, beretter dog mange av emigranterne at de steg iland i havne som ligger meget langt nord: St. Johns, Halifax, Quebec, Portland og

Boston. Dette maa i flere tilfælder ha vist sig at være en litet heldig ordning. Var man daarlig forsynt med penger, saa maa de stakkars indvandrere isandhet ha været ilde stedt. Ole I. Steen fra Ortonville, Minn., har fortalt mig, at han kom iland i Portland, Me., med blot en dollar i lommen. Av denne dollar skulde han leve til han kom til Ortonville. Med et elendig tog skok man sig da nordvestover til Montreal, derfra den lange vei sydvestover til Chicago, og endelig fra Chicago til Bigstone Lake — alle disse trættende dage og nætter med blot én dollar til at stille sin hunger. — I Day co., S. D., er der rimeligvis ikke saa faa, som av erfaring vil erindre, hvad det vil si at være en fattig, næsten pengeløs og i mange henseender hjælpeløs emigrant. Efter en slik “forberedelse” forstod man at sætte pris paa de goder, som man her mere og mere kunde glæde sig ved. Her kunde man snart faa sig sit eget høisæte og ha ret til at si: Dette tilhører mig og mine. Istedetfor at traske efter landeveien paa sin fot og med sin ransel paa ryggen, kunde han om nogen aar spænde sine heste for sin buggy og kjøre til byen og kirken som en mand. Istedetfor at sitte som en husmand nede ved døren i kirken oppe i Stryn kunde han seiv være istand til at yde et par hundre dollars til en pen kirkebygning og vælge sig den plads han vilde. Her kunde han ogsaa i aarenes løp magte at bestride utgifterne med sine barns høiere utdannelse; og naar jeg ser gjennem mine detaljerte fortegnelser over de enkelte familier i settlementet, er jeg forbauset over den iver man her har vist for sine barns aandsutvikling. Jeg har ogsaa merket, hvad der ikke allesteds kan merkes, at der i dette settlement er et forholdsvis stort antal selvstændig tænkende mennesker, som ikke let kan gjøres til stemmekvæg hverken i stat eller kirke. Derfor modtoges ogsaa bygdelagsbevægelsen med glæde og et aapent sind, da den kom frem med alt det gode og skjønnne, alt det sande og ædle og alt det løftende og indspirerende, hvormed den kunde berike vort liv. Nordfjordlagets aand og maal vandt derfor straks frem til forstaaelse i settlementet ved Bristol.

Grundlaget for de følgende korte paragrafer om de enkelte familier i denne bygd dannes av dokumenter jeg fik mig tilsendt derfra i 1914, og av en historisk oversigt jeg hadde den lykke at faa Rasmus S. Sigdestad til at skrive i 1935. Da han

allerede i sin tidlige ungdom fik et førstehaandsindtryk av settlementet og forholdene der ute, og da han siden har staat i stadig og levende forbindelse med utviklingens gang der i egnen, er hans uttalelser av den aller største betydning.

De første Nordfjordinger, som bosatte sig i Lynn township og saavidt vides ogsaa i Day co., S. D., var IVER E. SKAARE og hustru fra Opstryn. De kom ut til dette county i Dakota Territory den 26de mai 1884. De gjorde reisen derut fra Yellow Medicine co., Minn., med et "yoke" okser og en vogn med seilduk over. Distancen var over 100 mil, og okserne hadde ingen braahast med at komme frem til sit nye virkefelt. Skaare og hustru hadde nu været gifte et par aars tid. De kom over Atlanterhavet paa samme skib i 1881, og hadde begge Montevideo som sit bestemmelsessted. Den 4de jan. i 1882 blev de gifte; men han vedblev fremdeles at arbeide for andre baade dette og det følgende aar. Mrs. Skaares pikenavn var Ingeborg Sigdestad, datter til Sakarias J. Sigdestad, om hvem vi skal høre litt nedenfor. — Da de var kommet frem til Lynn twp. opførte de en jordhytte, i hvilken de bodde i mange aar. Skaare tok sig en kvart homestead-land som en liten begyndelse til en farm, der kunde tilfredsstille hans ønsker. Tre aar senere kjøpte han retten til en "timber claim", som han snart blev eier av. Dette var ogsaa en kvart. Senere kjøpte han 240 acres.

Han hadde 10 barn. Seks av disse var jenter. Den ældste av disse var *Emma*, som giftet sig med en velstaaende farmer, G. Holden, bosat i nævnte twp. De har 8 barn, 4 av hvert kjønn. *Serine* blev Mrs. Mydland og bor i samme twp. Hun var en tid elev ved normalskolen i Madison, Minn., og holdt religionsskole. De fik 3 sønner og 3 døtre. Hendes søster *Clara* besøkte normalskolen i Canton, S. D., giftet sig med en snekker, Jørgen Erdahl fra Stryn, fik med ham 10 barn, alle nu (1935) bosat i Bristol. Erdahl døde i januar 1934. *Ida* blev gift med Julius Fossum i Day co. Hun var graduert fra normalskolen i Canton og var en tid lærerinde i den offentlige skole. De har 5 barn. — *Agnes* er gift med Lars Larson,, hvis mor er fra Flo i Stryn. De har 5 barn og bor i Bristol. *Emely* er sykepleierske og ugift. *Erwin*, den ældste av gutterne, er ogsaa ugift. Han dr i ver farmen sammen med sin bror *John*, som er gift og har 5 barn. *Elmer* er gift, har adoptert 2 barn, bygget sig eget hjem og driver en del av Skaarefarmen. Han var soldat i verdenskrigen og opholdt sig i Frankrige til krigens slutning. I 1885 var Skaare med at stifte Bergen menighet og har tat virksom

del i dens arbeide. Nordfjordlaget laa ham paa hjerte helt fra dets stiftelse av. Hans søn *Sivert* graduerte fra Canton Normal School, fortsatte sine studier ved St. Olaf College i Northfield, men grundet sykdom maatte han slutte der. Han døde i 1915.

SAKARIAS J. SIGDESTAD var i sin opvekst paa Voldnes i Opstryn, blev gift med Synneve Hjelle, pagtet en husmandsplads under Sigdestad, opdrog 3 gutter, *John, Rasmus og Sakarias*, og 3 jenter: *Kari*, den ovenfor omtalte *Ingeborg* og *Kristianna*. Sidstnævnte reiste til Amerika i 1880, de øvrige medlemmer av familien det følgende aar. Disse bosatte sig i twp. of Stony Run, Yellow Medicine co., Minn. Høsten '84 gjorde Sakarias en tur vest til Dakota og saa sig ut en kvart homestead-land i Lynn twp., like ved siden av sin svigersønn Ivei E. Skaares eiendom, og flyttet den følgende vaar dit. Der bodde han til sin død, 1889. Hans enke blev boende paa farmen til sin bortgang i 1919. Den yngste av sønnerne, Sakarias, var en god støtte for hende i hendes alderdom. Denne familie tilhørte selvsagt Bergen menighet. Den netop nævnte Sakarias Sakariasen Sigdestad, født i '73, blev gift med Ingebor M. Sunde i 1903. Syv barn, 3 sønner og 4 døtre. Denne familie har 320 acres land. Barna god utdannelse. Medlem av laget. Hans bror John tok sig 80 acres land paa "preemption"; siden kjøpte han retten til en "tree claim", i '91 kjøpte han retten til en kvart homestead-land, og der kom han da til at fæste bo. Endelig forsynte han sig med 80 acres til. Han bygget sig bekvemme huse og blev en meget velstaaende mand. — Gift i '91 med Marie Kvile fra Breim. Fem barn, 3 sønner og 2 døtre. To av sønnerne er gifte og har barn. Datteren Minnie er graduent fra St. Olaf Coil, i Nordfield. I 1934 blev hun skolesuperintendent i Day co. Clara, ogsaa en tid lærerinde, nu gift med Ed. Fuglestad, lærer ved Concordia College, Moorhead, Minn. — John Sigdestad og hustru faar begge et godt skudsmaal. Særlig har de hat syn for avholdssakens betydning. Kjøpte et hjem i Bristol i 1925 og bor der. Mrs. Marie J. Sigdestad, f. 1864, utv. 1890, gift med John Sigdestad 1891. Iver Danielsen er hendes bror.

John Sigdestads bror, RASMUS SIGDESTAD, er vel den av Sigdestad-karene, hvis navn har naadd længst ut i verden. Han har utført et stort arbeide paa mange omraader, har vist et merkelig godt omdømme og har baaret baade medgang og motgang uten at miste sit fotfæste. Efterat han som 13-aars gammel gut kom til Yellow Medicine co. i 1881, begyndte han at arbeide som "hyrekar" i dette og Chippewa counties. Tildels ogsaa i S. D. I '87 kjøpte han retten til en "timber claim" paa 160 acres i Lynn twp. og begyndte at dyrke dette land. I '92 kjøpte han en kvart, som laa like ved siden av hans "tree claim", og i '96 nok en kvart i samme sektion. I 1907 en kvart bekvemt beliggende i Union twp. Den 1ste juli 1899 indgik han ægteskap med Anna Marie Gudahl. Bruden var fra Faribault co. Hun var kommet dit i 1880. Høsten fandt de nygifte i deres eget hjem i Lynn twp., og der har de bodd siden. Sigdestad omtaler sin eiendom som "en noksaa bra farm, opbygget og opdyrket." Den bestaar av 624 acres og værdsat i 1914 til \$35,000. I 1924 ansloges værdien til \$40,000. Huse \$10,000, maskiner \$10,000. — Han hadde da 16 hester, 43 storfæ, fjærkræ 400, og henimot 50 svin. Mr. og Mrs. Sigdestad har 2 sønner og 3 døtre. Sønnerne trænges hjemme og driver farmen sammen med deres forældre. Begge har hat bra skolegang: *Clarenee* ved høiskolen i Pierpont og ved St. Olaf College i Northfield; *Stewart* ved agrohbmsskolen i Brookings; *Selma* har graduert fra høiskolen, og *Esther* fra normalskolen i Canton. Hun tjente som lærerinde i 4 aar, søkte derefter utdannelse til sykepleierske ved Fairview i Minneapolis, virket i denne by fra '31 til '33, og derefter ved jernbanehospitalet i Mbbidge. *Agnes* fik høiskoleutdannelse, dernæst undervisning ved en forretningsskole i Aberdeen og er nu (1935) deputy county auditor i countysætet Webster.

Rasmus Sigdestad har hat mange tillidshverv. Først medlem av townstyret fra 1890 til 1903, derefter town clerk i over 30 aar. I menigheten mange embeder. Virket iøvrig for avholdssaken. I Nordfjordlaget medlem av bestyrelsen og en ledende kraft i samme. I 1920 medlem av mindegavekomiteen.

KRISTIANNE SIGDESTAD OLSON var Rasmus Sigdestads søster og var 7 aar ældre end han. Familien kom som ovenfor bemerket til Amerika i 1880. Hun tilbragte 9 aar i Minnesota. Gift med Magnus Olson fra Granite Falls i 1881. Fire

døtre født i Minn., 3 døtre og en søn i S. D. I 1889 kjøpte de en kvart land i Lynn twp., senere en kvart til. Magnus Olson døde i 1898. Barneflokken var stor og de økonomiske omstændigheter smaa, saa enkens kaar var i flere aar meget vanskelige. Hun bukket dog ikke under,

og om en tid lettedes byrden. Hun blev istand til at gi sine barn en god skolegang, og hun blev med tiden en velstaaende kone. Hun testamenterte endog \$2,000 til Den Norsk Lutherske Kirke. Hun døde i 1927. — Hendes barn er nu spredt viden om: *Oscar* er gift og driver farmen; *Ida*, den ældste, er nu enke og bor i Los Angeles; *Julia* var i mange aar lærerinde baade i religionsskolen og common skolen, nu gift med pastor A. S. Running, Zumbrota, Minn.; *Alma*, gift med E. Jederberg, farmer i Canada; *Selma*, lærerinde, sykepleierske, og nu gift med avdøde pastor Flatkolls søn Bert, farmer i Lynn twp.; *Emma*, lærerinde, gift med Peder Sakariason, først farmer, efter 1930 "register of deeds" i Webster; *Minnie*, utdannet i en forretningsskole i Moose Jaw, bor nu i Los Angeles; *Emily*, lærerinde, gift med Christopher Jordanger, farmer og snekker, og bor nu i Webster.

JOHN GROVE er ogsaa stryning. Han kom som ung gut til Faribault co., Minn., i 1874, arbeidet hos farmere og leiet land til høsten 1880, reiste da til Norge, blev der forlovet med Rasmus Signestads søster Kari, som fulgte med ham tilbake til Amerika den følgende vaar, og om høsten samme aar blev de gifte. De forblev i Faribault co. i 4 aar og bodde paa en leiet farm. I 1885 tok de homestead i Lynn twp. I 1898 kjøpte de en kvart land og to aar senere endnu en kvart, og saa holdt de ved, til de hadde 880 acres. De blev meget velstaaende. John døde ved et ulykkestilfælde i 1911. Fem barn, 4 jenter og en gut. Sønnen driver farmen og er hos moren. *Inga*, gift, med farmeren Ole Johnson. Han døde i 1900, og siden flyttet konen med barna til Bristol. *Selma*, gift med Rasmus Egge, farmer i Bristol twp.; *Lina*, gift med Lars Sandvik, farmer i Union twp.; *Clara* er bosat i Aberdeen. Mrs. John Grove bor i Bristol og er nu over 80 aar gammel.

Mens de fleste andre stryninger som kom til Amerika var fattige folk, forholdt det sig anderledes med KOLBEN T. MORK. Han hadde været gaardbruker og drevet handel i sin hjembygd. Han kom med sin hustru Ingebor, født Hjelle, og deres 6 barn i 1881. Hans bror Thor hadde allerede været i Ame-

rika i mange aar. De kom til Montevideo, kjøpte en kvart land i twp. of Stony Run, leiet desuten sin brors farm, men solgte sit hjem og drog til Lynn twp. i 1885. Homestead, 160 acres, senere kjøpte han en hel sektion. Han døde som en velstaaende mand i 1904. Enken blev boende hos sin svigersøn, pastor Peder M. Fosse. Hun døde i staten Washington, hvor Fosse da var prest.

RASMUS K. MORK (Enebak) kom til Yellow Medicine co. 19 aar gammel i 1880, blev boende der i 5 aar, og blev i 1882 gift med Ingeborg Voldsnes. Sy v barn, av hvilke 2 var gut ter. Homestead, 160 acres, "tree claim", 160 acres; fortsatte med kjøp av land til han hadde 920 acres. Var i 1914 i besiddelse av en eiendom, hvis værdi dengang var anslaaet til \$50,- 000. Den ældste av døtrene, *Bertina*, gift med Lasse Erdahl, farmer i Lynn twp.; *Ida*, gift med Theodor Strandnes, bor paa hjemmefarmen; *Laura*, gift med Jacob Dedrikson Fosheim, farmer og snekker, bosat i Kidder twp.; *Susie*, gift med George Cease og bor i Minneapolis; *Tina*, gift med Joel Strandnes, ogsaa bosat i Minneapolis; *Kolbein* er gift med Kari Kveum fra Sjaak i Gudbrandsdalen. De er nu bosat i Bristol. *Kristian* blev saa alvorlig kvæstet i en kjøreulykke at han blev liggende hjælpeløs resten av sit liv. — R. Mork var medlem av Nordfjordlaget og glædet sig til dets møter. I 1905 og i 1914 besøkte han Norge. Han døde i 1934. Hans enke bor hos svigersønnen J. Dedrikson.

JAKOB K. MORK tok homestead i Lynn twp. i 1885. Blev gift med strynej enten Brite Flo i 1889, bygget sig et hus av torv, i hvilket de bodde, i flere aar. De fik to sønner, men den ene av dem døde som spædbarn. *Kolben* vokste til modenhet og blev farmer sammen med sin far. Jakob Mork blev med tiden eier av 400 acres land. De kjøpte sig hus i Pierpont og flyttet ind til denne by; men i 1911 flyttet de tilbake til sin gaard. Jakob Mork roses for sin flid og paapasselighet saavel som for sin interesse i menighetens vel. Han døde i 1934.

KOLBEN K. MORK, den yngste av K. I. Morks sønner, arbeidet hos sin far til han i 1893 blev gift med Elisabeth Folven. Da fik han en del av farens farm, som han drev til han i 1907 flyttet til Pierpont, hvor han siden har bodd. Otte barn, 4 sønner og 4 døtre. De fleste av dem bor i nærheten av Pierpont.

LASSE ERDAHL kom til Day co. direkte fra Norge i 1894, arbeidet for farmerne der i egnen i flere aar, i 7 av disse hos Rasmus Mork, hvis datter Bertina blev hans hustru i 1903. De har hat 2 barn, men et av dem døde i syvaarsalderen. Datteren blev gift med Ole Solaas, der sammen med sin svigerfar driver farmen. I 1900 kjøpte Lasse en kvart land, som han leiet ut til han blev gift. Da kjøpte han en kvart av sin svigerfar og

bygget sig et godt vaaningshus der. En vakker skoglund blev plantet, saa hjemmet laa lunt og vel beskyttet inde i denne. Den største og fineste ladebygning i hele nabolaget blev opført der i 1919. (I og ved dette vakre hjem samledes saa at si hele settlementet for at gi Aaland og Rosenlid en festlig mottagelse den 25de mai 1924.) Senere kjøpte han endnu 160 acres, saa nu utgjør farmen 480 acres. — En ugift bror av Lasse Erdahl, SIVERT ERDAHL, bor hos sin bror. — I 1914 hadde Erdahl endnu ikke gjort det sidste av de ovenfor nævnte landkjøp, men kunde allikevel opgi sin eiendomsværdi til \$18,000.

ANDERS ERDAHL kom fra Opstryn til Elmore, Minn., i 1894, men bosatte sig efter en tids forløp i Lynn twp., Day co., S. D. Han begyndte som farmer med 200 acres land, som kostet ham \$5,600. Dertil kom et utlæg av \$1,500 for bygninger. I 1900 ansloges hans eiendom at være værd \$7,000, i 1937, \$10,000. Gift med Sophie Jelle i 1936. De tilhører Bethesda menighet i Bristol.

K. A. FOLVEN utvandret fra Stryn i 1902. Kom til Frost, Faribault co., Minn., og arbeidet i dette nabolag i 2 aar. Reiste saa til Vestkysten og Alaska, hvor han arbeidet en tid, drog saa ned til British Columbia og arbeidet der sammen med kanadiske landmaalere i 4 aar. Paa den tid blev han eier av 160 acres skogland. I 1918 finder vi ham i Day co., S. D., og sysselsat med farming. Gift med Mable Stadskev, født i nævnte co. Kjøpte en 200 acres farm i 1927, bodde paa denne i 2 aar, flyttet saa ind til byen Lily og begyndte handel der. De har 5 barn, av hvilke 2 gaar paa høiskolen. Familien tilhører den lutherske menighet.

GEORGE (Jørgen Jørgenson) ERDAL kom til Bristol i 1904, var der i 4 aar, reiste saa til Bowman, N. D., hvor han opholdt sig i 2 aar, og kom saa tilbake til Bristol. Av haandverk er han snekker.

IVER DANIELSON KVILE er fra Breim. Han kom til Granite Falls, Minn., i 1884, arbeidet paa farm til 1888, reiste da til Day co. og kjøpte det følgende aar en kvart land i Union twp., senere nok en kvart. I 1893 blev han gift med Barbro Ludvigson Bjørnereim. Hun var født i 1871, kom hit fra Breim i 1892. De fik 8 barn; men to døde som spædbarn. *Daniel*, den ældste av barna, er gift og bor ved Tacoma, Wash. *Kristine*, gift og bor i California. *Julia* er hjemme hos forældrene. *Rose* bor i nabolaget. *Clara*, gift og har bodd i Montana. I 1920 reiste Kvile til Tacoma, kjøpte noget land der og blev boende der i 7 aar, og kom saa tilbake paa sin gamle farm. I. L. Kvile omtales som et virksomt medlem av Bergen menighet og som dypt interessert i Nordfjordlaget. Han besøkte sine forældre i Norge i 1903, gjorde en ny Norges-reise i 1914, og er en driftig og velstaaende farmer.

MARTIN R. DAVIDSON (Bakyr) kom til Yellow Medicine co., Minn., fra Olden i 1880. Han blev boende i nævnte co. i 5 aar, før han drog til S. D. Han blev gift i 1879. Hans hustrus pikenavn var Oline Marie—. De fik 7 barn, 3 sønner og 4 døtre. Han opgav i 1914 sin formue til \$1,600.

RASMUS EGGE, Breim, født i 1882, utvandret i 1901, gift med Selma Grove i 1906. Barn, 4 sønner og 4 døtre. Næsten alle av barna bor i eller ved Bristol. En av sønnerne, *Kenneth*, er læge i Pierpont.

Av utvandrere fra Hyen har jeg ikke støtt paa mange. I det følgende skal nævnes nogen faa av dem.

MRS. OLEANNA HANSON fra Solheim, født i 1867, kom til Day co., S. D., i 1886. Gift med Peder Hanson samme aar. Barn, 4 døtre, 1 søn. 1[^] sektion land, værdsat til \$40 pr. acre. Denne opgave er fra 1913.

ELIAS JOHNSON HOPE kom til Amerika i 1906. Han var da 24 aar gammel. Giftet sig samme aar med Martha J. Ommedal. Begge fra Hyen. De fik en søn og en datter.

LEWIS JOHANSEN (Lars J. Fure) fra Fure i Opstryn, født i 1847, kom til Minnesota 34 aar gammel. Blev der i 4 aar, og tok saa fat paa farming ved Pierpont, S. D. 152 acres land. Hus og 2 "lots" i byen. Værdi \$8,000 i 1914.

CARL K. JORDANGER, født i 1871, forlot Breim* i 1893, har opholdt sig i Day co., S. D., siden den tid. Gift med *Lina B. Olsen Hope* fra Hyen. Har 3 sønner og 2 døtre, alle i nærheten av Holmquist, Day co., i 1914.

BORGE RASMUSSEN KVILE kom til Amerika 18 aar gammel i 1910. Han hadde farmet ved Pierpont i 4 aar i 1914.

INGEBORG LARSON, født Olson, i 1843, kom til Amerika i 1887. Hun blev gift med Erik Larson i 1893. Hun anslog værdien av sin farm ved Pierpont til \$8,000 i 1914.

RASMUS R. LINDVIK fra Opstryn, født i 1877, kom til Lake co., S. D., i 1896 og opholdt sig der i 8 aar. Siden den tid farmer i Day co. 160 acres land, værd \$5,000 i 1914.

IVAR R. LINDVIK kom til Amerika 20 aar gammel i 1902 og blev farmer ved Bristol, S. D.

JACOB DEDRIKSON FOSHEIM kom hit fra Breim i 1911. Han begyndte som snekker, da han var utdannet til dette haandverk i Norge. Giftet sig med Laura Mork i 1923. Tre aar senere kjøpte han en kvart land av sin svigerfar og opførte de nødvendige bygninger paa samme det følgende aar. Kjøpte senerehen 40 acres. De har en datter og 4 sønner. Han omtales som levende interessert i Nordfjordlaget.

JAKOB J. FOSHEIM kom til Bristol i 1893. Var i 7 aar beskæftiget som farmarbeider. I 1900 blev han gift med Bertha Borgerson Hope, datter til

Anders og Johanne Hope fra Hyen. I 1901 kjøpte han en kvart land, som ligger like ind til hans svigerfars eiendom. Familien blev en av de største i bygden; ti der fødtes dem 14 barn (2 av disse døde som spædbarn). Fosheims barn har tat sig godt op. Flere av dem har faat høiskoleutdannelse, og alle utfører samfunnsnyttig arbeide. Han seiv er en fremskridtsmand, har i mange aar tjent som supervisor i Kidder twp., som medlem av skolestyret, har vist sig som frisindet borger og har sat pris paa den kundskap og de impulser som hans bygdelag har skaffet ham. Som trustee i menigheten har han været meget benyttet.

Snekkeren LARS ENGBRIGTSON SANDVIK utvandret fra Opstryn i 1900, tilbragte 2 aar i Frost, Minn., 1 aar i Rake, Ia., og flyttet saa til Bristol, S. D. Giftet sig med Lina Grove i 1911. I 1913 kjøpte han en kvart skoleland og blev farmer. Leiet i flere aar sin svigermors farm og bodde der; men i 1919 opførte han de nødvendige bygninger paa sit land. De har 3 sønner og 4 døtre. Flere av disse er endnu i opveksten.

Sandvik har lagt for dagen de samme høiere interesser som de ovenfor omtalte indbyggere i dette settlement.

MARTIN JENSEN ORNESS, født Tjellaug, kom til S. Dak. i 1893, 39 aar gammel. I 1880 blev han gift med Karoline Larsdatter Ytreide, og de fik i aarenes løp en stor barneflokk: 4 sønner og 2 døtre født i Norge, 2 sønner og 1 datter i Amerika. I 1895 kjøpte de en kvart land og har siden bodd paa denne. Martin Orness døde i 1932, og den yngste av sønnerne driver nu farmen. Hans mor, som i 1935 var 76 aar gammel, var endnu istand til at forestaa husholdningen i nævnte aar.

MRS. F. W. REINERTSEN, født Karen M. L. Bjørnereim, Breim, indvandret i 1893, giftet sig med Fredrik Reinertsen i 1899, og fik 5 barn, 3 sønner og 2 døtre. Hun bodde i 1914 ved Pierpont, og værdien av hendes eiendom ansloges til \$30,000.

JOHAN SANDAL. Netop i det aar han blev myndig utvandret han fra Breim, nemlig i 1906. Han bodde i 7 aar i Raritan twp., Day co., giftet sig i 1907 med Berta Tvinnereim. De hadde i 1914 en søn og to døtre. De bodde paa farm ved Webster.

BØRGE K. SAARHEIM kom til egnen ved Pierpont i 1903. Han hadde slektninger ved Bristol og Pierpont. I 1914 hadde han en kvart land og opgav dets værdi til \$10 pr. acre.

MALENE REISS, f. i Opstryen 27de april 1882 av forældrene Ivar Berge og Eli, f. Øvre Flo, utvandret i 1910, arbeidet en tid ved Bristol, S. D., og giftet sig i 1912 med Frank Reiss, som var kommet hit fra Toten. De bosatte sig ved Butler, hvor deres sønner *Carl* (1914) og *Lawrence*, og tillike datteren *Margreta* blev født. I 1917 flyttet de til en farm 4 mil nordenfor Bristol; men 2 aar senere kjøpte de en kvart land en mil vestenfor Bristol. Der fødtes deres yngste datter, *Evelyn*, i juni 1919. — Det var opgangstider derute dengang, og de solgte farmen med god fortjeneste og gjorde en tur til Norge i 1920. Der kjøpte de en eiendom paa Toten. Priserne traf netop da til at være paa det høieste (man betalte f. eks. kr. 1100 for en ko), og tilbakeslaget kom ganske snart. To aar senere vendte de tilbake til Amerika, og 2 maaneder efterat de var kommet til Bristol blev deres yngste søn, *Henry*, født. — Barna har tat sig godt op. En av døtrene har nu (1940) været lærerinde i 5 aar. Alle barna har god skole-utdannelse. To av sønnerne er gifte. Den yngste av døtrene er ogsaa gift og bor ved Bristol.

JOHN K. SAARHEIM kom til Dakota i 1907. Han hadde da tilbragt et aar i Minn. Han begyndte da med jordbruk; men med hensyn til eiendom skrev han i 1914, at han intet hadde av betyding.

KNUT RASMUSSEN SKOR kom til Amerika da han var 22 aar gammel, tilbragte 6 aar i Chippewa co., Minn., og begyndte farming ved Bristol, S. D., i 1889. Gift med Ingebor Østensdatter Flo i 1889. Seks barn, 3 sønner og 3 døtre. 400 acres land i S. D., værd \$20,000; 320 acres i N. D., værd \$8,000. Knut Skor døde i 1914. Enken giftet sig med Erik Larson. Hun døde i 1926.

KAROLUS SKOR kom til Granite Falls i 1883 og slog sig ned ved Bristol 3 aar senere. Blev straks derefter gift med Synneve Ytreide. Hun skjenket ham 2 døtre. Hun døde i 1896. Han giftet sig igjen samme aar med Martha Nygard fra Rugsund. Deres søn har nu farmen; deres 2 døtre er gifte. Karolus Skor døde i 1933, hans hustru i 1932. I 1914 hadde han 400 acres land, farmen værdsat til \$12,000.

MATHIAS SAARHEIM kom hit til sin onkel Iver Danielson (Kvile) i 1911. Arbeidet som farmarbeider og med en cement kontraktør i 11 aar. I 1922 reiste han til Tacoma, Wash., og var der i 3 aar, og kom derefter tilbake til Day co. Her fortsatte han med cement- og teglstensarbeide. I 1929 blev han gift med Ingeborg Berge, som kom hit fra Stryn i 1922. I det aar han giftet sig kjøpte han en farm paa 200 acres. Der bor han med sin hustru.

SÉVERIN TOREIM kom til Amerika 19 aar gammel i 1912. Har arbeidet som gaardsdreng ved Bristol.

ALFRED S. THORHEIM, født i Day co. i 1896, har bodd i nærheten av Roslyn, S. D., i 10 aar; nu (1914) farmer ved Bristol. Han har en søster, *Marie*, i Bristol.

OLE TORBJØRNSON TEITEN, født i 1869, kom til Granite Falls, Minn., i 1887 og reiste 6 aar senere til Day co. Der blev han farmer. Gift med Kristiana K. Mbrk i 1894. Hun døde i 1898. To aar efter hendes død giftet han sig med Mrs. Kristiane K. Flokoll. I første ægteskap fødtes 2 sønner, men den ældste av disse døde som spædbarn. Den yngste, *Theodor*, er paa farmen. Efter sin første hustrus død flakket Teiten adskillig om i flere aar; men han glemte ikke sin farm. Han øket fra tid til tid dens areal, saa den i 1920 bestod av 470 acres med gode bygninger og redskaper. I menigheten har Teiten i mange aar tjent som sekretær, og han og hans hustru har været virksomme menighetslemmer. I sit township har han været "assessor".

RASMUS TORBJØRNSON TEITEN, bror til den netop nævnte Ole Teiten, begge gaardbruker og skolelærer Th. O. Teitens sønner, blev født i 1871, utvandret i 1887, opholdt sig i Montevideo en tid og reiste derfra til Day co., hvor han en tid gjorde tjeneste som postkjører. Gift med Agnete Absalonsdtr. Thorheim i 1896. Fik 3 sønner og 2 døtre.

THOR SANDAL reiste fra Breim til Webster, Day co., i 1910, arbeidet hos f armere i dette strøk i 2 aar, flyttet til Webster og begyndte skrædderforretning der; han var nemlig utlært skrædder før han kom hit. I 1914 blev han gift med Sofie Tvinnereim. De fik en søn, *Selmer*. Hun døde i 1915. Ti aar senere blev Sandal gift med Elise Tollin. De har en datter. — I 1917 kom Sandal ind i armeen og blev der til krigens slutning. Han vendte saa tilbake til sin forretning, hvilken han utvidet. I 1925 blev han medlem av den lutherske menighet i Webster. Han eier en kvart land. Han er en velkjendt skikkelse ved Nordfjordlagets møter. ..Sandal og hustru var i Norge i 1930. I 1937 overlot han forretningen til sin søn. Thor Sandal er nylig død.

JOHAN SANDAL kom hit i 1906, blev aaret derefter gift med sin bror Reiels enke, Bertha, født Tvinnereim, og blev da bestyrer av hendes farm. Denne bestod av en kvart. I 1911 kjøpte han 240 acres, som han siden har drevet. De fik 7 barn, 2 sønner og 5 døtre. I 1908 blev Sandal-familien optat i menigheten. I 1931 døde Mrs. Sandal. Han er endnu ilive og under sig næsten hver sommer en festreise til Nordfjordlagets hovedstevne.

MRS. MARIE SJURSON, født Hundskaar, utvandret fra Breim i 1907 og bosatte sig i Bristol, S. D. I 1910 blev hun gift med Ole Sjurson. Deres døtre *Teresa* og *Bernice* blev født henholdsvis i 1912 og 1915. De er begge gifte og Teresa bor i New Rockford, N. D., Bernice i California. Sønnen, *James*, er farmer ved Butler, S. D. — Marie Sjurson beretter i 1938, at hun bodde i 20 aar i Bristol, at de opførte en "grain elevator" der til et kostende av \$20,000 (den taptes i depressionen), at de i 1927 flyttet til Butler, N. D., hvor Ole Sjurson døde i 1935. Der bor hans enke hos deres søn. Hun har tjent som kasserer i sit skoledistrikt siden sin mands død. Hun har ydet \$100 til Augustana College og \$100 til prestebolig i Bristol. Datterén Teresa frekventerte en normalskole, Bernice og James høiskolen.

LARS JOHNSON FURE utvandret i 1881, opholdt sig ved Granite Falls i 4 aar, tok sig saa en homestead i Day co., men solgte efter en tids forløp denne farm og kjøpte en kvart i Lynn twp., paa hvilken han bodde i mange aar. Reiste sammen med ovennævnte Iver Danielson Kville til Tacoma og blev der i 7 aar. Kom saa tilbake, solgte sin farm til Kville og skal ha sit hjem hos ham til sin død. I 1935 var han 89 aar gammel, men endnu rask og rørig.

SIVERT KARLSEN STRØMMEN, født i Selje i 1889, utvandret i 1906, bodde i Lily, S. D., 1906 til 1913, har siden tjent som salesman og farmer. Har været skole-"clerk" i 3 aar. Gift med Minnie Monson i 1918.

Barn: *Alvina, Ivan, Gladys* og *Delores*. Strømmens far, Karl V., døde i 1939. En bror av Sivert Strømmen er en av vore "disabled war veterans" i hospitalet i St. Cloud, Minn.

MARTIN VOLDSNES, født i 1887, utvandret i 1905. Han blev først farmer i N. D., hvor han opholdt sig i 2 aar. Derefter flyttet; han til Bristol, hvor han blev farmer. Han har to brødre i Alberta, Canada, 3 brødre hjemme i Stryn og en i Bristol, S. D. Han er en av de mange stryninger som har git en haandsrækning til skadelidte i bygden og desuten støttet innsamlinger til forskaffelse av orgel i Stryns kirke, samt til opførelse av en ungdomsskole i hjembygden.

JOHN J. VOLDSNES, ovennævntes bror, kom hit i 1907; var 2 aar i Minn., 2 aar i N. D., 1 aar i Mont., og slog sig derefter ned i S. D.

ELIAS O. WIK (Wemmelsvik), født i 1863, utvandret i 1896, tilbragte 1 aar i Crawford co., Wis., og reiste derfra til Webster i Day co., hvor han blev farmer. Giftet sig med Oline Rasmusdatter Tvinnereim i 1889. Fem barn: 4 sønner og 1 datter. Han beretter, at avlingerne hadde været mindre gode i de forløbne tre aar (før 1914), men at hans eiendom var værd \$30,000.

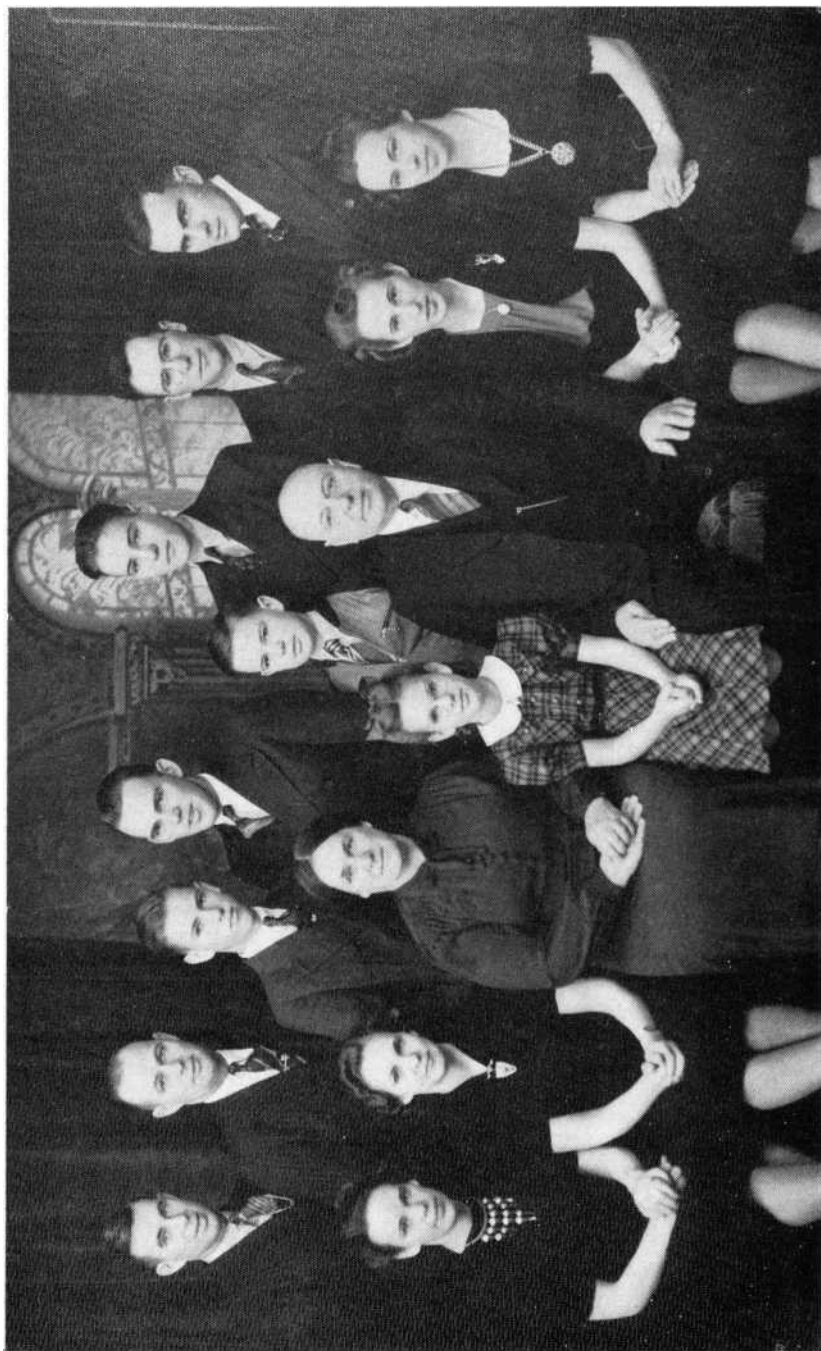
DAVID OVERBERG fra Nedstryn kom til Crawford co., Wis., i 1892, tok homestead, 160 acres, i Roberta co., S. D., 1892 (?). Han er snekker av haandverk. Gift med Olanna Nedreberg fra Stryn.

Det opplyses i 1924, at ISAK PAULSON FLATRAKE var den første som reiste til Amerika fra denne gaard. Han var født i 1858, kom til Benson, Minn., i 1885, tok homestead i Day co., S. D. Nu (1924) har han 840 acres land og to sæt bygninger. Alt dette eier han. Han bor i byen Pierpont i et av byens største huse. Han blev gift i 1890. De har 10 barn som alle bor i omegnen.

ENDRE R. TVINNEREIM, født i Indvik 1854, utvandret i aaret 1872. Blev gift med Inger Hope, Gloppen, i 1881. Han opholdt sig en tid i settlementet ved Ferriville, Wis. Han var endnu ungkar, saa han streifet ikke blot bort til Lansing, men helt vest til Decorah. Der fik han øie paa Inger Borge fra Hope i Hyen, og da blev det ganske snart slut med hans ungkarstand. De drog vestover til Sioux Rapids og bodde nogen aar paa et stykke land der. Trods sit vakre navn tiltalte dog Buena Vista co. dem ikke i længden, og de spændte sine okser for vognen og drog nordvestover til Spink co., S. D. Der tok Tvinnereim homestead, og der blev 3 av hans barn født: *Johane* i '82, *Ben* i '83 og *Berte* i '84. Paagrund av vedvarende tørke reiste familien derfra i '86, og Lynn twp. i Day co. var reisens maal. I dette twp. blev datteren *Sofie* født. I 1891 kjøpte de en kvart land for \$700. Derpaa kjøpte han et landstykke til, saa farmen nu

bestod av 312 acres. Der bodde den ældre Tvinnereim til sin død (1907). Enken blev hos sin søn Ben paa dennes farm i 27 aar. Hun døde i 1933. Ben og hans familie bor der fremdeles.

BEN A. TVINNEREIM, søn av Endre R. Tvinnereim og storfarmar ved Webster, S. D., gir indtryk av at være en sjelden mand. I sin beretning om sine affærer sier han: "Vi arbeider ved siden av 5 kvarter til, saa det er tilsammen 1,112 acres, som vi driver nu. Vi arbeidet for 3 aar siden 4 kvarter til, men ikke nu." Naar man læser om disse "landnam", undres man paa, hvor arbeidshjælpen kom fra. Her er løsningen paa denne gaate: Med sin hustru, født Lena Skor, hadde han 8 sønner og 5 døtre: *Selma*, 1906; *Andrew*, 1908; *Clifford*,

Church Choir, S. D.

1910; *Mabel*, 1911; *Bennie*, 1913; *Rueben*, 1915; *Sylvia*, 1916; *Arnold*, 1918; *Lonetta*, 1921; *Lester*, 1922; *Ervin*, 1924; *Donald*, 1927; *Beverly*, 1929. Tre av døtrene er i Minneapolis og en av dem er gift der. Tre av sønnerne er nu paa farmen, en beskjaeftiget paa en elevator i Holmquist, en er snekker.

Som en mand, der har tilbragt sit liv ute paa Dakota prærien, indsaa Tvinnereim straks betydningen av skogsaken og ydet en pen gave til den. Ved Nordfjordlagets stevner er Tvinnereim rigtig i sit ess.

RASMUS O. WIK (Wemmelsvik) i Daviks prestegjeld og hans hustru Ragnhild, født Rimestad, kom til Amerika i 1900. Han var født i 1870, og hun var jevngammel med ham. Hans bror Elias og familie bodde i Webster, saa de kunde ta ind til sine egne da de kom. De hadde nu været gifte i 2 aar og hadde en søn, som het *Olaf*. Siden fik de 3 sønner og 4 døtre. Olaf er nu gift for flere aar siden og har (1935) 2 barn. Han leier en del land av sin far; denne hadde nemlig kjøpt sig en kvart land allerede i 1902. Deres anden søn, *Reidar*, arbeider hjemme ilag med sin far. *Clara* er gift, *Astrid* er lærerinde, *Ida* er sykepleierske og arbeider som saadan; *Olga* døde for nogen aar siden; *Ingvald* er ungkar; *Sigurd* er gift og er leilending. I 1921 kjøpte Wik 200 acres land, saa nu har han 440 acres. Han har været overordentlig driftig og er blit en meget velstaaende mand. Aarlige indtægter \$1,000 til \$2,000; utgifter \$800 til \$1,200. —■ I 1930 besøkte han sine søskende i hjembygden, og han hadde megen glæde av turen omkring i hele Nordfjord. Han saa meget, men sa *ikke* meget. En herlig tale han holdt ved et stevne efter denne reise lot hans sambygdinge skue ind i hans tankeliv og viste, hvilken rikdom av sandhet og skjønnhet det indeh older

Blandt de store festdage i dette settlements historie vil sandsynligvis de fleste av dets indbyggere nævne den 25de mai 1924. Da samledes nemlig hele bygden i L. Erdahls lund for at gi historikeren Jacob Aaland og kunstneren Jon Rosenlid, begge netop ankomne fra Norge, en værdig mottagelse. Den blev da ogsaa i alle maater vellykket.

Ti aar senere samledes man igjen, denne gang i det høitliggende countysæte Webster, til et tre dages Nordfjord-stevne. Der var settlementets befolkning baade lagets verter og gjester. Sammen med sine sambygdinge fra fjern og nær feiret de der en fest som var vel skikket til at høine deres syn og løfte

deres sind, saa de kunde skue ut over sit liv og sin virksomhet. Den vilde prærie, som Nicollet saa for 100 aar siden, hadde nu frembtugt en rik og skjøn saga — en saga som fortjener at mindes — og ved dette festlige stevne blev dens indhold oprullet for deres blik i gripende og talende billeder.

Smaa grupper i forskjellige stater

I Chicago stiftedes et Nordfjord-lag med 39 medlemmer i 1929. Senere steg anfallet til over 50. Eilert Hjelmeseth fra Gloppen, Ole Førde fra Breim, A. Amundsen, lagets nuværende formand, Alf Absalonsen, lagets sekretær, født i Bergen, men ætter fra Gloppen, Hans Eide o. a. har bidrat til at gi dette lokallag et godt navn. Særlig mindes man en stor fest laget fik istand i 1924. Ved denne bar en Chicago-jente det nylig mottagne brudepynt — en herlig gave sendt av ungdomslaget i Nordfjord til det nationale Nordfjordlag i Amerika.

Av alle disse Nordfjordingen har det ikke lykkes mig at faa nogenlunde fyldige biografier av mere end nogen faa stykker. Disse tør dog kaste litt lys over livet i en av vort lands største byer og vise, at Nordfjordingerne er istand til at finde sig tilrette endog hvor livet arter sig helt anderledes end det viste sig i deres hjembygd.

OLE FØRDE, født paa Breim den Ilte okt. 1867, utvandret i 1889, tilbragte et aars tid i Madison, S. D., og reiste derpaa til Chicago, hvor han har bodd siden. Gift med Anna Olene Berentsen Ilte apr. 1896. De har 4 barn (hvis alder her er opgit) : *Ole Arthur Bemhardt*, 42; *Marvin Allen*, 40; *Grace Thelma*, 36; *Clifford Trygven*, 32. — Ole Førdes far het Ole Andersen Raad; hans mors pikenavn var Thora A. Reed. Av Førdes 9 søskende er følgende endnu ilive: *Anton*, som er sælemaker paa Birkelo, Breim; *Arne* er skrædder i Chicago; *Christen*, farmer ved Ferryville, Wis.; *Inga*, gift med Walter Barebee, Chicago-; *Lena*, gift med Hans H. Engeset i Chicago, reiste tilbake til Norge i 1916 og bor paa Engeset i Gloppen.

Ole Førde har været en kraftig og trofast støtte i det lokale Nordfjordlag i Chicago. Da det nationale lag holdt sit stevne i Viroqua, Wis., deltok han ogsaa i dette møte.

I 1938 flyttet *Mrs. Holvik* og hendes datter, *Mrs. Paul Reque* fra Clinton, Bigstone co., Minn., til Orfordville, Wis., da pastor Reque antok kald til Orfordville.

Nordfjording er i Huron, S. D. — OLE OLSON De vik fra Gloppen kom til denne by i 1901; er nu (1924) kontraktør i bygningsfaget; huseier. Han var hjem til Norge i 1908. Gift med Rakel Siversdatter Gimmestad. — OLE HANSON Sande, Gloppen, kom hit i 1923 og arbeider ved jernbanen. Gift med Marie Siversdtr. Gimmestad. — *Mrs. Monson*, enke efter sønnen til Mons Sandene, Gloppen. Mons var bror til CORNELIUS og RASMUS SANDENE. Hun bor (1924) hos sin svigersøn Christian Lan, en danskfødt mand.

Ved Sisseton, S. D., bodde i over 30 aar RASMUS BENDICKSON fra Loen. Han blev født ved Nordfjords inderste bugt i 1838. Han blev baade snekker og fisker i sin ungdom, saa han kunde gjøre nytte for sig tillands og tilvands. Han blev gift i Norge. Konen het Karen Arneson og skjænkhet ham 9 barn, av hvilke 7 lever. Han utvandret med familie i 1894, bodde i 4 aar ved Granite Falls, Minn., og flyttet saa til en farm nordenfor Sisseton, S. D. Der døde han i 1930. Hans hustru, 7 barn, 16 barnebarn og 2 barnebarns barn overlever ham. Han omtales som en foretagsom og høiaget mand.

BURNETTE MARIE EIDE, Howard, S. D., født 19de sept. 1899, i Miner co. Begge hendes forældre utvandret fra Gloppen. Hun har holdt skole i 12 aar. Hun gik paa skole ved Augustana Coil, i Canton, S. D. Gift med Joseph S. Langland. — Hendes far var Erik Eide, f. 23de sept. 1876, utv. i syvaarsalderen, gift med Sofie Tystad. Han døde Iste nov.. 1938. — Pastor Ole E. Eide døde 11te aug. 1910. — Søren Tystad, nu 90 aar gammel, er hendes morbror.

CARL A. HOLVIK fra Selje kom til Amerika i 1905 og bosatte sig i Cerro Gordo co., Ia. Han har 480 acres land. Gift med May Shire, Mason City. Barn: *Bonnie* og *Bettie* født i 1935, *Carolene* i 1937. — Han har høiskoleutdannelse og er av beskæftigelse "contractor". Han er kongregationalist. Kom til landet med \$12, opgir i 1938 sin eiendom til \$75,000.

ALETTE O. MYHRE blev født i 1858. Hendes forældre var

Ole I. Krogenes og Mari N. Ytre-Kvalheim. Hun blev gift med A. A. Indre-Kvalheim. De fik en datter og en søn. Faren druknet før sønnen blev født. Hun reiste til Amerika samme aar. Efter 7 aars forløp giftet hun sig med S. Jakobson Roberg. De fik 4 gutter og en jente. Robert døde i 1929. Enken bor nu hos sine ældste barn, *Anders* og *Marie*. Hun har nu fylt sit 82de aar, men er endnu aandsfrisk og rask og rørig. Hendes datter Marie er Mrs. Holvick, Hanlontown, Iowa.

JOHN EIDE, Miles City, Mont., født i Olden av forældrene Ole R. og Elisabet M. Eide 22de febr. 1894, utv. i aug. 1912 og ankom til Laurel, Mont. Arbeidet i Billings et halvt aars tid og reiste saa til Miles City, hvor han arbeidet for jernbanen som smedhjælper. Meldte sig som frivillig i 1917, blev medlem av et ballon co. Sendt til Frankrige i juni 1918; beordret til Tyskland • efter krigen. Utmønstreret i Cheyenne, Wyo., i aug. 1919. — Fuldendte sin snekkerlære i Milwaukee-banens verksted i Miles City i 1923. Arbeidet for dette co. til 1937. Da tok han "civil cervice" eksamen og fik arbeide i postkontoret i nævnte by. — Gift med Karine Peterson i 1924. De gjorde en tur til Norge i 1927. Hun døde i 1939.

ANDERS HETLE var født i Breim den 8de nov. 1890 av forældrene Jakob og Anne Marie Hetle; har en søster *Tora* som er gift med Nils Hatlen og bor nær Aalesund, Norge. Anders Hetle kom til Amerika i 1910; landet i St. John, Canada; drog saa videre til Bristol, S. D.; arbeidet paa forskjellige farme der et aar; reiste saa til Kellog, Idaho, og fik arbeide i Bunker Hill mine til 1913; reiste da til Libby, Mont., og arbeidet i Lukens Hazel mine; blev gift med Jenny Bjørnereim i 1914; kjøpte en farm nær Libby, hvor familien fremdeles bor; har en datter, *Alice Johanne*, født den 12te dec. 1922.

JENNY BJØRNEREIM var født i Breim den 25de dec. 1891 av forældrene Ludvik og Johanne Marie Bjørnereim. Av 10 barn er der nu bare 5 søskende. De er: *Karen* Reinertson, Pierpont, S. D.; *Barbra* Danielson, Pierpont, S. D.; *Gabriel* Ludvikson, Libby, Mont.; *Isak* Ludvikson, Libby, Mont.

Jenny Bjørnereim kom til New York i 1904; reiste til Bristol, S. D.; gik paa skole nogen aar; reiste saa til Concordia College i 1910-1911; holdt skole nær Shelly, Minn., og ved Pierpont, S. D., nogen aar; kom til Libby, Mont., i 1913.

NELS K. PETERSON (Hundeid), Bigfork, Mont., fra Naustdal, født i 1871, utvandret i 1892, bodde i Benson, Minn., i 18 aar; Wagner, Mont., i 5^a aar; Galata, Mont., 2 aar; Bigfork, 21 aar. Han er "clerk",

ier av et vaskeri, er "grain buyer", og var postaapner i Bigfork i 15 aar. Gift med Hattie C. Johnson. Av deres 9 barn er 7 ilive. Alle disse er nu voksne. Han frekventerte Augsburg Seminar i Minneapolis i skoleaarene 1897-'99. *Marie*, den ældste av døtrene, er lærerinde; gift med Vern on Day og bor i Kalispell. Den anden datter, *Lillian*, gift med Orville Pool, bor i Sheridan, Wyo. Den 3dje datter, *Freda*, gift med Donald Kuhlman, Toledo,, Ohio, driver "trucking business". Den ældste søn, *Philip*, er gift, har 3 barn, og driver grundeidomsforretning. *Melvin* er "welder" og maskinist i Chicago. *Harold* og *Glen* omkom ved et ulykkestilfælde.

GABRIEL LUDVIGSON (Bjørnereim), født i Breim i 1876, og hustru Agnete S. Hjelle (Breim), født 1877, kom til Libby, Mont., i 1909. Begyndte med en 150 acres homestead. Bygningerne kostet \$3,000. Har følgende barn: *Johanne*, *Ludvik*, *Steffen*, *Minnie*, *Magnus*, *Raymond*, *Agnes* og *Gudrun*. De har høiskoleutdannelse. Johannes blev gift med Victor Rocicot. De fik tvillinger i 1935. Agnes gift med Stanley Pederson. De har en datter. — Magnus tjente i feltartilleriet i Hawaii. Ludvik er kasserer i Lincoln co., Libby, Mont.

NELS LARSON EGGE, Post Falls, Idaho, født paa Breim den 22de aug. 1884, utvandret tyve aar gammel til Amerika og opholdt sig ved Bristol, Day co., S. D., til 1907. Var paa en homestead ved Lemmon, S. D., i 1908 og vendte saa tilbage til Bristol, hvor han forblev til 1912. Kellogg, Idaho, 1912 til 1919; Spokane, Wash., 1919. Han har arbeidet paa farmen, i skogen, i sølvminer og som brobygger. Hans far, L. A. Egge, døde i 1937. Hans mor, Kari R. Gløtre, døde 89 aar gammel i 1939. — N. L. Egges bror *Rasmus* bor i Bristol, S. D.; *Johan* i Tacoma, Wash.; en av hans søstre, *Mrs. Anna Sidie*, i Wapato, Wash., og hans anden søster, *Mrs. Katrine Anderson*, i Ismay, Mont. — N. L. Egge og hans søskendebarn A. M. Egge hadde bestemt sig til at reise til Amerika med skibet "Norge" i 1904. De kom 3 dage for sent til at reise efter bestemmelsen, men angrer ikke paa forsinkelsen; ti "Norge" gik til bunds ved Rockall paa reisen vestover.

BØRRE REED, søn til L. R. Reed (Gaasemyr) og Marte B. Kvile, blev født paa Breim den 6te okt. 1866. Hans far var lærer og kirkesanger i Breim og eiet en gaard paa Reed, hvor han bodde i 5 aar. Derav navnet. Egentlig hørte han hjemme paa Gaasemyr. Hans kone døde i 1927. — Børre Reed kom til Amerika i 1887. Han fik arbeide i en sagmølle i La Crosse. Reiste derefter til Superior, Wis., hvor han avancerte til "R. R. car inspector". Han og hans hustru bodde der i 10 aar. Flyttet derefter til Spokane, hvor hustruen døde,

og hvor han fremdeles bor. — Efter 43 aars fråvær besøkte Børre sin hjembygd i 1930, og han benyttet da anledningen til at faa et glimt av Sverige, Tyskland og Frankrige med det samme.

EMMA HOLVIK BREDSTEN, Hammond, Ind., født ved Madison, S. D., den 1ste mai 1889. Gift med Geo. Bredsten den 14de april 1934. Hendes far var Ole Ellingson fra Gloppen, født den 20de juli 1845. Han tok sig land-10 mil østenfor Madison, S. D. Han døde der den 17de dec. 1930. Hendes mor var Rakel P. Ytreeide, født den 7de april 1852. Hun kom til Amerika i 1876, opholdt sig ved Viroqua, Wis., til 1881, reiste da til Dakota og blev gift med Holvik i 1884. Hun døde den 25de september 1925.

Fjortende kapitel

Nordfjordinger i Nord Dakota

OLE MARTINUS A. WISNESS blev født i Stryn av forældrene Anders Rasmussen Wisness og Mari Sjursdr. Aarheim. Utvandret 1882 og kom til Wells, Minn., og fik en gjestfri mottagelse der. Hans onkel, Jakob Aarheim, og dennes svigersøn R. L. Mork tok sig av ham. Han blev indforlivet i landsforholdene og dets arbeidsmetoder paa farmen og jernbanen. Om vaaren 1885 drog han til Dak. Territory for at se sig efter land; men da han ikke fandt noget homestead-land som tiltalte ham, reiste han østover til Benson, Minn., og blev der til ut paa høsten. Reiste da til Red River-dalen til et sted 15 mil søndenfor Fargo. I 1886 reiste han med flere andre vestover til egnen sydvestenfor Devils Lake og tok sig der 320 acres land i Wells co. En komite bestaaende av Timan L. Qvarve, Ole A. Bloom og O. A. Wisness blev valgt til at finde et norsk navn for dette settlement der, og Viking-settlementet blev dets navn. Menighet blev stiftet, og den omtales i forbindelse med oplysninger om Rasmus Wisness. I 1889 reiste han tilbake til Red River-dalen og blev der den 1ste dec gift med Torgum Livdahl, enke efter N. K. Livdahl. Livdahlsfarmen, 200 acres, kjøptes for \$3,000. Familiens medlemmer eier endnu denne farm. Følgende barn lever: *Carl Livdahl*, "assist. reg. of deeds", Malta, Mont.; *Marie Livdahl*, Maddock, N. D.; *Bergine*, gift med pastor Chr. Anderson, Belview, Minn.; *Arthur Wisness*, skolebestyrer, Willmar, Minn. (Se videre om ham i avsnittet om soldaterne.) — Gutterne har graduert ved Luther College i Decorah; pikerne ved Ladies Luth. Sem. i Red Wing, Minn. — Ole Wisness har en boksamling paa flere hundre bind og er en ualmindelig belæst mand. Der er bibelen, som han har læst fra perm til perm, skrifter av Luther, Walther, Koren, Hofaker og Laache. I listen over blade og tidsskrifter finder vi: Decorah-Posten, Amerika, Nordvesten, Mpls. Tidende, Visergutten, Illustr. Fam. Journal, Mpls. Illustr. F. Journal, Kjøbenhavn, Kringsjaa, Samtiden, Maal og Minne, Norske Personalhist. Tidsskr., Signal, Norsk Missions Tidende, Nordm.-Forbundet, Bud og Hilsen,

Pacific Herald, Teologisk Tidsskr., Kirketidende, Ev. luth Tidende, Luth. Sentinel, Lutheraneren, Husbibl., Idun, Frem (Kbhvn.), Børnebl., Fra alle Land, Kv. og Hjemmet, Pathfinder, Ladies' Home Journal, Fargo Forum og mange andre.

O. A. W. har tjent som kasserer i sit skoledistrikt og som fælleskasserer i alle pastor Wisness' menigheter. Var med at organisere Hickson Farmers Elevator Co. og Farmers Store og trælastforretning, som har indbragt aktieeierne \$75,000 i dividender. — Han besøkte verdensutstillingen i Chicago i 1893, den Norske Synodes jubilæum i Decorah 1903, Norge i 1914, Hundredaarsfesten i St. Paul 1925 og kronprins Olavsfestlighetene i Fargo i 1939. — Han har støttet det republikanske parti. — Sang bas i kirkekoret 35 aar; medlem av Hickson musikkorps i 15 aar. Var med at oprette banker i Veiva, N. D., og Sansford, N. D. Hans og hans hustrus guldbryllup feiredes under stor tilslutning den 3dje sept. 1939. Mrs. Winsness døde den 12te dec. 1939.

Viking-settlementet fikk altså sit navn, som netop fortalt. Dets grænser er det imidlertid vanskeligere at angi, da naturen ikke har gjort sig stor umak for at lette ens arbeide i den henseende. Man kan vel derfor si, at egnen ved Maddock og sydover prærien i en strækning av mange mil utgjør en væsentlig del av det oprindelige settlement. Nordfjordinger slog sig ogsaa ned i betydelig antal i egnene vestenfor Devils Lake, ved Churchs Ferry, Leeds, York, Brinsmade og Minnewaukan.

Ingen vil forsøke at skrive Viking-settlementets historie uten at nævne RASMUS WISNESS og hans familie. Hjemmet, skolen, kirken og staten skylder dem nemlig uhyre meget. De la samfundets hjørnesteine godt tilrette her i egnen. — Rasmus Wisness, født ved strynebugten i 1854, bestyrte prestegaarden i 3 aar, reiste til Amerika i 1879, kom til Hickson, N. D., i 1881 og fikk sig der en "tree claim". Han kom ikke til vildt fremmede der; ti hans bror, pastor R. J. Wisness, hadde allerede tilbragt to aar som prest i dette nabolag. I 1886 kom han til den egn, som senere har gått under navn av Vikingsettlementet. Man søkte at nagle ordet Viking fast der; ti baade et township og menigheten bærer dette navn. Navnet var gammelt; men ellers var næsten alting nyt der paa den tid. Jernbane var netop bygget fra Jamestown til Minne-

waukan. Smaa torvhus begyndte at reise sig paa den snaue prærie; men i det hele gled øiet ut til en langt borteliggende horisont. — Da nybyggerne gjerne sikret sig store vidder land, beholdt prærien længe dette snaue, næsten ubebodde utseende. — Ordet nabolag har derfor ogsaa en egen betydning paa de fleste steder i N. D. Seiv om ABRAHAM FALEIDE og A. GILBERTSON f. eks. hørte til pionererne der i egnen, saa følger ikke derav, at de og Wisness var naboer i dette ords norske betydning. — I 1891 bygget Wisness sig “frame”-hus og giftet sig. Bruden var Ragnhild Hellerud fra Hallingdal. De fik to døtre. *Gina* blev gift med A. C. Berg. De bor nu paa Wisness-farmen og har 2 sønner, Rolf og Bertram. *Hilda* blev lærerinde, leder for Lake Region Luther League, søndagsskolesuperintendent og “superintendent of schools” i Benson co. i 6 aar. Hun blev gift med G. A. GILBERTSON, “deputy secretary of state” i N. D., og bosat i Bismarck. — Wisness var formand i Viking menighet helt fra dens stiftelse i 1887 til 1930. Tjente som dens kirkesanger i lang tid. Da menigheten bygget kirke i 1902 (den kostet ca. \$7,000), var R. Wisness, M. A. Wisness og A. Faleide medlemmer av bygningskomiteen. I 1909 bygget W. sig et hus av teglsten. I dette bodde han til 1926, da han kjøpte sig et hjem i Maddock, hvor han bodde til sin død. — W. holdt sig vel underrettet om kirkelige og verdslige saker, seiv om han hadde 720 acres land at ta vare paa. Han døde i 1935. Hans hustru født i 1853, døde i Maddock, N. D., i 1936. Fremragende mænd i dette settlement var ogsaa Søren Skram og Abraham Kvalem. Andre passet godt ind i disse rækker.

Av dem som slog sig ned vestenfor Devils Lake, har kanske brødrene A. J. Kirkeeide og J. Kirkeeide vundet saa megen berømmelse som nogen for dygtighet og samfundssind (A. J. K. omtales i avsnittet om vore politikere.) Brødrene Thompson fra Storekvien er storfarmere seiv efter Nord Dakotas maalestok, og hvad mere er, de sies at drive sine f arme med stor skjønsomhet. — Ved Leeds og Baker bor Mathias Knutson Nybø fra Indvik, der regnes som den første Nordfjording som slog sig ned i dette strøk. Han indvandret i 1880. Hans anden hustru var Rakel Frøholm, som nævnes et par andre steder i denne beretning. — Rasmus og Lars Lasseson Opheim kom dit i 90-aarene. Rasmus gift med Brite E. Lunde, blev

boende der; men Lars reiste inden ret længe til Canada. Hans kone var fra Rugsund. — Ervin C. Solberg begyndte at farme der i 1917. Hans kone er av tysk æt. — Kristian Sæten fra Loen, gift med Martha K. Lillestøl, bodde en tid i dette strøk. — Martin Pederson (Muri) kom fra Olden og bodde ved Brinsmade. — Rasmus Yri, før ved Brinsmade, nu i Churchs Ferry, født i Olden i 1861, kom i 1882 til Whitehall, Mich., og reiste i 1885 til Benson co., N. D. Han sikret sig 144 acres homestead land og kjøpte siden 80 acres. Hans farm ligger nordenfor Minnewaukan. Gift med Anne Pederson i 1886. Hendes forældre var fra Hornindal. Deres barn er: Arthur, f. 1887; Sivert, 1889; Arthur er farmer, Sivert slagter i Rice Lake, Wis. Da Mrs. Yri døde, giftet han sig igjen. En av deres døtre blev lærerinde, nu gift og har barn; en anden datter er lærerinde i Milwaukee, Wis. En av sønnerne er tandlæge, en anden elektriker. — Yri har tjent som supervisor, medlem av skoleraadet og som kirkesanger. Hans søn Arthur har 5 sønner og 2 døtre; Sivert, 1 datter og 2 sønner; Sv., 3 sønner; Ernest, en søn. — Yris mor døde i 1925 over 100 aar gammel.

Mrs. Bernt Hefta, født Randi O. Brynestad, Olden, i 1857, kom til Churchs Ferry 1888, gift med Bernt Hefta 189.2 og har bodd paa en farm ved Churchs Ferry siden den tid.

JOHN PAULSON, Leeds, N. D., f. Myroldhaug, Eid, 1882, kom til Amerika i 1903, giftet sig med Julia Paulson i 1910. De har 3 sønner og 3 døtre. Han har en bror, *Einar*, i Chicago. De øvrige bor paa Eid.

Mrs. Daniel Jackson, Ryder, N. D., f. Stryn, tilbragte 5 aar i Vardal ved Gjøvik, reiste saa med sine forældre til Amerika. Kom først til Faribault co., Minn., reiste saa til Miner co., S. D., hvor hendes mor døde. I 1906 blev hun gift med Daniel Jackson, født ved Nelsonville, Wis. Hun er fra Gudahl i Stryn.

BERNT K. NYBØ fra Indvik kom til Benson, Minn., i 1881, tok sig homestead i Willow Lake twp. og kjøpte sig senere 160 acres land. I 1900 bygget han huse til et kostende av \$5,400. Gift med Caroline Wisnes i 1886. De har 4 sønner og en datter.

John Solbergs hjem ved Baker, N. D

JOHN SOLBERG, Baker, N. D., søn til Elias Sølberg, Utviken, tilbragte sin ungdom (f. 1872) i sin hjembygd, kom til La Crosse, Wis., 1891, arbeidet med tømmerhugst og i sagmølle, reiste i 1896 til S. D. og i 1902 til Benson co. N. D. Tolv mil søndenfor York fik han 40 acres homestead land. Siden har han gjort flere landkjøb, saa han nu har 680 acres. Gift med Mathea Lunde, Fron, Gudbrandsdalen, i 1908. De har 2 gutter, *Einar* og *Alvin*, begge paa farmen, og en datter, *Myrtle*, som er lærerinde. — De fleste klager over vinden i N. D. Solberg sier dog: “Den gjør meget godt ogsaa. Med vindmølle pomper vi op alt det vandet vi behøver. Med vindcharger faar vi lys i alle vore bygninger, ja like indtil at vaske og stryke vore klær.”

Ifølge oplysninger fra 1926 bor ogsaa følgende Nordfjordinger ved York: JENS EIDE fra Olden kom til Forsyth, Mont., 15 aar gammel i 1893; forblev der et aar; i Hope, N. D., 4 aar; Churchs Ferry 3 aar, og siden ved York, hvor han har sin farm. Han har tjent i townstyret i 20 aar. Gift med Bolette Davidson (Skarsten) i 1902. De har en søn, *Melvin*, født i 1915. Mrs Eide blev født ved Benson, Minn., i 1877.

OLE C. FROHOLM, f. 1871, utv. 21 aar gammel, tilbragte 2 aar ved Benson, Minn., 15 aar ved Churchs Ferry og har siden farmet ved York.

JOHN KIRKEEIDE, fra Stryn, utv. 19 aar gammel i 1903 og opholdt sig ved Churchs Ferry i 10 aar. Siden den tid har han farmet ved York. Gift med Marta Dokset i 1914. De har 6 barn. .

GABRIEL W. LØKEN fra Olden, f. 1874, utv. 1889, opholdt sig ved Churchs Ferry i 3 aar. Siden har han farmet ved York. Har tjent som kasserer i sit twp. Gift med Lisa Nelson. De har 3 sønner og 6 døtre.

RASMUS E. LUNDE fra Stryn kom til Amerika 20 aar gammel i 1902. Opholdt sig ved Churchs Ferry i 3 aar. Siden har han farmet ved York. Gift med Brita Flo i 1906. Hun døde i 1909. Gift med Rose Kirkeeide i 1912. Har barna *Elmer* og *Madelina*, henholdsvis 19 og 12 aar (i 1926). Rose Kirkeeide var fra Mekinock, datter til Andreas Kirkeeide. Hendes bror *Martin* bor i Mekinock. Hendes anden bror, *Albert*, bor i Grand Forks, likesaa hendes søster, Mrs. John D. Hanson.

STEPHEN MURI, f. i Olden 1888, kom 12 aar gammel til Belview, Minn.; opholdt sig der i 2 aar; siden har han farmet ved York. Tjente et aar som menig i verdenskrigen.

PETER I. MURI, f. 1867, utv. 1885, kom til Ellendale, Minn., hvor han opholdt sig i 9 aar. Reiste saa fra Steel co. til Gig Harbor, Wash., hvor han forblev i 5V₂ aar. Siden farmer ved York. Town treas. i 1906; school treas. 1906-11. Giftet sig med Brita H. Muri 1903. Deres barn er *Selma* og *Isak*. Begge voksne. — Muri har en bror i Ellendale, Minn., en anden bror i Gig Harbor, Wash., en tredje bror i Tacoma, og en søster, Mrs. Sigrid Johnson, i Watford, N. D.

PERNELE BLEGEN, f. Kirkeeide, f. 1878, gift med Ole H. Blegen, kom til Churchs Ferry i 1902, York 1904. Hun farmer. Barna er: *Harold*, *Caroline* og *Palma*.

ROBERT JOHNSON (Marsaa), født i Benson, Minn., 1874, er farmer. Gift med Oline H. Muri i 1896. Har en søn og en datter. — ANTON JOHNSON (Marsaa), f. i Benson, Minn., i 1872, gift med Ingeborg Løken i 1902. De har 3 sønner og 2 døtre, alle nu (1940) voksne. — MARKUS THOMPSON (Marsaa), f. i Benson, Minn., 1876, farmer. Gift med Kristi Thorseth. De har 6 døtre og en søn.

SØREN STRAND, Tem vik, N. D., født i Breim den 22de juli 1885, utvandret i 1907, utførte farmarbeide ved Bristol, S. D., til 1915, kjøpte da en halv sektion land i N. D. og slog sig ned der. Gift med Rakel Kvamme (gifte i Norge) den 3dje juni 1926. De har to barn: *Edward*, født den 24de dec. 1927, og *Bernice*, født den 30te april 1933. .

MATHIAS O. EIDE, Olden, født 3dje feb. 1892, søn til Ole R. og Elisabet Eide. Kom til Glenwood, Minn., 1908, arbeidet paa seksjonen for Bent Eide, og blev senere maskinist i jernbanens

verksted i Glenwood. Tok del i verdenskrigen, men fortsatte efter freden sit arbeide som maskinist. I 1932 blev han av jernbanen forflyttet til Enderlin, N. D. Der arbeider han fremdeles. Han er ugift.

ELIAS BØDAL, født i Lodalen 8de dec. 1875 av forældrene Ole O. og Andrine Bødal, utv. 1887, arbeidet en kort tid for R. S. Raudi ved Swift Falls, dernæst i St. Paul og Minneapolis i 3 aar, og i 1904 reiste han til Devils Lake, N. D. Han kjøpte sig farm 20 mil søndenfor denne by. I 1914 gjorde han en reise til Norge, blev der kjendt med Inga Holme fra Hyen. Hun blev hans hustru den 14de nov. 1920. De har hat adskillig motgang, men den har ikke knækket deres mod.

OSCAR GOTTEBERG fra Maaløy ved Nordfjords kyst er nu bosat i Mayville, N. D.

LARS KRISTENSON HILDE, Adams, N. D., født i Indvik 1854, utv. 1877, har bodd i N. D. i over 30 aar. Gift med Dortha M. Gjørven fra Stryn i 1885. De har 4 sønner og 2 døtre. Hilde er farmer.

I Grand Forks co., særlig i og ved Mekinock, blev der tidlig en liten Nordfjord-bygd. For omkr. 40 aar siden var A. M. Lødemel postmester i Mekinock. R. Folven reiste helt ned til Decorah for at studere ved Luther College, og han drev siden en stor forretning i Mekinock og hadde desuten en farm ved denne by. — Blandt de ældre settlere der paa den tid nævnes Daniel Kirkeeide, Anders Wisness, Anders Kirkeeide, Rasmus Myklebust (død i 90-aarene) og hans sønner Mons og Bernt Rasmussen. Nils Fosness, en meget velstaaende mand og bror til den bekjendte Martin Fosness, bodde ogsaa der. Denne ældre gruppe indeholdt ogsaa mænd som Ole Vik (nu død), hvis sønner, Ole, Oscar og Louis endnu bor der. Joseph Vick bor i det nærliggende Emerado. Der bor ogsaa en søn av Synneve Muri (Mrs. Herman Styer). I Emerado bor desuten Simon I. Lowen (Loen). Derfrå er Mrs. Osc. Oman, som nu bor i Gfand Forks.

RASMUS ANDERSON LISETH, f. i Bremanger ved Kalvaag i 1870, kom til Benson, Minn., i 1892, flyttet senere til Mekinock, Grand Forks, Hatton, Edinburg, Carpio og endelig tilbake til Grand Forks. Han har forsøkt sig som farmer, lærer, forfatter, fotograf; har frekventert amtskolen i Nordfjord, Grand Forks Coil., Concordia Coil., St. Olaf Coil., og Red Wing Sem. Han har skrevet flere digte. — Hans far, A. R. Heggstad, var fra Olden. R. A. L. er nu i Amerika for 3dje gang.

I og ved Honeyford, N. D., bor Kvamme-slekten. Der bor avdøde Bent J. Kvammes sønner Sivert og Harry. John B. Kvamme bor i Mekinock. Der finder vi John J. Kvammes sønner Martin og Josef. Carl bor i Manville. — Sofie Muri fra Olden er gift med Gaylor Burtness i Mekinock.

I Minot er sykepleiersken Margit Bogstad fra Breim. Hun er knyttet til Trinity Hospital. Hun kom hit 27 aar gammel i 1914; tilbragte 5 aar i Moorhead, 3 aar i Minot, 3 aar i Fargo og 3 aar i Oslo. I Oslo studerte hun ved kvindeklinikken og ved universitetet. Hun er R. N. i N. D.

Vestenfor Turtle Mountains ligger byen Landa. I og ved denne by har en del hornindøler fundet bosteder. Navnene Seljeset og Taralset er talrike. Mrs. Hjelmeland og hendes sønner bor et kort stykke vestenfor byen. Larson-familien bor paa et høit og fritliggende sted sydvestenfor Landa; og da Canada-grænsen er blot 6 mil borte, kan man let se ind i det britiske rike.

Mellem Minot og Williston ligger Tioga. Albert Pederson, søn til den bekjendte David Pederson ved Swift Falls, Minn., bosatte sig der i 1915. Torbjørn A. Langve, utv. fra Indvik i 1904, kom ogsaa ut til Tioga i 1915. Johan, Robert og Oliver Vanberg, utv. fra Olden i 1903, bosatte sig her.

Omkr. 50 mil norvestenfor Minot er der en større gruppe Nordfjordinger. Byerne Kenmare og Coulee er deres fornemste handelspladse, og de har ofte været omtalt som settlementet ved Kenmare og Coulee. Et betydelig antal av dem som først bosatte sig der, kom fra Nordfj. ord-settlementerne i Bigstone co., Minn., og er omtalt i beretningerne om disse bygder. Her kan jeg derfor fatte mig kort; men jeg synes dog den bemerkning maa gjøres, at hvis foretagsomhet og uthol denhet bør holdes i agt og ære, saa fortjener Nordfjordin-

gerne i denne egn at omtales med den dypeste respekt. Snestorme, haglstorme, præriebrande, tørkeaar og vel ogsaa græshoppeplagen har lagt store og næsten uovervindelige hindringer iveien for større fremskridt i denne egn. Det har derfor været en lang, haard og næsten haabløs kamp med kræfter som leker med menneskeskjæbner, i mange av de 40 aar som er hængaat siden man begyndte at vende torven derute.

JOHAN og ARNE ERICKSON ansees for at ha været de første Nordfjordinger i dette strøk. De kom derut i 1899. Aaret efter kom Arne Sande og familie, Carl Christiansen (Rød), Ole og Peter Sande, Ole Berge, Jacob Anderson (Hundeide), Knut Andersen (Isene) og Anders Nilsen (Myklebust, Aalfoten). I 1902 kom John Andersen (Hundeide) med familie, Peder R. Davick med familie, Ole Nore med familie, Tollef Rasmussen (Rød) med familie, Jørgen Vaage med familie, Peter Vaage med familie, Henrik Viik og C. Martinsen (Isene). Alle disse kom fra Bigstone co., Minn.

Indvandringen fortsatte endnu i 10 aar, saa settlementet strakte sig ved 1914 fra Kenmare omkr. 20 mil sydvest over prærien. Allerede i 1902 stiftet man menighet, i 1908 bygget man sig kirke, og senere har man bygget ungdomslokale, som ogsaa benyttes av søndagsskolen.

Av de ældre settlere fin der vi nu (1940) følgende bosatte der: Carl Christianson med familie, Ole Berge med familie, Henry Wiik, Mrs. K. Anderson (Elise Hamre), Mrs. Andrew Nilson (Anna Aasebø), Hans Sande med familie, Arne Erikson, Lars Midtgaard, Peter Sande med familie, T. Rasmussen med familie, H. Rasmussen med familie, Vilhelm Steen (enkemand), Iver Steen med familie, S. Eldevik med familie, And. Johnson (Hundvik) med familie, Mrs. M. Monson, Peder Davik (enkemand, bror til past. Davik), Sam Barlow (Bjørlo), John Anderson med familie, Mrs. Jacob Anderson og sønnen Andrew, Peter Vaage med familie, Jacob Hamre med familie, Mrs. L. E. Noes (Anna Stokke) og Carl Steen med familie.

Følgende av anden generation har stiftet familie og bor der: *Bennie Christianson, Iner og Oscar Nore, A. Davick, Julius og Iver Johnson, Rasmus og Tony Rasmussen, Herman Rasmussen, Silas Vaage og Mrs. Fred Reierson* (Inga Monson). — Dette settlement besøktes av Nordfjordlagets gjester, historikeren Aaland og kunstneren Rosenlid i 1924. Hele byg-

den samledes i anledning av dette besøk, og dagen blev for alle en uforglemmelig festdag.

Omkr. 100 mil nordvestenfor Fargo ligger byen Aneta. Der bor stryningen Kristian L. Hjelle (C. L. Clauson). Født i 1881, utv. i 1902, arbeidet for sin onkel Iver Clausen 2 aar, leiet land 5 aar, og var nu istand til at kjøpe sig en halv sektion. Nu (1940) har han 647 acres land. Har tjent i town- og skolestyret; kirkesanger f ra 1912 til 1926; sekr. i menigheten, 1912; formand i townstyret 1912 til 1923. Gift med Gurine Larson i 1904. De har 4 døtre og en søn.

Om Nordfjordingerne i Fargo kan det fortælles, at snekkeren BENT HAUGEN og de andre dygtige unge mænd A. OLSON (Aasheim) og RASMUS KNUDSON arbeidet der for 40 aar siden. Handelsbetjent L. Synnes og fotograf Haynes (Høines?) var ogsaa i virksomhet der i hvad man nu kalder den ældre tid. I en hel menneskealder har Chr. Lindvik, som ætter f ra Nordfjord, staat som sine sambygdingers og landsmænds ven og raadgiver ved Viking Hotel, og mange er de som i ham har fundet en ældre bror i en fremmed egn.

SAMUEL S. LUNDE, Stryn, kom til Amerika i 1901 og bosatte sig i Fargo. Han kjøpte sig 80 acres land i Clay co., Minn., og betalte \$3,375 for det. Opførte senere bygninger paa sin farm til et kostende av \$6,500. Gift med Olga Olsen fra Fargo. *Bernice* og *Stanley* heter deres barn. Lunde blev født i 1883. Han gik paa snekkerlære i Stryn og har nu drevet sit haandverk i Fargo i 39 aar.

Femtende kapitel

Nordfjordingerne i Canada

Velunderrettede og troværdige mænd sier, at der er Nordfjordinger i alle provinser i Canada. Jeg forudsætter derfor, at dette forholder sig saaledes, seiv om min egen kundskap ikke er tilstrækkelig til at sætte mig istand til at bevise paastandens rigtighed. Jeg anser det dog for ganske sikkert,, at de fleste av disse Nordfjordinger findes i prærie-provinserne og ute ved Stillehavskysten, altsaa i Manitoba, Saskatchewan, Alberta og British Columbia. Tyngden av dem er vel kanske i Saskatchewan. Mange av dem, rimeligvis de fleste, er kommet ind i Canada fra Staterne; men et betydelig antal er ogsaa kommet dit direkte fra Norge. Canadas regering har i det heletat stillet sig gunstig til indvandringen, og de dominerende jernbaneselskaper i dominionen har gang paa gang sat et stort maskineri i bevægelse for at faa prærie-provinserne bebygget saa snart som mulig.

■ De store furuog granskogete ute ved vestkysten har naturligvis lokket adskillige skogvante folk fra midtre og indre Nordfjord til at reise derut, og enkelte av disse er vel blit “riggere” oppe i kjæmpetrærne i urskogen der. Sagmøllerne har sikkert faat sin del av de villige og kyndige hænder; og da Nordfjordingerne er kjendte som flinke snekkere, bygningsmænd og malere, har de uten tvil bygget mangt et lunt og vakkert hjem derute ved kysten. — Nordfjords kyst har ogsaa sendt mange av sine sønner til Prinse Rupert og andre av byerne i British Columbia; ti derfra drives jo fiskefangsten op efter kysten i en skala som stiller Toskangerpollens og Sildegapets præstationer rent i skyggen.

De fleste av de Nordfjordinger som reiste til Canada, hadde dog som sit maal at bli eiere av gode og om mulig store farme, at bygge sig komfortable hjem og at opnaa økonomisk uavhengighet. Paa det aller nøieste knyttet til og forenet med dette maal var deres ønske om at oprette skoler, stifte menigheter og bygge kirker, saa grundvolden kunde lægges for et oplyst og kristelig samfund. De hadde ogsaa forstaaelsen av den store betydning vort arvesølv har baade for den enkelte

og for samfundet i det hele. Derfor stiftet de ogsaa sit Nordfjordlag i Canada allerede i 1921; og laget har hat god fremgang og styrket samfølelsen blandt vore sambygdinger deroppe i nord og beriket deres liv.

Som et godt bindeled mellem Nordfjord, Nordvesten og Canada kan vi benytte BENT A. SOLBERG og familie. Solberg blev født paa gaarden Sølvberg i Indviks prestegjeld i 1846. Han kom til Viroqua, Wis., i '74. To aar senere kom Rebekka Rasmusdatter Bruland (f. 14de sept. 1846) fra Utviken til settlementet ved Ferryville. Høsten '76 ledet han hende til alteret i Utica-kirken østenfor nævnte by. Vaaren derefter bar det vestover til Nebraska. Der fik de sig regjeringsland 9 mil sydvestenfor Newman Grove, men solgte denne farm i '86 og drog med sine 5 sønner tilbake til Norge. I 1911 reiste Solberg og hustru med 2 av sine sønner til Canada, tok regjeringsland ved Herbert, Saskatchewan, og der har de bodd siden. I 1912 og 13 kom ogsaa de 3 andre sønner til Herbert, og Solberg-slegten er blit talrik der.

Seiv om baade Solberg og hans hustru var 30 aar gamle, før de indgik i ægteskap med hinanden, blev deres ægteskapelige samliv meget længere end de flestes — næsten 63 aar. Mrs. Solberg lever endnu, 93 aar gammel; hendes mand døde den 19de juni 1939. Av deres 6 barn er alle endnu ilive undtagen datteren Kari.

Sønnernes navne og fødselsaar vedføies her: *Anders*, 1877; *Rasmus*, '79; *Kornelius*, '81; *Henrik*, '83; *Arne*, '86. — Bent Solberg la for dagen stor kirkelig interesse, allerede da han bodde ved Newman Grove. Denne interesse blev ikke mindre med aarene. Baade forældre og barn har støttet hverandre i dette arbeide i deres nabolag i Canada.

Menighet blev organisert og kirke bygget. De fleste av familiefødrene i settlementet sees at ha ydet \$100 hver til opførelsen av kirken, og da Outlook College søkte at faa lagt en solid grundvold for sin fremtid, bidrog disse nybyggere gjennemsnitlig \$25 hver til dette foretagende.

Solberg og hustru kom til Canada i 1911. To av deres sønner kom sammen med dem. Anders reiste tilbake til Amerika allerede i 1905, bodde i 7 aar 7 mil søndenfor York. N. D. og flyttet i 1912 til Canada. Han sikret sig 1/2 sektion land 12 mil nordenfor Herbert, Sask. To av hans barn blev født i

Norge, 3 i N. D. En av døtrene utdannet sig til lærerinde. De andre av barna beskjaftiget sig med farming. Solbergs ældste søn, Berent,

blev gift med en Nordfjord-jente og bor i settlementet ved Herbert. Anders Solberg kunde i 1937 feire sit 25-aars jubilæum som lærer. Han har været Nordfjordlagets sekretær siden dets stiftelse i 1921. Bent Solbergs anden søn, Rasmus, kom til Herbert fra Bodø i Norge i 1913. Gift i Norge og har en datter som er lærerinde. Den yngste av Solbergs sønner heter Arne. Han kom til N. D. i 1909 og fortsatte reisen til Herbert i 1910. Bent Solbergs familie blev talrik: Seks barn, 10 barnebarn, av hvilke 4 er gifte og har barn, 8 barnebarns barn, — 8 familiefædre — ialt 31 sjæle. Før Bent Solbergs bortgang i juni 1939 hadde der været blot et dødsfald i familien paa 63 aar. — Ole Haaheim fra Olden og hans sønner Abraham og Rafael, hører til dette settlement. Abraham har en ikke ringe digtereвне og har vist stor interesse for Nordfjordlaget. Hans brødre Anton og Olaf bor i Vancouver, B. C. Elias reiste derfra til Herbert i 1909. Hans brødre Bernt og Lars og Olaf Roseth fra Blaksetbygden kom ogsaa til Nordfjord-settlementet ved Herbert og bosatte sig der. Bent Roset utvandret i 1904, stanset et aarstid i Minn., tok sig land i N. D., og kom til Canada i 1909. Tre kvarter land. Sy v barn. — Ole Roset kom fra York, N. D., i 1911. I 1920 gjorde han en tur til Norge og giftet sig med Anna Kroken fra Hornindal.

Alle disse er eller har været f armere. Flere av de Nordfjordinger som har bosat sig i Canada er ogsaa forretningsmænd. Blandt disse nævnes John Berle fra Rugsund, T. J. Rognes fra Hornindal og bladmanden I. Høines fra Davik, som redigerer “Dominion Skandinav”. Blandt de ældre settlere nævnes Alexander Knutson og hustru, Mulvihill, Man., Henry Nary, Kuriko, Sask., Peder Bergstad og hans sønner fra Kjølsdalen, f armere østenfor Prince Albert, Sask., Bernt Lyslo og Nils Solberg fra indre Nordfjord, Riley, Alberta, P. Paulson og Hjelmeland ved Erickson, Man., og endelig A. J. Fløtre fra Breim og hans hustru Johanna, født paa Myklebust, Utvik. Sidstnævnte kjøpte sig 320 acres land ved Bulyea, Sask., før 1896. De har tre barn. Fløtre har været en ledende kirkemand i sit nabolag. Bernt Ny bø og A. Muri fra Olden, begge med store familier, bor ved Holmquist, Sask.

Brødrene Rasmus og Zakarias Simonson fra Raudi i Losn bor ved Nidport, Sask.

JØRGEN LASSESEN MORK, Welden, Sask., skriver: "Jeg kom fra Opstryn med mine forældre Lasse Jørgensen Mork og hustru Anna Haraldsdatter Skaare i 1882. Kom til Wells, Minn., den 4de juli. Bodde i flere aar i nærheten av Knut Brekke. Gift med Brite Absalonsdtr. Brekke i 1889. Reiste til S.

G. L. Mork med familie

D., men flyttet derfra til Prince Albert i Canada i 1911." Han

og hans sønner tok sig en sektion homestead-land 32 mil øst for denne by og kjøpte siden 5 kvarter, saa nu har de 9 kvarter i alt — 1,440 acres. Bygninger og maskineri er i god stand og avlingerne har slaat godt til i alle disse aar. Han har saaledes god grund til at si: "Jeg vil si vi har gjort det godt i Canada. Og Gud være tak, som har velsignet vore hænders gjerning. Jeg kan si vi vet ikke av haarde tider for vor del." Han sier fremdeles: "Vi har hat 8 barn. To av dem døde før de var et aar gamle. Adolf Christian tok del i verdenskrigen i 4 aar, kom hjem i 1918, men døde i 1931 av kræft foraarsaget ved gasforgiftning i krigen. Han vilde helst glemme alt han hadde gjennomgaat. Jeg tror han nu er hjemme hos Jesus."

Mrs. G. L. Mork er steddatter til Nils Meland, Opstryn. Hendes mor, Kristi Brekke, blev nemlig gift med ham. Hendes pikenavn var Flo. Han kom til Amerika i 1881 og døde ved Bricelyn, Faribault co., i 1883. Mrs. Morks 4 brødre har bodd ved Bricelyn.

Morks ældste søn er gift med en skotlænderinde. Han har ogsaa to andre sønner, Alfred og Julius; desuten 2 døtre, Cora Almina og Bertha Julia. Cora lærerinde, Julia hjemme. Gutterne er alle hjemme, og der trænges "hyrekarer". Denne Jørgen Lassesen Mork er her i Amerika blit til George L.

Mork. Hans kirkelige forbindelser: Før 1917 Hauges synode; efter 1917, Den n. 1. k. i Amerika. Bor 10 mil nordenfor Weldon.

Ved Birch Hill slog Nils Egge, Arne Kan dal (Haugen) sig ned. A. Monson fra Hofrenning i Loen og hans hustru bor ogsaa i denne egn. Ved Riley har ogsaa Nordfjordinger ryddet helt siden 1902. Jacob Fløtre, N. Solberg, B. Lyslo og Peder Gjerde med familie kom dit i 1902. I 1903 kom Peder og Martin Davik: 60 mil til Markedsplads, post 2 gange om maaneden. B. Hammer, Utvik, gift med Barbro I. Dale fra Breim, utv. 1894, bosatte sig ved Norquay. Mrs. Hammer døde i 1937. Ing: Dragseth og familie ved Brandspeth, Sask. Han har været lærer og er blit en velstaaende farmer. Omkr. 70 mil sydvestenfor Edmonton bor Emil og Reinert Hjelmeseth og deres fætttere Rasmus, Samuel og Olaf Manseth. Stedet er 40 mil fra Hoadley, Alta. De kom dit omkr. 1912. Emil Hjelmeseth er skarpskytter, blev benyttet som speider i Frankrige i 1917 og '18, tilbragte 3 nætter i en tysk faldgrupe, blev tre gange alvorlig saaret, var en av de 6 som var igjen av hans bataljon (250) efter et blodig slag, tok engang en tysk artillerikaptein tilfange uten at løsne et skud. Kapteinen forærte ham sit guldur. — Ole Ervik bosatte sig ved Vermillion Bay, Ont., i 1906. 160 acres i Alta. 1937. Kjøpte huse i Witaspiwin for \$3,500 i 1934. Gift med Lottie Solberg i 1934. Eiendom \$7,000.

Sekstende kapitel

Nordfjordinger ved Stillehavskysten

(Se Nordfjordlagets Aarbok for 1924, '25, '26, '27 og '36)

VESTKYSTENS NORDFJORDLAG

Dette lag holdt sit første stevne den 14de oktober 1915, og stedet for møtet var Valhalla Tempel i Tacoma. Man ansaa det i den tid for selvsagt, at de norsk lutherske skoler maatte gaa i spidsen for foretagender av denne art. Columbia College i Everett, Wash., var saa heldig at ha professorerne R. Bogstad og A. A. Mykland i sit fakultet dengang, og under deres ledelse kom laget igang. Man hadde en festlig aften og hygget sig godt sammen. Følgende embedsmænd valgtes: Formand, R. Bogstad; vice-formand, A. J. Wallager; sekretær, A. A. Mykland; "sagaskriver", L. O. Brekke.

Det følgende aar var allerede verdenskrigens propaganda sat igang over hele Amerika, og man begyndte at føle virkningen av den pestsvangre luft som blev pumpet ind i ens lunger. Folk kom ind i en hysterisk tilstand og mistet sit sunde omdømme. Der gik mange aar hen før Vestkystens Nordfjordlag forvandt virkningerne av denne gasforgiftning. I 1924 kom der dog atter liv og nyt mod i Nordfjordingerne ved Puget Sound. Det var nemlig det festaar i hvilket Aaland og Rosenlid besøkte sine sambygdinge i Amerika. Mænd som Mykland, Haavik, A. Kvalheim, Andrew Elvick, A. A. Loen, R. Birkelo, Lars Brekke; og kvinder som Bertha Alsaker, Mrs. Loen, Marie Berglund, Amalie Tennebø og mange andre har i de senere aar, særlig efter 1934, sørget for at festerne i Point Defiance Park, ved' Lake Killarney og andetsteds baade har været godt besøkt og vel værd at besøke. Laget har hat en rik blomstringstid i trediveaarene. Det nationale lags formand har besøkt flere av disse stevner og har ved disse anledninger lagt tilrette bygdelagsbevægelsens program og pekt paa dens høie maal.

Fra Mr. og Mrs. Lars O. Brekkes guldbryllupsfeiring i Seattle, Wash.

LARS O. BREKKE og KRESTIANNE A. FOSNES forlot Opstryn i 1884, gjorde en kort stans hos slegtninger ved Wells, Minn., og drog saa videre til Howard, S. D. Han arbeidet en sommer hos en smed i Madison, S. D. I 1888 slog han sig ned i Seattle, hvor han fremdeles bor. Inden to aar hadde han bygget sig sit eget hus, og da giftet han sig med ovennævnte Krestianne Fosnes. (De har nu feiret sit guldbryllup, den 24de feb. d. a., og da blev Mrs. Brekke iført Nordfjordlagets brudepynt i Tacoma.) De har hat 7 barn, 2 sønner og 5 døtre. Opgaven viser, at barnas skoleutdannelse er blit bedre og bedre, eftersom Brekkes kaar har forbedret sig. Den yngste har faat sin utdannelse ved Whitman College i Walla Walla, og er nu lærerinde i fransk og latin ved høiskolen i Longview, Wash. — Tre av hendes søstre er gifte og har barn. En av sønnerne er gift. Hans kone er av norsk herkomst. De har en søn. — Lars Brekke bygget sig egen smedje i 1902. Her gjorde han tjeneste da Roald Amundsen var i Seattle med "Maud", idet han bela dette skibs stavn med en vældig jernplate til beskyttelse mot isen. Der kommer en viss høitidelighet over Brekkes foredrag, naar han kommer til beretningen om denne begivenhet.

Brekke er ikke blot smed, men rimsmed. Og flere av hans rim klinger kraftig og rent som hans egen ambolt. — Menigheten, Nordfjordlaget og Pacific Lutheran College staar i stor taknemmelighetsgjæld til Brekke-familien. — Om Brekkes barn har jeg mottat en del opplysninger, som ikke var for haanden da ovenstaaende linjer om Brekke-familien blev skrevet: *Emilie*, den ældste av døtrene, nu Mrs. Robert Paul, har to døtre, Dorothy og Carol. *Bertha*, Mrs. Roswell Heims, har to sønner, Roland og Lowell. *Olaf* og hustru Johanna, en søn, Harold. *Laura*, Mrs. Henry Moen, har en søn, Morris, og en datter, Marilyn. *Norman* og hustru Martha har Eugene og datteren Joyce. *Dorothy*, Normans tvillingsøster, er hj emme med forældrene. *Helen*, omtalt ovenfor som lærerinde i Longview, foretok en reise til Europa i 1939. — Med undtagelse av Bertha, som har sit hjem ved Kirkland, Wash., bor alle av Brekkes barn i Seattle.

Det blev nævnt i fortellingen om Brekke, at Nordfjordingerne ved "sundet" feiret fest for ham og hans kone den 24de feb. d. a. En anden hædersgjest var ogsaa indbudt til denne

fest, nemlig OLE O. AARDAL. Han blev født i 1850, kom til Amerika i 1883, tilbragte nogen aar i Minnesota og bosatte sig i Tacoma i 1888. Der kjøpte han sig et stykke land, solgte melk i 10 aar og tjente gode penger. Han bygget sig et vakkert hjem og bodde der i 35 aar, solgte det, tapte det meste av sine penger, fik pension av staten og er trods sine nitti aar rask og rørig. En mand agtet av alle sine kjendinger.

ALBERT C. JORDANGER blev født paa Breim i 1894, utvandret 19 aar gammel til Amerika, arbeidet paa farm og med snekring ved Bristol, S. D. Efter nogen faa aars forløp reiste han derfra til N. D., Alaska og Washington, hvor han tilbragte flere aar. I 1927 blev han gift med Emilie Olson, Holmquist, S. D., og forblev i Day co. i 10 aar. I 1937 drog de vestover med sine to døtre. Stanset i Williams, Arizona, og gjorde en del bygningsarbeide der. Ut paa høsten drog han til vestkysten. Han bor nu i Eugene, Ore., og driver med bygningsarbeide der. — Mrs. Jordangers mor var født paa Sigdestad. i Opstryn og kom hit i sin ungdom. (Se Bristol, Syd Dakota.)

RASMUS R. LANGESET, født i 1853, hadde en pen gaard i Nordfjord, men han solgte den i 1892 og reiste til Amerika. Hans søskendebarn, Ole Langeset, bodde ved Felton, Minn., og hans brødre Elling og Isak hadde sine hjem enten i eller ved Grand Forks. Rasmus R. L. blev nu farmer paa Dakotaprærien, men der gik ikke mange aar hen, før han begyndte at længete efter havet. Stillehavskystens herlighet var da i alles mynde, og Langesets indbildningskraft sattes let i bevægelse. I 1898 kom rygterne om de rike guldfund i Klondike, og da var der ikke tale om at sitte rolig længer. Det bar avsted op til Skagway og Chilkoot Pass. Der blev han "packer", og mangen en sæk mel og byrder av anden proviant har han baaret til vandskillet i dette fjeldpas. Derfra fragtedes gods til Lake Lindeman; ved denne innsjø bygget han baater, og engang drog han i baat nedover de berygtede White Horse Rapids. — Han opholdt sig i 13 aar i Alaska og forsøkte sig i mangt slags arbeide. Han var guldgraver, saget tømmer for \$20 dagen, opholdt sig 3 aar i Klondike og 10 aar i Juneau; var politibetjent i Circle City, drev handel, en vinter ogsaa hotelforretning; tjente som sekretær for en indianerhøvding, sammen med hvem han paa 2 maaneder tok op

200,000 pund laks. — Hans hustru, hvis pikenavn var Magdalene J. Drageset, fulgte med ham til Alaska; og nu sitter de begge i sin alderdom i et koselig hjem i Sunnyside, Seattle. Deres søn *Rasmus* er apoteker i Seattle.

I 1927 sendte NELS K. NESJE fra East Stanwood mig følgende opplysninger: Født i Stryn i 1867, utvandret i 1884 og begyndte at farme. Han indehadde stillingen som formand i sit town board fra 1910 til 1924. Gift med Christine Erdal i 1898. Hun var født i Iowa. De har 3 døtre, *Cora*, *Minnie* og *Esther*. Han har en søster, Mrs. Martha Anderson, i Seattle.

MRS. MARY OLSON, East Stanwood (Marie O. Flo), født i Opstryn i 1865, kom til Amerika i 1889, tilbragte nogen aar i Iowa og Minn., kom til Stanwood, Wash., i 1903. Gift med Harry Olson, født i Sunelven i 1894. Fik sønnerne *Olaf* og *Erling*. Broren, Ivar Knudson, bor i Sioux City, Østen Flo i Minneapolis og søsteren, Mrs. Dorthé Jacobson, i Rake, Ia.

ARNE K. SANDWICK, East Stanwood, Wash., født paa Sandvik i Opstryn i 1866, utvandret i 1885, tilbragte 3 aar i Wells, Minn., reiste derfra til Island co., Wash., hvor han har drevet farm siden den tid. Gift med Anna Frøistad i 1897. Han har (i 1927) en søster, Mrs. Bertha Million, i Seattle.

RASMUS OLSEN QUALHEIM, født paa Vaagsøy 8de aug. 1864 av foreldrene Ole Klausen, født Hodevig pr. Stadt, og Ane L. Rødberg, pr. Vaagsøy. Hans søskende Larine og Abraham døde i en ung alder. Hans far døde i 40 aarsalderen, moren da hun var 53. Rasmus arvet gaarden. Gift med Johanne Nilsdatter Myre. Hendes far var fra Teigen i Blaksetbygden, moren fra Davik. Aaret efter de var gifte reiste de til Amerika; forblev 5 aar i S. D., og reiste saa videre til Washington (1890). Der har de nu bodd i 50 aar, i Bremerton og Kitsop co. — De har 4 barn, alle gifte og med familier. *Omer* og *Nels* i Bremerton, *Anna* i Seattle og *Bertha* i Washington, D. C. — Hans første hustru døde 21de aug. 1933. I 1936 blev han gift med Mrs. Nellie Høiby, født i Nedre Telemarken i 1869. — Qualheim har været farmer, "supervisor of roads", "county commissioner", "inspector of paving" og beton-arbeide, baade for byen og staten; har kjøpt og solgt grundeendom og arbeidet for regjeringen som skibsbygger ved flaadestationen i Bremerton. Han har hu trukket sig tilbake til sin farm to mil fra byen.

CORNELIUS IVERSON KIRKEIDE, Cromwell, Wash., født i Stryn i 1852, utvandret i 1880, tilbragte 4 aar i Grand Forks co., N. D., 25 aar i Ramsey co., N. D., og flyttet derfra til Pierce co., Wash. Farmer og snekker. Supervisor i Coulee twp. i 10 aar. Gift med Kristine— i 1887. — Fra Vaagsø er ogsaa ARNE JOHNSON, Silverdale, Wash. Han var født paa Krogenes i 1859, utvandret i 1883, opholdt sig i 7 aar i S. D., i 10 aar i Case co., N. D., derefter blev han farmer i Kitsop co., Wash. Gift med Anna Johnson i 1892. De har 2 sønner og 2 døtre.

MRS. LINA JOHNSON, født Samuline Bjørlo, født paa Nordfjordeid i 1886, kom til Great Falls, Mont., i 1908 og opholdt sig der i 12 aar; derefter 5 aar i Galata, Mont., og fra 1925 av i Seattle, Wash. Hun er der bestyrerinde av et pikehjem. I 1913 blev hun gift med J. Johnson. — Hendes bror er John Bjørlo i Great Falls, Mont. Han kom til Amerika med samme skib som sin søster. Deres forældre var J. J. Bjørlo, gaardbruker paa Eid, og hans hustru Samuline C. Hjelle.

RASMUS (ROBERT) O. TJØRSTAD, Naustdal, Nordfjord, blev født paa Eid i 1902, utvandret i 1927 og slog sig ned i Tacoma. Han ernæret sig der med almindelig arbeide. Han har gjort tjeneste som soldat. Han har en god utdannelse; ti seiv som nykommer skrev han rent engelsk.

SIMON J. LOEN, Seattle, født paa gaarden Loen i 1885, kom til Bighorn, Mont., i 1909. Har arbeidet som snekker for store kontraktører i California, Arizona, Alaska og nu i Washington.

JOHN SIVERSON, Issaquah, Wash., født paa gaarden Høialmen, Olden, 1885, kom til Amerika i 1902. Hans mor og 5 søskende var i følge. En bror og en søster var kommet hit nogen aar før. Han blev gift med Victoria Johnson fra Benson, Minn., i 1915. Han kjører nu sin 5-ton truck med tømmer og andre tunge saker.

PAUL A. MYHRE, Silverdale, Wash., født paa Kvalheim i 1869. kom til Sioux Falls, S. D., arbeidet hos farmere der i 2 aar, og kom til Portland, Oreg., i 1887. Gift med Helene Kjøbstad i Seattle i 1894. De har 2 sønner og 2 døtre, nu alle voksne. — A. N. Kvalheim, med sine forældre kom til kysten i 1888, tok homestead ved Crosby, bodde der til hans kone døde i 1893, flyttet da til Silverdale, hvor han døde i 1917. —

Paul H. Myhres bror Peder kom til Seattle i 1888, men flyttet snart til Silverdale med familie, ryddet der en gaard og bygget sig et pent hjem. Han døde i 1917.

O. R. WOLD (Slettevold), født i Staarheimsbygden i 1889, kom til Tacoma i 1907. Der har han arbeidet som snekker. I krigen tjente han som menig i den 15de div. Gift med Eva May Hendricks i 1923. — Hans bror Andrew Wold bodde i Tacoma i 1925.

ALBERT ANTONSON MYKLAND, født paa Breim i 1888 av forældrene Anton Mykland og Dorthea, født Bogstad, kom til Amerika i 1904. Han frekventerte Concordia College til 1911. Da graduerte han fra akademiet og hadde utført 2 aars arbeide i collegeavdelingen. Han fik sin bakkalaureusgrad ved St. Olaf College i Northfield i 1913, underviste i 2 aar ved Scandinavia Academy i Wis., derpaa i 3 aar ved Columbia Coil., Everett, Wash. Derpaa blev han instruktør i armeen i Frankrige i 1918-'19. Efter krigen tilbragte han 3 aar ved Minnesota statsuniversitet og ved universitetet i Washington. Antok stilling som bestyrer av høiskolen i East Stanwood, hvor han forblev til 1928. Flyttet det følgende aar til Everett, blev skolesuperintendent i Snohomish co. og bodde der til 1935. Siden den tid har han været superintendent for byens skoler i Issaquah, Wash. — Gift med Karen M. Ramberget, East Stanwood, i 1923. De har døtrene *Agnes* og *Charlotte*, født henholdsvis i 1924 og 1929. — Mykland er en høitbegavet og lærd mand. Han har skrevet mange avhandlinger og holdt et stort antal foredrag. I disse har han særlig betonet nødvendigheten av at alle barn kan ha *like stor anledning*. Han er dist. pres, for Luther League i nordre del av distriktet, viceformand for Lutheran Brotherhood i Pac. dist., vicepres. for Pacific Lutheran College i Parkland, Wash. Han har desuten tjent paa mange viktige komiteer i statens skolevæsen. Prof. Mykland har syn for Nordfjordlagets betydning og har fulgt dets utvikling med interesse. Han omtales av sambygdingene paa vestkysten som en sjelden dygtig og værdifull mand.

RASMUS C. BIRKELO, født i Breim den 17de juli 1890 av forældrene C. P. Birkelo og Elisabeth, født Kleppe. Han hadde to farbrødre i Wis. Hans bror Carl C. Birkelo bodde i

Detroit, Mich., og en anden av hans brødre var P. C. Birkelo, prest i den norske kirke i Amerika. (Han døde i Scarville, Ia., i 1937.) Hans søster Brita Bergheim døde i 1930, og hans anden søster, Mrs.

Katrina Engstrøm, bor i Granite Falls, Wash. — Birkelo utv. i 1906. Han har flakket adskillig om: var et aar i Minn., S. D. et aar, Washington 3 aar, Ia. 21/2 aar, Mont. 6, og soldat i Frankrige et aar. — Gift med Lillie C. Brevig i 1919 og bosatte sig i Bremerton. Han er “skibsfitter” i U. S. N. Y. P. S. og har staat i denne tjeneste i 20 aar. Athletic commissioner i Bremerton 1932 til 1935. — Han frekventerte i sin ungdom Luther College i Decorah, Ia.

JOHN M. EGGE, Tacoma, Wash., f. 17de mai 1891, utv. fra Breim 1909, opholdt sig i Bristol, S. D., til 1912, i Missoula, Mont., til apr. 1913, siden “carman” ved N. P. banen i Tacoma. Gift med Grace— 25de aug. 1931. Barna *John Lars jr.* er nu (1940) 6 aar; *Grace Karen*, 4 aar. — Hans far, Lars A. Egge, var farmer, f. den 22de mars 1855, døde i nov. 1937. Moren, Kari, f. Re, født 30te nov. 1851, døde 29de mars 1939. John M. Egge har en bror, Rasmus, i Bristol, S. D., en anden bror, Nels, i Spokane, Wash., en søster, Katrine Anderson, Ismay, Wash., en anden søster, Anna Sidie, i Wapato, Wash.

ANDERS A. LOEN, født i 1880 av forældrene A. Monson og hustru Anna, født Anderson. Han mistet sin far da han var 2 aar gammel, sin mor da han var 7 aar. Han lærte at snekkere mens han endnu var meget ung; men da han 22 aar gammel begyndte at tænke paa at kjøpe sig 2 maal jord i utmarken til en hustomt, fik han som svar: “Handel paa hustomt kan ikke opnaaes.” Han og hans søster reiste nu til Amerika og fandt et midlertidig opholdssted hos E. O. Tjugen ved Brinsmade, N. D. Tok inden nogen maaneder 160 acres frit land ved Ray, N. D., og opførte paa dette land med bistand av et par mand sit hus, 10x12. — I 1903 kjøpte han 4 hustomter i Ray, bygget hus der til at leie ut, og arbeidet flittig i sit fag. Gift i 1910 med Mathilda A. Septon. De fik i aarenes løp 2 sønner og 2 døtre. — Bygget sig hotel i Brockton, Mont., i 1910, men solgte dette i 1914. Bygget nye bygninger paa sin farm og bodde der til 1918. Solgte da farmen og det følgende aar ogsaa huset i byen og flyttet til Tacoma. Kjøpte der straks et pent hus med 7 værelser og betalte det kontant. Har arbeidet som snekker i N. P. R. R. car shops og

gjort det godt. Fremtrædende medlem av Nordfjordlaget, har tjent baade som formand og sekretær. Han og hans hustru besøkte først 100-aarsfesten i St. Paul i 1925 og fortsatte derpaa reisen til Norge. Gjestfrie, hyggelige, strævsomme folk.

PEDER I. SOLHEIM bor i Seattle, Wash. Han var født paa Nordfjordeid 24de dec. 1887 av forældrene Johannes P. Solheim og hustru Martha. Hans far, født i Hornindal 2den okt. 1861, tjente som fanejunker. Hans mor, født paa Skibenes 4de mars 1864, døde 2den okt. 1898. Han kom hit i 1909. Han er kontorarbeider og har bodd i 16 aar i Seattle, 7 aar i Tacoma og 5 aar i Spokane. — Han frekventerte middelskolen, Hambros skole i Bergen, Mo Landbruksskole, State Business College i Tacoma. Følgende var hans fars søskende: Amund Solheim, gaardbruker, død; Peder, Wheaton, Minn., maler; Kristian, skolelærer; Ingeborg (Solheim) Olson, Minn., død; Louise Solheim bor i Minn. — Den 10de aug. 1918 blev P. I. Solheim gift med Anne Marie—. De fik datteren *Marjorie Adelaide*.

JOHN S. JOHNSON (J. SAMUELSON MYROLDHAUG), født paa Eid 29de juni 1876. Utv. 1893, forblev et aar i Benson, 6 aar i Wheaton, Minn., 15 aar i Lansford, N. D. Siden har han bodd ved Vancouver, Wash. 65 aeres land, av hvilke 40 aeres benyttes til avling av valnøtter og filberts. — Gift med Ragna L. Alsaker fra Eid 10de jan. 1906. Barna er: *Sigvard*, f. 20de okt. 1906; *Marwin*, f. 31te jan. 1910; *Esther* og *Eleanor*, f. i Vancouver, Wash., 26de sept. 1918. — Hans far, Samuel Johnson Myroldhaug, f. Myklebust, var gaardbruker. Han døde 20de nov. 1919. Hans brødre Johan, John (Myklebust) og Paul Skaarhaug, alle gaardbrukere. Deres søster er Samuline Elvebak. — John S. Johnsons brødre og søstre: Sam Johnson, Wheaton, Minn.; Hannah Alsaker, Rosholt, S. D.; Sina Skibenes, Rosholt, S. D., og forfatterinden Bertha Alsaker, Tacoma, Wash.

CHRISTINE ELISE PEDERSEN, født paa Myklebust i Aalfoten den 20de dec. 1886 av forældrene Elias og Oline Myklebust, blev elev ved amtsskolen i 1904, bidrog til inflførelsen av landsmaal ved amtsskolen paa Eid i 1905, og 4 aar senere ved kirken i Aalfoten. Musikalsk begavet og interessert. Kom til Tacoma i 1910. Medlem av Den norske ungdomsforening i Vor Frelzers kirke i 1911. I samme aar medlem av Good-

templar-foreningen og indehadde mange embeder i samme. Medlem av Døtre av Norge i 1922 og leder av musikalske kræfter der i mange aar. Sekr. i losjen 1929-'30. Nu finanssekr. Medlem av Nordfjordlaget; paa progr. kom. for 1940. Gift med Peder Pedersen den 19de dec. 1914. Har en søn og en datter, begge nu voksne og begge kirkelig interessert: *Oswald*, 23 aar gammel; *Ester*, 20 aar.

Mrs. M. Berglund

virket med held for

lignende. — Hans majestæt kong Haakon VII har netop dekorert Mrs. Berglund med St. Olavs medaljen (vaaren 1940).

MRS. MARIE BERGLUND, født Marie Lovise Rasmusdatter Torheim, Aalfoten, født den 22de jan. 1891, utvandret i 1911, bodde ved Vancouver, B. C., til 1914, i hvilket aar hun kom til Tacoma og ernæret sig der med husarbeide og som opvarterske. Gift med Henry Berglund den 22de jan. 1917. De har en datter, *Ruth*, født 25de dec. 1917, som nu er gift og har en søn og en datter. — Mrs. Berglund blev "stor-president" for Døtre av Norge i 1936, i 1938 gjenvalgt til en to-aars termin. Har norsk radio, norsk som undervisningsfag ved høiskoler, ydelse av et stipendium paa \$200.00 til dette øiemed, og meget andet

RASMUS J. SOLIBAKKE, hvis fødested var Bryggen, Nordfjord, var en fremragende mand, hvis gjerning fortjener at mindes. Hans personlighet, karakter, rike begavelse og fromme sind "satte ham til velsignelse" hvorsomhelst hans virkefelt end maatte være. — Han var født den 25de mai 1856, utvandret i 1875, gift med Christiana Teien i 1877, og tok sig homestead ved Robbin, Kittson co., Minn., i 1879. Hans første hus var nærmest at betrakte som en hytte eller et skur, og to okser og en vogn og 6 sækker poteter var den formue han bragte med sig. De var 20 mil fra folk; men kunde man holde ut et aar eller to, saa kom nok settlerne. Ved Benson hadde han lært at arbeide paa farmen, at gjøre skomakerarbeide og at bygge hus. Nu kom alt dette vel med. Han forblev ved

Robbin i 18 aar. — I 1907 flyttet han til Seabold, Wash. I 1919 døde hans hustru. I samme aar flyttet han til Tacoma. I 1922 giftet han sig med Mrs. Mintoldia Danielsen. Av 13

Mr. og Mrs. Solibakke paa deres 40-aars bryllupsdag

barn i første ægteskap er følgende ilive: *Oscar H., Alfred, Harold, Hilda, Josefine* og Mrs. Esther Avery, alle i Seattle; *William R.* i Bellingham; Mrs. Didricka Anderson, Seattle, og Mrs. Marie Amundson, Rice Lake, Wis. — Solibakke var en rikt utrustet lægprædikant, og hans breve vidner om stor menneskekundskap. Han døde 13de dec. 1932.

Rasmus J. Solibakkes "Loghoase" ved Robbin, Kittson co., Minn.

OLE OLSON FLØLO, født paa Breim i 1874, kom til Canada i 1903 og tok sig en kvart homestead land ved Eitewan, Alberta. Der bodde han i 11 aar. Flyttet til Crosby, N. D. Her utførte han jernbanearbeide, til han flyttet vestover til Eugene, Ore., i 1935. Gift med Bertha G. Raad i 1920. De har en datter, *Bernice*. — Bertha Raad kom ogsaa til Amerika i 1903. Hun opholdt sig ved Bristol, S. D., i 14 aar. Der hadde hun slegtninger, som flyttet til egnen ved Stanley, N. D. Bertha fulgte med dem dit, og der traf hun igjen sin kjending og ven, nabogutten Ole O. Flølo.

MATT MATTSON (Mathias Mathiasen Vederhus), født paa Vederhus, Selje, 14de jan. 1871, utv. 1891, kom til sit søskendebarn Mathias Monson (Gimmestad) ved Delhi, Minn., og arbeidet i dette nabolag til han hadde sat sig ind i forholdene. Blev ialt i 9 aar i Minn., reiste saa til Oregon, hvor han nu har tilbragt 39 aar. I lang tid har han nu tat vare paa jernbanernes post i Union Depot i Portland. — Gift med Mathilda Mathiasen Oieren, Brandvold, Norge. Deres søn *Arthur* døde i mai 1921, 17 aar gammel. Deres datter *Mabel*, 39 aar gammel, var gift med Mr. Sawtel, men han døde om nogen faa

aar. I dette ægteskap fik hun en søn. Nu er hun gift med Raymond Crites og bor i Pendleton, Oregon. — Mattsons far, M. M. Gimmestad, var bygningsmand. Bodde i Maaløy, da han døde i 1890. Ane M. Vederhus, Selje, døde i Maaløy i 1910. — Av Matt Mattsons søskende er kun Mrs. Jørgine Totland i Maaløy ilive. De 4 andre er døde. — Av disse bør ALBERT MATHIASON nævnes her. Født paa Strømmen i Sørpollen, Selje, 28de sept. 1874, kom han til Amerika sammen med sin bror; arbeidet en tid for sit søskendebarn Knute Monson ved Belview, Minn., gik paa skole, arbeidet i Madelia, Minn., Eau Claire, Wis., og Sioux Falls, S. D., gjorde en reise til Norge i 1901, reiste i 1907 til sin bror i Portland, bestyrte en butik i Alaska i 1909 og de følgende aar, derefter en lignende forretning for et guldminekompani i Alaska, foretok saa en Norges-reise i 1921. Han var nu blit velstaaende. Begyndte kolonialhandel i Portland og drev den med kraft og held, til han solgte forretningen i 1931. Da han var ugift og nu syntes han hadde nok av gods og guld, besluttet han at bosette sig i Maaløy, hvor hans søster hadde sit hjem. Han reiste via Panamakanalen tilbake til Norge. Der døde han den 27de juni 1933. (Se Nordfjordlagets Aarbok 1934.)

ANTON PEDERSON (Ommedal), Chowchilla, blev født i Hyen, utvandret i 1879, kom til Benson, Minn., og bosatte sig i Swift co. Han tok homestead, 160 acres, i Grigs co., N. D., i 1882. Senere kjøpte han 600 acres. Han bodde i et torvhus i mange aar. I 1886 blev han gift med gudbrandsdalsjenten Anetta Enstad. I 1917 finder vi ham i California. Han hadde da sluttet sig til presbyterianerne og hadde git \$500 til missionen det aar. — Ingen eiendom da han kom til Amerika; gode formuesomstændigheter i 1937.

* * *

NOGEN OPLYSNINGER OM NORDFJORDINGER I TACOMA OG OMEGN

Av BERTHA ALSAKER

Didrik Nøstdal fra Eid har været handelsmand her i byen i mange aar. Didrik er gift med Johanne Elvebak fra Eid. Paa morssiden er Johanne søskendebarn til forhenværende krigskommissær Johan Myklebust. — Mrs. Martha Eriksen, født paa Eid. Hendes forældre er den velbekjendte skomaker Hansen og Anne. For mange aar siden døde Mr. Eriksen, som var svensk, saa Martha er enke, men har et

godt hjem her i Tacoma. — Ragnhild Kandahl, søster til Martha, var gift med en slegtning av pastor Kandahl i Sask., Can., men har været enke i flere aar. Ragnhild har ogsaa et vakkert hjem her i byen. — Spillemand Anders og søster Elisabeth Langeseth, Faleide. — Elias og broren Ole Muri bor ved Big Harbor i vakre, idylliske hjem. Begge f armere. — Rasmus Haaheim og hustru Rakel, født Opheim. — L. S. Vedvik. Har været sekretær for vort lokallag i flere aar. Ogsaa formand. — Søren Kvalheim og Angel Kvalheim. — Mrs. Johanne Borg bor her i Tacoma, og har et godt hjem inde ved Point Defiance Park. — Rasmus Larsen fra Aalfoten døde for nogen aar tilbake. Hans ældste datter Ella er gift med en sogning, Jens Bremer; de eier et meget vakkert hjem og staar sig godt. Anna, en søster av Ella, er gift med Peder Solheim fra Hornindal. Peder er en velkjendt handelsmand (nu i Seattle), og han snakker det gode ærværdige Nordfjord-maal, saa det er helsebot at høre paa. — Mrs. Sarah Stang, født Sande. — Eidingen Ole Lien. — Mrs. Lina Strand, f. Loen. — Mrs. Kristine Olsen, født Loen. — Miss Anna Bødahl. — Gamle Kirkeide, som før i tiden var kasserer for Nordfjordlaget, døde for et aars tid siden. Han var et godt menneske. Ære være hans minde! — R. W. Baker, søn av Waldemar Orheimsbakke. — Margit Williams, født Roti, Nordfjordeid. — Kari Ulvestad, født Loftnes. — Mattias O. Skibenes, som var gift med Elisa, datter til skomaker Paulson fra Nordfjordeid, er død for endel aar siden. Et par aar senere giftet Elisa sig igjen med John Sundal, men dette ægteskap varte kun en kort tid, saa døde Elisa. John Sundal har en datter Rosella av første ægteskap, som nu styrer hus for ham. Skomaker Paulson døde mens Elisa var paa bryllupsreise. — Mrs. Karoline Freborg, født Holmø. — Mrs. Anna Anderson, født Holmø. — Ole K. Alsaker, fra Alsaker, Nordfjordeid. Bertha, hans hustru, er født Myroldhaug, Nordfjordeid. — Adolf Hagen, født Kvalheim. — Ole Rigsnes, født Kjølsdalen, Davik. Han giftet sig her i Tacoma, men hans hustru trivdes ikke her, saa begge reiste tilbake til Norge igjen. — Hans Sandal, født Breim. — C. Bergheim, født Breim. — Robert Hjelle, født Breim. — Rasmus Tjørstad. — Martha Nybø, født Skibenes, Nordfjordeid. Var gift med sersjant Anders Nybø, Davik, men dette ægteskap varte kun et aar. Tre gange har Martha været i Amerika. De sidste otte aar arbeidet hun paa N. P. hospital, og saa reiste hun tilbake til Norge igjen, til sit eget fødested, hvor hun nu bestyrer huset for sin ældste bror Rasmus Skibenes. En anden bror av Martha bor i Rosholt, S. Dak., hvor han er farmer —

Kunstsnekker J. J. Tellevik, født Raudeberg. Mrs. Tellevik. — Mrs. Bertha Verlo, født Roti. Ole Verlo, hendes mand. — Mrs. Ray Kvamsnes. — Mr. og Mrs. A. Anderson, født Kvalheim; har to barn. — Mr. og Mrs. Kjølsta. — Harry Johnson, født Loen. — Mrs. Nels Tveter, Sunde i Stryn. Howard Tveter, hendes søn. — Paul H. M. Myhre, født Kvalheim. — Vedvick, født Voksø, Nordfjordeid. — Mrs. Martha Vedvik, født Stryn. — Mrs. Helen Muri, født Olden. — O. M. Muri, født Olden. — S. M. Kvalheim, født Kvalheim. — Mrs. S. M. Kvalheim, født Langeskar. — Mr. og Mrs. A. Winberg, Nordfjordeid, og søn Andrew. — Mr. og Mrs. O. Anderson, født Holmø. — A. O. Oliver, født Eid i Nordfjord. — Jakob Bogstad, født Bredheim. — Mr. og Mrs. R. Hjelle, født Breim. — R. O. Kvalheim, Nordfjord. — Mr. og Mrs. Broback, født Refvik. — Mrs. Angel Kvalheim. — Mrs. Ragna Johnson, datter til Lars Alsaker, Nordfjordeid. — K. B. Skibenes, Nordfjordeid. — Helen Muri, Thoralf Hagen, O. L. Grove, R. W. Baker, Johannes Brobak, Alf Anderson, Nels Egge. — Johanne Holte er datter til Jacob Langeland, Nordfjordeid. Manden er nu død. Johanne har et pent hjem, som hun leier ut, og saa har hun leieboere i et bedre trafikstrøk. — Mr. og Mrs. Totland er begge døde. Pernille Totland var født paa Nøstdal, Nordfjordeid. Var søster til John Dahl. — Mrs. Adolf Hagen, født Kvalheim. — Spillemand Olav Solheim. — Mrs. A. Hagen, født Kvalheim. — Ole Ordal, født Breim.

Kirken og prestegaarden i Orfordville, Wis.

Syttende kapitel

Prester og missionærer

CLAUS FRIMAN MAGELSSSEN. Det er velgjørende og forædlende at være sammen med en mand med et skjønt og ædelt sind. En saadan mand var C. F. Magelssen. Født nær den bekjendte allé, som viser veien til digterlunden i Daviken, blev hans barndomsindtryk præget av skjønnhet. I merkelig fin samklang med disse indtryk utviklet sig hans sympatiske personlighet og hans retlinjede karakter. Han blev da ogsaa gjennom sit lange liv en meget elsket og agtet mand. Ja, seiv om han nu har ligget i sin grav i over 36 aar, kommer der endnu blomster til hans grav.

Magelsssens fødselsdag var den 7de november, og aaret 1830. Hans forældre var Wilhelm Chr. Magelssen og hustru Maren Dorthea, født Kristi. Efter mange aars privat undervisning blev han student ved universitetet i Kristiania i '51, tok magistergraden i '52 og blev efter 4 aars studium teologisk kandidat. I '59 blev han gift med Thala N. Tostrup, utvandret til Amerika og optok den 1ste juni samme aar sit arbeide som prest paa Rock Prairie, Rock co., Wis., og vedblev at virke i denne egn til 1880. Han blev ikke længe ukjendt med motgang og sorger. Hans hustru døde fra ham allerede i '62; og næsten samtidig dermed kom slaveristriden ind i menigheten. Seiv om vist alle vore prester og menigheter dengang ansaa slaveriet i syden som et næsten ubeskrivelig stort onde, og mot hvilket de endog var villig til at kjæmpe til døden, fik dog enkelte det ord paa sig, at da de ikke uten videre kunde bekvemme sig til at dømme endog patriarkerne haardt, fordi de ikke i dette stykke var flere tusen aar forut for sin tid, saa maatte de nødvendigvis være i favør av at pine, plage og mishandle negrene i sydstaterne. — Man paastaar i vor tid, at propaganda med næsten absolut visshet kan skape den forønskede folkeopinion. Der maa ha været veløvede kræfter av den art i virksomhet blandt vort folk i den tid. Magelsssens menighet blev splittet. Han maatte forlate prestegaarden og fik føle, hvad det vil si at ha en virksom majoritet imot sig. Han flyttet da til Orfordville og blev boende der til '80. Der-

eiter betjente han følgende kald: Manitowoc, Wis., '80-'93; Sheboygan, '93-'94; Walnut Grove, Minn., '94-'96; Iola, Wis., '96-'99; La Crosse, 1900-'02; Hayward, Minn., '02-'03; Walnut Grove, Minn., '03. Derpaa flyttet han, gammel, utslitt, fattig og

nedbrutt, i 1904 tilbake til Orfordville, Wis. Der døde han den 18de juni 1904. Magelssen indgik i ægteskap med Marie J. F. Schlambush i '64. Hans søn Hans Magelssen blev født den 7de mai '60. Dennes sidste prestekald var i og ved Walker, Minn. Han døde for nogen faa aar siden. Han mindes som en mand, der hvad utseende, aandelig utrustning og indstilling angaar, i paafaldende grad lignet sin elskværdige og høiagtede far.

JOHANNES ERIKSON NORD. De to første Nordfjordinger, som blev utdannet til prester i Amerika, var R. J. Wisnaes fra Stryn og J. E. Nord fra Eid. De var næsten jevnaldrende, da de begge var født i 1852, Wisnaes den 4de januar og Nord den 14de december. De gik ogsaa ind i prestegjeringen næsten samtidig, Wisnes i Den norske synode i 1879, og Nord i Konferentsen i 1880. De fik begge kraft og evne til at sysle med kirkelig arbeide i 50 aar. De har ogsaa det tilfælles, at de har skrevet sine levnetsløp: Wisnaes i sine for 6-7 aar siden utgivne *Erindringer*, og Nord i rikholdige notater og oplysninger sendt til den bekjendte forfatter Matias Orheim i Norge, og der bearbejdet og trykt under titelen *I Villskogen*, i 1929. Til disse bøger henvises her, da de levnetsbeskrivelser som meddeles i dette kapitel nødvendigvis maa gives i en mest mulig sammentrængt form.

Først vender vi os da til den ældste av disse pionerprester, nemlig Rasmus Johnson Wisnaes.

RASMUS JOHNSON WISNAES blev født i Stryn den 4de jan. 1852. Hans forældre var John R. Wisnaes og Eli R., født Augsburg. I slutningen av sekstiaarene reiste ikke faa stryninger til Amerika, og flere av dem slog sig ned ved Blue Earth River i det sydlige Minnesota. Da Wisnaes utvandret i '71 hadde ogsaa han dette strøk som sit bestemmelsessted. Av erfaring blev han fortrolig med nykommerens kaar, og denne erfaring var et godt pro-seminar for en vordende prest i Nordvesten. Han frekventerte Luther College i Decorah,

Ia., '73-'76, og Synodens netop oprettede teologiske seminar i Madison, Wis., '76-'79 (C.T.). Han blev nu prest for Here menigheder i Red River-dalen, og hans hjem i de følgende 50 aar blev prestegaarden ved Wild Rice River, 3 mil vestenfor det nuværende Hickson i Cass co., N. D. Dit førte han sin brud Emilie, født Bredesen, i 1880, og da blev dette idylliske sted et virkelig hjem.

Naar man erindrer sig, at Northern Pacific jernbanen først kom til Fargo i 1872, og at de andre jernbaner endnu lot vente en tid paa sig, vil man let forstaa, at nybyggerforholdene endnu

bestod næsten uforandret i denne del af Dakota den tid Wisnaes kom dit. Indvandringsstrømmen gik endnu jevn og sterk nordvestover, saa den som kom derut som ungprest, selvforstaaelig maatte bli ikke blot sogneprest for flere menigheder, men indremissionær i dette ords norsk-amerikanske betydning. En slik missionær var ogsaa Wisnaes i mange aar. Saa sent som 1893 betjente han saaledes ved siden av sine fire menigheder et par prækepladser, en av dem beliggende 24 mil borte fra prestegaarden.

Pligttro, stilfærdig og elskværdig røgtet han sin gjerning uten brask og bram. Han bodde i et godt nabolag, og den gode sæd faldt i god jord og bar frugt i taalmodighet.

Den ældste av barna er *Elida Marie*. Hun blev født den 14de sept. 1882. Den offentlige skole dreves ganske nær prestegaarden, og dette var av stor betydning ikke blot for hende, men ogsaa for hendes søskende. Hun gik ogsaa paa skole ved Bruflat Academy i Portland, N. D., og Ladies' Seminary i Red Wing, Minn. Den 27de juli 1905 blev hun gift med dr. L. N. Iverson, Christine, N. D. Han døde i 1918. Deres ældste barn, Reuben, døde tidlig. Eleanor utdannet sig til læge (M. D. Minn. Univ.). Hun blev gift med dr. F. Gunlaugson,

Pastor Rasmus J. Wisnaes

Mankato, Minn. Elsie naadde ogsaa frem til nævnte universitet, men døde for to aar siden. Mildred og Herman har begge graduert fra høiskolen i Moorhead og Concordia Coil. Mildred driver nu "welfare work" i Granite Falls, Herman studerer medicin ved Johns Hopkins Universitet.

Agnes, den næstældste av Wisnaes' barn, blev født den 21de aug. 1887. *Dikka* graduerte fra akademiavdelingen ved Grand Forks College. Fra 1912 av var hun husholderske for sin bror, pastor J. C. Wisnaes, i ti aar. Desuten organist og medhjælper i menigheten. Senere knyttet til St. Lukes Hospital i Fargo, "doing clerical work."

PASTOR J. C. WISNAES, født den 26de mars 1885, grad, fra akademiavdelingen ved Gr. Forks College, fra Luther Coil, i Decorah '09, og fra Luther Seminar i '12. Ordinert i Nordre Pleasant menighet og indsat som prest i Jamestown, N. D., samme aar. Betjente flere menigheter og fortsatte arbeidet der til 1920. Antok da kald til Kathryn, N. D. Den 24de nov 1921 blev han gift med Luella Glimme, lærerinde i musik (piano) ved Concordia College i Moorhead. Da pastor J. C. Wisnaes seiv var musikalsk anlagt, blev hendes kunstneriske begavelse og ypperlige utdannelse av stor betydning for ham. Hun hadde været elev ved Minneapolis Conservatory of Music, fik stipendium til fortsat studium under Kathryn Goodson i London, studerte i Berlin og endelig under ledelse av Percy Granger i New York. Underviste derefter i musik ved flere høiere skoler i Canada og U. S. Datteren Lois, nu 16 aar, har ogsaa et pent musikalsk talent. — Efter en tids forløp fik pastor J. C. Wisnaes' helse et haardt knæk. Flere operationer maatte til. Da han endelig kom litt til kræfter, flyttet de fra Fargo til Fergus Falls, hvor han fik anledning til at undervise i religion og hun i musik ved Park Region Luther College. Siden har de bodd i denne by. Han har nu i aarenes løp betjent mange menigheter, den i Wahpeton i hele fem aar, og han staar nu midt oppe i et betydelig missionsarbeide ved Bigfork, Minn.

Pastor R. J. Wisnaes' hustru døde i '92. Henimot slutningen av det følgende aar ægtet han Mina Bergitte Stensrud, og dette ægteskap blev velsignet med følgende barn: *Milla*, født den 6te mars '95; utdannet ved Park Region Luther Col-

lege. Har været en trofast og kraftig støtte for sin far i hans alderdom. *Ruth*, født den 1ste august '96, frekventerte Park R. L. College,

utdannet til sykepleierske ved hospitalet i La Crosse, Wis., til "Red Cross work" i Wheeling, W. V., elev ved agricultural college i Fargo, fik "degree" ved Minn. statsuniversitet; er pres. for Nurses Association of N. D. Gift med advokat (forhenv. statsadvokat) John Williams i Bismarck, hvor de nu bor. — *Victoria*, født 15de mai '98, utdannet ved P. R. L. College, og utd. til sykepleierske ved St. Paul Hospital; nu sykepleierske i St. Paul. *Esther*, født den 15de juni 1900; graduert f ra Concordia Coil.; lærerinde. *Ingvard*, født 19de juni '03; graduert f ra Conc. Coil.; driver forretning i Yankton, S. D.; gift med Mabel Dunham for 10 aar siden. *Ferdinand*, født den 14de nov. '06; frekventerte Conc. Coil., nu assuranceagent.

Mrs. Wisnaes døde den 1ste juni 1921. — Efter 50 aars tjeneste i samme prestekald indleverte pastor Wisnaes sin resignation i 1929. Hans jubilæum blev feiret med store høitideligheter i en vakker lund ikke langt fra Nordre Pleasant menighets kirke. Det blev en uforglemmelig dag for ham og tusener av hans venner. — Han flyttet senere til Fargo, hvor han nu tilbringer en blid og rolig alderdom.

Om Johannes Erikson Nord og hans familie vil vi nu fortsætte den ovenfor avbrudte fortælling. Erik Olsen Nord, Nordfjords første stortingsmand, var bror til bedstefar til pastor Johannes Erikson Nord. Denne stortingsmand tok virksom del i grundleggelsen av det nye Norge, likesom hans brors sønnesøn blev en av dem som gjorde en betydelig indsats blandt nordmændene i Amerika i deres nybyggertid. Som bekjendt var det urolige tider i Norge i begyndelsen av forrige aarhundrede, og det forundrer os derfor ikke at høre, at en saa praktisk anlagt og grundig indøvet mand som Erik Nord blev tilsat som korps-smed for Fjordane korps. Han satte tre vaabenverksteder igang og var bestyrer og tilsynsmand ved dem alle. Hans dygtighet og alsidighet vakte opsigt. Paa tinget blev han indvalgt i den høist vigtige foreningskomite. Han blev ogsaa medlem av den deputation som den 10de okt. 1814 paa Norges vegne løste kong Kristian Fredrik fra hans ed til det norske folk. I december tjen te han som medlem av den deputation som bragte den foran-

drede grundlov og valgakten til Karl XIII i Stockholm. Han hadde godt selskap paa denne reise; ti stortingspræsident Christie og Biskop Neumann var ogsaa medlemmer av delegationen. For sendemændene feiredes der naturligvis flere fester i Stockholm. En av disse feiredes hos kongen den 13de december. Dronningen sies ved denne anledning at ha gjort sig flid om at vise sin elskværdighet og henvendte sig derfor til Nord med de bekjendte ord: "Her er mycket varmt." "Ja," svarte Erik, "der trænges varme, naar to slike kongeriker som Norge og Sverige skal sveises sammen."

Pastor Nords barndomstid blev i flere henseender en mørk tid for ham. Der var mangt som skygget for solen i hans grænd. Myrkeset laa slik til, at det 5,000 fot høie Gjegnet kastet en lang, bred og kold skygge over nabolaget. Med sædernes forbedring gik det smaat. I Nords barndom var ifølge Orheims vidnesbyrd almueskolen i denne kreds ofte en skam for bygden. Uskyldige glæder og sammenkomster hadde vanskelig for at finde grobund. Et evangelisk syn paa livet forenet med kristelig alvor og inderlig fromhet, en ægte luthersk kristendom med syn for kristelig frihet og alt det rent menneskeliges berettigelse, laa det under disse forhold ikke nær at tilegne sig og derpaa utvikle i harmonisk skjønhed.

Sytten aar gammel (1869) fulgte han med sin gode ven Ola Pederson Myrkesethaug ned til Flekkefjord og blev der skolelærer. Han blev der til 1873. Han hadde studert flittig og arbeidet trofast i skolen; men han forstod godt, at skulde han naa frem til sit maal, nemlig det at bli prest, maatte han reise derifrå snart, ti indtægterne var bare 36 spd. om aaret.

Han hadde hørt adskillig om Amerika, spesielt det at man der kunde faa sin presteutdannelse meget billigere end i Norge. Underlig nok hadde han ikke, som det synes, nogen forbindelser her, og kom saaledes som en fuldstændig fremmed til Chicago den 21de sept. 1873. Dette ledet naturligvis til mange trængsler og gjenvordigheter, som det ikke gaar an at opregne her, da blot fortegnelsen over dem vilde fylde flere sider. Nok er det: Han fik efter mange skuffelser endelig lønnende arbeide, og om et aars tid hadde han lagt sig op \$200. Med denne sum i lommen kom han til Augsburg Seminarium i Minneapolis for at utdanne sig til prest (1874). Sommerferien anvendte han, som rimelig var, til at holde religionsskole og ellers benytte tiden til at tjene noget til at bestride utgifterne det følgende skoleaar.

Nord hadde vel egentlig til hensigt at erhverve sig fuld college-

dannelse, før han optok det teologiske studium; men da Konferentsen manglet prester, fik lærerne ved Augsburg overtalt ham til at gaa den saakaldte praktiske vei, og saaledes kom han ut i prestegjerningen allerede i 1880. Han forrettet sin første gudstjeneste i sit kald, i Vernon co., Wis., den 4de juli samme aar. I 1883 flyttet han til Rice Lake, Wis., og holdt sin første gudstjeneste som prest for dette kald den 27de mai 1883.

I Rice Lake blev han til sin død. Han nedla sit embede som sogneprest i sit kald i 1916, men fortsatte efter evne kirkelig arbeide der i egnen endnu i 12 aar. Det berettes, at han i sin lange tjenestetid organiserte 17 menigheter. Han betjente i kortere eller længere tid, dels som prest og dels midlertidig, ialt 35 menigheter. Desuten besøkte han 16 prækepladse, hvor menighetsdannelse viste sig at være umulig. I de 36 aar Nord stod i tjenesten som fast prest, forrettet han ved 5,561 søndagsgudstjenester og 3,744 hverdagsgudstjenester. Underviste konfirmanter 9,040 gange. Mange av hans næsten utallige reiser var bokstavelig talt gjennom vildskogen og strakte sig næsten helt nord til Lake Superior. Dette gir læseren et litet indblik i hans virksomhet — væsentlig en stor og velsignelsesrik missionsvirksomhet. — Hvis nogen skulde forundre sig over de netop anførte store tal og spørre om et slikt arbeide ikke er helt enestaaende i den norsk lutherske kirke i Amerika, saa er svaret, at de herboende nordmænd har været velsignet med et merkelig dygtig og virksomt presteskap, som baade i Nordvesten og paa Stillehavskysten har utført ting, som kan stilles fuldt paa høide med de seire for sandhet og ret, hvorom vi netop har læst.

Det var den 21de juni 1880 pastor Nord og Caroline Larson blev ægteviet. Hun blev ham en god og trofast medhjælp i hjemmet og støttet ham kraftig i hans arbeide i menighetene. Om deres barn kan følgende oplysninger gives. *Ragna* blev utdannet til sykepleierske og blev inden kort tid en ledende kraft ved det store norske hospital i Chicago, hvor hun har nedlagt et stort arbeide. Hendes bror *Sa/muel* kom ind i armeen i verdenskrigen, blev second løytnant ved Fort Sheri-

dan og forfremmet til førsteløytnant i Frankrige og anvist plads i Co. K, 128 inf., 32nd Div. Sorgens budskap kom, at han var faldt den 9de nov. 1918. Samuels breve til sine forældre, skrevet i august og oktober, viser et mandig og ædelt sind og gir os en klar forstaaelse av den kjærlighet han næret til sine forældre og til sit land. To av hans brødre var hjemme i déhne tid, og deres forældre kunde saaledes ha

dem om sig. Og dog kan ulykken ogsaa komme, hvor og naar den mindst ventes. I 1928 (om jeg oppfatter min kilde ret) var *Harald*, den yngste av de fire brødre, netop reist hjemmefra paa sin første færd ut i verden. Det blev hans sidste færd. Et par mil fra byen blev han fundet gjennemboret av en riflekugle. Nordfamilien har saaledes smakt indholdet av sorgens bitre bæger.

Blandt de glæder som pastor Nord forundtes i sit lange og virksomme liv, var ogsaa følgende: Høsten 1879 saavel som sommeren 1890 fik han gjense sin fødebygd. Og da Nordfjordlaget i Amerika kom igang, fik han anledning til at virke for innsamlingen av Mindegaven. Da denne i 1920 blev overlevert, frydet han sig over at arbeidet hadde lykkes.

RASMUS ANDERSEN, født paa Nygaard i Hornindal den 7de okt. 1853 av forældrene Anders R. Nygaard og hustru Anna P., født Rørhus, blev hjemme til efter sin konfirmation. Han reiste til Amerika i 1871. Han frekventerte Augsburg Seminar i Minneapolis fra '78 til '82, i hvilket aar han blev teologisk kandidat. Betjente en menighet i St. Paul '82 til '86, Rochester '86-'94, La Crosse, Wis., '94 til sin død. Han tjente som visitator '82-'84. Understøttelseskasse-kasserer 1890- 1909. Betjente ogsaa en menighet i Galesville, Wis., i flere aar. Utmerket sig som avholdstaler. Gift med Johanne Jakobsen, '82. Pastor Andersen døde i La Crosse den 6te sept. 1914. — Andersens hadde 4 sønner og 2 døtre: *Alf, Ralph, George, Ruth, Harold* og *Mildred*.

ANDERS ERIKSEN HAUGE blev født i Gloppen den 10de sept. 1853. Hans forældre var Erik K. Hauge og Eli R., født Hauge. Han frekventerte Stord seminar '71-'73 og fik saaledes noget kj endskap til lærergjerningen, skolebøker, osv. Denne kundskap fik han senere god bruk for. I '76 utvandret han til Amerika og tilbragte skoleaarene '76-'77 og '79-'80 ved Luther College, Decorah, Iowa. De følgende skoleaar,

'80-'83 tilbragte han ved Den norske synodes teologiske seminar i Madison, Wis. Dette var en vanskelig tid for dette kirkesamfund i sin helhet, ikke mindst for elevene ved dets seminar. Striden om naadevalget hadde trængt sig ind ved skolen, og fakultetets medlemmer kunde ikke arbeide sammen i fred og god forstaaelse. Striden begyndte i '79, og dens flammer blusset snart op i flere av samfundets menigheter og endte først i '87. Da traadte 55 prester med sine menigheter ut av Synoden og dannet Det antimissouriske broderskap.

Av disse stridens aar tilbragte altsaa Hauge tre ved presteskolen i Madison. Mangeslags motiver og interesser spillet ind i denne bitre strid. Der hadde været klaget over, at flere av de lærde og begavede mænd, som var blit ledere i Synoden i 50-aarene hadde vist sig at være myndige herrer, som tok litet hensyn til yngre mænds følelser, ytringer og interesser, især hvis disse mænd var bpvokset og utdannet her i Amerika. Man syntes kunne spore litt av den aand som hadde været saa fremtrædende i embedsstandens forhold til bondestanden i Norge. Flere av de kjendte ledere syntes paa sin side merke en uberettiget misnøie med, hvad de ansaa for god kirkelig orden. I en slik gjensidig utilfredshet laa der spirer til mange giftige planter, og disse utviklet sig frodig fra aar til aar. — Ind i en saadan situation kom altsaa Hauge. Det kunde neppe undgaaes, at han og de andre elever ved skolen maatte slutte sig til det ene eller det andet parti.

Man stilledes "paa valgets standpunkt", og ens "gode forhold" til denne eller hin professor kunde bli av stor betydning for ens fremtid. Hauge synes ha truffet sit valg — kanskje efter flere søvnløse nætter — og saa snart han hadde absolvert sine examina, var han paa veien til sit virkefelt. Dette blev til at begynde med: Winona og Cedar Valley, Minn., '83-'96, og Independence, Wis., '84-'98. Derpaa antok han kald fra Vang, Urand og Wangens Prairie i nærheten av Nerstrand, Minn., og virket der i mange aar, helt fra '98 til 1923.

Hauge var en meget benyttet mand. Han tjente som visitorator '93-'98 og 1912—; som medlem av læseboks- og forklaringskomiteen, '93-'94; forlagskomiteen, '94-'95; ordinationskomiteen, 1899-1900; voldgiftskomiteen, '13—. Ogsaa utenfor sit samfund (D. F. K.) var Hauge kjendt som en kraft.

Hauge blev gift med Carrie Munson i 1885.

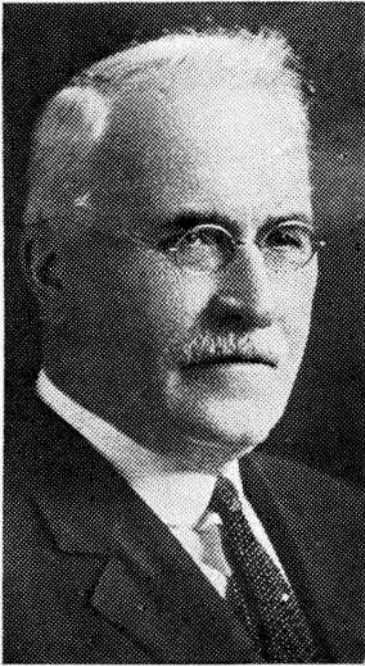
Følgende adresser vedføies: 1923, Nerstrand, Minn.; 1932, A. Hauge (emeritus), Dennison, Minn.

MADS OLSON ANDENÆS. Kun meget faa av de prester som er kommet hit f ra Norge har sittet inde med saa mange betingelser for at kunne utføre et stort og betydningsfuldt arbeide for sine landsmænd i Amerika som M. O. Andenæs. Han hadde det store fortrin fremfor de fleste andre, at han hadde faat et grundig kj endskap til den norske bonde saa at si i vuggegave. Derav fulgte at han ogsaa kjendte den norskamerikanske farmers lynne og karakter; ti saadanne ting forandres ikke derved at man reiser over et hav. De derimot som tilhørte embedsfamilierne i Norge hadde i regelen intet dypere kjendskap til den norske bonde, kun en svak nationalfølelse, men en des sterkere standsfølelse; og da enkelte av disse slog sig ned i Amerika, samlet de sig gjerne i grupper for des lettere at holde sig oppe; ti der var næsten ingen av dem som hadde en saa fin sans for individets pligt og alles like rettigheter hvad anledning til fremgang i livet angaar.

Pastor Andenæs kom netop hit paa en tid, da man trængte en stø, rolig og forstandig mand til at rette paa det som "vrangt" var. Han kunde ogsaa ha talt med en viss myndighet; ti han hadde en lang akademisk løpebane bak sig. Her er den: Gjørtsens latinskole i Kristiania; dernæst universitetet '77 (A.B.), '78 (A.M.), '78-'85 (nu teologisk kandidat), lærer i Kristiania og Porsgrund '82-'87. I betragtning av den utvikling selve universitetet hadde gjennomgaat i 70- og 80- aarene, og kanske endnu mere, fordi professorerne Caspari og Johnson endnu stod som den norske kirkes ledende mænd, maatte en mand som Andenæs ha været kommet hit med en viss prestige.

Det blev dog med, at han blev prest i Kenyon, Minn., '87- '89, og i Howard, S. D., '89-'03.

Han virket med kraft og held blandt sine sambygdinger ved Howard like til 1903, men han forblev ugift i alle disse aar. Til stort tap for vor kirke her i landet reiste han i 1903 tilbake til Norge. Der blev han sogneprest til Tysvær, Karmsund 1904-'09. Der blev han gift med Signe Mykland. I 1909 flyttet de til Indviken i Nordfjord. Der var jeg i 1920 deres gjest i prestegaarden; og der fik jeg se deres haabefulde sønner. — Ved festen i anledning Mindegavens overrækkelse paa

Rasmus Bogstad

Eid den 4de juli 1920 hadde den statelige pastor Andenæs en plass paa programmet.

RASMUS BOGSTAD, f. i Gloppen 5te okt. 1861 av forældrene Rasmus og Johanne, født Frøistad, utv. 1880; Luth. College, '83-'88; Northfield Sem., '88-'90 (C.T.) ; prest, Kindred, N. D., '90-'91; Salem, N. D., '92-'93; Wolverton og Comstock. Minn., '93-'94, 1900-'02; Glyndon, Minn., '98-'99; lærer ved Concordia Coil., 1890-1910; bestyrer av samme, '02-'10; bestyrer Spokane Coil., '13-'14, og Columbia Coil., '13-'18; Pacific Coil., '18-'19. Pres, i Board of Trustees i Den F. K., '10-'14; finanssekr., '11-'12. Gift med Valborg C. Nelson 1894. De har i mange aar bodd i Eugene, Oregon.

PETER ELLINGSON, født i Olden den 26de dec. 1868 av forældrene Elling Andersen Møkløen og Mari P., født Nesdal. Nordfjord amtsskole '86-'90. Utvandret i '92. Kom til Blue Earth, Minn. Studerte teologi ved Den Forenede Kirkes seminar, '93-'94. Prest ved Walker, Minn., '10-'12; evangelist, '13-'14; prest Cherhill, Alberta, Canada, '15-'17; missionsprest Edmonton, Alberta, '19-'24; Valhalla Center, Alberta, '24-'26. 1930 atter indremissionær i Peace River Block og Grande Prairie til '32. I '36 atter i virksomhet som indremissionær. Han fortæller, at han blev ordinert den 27de april 1910 av pastor Carl Amundson av Frikirken paa kald fra en menighet han hadde organisert ved Leach Lake, Cass co., Minn. Blev emissær for Camrose kreds i Den Forenede Kirke i 1913 og fortsatte som saadan til 1917. I 1926 resignerte han og drev en tid et litet sagbruk sammen med sine to sønner. — Gift med Hansine Garmoe den 14de juni 1896. Barn: *Berenice, Knute, Sigurd*. — Berenice gift med Knute Grove 1915.

Mrs. Ellingson døde i 1930. — Ved Cecil Lake har han tat sig en kvart preemption land.

LARS MONSEN GIMMESTAD, født i Gloppen den 20de januar 1868 af forældrene Mons M. G. og Anne K. (f. Vasenden) utv. '79, frekv. Luther College '84-'91 (A. B.), Luth. Sem. '91-'94 (C.T.), prest i Galesville, Wis., 1894-1918, Eau Claire, Wis., '94-'95, Spring Pr., Wis., '95-'99, Rio '99-'01, bestyrer og lærer i religion og sprog ved Gale Coil. '01-'18; prest i Orfordville, Wis., 1918-'38. Gift med Amalie B. Anderson, Eau Claire, 1896. Seks barn; alle har faat høiere Skoleutdannelse: *Marie* (Mrs. J. Norton Wells), *Agnes* (Mrs. A. Dewey Arnold), *Laura* (Mrs. Walter L. Peppers) ; sønnerne *Herman*, *Bernard* og *Victor* har alle sin første akademiske grad fra St. Olaf College i Northfield; Herman tok sin magistergrad ved Harvard universitet (1926) ; Bernard og Victor opnaadde samme utmerkelse ved Wisconsin statsuniversitet i 1939. Herman er bestyrer for den engelske avdeling ved Midland College, Fremont, Neb.; Bernard, bestyrer av høiskolen i Orfordville, Wis.; Victor, lærer ved høiskolen i New London, Wis. Herman er gift med Wilma Nolte; Bernard med Dorothy Blegen; Victor med Maude Gray. — Læseren henvises til avsnittet om akademi-bestyrere, Nordfjordlagets Historie og til stykket om lagets embedsmænd.

PASTOR RASMUS JOHNSON MELAND blev født i Faribault county, Minn., den 1ste dec. 1869 av forældrene Johan J. Meland og Mari, f. Brekke; frekventerte Luther College, Decorah, Iowa, 1886-'92; lærer i commonskolen '92-'93; studerte ved Luther Seminar '93-'96 (C.T.) ; prest, Waco, Tex., '96- 1900, Mora, Minn., 1900-'03, Grantsburg, Wis., '03-'07, Lodi, Wis., '07-'19; betjente som midlertidig prest Webster, Wis., Cloverton, Minn., 1921. Sekretær Lutheran Realty Bureau, Inc., Minneapolis, 1919—; sekretær og bestyrer for Midland Teachers' Agency, 1920—; forfattet "Norske settlementer og menigheter i Benton, Sherburne og Mille Lacs counties," 1903. Mangeaarig leder i norskdomsarbeidet i Minneapolis. Nordfjordlagets formand, 1909-'15; samme lags kasserer og finanssekretær 1937—; fotograf. — Gift med Dina Moe 1896. Bor i Minneapolis. — (Se avsnittet om Nordfjordlagets embedsmænd.)

O. M. VEREIDE. Pastor O. M. Vereide stammer fra gaarden

av dette navn i Gloppen. Hans forældre var Ole Olson Vereide og Martha, f. Sandal. Han blev født i Bergen den 20de okt. 1860. Tolv aar gammel kom han til Amerika. Elev ved Luther Coil, i Decorah, '82-'89. Efter at ha graduert ved denne skole om vaaren optoges han som teologisk student ved Synodens seminar i Robbinsdale, Minn., høsten samme aar. Han blev ordinert til prest i '92. Betjente Forest City, Ia., '92-'94, Depew, Ia., '94-'96, Elmore, Minn., '96— omkr. 1936. Tilbringer sin alderdom i Elmore. Gift med Clara L. Sampson fra Rio, Wis., i '96. f

JOHN IVARSON EGGE var født paa paa Breim den 11te febr. 1866 av forældrene Ivar M. Aardal og hustru Thora, f. Frøistad; kom til Amerika i '83, frekventerte Luther College '84- '87, St. Olaf College '88-'92, Wittenberg Seminar '96-'99 (A. M. og B.D.). Derpaa blev han prest i General Synoden. I Chicago 1900-'02, Edinburg, N. D., '02-'04, og Hampden, N. D., '04. Lærer i Hampden '02-'12. Gift med Sina Skei '05.

KRISTOFFER OLAI RAFTSHOL, født i Starheimsbygden i Eid 28de sept. 1868 av forældrene Kristoffer Johnsen Rafshol og Anne, f. Kristiansen. — Vesteraalen amtsskole, '85; handelsbetjent, '85-'89; Tromsø lærerseminar, '89-'91; Augsburg Seminar i Minneapolis, '91-'93; Den forenede kirkes sem., '93- '96 (C.T.). Prest i Bottineau, N. D., '96-'11; Churchs Ferry '11—. Medlem av direktionen for Good Samaritan Hospital i Rugby, N. D., '07-'18; medlem av Board of TrusteeS for Conc. Coil., Moorhead, Minn., '15—. Har skrevet "Samplingsheimen", "Hilsen hjem", utgit i Norge 'i '29; har desuten skrevet meget baade i bunden og ubunden stil, særlig for bladet "Reform" i Eau Claire, Wis. — Gift med Anna Thorson fra Rolette co., N. D., i 1898. De har en stor barneflokk. De fleste av barna har hat adskillig skolegang. Raftshol betjener endnu menigheter, men har flyttet fra Churchs Ferry til Devils Lake.

CHRISTIAN LASSESEN RACHIE, født i Olden 29de mars 1866 av forældrene Lasse C. Rachie og Dorthea Monsdatter, født Algjelden. Utvandret i '71. Skoleutdannelse: Høiskole, Granite Falls, '83-'84; Montevideo, '85; Windom Inst., '86-'87; Red Wing Sem., '88-'93 (C.T.) ; Chicago Luth. Sem., '93-'96. Prest, Peterson, Minn., '96-'98; Dodgeville, Wis., '98-'03; Lewiston, Idaho, '03-'04; Portland, Me., '04-'06; Norway, Kansas, '07-'10; Robinson, Kans., '10-'13; Naples, S. D., '13-'17; Granite Falls, '17-'19; Mapleton, Minn., '19—. Visitor, '08- '13. Pastor Rachie indgik i ægteskap med Susanna Matson i 1896. I de

senere aar har hans helbred været mindre god. Han bor nu i Granite Falls, Minn.

JOHANNES J. SKAAR. AV de Nordfjordinger som har faat sin teologiske uddannelse i Amerika var Skaar, saavidt vites, den første som optok missionsarbejde paa Madagaskar. Han var født i Stryn den 30te sept 1863. Hans forældre var Jens R. Skaar og Anne, f. Knudson. Utvandret i '85, elev ved Wittenberg Normal, '89-'90, ved Augsburg Seminar i Minneapolis, '90-'93; studerte teologi ved Den forenede kirkes seminar, '93-'96 (C.T.). Reiste da som missionær til Ste. Luce, Madagaskar, og virket der, '96-'02; vikar i Philadelphia, Penn., '03, Perry, Wis., '04, Wilmont, S. D., '04-'06, missionsemissær, '06-'07, vikar i Tacoma, Wash., '07, Aberdeen, Wash., '07-'12. Stefansforeningens emissær, Portland, Ore., '12-'15. I 1916 opgives hans adresse til Minneapolis og saaledes helt ned til '33, da han betegnes som "emeritus". Han har altsaa staat i geistlig virksomhet i omkring 37 aar. — Skaar indgik i ægteskap med Tena O. Serum i 1896.

ANDERS JOHAN RAFTSHOL stammer fra den fra middelalderen bekjendte Staarheimsbygd vestenfor Nordfjordeid. Der blev han født den 28de sept 1868. Hans forældre var Kristoffer Johnsen Raftshol og hustru Anne, f. Kristiansen. Han frekventerte Tromsø Seminar 1888-'90 og utvandret til Amerika høsten 1890. Her blev han av pastor J. E. Nord tilraadet at søke videre uddannelse ved Augsburg Seminar i Minneapolis. Dette raad fulgte han med en gang; ti vi finder ham som elev ved denne skole i aarene 1890-'92. Ved Valparaiso universitet i Indiana tilbragte han skoleaarene 1892-'99. Der opnaadde han sin første akademiske grad (A.B.). Høsten samme aar optok han det teologiske studium ved Den forenede kirkes seminar og blev der teologisk kandidat i 1902. Ordinert '02. Betjente Suttons Bay og Northport, Mich., '02-'18; Arkdale, Wis., '19-'22. Visitor, '08-'17. Den 15de juni 1903 blev han gift med Maret Waagbo, Northport, Mich. Barn: *Karl J., Marcella A., Anna M., Rudolph W., Gertrude M., Kermet W., Florence E.* Han døde den 16de juni 1926 og ligger begravet i Suttons Bay.

SØREN GABRIELSEN HAUGE, som nu har virket som prest i 40 aar, fortæller følgende: Født paa gaarden Ytrehaug i Gloppen den 23de april 1875 av Gabriel Monson og Brite Sørensdatter. Fra jeg var liten laa det i mig, at jeg skulde bli prest. Dette var ikke hoget som kom med aarene, eller som saa mange omtaler ved omvendelse og alt det der. Det var indskrevet i min sjæl fra saa langt tilbake jeg kan huske.

At se presten i ornat for alter og paa prækestol var, syntes mig, som at staa paa himmelens dørtærskel med Gud i sin glorie like for mig. Bispevisitatserne blev for mig som at være paa forklarelsens berg, hvor himmelens herlighet omstraalede mig. Hvor jeg syntes jeg fik gaa inden om porten og se og føle den evige salighet. Bispen, der han sat i kordøren med sit guld kors, eller han katekiserte paa gulvet var, syntes mig, Gud personifisert jnitt i kirken.

Med slike barndomsidealene og drømme sendte far mig paa amtskolen i Indviken like efter konfirmation, vinteren 1890- '91. Men Amerika-feberen hadde grepet mig, grundet breve far fik fra sine brødre ute ved Howard, S. D. Julen '90, da jeg kom hjem og fortalte at jeg vilde til Amerika om vaaren, graat mor og sa: "Nei, naar vaaren kommer, saa gaar du og læser privat for personellkapellan Lunde, og saa faar du se tiden an. Du kunde maaske bli prest her i Norge."

Saa kom utreisen vaaren 1891. Naadde frem til Howard den 12te mai. Det var jo helt ut gruelig at se den øde, endeløse prærie for en som var kommen fra et av verdens yndigste steder. En lykke i ulykken var det, at pastor M. Andenæs sat derute som prest i de dage. Naar jeg kom til kirken, hvor alt var saa fremmed, hvor søndagsfred og den vante høitid var forsvunden, saa hjalp det overmaate at vite, at presten var utdannet i Norge. Hadde samme ornat og fulgte den samme liturgi jeg var vant til hjemme. Andenæs blev mig til stor hjelp; han vidste at stille stormen der inde i min sjæl og bringe ind i mit liv en smule balance i dette nye land.

Efter et par aar paa farmen bar det til Augustana College høsten '93. Derfra til U. C. Sem., hvor jeg i mai 1900 demittertes som teol. kand., og blev ordinert den 17de juni 1900 paa kald fra Hawley, Gran og Rollag menigheter i og omkring Hawley, Clay co., Minn. Her har jeg sittet indtil idag, nu snart 40 aar. Efter et aars tid lagdes to smaa menigheter

til, saa der har været nok av kjøring og stræv i dette noksaa vidstrakte strøk.

Utenom Norges-reiserne, som folket har besørget for mig i 1913

og for os begge i 1935, saa vet jeg ikke om noget nævneværdig at meddele. Om den sidste reis forsøkte jeg at skrive noget for aarboken 1936. Kjørte 3000 mil med heste de første 15 aar, og siden bilen kom, saa er jo miletallet utallig. Led ofte ondt i datidens fæle vinterstorme; men det har jo saa mange andre gjort, saa det er intet at merke.

Har jo hat nogen smaastillinger nu og da, f. eks. direktør for Concordia College siden jeg kom her. Visitator og formand for Moorhead kreds. Direktør for Lake Park Barnehem i 25 aar, og nu medlem av Board of Charities for vort samfund. Dog, slike ting synes saa ubetydelige, at en neppe burde nævne det.

Størst av alt er det vist, at jeg har faat virket blandt dette folk i disse 40 aar uten nogen større vanskeligheter, seiv sprogspørsmålet har vi kunnet greie uten nogen strid. Vi har tat os tid, faret med lempe og ladet tiden faa komme os til hjælp.

Alt dette skyldes næst Gud dette folks venlighet og sunde fornuft. I min gjerning i Guds hus maatte alt ske med orden og sømmelighet. Mit livssyn hvad kirken angaar fik jeg hjemme i Gloppen, og indtil det sidste vil jeg holde mig paa disse kjendte og trygge græsgange. Derfor blir det ofte modbydelig for mig naar jeg møter prester, inden vor egen leir, besmittet med reformert aand og praksis. Særskilt da naar der blir tale om folks omvendelse, som om det var noget Per og Paal kan bringe til torvs. Jeg gyser ved en slik læresætning, at Guds store søn, som gav sit liv og blod for os, ikke skal faa lov at gjøre det som han ene og alene kan, for disse fattige stakler her paa jord.”

Pastor Hauge er kjendt som en meget veltalende prædikant. Hans stemningsrike gemyt, hans frodige indbildningskraft og hans tankerike, reflekterende aand kommer i hans geistlige taler til sin fulde ret. — Om hans penneførhet kan man gjøre sig et godt begrep ved at læse “Indtryk fra Norgesreisen”, pp. 35-57 i Nordfjords Aarbok for 1936.

Pastor Hauge indgik i aaret 1900 i ægteskap med Anna B. Thompson.

PEDER CHRISTENSON BIRKELO blev født paa Breim den 24de sept. 1871. Hans forældre var Christen Birkelo og hustru Elisabeth, f. Klippe. Han hadde stor lyst til at lære noget ordentlig og at komme frem i yérden. Frekventerte Nordfjords amtskole '86-'87, Hornindals folkehøiskole '87-'88, utskiftningskole '88-'90. Tok del i utskiftningsarbeide i Gloppen. Reiste til Amerika i '91. Elev ved Luther College, Decorah, Ia., '94-'97; Minnesota statsuniversitet, '97-'99; Luther Seminar (Synodens presteskole) '99-'01. Da han hadde fuldendt sit teologiske studium, blev han prest i Greenbush, Minn., '01-'03, Colton, S. D., '03-'12, og derefter i mange aar prest i Huxley, Ia. ('12-'21). Praktisk anlagt hadde han et særlig godt grep paa behandlingen av pengesaker, pengeindsamling til kirkelige øiemed o. 1. St. Olaf College i Northfield, Minn., sikret sig derfor hans bistand som læreanstaltens pengeindsamler ('21-'23). Efter at ha tjent i denne stilling blev han bestyrer for kirkesamfundets emigrant mission i Brooklyn, N. Y. Der finder vi ham i '23-'25. Han betjente en tid en menighet i New Jersey, like over Hudson-floden fra New York City ('26). I 1930 hadde han atter tilsyn med emigrant-missionen, men hans kraft var nu næsten uttømt. Han flyttet til sin farm nær Scarville, Ia., og bodde der resten av sit liv.

Pastor Birkelo giftet sig i 1902 med Eva Alma Brevig, som blev ham en god støtte i hans livsgjerning. Det var et tungt slag for ham, da hun døde fra ham. Pastor Birkelo døde i 1937 og er begravet ved Huxley, Iowa.

OLE THOMAS OLSEN FLAATEN blev født i Indviken den 29de april 1868, og hans forældre var Ole Rasmussen Flaaten og hustru Kari, født Pedersen. To og tyve aar gammel utvandret han til Amerika. Han frekventerte Windom Institute, Montevideo, Minn., '90-'93; virket som lærer i West Prairie menighetsskole i Wis., '94-'96; frekventerte Luther Seminar '98-'01. Han blev nu ansat som lærer og assistent i pastor Em. Christophersens kald, Pigeon Falls, Wis., hvor han virket '02-'03. Vendte saa tilbake til Luther Seminar, hvor han tilbragte skoleaaret '04-'05. Prest i Phillips, Wis., '05-'07, og i Sand Creek, Wis., '08-'11. Han døde den 21de sept 1911.

JOHAN A. O. GOTTEBERG, født i Selje i 1872. Fik en del av sin utdannelse i England og de Forenede Stater. Frekventerte Luther Seminar i Robbinsdale, Minn., '93-'96 (C.T.).

Studerte medicin i '96. Missionær i Det norske missionsselskaps tjeneste i Kina '97-'01. Reiste til Norge. Ordinert i Bergen '02. Virket under ledelse av nævnte missionsselskap '02—. Gift med Miss Botner, M.D., 1900 (?).

JACOB MATHIAS HESTENES. Paa et par undtagelser nær er alle de prester som hittil har været omtalt i denne oversigt, født i Norge. Kun to av dem, nemlig C. F. Magelssen og M. O. Andenæs, hadde imidlertid faat hele sin skoleutdannelse før de kom hit. Alle de øvrige har ialfald faat, hvad der gjerne betegnes med uttrykket deres teologiske utdannelse her. I det hele tat har dette muliggjort en sundere utvikling i kirken, end om vi ved siden av enkelte trofaste sjælehyrder hadde mottat en større gruppe av staten utdannede "levebrødsteologer" og kirkelige "embedsmænd" fra Norge.

Ved aarhundredskiftet begynder vi at merke, at uttrykket "stammer fra Nordfjord" hellere end "født paa" dette eller hint sted "i Nordfjord" faar en hyppigere anvendelse. Det første navn i forbindelse med hvilket dette uttryk benyttes er Rasmus J. Meland fra det store Nordfjord-settlement ved Bricelyn, Minn. Han blev prest i '96. Syv aar senere kom der en anden haabefuld ung mand frem til eksamensbordet ved Synodens presteskole. Det var J. M. Hestenes. Han kom til verden i nævnte settlement den 22de mars 1877. Hans forældre var Rasmus D. Hestenes og Ane Marie, født Hestenesøren. Han var elev ved Luther College, Decorah, Ia., '93-'00. Som akademisk borger kom han ind paa Synodens teologiske seminar høsten 1900 og fuldendte sit kursus der vaaren '03. Prest, Wiprud, N. D., '03-'08; Thor, Ia., '09-'12; Newman Grove, Neb., '13-'19; Maskell, Neb., '20-'21; Muskego, Wis., '22-'28; Northfield, Minn., '29-'31; Merrill, Wis., '32-'33. Han stod saa at si mitt oppe i sit arbeide ved sin død. Han blev begravet i Muskego. — I 1904 indgik han i ægteskap med Kari Silrum. Hun overlevet sin mand og bor nu i Northfield, Minn.

OLE E. EIDE, født paa Eide i Gloppen den 1ste febr. 1875 av forældrene Didrik O. Eide og Baarni, f. Myklebust. Kom til Amerika i '84; frekventerte Augustana College, '93-'96, St. Olaf College i Northfield, Minn., '98-'02 (A.B.). Studerte teologi ved Den forenede kirkes seminar, '02-'05. Prest i Trefol-

dighets menighet i Brooklyn, N. Y., '05-'07, Port Richmond, N. Y., '09-'10. Han døde den 11te august 1910.

ANDREAS MATHIAS SKINDLOV. Den norske Synode, Den forenede kirke og Hauges Synode sluttet sig i 1917 sammen til et samfund, Den norsk lutherske kirke i Amerika. Man besluttet at dele dette samfund i flere distrikter. Hvert distrikt skulde ha en formand, som skulde lønnes av samfundets kasse og an vende al sin tid i sit distrikts tjeneste. Breimningen Skindlov var, saavidt jeg vet, den første Nordfjording som blev valgt til distriktsformand. Han har nu virket som saadan i over tyve aar — helt fra 1917 av.

Skindlov blev født paa Breim den 25de okt. 1876. Hans forældre var Arne Rasmussen (Hole) og Anne Olsdatter, født Kandal. Han frekventerte Den forenede kirkes seminar i 1897, var elev ved Augustana College '98-'01. Graduerte i '01. Studerte ved Chicago Lutheran Seminary, '01-'04 (C.T., B.D.) ; Den forenede kirkes seminar, '04-'05. Blev da ordinert til prest og virket i Kalispell, Mont., '05-'09; Sand Point, Ida., '09-'15. Visitor, '13-'14; assisterende overopsynsmand for indremissionen i Rocky Mountain distrikt, '15-'17; valgt til formand for nævnte distrikt i 1917. I denne stilling staar han fremdeles. Av samfundets distriktsformænd er han en av de ældste i tjenesten. Trods sine 63 aar er hans kraft tilsyneladende endnu usvækket. — Han blev gift med Olena Louisa Bjørneby i 1909. De har sit hjem i Spokane, Washington.

CHRISTEN ANDREAS DAVIK, født i Daviken den 23de nov. 1874 av Rasmus Davik og hustru Kari, født Lee; kom til Amerika i '85. I sin ungdom blev han kjendt med mange slags arbeide og fik se mere av verden end de fleste i den alder. Han gjorde tjeneste som jernbanearbeider, farmer og murer, '90- '98; og da den spanske krig kom, tjente han som soldat i Filippinerne, '98-'99. Blev derpaa elev ved Park Region Luther College i Fergus Falls, Minn., 1900-'03, og ved Synodens teologiske seminar, '03-'06. Blev da ordinert til prest og har betjent følgende kald: Crary, N. D., '06-'08; Pingree, N. D., '09; Plaza, N. D., '10-'12; Fargo, N. D., '12-'18. Hans adresse var i de følgende aar: Deming, N. M., '19; Minot, N. D., '20; Wyndmere, N. D., '21; Sioux Falls, S. D., '22; Chicago, '23-25; Hoboken, N. J., '26—.

I 1911 blev Davik gift med Gertrude E. Ellingson.

DAVID STOEVE, født den 9de december 1877 i Badaxe, Wis., av Rasmus D. og Martha (Hegdahl) Støve. Frekventerte Augustana College, Canton, S. D., 1895-'97. Lærer i commonskolen, S. D., 1897-'98; frekventerte Augustana College 1898- 1900, St. Olaf College 1900-1904 (A.B.), Den forenede kirkes seminar 1904-1907 (C.T.), Capital University, Columbus, Ohio (D.D.), 1932. Gift med Serine Eisteinsen 24de juni '07. Prest i Northwood, Ia., 1907-1915; i Grand Forks, N. D., '15-'26. Vice-formand Nord Dakota distrikt '25-'26; formand siden 1926. Formand for Nordre Iowa og Søndre Minnesota ungdomsforening '13-'14; formand for Grand Forks Home for Aged '17-'26; medlem av Board of Elementary Christian Education, Nord Dakota distrikt, 1921 til dato, sekretær av samme '23-'25; formand for Grand Forks Lutheran Pastoral Conference '25-'26; formand for Nord Dakota Lutheran Sunday School Association '26-'36; medlem av kirkeraadet, Norsk Lutherske Kirke i Amerika 1926 til dato; direktør Concordia College siden 1926; medlem av Executive Committee and Teacher's Committee, Concordia College; formand for North Dakota District Pastoral Conference 1927-1935; medlem av Intersynodical Home Mission Council of Minnesota, North and South' Dakota; Vice-president of the Lutheran Welfare Society of North Dakota. — Forfatterskap: Shell Rock menighet 1859-1909; Barnedaaben — foredrag læst ved Pastoral Conferencen i Mason City, Iowa, 1909. Præken i Church Postil 1913; North Dakota District, published in "Our Church at Work" 1935; Indberetninger til Nord Dakota Distrikt aarlig siden 1926; Book reviews and newspaper articles etc.

Av de prester av Nordfjord-æt som er født her i landet var David Stoeve den første som blev valgt til distriktsformand. Han er en forsigtig, klarttænkende mand. Fra sit barndomshjem har han tat med sig lysten til at læse bøker, som egner sig at utdype ens kundskap og utvide ens horisont. Disse egenskaper har skapt tillid til hans ledelse og respekt for ham som menneske. (Den tale han holdt for Nordfjordlaget under 100-aarsfesten i 1925 — se Nordfjordlagets Aarboek for 1926 — gir et godt indblik i hans personlighet, karakter og aandsutvikling.) Mrs. Stoeve var meget interessert i kirkemusik og utmerket sig som korleder. Ogsaa andre facetter av det skønne tildrøg sig hendes opmerksomhet. ' Hun døde i Fargo for nogen aar siden.

MATHIAS BORRESEN ORDAHL blev født i Gloppen den 22de nov. 1874 av Børre O. Ordahl og hustru Inger, f. Gaasmyr. Han utvandret i

1890 og slog sig snart paa farming. Elev ved de offentlige skoler i Benson, Minn., '96-'99; Glenwood Academy, '99-'01; Luther College, Decorah, Iowa, '03-'05, og Luther Seminar, '05-'08 (C.T.). Optok prestegjerningen i Holt, Minn., '08. Der forblev han i næsten 20 aar, helt til '27. I 1928 var hans adresse Binford, N. D., og den forblev uforandret til '36, da den forandredes til Glenfield, N. D. Der virker han fremdeles. En mand som med held kan betjene sine menigheter saa længe som disse opgaver viser pastor Ordahl har virket i sine tre kald, maa forutsættes at være i besiddelse av mange fortræffelige egenskaper. — Mrs. Ordahls pikenavn var Inga Gunderson. De blev gift i 1911. — Pastor Ordahl døde i sit hjem i Glenfield, S. D., den 6te okt. 1939.

ELIAS CORNELIUS HAAVIK. Brødrene Elias og Olai Haavik er begge prester, men Elias er baade ældst av aar og ældst i prestatjenesten. Han blev født paa gaarden Haavik i Nordpollen i Selje prestegjeld den 1ste mars 1879. Hans forældre var Jens Olsen Haavik og hustru Oline, født Fagerlid. Tyve aar gammel utvandret han til Amerika. Elev ved Windsor High School, De Forest, Wis., 1900-'04; Luther College, Decorah, Ia., '04-'06; Luther Seminar, '06-'09. Der absolverte han den sidste av sine eksaminer vaaren 1909 og blev saaledes teologisk kandidat. Han tjente som prest i Lee, Ill., '09-'11, betjente Livingston, Mont., '11-'12, og antok saa kald fra Menomonie, Wis., hvor han forblev til '25. Da blev han prest i Bode, Ia., hvor han virket til 1938. Han bor nu i Minneapolis og virker som financial sek. for Den n. l. kirke i Amerika. Pastor Haavik indgik i ægteskap med Lina Thue fra Spring Prairie, Wis., i 1909.

MATHIAS JACOBSON BERGE. Staareimsbygden har, som det fremgaar av disse korte "leVrietsløp", skaffet de utflyttede nordmænd forholdsvis mange prester. Den som her skal omtales er M. J. Berge. Han blev født i Staareim den 11te aug. 1876. Forældrenes navne var Jakob R. Berge og Susanna, f. Mathiason. Han var elev ved Fjordenes amtskole og proseminar, '94-'96. Han vendte da ansigtet mot vest, hvor hans sambygdinger Raftsholerne nu hadde fundet sin plads. Han frekventerte Madison Normal School, Madison, Minn., 1900-

1904, og derpaa Den forenede kirkes teologiske seminar, '07- '09 (C.T.). Han betjente Iola, Wis., '09-'12; Wildrose, N. D., '12-'29; Underwood, Minn., '30 til nu (1939). — Berge var lærer i Alamakee co., Ia., '04-'06. Han indgik i ægteskap med Inga O. Gronggaard i 1910.

PETER JOHAN MYKLAND, født i Gloppen (Breim) den 3dje dec. 1881 av forældrene Anton B. Mykland og Dorothea, født Bogstad. Han frekventerte Gloppens middelskole paa Sandane, 1900-'01; Elverum seminar, '01-'02. Han utvandret til Amerika i '03 og søkte videre utdannelse ved Concordia College i Moorhead, Minn., '03-'07. Studerte derpaa teologi ved Den forenede kirkes seminar, '07-'10 (C.T.). Virket derpaa som prest i Melville, Sask., Canada, '10-'12; Canby, Oregon, '12-'14; Filmore, N. D., '15-'32; Kathryn, N. D., '33-'39.

Mykland blev gift med Laura Gurine Libak i 1910.

ABRAHAM VEREIDE, født paa Vereide prestegaard i Gloppen den 7de okt. 1886 av forældrene Anders Vereide, f. Aske, og Anne Helene, f. Alme. Konfirmert 1900. Fortsættelsesskole, Framnes Ungdomsskole og Prytz privatgymnas. Utvandret i 1905. Forberedelse til missionsvirksomhet i Great Falls, Mont., og omegn '06-'08. Garrett Biblical Sem. og Northwestern Univ., '08-'10. Ordinert til prest i metodistkirken i 1910. Spokane, Wash., '10-'13; Portland, Oreg., '13-'16; Seattle, '16-'23. Grundlægger og bestyrer for Seattle Goodwill Industry & Mission og beslegtede virksomheter, '23-'31. Prest i Boston, Mass., og associate Gen'l Supt. Goodwill Industry of America, Inc., og eksekutiv sek. for Nyengland og N. York, '31-'33. Director for Ev. Council of Churches, San Francisco, '34. Prest i Seattle siden '35. — Gift med Mattie Hansen, datter av pastor N. L. Hansen, i Kalispell, Mont., '10. Barn: *Alice Valborg* (Boston U., nu Mrs. J. Abrahamson, Eureka, Cal.) ; *W. William* (U. of Wash., gift og bor i Portland, Ore.) ; *Milton Bidwell*, elev ved U. of Wash.; *Abraham Junior*.

THEODOR BERGE, født i Pope co., Minn., den 17de mars 1881 av forældrene Peder J. Bergee og Helena T., f. Erdahl. Glenwood Academy, 1902-'03, 1904-'05; Luther College, '03- '04, '05-'07; Luther Seminar, '08-'11 (C.T.). Var prest i Milan, Minn., '11-'22; Coolidge, Texas, '22-'23; Pulaski, Wis., '23-'26; Montevideo, Minn. (Lutheran Brotherhood) '26—. Gift med Tina Aunan 1908.

SIVERT NESDAL, født paa Nesdal i Loen, Stryn, den 6te dec. 1875. Forældre: Solve P. Nesdal og Johanne, f. Kolbensen Bødal. Frekventerte Fjordenes amtsskole i '92. Reiste til Amerika samme aar og blev allerede samme høst elev ved St. Olaf College i Northfield, Minn. Fik der den første akademiske grad i 1909. Studerte teologi ved Den forenede kirkes seminar '09-'12. Blev missionær paa Madagaskar i 1912 og staar fremdeles i denne missions tjeneste Han har skrevet (i 1909) "Vor tids forøkedede missionskrav til den enkelte". I 1930 blev han gift med Gullborg, datter til lærer Kolbein Bødal, Loen. I 1939 besøkte han og hans familie Amerika. Han talte ved Nordfjordlagets stevne i Fargo den 8de juni det aar, og hundreder av hans sambygdinge og trosbrødre fik der anledning til at hilse paa ham.

RASMUS OLSEN STØVE. Pastor Støve blev født paa Breim den 30te mai 1883 av forældrene Ole Nilsen Støve og Eli, født Antonsen Værlo. Han var gaardsdreng, '98-'00; i snekkerlære, '00-'03; utvandret i '04; elev ved Concordia College, Moorhead, Minn., '04-'10; student ved Den forenede kirkes teol. sem., '10-'13. Prest for 4 menigheter ved Swift Current, Sask., Canada, '13—. Hans kald er nu i Mekinock, N. D. I 1913 indgik han i ægteskap med Serene A. Solberg.

BERNT MONSON HOFRENNING. Der er sterke motsætninger mellem de billeder naturen stiller tilskue ved det sted, hvor pastor Hofrenning blev født. Paa vestsiden av Lovandet staar Ravnefjeldet, mørkt og ildevarslende. Paa sydsiden Jostedalsbræns utløpere og Norges vældigste ismasser hæver sig der mot himmelen i deres kolde majestæt. Henimot vasenden, med fri utsigt mot fjorden, ligger yndige smaa øer og holmer saa fortryllende i form og f arve, at tusener av reisende har erklæret, at noget saa deilig har de sjelden eller aldrig set. — I disse omgivelser kom Hofrenning til verden 16de mars 1883. Hans forældre var Mons Hofrenning og hustru Dorthea, f. Bødal. Ved Lovandet er bebyggelsen spredt, og i Bernts barndom var der intet skolehus i denne avsidesliggende bygd. Stuen fik gjøre tjeneste som skolehus, og ved det store bord sat gutterne paa den ene side og jenterne paa den anden, og skolemesteren troned i høisættet. I religion skortet det ikke paa solid kost ved dette bord, ti Sverdrups gamle forklaring med sine 624 spørsmåal maatte læres fra

perm til perm. Syntes nogen dette var en drøi salve, saa fik man den trøst av forældrene, at de hadde lært Pontoppidans store forklaring, som indeholdt 759 spørmaal. — Hof renning blev konfirmert i 1898. Skoleaaret 1900-1901 tilbragte han paa amtsskolen paa Nordfjordeid. Det følgende skoleaar satte han sig ind i Voldens forberedende kursus. Elev ved Voldens seminar, '02-'04, og blev saa lærer i Stryn i 1905. Utvandret i '05 og indskrev sig som elev ved Willmar seminary i '06. Blev der i 2 aar. Elev ved Lutheran Normal School i Sioux Falls, '08-'09; studerte saa ved Synodens presteskole, '10-'13 (C.T.). Tilbragte derpaa en kort tid ved Minnesota statsuniversitet i 1913. Blev prest i Max, N. D., '13-'25; Harvey, N. D., '26-'27; No. Battleford, Canada, '28-'31; Pine Creek, Minn., '31—. Hofrenning indgik i ægteskap med Anna Loftnes fra Gibbon, Minn., i 1913, og i hende fik han en trofast og god støtte i sin gjerning. — Da pastor Hofrenning kom til Max, var der ingen kirker i hans kald. Skolehuse og vaaningshuse maatte benyttes til kirke. I de 12 aar han virket der blev dog først basements og senere kirker bygget. I 1920 gjorde han en tur til Norge, bragte en meget vakker hilsen fra Den norske kirke i Amerika til kirken i Norge ved festgudstjenesten paa Eid den 4de juli. Et vakkert digt av ham var trykt paa festprogrammet for Mindegavens overrækkelse. Han holdt flere taler i hjembygden i løpet av den sommer og mindes fremdeles Norges-reisen med ublandet glæde. — Da han var bosat i Canada blev han levende interessert i den norsk-dansk-lutherske ekspédition til Hudsonbugten i 1619-20(?) og han har skrevet adskillig om denne færd. Canadas regjering har som følge av hans undersøkelser paa dette felt reist ekspeditioneri et minde ved havnebyen Churchill.

KNUT OLSEN KANDAL, født paa Breim den 25de aug. 1885 av Ole Rasmussen Kandal og Kristine, f. Knutsen Ness. Fik tidlig kjærlighet til boken og kom derfor allerede i 14-aarsalderen paa Breims fortsættelsesskole, hvor han tilbragte et aar. I 1904 utvandret han til Amerika. Her blev han elev ved Concordia College i Moorhead. Der blev Kandal i seks aar, '04-'10. Derefter fulgte tre aar ved Den forenede kirkes teologiske seminar, hvor han blev teologisk kandidat i 1913. Han blev nu prest i Shell Brook, Sask., Canada, og i Canada

har han fortsat sin virksomhet i alle disse aar — ialt henimot 27 aar. Han har hat sit virkefelt i provinsen Saskatchewan; men inden denne har han flyttet adskillig. Længst har han bodd i Parkside, '15-'19; Canwood, '19-'23; Admiral, '23-'30; Frontier, '31-'37. De forløpne to aar har han bodd i No. Battleford. Pastor Kandal optræder med værdighed og har været en meget benyttet mand i sit distrikt i Canada, '18-36. Næstformand i Den n. 1. kirke i Canada siden '37. Medlem av bystyret i Admiral, Sask., '26-'28. "Overseer" i '27. Tjente som repræsentant for Den n. 1. kirke i Canada ved Norges 100-aarsfest til minde om kristendommens indførelse i landet (Talen han holdt i Nidaros domkirke 31te juli 1930 er trykt paa side 245 i *Nidaros og Stiklestad*, Olavsjubilæet 1930. Red. av O. Kolsrud. Han skrev flere artikler i bladene om denne Norges-reise. Ogsaa i '20 og '21 leverte han en række (27) artikler om en reise han da gjorde til Norge. — Medredaktør av "Norsk Ungdom", '22-'25. Redaktør av "Hyrden", det officielle organ for Den n. 1. kirke i Canada, '25-'32. Formand for Canada distrikts norsk lutherske lærerforening, 1939.

SIVERT A. ERDAHL, født i nærheten av Blue Earth, Minn., den 19de febr. 1884 av forældrene Absalon A. Erdahl og Ingeborg K., f. Gudahl. St. Ansgar Seminar, 1901-'05; St. Olaf College i Northfield, Minn., '05-'10 (A.B.). Lærer ved Normalskolen i Madison, Minn., '10-'11; Den forenede kirkes teologiske seminar, '11-'14 (C.T.). Minnesota statsuniversitet, '21-'22. Prest Greenwood, Wis. (5 menigheter), '14-'15; Ryegate, Mont., '16-'19; lærer ved normalskolen i Madison, '19-'21. Forfatter av "Eric Janson and the Bishop Hill Colony" 1925. Bor i Blue Earth, Minn.

A. M. EGGE, født paa Egge, Breim, den 28de sept. 1886. Kom til Amerika i 1904. Fra New York gik reisen til Bristol, S. D., hvor han hadde sit tilhold i halvtredje aar. Frekv. Augustana College, Canton, S. D., Moorhead, Minn., 5 aar; St. Paul, Minn., 3 aar (C.T.) ; Brooklyn, N. Y., 1^ aar (Central University, B.A.) ; Groton, S. D., 7 aar; Plentywood, Mont., 8 aar; Auburndale, Wis., '31—, altsaa prest siden 1914. gift med Lena Loretta Gilbertson den 28de sept. 1914. Hun døde den 13de mars 1939. De hadde 3 sønner. Den ældste av disse, *Sanford*, graduerte ved St. Olaf College i '37. Han var

medlem av St. Olaf-koret og er nu lærer i ijjusik ved høiskolen i Cokato, Minn., hvor han ogsaa underviser i naturfag. — Mrs. Egge var født ved Highland, Wis., den 23de feb. 1892. Hendes mor var blot et aar gammel da hun kom til Amerika; hendes far 6 aar, da han kom hit i 1847. Faren stammet fra Hadeland. Han døde i 1927.

OLAI LUDVIG HAAVIK skriver som følger: Olai Ludvig Haavik er fra gaarden Haavik i Nordpoll, Selje, søn av Jens Olsen Haavik og Oline, f. Fagerlid. Han kom i 1903 til Amerika og tok arbeide paa en farm ved DeForest, Wis. Allerede samme høst og vinter gik han paa folkeskolen for at lære engelsk. Høsten 1905 blev han elev ved Luther College i Decorah, Iowa, og fuldførte det 4-aarige kursus vaaren 1908. Samme høst blev han student i college-vdelingen, hvorfra han tok artium i 1912. Ved Luther College interesserte han sig særlig i literært arbeide; han var saaledes redaktør for skolens norske blad, "Ervingen", samt tok ledende del i debat mellem de forskjellige skoler, og i veltalenhet. Han er nemlig den eneste elev i skolens historie som har faat førstepræmie i veltalenhet paa engelsk blandt første aars studenter (freshmen).

Høsten 1912 gik han ind paa Luther Theol. Sem. i St. Paul. Under studiet ved seminariet betjente han i to aar Minnehaha kapellet i Minneapolis, hvilket gav ham anledning til at bli kjendt med prestevirket i vore større byer. Vaaren 1915 blev han teologisk kandidat. Under avdøde pastor O. J. Kvaales fråvær i Orfordville, Wis., vikarierte han der mellem skoleaarene i 1913. Der fandt han sin hustru. Ut paa sommeren 1915 blev han viet til Cora Sophie Peterson, der tilhører den store Onsgard slekt, Halling, pionerer i Rock co. Samme sommer blev han ordinert i Orfordville, og ut paa høsten drog han med sin hustru til sit kald i Spokane, Wash. Under sit 6-aarige virke der var han ogsaa lærer i mušik, kirkehistorie og andre fag et par aar ved Spokane College. I 1921 antok han kald til Ballard Første Lutherske kirke i Seattle, hvor han har tjent i over 18 aar.

Menigheten bygget ny prestebolig i 1927 og to aar senere bygget den sin store og prægtige kirke i gotisk stil, som den norske presse gav titelen "Vestkystens norske katedral", og som vistnok er vort folks herligste helligdom i Nordvesten.

Til trods for de mange krav som er stillet til en prest i en storby, har pastor Haavik fundet tid til at interessere sig for gjøremaal ogsaa utenfor sin menighet. I 10 aar var han formand for Pacific Lutheran College bestyrelsen. Likeledes har han i mange aar Været kredsens formand. I Nordfjordlaget paa Vestkysten har han ogsaa i mange aar tat ledende del.

Pastor og fru Haavik har tre barn: *Arthur, Obert* og *Margaret Carol*. Alle tre er utdannet ved Pacific Lutheran College og gaar nu paa statsuniversitetet i Seattle.

ANDREAS OLAUS B. MOLL DREM, født ved Utica, Crawford co., Wis., den 23de juli 1876 av forældrene Bent A. Molldrem og Oline, f. Solberg. Frekventerte høiskolen i Soldiers. Grove '95-'98. Virket som lærer i Wis. '98-'00; elev ved St. Olaf College i Northfield, Minn., '00-'06 (A.B.); Columbia Institute, Washington, D. C., '06-'07 (A.M.). Lærer i Colorados statsskole for blinde og døvstumme, '07-'08; knyttet til St. Olaf Colleges avdeling for døvstumme, '08-'12; studerte teologi ved Den forenede kirkes sem., '12-'15 (C.T.); lærer ved samme, '12-'15. Prest i Starbuck, Man., Canada, '15-'16; Larson, Wis., '16-'20; bestyrer for Scandinavia Academy (Central Wis. Luth. Coil.), '19-'30; prest i Gary, Minn., '31—. Gift med Anna Pauline Larson 1907. Deres søn, *A. R. Moldrem*, er nu prest i Sandwich, Ill.

GEORGE O. LOFTNESS, født ved Gibbon, Minn., den 22de dec. 1890 av forældrene Ole G. Loftness og Synneve, f. Bakke. Høiskolen i Fairfax, Minn., '10-'11; Luther College, Decorah, Ia., '11-'14; Luther Seminar, '15-'17; Luther teol. sem., '17-'18 (C.T.). Prest i Anacortes, Wash., '18-'20; Devils Lake, N. D., '20-'38; Tacoma, Wash., '38—. Gift med Anetta Sofie Monson fra Belview, Redwood co., Minn., i 1917.

RICHARD THEODORE WANBERG, født den 12te sept. 1888 av forældrene Rasmus E. Wanberg (Vamberg) og hustru Ingeborg, f. Frøholm, bosat ved Swift Falls, Minn. Frekventerte høiskolen i Benson —1908; Luther College, Decorah, Ia., '08-'14; Luth. Sem., '16-'17; Luth. teol. sem., '17-'19 (C.T.); prest i Towner, N. D., 1919—. Gift med Olga Geneva Moe 1919.

LAWRENCE EMIL BRYNESTAD, født i Ellendale, Minn., den 7de april 1898 av forældrene Lewis J. Brynestad (fra Olden) og Elise, f. Quipter. Owatonna høiskole, '13-'17; St. Olaf College i Northfield, '17-'21 (A.B.; ogsaa S.A.T.C., soldat 1917); lærer og "coach" ved Pleasant View Luther College, Ottawa, Ill.,

'21-'23; Luther Theol. Sem., '23-'26 (C.T.). Prest i Redfield, S. D., '26-'29. Lærer ved Redfield College, '28-'29. Studerte ved Princeton Sem., '29-'30 (Master of Theol; ved Biblical Sem. i N. Y. City, '30-'32 (Doctor of Sacred Theol.). Prest i Warren, Minn., '32—. Har skrevet flere artikler om teologiske og kirkelige emner. — Gift med Myrtle Foxford 14de juni 1935. De har en søn, *Lorens Guither*.

ERNEST BENNET STEEN, født i Clinton, Minn., den 31te juli 1901 av Olai Steen og Caroline, f. Storeim. Frekventerte høiskolen i Clinton, '15-'19; Luther College, Decorah, Ia., '19-'23 (A.B.) ; Luther Seminar, '23-'26 (C.T.). Prest i Mahnomen, Minn., '26—.

ALBERT LEONARD ABRAHAMSON, hvis forældre var Lars Abrahamson (Bergseth) og Ingeborg Solheim, f. Nesje; blev født i Todd co., Minn., den 15de juni 1911. Faren var fra Utvik, moren fra Stryn. Hendes brødre var skolelærerne Andreas og Elias Solheim, og Lasse Øiestad. — Pastor Abrahamson gradi/erte ved høiskolen i Little Falls, Minn., i 1928; ved Concordia College i 1932 (A.B.), og ved det teologiske seminar i St. Paul i 1935 (B.T.). Han blev kaldt til at betjene 5 menigheter i Roseau co., Minn. Hans adresse var Badger. I jan. 1939 flyttet han til Morris, Ill., hvor han nu har sit kald. — Den 27de sept. 1935 blev han gift med Alice Narum fra Fargo, N. D. Hun er graduent fra en forretningsskole i Fargo og frekventerte Concordia College i Moorhead i 2 aar. De har to barn: *Ruth Miriam*, født 2den august 1936, og *Luther Narum*, født 29de oktober 1938.

ARIEL R. MOLLDREM, født i Northfield, Minn., hvor hans far dengang var lærer ved St. Olaf College) den 24de aug. 1911 av forældrene A. O. B. Molldrém og hustru Anna, f. Larson. I 1912 flyttet familien til Minneapolis, hvor den forblev til '15; flyttet da til Starbuck, Man., Can., derfra til Manchester, Wis., det følgende aar og derfra til Scandinavia, Wis., i '19. Der tjente A. O. B. Molldrem som bestyrer for Scandinavia Academy. A. R. graduerte derfra i '29. Derfra flyttet de til Gary Minn., og A. R. fortsatte Sn skolegang ved Conc. Coil., Moorhead, graduerte derfra med utmerkelse i '33; Luther Sem., '33-'37. Agtet nu at opta missionsvirksomhet i Kina. Dagen for avreisen var bestemt til dei 11te septj/37, men paa

grund av den asiatiske krig kunde ingen pas erholdes. — Gift med Esther Grindland, pastor J. O. Grindlands datter, i Fargo, N. D., den 7de juni '37. I oktober '37 overtok han betjeningen av Sandwich, Piano og Millbrook i og ved Sandwich, Illinois.

(Oplysninger om pastorerne H. P. Walker og O. Walker kom ind sent og findes nederst paa side 399.)

Bestyrere og lærere ved høiere skoler

(Læseren vil behage at merke sig, at pastor A. O. B. Molldrem var bestyrer for Scandinavia Academy (Central Wisconsin College) fra 1919 til 1930. Oversigt over hans virksomhet ved denne skole savnes.)

RASMUS BOGSTAD. (Se avsnittet over presterne.) Det er nærmest om Bogstad som akademibestyrer vi her ønsker at gi nogen oplysninger.

Han kom til Amerika 19 aar gammel og uten høiere skoleutdannelse hjemmefra. Der var saaledes meget at lære før han kunde sies at være en saadan stilling voksen. Ti av en akademibestyrer krævedes der i større utstrækning end av de fleste skolemænd alsidige kundskaper. Først kom kanskje kravet om at kjende vort folks livsvilkaar og landets sprog. Farmerne i Crawford co., Wis., blev hans fornemste lærere, hvad forholdene i Nordvesten angaar; og de forstod at indprente lærdommen, saa den ikke let kunde glemmes. Den blev i mange henseender av grundlæggende betydning. — To og tyve aar gammel kom han ind paa Luther College i Decorah, Iowa. Der fik han, kanskje især av skolens bestyrer, Laur. Larsen, lære, hvad samvittighetsfuldhet og pligttroskap vil si i utførelsen av ens arbeide, og desuten hvad det vil si at elske sit folk mere end sig seiv. — Der fik han ogsaa lagt en god grundvold for studiet av norsk, engelsk, tysk og latin; men hans ophold ved skolen indskrænket sig til fem aar (1883- 88). Man hadde nu oprettet et seminar i Northfield, Minn., og ved dette studerte han teologi i to aar og blev derpaa ordinert til prest. Efter at ha betjent en menighet i Kindred, N. Dak., et aarstid, begyndte han sammen med andre at grundlægge en luthersk ungdomsskole i Moorhead, Minn. Folk hadde nemlig dypere og klarere forstaaelse av betydningen av saadanne skoler dengang end de har nu. Bogstad skulde

da bli lærer i norsk og religion ved denne skole. Det viste sig dog snart, at han ogsaa maatte undervise i andre fag, og nu begyndte skoen at knipe. Han maatte søke undervisning i tysk og latin et par

terminer ved Minnesota statsuniversitet og anvende en termin ved normalskolen i Valparaiso, Ind., for at sætte sig litt ind i kateketik og beslegtede fag.

I 1892 hadde kravet om en losjibygning for gutter vist sig meget sterkt og presserende; men der savnedes midler at bygge for. Bogstad maatte ut for at samle penger. Det lykkedes at samle \$12,000, men i fuld stand vilde bygningen koste \$22,000. Man laante da \$10,000 av en bank og haabet at indløse sine gjeldsbeviser om et aars tid. Saa kom der haarde tider i 1893. Banken krævet sit tilgodehavende punktlig betalt, eller pant i skolens eiendom og 18% renter. Stillingen var saaledes næsten fortvilet. Bogstad fik dog en gruppe mænd til at betale den omtalte gjeld mot at faa pant i eiendommen og 10% rente. Denne byrdefulde gjeld blev dog — hovedsagelig ved Bogstads bistand — avkastet, saa snart tiderne tok en vending til det bedre.

I 1894 blev han gift med Valborg C. Nelson, og hun blev ham en god støtte i disse prøvelsens tider. Vanskelighetene var mange og alvorlige. Engang utbrøt der en tyfusepidemi ved skolen. De fleste av eleverne reiste naturligvis hjem, men andre laa der alvorlig syke. Bogstads hjem undgik ikke farsotten. Han var bundet til sykeleiet i flere maaneder. Saadahne støt føltes naturligvis ved et ubefæstet akademi. Der blev en nedgangstid. En luthersk ungdomsskole med høie og løftende idealer holdt paa at synke ned til at bli en blot og bar forretningsskole. Da dette blev bekjendt, svandt kirkefolkets støtte og interesse gradvis hen; og bestyreren resignerte og oprettet en forretningsskole i Fargo — blot nogen faa stenkast fra Moorhead. Nu var skolen sin undergang saa nær, at der kun var et skridt mellem liv og død. Under disse omstændigheter valgte man Bogstad til bestyrer, lovde ham høitidelig sin bistand, mindet hverandre om skolens egentlige maal og opgave og fattet en virkelig alvorlig og ædel beslutning. Dette var i 1902. Bogstad stod nu som skolens bestyrer i otte aar. Arbeidet begyndte at bære synlig frugt. Det blev om nogen aar klart, at anstalten snart maatte faa en hovedbygning opført. For at forberede iverksættelsen

av en passende byggeplan kjøpte Bogstad et helt kvartal land. Man regnet med et kostende av \$50,000. Bogstad fik bevæget Andrew Carnegie til at love \$12,500 paa den betingelse at andre skulde skaffe \$37,500. Bygningen blev opført av presset teglsten og Ortonville granit. Den kan vel betragtes som Bogstads fornemste mindesmerke.

Efter det opsplitende arbeide og den høie spending som i lang tid hadde tæret paa hans kræfter, følte Bogstad sig nu træt og utmattet. Han var 49 aar gammel, saa ungdommens spenstighet og rekuperationsevne ikke længere kunde paaregnes. Man besluttet at gi ham et aars ferie med fuld løn. Ved at fjerne arbeidets og ansvarets byrder fra hans skuldre bidrog man til at han litt efter litt kom til kræfter igjen. — Han blev valgt ind paa sit kirkesamfunds “board of trustees” og blev om et aarstid dettes formand. Denne nye virksomhet virket stimulerende.

To av akademierne vestenfor Klippebergene stod nu i fare, det saakaldte Spokane College og Columbia College. Deres gjæld beløp sig tilsidst til \$100,000. Bogstad blev valgt til at føre tilsyn med disse anstalter. Ved et kraftig og klokt grep fik han sit kirkesamfund til at anta en beslutning om at opta en almindelig indsamling til avkastelse av ovennævnte gjæld paa \$100,000. Dette lykkedes. Skolen i Spokane blev med tiden lukket. Skolen i Everett blev omdannet til et barnehjem. Bogstad blev medlem av “board of trustees” for Pacific Lutheran College i Parkland, Wash. — Siden den tid har han forestaat et alderdomshjem i Eugene, Oregon, Ogsaa i denne stilling har hans sjeldne evner som pengeindsamler og finansmand været av meget stor betydning. Bogstad og hans hustru bor nu i Eugene i sit eget vakre hjem.

Mrs. Bogstad var lærerinde. Hun har betydelige literære interesser. Hun har skrevet 8 korte fortællinger, 1 bok, “The Scarlet Strain”, og 30 digte, nogen av disse paa norsk, andre paa engelsk. — Bogstad og hans hustru hadde den tunge sorg at miste sin eneste søn. Deres to døtre er dem dog til stor glæde og trøst. Begge har faat en god skoleutdannelse. Den ældste av dem, *Hulda*, blev gift med C. E. Macintosh i 1924. De har en søn. *Ruth* blev gift med Th. W. McNeely i 1936. Han er “First Sergeant in the Marine Corps”. De bor i Chicago.

LARS M. GIMMESTAD, *bestyrer for akademiet i Galesville, Wisconsin, 1901 til 1918.*

Allerede medens han var elev ved Luther College i Decorah hadde Gimmestad fattet følgende vidtrækkende beslutninger for sin fremtid: Først, at han skulde lære norsk og engelsk saa grundig, at han med færdighet kunde benytte disse sprog baade i skrift og tale; dernæst, at han uten at søke noget embede eller nogen forfremmelse skulde vie sin kraft til at fremme sit folks vel; og endelig, at han skulde benytte enhver anledning til at utdype og utvide sine kundskaper, indtil han hadde skaffet sig et klart overblik over det bedste som findes i filosofien og verdenslitteraturen. — Heldigvis hadde han nu i flere aar adskillig tid til sin raadighet og kunde saaledes lægge sine studier tilrette i den orden som kunde gjøre dem mest frugtbringende. Han kunde derfor skride fra den ene tankegruppe til den anden, fra den ene gren av litteraturen til den anden, fra det ene omfattende system til det andet, indtil han 33 aar gammel i sin tredobbelte stilling som prest, lærer og skolebestyrer fandt det nødvendig at anvende det allermeste av sin tid og kraft til utførelsen av sine embedspligter.

I 1901 blev Gimmestad kaldt til bestyrer for akademiet i Galesville, Wis. I denne by var han ikke helt fremmed. Han hadde nemlig betjent en liten — meget liten — menighet der helt siden den blev stiftet i 1894. Den hadde ingen kirke og ingen prestegaard. Det var da meningen at han skulde fortsætte arbeidet som prest der ogsaa i sin nye stilling. Ved siden av den lille gruppe synodefolk som han betjente var der ogsaa nogen konferentsfolk og Forenede kirkes folk i og ved byen, og disse hadde kontrol over en kirke paa stedet. Den kirkelige situation var saaledes alt andet end misundelsesværdig.

Skolen hadde bestaaet og utført et stort arbeide i 40 aar. Den hadde været drevet under metodisternes auspicier i omkring 20 aar og under presbyterianernes ledelse i et tilsvarende tidsrum. Betydelige navne var knyttet til disse 40 aars skolevirksomhet. Dommer G. Gale hadde tjent som skolens præsident, biskop Samuel Fallows og prof. Peters som fremragende lærere, og den lærdeste nordmand i Amerika, prof. Hagen, hadde vandret om i de lærdes lund ved colleget. Ved

slike læreres føtter hadde mænd som Hon. Merlin Hull, M. C. Waller og M. K. Bleken sittet.

I aarenes løp hadde dette lærdomssæte samlet om sig de ledende amerikanske familier der i egnen som deres kulturog sociale centrum. Der laa saaledes tradition og inspiration over denne læreanstalt. Men netop nu laa der en viss fare i denne tradition; ti henimot aarhundredskiftet var skolen kommet rent paa knærne. Det laa imidlertid ikke nær for det sidstnævnte element at gi slip paa den prestige som det hadde nydt i saa lang tid, uten at føle sig ilde tilmode og kanske i enkelte tilfælder endog irritert over overdragelsen av anstalten til dens nye eiere. Denne følelse og holdning kom av og til tilsyne helt ned til 1909 — et merkeaar ogsaa i den henseende, at den kirkelige opposition da syntes ha tapt sin indflydelse. Menigheten bygget sig kirke det aar, og folk begyndte at gi den sin tilslutning. De oprindelige seks familier vokste med tiden til 60 familier og en del løse personer; og før Gimmestads flyttet fra byen var menighetens gjæld betalt.

Paa grund av de utgifter som var forbundet med utførelsen av nødvendige reparationer ved skolen, før denne kunde tages i bruk, begyndte denne sin virksomhet med flere tusen dollars gjæld. Ifald skolen fik en betydelig tilslutning, kunde man ogsaa let forutse, at to noksaa kostbare bygninger snart maatte opføres ved samme. Akademiets Board of Trustees saavel som dets bestyrer fik derfor med engang hænderne fulde av finansielle bekymringer. Bestyreren stod dog aldrig alene med det finansielle ansvar. Mænd som Hon. K. K. Hagestad, J. A. Berg, L. N. Hammer, og T. E. Jensen sammen med distriktsformand H. Halvorsen, S. S. Urberg, E. Christophersen, Turmo og andre prester og lægmænd la heller ikke sine hænder i skjødet. De hadde held med sig, seiv om der av og til kunde merkes tendenser som man ikke kunde glæde sig over. En trustee fik saaledes ved en anledning ved at alliere sig med den gamle Adam forpurret en betydningsfuld saks fremgang ved en kraftig og velrettet appel til nordmændenes nøisomhet og sparsommelighet; og da han efter denne seier steg op i sin buggy, la han sit ansigt i de frommeste folder og sa: "Ja, Gud ske lov at det ikke blev noget av!" — Idet hele tat maa det dog sies, at ingen akademibestyrer har nogensteds hat et bedre Board of Trustees at arbeide sammen med end Gimmestad kunde glæde sig ved i Galesville.

Ved et merkelig samspil av tilsyneladende helt uavhengige kræfter

muliggjordes for en ikke ringe del den endrægtighet som karakteriserte bestyrerens og boardets samarbeide i disse 17 aar. Der gaves likesom ikke anledning for misforstaaelse eller misnøie at dæmmes op og forpeste luften ved skolen; ti fra tid til tid kaldtes bestyreren til andre steder: Tilbake til Rio, til Eau Claire, St. Paul, Huxley, Ia., Everett, Wash., til bestyrerposten ved akademiet i Veiva, N. D., og endelig til Orfordville, Wis. Disse kaldelser var spredt saaledes ut over aarene, at baade bestyreren og skolens trustees til enhver tid hadde frie hænder til at handle saaledes, at hverken han eller de behøvde at frygte for skam eller skade som følge av bruken av fuld ytringsog handlefrihet. Derved undgik man at ta jammerlige hensyn og fjernede enhver undskyldning for en umandig, snikende fremgangsmaate. Man kunde handle som frie og modne mænd.

I 1901 valgte skolens trustees dens første lærer under dens nye styre. Senere blev det nærmest bestyrerens sak at utføre det her henhørende arbeide. Trods al forsigtighet lykkedes det ikke altid at faa maalført tømmer. Det gik efter den gamle erfaring ved Upsala universitet: "Små fataliteter bygga och bo, hvarhelst du kommer, inom alla fakulteter." I almindelighet bestod dog skolens lærerstab av ypperlige unge mennesker. Man talte altid akademiske borgere blandt dem. De kunde sine ting og fik næsten uten undtagelse skolen og dens aand kjær. Det var en lyst at arbeide sammen med dem. Den lærdeste av dem var vel kirkeminister Hasunds bror, som i 8 aar hadde virket som lærer i Norge. Slepne som hofmænd var M. G. Berge og Sigurd Reque, digterisk begavet skolebladets redaktør, R. Skar, og rhed merkelige praktiske anlæg den senere doktor i filosofien A. F. Giere. Giere tok sig meget av musikken ved skolen. — Lærerinderne stod i flere tilfælder bestyreren bi, særlig i at føre tilsyn med det selskapelige liv ved skolen, ordne med uskyldige fornøielser og i at fjerne kanter og keitethet hos dem som trængte til saadanne ting. Lærerinderne A. Peterson og N. Hanson var ham i mange aar til hjælp paa disse omraader. Bestyreren stod saaledes ikke alene.

Hans tid var fuldt optat som det var: 25 undervisningstimer om uken, stor korrespondance at vareta, konfirmantundervisning hver lørdag i skoleaaret, mindst 1 gudstjeneste hver søndag og mange leilighetstaler at holde. I ferierne var det regel at hverve elever og samle penger til skolen. Prækenerne maatte i regelen være nye og ikke minde om at "væve kirkens vadmæl". Større taler og længere

foredrag maatte gjennemtænkes omhyggelig. Av disse kunde dog enkelte uten skade holdes paa mange forskjellige steder, f. eks. de som holdtes over følgende emner: En harmonisk utdannelse (holdt enten paa norsk eller engelsk paa over 300 steder), Forholdet mellem Religion og Filosofi, George Washington, Abraham Lincoln, Roald Amundsen, Reformationens Frugter. Den sidstnævnte av disse holdtes for første gang i Det svenske tabernakel i Minneapolis for en forsamling paa 3,000, senere i Hippodromen i St. Paul for 8,000, i Duluth for ca. 2,500, i Grand Forks ca. 2,500, i Fargo ca. 3,000. Talen om Lincoln holdtes først ved Park Region Luther College i Fergus Falls ved 100-aarsfesten til minde om Lincoln, senere i Galesville, Oconomowoc, Milwaukee, osv. I 1914 holdt han i Chicago den norske festtale ved 100-aarsfesten til minde om den norske grundlovs affattelse, den 17de mai, for en tilhørerskare av 25,000. Han fik saaledes anledning til at bli hørt. En gang foretok han en foredragsreise helt ned til Kansas City, Mo., Sweetwater, Newman Grove og Omaha, Neb.

Ved akademiet utdannedes der i disse aar, ved siden av dem som fik diplom fra skolens øvrige kurser (svarende væsentlig til en førsteangs høiskoles), over 30 til religionsskolegjerningen. Fagene i dette kursus deltes gjerne mellem bestyreren og prof. Hasund, da norsk endnu benyttedes som undervisningsmiddel i mange menigheter: Religion, symbolik, kateketik, undervisnings-historie, norsk, literaturhistorie, Norges-historie, kirkehistorie, med et tillæg om den norsklutherske kirkes utvikling i Amerika.

Mens de fleste av skolens mange underholdninger og festlige tilstelninger ordnedes av lærerpersonalet og eleverne, overlotes det gjerne til bestyreren at sørge for passende foredragsholdere, talere og sangere. Bekjendte nordmænd som var paa besøk i Amerika, fandt derfor let veien til Galesville. Blandt disse var Hans Seland og Rasmus Rasmussen. Blandt

Nordvestens egne kræfter: Prof. R. B. Anderson, Peer Strømme, Oscar L. Olson, M. C. Waller o. m. a.

Som et uttryk for publikums tilfredshet med skolen og derfor henvendt til dens bestyrer var der en stor hyldningsfest ved skolen den 22de feb. 1909, ved hvilken Gimmestads portræt malt i olje ved den norske kunstner Lars Haukanes blev overrakt. I 1917 var der en lignende ytring av folks velvilje ved overrækkelsen av henimot \$1,000 til kjøp av automobil for bestyreren.

Nogen av skolens lærere og elever arbeidet sig under Gimmestads ledelse enten helt eller delvis gjennom et kursus svarende til det som i den tid var gjældende ved Luther College i Decorah.

Gimmestad hadde et pent hjem (kjøpt for laante penger holdt det haardt med at faa det betalt), og likesom han la sit hjerte ind i sin gjerning, saaledes elsket han ogsaa sit hjem. Han hadde en skjøn, trofast, arbeidsom, forstanding og from hustru. I deres lykkelige ægteskap skjænket hun ham tre sønner og tre døtre. Døtrene har alle faat en høiere skoleutdannelse, og sønnerne er alle akademiske borgere; *Herman*, den ældste av dem, med sin magistergrad fra Harvard, *Bernard* og *Victor* med sin fra Wisconsin statsuniversitet.

Efter 17 aars tjeneste i Galesville under de ovenfor antydede kaar var Gimmestads kraft betydelig svækket. Han besluttet at anta kald som O. J. Kvaales eftermand i Orfordville, Wisconsin.

Læseren vil behage at merke, at den store skare av lærere og lærerinder som virker i de offentlige skoler, søkes omtalt i forbindelse med de forskjellige settlementers historie. Her nævnes nogen faa av dem som er lærere ved lutherske colleges, og et par som kun "paa sin vis" kan henføres hit.

HERMAN GIMMESTAD graduerte fra akademiet i Galesville, Wis., i 1919, ved St. Olaf College i Northfield, Minn. (A.B.), fire aar senere. Lærer det følgende aar. Studerte ved Harvard universitet i 2 aar. Fik sin magistergrad der i 1926. Lærer ved universitetet i N. D. det følgende aar. "Head of the English Department" ved Midland College, Fremont, Neb., siden 1927.

PROFESSOR ERIK HETLE er en fremragende lærer, og han

har undervist i fysik ved St. Olaf College helt siden 1907. Matematik har ligget for ham, helt siden han var barn. Lange talrækker og de tørre symboler, som benyttes i den høiere matematik, har for ham noget tiltalende ved sig. De blir for ham likesom vinduer gjennom hvilke han skaff er sig innsikt i den fysiske verdens love, virksomhet og væsen. Luft, vand, jordklumpen og stenen viser ham sine molekyler og deres gruppering og sammensætning. De gir ham nok at tenke paa; ti ogsaa i denne bok har Gud skrevet dype og viktige sandheter.

Prof. Hetle blev født i Breim den 17de aug. 1873. Hans forældre var Nils Larson Hetle og Gyda Eriksdatter, født Myklebust. Han kom til Howard, S. D., i 1891, besøkte Augustana Coil, i Canton, S. D., 1893-'94; en forretningsskole i Minneapolis, 1896-'97; St. Olaf Academy, 1898-'99; St. Olaf Coil., 1899-'03 (B.S.) ; St. Olaf Coil. 1905 (M.S.) ; Wisconsin statsuniv. sommeren 1907; Chicago univ., 1908-'09. Blev assistent i undervisningen i matematik ved St. Olaf Coil. 1903-'06, lærer i fysik fra 1907 av. — Gift med Lillian Westburg fra Hopkins, Minn., 1911. De har 3 døtre. — I alle disse aar har prof. Hetle vist en levende interesse for Nordfjordlaget. Hans pen har prydet flere av dets aarbøker.

PROF. JOHAN ANDREAS HOLVIK, hvis forældre Peder E. Holvik og hustru Eli, født Skroppen, kom hit fra Gloppen, blev født i Lake co., S. D., i 1880. Han var elev ved høiskolen i Madison i 3 aar, ved St. Olaf College i Northfield, Minn., i 4 aar, og blev der Bachelor of Science og Magister Artium. I 1907-'08 studerte han teologi ved Den f. k.s seminar og underviste desuten i norsk ved St. Olaf College. I de følgende 3 aar studerte han ved universitetet i Kristiania. I 1912 blev han gift med Caroline Heitne og blev nu ansat som lærer i tysk og norsk ved det lutherske akademi i Forest City, Iowa. Der blev han i 7 aar. Derefter blev han solicitor for Luther Union. Fra 1923 av har han været knyttet til Concordia College i Moorhead, Minn. Der har han hat anledning til at vise, hvad der kan gjøres for norsk-undervisningen ved en norskamerikansk læreanstalt; og desuten har han indlagt sig store fortjenester som leder av sin skoles musikalske kræfter, særlig dens musikkorps. Med dette møtte han frem ved "Sørlandet's mottagelse i Chicago i 1934, og i 1935 reiste han med sine bedste kræfter helt til, Norge. Ogsaa der blev hans dygtighet som dirigent anerkjendt, og han kunde vende hjem med følelsen av, at han hadde ydet et ikke ubetydelig bidrag til den gode forstaaelse mellem nordmændene i Norge og Anierika.

Ved den vellykkede 100-aarsfest, som under bygdelagenes auspicer feiredes til minde om den norske indvandring til Amerika i 1925, tjente prof. Holvik som sekretær i den av Bygdelagenes Fællesraad valgte eksekutivkomite. Dette ledet til, at han samme aar blev hædret med en St. Olavsorden av første klasse. — Prof. Holvik har indlagt sig fortjenester som skolemand. Allerede i 1910 utgav han en lærebok for saadanne som ønsker at opta studiet av norsk som et fremmed sprog. Senere fulgte en, som var beregnet paa viderekomne elever. Endelig kom skoleutgaver av “En glad gut” og “Kongsemnerne”. Ved disse arbeider har han gjort vor ungdom en betydelig tjeneste.

I Nordfjordlaget har han tjent baade som sekretær og viceformand, og ved stevnet ved Concordia College i 1926 var hans nærværelse av den største betydning. I 1924 kunde ogsaa lagets gjester, Aaland og Rosenlid, trygt stolte paa hans værdifulde bistand, naar de færdedes i Red River-dalen.

ABSALON C. ERDAHL var født paa en farm i Rome twp., Faribault co., Minn., den 11te feb. 1882 av forældrene Colben A. Erdahl og Ingeborg, født Dahlsing. Frekventerte først St. Ansgar Akademi og senere St. Olaf College, hvor han graduerte i 1911. Var lærer i norsk ved St. Olaf et aar og fortsatte derpaa sine studier ved Illionis statsuniversitet i 3 aar (M.A.). Blev derpaa atter lærer ved St. Olaf i Northfield til 1919. Derpaa lærer i engelsk ved Bethany College, Lindsborg, Kansas. Begyndte som norsklærer ved Central-høiskolen i Minneapolis i 1920 og er fremdeles i denne stilling. I 1927 begyndte han ogsaa at undervise i svensk ved denne skole og fortsætter fremdeles dermed. — Sommeren 1931 tjente han under Nordmands-Forbundets auspicer som leder for den første høiskoleelevfærd til Norge. — Han blev i 1926 gift med Kitty Dahl, født i Helgeland, Norge. — De har en datter *Margaret*.

ARTHUR FOSNESS, ældste søn av Anton Fosness, Lakefield, Minn., er graduent fra School of Mines ved Minnesota stats-

universitet og er “construction engineer” i Winnipeg, Canada. Han er gift og har en datter.

JOHN LESLIE FOSNESS er graduent f ra den geologiske avdeling ved Minnesota statsuniversitet, har en tid gjort tjeneste som lærer og er nu “chief geologist” for Magnolia Petroleum Co., med hovedkvarter i Mattoon, Ill.

ANDREAS ELDEVIK (Andrew Elwick), f. paa Eldevik, Ytre Nordfjord, 17de mai 1893, kom i barneaaene nordover til Trøndelagen og Helgeland. Hans far, Josef Eldevik, var bestyrer av et meieri deroppe i 8 aar; men da gutten var 10 aar gammel, vendte de tilbake til Nordfjord og bosatte sig paa Kroken i Rugsund. Efter sin konfirmation begyndte Andreas sin høiere skoleutdannelse ved middelskolen paa Eid; men pengene slap op, saa han kom ikke langt paa den saakaldte lærde bane i Norge. Han besluttet da at se hvad Amerika hadde at by paa. Han kom til Missula, Montana, i 1910, og fandt sig snart ar

Andreas Eldevik

beide i tømmerleire, ved jernbanen og i “construction camps.” Dette var en haard skole, men lekserne satte sig godt fast i hukommelsen. Han hadde oprindelig lagt sin elsk paa prestegjerningen; men hans to første aar i Amerika synes ikke ha ført ham i den retning. — Kristeligssindede landsmænd i Spokane fik dog git hans liv og utvikling en ny og heldig retning i 1912, og nye utsigter aapnet sig for ham. Han kom ind paa en Y. M. C. A. aftenskole, litt senere frekventerte han en “college preparatory” skole i Portland, Ore. I 1916-’17 var han elev ved Rud College i Portland. Høsten 1917 reiste han til Seattle og kom der ind paa statsuniversitetet. Han arbeidet om nätterne fra kl. 12 til 7 ved et skibsværft og gik paa skole om dagen. Med freden endte skibsbyg-

ningen, og nu maatte han se sig om efter en ny indtægtskilde. Der var kontorarbeide at faa, men det faldt ikke netop i hans smak. Han bet det dog i sig, til han i aug. 1921 fik sin første akademiske grad og sin "teacher's diploma" ved universitetet. Seiv før denne tid hadde Eldevik virket som lærer i høiskolen; nu blev han lærer i Hillyard, Wash., og Pocatello, Idaho, og i 1924 ved en høiskole i Seattle. Ved denne skole (Queen Anne High School) blev han, til han i 1936 av Superintendent of Pub. Inst. Stanley Atwood blev utnævnt til Deputy Superintendent i staten Wash. I denne stilling er han fremdeles.

Eldevik blev gift med Ruth James i Seattle i 1921. De har 2 barn, Trygve og Genevieve.

Sommeren 1930 besøkte Eldevik sin fødebygd, og baade han og hans slektninger — særlig da hans fromme og gudhengivne mor — hadde stor glæde av dette besøk.

EILERT NESDAL, Westmont, N. J., "electrical and mechanical engineer", har opnaadd sit "degree" i disse fag. Søsteren, ELISE N. ANDERSON, fik sin magistergrad ved at studere "education". Hun har nu tjent som lærerinde i Cent. H. S. i Grand Forks, N. D., i 14 aar. Datteren Elise Marie Anderson er nu i den næsthøieste klasse ved universitetet i N. D.

Musikere

FREDRICK WICK, søn til Rasmus Holmevik og Lokris Kirkhorn, var født i Hornnindal den 20de okt. 1885. Syv aar gammel begyndte han med violinlekser paa Eid. Senere hos Gabriel Reed i Gloppen. Frekventerte folkehøiskolen i Florø. Utvandret i 1891 og kom til Minneapolis. Studerte harmoni og komposition i Minneapolis og New York. Derpaa utdannet han sig til at dirigere kor. At lede mandskor blev nu hans egentlige fag. Studerte under Catarinus Ellings ledelse i Oslo

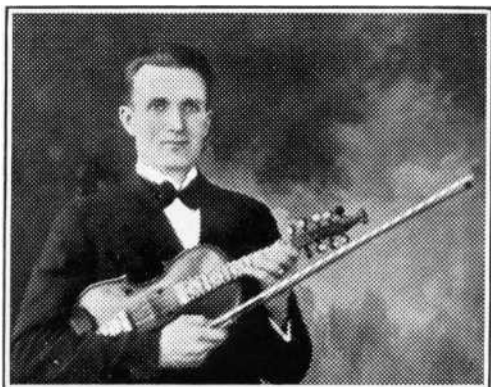

Fredrick Wick

1911-1912. Fra 1912 til 1917 var han musiklærer i Sioux Falls, dirigerte Sioux Falls Symphony Orchestra og andre organisationer. Fra 1917 til 1929 var han ansat i samme stilling i Sioux City. Fra den tid av har han bodd i Minneapolis. Han har ledet Odin Male Chorus, Nordkap Mandskor, Norse Male Chorus og Bethany kirkekor. Naar Tvillingbyernes Fælles Mandskor optræder, er Wick deres dirigent. Det samme kan sies om Nordvestens Mandskor ved deres store koncerter. — Wick Music Pub. Co. har utgit flere av hans kompositioner. Han har komponert eller arrangert musik (2, 3 og 4 stemmer) til over 300 sange. Han har desuten oversat teksten til mange av de bedste skandinaviske sange paa engelsk — særlig for vor ungdom.

Digter og komponist JOHN og ALFRED PAULSEN ætter fra Statlandet, og det prægtige sangnummer "Naar fjordene blaaner", hvis tekst og melodi saa harmonisk smelter sammen (Aaland), høres med glæde og stolthet ved Nordfjordlagets stevner. Født i 1849 hadde A. Paulsen det held at kunne motta undervisning av Edward Grieg og L. M. Lindeman. Han tilbragte 3 aar i Leipzig og kom i 1888 til Chicago, hvor han virket med iver og held som musiklærer, korleder, komponist og organist helt til sin alderdom. Dette blev en lang arbeidsdag; ti han blev 86 aar gammel. Han døde tidlig ifjor vaar. Efter hans eget ønske sang man ved hans begravelse hans komposition, "Norge, mit Norge". — Det kan bemerkes, at den bekjendte skøitløper Axel Paulson var hans bror.

Kolben Ornes
Minneapolis Se hans
 biografi paa side 289 i
 denne bok.

Læger, advokater, politikere, forfattere, bygmestre, kontraktører, ingeniører, o. a.

De fleste læger, advokater osv., som kunde ventes omtalt i dette avsnit, er nævnt i forbindelse med oplysningerne om deres slegtninger i de forskjellige settlementer og byer. Advokat Carl Eide og lægen og advokaterne Solem findes saaledes omtalt sammen med Eide- og Solem- familierne i Minneapolis. J W;

DR. O. K. WINBERG. (Av S. G. Hauge.) Dr. Winbergs pludselige død i sit hjem i Lake Park, Minn., lørdag den 27de dec. 1930 bragte sorg i vide kredse. Han maa betegnes som en meget fremstaaende pioner-læge i denne del av staten, hvor han har sittet som praktiserende læge paa saihme sted i 37 aar.

Dr. Øysten Kristensen Winberg var født paa Hjelle i Eid den 20de juli 1864. Allerede før sin konfirmation maatte han ut til fremmede og tjene som gjætergut. 17 aar gammel reiste han til Amerika. Han tok straks fat paa skolegang og dimittertes fra Augsburg College i 1888. Gik saa ind paa Minnesota universitet, hvor han tok embedseksamen som mediciner i 1893. Han nedsatte sig da som læge i Lake Park. I 1895 indgik han i ægteskap med Alpha Carlson, som overlever ham tillikemed sønnerne *Carl* i Hillsboro, N. D., og *Wesley* i Lake Park. Han efterlater ogsaa broren Iver Winberg i Warren, Minn.

Han var meget virksom i bekjæmpelsen av tuberkulose. Han var præsident for "Lake Park Anti-Tuberculosis Association", og det skyldes for en stor del hans ihærdige agitation, at legislaturen i 1913 bevilget \$500,000 til tuberkulosens bekjæmpelse. I 1916 blev et tæringssanatorium opført nær Lake Park. Han var medlem av direktionen for denne institution i 12 aar, og hadde hans helbred tillatt det, hadde han sittet der til sin død. Som en anerkjen deise for sit arbeide paa dette felt blev dr. Winberg av Guvernør Burnquist og derpaa av guvernør Preus utnævnt som Minnesotas delegat til "National Association for the Study and Prevention of Tuberculosis".

Dr. Winberg kom herover som ung mand, men hans kjærlighet til gamlelandet og hjembygden var usvækket til hans sidste dag. Og han viste sin kjærlighet ikke ved talemaater og smukke ord, men i gjerning. Mange i hjembygden har

nydt godt av hans godgjørenhet, og var her et tiltak som han syntes fortjente støtte, var han altid rede med rund haand. Det kan saaledes nævnes, at han gav tusen kroner til "sjukestova" i Eid. Til skogplantningsfondet gav han ogsaa tusen kroner. For mange aar

siden bestemte han, at hver 17de mai, saa længe han levet, skulde Eids Privatbanks styre dele ut av hans midler 200 kroner. Bankstyret skulde ha fuldstændig frie hænder til at bestemme om utdelingen. Beløpet skulde gives til institutioner eller til enkeltpersoner, til voksne eller barn.

Dr. Winberg var et interessert medlem av Nordfjordlaget og dets styre med sin varme kjærlighet til sine fædres land og sin hjembygd. Han kunde paa lagets møter glæde sig som et barn. Her fik han høre de kjendte toner fra ungdomsaarene, møte med ungdomskammerater fra længst svundne dage. Her fik han igjen se det skjønne Nordfjordeid med sine yndige naturherligheter, med sine rike minder fra hjemmet, kirken og ekserserpladsen. Var det saa spørmaal om indsamling for et eller andet gjøremaal for lagets kasse, saa var han som regel første mand. (Til Aalands og Rosenlids reisekasse gav han saaledes \$20). Vi vil derfor gjerne i Nordfjordlagets aarbok denne gang gi et litet omrids av hans liv og flette en liten krans om hans minde.

Som Nordfjordlagets repræsentant fik undertegnede ved hans begravelse anledning at tolke lagets tak for samvær og samarbeide for en sak der laa avdøde nær paa hjerte, nemlig den store sak om ætteforbindelser og samfølelse av frænder paa begge sider av havet.

Bygdelagsbevægelsen er i sidste instans en gjenklang av de fineste og ømmeste toner, der vibrerer fra hjertestrengene der inderst inde i sjælens dyp. Det er en hymne fra mindernes verden, hvor alt det store, det svulmende, det gode og det rene fra barneaarene faar lov at dukke frem og bringe sødme og vellugt over dagens strid. Som uttryk for slike stemninger og med en sidste tak for alt, satte Red Riverdalens Nordfjordlag en krans paa baaren.

(Se Nordfjordlagets Aarbok for 1931, pp. 62-66. L. M. G.)

STEWART HARRY ANDERSON, læge i Red Wing, Minn., ættei fra Rake i indre Nordfjord. Den 30te juni 1880 blev han født i Wells, Minn. Hans far, Samuel A. Anderson, født i Nord-

fjord i 1859, drev kolonialhandel i Wells. Moren, Helen Larson, kom hit med sine forældre som barn og bodde i Albert Lea, Minn., til hun blev gift. Stewart H. Anderson tok del i verdenskrigen i "the medical corps", tjente 10 maaneder her i landet og et aar i Frankrige og Tyskland. — I 1920 indgik han i ægteskap med Evelyn L. Thompson i Preston, Minn. De har 3 barn: *Lorraine*, nu 18 aar gammel, født i Wells, og *Dorothy* og *Peggy*, henholdsvis 15 og 7 aar, født i Red Wing. — En av dr. Andersons brødre er læge i Goodhue, Minn., L. M. Anderson; hans anden bror, Alfred J., bor i Wells. En søster, Mrs. C. H. Longley, bor i Little Falls, og hans anden søster, Mrs. G. C. Weiser, i Iron Mountain, Mich.

IVER I. SELLESETH was born in Hornindal Jan. 17, 1863, emigrated to America in 1880, arrived at Norcross, Grant co., Minn.; attended a business college at Minneapolis and went into business at Rutland, N. D. While there he married Elizabeth Johnson, a girl of Swedish extraction. Sold out and went into business at Glenwood. Later he moved to Minneapolis and tried his hand at manufacturing. Started his son in law at Redwood Falls, but lived there only a few years. Returned to Minneapolis, where he died in Jan. 1936. Mrs. Selleseth had preceded him in death by many years.

Miss CAROLINE SÆTRE, chiropodist og masseuse, har nu i mange aar hat sine kontorer paa Broadway, Fargo, N. D., og hun har der kunnet glæde sig ved en utstrakt praksis. Hun har dog ikke lat denne hindre sig fra at vise sin interesse for Nordfjordlagets vel; ti hendes hjerte har med sjelden varme omsluttet dets opgaver og gjøremaal. Derfor har hun ogsaa tjent paa arrangementskomiteer, naar laget skulde holde sine stevner i Fargo, og kjørte i sin bil hundreder av mil for at delta i lagets festlige stevner andetsteds. — Hun er født i settlementet ved Bricelyn (Frost), Minn., og hendes forældre

Miss Caroline Sætre

og søskende omtales i forbindelse med dette settlement. Her vil det derfor være tilstrækkelig at nævne, at hendes far var Iver J. Sætre fra Nedstryn, hendes mor Brithe J. Mæland fra Opstryn, at disse bodde paa en farm i Faribault

co., Minn., og at hun blev født der i 1883. Dette var 2 aar efter at Sætrefamilien var kommet hit fra Bergen, hvor de hadde bood flere aar. Sætre døde i 1904, Mrs. Sætre i 1923. Caroline gik paa skole i Blue Earth, graduerte med utmerkelse fra Northwestern Institute of Chiropody i 1923, likeledes fra Northwestern Inst, i Minneapolis som masseuse i samme aar. Hun optok sin virksomhet i Fargo og blev der snart fordelagtig kjendt. Hun blev valgt til vice-præsident for Nord Dakotas chiropodistforening i 1937, til dens præsident i 1938 og gjenvalgt i 1939. Hun hører ogsaa til den nationale forening av dem som praktiserer i denne branche av lægekunsten. — I 1930 tilbragte Miss Sætre længere tid i Stryn og benyttet da anledningen til at opsøke og besøke slektninger der. Norgesreisen blev saaledes enslags opdagelsesreise for hende, og der knytter sig mange interessante og kjære minder til den. For at disse minder stadig kunde bevares i frisk erindring, tok hun med sig hjem til Amerika en hel del sjeldne gjenstande, som hadde tilhørt Sætre-slegten i flere generationer. Enkelte av disse gjenstande tør ogsaa kaste lys over livet i Nordfjords østligste bygd i svundne tider og saaledes fortjene opmerksomhet endog utenfor denne families kreds. — ■ Efter en svip i Sverige, Danmark Tyskland, Belgien, Frankrige og England vendte Miss Sætre hjem til Amerika. Her opsøkte hun næsten helt ukjendte slektninger i Nord Dakota og gjorde endog en biltur helt til Stillehavskysten.

DR. IVER F. SELLESETH, born at Rutland, N. D., 1890, grad. U. of Minn., 1914 (B.S.). M.D. 1916. Spent 20 months in France, 1918-1919, working in a base hospital. Post graduate work at Boston and Philadelphia, 1919-1920. Took up practice at Minneapolis in 1920. — Was married to Madeline De Lozme in 1922.

MARTIN C. FOSNES. (Väsentlig efter Nordfjordlagets Aarbok 1918.) Han blev født paa Fosnes i Opstryn den 26de mars 1851 av forældrene Amund M. Fosnes og hustru Brita, født Sherdahl. Utvandret med sine forældre i 1867. De bosatte sig i Winona co., Minn., hvor han efter evne søkte at støtte familien med hvad han kunde tjene. Sent om høsten

1868 flyttet hans forældre og hans søskende til Faribault co., men Martin forblev i Winona co.

Mens han arbeidet paa farmen, læste han engelsk hver stund og time han kunde avse til det, og snart hadde han lært at behandle

sproget med adskillig færdighet. Om et par aar blev han korrespondent for "The Winona Republican", og hans artikler vakte opsigt. Den daværende Forenede Staters senator, William Windom blev opmærksom paa ham og ansatte ham som sin privatsekretær. Mens han var i Washington vedblev han som korrespondent for "The Winona Republican". Hans evne til at skrive var helt merkelig, og hans fremragende dygtighet blev baade kjendt og omtalt i den tid. Han avancerte fort. Han blev utnævnt til speciel eksaminator for pensionsdepartementet, og han forblev i denne stilling i flere aar. Derefter kom han ind i postdepartementets tjeneste, og der forblev han i over 20 aar. Som inspektør for nævnte regjeringsavdeling besøkte han hver eneste stat og hvert eneste territorium i landet. Hans indberetninger var betragtet som mønsterværdige og blev ofte henvist til som saadanne av cheferne for postdepartementet. Han sendtes til Cuba sammen med to andre for at ordne postvæsenet der, og da der senere opstod forviklinger og uregelmæssigheder i postvæsenet paa øen, blev Fosnes sendt derved som bestyrer for nævnte departement. Han beholdt stillingen som chef for samme indtil U. S. overlot Cubas styre til andre. Hans arbeide paa Cuba blev av sakkyndige folk omtalt med den største anerkjendelse. Under sit ophold paa Cuba blev Fosnes angrepet av den gule feber og det saa voldsomt, at han aldrig rigtig overvandt følgerne av den. — I 1900 og 1904 hadde vi en postskandale at undersøke i Washington, og denne undersøkelse blev nærmest lagt i hænderne paa Fosnes. De beretninger han i embeds medfør skrev i den anledning betragtedes efter sigende som ekstraordinære dokumenter og fik som følge derav stor betydning i vide kredse. — Som "Post Office Inspector in Charge" flyttet Fosnes fra tid til anden til forskjellige dele av landet. I sine sidste aar hadde han sine kontorer i St. Paul, Minn. Daarlig helbred tvang ham til at nedlægge sit embede.

Martin Fosnes var gift med dr. Edith Gould fra Des Moines, Ia. Ægteskapet var barnløst; men de adopterte Mrs. Fosnes's søstersøn som spædbarn og opfostret ham til mo-

denhetsalderen. — Fosnes døde pludselig i sit apartment paa "Marlborough" i St. Paul den 16de oktober 1913, elsket og agtet av alle som kjendte ham.

Samtidigens vidnesbyrd om Martin C. Fosnes synes være fuldt ut samstemmige i følgende vigtige ting: Han var en av naturen rikt utrustet mand; han steg fra den ene ansvarsfulde stilling til den anden utelukkende paagrund av sine fortjenester; der var i hans karakter en ubestikkelig grundærlighet, som i alle livets vekslende kaar stod urokkelig.

ELIAS RACHIE. (Se Nordfjordlagets Aarbok for 1935, siderne 28-29. Det viste sig tidlig at han var et lyst hode, og han var blot 15 aar, da han sendtes til Red Wing Seminar. Efter 3 aars ophold ved denne skole blev han uteksaminert; men han forstod godt, at det endnu stod daariig til med lærdommen. Han lot sig derfor indskrive ved statsuniversitetet om høsten 1893. Her tok han fat paa det juridiske studium, og han hang godt i; ti han opnaadde 4 akademiske grader, før han gav-sig: B.L., M.A., L.L.B. og Ph.D.

Elias Rachie

Han var skolebestyrer i 2 aar, lærer ved Madison Normalskole i 1 aar; begyndte som sakfører i Madison, valgt til legislaturen 2 ganger; gift med Amanda Lien, 1907. De har 5

barn: *Cyrus, Dorothy William, George* og *Helen*. Flyttet til Willmar i 1907, til Minneapolis i 1911. Han har nu været advokat der i 29 aar.

Han efterfulgte pastor R. J. Meland som formand for Nordfjordlaget i 1915 og stod som dettes formand til 1920.

Rachie har vundet sig et navn som forfatter. "Thor's Gold" var i mange senseender et sidestykke til "The Inside of the

Cup”. “The Seven Rich States”, “Seventeen Keys to Freedom” og “Building America” vil bli læst længe efter vor tid — og med rikt utbytte.

LARS MATHIAS RAND var født paa gaarden Hopland i Nord-’ fjord den 24de januar 1857. Han var søn av Mathias Olsen Rand og hans hustru Anna. Faren var gaardbruker, fisker og skrædder mens han bodde i Norge; men i aaret 1888 utvandret han og bosatte sig i Chippewa Falls, Wis. Allerede i 16-aars alderen var Lars reist hit, nemlig i 1873. Som saa mange andre fra baade Nordfjord og andre bygder i Norge, var han baade alene og uten penger da han kom hit. Minnesota var hans bestemmelsessted, og i denne stat bodde han resten av sit liv. I 1881 tok han op et kursus ved Winona State Normal School, og ved sit studium der fik han lyst paa debat og lovstudium. Senere fik han sin utdanning i lovkyndighet i kontorene hos advokaterne Yale & Snow i Winona. Kun 27 aar gammel blev han valgt til “municipal judge” i Winona. I 1886 flyttet han til Minneapolis, hvor han praktiserte som advokat like til sin død. Fra 1887 til 1889 var han assisterende byadvokat for Minneapolis. Det er dog som alderman fra det 6te ward i Minneapolis at Lars Rand fik sit ry som poliitiker og statsmand. Han blev valgt til dette empede i 1890 og beholdt denne stilling i 20 aar, noget som er enestaaende i byens historie. I slutten av 1910 maatte han slutte sit politiske arbeide paa grund av daarlig helbred, men fortsatte sit arbeide som sakfører indtil sin død. I sin politiske opfatning var han demokrat og blev en av de største ledere av det demokratiske parti i Minneapolis i mange aar. I 1912 var hans mange venner bestemt paa at opstille ham som kandidat for “mayor” av Minneapolis, men paa grund av svækket helbred maatte han negte, omendskjönt hans utsigter til at bli valgt var meget lyse. Han var medlem av følgende foreninger og loger: Minneapolis Lodge of Elks, Knights Templar, Odd Fellows, Turners, Sons of Norway, Good Samaritans, Modern Woodmen, Norwegian Art Society, Odin Club og Nordf jordlaget.

Lars var en begavet mand; han la hele sin sjæl ind i alt arbeide, som han foretok sig. Han var en paalitelig og hjælpsom mand, og var uforfærdet i sin kamp for det som han trodde var ret. Hans særskilte oppgave var at hjelpe de fattige og arbeidsklassen i almindelighet. Han døde den 27de september 1913 og efterlot hustru og tre barn, nemlig *Lars*, *Florence Marie* og *Clyde Milton*.

ANDERS J. KIRKEIDE blev født i Stryn den 22de jan. 1860. I sin

ungdom gik han i snekkerlære, og den kundskap og praktiske dygtighet han saaledes erhvervet sig fik han god bruk for senere. Han utvandret nemlig til Amerika i 1882, og han saa snart at Red Riverdalen og de tilgrænsende strøk hadde en betydelig fremtid for sig. — To-og-tyve mil vestenfor Grand Forks ligger byen Arvilla. Der arbeidet han i 2 aar. Da hadde han lagt sig op nok penger til at begynde at farme. Benson co. var da i manges munde,; han reiste derfor vestover til Churchs Ferry for at se sig efter land. Han fandt sig en fin homestead nogen mil søndenfor denne by og blev boende der til sin død. Farmen fik dog nogen tillæg fra tid til tid, saa den tilslut bestod av 880 acres. — Han tjente som “clerk” for sit town i 19 aar, valgtes i 1895 til county commissioner og beholdt denne stilling i 7 aar. I denne tid forestod han opførelsen av Benson county courthouse. Derpaa blev han valgt til statssenator, og tjente som saadan i mange aar. I 1914 gjenvalgtes han for en termin av 4 aar.

Kirkeide var gift to ganger: I 1888, med Stina Isakson. Tre av deres 5 barn overlever ham. Hans hustru døde i 1900. I 1904 blev han gift med Agnes Løken fra Nordfjord. I dette ægteskap fødtes 2 døtre.

Kirkeide var en mand med mange interesser. Av disse var de kirkelige meget frémtrædende. Han var ingen knusler i pengeveien, og baade menigheten og samfundet vidste, at de i ham hadde en virkelig støtte. Hospitalet i Rugby hadde ogsaa en god ven i ham. — Han var en retlinjet karakter og en høiagtet mand. — Han døde den 29de april 1918.

C. A. FOSNESS fra Opstryn kom til Winona co., Minn., i 1867; familien bosatte sig to aar senere i twp. of Emerald, Faribault co., og kjøpte 80 acres land. Gift med Sarah Arneson Boe i 1884 (hun døde i 1915); gift med Myrle M. Metcalf i 1919. Oplysninger om barna: *Walter*, advokat i St. Paul; *Alfred*, advokat i Montevideo (død 1917); *Ernest* faldt i Frankrige i verdenskrigen (korporal 1918); *Carl*, grad, fra West Point, døde i Honolulu i 1915. — Fosnes frekventerte Winona Normal School og erhvervet sig lovkyndighet hos advokater. Han har tjent som countyadvokat, legislaturmedlem i 2 terminer, borgermester i Montevideo og medlem av skolestyret i 31 aar.

EILERT HJELMESETH, typograf, redaktør og forfatter. Redaktør for Northome Record i 1905, Normannaheimen 1906, Grafton-Posten 1907-09; har nu i mange aar redigert Norsk Ungdom, og det med stor dygtighet. Han har utgit boken “Vinlandsgaaten”, som vidner om selvstændige studier og et stort kundskapsforraad. Han fører en let og

smidig pen. — Hjelmseth ætter fra Gloppen.

ALFRED ALSAKER fra Eid, energisk og begavet, skrev et lærd verk, som av Myron H. Umbreit ved Northwestern universitet omtales med stor anerkjendelse. Titelen er: "The Capitalistic System and the Nature of Unemployment". Dette er et videnskapelig arbeide. Alsaker døde i sin bedste alder.

INGENIØR FALEIDES navn er kjendt over hele Nordvesten. Bygning av staaibroer har været hans væsentlige arbeide i mange aar. Han er et godt eksempel paa den rolige, sindige, kloke og paalitelige Nordfjord-type.

OSWALD MALAND. Residence, Chicago, Ill. Born Oct. 25, 1891 in Elmore, Minn. Occupation, Lawyer. Graduate, University of Minn. Law College in 1915. Engaged in the practice of law in Mason City, Iowa, until 1923, and since that date associated with the legal firm of Chapman and Cutler in Chicago, Ill., specializing in law with respect to corporations and the issuance of corporate securities. Member of University Club of Chicago. President in 1940 of University of Minnesota Club of Chicago. Delta Chi Fraternity.

KNUTE O. ANKER, født paa gaarden Haugen i Nordfjordeid 1880 av forældrene Ole Andreas Olsen og Martha Knudsdatter Kroken. Faderen nedstammer vistnok fra søndmørsslegt. Dog er moren fra en ægte Hornindals-familie. Var opvoksen i Hornindal; gik paa folkeskolen i Ryg. Senere paa fortsættelsesskelo i Godaas eller Sanden. Var en tid hos en tante som bor i Gloppen; hendes navn er Ragnhild Pedersen i Sandene. Gik en tid paa Schougaard handelsskole i Bergen. Arbeidet i flere aar som opsynsmand, materialforvalter, i elektrisk verksted. Utvandret til Amerika i august 1906. Fik ansættelse som tegner ved Northern Pacific-banen i Tacoma, Wash. — To aar senere blev jeg ansat som tegner ved Great

Northern-banen, som ansatte mig som ingeniør i 1915; planla saaledes for banen Union Depot, St. Paul, og Cascade tunnel samt Union Depot, Minneapolis. I 1921 blev jeg ansat ved Minn. State Highway Dept., hvor jeg er for nærværende, og min stilling her er Highway Engineer eller vei-ingeniør (registrert stilling). I 1908 blev jeg gift med Agnete Johnson fra indre Kvarø, Helgeland, Norge. Vi hadde en datter og tre gutter. Datteren er gift med Frank Christlich, ingeniør ved Minnesota State Highway Dept. De har en gut paa 7 aar. Min ældste søn *Knute Anker Jr.* er Deputy County Surveyor for Ramsey co.; han er gift, har en datter paa 6 maaneder. Min anden søn *Einar Hovard* er paa kontoret ved Joyce Insurance, Inc., St. Paul, ugift. Den tredje søn, *Ralph Frithjof*, er ansat ved et av statskontorerne her i St. Paul og studerer ved siden av med formaal for at bli utdannet som sakfører, ugift. — Jeg gik i 2 aar og studerte highway planning og analyse av materialer, har ogsaa gaat paa skole privat, studert soil og bergformerter her i landet. Noget av dette studiearbeide var utført ved universitetet av Minnesota.

HON. RASMUS L. MORK. AV de mange utvandrere fra Nordfjord er der kun faa som har naadd saa langt som den, der nu skal omtales. Nordfjord-settlementet i Faribault co. kan med stolthet peke paa ham som en av sine, som ikke blot naadde frem til en ansvarsfull og viktig politisk stilling, men som ogsaa med ære beklædte samme. Han var nemlig i fire paa hinanden følgende terminer medlem av statens lovgivende forsamling. Dette var bondesønnen Rasmus L. Mork.

Rasmus Mork var søn av Lasse og Geslaud Mork, født i Opstryn 7de mai 1859. Han blev døpt og konfirmert i Op-

Rasmus L. Mork

stryns kirke. Utvandret til Amerika 1881. Han kom direkte til Wells, Faribault co., Minn., og var hyrekar i to aar hos Jacob Aarheim, ca. 12 mil sydvestenfor Wells. Blev der gift den 9de juni 1883 med datteren Johanna og overtok gaardens drift og forblev der indtil han i 1909 flyttet til Bricelyn. Konen Johanna var dog inden den tid hensovet. Hun døde den 16de feb. 1893. Seks barn fødtes dem, nemlig *Anna, Jacob, Ludvig, John, Nora* og *Johanna*. Den 24de dec. 1904 blev han gift med Anna Boe fra Albert Lea. Mens han drev farmen, indehadde han forskjellige offentlige embeder, saasom townclerk og medlem av skolestyret. Han tjente som ligningsmand (assessor) i 10 aar. Det var ogsaa mens han bodde paa farmen at han gjentagende blev valgt til legislaturmedlem, i hvilken stilling han, tiltrods for liten eller ingen skolegang her i landet, vandt frem til en noksaa fremskudt plads. Med sin sunde fornøft og utrættelige energi fik han drevet igjennem flere love, som har været til gavn og nytte for baade kommune og stat. Hans første forsøk med lovforslag var da han fik drevet igjennem en lov om tuberkulin "test" av kvæg og det andet da han fremla forbud mot at gutter under 18 aar kan frekventere "poolhalls". Dernæst en lov mot bedragerske merker paa kvægføde ("stock food"), samt påabud om at gasolin kun må fyldes paa rødmalte kander. At hans ihærdige lovgivningsarbeide blev lagt merke til i videre kredse belyses derved, at endog den internationalt kjendte senator Knute Nelson indbød ham til at være sin gjest i Washington en hel uke. Mork tok ogsaa aktiv del i kirkearbeidet, hvor han bodde. Og for ham var ikke bare den ydre tilslutning til og deltagelse i arbeidet tilstrækkelig. Nei, han var en alvorlig kristen, som vilde dyrke sin Gud med hjerte, sjæl og sind. At han derfor blev agtet og avholdt blandt sine troesbrødre er selvsagt. — Efter at ha flyttet fra farmen var han en del aar vice-formand i en bank der i byen, og fungerte ogsaa som postmester i Bricelyn fra 1911 til 1915.

Senere flyttet han til Goodridge, Minn., og forsøkte sig atter som farmer. Men alderen tok til, og ifjor vinter tilbragte han en tid ute i California, hvor en av hans døtre bodde. Mens han var derute, blev han alvorlig syk, og da han ante at hans livstid snart var omme, ønsket han at komme tilbake til sine gamle og kjendte trakter, og efter at ha tilbragt en kort tid i

Bricelyn hensov han den 8de juni 1939. Han jordfæstedes ved Dell eller Blue Earth kirke, hvor hans første hustru og svigerforældre tidligere var stedt tilhivle. Av hans barn kan nævnes *Anna*, som er gift med J. M. Gudahl, søn av Ole Gudahl; sønnen *Ludvig*, som er

stationsmester i Jamestown, N. Dak.; *John Mork*; *Nora*, nu Mrs. M. B. Hanson, og *Johanna*, nu Mrs. Ben Blom; alle bosatte i Bricelyn. Han efterlater sig 11 barnebarn. — Aaret 1912-13 var Rasmus Mork vice-formand for Nordfjordinglaget og tok i fleré aar aktiv del i lagets gjøremaal. Ved hans bortgang har ikke blot laget tapt et agtet og virksomt medlem, men ogsaa stat og kirke.

RASMUS J. GJERDE, født paa Nordfjordeid den 19de okt. 1879, besøkte amtsskole i Florø vinteren 1895-1896 og et 3 maaneders sommerkursus i 1896. Fik stilling hos Behrens og Kahrs i Bergen det følgende aar og lærte der hvad vi her kalder "the fur grading trade"; 20 aar gammel var han allerede forfremmet til formand i deres "fur department". Tidlig i 1902 kom han til Minneapolis og begynde straks med jernbanebygning. Hans første forsøk i den retning gjordes ved Blackduck, Minn., for Northern Pacific-banen. I 1903 frekventerte han Minn. Business & Normal School i Minneapolis og graduerte ved denne skole i 1904. I 1905 sluttet han sig til sit søskendebarn, jernbanekonstruktør R. A. Jacobson, først som formand og siden som superintendent, — en stilling han indehadde i 11 aar. — I 1906 og 1907 hadde han tilsyn med bygningen av mange mil av Grand Trunk-jernbanen i Ontario, Canada. Fra 1908 til 1912 hadde han overopsyn med bygningen av længere strækninger av "the Soo Line" og av Northern Pacific i Minn. og Wis. I de to følgende aar var han atter i Canada, i Great Northern-banens tjeneste, særlig i fjeldpasset ved Coalmont i retning av Vancouver, B. C. — Saa fulgte hans største foretagender. Han sluttet sig til Foley Bros. Construction Co. i St. Paul og bygget nu jernbane og landeveie i Kentucky, Ill., Ia., Minn., Wis. og Canada. I 1924 blev han betrodd bestyrelsen og ledelsen av driften av den største -'open pit' kulmine i Amerika, nemlig ved Colstrip, Mont. Efter at ha fjernet gruslaget ovenpaa hadde man der et lag av stenkul henimot 40 fot tykt. Dette kul læssedes da i gondola-vogne ved hjælp av skuffer haandterte ved elektricitet — de største i sit slags i landet — det hele "equipment" kostet over to millioner dollars — seiv tændefne i disse skuffer maatte løftes med maskiner. Det kul som her blev utmint forsynte Northern Pacific-banens lokomotiver fra St. Paul til Spokane — en strækning av 1,505 mil.

Denne forretning lønnet sig godt, og Gjerde tjente gode penger i sin ansvarsfulde stilling. Han kunde trække sig tilbake fra forretningen i 1933. — I 1912 giftet Gjerde sig med Helen Thompson, en jente av valdrisæt ved Sioux Falls, S. D. De er

barnløse folk og har nu bodd i Minneapolis i 7 aar. Deres adresse er 4853 France Ave. So.

OLAF N HETLE blev født paa Breim den 15de nov. 1884. Han utvandret til Amerika vaaren 1901. Kastet sig over sine studier med iver og holdt godt ut. Fik sit "degree" i "civil engineering" ved Carnegie Inst of Technology i Pittsburg, Pa., i 1913. Junior Engineer for Midwestern railroads (G. N. RR., C. M. & St. P. R'y., Soo Line) 1913 til 1916. Assist. Engr. Cent. Div. Q. M. C., U. S. Army. Cantonment and Army supply base constr. 1917 til 1919. — Dist. ingeniør for offentlige veie i S. D. med ansvar for alt veiarbeide i den sydøstre del av staten, 1920 til 1924. Ingeniør for statens veie — formand for organisationen for statens veivæsen — samtidig coal commissioner i aarene 1925 til '27. — Construction superintendent for T. J. Tobin Const. Co., Sioux Falls, S. D., som bestyrer for subhead-headquarters i Casper, Wyo. Arbeidet mest med brobygning og anlæg av veie, 1928 til '33. — Han trak sig nu tilbake til sin eiendom ved Marcell, Minn. (Watonga Beach), hvor han bor med sin hustru Ethel Hetle.

DANIEL J. MURIS far, kaptein Jørgen S. Muri, var hjemmehørende i Olden, Nordfjord, og der blev Daniel født den 25de dec. 1872. Da gutten vokste op begyndte han at se sig om efter et virkefelt; og 18 aar gammel satte han kursen vestover til Amerika. Efter et kort ophold i N. D. reiste han til sin ældste bror i Miles City, Mont. Der tok han fat som "section hand" paa N. P. jernbanen. Hans dygtighet og pligttroskap henledet snart hans foresattes opmerksomhet paa ham, og han forfremmedes hurtig fra den ene stilling til den anden. Da nye og sterkere jernbaneskiner skulde lægges fra Billings til Forsyth, sattes han i spidsen for dem som skulde utføre dette arbeide. Han blev ogsaa "assistant Road

master". — Han blev valgt til sheriff og "clerk of court" i Rosebud co. og blev derpaa medlem av Board of Equalization. Han blev utpekt til stillingen som Register of the U. S. Land Office i Miles City, en stilling han dog avslog. Derimot antok han plads paa statens Board of Equalization.

■ Muri gjorde saaledes stor og hurtig fremgang og hadde den tilfredsstillende anledning til at gjøre noget for sit nye fædreland. Han fik ogsaa anledning til at yde patriotens største offer for det — han mistet to sønner i verdenskrigen. Muri har indehat

mange andre stillinger end jeg her har kunnet nævne — stillinger som viser hans viljekraft og ener[^] Ifjor vaar overrakte han kronprins Olav en sj elden gave, da vore kongelige gjester besøkte Great Falls, Mont. — Muri har nu i nogen aar opholdt sig i Bryn Mawr, Wash., men hans egentlige hjem er fremdeles i Forsyth, Montana.

Av *fabrikanter* er før nævnt (i det 6te kapitel) *Knoff* i Mankato. Langt videre kjendt er Iver Jphnson's Arms & Cycle Works i Fitchburg, Mass., og dets grundlægger Iver Johnson (Flo). Johnson var fra Stryn,?blev oplært i Bergen, og reiste derfra til Amerika, hvor han grundla sin store forretning i 1871. I længere tid la han sig særlig efter at fabrikere revolvere; og landets politibetjente satte stor lid til typen Iver Johnson's "Hammer the Hammer".

Johnson gjorde ialfald én reise til sin hjembygd. Ellers synes han ikke ha staat i rapport med sine safnbygdinge. Firmaet skrev i 1920, at han da var død for flere aar siden.

HARRY PALMER WALKER, søn av Mr. og Mrs. Ole Walker (Valaker) var født nær Ferryville, Wis., den 28de juli 1901. Graduerte fra Luther Coil., Decorah, Ia., i juni 1925. Var lærer i 3 aar, Ray, N. D. Graduerte fra Luth. Theol. Sem., St. Paul, i mai 1931. Ordinert 28de juni 1931 i Mt. Sterling. Betjente kald i Regina, Canada, i 3 aar og siden har han virket som prest i Grantsburg, Wis. Gift i 1937 med Anna Olson.

EMIL ORIN WALKER var født nær Ferryville, Wis., den 18de nov. 1904. Graduerte fra Luth. Coil., Decorah, Ia., i 1928 og fra Luth. Theol. Sem., St. Paul, i 1935. Ordinert i Mt. Sterling den 1ste januar 1936. Betjener et utstrakt kald med bopæl i Medicine Hat, Alta., Canada.

Attende kapitel

Vore soldater i verdenskrigen

Følgende værdifulde fortegnelser over mænd av Nordfjordæt, som gjorde tjeneste blandt vore stridskræfter under verdenskrigen, er utfærdiget av Ole I. Steen, Ortonville, Minn., og dr. Carl D. Kolset, Sanborn, Minn. Dr. Kolset sa, at den var meget ufuldstændig, men at dette ikke kunde undgaes, da mange av de forhenværende soldater allerede dengang (1923) var flyttet bort fra sine tidligere hjem. Seiv den fortegnelse som foreligger, som er knyttet til hvert navn, er dog helt imponerende. Den fylder paa det aller nærmeste hele aarboken for 1923 og 13[^] side av aarboken for 1924, ialt 63[^] side. Den gir ialt oplysninger om 175 personer (to av disse sykepleiersker i landets tjeneste). Tæller man efter, vil man finde høist interessante oplysninger, f. eks. at av de 175, som her er omtalt, gik 58 i tjenesten enten ved at gaa ind i armeen, hverve sig i flaaten eller melde sig som frivillige, da deres bistan-

trængtes. Vi finder ogsaa, at de maa ha besiddet mange fortrinlige egenskaper; ti forholdsvis mange av dem begyndte straks at avancere i rang. Et helt dusin blev sersjanter; seks blev menige av Iste klasse; otte blev korporaler; en løjtnant; en secondløjtnant; to Iste løjtnant; en “ensign”; to sjømænd av Iste klasse; fire av 2den klasse; to fyrbøtere av Iste klasse; to “buglers”; en motorcykel depescebærer, to med rang av kvartermester; en kvartermester av 3dje klasse, to læger, en præmierløjtnant i saniteten, og en blev medlem av Sousas bekjendte “marine” corps.

I militær henseende maa dog den sies at ha opnaadd den største forfremmelse og den mest uvisnelige ære, spm har nedlagt sit liv for sit land. Tre av vore soldater døde av sygdom; syv fandt sin død paa slagmarken.

I de enkelte settlementers historie, saavelsom i beretningerne om de Nordfjordinger, som bor spredt i forskjellige stater findes der oplysninger om mange soldater, som det ikke var mulig at opspore i 1923. Seiv med disse tillæg er der vel rimelig grund til at anta, at flere lysende navne har undgaat vor opmerksomhet.

Det er vistnok her ogsaa værd at nævne, hvad aarboken for 1923 indeholder om soldatermonumentet i Ortonville, Minn., reist efter initiativ av Ole I. Steen.

Dr. Kolset skriver: "Ole I. Steens utmerkede indledning til hans beretning om Long Island gutterne er gjengit nedenfor, og viser os hvor stor interesse han har hat i arbeidet, ikke alene for at samle skisserne, men ogsaa for at reise dem et varigt minde. Nu naar freden igjen til en viss grad har faat sin plads paa høisædet, saa er det som regel at man har glemt disse unge mænds opofrelser. Det er derfor en glæde at vite at vi Nordfjordinger har iblandt os en mand som virkelig var patriotisk nok til at sætte pris paa hvad de gjorde for land og folk."

* * *

LITT GAMMEL OG NY HISTORIE

Av OLE I. STEEN

Om Nordfjord-gutterne i Long Island-settlementet i Bigstone county, Minn., som deltok i verdenskrigen, kan følgende bemerkes: Av disse 18 gutter som deltok i verdenskrigen paa Amerikas side, er 2 født i Nordfjord. De øvrige tilhører den anden generation, hvis forældre, enten en eller begge, var født i Nordfjord. Av de enkeltes biografier vil det sees at de aller flestes forældre er fra Daviks prestegjeld. Det vil maaske ogsaa være av interesse at nævne at Knut Næsje fra Bremanger, som var med at kjæmpe saa tappert mot den engelske admiral Nelson i det mindeværdige skjærtorsdagsslag paa Kjøbenhavns red den 2den april 1801, er tipoldefar til 9 av disse gutter som nu var med i verdenskrigen. Knut Næsjes

datter, Ane, blev nemlig gift med Jørgen Domsten i 1829, og hun er oldemor til alle 5 Steen-gutterne samt til Johan, Alfred og Albert Martinson og Melvin Lyseng.

Long Island-gutterne var med i hæren, i flaaen, i hospitaltjenesten, i flyvevæsenet. En del var med i de største og blodigste slag i Frankrige. Paa en undtagelse nær kom alle uskadt og friske hjem.

Straks efter fredsslutningen besluttet taknemmelige borgere i Bigstone county at opføre et monument til minde om sine unge mænd som kjæmpet og faldt i verdenskrigen. Paa et massemøde holdt i courthuset i Ortonville, Minn., den 8de januar 1919 blev Ole I. Steen, som mistet sin ældste søn i armeen, valgt til formand av den 5-mandskomite som skulde forestaa opførelsen av monumentet. Resultatet blev at et vakkert granitmonument til et kostende av ca. \$12,000 nu pryder græsplænen utenfor courthuset i Ortonville. Festen for avsløringen av monumentet holdtes paa 2-aarsdagen efter vaabenhvilen var undertegnet, altsaa den 11te nov. 1920.

JOSEPHINE MARIE SEVERSON, sykepleierske, er datter av Abraham Severson og hustru Martha, født Nesje. Faren var født paa gaarden Rake og moren paa gaarden Nesje, begge fra Stryns prestegjeld i Nordfjord. Josephine var født i Madison, S. D., den 14de dec. 1891. Hun frekventerte folkeog høiskolen i Madison og senere, efter at hun var dimitert fra den sidstnævnte skole, fik hun sin utdannelse som sykepleierske i Sioux

Falls, S. D. Dimitertes fra denne hospitalsskole 10de december 1913. Fra

denne tid til hun meldte sig ind i U. S. armé som sykepleierske, vidde hun sig utelukkende for sin gjerning i at gi lindring og hjælp til de syke. Uten tvil har hun gaat og tænkt paa at hendes plads var at gi en hjælpende haand til gutterne som laa syke i de mange og store arméhospitaler baade her i Amerika og Europa. Kravet for sykepleiersker blev større og mere indtrængende, og den 2den oktober 1919 meldte hun sig til armeen som sykepleierske.

Hun blev først sendt til U. S. fælleshospital, Fort Des Moines, Iowa. Efter en tid blev hun sendt til U. S. basishospital, Camp Sherman, Ill. Hun blev igjen forflyttet til U. S. fælleshospital, Denver, Colo. Her gjorde hun tjeneste indtil hun blev avmønstret med hæder den 23de nov. 1919. Den 12te dec. blev hun gift i Washington, D. C., med Charles C. Triplett, en av verdenskrigens avmønstrede soldater.

ANNA HELENE MORK, sykepleierske, R. N., er datter av R. L. Mork, Bricelyn, Minn. Hun meldte sig ind i det Røde Kors' tjeneste i august 1918. Hun var den gang ansat ved Mayos hospitaler i Rochester, Minn. Blev sendt til hospitalerne i Camp Dodge, Iowa, hvor hun var superintendent for en av sykestuerne. I slutten av 1919 blev hun avmønstret med hæder.

CARL D. ALSAKER, sersjant, er født i Benson, Minn., den 21de mars 1889. Han er søn av Peder Alsaker og hustru Dora, født Gilbertson. Carls far er født paa gaarden Alsaker, Eid, Nordfjord. Han blev utskrevet til krigstjeneste den 26de feb. 1918. Den dag reiste han med mange andre gutter fra Benson, Minn., til Camp Dodge, Iowa. Her opholdt han sig i 3 ukér. Saa blev han forflyttet til Washington-barakkerne, Washington, D. C. I denne trainingsleir var han til mai. Den 10de mai gik reisen over havet til Frankrige, hvor han ankom den 23de mai. Han og den organisation som han tilhørte blev sendt til Paris, hvor de fik sit fuldstændige utstyr. Saa en gang til ind i feltleiren; denne gang til Is-sur-Tilles trainingsleir, hvor øvelserne blev optat paany. Hans regiment forlot denne trainingsleir den 1ste sept. for at gaa til fronten. De kom til St. Mihiel-sektoren den 12te. Tok del i dette slag og flyttet til Argonne-skogen den 22de samme maaned. Der var han med i det for den amerikanske hær største og blodigste slag under verdenskrigen. Var stationert nordenfor Verdun den dag da kanonernes torden med ett stilnedes, nemlig den 11te november 1918.

De militære organisationer som han tilhørte under militærtjenesten var først: Kompani "D", 313de ingeniørkorps. Senere blev han overført til kompani "A", 56de U. S. ingeniørkorps. Han blev i Frankrige til den 10de april 1919, og fik da ordre til at reise hjem. Ankom til Newport News den 25de april og utmønstredes fra Camp Grant den 7de mai 1919.

GUST. B. ALSAKER, menig, Rosholt, S. D., gik som frivillig ind i U. S. armé den 23de juli 1917. Sendtes først til Camp Greene, N. Carolina, hvor han begyndte sin militærtræning paa amerikansk vis (*either make or break*). Forflyttedes til Camp Mills, Long Island, New York, hvor han indlemmedes i det 63de ambulancekompani. Den 12te dec. 1917 gik hans kompani ombord paa U. S. transportskib "Susquehanna" for at begi sig til Europa, og de ankom til havnebyen St. Nazaire, Frankrige, den 27de samme maaned. Efter et kort ophold i denne bye blev de transporteret til træningsleiren ved Longuerue, Frankrig. Paa dette sted var han til den 12te juli 1918. Da fik mari ordre til at gjøre sig færdig for det verk de hittil hadde forberedt sig paa. Turen gik denne gang til Chateau Thierry. Her, hvor de amerikanske soldater tok sin første store ilddaab i verdenskrigen, forblev han til amerikanerne hadde jaget tyskerne tilbake over Aisne-floden. Deltok i St. Mihiel og Meuse-Argonne-ofensiverne, og var paa det sidstnævnte sted da fredsslutningen, eller rettere vaabenhvilen, kom istand. Fik saa ordre til at bli med den del av den amerikanske armé som marsjerte ind i Tyskland. De blev stationert i nærheten av Ehrenbreitstein. Opholdt sig der til 30te mars 1919. Da fik han og hans kompani ordre at reise hjem. Dette var paaskedag den 17de april. Den 9de mai naadde de Amerika. Han hadde været borte 18 maaneder. Under sit ophold i Europa hadde han været i samme organisation og været ambulancekjører hele ti den. Den 22de mai 1919 utmønstredes han fra armeen i Camp Dodge, Iowa.

OSCAR ALME, menig, Madison, S. D., gik som frivillig ind i krigstjenesten den 24de mai 1918. Han blev sendt til Camp Lewis, Washington. Her fik han sin første militærtræning. Efter en tid optoges han i 10de kompani av det militære politi og var militærkonstabel baade i Camp Lewis og Camp Logan, Colo. Utmønstredes fra sidstnævnte leirplads 5te jan. 1919.

HENRY AASEBY, menig, Holabird, S. D., er søn av Mr. og Mrs. Hans Aaseby (Aasebø, en gaard i Hornindal). Han blev utkommandert til militærtjeneste og sendt til Fort Riley, Kansas. Efter nogen tids ophold der under militærøvelse blev han sendt til Camp Wadsworth, S. Carolina. Her tilhørte han som menig et ambulancekompani av 6te division. Han var i militærtjenesten omtrent 10 maaneder.

OLE AASEBY, menig, er en bror av Henry Aaseby. Han var ogsaa med i verdenskrigen. Han tilhørte hovedkvarteret og forsyningsdetachmentet av 2den bataljons signalkorps av Iste

division. Han var utskrevet den 5te oktober 1917 og sendt til Camp Lewis, Washington, for militærtræning. Den 27de november gik han ombord paa U. S. transportskib "Henry Mallory" i Hoboken, New Jersey, og reiste til Frankrige. Landet der i havnebyen Nazaire den 12te dec. 1917. Han blev da anvist plads i 2den feltbataljons signalkorps. I januar 1918 blev han forfremmet til menig av Iste klasse, og i mars fik han chauffeurs rang. Tok del i 8 bataljer: Auzeville-sektoren, Cantigny-sektoren, Montdidier-Noyen forsvaret, Cantigny-sektoren, Aisne-Marne-offensiven, Saizerais-sektoren, St. Mihiel-offensiven, Meuse-Argonne-offensiven. — Den første division blev efter vaabenstilstanden sendt med den del av den amerikanske armé som marsjerte ind i Tyskland. Forblev der til den 16de august 1919. Han kom tilbage paa U. S. transportskib "George Washington" og landet i U. S. den 3dje oktober. Utmønstredes fra Camp Dodge den 8de oktober 1919 efter at ha været i arméen 2 aar og 3 dage.

PAUL AASEBY, menig av Iste klasse, er en tredje bror av Aaseby-gutterne som var med i verdenskrigen. Fik sin forberedende militærtræning i Camp Lewis, Washington. Han tilhørte 159de infanteriregiment, 40de division. Var med i slagene i Elsass og Meuse-Argonne. Var i krigstjenesten i 12 maaneder og avmønstredes som menig av Iste klasse.

OSCAR APPELSETH, menig av Iste klasse, søn av Mr. og Mrs. John Appelseth, er født i Clarkfield, Minn., den 10de januar 1889. Begge forældre var født i Nordfjord og kom til Amerika i 1884. — Den 4de okt. 1917 blev han utskrevet til militær- og krigstjeneste. Han blev først sendt til Camp Lewis, Washington. Senere blev han forflyttet, først til Camp Mills, Long Island, N. Y., og derpaa til Camp Merrit, New Jersey. Den 15de dec. 1917 reiste han til Frankrige, hvor han kom ind i kompani "B", 16de infanteriregiment av Iste division. Han var med i slagene ved Toul, Frankrige, fra 19de januar til 9de mars 1918, ved Montdidier fra 24de april til 7de juli og ved Soissons den 18de juli. Denne dag blev han saaret og sendt til basishospital nr. 34 i Nantes. Han var paa dette hospital til i november. Den 7de samme maaned gik han

ind i sit kompani igjen. Siden var han med den amerikanske armé paa dens marsj til Tyskland. Her var han til den 16de august 1919, da den første division fik lov at reise hjem. Han ankom til Hoboken, New Jersey, den 5te sept. 1919, og efter divisionens parade i New York og i Washington, D. C., blev han avmønstret fra Camp Grant, Ill., 27de

sept. 1919.

FRED WINFELDT ASBJØRN,SON, fyrbøter av Iste klasse, Duluth, Minn., er søn av L. B. Asbjørnson og hustru Lena, født Sneide, Selje prestegjeld. Han hvervet sig i U. S. krigsflaate den 20de juni 1918. Blev sendt til flaatens træningsstation ved de store innsjøer (Great Lakes Training Station) for sjømilitær øvelse. Derfra sendtes han til Camp Logan, Ill., hvor han øvet sig i rifleskytning paa skytebanerne der. Blev igjen forflyttet til U. S. S. "Maine", og mottok undervisning som sjømand. Til slut blev han anvist plads som fyrbøter i handelsmarinens skib "Drechterland". Her blev han i 7 maaneder og gjorde to reiser over havet, en til Neapel, Italien, og en til Holland. Blev hæderlig utmønstret fra Oak Ridge mottagelsesskib i Brooklyn, N. Y., den 21de okt. og fra Minneapolis rekruteringsstation, Minneapolis, Minn., 24de okt. 1919.

DR. MARTIN C. BERGHEIM, doktor i medicin, Hawley, Minn., er født i Madison, S. D., den 23de jan. 1886. Han er søn av Kristen N. Bergheim fra Breim og hustru Anna, født Nesje, Opstryn. De kom til Amerika i 1873. Dr. Bergheim meldte sig ind i sanitetsvæsenet av U. S. armé den 14de dec. 1917. Opholdt sig ved Fort Snelling, Minn., hvor han fik den til feltlivets hensigter tilsvarende træning paa sanitetets omraade. Var stationert ved Minnesota statsuniversitet og i Superior, Wis. Blev den 26de okt. 1918 forflyttet til 2det kompani, 3dje regiment, i den medicinske avdeling av S. A. T. C. Den 15de dec. 1918 fik han sin utmønstring efter at ha tjent i armeens sanitetsvæsen et helt aar.

ANDERS BERGSETH, inenig, er født paa gaarden Bergseth, Inviks prestegjeld, 1887. Han er søn av Anders Bergseth og hustru Anne, født Holmø. Anders kom til Amerika i 1912. Tidlig i den amerikanske deltagelse i verdenskrigen hvervet han sig til U. S. armé for at gjøre krigstjeneste. Efter at ha gjennomgaat den almindelige militærøvelse efter amerikansk mønster gik han med sin organisation ombord og reiste til Frankrige. Der saa han et helt aars tjeneste av den slags som

ikke behøves at skrives om i detaljer. "Krigens rædsler er at glemme," sier han. Da han kom tilbake til U. S. fik han en hæderlig avmønstring. Efter en tid pakket han sin kuffert og reiste hjem til sine gamle forældre, som levde i Nordfjord, for at hjelpe dem i deres alderdom.

HENRY BRYNESTAD, menig, søn av Mr. og Mrs. D. J. Brynestad, Ellendale, Minn., hvervet sig til U. S. armé den 2den okt. 1916 i Faribault, Minn. Han blev sendt til Lano Grande, Texas, og opholdt sig der til den 27de jan. 1917. Da fik han reise hjem. Men den 14de juli fik han ordre til at melde sig til militærtjeneste engang til. Han forlot Owatonna, Minn., for Camp Cody, New Mexico. Forblev der 11 maaneder og sendtes saa til Camp Dix, New Jersey. Her var han i 2 maaneder, og fik saa ordre at reise til Europa.. Den 13de oktober 1918 gik han ombord og fik reise over Atlanteren. Da han kom dit blev han indlemmet i kompani "I", 39te infanteriregiment, 4de division. Dette kompani blev sendt ind i Tyskland, hvor det forblev i 7 maaneder. Kom tilbake til U. S. den 6te august 1919 i det samme kompani som han hadde tilhørt hele tiden mens han var i Europa. Utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa, den 13de august 1919.

JOHN BRYNESTAD, menig, er søn av Mr. og Mrs. D. J. Brynestad, Ellendale, Minn., og Henry Brynestads bror. John var utskrevet 23de juni 1918. Reiste fra Owatonna, Minn., til Camp Grant, Ill., for militærøvelse. Kom ind i kompani "I", 343de infanteriregiment, 86de division. Han var under militærtræning 3 maaneder i denne leir, og sendtes derfra til Camp Mills, Long Island, N. Y. Her var han i 3 uker. Han forlot U. S. den 1ste sept. 1918 og kom til Southampton, England, den 13de. Influenta hadde netop da begyndt sine herjinger blandt de amerikanske soldater, og mere end 400 var syke da de kom til England; disse maatte lægges ind paa hospitalerne der. Han maatte bli i England i 3 maaneder, og kom til Frankrige først den 16de dec. 1918. Ved denne tid blev det 2det kompani av den provisoriske vakt organisert, og han kom med i dette kompani. Sendtes til Paris for at gjøre vaktjeneste der. Den 1ste august 1919 gik han ombord paa U. S. S. "President Grant", som da var i havnebyen Brest. Landet i Hoboken, New Jersey, og fik 10 dage senere en hæderlig utmønstring fra Camp Dodge, Ia., 26de aug. 1919.

LAWRENCE EMIL BRYNESTAD, menig, søn av Mr. og Mrs. L. J. Brynestad, Northfield, Minn. Han var student ved St. Olaf College dersteds og hvervet sig til armeen den 11te oktober 1918. Avmonstredes den 10de december 1918.

RAYMOND BRYNESTAD, menig, er den 3dje av D. J. Brynestads sønner som var med i verdenskrigen. Han gik som frivillig med i verdenskrigen. Han gik ind i U. S. armé den 24de juli 1918. Den samme dag forlot han hjemmet og blev sendt til Camp Wadsworth, S. Carolina, for militærtræning, dernæst til Camp Stewart. Tilhørte kompani "A" av 3dje pionérregiment. Reiste til Europa den 13de sept. 1918. Deltok i Meuse-Argonne-offensiven. Kom tilbake til staterne 23de juli og utmønstredes fra Camp Dodge, Ia., 30te juli 1919.

ALFRED DANIELSON, menig, er søn av Mr. og Mrs. Knut Danielson (Bjørlo), Lynxville, Wis. Han blev utskrevet til militærtjeneste den 3dje sept. 1918. Blev sendt til Camp Greene, S. Carolina, hvor han fik sin militærøvelse og tilhørte sanitetsavdelingen der. Utmønstredes kort efter vaabenstilstanden.

IVER DANIELSON, menig, er ogsaa søn av Mr. og Mrs. Danielson (Bjørlo), Lynxville, Wis. Han gik som frivillig ind i U. S. armé den 5te okt. 1917. Han blev sendt til Camp Grant, Ill., og senere til Camp Logan for militærøvelse. Tilhørte kvartermesterkorpset av 131te infanteriregiment. Ankom til Europa i mai 1918. Var der til ut paa sommeren 1919. Utmønstredes fra Camp Grant noget senere samme aar.

LARS DOBAK, menig, er født i Madison, S. D., den 30te sept. 1892. Hans forældre, som begge er født i Nordfjord og nu bor paa sin farm i Bigstone co., ikke langt fra Correl, Minn., kom til Amerika i 1889. Lars Dobak den yngre blev utkommandert til krigstjeneste den 9de aug. 1918. Han reiste fra Ortonville, Minn., til Camp McArthur, Texas. Opholdt sig der til den 17de sept. Gik ombord med andre erstatningstropper den 26de sept. og kom til Frankrike den 4de okt. I slutten av samme maaned blev han anmodet om at melde sig til kompani "F" av det 327de infanteriregiment, 82de division. Dette kompani skulde faa sine friske kræfter den 4de nov., mens det endnu var i aktiv tjeneste ved fronten i Meuse-Argonneoffensiven. Han fik saaledes se litt av det alvorlige av feltlivet ogsaa. Kom tilbake til New York den 18de mai og utmønstredes den 26de mai fra Camp Dodge, Iowa.

CARL H. DAVIDSON, menig, Belview, Minn., er søn av Andreas Davidson (Arnestad) og hustru Eli, f. Dybegaat. Carl er født den 7de sept. 1893 i Belview, Minn. Blev utskrevet til militærtjeneste. Han tilhørte kompani "E", 158de infanteri. Deltok i slaget ved Meuse-Argonne og blev saaret i dette slag mens han var stationert nordenfor

Verdun. Saaret var i venstre knæ og gjorde at han maatte opholde sig i hospitalerne en længere tid. Kom tilbage til U. S. den 21de jan. 1919, og blev utmønstret fra Camp Grant 21de feb. 1919.

SEVERT DOBAK, korporal, er en bror av Lars Dobak. Han er født i Madison, S. D., den 28de mai 1890. Severt hvervet sig i U. S. armé den 23de jan. 1918. Blev sendt til Camp Dodge, Iowa, og senere til Camp Gordon, Atlanta, Georgia. Tilhørte første kompani "C", 351de infanteriregiment, men blev senere overført til kompani "F", 326de infanteriregiment, 82de division. Reiste til Frankrike den 28de april 1918. Deltok i følgende slag: Toul, Marbache, St. Mihiel og Meuse-Argonne. Han blev forfremmet til korporal under tjenesten i Europa. Kom tilbake til staterne den 6te juni 1919. Utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa, den 16de juni 1919.

JOHN EIDE, menig, Miles City, Mont., er født paa gaarden Eide i Olden av forældrene Ole R. Eide og hustru Elisabeth M. Eide. Kom til Amerika i 1912 og reiste til Montana med det samme. Gik som frivillig ind i U. S. armé i Spokane, Wash., den 12te dec. 1917. Blev sendt til Kelly Field i nærheten av San Antonio, derpaa til Camp McArthur, Texas. Opholdt sig der omtrent 2 maaneder under stadig træning. Herfra blev han sendt til Camp Morrison, Virginia. De blev der opdelt i kompanier, og han blev medlem av det 24de ballonkompani. Efter to maaneders træning gik de ombord den 29de juni 1918; efter 2 uker gik de iland i Brest, Frankrike. To uker før vaabenstilstanden blev de ordret til fronten, og det gav dem nok en slags fornøielse. Saa gik turen til Tyskland hvor de blev kvartert i Coblenz. Var der til midten av juli 1919. Den 4de august kom de tilbake til New York igjen. Han blev kort tid eftei' utmønstret og fik gaa tilbake til de hverdagslige sysler paa kjendte steder i Montana.

MARTIN EIDE, menig, Belview, Minn., er født den 12te mars 1895. Han er søn av Nels W. Eide og hustru Marie, f. Bakke. Faren er født i Nordfjord og moren i Rio, Wis. Martin blev utskrevet til militærtjeneste og reiste f ra Redwood Falls, Minn., den 7de feb. 1918. Han tilhørte det 23de kompani av det 20de ingeniørkorps. Reiste til Europa den 10de mars 1918, og var oppe i krigsgebetet over et aar. Kom tilbake til U. S. 27 de juni, utmønstredes f ra Camp Grant 8de juli 1919.

MATHIAS EIDE, korporal, er født i Olden den 3dje febi 1892. Han er søn av Ole R. Eide og hustru Elisabeth M. Eide. Han gik som frivillig ind i U. S. armé den 15de juli 1918. Fik sin træning ved Dunwoody Institute, Minneapolis, Minn., paa det sted hvor han

hvervet sig. Siden blev han sendt til Camp Johnston, Florida. Tilhørte først kompani "B", træningsdetachementet ved Dunwoody Institute, men kom senere ind i det 336te forsyningskompani, kvartermesterkorpset. Efter en månedes træning i Camp Johnston blev han sendt til Frankrige. Kom dit den 11te november 1918. Hans kompani var derpaa stationert i Brest fra januar til august 1919, men fik da ordre til at reise hjem.- Utmønstredes fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 24de august 1919.

NELS A. ELLINGSON, menig, er født i 1890 i Delhi, Minn., søn av Mr. og Mrs. T. C. Ellingson. Mrs. Ellingson er født paa gaarden Bergseth. Nels utkommandertes til militærtjeneste i U. S. armé den 27de mai 1918. Han tilhørte kompani "K", 158de infanteriregiment, 40de division. Blev sendt oversjøs og kom til La Havre, Frankrige, den 17de august 1918. Blev forflyttet til kompani "K", 306te infanteriregiment, 77de division. Kom til fronten i Meuse-Argonne slaglinjen den 26de sept. og deltok i kampen der til 14de okt., da han blev saaret. Var paa et hospital 6 uker. Reiste tilbake til U. S. den 26de april 1919.

PEDER ELLINGSON, menig, Belview, Minn., var ogsaa i tjenesten, men det har ikke været mulig at faa nogen oplysninger om hans oplevelser i armeen.

ARTHUR E. ENERSON, secondløjtnant, Pipestone, Minn., er født i Glencoe, Minn., den 16de feb. 1892. Han er søn av E. P. Enerson og hustru Dorthea, født Bakke. Faren er født i Telemarken, og moren paa gaarden Bakke i Rugsund. De bor nu i Granite Falls, Minn. Arthur meldte sig som frivillig til U. S. armé den 5te sépt. 1917 i Great Falls, Mont. Sendtes til Camp Lewis, Wash., for militærtræning. Tilhørte kompani "B", 362de infanteriregiment. Paa samme tid utdannet

han sig til løytnant, og efter 9 maaneders militærøvelse og haardt studium blev han utnævnt til secondløytnant i infanteriet. Han blev derpaa sendt til Camp Lee, Virginia, som instruktør ved erstatningstroppernes træningsleir og var kommanderende officer for sit kompani. Forblev paa dette sted som instruktør til krigens slut. Utmønstredes 24de dec. 1918.

THEODOR H. ENERSON, menig, Hutchinson, Minn., er født i nærheten av Glencoe, Minn., den 4de juni 1886 og er en bror av Arthur Enerson, Theodor blev utskrevet til militærtjeneste den 25de juli 1918, og reiste til Camp Wadsworth, S. Carolina, og tilhørte 46de pionerregiment. Efter en maanedes tid blev han sendt til Camp Stewart for videre utdannelse, og 29de august gik han og hans regiment ombord paa S. S. "Carsereta". Kom til Brest den 12te sept. 1918. De fik sin første ild daab den 28de sept. Han tjenstgjorde i det 23de ingeniørkorps. Fra den første dag ved fronten til den 11te nov. var de stadig utsat mere eller mindre for fiendens artilleriild saavelsom luftskibenes bombardering. Han sier seiv at dette arbeide at reparere veiene var ikke det letteste, heller ikke det mindst farefulde under krigen. Veiene ødelagdes stadig, og de maatte bestandig holdes vedlike. Alt som trængtes paa ålaglinjen maatte skaffes dit, og de syke og saarede maatte brihges bak linjerne til et nogenlunde sikkert sted. Ingeniørkorpssene maatte se til at dette var mulig. Transporten var livsaaren. Efter vaabenstilstanden blev han med den tredje armé ind i Tyskland og stationertes i nærheten av Coblenz. Den 26de mai 1919 fik han ordre til at reise tilbake til U. S., og 5te juli utmønstredes han fra armeen i Camp Grant, Ill.

JOSEPH ENERSON, menig, en 3dje av Enerson-brødrene, var ogsaa i militærtjeneste i over et aar; men detaljert opplysning savnes.

ALBERT ERDAHL, menig, Ethridge, Mont., er født i Donnelly, Minn., den 14de januar 1895 og er søn av Syvert T. Erdahl og hustru Ingeborg, født Hjelmeland. Faren var født i Selje og moren i Eids prestegjeld. Han blev utskrevet til krigstjeneste i U. S. armé 22de juli 1918. Reiste fra Malta, Mont., til Camp Dodge. Ia. Under militærøvelsene tilhørte han først kompani "A", 327de mitraljøsebatteri, 84de division. Senere blev han overført til kompani "D", 15de mitraljøsebatteri, 5te division. Deltok i Meuse-Argonne-offensiven.

Efter vaabenstilstanden var han med den del av armeen som marsjerte ind i Tyskland. Hef stationertes han ved Esch, Luxemburg, til 13de juli 1919. Utmønstredes fra Fort Cheyenne, Wyoming, den 1ste

august 1919.

SELMER ERDAHL, sersjant, søn av Mr. og Mrs. Absalon Erdahl, Frost, Minn., blev utskrevet til militærtjeneste fra Blue Earth, Minn., i april 1918. Fik sin militære trening i Camp Jackson, og blev forfremmet til sersjant i artilleriet. Tilhørte batteri "D", artilleriet, 12te regiment. Han blev utmønstret i januar 1919.

LEONARD ERDAHL, hornblaaser (bugler), søn av Mr. og Mrs. Absalon Erdahl, Frost, Minn., blev kaldt til militærtjeneste i mai 1918. Reiste fra Blue Earth til "Columbus Barracks". Fik sin militærtraining paa følgende steder: Columbus Barracks, Camp Wadsworth og Camp Mills. Han blev sendt til Frankrike i juli samme aar. Der blev han med i kompani "D", 54de infanteriregiment. Deltok i en træfning i Elsass og var med i Meuse-Argonne-offensiven. Blev utmønstret i juli 1919.

PETER ERDAHL, menig, Lane, S. D., var utskrevet til militærtjeneste og var i tjenesten omtrent 10 maaneder i Camp Mills, Long Island, New York.

EMIL ERICKSON, menig, Lane, S. D., var utkommandert og fik trening i Camp Funston. Var i armeen omtrent 10 maaneder.

FLOYD FLO, menig, søn av Mr. og Mrs. Isak Flo, Fairmont, Minn., er født dersteds den 26de nov. 1897. Han reiste fra hjemmet i Minneapolis og hvervet sig i flyveavdelingen i U. S. armé. Kom ind i den 365de lufteskadre, som da hadde sine øvelser paa Kelly Field, Texas. Han gik ombord i Hoboken, New York, den 18de mai 1918. Kom til England og forblev der til krigens slut. Landet i U. S. den 10de dec. 1918 og utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa, 27de samme maaned.

ILER JULIUS FLO, sersjant, søn av Mr. og Mrs. Iver Flo, Thompson, Iowa, er født den 21de april 1890 i Blue Earth, Minn. Han hvervet sig i Forest City, Iowa, den 18de april 1918. Blev indlemmet i den første trainingsbataljon ved Wisconsin universitet, Madison, Wis. Blev opplært til gasolinmotormekaniker. Efter endt kursur blev han forflyttet til det Iste regiment av tungt feltartilleri, Camp Jackson, Columbus,

S. Carolina. Utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa, den 11te januar 1919.

OSCAR FLO, menig, søn av Mr. og Mrs. Lars Flo, Bricelyn, Minn., gik ind i armeen som frivillig den 22de juli 1918. Han var først sendt til Camp Wadsworth, S. Carolina, og senere til Camp Stewart, Virginia, for træning. Sendtes til Europa med kompani "K", 3dje pionérregiment, i august 1918. Gjorde krigstjeneste i Frankrige i 6 maaneder. Senere var han 5 maaneder i Tyskland. Blev utmønstret den 30te juli 1919.

PETER FLO, menig, søn av Mr. og Mrs. Lars Flo, Bricelyn, Minn., gik som frivillig ind i U. S. armé den 22de feb. 1918 i Blue Earth, Minn. Fik sin forberedende militærøvelse i Camp Dodge, Iowa, og Camp Logan, Texas. I mai 1918 blev han sendt til Frankrige med kompani "K", 132te infanteriregiment, 3te division. Var i træning ved Albert og tok del i Meuse-Argonne-offensiven. Blev gasforgiftet den 4de oktober 1918 under slaget i Argonne-skogen. Var i krigstjeneste i Frankrige i 6 maaneder, var med U. S. armé ind i Tyskland og opholdt sig i Luxemburg 4 maaneder. Blev utmønstret den 29de mai 1919.

REGINALD FLO, korporal, søn av Mr. og Mrs. Isak Flo, Fairpiont, Minn., er født dersteds den 18de mars 1896. Blev kaldt til militærtjeneste fra Nationalgarden, som han tilhørte, 15de juli 1917. Indlemmedes i kompani "E", 136te infanteriregiment, 34te division, i Camp Cody, New Mexico. Han kom senere at høre til den fotografiske avdeling av luftvæsenets signalkorps, og blev derfor sendt til Madison-barakkerne, New York. Efterpaa fik han reise til Rochester, New York, til Eastman-skolen for aero-fotografi. For endnu høiere utdannelse paa dette omraade blev han forflyttet til Cornell universitet. Da han var færdig med sine fotografiske studier blev han anmodet om at melde sig til 75de fotografiske avdeling, Chanute Field, Rantoul, Ill. Utmønstredes fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 3dje februar 1919.

BERNT A. FOSNES, menig, søn av Anders R. Fosnes og hustru, var født i Opstryn, utvandret til Amerika 1909. Bodde i Clearwater co., Minn., da krigen brøt ut. Han blev utkommandert til krigstjeneste og faldt i et slag i Frankrige høsten 1918.

CLARENCE FOSNES, menig, er født i Watson, Minn., 1891. Han er søn av Simon K. Fosnes, som utvandret fra Stryn i 1881. Clarence blev indkaldt til militærtjeneste den 4de sept. 1918. Tilhørte sanitetsavdelingen i Camp Grant, Ill. Han blev der til vaabenstilstanden var undertegnet og utmønstredes fra armeen i Camp Grant. ,

ERNEST FOSNES, korporal, søn av den velkjendte sakfører C. A. Fosnes, Montevideo, Minn., var født i Moorhead, Minn., den 18de sept. 1890. Fik sin skoleutdannelse i folkeog høiskole i Montevideo og ved Pillsbury Academy, Owatonna, Minn. Han meldte sig som frivillig til krigstjeneste og reiste til Frankrike i mai 1918. Han tilhørte kompani "A", 50de infanteriregiment. Den 8de august blev han dødelig saaret og enden kom den næste dag. For sin retskaffenhet og frygtløshet fik han den mest rosen de anerkjendelse av sine overordnede. Landets høieste aktive militærofficer gav ham den omtale han fortjente for det offerhan bragte. Nedenstaaende er den officielle omtale hans far mottok efter sin søns død ved siden av "The Distinguished Service Cross":

Ernest Fosness, Corporal 567092 Co. 50th Infantry, deceased. For extraordinary heroism in action during the Aisne-Marne offensive, France, July 18 and August 8, 1918. On July 19, he exposed himself to intense machine gun and artillery fire to assist in the reorganization of his company, which had become temporarily disorganized, due to heavy losses. On August 8th, when his platoon had become separated from his company during the attack he exposed himself to direct machine gun fire in order to encourage his platoon in their task. He was mortally wounded a short time afterwards.

By order of the secretary of war,

Official, P

PEYTON C. MARCH,

P. C. HARRIS,

General Chief of Staff.

The Adjutant General. .

NELS FØRDE, menig, søn av Nels R. Førde, Breim, og hustru Gertrude, født Hauge, og født den 1ste dec. 1890 i Ferryville, Wis. Nels blev kaldt til militærtjeneste den 5te juli 1918. Tilhørte et mitraljøsekompani og var i militærtræning i Camp Hancock, Georgia. Utmønstredes fra armeen i Camp Bennevey, Georgia, den 18de juli 1919.

OLE FØRDE, menig, søn av Nels R. Førde og hustru, er født den 8de okt. 1892 i Ferryville, Wis. Han blev utskrevet til militærtjeneste

2den september 1917. Fik sin forberedende militærtræning i Camp Grant, Ill., og tilhørte 331te artilleribatteri. Fik hæderlig utmønstring den 2den februar 1919.

ERIK FRISLID, menig, Ferryville, Wis., er født paa gaarden Frislid, Hornindal, den 26de januar 1891 av forældrene Ivar og Nikoline Frislid. Han utvandret til Amerika i 1911. Den 28de mars 1918 blev han utkommandert til krigstjeneste i verdenskrigen. Fik sin militærtræning i Camp Grant, Ill, Camp Logan, Texas, og Camp Upton, Long Island, New York. Han tilhørte først kompani "5", 16de depotbrigade, men blev senere indlemmet i kompani "A", 124de mitraljosebatteri, 33te division. Forlot U. S. den 10de mai 1918 og kom til Frankrige den 24de samme maaned. Var med i 4 slag, nemlig: Somme, St. Mihiel, ved Verdun og i Meuse-Argonne- offensiverne. Marsjerte med de øvrige armeer ind i Tyskland. Forlot Frankrige over Brest den 9de mai og utmønstredes fra armeen i Camp Grant den 30te mai 1919.

MATHIAS FØRDE, menig, Ortonville, Minn., er født paa Førde i Aalfot, den 31te juli 1888. Han er søn av Rasmus Førde og hustru Kristianna, født Torheim. Kom til Amerika i 1907. Opholdt sig i Bigstone co., hvor han arbeidet paa farmen til han i 1916 kjøpte sig farm i Roseau co. Derfrå blev han utskrevet til militærtjeneste den 25de juli 1918. Sin farm med avling, hester, kreaturer og maskineri maatte han overlate i sine naboers hænder.

Alt undtagen farmen maatte han la bli solgt om høsten mens han var i Frankrige. Han tilhørte et sydstatsregiment. Efter en tids træning i Camp Wadsworth, S. Carolina, sendtes han med 55de pionérinfanteri til Camp Stewart, Virginia. Den 13de sept. gik færden oversjøs til Brest, Frankrige. Han gjorde tjeneste paa forskjellige steder der og var færdig at gaa til fronten da vaabenhvilen kom. Forlot Frankrige den 7 de april 1919 og ankom til Charleston, S. Carolina, den 18de april. Efter 9 maaneders krigstjeneste blev han utmønstret fra armeen i Camp Dodge den 28de april 1919.

BERNARD A. GIMMESTAD, menig, er født den 25de dec. 1898 i Belview, Minn. Han er søn av bankier A. O. Gimmestad og hustru Anne, født Hegdahl. Faren, den sjeldne dygtige og

mangeaarige kasserer for Nordfjordlaget i Amerika, er født paa Gimmestad i Gloppen. Moren er født i Belview, Minn., og hendes forældre er født i Indvik. Bernard gik som frivillig ind i militærtjenesten, idet han hvervet sig i Minneapolis den 7de mai 1918. Han tilhørte kompani "G", 50de infanteri, som menig. Blev utmønstret fra armeen i Camp Dodge den 19de februar 1919.

OSCAR GIMMESTAD, hornblaaser (bugler), er født den 4de jan. 1893 i Belview, Minn. Ogsaa han er søn av bankier A. O. Gimmestad og hustru Anne, født Hegdahl. Han blev utskrevet til krigstjeneste og reiste fra Redwood Falls, Minn., til træningsleirene. Tilhørte kompani "A", 54de infanteriregiment, 6te division. Reiste den 5te juli 1918 til Frankrige, hvor han deltok i slagene i Elsale og Meuse-Argonne. Kom tilbake til Amerika den 10de juni og utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa, den 19de juni 1919.

RASMUS GJENGDAHL, menig, Ortonville, Minn., er født i 1887 og er søn av Erik Gjengdahl og hustru Karoline, født Hjelmeland. Blev utskrevet til militærtjeneste den 25de mai 1918. Tilhørte kompani "16", 128de depotbrigade, Camp Lewis, Wash. Var i Vancouverbarakkerne 3 maaneder, South Beach, Ore., og 4 maaneder i Puget Sound, hvor han tilhørte den 87de eskadron. Blev utmønstret fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 22de januar 1919. Er nu gift med Kristine Lyseng og bor i Ortonville, Minn.

NICOLAI GJFNGDAHL, en bror av Rasmus Gjengdahl, blev utskrevet til militærtjeneste og reiste fra Ortonville, Minn., den 21de juli 1918. Var en tid i Camp Grant, Ill. Den 23de juli drog han til New York og reiste derfra den 1ste august til Frankrige, hvor han ankom til Havre den 24de august. Han tilhørte den 86de division, 344de Inf. Hdq. Co. 1. Pounders. Han var, hvad man kaldte "range finder", og No. 1 man on first squad. Efter krigen blev han overført til Le Maus Camp Band, som han tilhørte indtil avmønstret. Reiste fra Brest, Frankrige, den 1ste juli 1919; landet i Boston den 12te juli og blev avmønstret fra armeen i Des Moines, Iowa, den 19de juli 1919.

ELMER E. GJFRDE, menig, Gary, Minn., søn av Mr. og Mrs. Andrew Gjerde, fra Olden, reiste den 26de mai 1918 til Camp Lewis, Wash. En maaned senere blev han sendt til Camp

Kearney, Colorado. Kort tid derefter blev han sendt til Camp Mills, Long Island, N. Y. Den 16de aug. 1918 gik han med kompani "E", 128de infanteri, 32te division, ombord og reiste til Frankrige. Den 15de okt. 1918 blev han haardt saaret under et angrep paa fienden. Kort efter døde han. Som mange andre kjække amerikanske gutter ligger han i fransk jord.

ANTON KENNETH HAGA, menig, Granite Falls, Minn., søn av John A. Haga og hustru Helen, født Arneson, datter av Knut Arneson, som kom til Amerika fra Stryn i 1867. Unge Haga hvervet sig til militærtjeneste den 12te okt. 1918 og blev med i kompani "4", 1ste regiment av flyvevæsenet. Fik sin træning ved Minnesota statsuniversitet. Blev utmønstret fra armeen i Minneapolis den 20de december 1918.

CARL A. HANSON, menig, søn av Mr. og Mrs. R. J. Hanson, Bricelyn, Minn., gjorde militærtjeneste i Camp Grant, Ill., hvor han var kompani-bokholder. Han blev utmønstret fra armeen i mars 1919.

JACOB B. HANSON, menig, søn av Mr. og Mrs. R. J. Hanson, Bricelyn, Minn., gik ind i armeen i feb. 1918. Reiste fra Blue Earth, Minn., til Camp Dodge, Iowa, og siden til Camp Logan. Paa begge steder tok han militærtræning og tilhørte kompani "C", 124de mitraljosebataljon. Var sendt til Europa i mai 1918 og utmønstret i mai 1919.

JOSEPH I. HANSON, sersjant ef den 3dje søn av R. J. Hanson, Bricelyn, Minn., som gik ind i militærtjeneste fra Blue Earth, Minn., i sept. 1917. Trænet i Camp Dodge, Iowa, og blev forfremmet til sersjant i nov. 1917. Reiste til Europa i juli 1918 og tilhørte kompani "F", 351de infanteri. Utmønstredes fra armeen i Camp Dodge i juni 1919.

MATHIAS HAUGEN, menig, er født i Olden den 12te sept. 1892. Reiste fra Ortonville til Camp Lewis, Wash., i mai 1918. Blev indlemmet i 17de kompani av 5te bataljon, 166de depotbrigade, under kaptein Bakers kommando. Kort tid efter blev han forflyttet til batteri "B", 38te feltartilleri, under kaptein A. Karrigans kommando. Tok et kursus i mitraljøeskytning ved divisionens vaabenskole. Dimittertes med utmerket karakter. Kvalificerte derpaa som instruktør i denne branche og forblev der til han utmønstredes fra armeen 4de juli 1919.

HARRY S. HELGESON, søn av Mr. og Mrs. Henry T. Helgeson, Delhi, Minn., meldte sig som frivillig til militærtjeneste

og blev med i flyvevæsenet. Han reiste fra Minneapolis den 15de januar 1918 til Leavenworth, Kansas, og var der i to uker. Sendtes derpaa til Kelly Field, San Antonio, Texas. Den 15de mars blev han sendt til flyvefeltet ved Hempstead, Long Island, N. Y. Her opholdt han sig til 30te juni, da han gik ombord paa et transportskib og sendtes til Europa. Landet i Brest, Frankrige, den 13de juli og blev sendt til fronten med engang. Han deltok i 4 slag. Det første med den franske armé ved Aisne-Marne den 5te og 6te august. Det andet ved Oisne-Aisne-offensiven fra 18de til 30te august. Det tredje St. Mihiel-offensiven fra 12te til 16de sept. Det fjerde, Meuse-Argonne-offensiven fra 26de sept. til 11te nov. Efter vaabenhvilen var undertegnet blev han med armeen som marsjerte ind i Tyskland og var stationert i Coblenz til mai 1919. Da fik han ordre til at reise tilbake til U. S. Gik ombord paa slagskibet "Montana", og den 30te juni 1919 landet han i Amerika og blev utmønstret fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 12te juni 1919.

THOR L. HELGESON, menig, er søn av Mr. og Mrs. Henry T. Helgeson, Delhi, Minn. Han hvervet sig til U. S. flaaate den 10de april 1917. Reiste med en gang til Goat Island, en ø utenfor Californias kyst, for at begynde sin militærtræning. Der var han til juni, men kom da til San Diego, Calif. Her forblev han i de for den sjømilitære vanlige øvelse til 15de dec. 1917. Da blev han flyttet til slagskibet "Cincinnati", som ogsaa var flagskibet. Her forfremmedes han til kvartermester. Paa de forskjellige togter besøkte han mange fremmede havner. Utmønstrades fra flaaaten i New Orleans den 1ste april 1919.

MARTIN HENOEN, menig, er født i nærheten av Glencoe, Minn., i august 1893. Han er søn av Peder Henøen og hustru Thomine, født Kjøde. Begge forældre var født i Nordfjord. Martin var for en længere tid i krigstjenesten i U. S. armé, men nogen detaljert opplysning om hans opplevelser i tjenesten foreligger ikke.

OLAF HESSEVAAG, menig, er født paa Hessevaag i Rugsund, den 26de januar 1893. Han er søn av Isak Haraldsen og hustru Anna, født Solem, Hornindal. Olaf utvandret til Amerika i 1912 og arbeidet som farmarbeider til han blev utskre-

vet til at gjøre militærtjeneste i U. S. armé. Han forlot Benson, Minn., vinteren 1918 og tok sin forberedende militærøvelse paa forskjellige leirpladser i landet. Blev sendt til Frankrige og var der næsten et aar. Kom tilbake til U. S. ut paa sommeren 1919 og utmønstredes.

MARTIN HETLE, *menig*, er født paa Hetle i Breim den 18de juli 1890. Han er søn av Anders Hetle og hustru Anna, født Hetle. Martin meldte sig som frivillig til krigstjeneste i U. S. armé i Camp Funston den 26de april 1918. Fik sin forberedende militærøvelse der. Tilhørte kompani "L", 335te infanteriregiment, 89de division. Forlot U. S. den 4de juni 1918 for Frankrige. Tok del i de to store slag ved St. Mihiel og Meuse-Argonne. Kom tilbake til U. S. i juni 1919. Utmønstredes fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 30te juni 1919.

RAINARD JAKOBSON, *menig*, Ortonville, Minn., er søn av Jakob Jakobson (Bortne) og hustru Jørgine, født Rafteseth. Faren er født paa Bortne i Rugsund og moren paa Rafteseth, Søndmøre. Rainard gikk som frivillig ind i sjømilitærtjenesten i U. S. flaaete. Han var med paa den del av krigsflaaten som eskorterte transportskibe over Atlanteren under krigen.

ABRAHAM M. JENSEN, *menig*, Minneapolis, Minn., er født paa Bergseth i Utvik den 3dje feb. 1887. Han kom samme aar med sine foreldre til Amerika, til Delhi, Minn., hvor de bosatte sig. Da U. S. trængte alle de unge mænd det kunde faa fat paa til militærtjeneste, meldte han sig som frivillig i Minneapolis og kom ind i det første trainingsdetachment av flyvevæsenet der. Han fikk sin utdanning som mekaniker for denne avdeling ved Minnesotas statsuniversitet. Den 11te juni 1918 forlot han Minneapolis og reiste til Camp Leach, Washington, D. C. Her blev han indlemmet i det 64de ingeniørkorps. Forlot denne leirplads for Camp Glen, Burnice, Maryland. Her blev han utnævnt til kjører. Den 30te august forlot hans detachment Hoboken, New Jersey, med Europa som sit maal. Korn til England den 13de sept., og derfra gikk turen over Southampton til La Havre, Frankrige. Hans korps fikk i oppdrag at reparere og holde ved like den smalsporede jernbane ved fronten oppe i Argonneskogen, og som saadan tok de del i Meuse-Argonne-offensiven. Efter vaabenstilstanden blev de sendt til andre steder i landet for at gjøre samme slags arbeide. Han holdt paa med dette indtil han fikk lov at

reise tilbake til Amerika. Landet i New York den 11te juni og blev utmønstret fra armeen i Camp Grant, Ill., den 1ste juli 1919.

ALFRED KVALHEIM, menig, er født paa Kvalheim i Selje prestegjeld. Han kom til Amerika i 1910. Arbeidet i og ved Benson til han blev utskrevet til militærtjeneste i U. S. armé i 1918. Fik sin forberedende militærtræning i Camp Dodge og Camp Cody. Var sendt oversjøs til Frankrige for at gjøre krigstjeneste der i september. Var der kun en kort tid, da han blev syk av influensa og saaledes gjort udygtig til militærtjeneste for en tid. Kom tilbake til U. S. tidlig paa vaaren 1919.

RICHARD KANDALL, menig, er søn av Mr. og Mrs. Kornelius Kandal, Ferryville, Wis. Hans forældre er født i Nordfjord. Richard blev kaldt til militærtjeneste i U. S. armé den 22de juli 1918. Han gik rekruttskolen i Camp Grant, Ill., og blev med kompani "C", 244de infanteriregiment, "Black Hawk" division. Han reiste i følge med sit kompani til Frankrige den 21de sept. 1918 og var der til slutten av feb. 1919. Utmønstrades fra armeen den 10de mars 1919.

KNUTE C. KNUTSON, menig, er søn av Kolbent Knutson (Rachie) og hustru, født Gimmedstad. Begge hans forældre er født i Nordfjord. Seiv var han født i Belview, Minn., den 4de dec. 1887. Han blev kaldt til militærtjeneste i U. S. armé den 20de sept. 1918 og fik sin militærøvelse i Fort Benton, Mont. Tilhørte 384de feltartilleri.

OLE KNUTSON, menig, 3118 22nd Ave. S., Minneapolis, er født paa Hundeide i Eids prestegjeld. Han kom til Amerika i 1907. Han tjente i det 351de infanteriregiment fra juni 1918 til juli 1919, hvorav 11 maaneder tilbragtes i Frankrige. Han gjorde tjeneste som kok.

LEWIS S. KNUTSON, menig, er født nær Benson, Minn., den 28de juli 1890. Hans forældre er Lars Knutson og hustru Samulina, begge født i Nordfjord. Han var utkommandert til krigstjeneste den 28de feb. 1918. Var først ordret til Camp Dodge og senere forflyttet til Camp Logan, Colo., igjen skiftet til Camp Upton, Long Island, N. Y. Han tilhørte først kompani "F", 132te infanteriregiment, 88de division, men blev senere indlemmet i hovedkvarterkompani, 131te infanteriregiment, 33te division. Opholdt sig i Europa et aar og deltok

i Meuse-Argonne-offensiven og slagene paa Chipelly-aasryggen og andre steder. Han var med i de forreste rækker den dag da vaabenstilstanden kom. Han marsjerte med sit regiment ind i Tyskland og blev stationert i Luxemburg, hvor han var i 2 maaneder. En del av den tid han var paa sidstnævnte sted, laa han i hospitalet syk av influensa. Utmønstredes fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 13de juni 1919.

KARL D. KOLSET, premierløytnant, er født paa Bakke i Rugsund den 2den mars 1876. Han er søn av Hans D. Bakke og hustru Britha, født Kolseth. Utvandret til Amerika i 1893 og fik sin høiere skoleutdannelse ved Glencoe høiskole, Glencoe, Minn., Augsburg Seminars collegeavdeling og Hamline universitets medicinske avdeling, Minneapolis, Minn. Tok sin avgangseksamen i medicin vaaren 1905. Fik sin licentiat for stat av Minnesota samme vaar. Har

praktisert som læge i Wendell, Brooten og Benson, Minn. Den 5te august 1918 meldte han sig som frivillig til at gjøre tjeneste i sanitetsavdelingen i U. S. armé. Blev utnævnt til premierløytnant og senere sendt til Fort Riley, Kansas. Der tilhørte han kompani 53 av det medicinske officers træningskorps. Utmønstredes fra armeen i Fort Riley, Kansas, den 12te december 1918.

RAGNVALD KVALHEIM, menig, er søn av Mr. og Mrs. Meinard Kvalheim, Mount Sterling, Wis. Han meldte sig til militærtjeneste i U. S. armé tidlig paa vinteren 1918. Var i Frankrige omtrent 6 maaneder og for det meste av tiden oppe i de forreste slaglinjer. Kom uskadt hjem igjen.

PEDER LERGUL, menig, er født paa Lergul i Rugsund. Han er søn av Martin P. Lergul og hustru. Peder utvandret til Amerika 1908 og kom til Glencoe, Minn., hvor han arbeidet som farmarbeider for en tid. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste i U. S. armé 1918. Var med den amerikanske armé i Frankrige en længere tid, men detaljert oplysning om hans oplevelser i felten mangler.

MATHIAS LILLEHEIM, menig, er født i Stryn. Utvandret til Amerika 1913. Han var da 26 aar gammel. Den 26de juni 1918 gik han som frivillig ind i den amerikanske armé. Reiste fra Crosby, N. D., til Camp Dodge, Iowa. Her fik han se hvorledes de amerikanske soldater blev trænet for krigstjenesten og kunde

sammenligne det med den øvelse han fik paa Eid i Nordfjord. Om kort tid blev han sendt til Camp Mills, Long Island, N. Y., for om meget kort tid at bli befordret videre til krigspladsen. Han tilhørte kompani "B", 313de ingeniørkorps. Kom til Frankrige i slutten av august 1918 og var der til sidste halvdel av mai 1919. Kom tilbake til New York den 6te juni 1919. Etter at han var utmønstret fra armeen reiste han tilbake til Crosby. Ordnet saa sine affærer efter bedste skjøn, og den 6te nov. forlot han N. Dak. for at reise tilbake til Norge igjen. Der bodde hans gamle forældre, og disse trængte hans unge, kraftige arm paa sine gamle dage.

ALBERT G. LOKEN, menig av Iste klasse, er født den 14de januar 1895 paa sin fars farm søndenfor Clakfield, Minn. Hans forældre, Mr. og Mrs. Lars Loken, er begge født i Nordfjord. Albert blev utskrevet til militærtjeneste den 27de april 1918 og reiste fra Granite Falls, Minn., til Camp Dodge, Iowa, for militærøvelse. Fik ogsaa militærtræning baade i Camp Travis, Texas, og Camp Mills, Long Island, N. Y. Mens han var i Camp Travis blev han indlemmet i kompani "L", 360de infanteriregiment. Han forblev i dette regiment indtil han utmønstreredes fra armeen. Den 14de juni forlot han med sit kompani U. S. og kom til Southampton, England, den 21de, og nogen faa dage senere til Frankrige. Hans avmønstringspapirer viser at han var i slag og træfninger med fienden paa følgende steder: Perville, St. Mihiel og Meuse-Argonne. Den 10de nov. 1918 blev han haardt saaret i venstre arm og høire haand, og paa samme tid blev han gasforgiftet. Paa grund av sin svakhet foraarsaket ved gasforgiftningen, blev han sendt tilbake til U. S. i januar 1919. Her var han under lægebehandling i armeens hospitaler indtil han blev utmønstret den 12te mai samme aar.

MELVIN O. LYSENG, menig, Ortonville, Minn., er født den 14de mai 1895 av forældrene Elias Lyseng og hustru Rasmine Johansdatter, født Domsten. Han blev utskrevet til militærtjeneste den 25de mai 1918. Han var med i sanitetskorpsset av den 91de division og tilhørte som saadan det 362de ambulancekompani, 316de sanitetstræn. Var i Frankrige i 9 maa-

neder og deltok i følgende slag: St. Mihiel fra 11te til 13de sept., Meuse-Argonne fra 26de sept. til 4de okt., og SysScheldt, Belgien, fra 31te okt. til 11te nov. 1918. Forlot Frankrige den 7de april 1919 og blev utmønstret fra armeen i Camp Dodge den 7de mai 1919.

OSCAR JOHAN MALAND var født den 15de august 1892 i Faribault co., Minn., av forældrene John Mæland og Malene, født Gyldenass. Blev hvervet som soldat i verdenskrigen den 20de sept. 1917. Opholdt sig en tid i Camp Dodge, Iowa, derfra til Camp Cody, Demming, New Mexico, hvor han blev indrullert i det 135te infanteri, 34te division. Blev senere overflyttet til "machine gun co."; derfra i sept 1918 til Camp Dix, New Jersey, og skulde da sat avgaarde til Europa, men saa kom sykdom ind iblandt soldaterne (fluen), og 1,500 i den avdeling han tilhørte døde paa en maanedes tid. I oktober blev de dog sendt til Brest, Frankrige, men om et par uker blev han syk av "mumps" og indlagt paa hospital i La Mons.. Inden han blev frisk nok til at bli med i sit kompani var det reist og han blev saaledes utenom, men blev indrullert blandt dem som maatte ta vare paa fangerne. Ogsaa mens han varetok dette blev han syk (pleurisy) og maatte atter paa hospitalet, og forblev der til han var frisk nok til at reise hjem. Forlot Frankrige 11te juli 1919 og blev utmønstret i Camp Dodge, Iowa, 26de juli 1919.

ALBERT MARTINSON, menig, er født i Bigstone co., Minn., den 5te nov. 1893. Hans forældre er Ivar Martinson (Isene) og hustru Ane Johansdatter, født Domsten. Han blev utskrevet til militærtjeneste den 24de juni 1918. Var med i den 86de division av den amerikanske armé i Frankrige fra sept. 1918 til 12te juni 1919.

JOHN B. MARTINSON, menig, er søn av Berent Martinson (Isene) og hustru Jørgine, født Domsten. Han blev kaldt til krigstjeneste fra Ortonville, Minn., i 1918. Reiste først til Camp Lewis Wash., og derfra til Frankrige, hvortil han ankom den 25de august 1918. Blev sendt til fronten den 26de sept. Her var han med i Meuse-Argonne-offensiven, og var en av soldaterne i den senere saa berømte "Lost Battalion". De var uten føde i 3 dage, og han var en av de faa gjenlevende da undsætningen kom. Tilhørte kompani "A", 308de infanteri, 77de division. Kom tilbake til U. S. den 28de april

1919. Utmønstredes fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 18de mai 1919.

ALFRED S. MARTINSON, menig, er en bror av John B. Martinson. Han gikk ind i armeen den 24de feb. 1918. Var i Camp Dodge til den 19de mars. Herfra reiste han direkte til Frankrike for straks at bli sendt til fronten. Var med i kompani "D", 320de mitraljøsebataljon, 82de division. Likesom sin bror var han ogsaa med i slaget Meuse-Argonne samt slagene ved Toul, Marbache og St. Mihiel. Kom tilbake til U. S. efter vaabenstilstanden og blev endelig utmønstret fra armeen i Camp Dodge den 20de mai 1919.

HENRY W. MARTINSON, menig, Ortonville, Minn., er søn av Rasmus D. Martinson (Isene) og hustru Betsy, født Olson, fra Leksan sogn i Dalarne, Sverige. Han gikk som frivillig ind i armeen paa Fort Snelling, Minn., den 22de jan. 1918. Tilhørte først kompani "D", ingeniørkorps. Den 5te mars kom han ind i hovedkvarterkompaniets musikkorps. Han forblev i dette korps til den 26de juli, men sendtes da til Camp Dix, New Jersey, og blev anvist plads i sanitetsavdelingen av basishospitalet dersteds. Den 24de november blev han igjen forflyttet, denne gang til tandlægeavdelingen i samme leir. Utmønstret fra armeen i Camp Dodge, Iowa, den 14de juli 1919.

SELMER MARTINSON, underofficer, er en yngre bror av Henry W. Martinson. Han er født i Bigstone co., Minn., i nærheten av Clinton, den 15de mai 1898. Han hvervet sig til U. S. flaa. Blev sendt til "The Great Lakes Naval Training Station". Der kom han ind i Sousas berømte marine-musikkorps. I juni 1918 blev han indlemmet i flaatens flyvekorps. Blev sendt til Frankrike og kom tilbake til U. S. i februar 1919. Den 21de februar 1919 blev han fritatt for aktiv tjeneste, og den 28de sept. blev han hæderlig avmønstret.

ALBERT MOLDREM, menig, Lane, S. D., var i armeen omtrent 10 maaneder og opholdt sig i Camp Lewis, Washington.

GEORGE MEHL, menig, Glenwood City, Wis., er født i Mankato, Minn., den 10de feb. 1888 og er søn av Andrew C. Mehl og hustru. Faren er født i Eid. George meldte sig som frivillig ind i sjømilitærtjenesten og blev optatt i dennes flyvevæsen. Tok flyveøvelser en tid ved Dunwoody Institute, Minneapolis, Minn. Blev saa sendt til flaatens verfter i Philadelphia. Han reiste til Frankrike den 15de mai 1918. Her kom han

ind i U. S. armés postvæsen og tjente i denne branche av armeen til slutten av november, og kom tilbake til New York 11te dec. 1918. Fik avmønstringspapirer 3de januar 1919.

Louis MIKKELSON, menig, Benson, Minn., søn av Lars Mikkelson, født i Aurland sogn, og hustru Anne, født i Nesdal, Loen. Han blev utskrevet til militærtjeneste 28de feb. 1918. Reiste fra Benson til Camp Dodge, Iowa, for militærtræning. Tilhørte 351de infanteriregiment. Han blev sendt til Frankrige og gjorde vaktjeneste i den militære politistyrke av den amerikanske armé. Kom tilbake til U. S. og utmønstredes fra armeen i Camp Dodge den 24de juni 1919.

MARTIN METTENES, menig av Iste klasse, Benson, Minn., er født den 21de januar 1891 i Grant co., Minn. Hans forældre er Christian Mettenes, født paa gaarden av samme navn i Daviks prestegjeld, og hustru Gertrude, født Skarsten. Martin var utkommandert til at gjøre krigstjeneste i U. S. armé den 27de april 1918. Forlot Benson den samme dag for Camp Dodge, Iowa, hvor han tok militærtræning for en tid. Blev sendt derfra til Camp Travis, Texas, for videre utdannelse. Forlot U. S. den 19de juni 1918. Kom til England den 2den juli og til Frankrige nogen tid senere. Her var han i treningsleir ved Recey-sur-Ource til 22de august. Da blev han sendt til fronten. Tok først del i slaget ved St. Mihiel, og var der til den 15de oktober, saa til slaget ved Meuse-Argonne, hvor han var til vaabenhvilen kom. Han tilhørte hele tiden kompani "L", 352de infanteriregiment. Utmønstredes fra armeen som menig av første klasse den 16de juni 1919 i Camp Grant, Illinois.

OSCAR MOLDREM, menig, Lane S. D., var i armeen og trænet i Camp Funston, Kansas, omtrent 10 maaneder.

HAROLD LAURITZ MOLDESTAD, menig, søn av John Jakobsen Moldestad fra Breim og hustru Marie Christine, født Andersen, fra Ballum, Slesvig, Danmark, var født den 23de mai i St. Louis Park, Minn. Dagen efter at de Forenede Stater hadde erklært Tyskland krig, meldte han sig som frivillig til krigstjeneste i U. S. armé. Blev optat i det 151de Minnesota feltartilleri. Fik sine hvervningspapirer forandret og kom ind i U. S. marinekorps, 77de kompani, 6te mitraljøsebatteri. Forlot New York med sit kompani ombord paa U. S. S. "De Kalb". Landet i havnebyen St. Nazaire, Frankrige, den 28de december 1917. Harold tok del i følgende slag: Verdun, Chateau Thierry, Soisson, Pont-a-Mousson, St. Mihiel, Blanc Mont, Champagne og Meuse-Argonne. Han faldt i det sidstnævnte slag paa Manganta farm den 2den november 1918.

Hans far sier: "Av de mange æresbevisninger vi har mottat paa Harolds vegne, bør spesielt nævnes general Pershings Citation for Distinguished and Exceptional Gallantry Iste november 1918 og

Victory Medal.”

DAVID MONSON, menig, Granite Falls, Minn. Han hvervet sig til U. S. flaate den 15de juni 1918. Han blev sendt til “The Great Lakes Naval Training Station”. Der var han i 3 uker og blev derpaa sendt til Brooklyn, N. Y., hvor han blev ansat som fyrbøter av første klasse ombord paa U. S. S. “Pocahontas”. Gjorde en reise over havet til Frankrige. Da han kom tilbake til U. S., blev han syk og sendt til flaatens hospital i Brooklyn. Der døde han i okt. 1918. Han var da 31 aar gl.

OSCAR T. MONSON, sjømand av 2den klasse, Granite Falls, Minn., hvervet sig i Minneapolis den 25de mars 1918 til U. S. flaate som sjømand av 2den klasse. Han sendtes f ra Minneapolis til Camp Logan, Ill. Var der en maanedes tid og blev forflyttet til riflebanerne ved Annapolis. Han var der i 6 maaneder. Blev derpaa ordret til Philadelphia, og forblev der til han utmønstredes den 22de februar 1919.

WILLIAM A. MONSON, Belview, Minn., var en av Belview-gutterne som var i armeen i længere tid, men det har ikke været mulig at faa. nogen detaljert opplysning om hans opplevelser i felten.

MARVIN MONSON er en anden Belview-gut som ogsaa deltok i krigen; men ogsaa her mangler de opplysninger, som skulde være ønskelig at ha faat fat paa.

DAVID MONSON, Delhi, Minn. Det har heller ikke i dette tilfælde været mulig at faa de forønskede opplysninger. Det er dog noget at vite at han var med i armeen og gjorde sin del f or sit land da det krævedes av ham.

BERNARD MORK, menig, er søn av Iver J. Mork, Bricelyn, Minn. Han gik ind i armeen i 1918. Fik sin militærtræning i Camp Grant, Ill. Tilhørte det 17de kompani, 161de depotbrigade. Blev syk av influensa mens han var der og døde den 1ste oktober 1918.

MELVIN GERARD MORK, sersjant, er ogsaa søn av Iver J. Mork i Bricelyn, Minn. Han gik ind i krigstjenesten i august 1918. Fik sin militærtræning baade i Camp Grant og Camp Hancock. Utmønstredes fra armeen som sersjant.

LUDVIG H. MORK, menig, er søn av R. J. Mork og hustru, Bricelyn, Minn. Han gik som frivillig ind i armeen i december 1917. Reiste til Europa i april 1918. Her gjorde han tjeneste i den 182de flyveeskadron.

GEORGE NELSON, menig, Ortonville, Minn., er født paa Kvalheim i Selje prestegjeld den 22de juni 1888. Han er søn av Nils Pedersen og hustru Anne Jørgensdatter, født Indrevik. George utvandret til Amerika vaaren 1905. Meldte sig som frivillig til militærtjeneste i U. S. armé og kom ind i kystartilleriets træningsleir, Jefferson Barracks, Missouri, den 18de mars 1918. Efter at ha været i træning i Fort Heath, Fort Bends og Fort Andrews, Mass., forlot han U. S. den 30te juli og reiste til Frankrige via England. Var der med i det 71de artilleri, 34te brigade, indtil krigens slut. Den 10de februar kom han tilbake til Amerika og utmønstredes fra armeen i Camp Dodge.

SAMUEL KORNELIUS NORD, premierløytnant, var født den 21de jan. 1892. Han er søn av Nordfjordlagets første kasserer, pastor R. J. Nord og hustru, Rice Lake, Wis. Løytnant Nord gjennomgik folke- og høiskolen i Rice Lake, Wis., og studerte 3 semestre ved Wisconsin statsuniversitet, Madison, Wis. Det var ved den tid da U. S. gik ind i verdenskrigen. Han meldte sig straks som frivillig til krigstjeneste i U. S. armé og blev sendt til træningsleiren

ved Fort Sheridan, Ill. Allerede i august 1917 blev han utnævnt til secondløytnant, og fik sin post i Camp Custer. Her tjente han som løytnant fra 1ste sept. 1917 til 12te juli 1918. Han blev da sendt østover til Camp Mills, Long Island, N. Y. Den 21de juli forlot han denne leir som en av de høiere officerer av kompani "E", 338te infanteriregiment, 32te division. Sammen med sit kompani var han under stadig ild fra den

fiendtlige slaglinje paa Meuse-Argonne-fronten i 40 dage. Den 3dje november 1918 blev han forfremmet til premierløytnant. — Om morgenen den 10de november blev han git kommando over en liten

hæravdeling som hadde i oppdrag at finde og angripe en fiendtlig stilling som hadde været meget plagsom for videre fremrykning. Hans avdeling fandt stillingen og drev fienden tilbake 8 mil; men da tyskerne opdaget at amerikanerne kun hadde en haandfuld mænd i sammenligning med deres, satte de sig til motangrep. Tyskerne hadde i denne stilling hat den 192de di Vision, og løytnant Nords styrke bestod bare av 3dje bataljon, omtrent en amerikansk soldat til hver tyve av tyskernes. De forsterkninger som ventedes at støtte bataljonen, uteblev, og resultatet blev, at paa grund av det overvældende antal i den fiendtlige styrke og den kjendte taktik av de amerikanske soldater ikke at vike endog for overmagten, at hver kommanderende officer av bataljonen blev enten dræpt eller haardt saaret. Den sidste gjenlevende officer som endnu ikke var saaret, var løytnant Nord. Han gjorde fortvilede forsøk paa at samle resterne av sin styrke ved Dun-sur-Meuse broforskansninger nordøst for landsbyen Vilnes. For en tid virket hans næsten overmenneskelige mod og anstrengelser elektriserende paa hans mænd. De stanset fienden; men saa blev deres kjække fører saaret paa 3 forskjellige steder paa engang. Hvilken som helst av disse mitraljøseskudsaar vilde muligens være dødelig; men tre av dem gjorde det aldeles sikkert. Bataljonens levninger var nu uten officerer, og det var kun én ting for dem at gjøre: retræt. De aldrig svigtende baarebærere tok sin haardt saarede kommandant med sig; men da han saa at det vilde hindre dem i deres tilbaketog og merket at hans livsdag snart var forbi, sa han: "Boys, drop me and save yourselves." Dette var hans sidste ord til de mænd som han holdt saa meget av og hvis fulde tillid han eide.

Slagmarkens gru gjemte hans legeme. Han fandtes aldrig mere.

Hr. William Schultz, som var en av dem der kom ut av denne blodige men daadrike dags kamp, har fortalt hans forældre om denne dags hændelser, som er nedtegnet og som var løytnant Nords sidste. Hr. Schultz sier videre: "Løytnant Nord var en sjel den dygtig officer, avholdt baade av sine over-

ordnede saavel som den menige soldat han kom i berøring med.”

I dette tilfælde som ogsaa med mange andre av vore unge mænd som meldte sig til krigstjeneste, kan det sies:

“Kort er hammerens skaft hos den seirende Tor, kun en alen lang sverdet hos Frøy.

Har du mod, har du nok, gaa din fiende nær, og for kort er din klinge da ei.”

SELMER NESJE, menig, søn av Mr. og Mrs. Nels Nesje, Thompson, Iowa, blev utskrevet til militærtjeneste i U. S. armé den 22de februar 1918. Reiste til Camp Dodge for at motta forberedende militærøvelser. Siden sendtes han til Camp Logan, Ill. Tilhørte kompani “I”, 131te infanteriregiment. Var med dette kompani til Frankrige og deltok i Meuse- Argonne-offensiven. Utmønstrades i mai 1919.

RAGNALD NESJE, korporal, er født paa Nesje i Opstryn. Utvandret til Amerika i juli 1914. Han gik som frivillig ind i U. S. armé den 27de juli 1918. Tilhørte lastebilkompani 512, motorforsyningstog 423. Han var i militærtjeneste i Frankrige i den amerikanske hær fra 1ste sept. 1918 til 3dje sept. 1919. Utmønstrades fra armeen i Camp Dodge.

BERNHARD T. OLSON, menig, er søn av Mr. og Mrs. Christian Olson (Kjøs). Han er født i Seneca, Wis., den 12te sept. 1896. Han blev utskrevet til militærtjeneste i U. S. armé den 14de okt. 1918. Var sendt til Camp Grant, hvor han blev indlemmet i sanitetsvæsenet. Senere blev han sendt til Fort Sheridan i den samme tjeneste. Utmønstrades fra armeen i Fort Sheridan den 23de februar 1920.

PETER OLSON, menig, Madison, S. D., meldte sig som frivillig til krigstjeneste i U. S. flaate. Han gjorde tjeneste som kanoner av 3dje klasse, og var for det meste av ti den ombord paa en torpedobaattjager som fulgte med transportskibene over havet. Han gjorde 6 rundreiser over havet. Utmønstrades fra flaaaten den 5te januar 1919.

RAGNALD ORDAHL, menig, er født paa Ordahl, Breim. Han utvandret til Amerika 1914. I 1918 gik han som frivillig ind i U. S. armé, og efter den almindelige forberedende militærøvelse blev han sendt til Frankrige. Her var han med den amerikanske hær over et aar. Bor nu i St. Cloud, Minn., hvor han er bygningskontraktør.

OLE OLSON, menig, er en bror av Peter Olson, Madison, S. D. Han var utskrevet fra Jamestown, N. D., den 30te april 1918. Han gjorde tjeneste i artilleriet og tilhørte mens han var i Frankrige det 313de motorbatteri, 88de division. Blev utmønstret fra armeen den 5te

januar 1919.

CLARENCE PAULSON, sersjant, Mount Sterling, Wis., er en bror av Arthur Paulson og er født den 11te august 1895. Han gikk som frivillig inn i armeen den 23de august 1917. Sendtes først til Camp Douglas og senere til Camp MacArthur. Han tilhørte det første armékorps av infanteriet og landet i Europa den 4de mars 1918. Var med i følgende slag: Champagne, Marne, Aisne-Marne, St. Mihiel og Meuse-Argonne. Utmønstredes som sersjant av hovedkvarterkompaniet av første armékorps, hvilket han tilhørte hele tiden mens han var i felten.

ARTHUR PAULSON, menig av 1ste klasse Mount Sterling, Wis., er søn av Mr. og Mrs. Andrew Paulson (Taklo). Han er født den 31te juli 1893. Gikk inn i U. S. armé for å gjøre krigstjeneste den 2den oktober 1917. Han ble sendt til Camp Kearney for å motta den forberedende militærutdanning. Landet i Europa den 25de august 1918 og deltok i følgende slag: Verdun og Meuse-Argonne. Utmønstredes fra armeen som menig av første klasse.

JOHN PAULSON, menig, er en eldre bror av de to foregående Paulson-brødrene. Han er født i Mount Sterling den 28de august 1888. Den 26de april 1918 ble han utskrevet til krigstjeneste i U. S. armé. Han reiste fra hjemmet til Camp Grant, Ill., for militærutdanning, og ble senere forflyttet til Camp Funston, Kansas. Tilhørte kompani "K", 350de infanteriregiment, 89de division. Reiste til Europa og landet der den 16de juni 1918. Deltok i følgende slag: Alsace, Lucysektoren og St. Mihiel. I det sistnevnte ble han hardt såret. Når han ble utmønstret fra armeen nevnes ikke.

NELS PEDERSON, menig, Howard, S. D., hvervet seg til armeen den 27de april 1918. Tilhørte kompani "G", 355de infanteri. Døde i tjenesten den 21de oktober 1918.

LEVI R. RACHIE, kvartermester, er født i Yellow Medicine co. den 20de mars 1896. Han var hjemme hele tiden, inntil han som frivillig meldte seg til sjømilitærtjeneste i U. S. flåten den 30te juli 1917. Han ble jungmann. Sendtes først til flåtenes treningsstasjon ved de store innsjøer, hvor han tilbragte høsten og vinteren 1917 og 1918. Derpå sendtes han til Philadelphia. I april 1918 ble han beordret ombord for å gjøre tjeneste på et av U. S. transportskip. Han gjorde ialt 17 reiser over havet. Var med samme skip hele tiden. Var i 4 forskjellige havner i Europa, og fikk også anledning til å besøke Paris. Ble forfremmet til kvartermester. Utmønstredes den 12te sept. 1919 etter 25 måneders tjeneste.

ODIN M. ROBERG, menig, er født 24de okt. 1895 i Ferryville, Wis. Er søn av Mr. og Mrs. Martin Roberg. Gik som frivillig ind i arméen den 19de sept. 1917 og reiste fra Prairie du Chien til Camp Green, S. Carolina, hvor han fik sin forberedende militærtræning. Reiste til Europa og deltok i slagene ved Chateau Thierry og i Meuse-Argonne. Utmønstredes den 8de mars 1919.

JOHN S. ROBERG, menig, Scarville, Iowa, blev utskrevet til militærtjeneste den 6te april 1918. Reiste til Camp Dodge, Iowa. Tilhørte 57de kompani, 163de depotbrigade. Var der kun for en kort tid, og blev derpaa sendt til fortbarakkerne Pensacola, Florida. Han blev indrullert i 15de kompani av kystartilleriet. Opholdt sig der til den 22de dec. 1918. Utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa, 2den januar 1919.

ROBERT RYE, menig, søn av Ole J. Rye og hustru Andrea, født Førde. Han kom til Amerika den 5te mai 1911. Den 18de mai 1918 blev han utskrevet til krigstjeneste i de Forenede Staters armé. Var sendt til Camp Lewis, Wash., for militærtræning og tilhørte kompani "M", 76de division.. Reiste til Frankrige og faldt i Meuse-Argonne-slaget 12te okt. 1918.

NELS RYGG, menig, er søn av Peder N. Rygg, Gloppen, og hustru Johanne, født Frøistad, Breim. Nels var med den amerikanske hær i Frankrige og kom tilbake til Amerika i 1919.

ELMER L. SANDBERG, menig, er født i Minneapolis, Minn., den 22de dec. 1897. Hans far er født i Sverige, men paa morens side stammer han fra Nordfjord, idet hans bedstemor, Mrs. E. Swenson, født Bakke, Rugsund, utvandret til Amerika 1862. Elmer gikk som frivillig ind i U. S. armé og var stationert ved Fort Snelling, Minn. Der gjennomgikk han militærtræning fra 1ste august til 15de december 1918, da han blev utmønstret.

GEORGE E. SANDBERG, motorcykel depescebærer, er en bror av Elmer Sandberg, er født i Minneapolis, Minn., den 21de august 1892. Han hvervet sig til krigstjeneste den 15de december 1917, Blev sendt til St. Louis og senere til Augusta, Georgia. Paa begge steder gjennomgikk han intensiv militærtræning. Var anvist plads i hovedkvarterkompaniet, 39te infanteri. Var git det ansvarsfulde og nyttige hverv at være motorcykel depescebærer. Sendtes til Frankrige og indehadde det samme hverv der. Gang paa gang blev han kvæstet i utførelsen av sine pligter, men var kun en gang paa et hospital i Narites. Utmønstredes den 26de august 1919.

HENRY SANDBERG, fænrik (ensign), den 3dje av Sandberg-brødrene, er født den 18de okt. 1895. Meldte sig som frivillig til flaaten den 17de april 1917 i Minneapolis og blev sendt til Great Lakes Naval Training Station, Ill. Han hvervet sig som landmand for "yeoman" og opholdt sig et aar og 3 maaneder ved de store indsjøers træningsstation, Ill. Han forlot dette sted forfremmet til første baatsmand. Blev derpaa sendt til kvartermesterskolen ved Princeton universitet. Efter endt kursus her blev han forfremmet til fænrik (ensign) i kvartermesterkorpsen. Fra 18de nov. 1918 til august 1919 var han ansat som assisterende forhandlingsofficer ved Atlanterhavsflåtens forraadsstation, Brooklyn, N. Y. Utmønstredes fra flaaten i New York som fænrik i kvartermesterkorpsen den 5te august 1919.

MORTON SHERDAHL, menig, søn av Karl O. Sherdahl og hustru Louise, født Fosnes, er født i Mekinock, N. D., den 27de juli 1889. Han blev utskrevet til krigstjeneste den 4de sept. 1917 i Malta, Mont. Blev sendt til Camp Lewis, hvor han fik sin første militærtræning. Tilhørte kompani "D", 36te infanteri, 91de division, den saakaldte Wild West Division. Holdt paa med sin træning i Camp Lewis til den 24de juni 1918. Da blev hans kompani sendt østover til New York. Her gik han ombord den 6te juli for at reise til Europa, og landet i Liverpool, England, den 23de samme maaned. Herfra fortsattes reisen til Frankrige, hvor han igjen gjennemgik militærtræning ved leirpladsene dersteds. Var med i slaget ved Meuse-Argonne. Den 29de sept. blev han haardt saaret. Han var med i de mest fremskutte stillinger fra 16de til 29de sept. Hans regiment tapte over 60 procent av sine mænd, enten dræpt eller saaret. Morton laa paa forskjellige hospitaler i 19 maaneder. Utmønstredes den 24de april 1920.

JOHN SATHER, menig, er født paa Satherbakke i Eids prestegjeld. Utvandret til Amerika i 1909. Hvervet sig i armeen den 22de april 1918 og var med i det 22de ingeniørregiment. Var i Frankrige i 12 maaneder. Utmønstredes den 24de juli 1919.

CLAUDE SIME, menig, søn av Mr. og Mrs. P. S. Sime, Prairie du Chien, Wis., gik ind i arméen den 23de okt. 1918. Tilhørte S. A. T. C. infanteriet. Tok militærtræning i Plattsville, Wisconsin.

JAMES SIME, menig, søn av Mr. og Mrs. P. S. Sime, Prairie Du Chien, Wis., gik ind i armeen i Iowa City den 17de okt. 1918. Fik militærøvelse der. Var indlemmet i ingeniøravdelingen av S. A. T. C. av Iowa statsuniversitet.

HERBERT SKAARER, menig, Milbank, S. D., er født i Hickson, N. D., og er søn av Mr. og Mrs. Skaarer. Mrs. Skaarer er født i Nordfjord og er datter av Peder Skauset, Hornindal. Herbert var kaldt til krigstjeneste den 24de juni 1918. Fik sin første militærtræning i Camp Grant, Ill. Senere blev han sendt til Camp Upton, Long Island, N. Y. Den 7de sept. gik han med sit regiment ombord for at reise til krigsskuepladsen. Da han kom til Southampton, England, blev han syk av influensa og maatte bli der 2 uker. Han kom sig dog hurtig og blev aldeles frisk igjen. Op til den tid han kom til England hadde han tilhørt 341de infanteri, 86de division. Blev sendt til Meuse-Argonnefronten. Kom dit den 19de okt., og den 20de okt. blev han haardt saaret i høire fot ovenfor knæet og saa i venstre fot, men det sidste var bare et muskelsaar. Den 5te nov. maatte foten amputeres 3 tommer ovenfor knæet. Var paa hospitaler i Frankrig til 22de feb. 1919, da han blev sendt tilbake til Amerika, hvor han ogsaa blev indlagt paa forskjellige hospitaler, sidst paa Fort Snelling, Minn. Utmønstredes den 19de juli 1919.

CARL HEGMAN SKARSTEN, menig, er født nær Benson, Minnesota, den 4de sept. 1891, søn av Mons K. Skarsten og hustru Pernille, født Muri, begge fra Olden. Carl blev utkommandert til krigstjeneste den 23de juli 1918. Tjenestgjorde i den amerikanske armé i Frankrige 7 maaneder. Utmønstredes den 10de august 1919.

JOHN LUDVIG SKARSTEN, menig, en bror av Carl Hegman Skarsten, blev utkommandert til militærtjeneste den 22de okt. 1918. Sendtes til Camp Forrest, Georgia, for militærøvelser. Utmønstredes den 24de december 1918.

CHRIST O. SOLBERG, menig, Lane, S. D., var kaldt til krigstjeneste. Han fik militærtræning i Camp Funston og var der i 10 maaneder. Derpaa blev han sendt til Frankrige, hvor han var med i flere slag. Hvilket regiment han tilhørte, naar han kom ind i tjenesten eller hvilke slag han deltok i oplyses ikke.

JULIUS SOLBERG, menig, er en anden av gutterne fra Lane, S. D., som var med i armeen. Det oplyses kun at han fik militærtræning i Camp Custer og var i tjenesten i 11 maaneder.

BENNIE C. SOLEM, menig, er født den 28de april 1897, søn av Mr. og Mrs. Solem, Granite Falls, Minn. Begge forældre er født i Nordfjord. Gik som frivillig ind i militærtjenesten den 19de sept. 1918. Tilhørte kompani "A", ingeniørvdelingen S. A. T. C. Fik sin militærtræning ved Dunwoody Institute, Minneapolis, Minn. Mens

han var i armeen blev han syk av influensa og lagdes ind paa hospitalet paa Fort Snelling, Minn., og var der fra 27de sept. til 12te okt. Utmønstredes den 11te december 1918.

EDWIN SKREDE, menig, søn av Mr. og Mrs. Bersven Skrede, Lynxville, Wis., er født den 5te nov. 1897. Gik som frivillig ind i U. S. armé den 1ste mai 1917 i Madison, S. D. Blev sendt til Camp Green, S. Carolina, for militærtræning. Var der til midten av december. Fik ordre at reise til Frankrige og kom dit den 1ste januar 1918. Deltok i slagene paa følgende steder: St. Mihiel, Woevre, Meuse-Argonne, Rheims og Sedan. Var med armeen som tok besiddelse i Tyskland. Utmønstredes den 15de juli 1919.

MELVIN SKREDE, menig, søn av Mr. og Mrs. Bersven Skrede, Lynxville, Wis., er født i Mount Sterling, Wis., den 6te dec. 1895. Gik ind i U. S. armé som frivillig den 1ste mai 1917 i Madison, S. D. Tok sin militærtræning i Camp Green, S. Carolina/ Landet i Europa den 1ste januar 1918. Fik sin ilddaab ved Chateau Thierry, og senere tok han del i slagene ved St. Mihiel, Meuse-Argonne, Rheims og Sedan. Efter fredsslutningen marsjerte han med andre ind i Tyskland. Tilhørte

motortruck-kompaniavdelingen, 2det ammunitionstræn. Utmønstret 7de juli 1919.

IVER SAMUEL STEEN, menig, søn av Ole I. Steen og hustru Eli, født Grov, Gloppen, var født den 9de mai 1897. Efter konfirmationen gik han paa skole i Fergus Falls, Park Region Luther College, likeledes frekventerte han "Fargo School of Automobile and Gas Engineering". Den 19de sept. 1918 hvervet han sig som mekaniker i U. S. armé og blev indlemmet i kompani "A" av U. S. A. Tr. Det., Dunwoody Institute, Minneapolis, Minn. Den ondartede influensa som da herjet blandt soldaterne, angrep ogsaa ham. Efter 4 dages sygdom døde han den 4de okt. En arméofficer fulgte den med flag og blomster smykkede kiste hjem til Bigstone co., og den 10de okt. 1918 blev han under ualmindelig stor deltagelse lagt til hvile paa St. Pauls menighets gravplads 2 mil syd for Clinton.

JOHAN OLAI STEEN, menig, en bror av Iver Samuel Steen, er født den 25de okt. 1899. Han hvervet sig i "The Student Army Training Corps" ved St. Olaf College, hvor han var student. Efter utmønstringen fortsatte han sine studier ved samme college, og dimittertes derfra 1922.

MARTIN WILHELM STEEN, menig, søn av Abraham M. Steen og hustru Sameline, født Domsten, er født den 30te nov. 1896. Han blev utskrevet til militærtjeneste den 25de august 1918. Stationert først i Camp Grant, Ill., og tilhørte den 161de depotbrigade. Forflyttedes til Camp Hancock, Georgia, og blev der indlemmet i 24de kompani av M. G. T. C. Senere blev han igjen forflyttet til Fort Bennevey, og der var han med i fortets musikkorps. Utmønstredes den 25de juli 1919.

BENNIE CHRISTOPHER STEEN, menig, en bror av Martin Wilhelm Steen, er født 4de oktober 1898. Han hvervet sig i S. A. T. C ved Luther College, Decorah, Iowa, høsten 1918. Var der et aar. Er graduent fra Concordia College, Moorhead, Minn.

MARTIN I. STEEN, korporal, er søn av Samuel M. Steen og hustru Karoline, født Rasmussen. Han gik som frivillig ind i militærtjenesten fra Zumbrota, Minn., den 14de juni 1917. Tjenestgjorde i den amerikanske hær i Frankrige søm korporal og tilhørte batteri "C", 125de feltartilleri, fra 25de sept. 1918 til 5te jan. 1919. Blev utmønstret fra Camp Dodge, Ia. Da han blev spurt om han deltok i noget slag, sa han: "Nei,

jeg beklager at vi ikke fik prøve en dyst med fienden. Vi var kommet til fronten og var færdige, men saa kom freden.”

MELVIN SWENSON, menig, er søn av August Swenson og hustru, født Martine Jakobsdatter Bortne, Rugsund. Han var den sidste av Nordfjordingerne som var utkommandert til krigstjeneste fra Bigstone co. Han var tre uker i en av treningsleirene i syden før freden kom den 11te november.

ELIAS TISTHAMMER, menig, Mount Sterling, Wis., er født paa Tisthammer, Utvik. Hans forældre er Erik Tisthammer og hustru Andrine, født Moldrem. Melvin utvandret til Amerika i 1908 og kom til Ferryville, Wis., og har været bosat i dette strøk hele tiden med undtagelse av den tid han var med i verdenskrigen. Den 21de sept. 1917 blev han utkommandert til krigstjeneste og sendt til Camp Grant, Ill. Der tilhørte han batteri “E”, 331te feltartilleri. Var i Camp Grant 2 maaneder og blev derpaa forflyttet til Camp Pike, Ark. Her indlemmedes han i mitraljøsekompaniet av 345de infanteriregiment, 87de division. Var i dette regiment indtil han blev utmønstret. Var i Camp Pike i 7 maaneder, og forflyttedes til Camp Dix, New York, hvor han var i 2 maaneder. Den 23de august 1918 sendtes han til Frankrige. Hans kompani gjorde for det meste vaktjeneste der. Den 28de december 1918 forlot han Frankrige og utmønstredes fra Camp Grant den 18de januar 1919.

EMIL VAAGE, menig, Sisseton, S. D., er født den 21de mai 1891. Han gik som frivillig ind i U. S. armé den 24de juni 1918 for at gjøre krigstjeneste. Sendtes først til Camp Funston, derfra til Camp Joseph E. Johnston, Jacksonville, Florida. Blev senere forflyttet til Camp Upton, Long Island, N. Y. Derfra gik færden til Frankrige den 10de august 1918. Tilhørte motorforsyningstræn nr. 425, lastebilkompani 572. Var i denne vaabenart hele tiden til han utmønstredes. Gjorde militærtjeneste i Frankrige et aar og fire dage. Hans arbeide bestod i at transportere alslags forraad til de store lagringspladser ved fronten. Utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa, den 6te september 1919.

CARL WILLIAMS, menig, søn av Mr. og Mrs. Andrew Williams (Svarstad), Ferryville, Wis., er født den 21de mai 1888. Han blev utskrevet til krigstjeneste den 2den august og reiste fra Prarie du Chien, Wis., til Camp Taylor, hvor han fik sin militærtræning. Tilhørte kompani “B”, 101ste depotbrigade. Utmønstredes paa grund av sykелighet.

SIGVALD WINSTRYG, sersjant, Lake Park, Minn., er født i Stryn den

28de okt. 1892. Kom til Amerika den 22de mai 1909. Den 6te januar 1918 gik han frivillig ind i U. S. armé for at gjøre krigstjeneste. Reiste fra Carson, N. D., til Camp Dodge. Blev da indlemmet i batteri "A", 338te feltartilleri. Senere blev han forflyttet til Camp Merritt, New Jersey. Her blev han indlemmet i Iste provianteringskompani og forfremmet til sersjant, og gjorde tjeneste som saadan indtil han utmønstredes den 5te juli 1919.

SIGURD WISNES, korporal, er født i Aalesund, og er søn av Sjur Visnes, Stryn. Han sier seiv: "Jeg anser mig helst søm Nordfjording og har mange ganger besøkt hjembygden." Den 18de sept. 1917 reiste han fra Watford City, N. D., med den første flok unge mænd som reiste fra N. D., og kom til Camp Dodge, Ia. Her kom han med i 338te regiment av feltartilleriet. Dette regiment bestod utelukkende av mænd fra N. D. Blev der til 2den dec., og blev da forflyttet til 336te regiment av feltartilleriet, Camp Pike, Ark. Han tilhørte dette regiment, som igjen var en del av den 87de division, til han kom hjem fra Frankrige. Forlot Camp Pike i juni 1918 for Camp Dix, New Jersey, hvor hans regiment var i to maaneder. Saa gik turen over havet, først til England og siden til Frankrige. Reisen over havet var med S. S. "Mauretania". Kom tilbake efter 6 maaneders ophold derborte og blev utmønstret i mars 1919. Han var i militærtjenesten 8 maaneder som menig og 10 maaneder som korporal.

ARTHUR WISNES, menig, som paa fædrenes side stammer fra Nordfjord, er søn av Ole M. Wisnes, Hickson, N. D. Da krigen brøt ut var han skolebestyrer i nærheten av Fargo. Han skriver seiv om sin oplevelse i armeen: "Jeg forlot lærergjerningen og reiste sammen med andre N. D.-gutter fra Fargo den 9de mars 1918. Vort første stoppested var Fort Logan, Colo. Her fik vi vort første indtryk av feltlivet. Her maatte vi undergaa alslags manøvrering, for i de to dage vi var der maatte ens hele livskarriere nedtegnes. Veies og maales maatte man ogsaa, og saa undersøkes paa alle hold. Tilsidst fik man ombytte civile klær med en hel del stof som vist-

nok ikke passet for godt. Nummer 8 sko hadde de ikke, og saa ropte de: 'Ta nummer 10!'

Reisen fortsattes til Camp Fremont, Calif., hvor jeg kom ind i et mitraljøsekompani. Her var jeg kún en 6 ukers tid. Blev saa forflyttet til det 2det feltartilleri og reiste i juli til Fort Sill, Okla. Jeg var først i kompani "B", men blev igjen overflyttet, denne gang til

musikkorpsset. Efter 3 maaneders ophold paa sydens varme sandørken fortsattes reisen østover til Camp Mills, N. Y. Her blev jeg kun en ukes tid. Ved midnatstid den 28de blev der git signal til at alt maatte pakkes op. Det tok ikke længe før det spredtes at man var færdig til overreisen. Vi gik ombord paa dampskibet "U. S. Grant", og efter 2 ukers tid steg vi iland i Brest, Frankrige. Dette var den 9de nov., og to dage efterpaa mottoges budskapet om at vaabenstilstanden var undertegnet og fred hersket engang til. Efter en ukes tid blandt Brests velkjendte sølepytter reiste vi videre indenlands ca. 150 mil til Ploermel. Dette var lørdag. Søndag morgen marsjerte hele artilleriet 10 mil til Molstroit, en by paa 3000 indbyggere. Her var vi en maanedes tid. Dette var det mest interessante ophold paa hele turen, da der gaves anledning til daglig at komme i berøring med det franske bondefolk og iagttatte deres åkikker. Saa tilbake til Brest igjen, hvor vi opholdt os indtil tilbakereisen den 4de januar 1919. Igjen steg vi ombord paa damperen "U. S. Grant", og efter 2 ukers reise, denne gang rundt Azorerne, landet vi i New York den 18de samme maaned. Efter de almindelige renselsesprocesser var gjennomgaat i Camp Mills, reiste vi vestover. Den 24de ankóm vi til Camp Knox, Kentucky, og efter et par ukers ophold der forlot vi dette sted for at tilbringe de sidste dage av vort ophold i hæren i Camp Taylor nær Louisville, Ky. Den 18de feb. foregik utmønstringen, og dermed var mit 9 maaneders ophold i hæren forbi."

MONS O. AASE, menig, er født i Bradish, Nebr., 19de mai 1894 av forældrene Henry Aase og hustru; faren er født i Davik og moren er født nær Madison, Wis. Han blev utskreven til militærtjeneste i U. S. armé den 2den juli 1918. Fik sin militære træning i Camp Dodge, Ia., og Camp Cody, N. M. Tilhørte infanteriet og tjenstgjorde som militær konstabel. Utmønstredes fra Camp Cody 7de januar 1919.

DR. HENRY ERDAHL, premierløytnant, er født i Blue Earth, Minn., 21de sept. 1889 av forældrene Absalon Erdahl og hustru Ingeborg. Begge forældre født i Nordfjord. Den 10de sept. 1918 meldte han sig som frivillige og gik ind i armeen som menig, men blev forfremmet til premierløytnant og tilhørte tandlægeavdelingen av U. S. sanitetskorps. Han fik sin militære træning i Camp Greenleaf, Georgia. Utmønstredes fra denne militærleir den 15de december 1918.

EMIL O. ERICKSON, menig, Emerald, Minn., søn av Arnt Erickson og hustru, begge født paa Rødberg, er født den 1ste feb. 1892. Han

meldte sig som frivillig til militærtjeneste i U. S. armé og blev optat i flyvevæsenet. Fik sin træning ved San Diego, Calif. Under en flyvemanøvre faldt han ut av sin maskin og blev stygt kvæstet. Han laa paa hospitalet i flere maaneder; gjenvandt sin helbred og er fremdeles i armeen.

EMIL E. ERICKSON, menig, Alpena, S. D., er født i Nordfjord den 5te mai 1897 av forældrene Erik Kolbensen og hustru. Blev utskreven til militærtjeneste i U. S. armé den 29de august 1918. Han fik sin træning i Camp Funston, Kansas,, og tilhørte kompani 1 av en depotbrigade dersteds. Mens han var der, fik han influensa og laa alvorlig syk i længere tid paa militærhospitalet. Utmønstredes fra Camp Funston den 3dje december 1918.

KOLBERT GUDAH, fyrbøter, Howard, S. D., er født i Howard, S. D., den 26de april 1896 og er søn av Rasmus Gudahl og hustru. Forældrene er født i Nordfjord. Meldte sig som frivillig til U. S. flaaete og fik sin sjømilitære træning ved Great Lakes Training Station. Blev forflyttet til et av flaaetens krigsskibe og var først fyrbøter av 3dje klasse, men blev forfremmet til fyrbøter av 2den klasse. Han blev skadet ved at løfte projektiler under en batalje med en undervandsbaat. Senere fik han sig tildelt en guldstjerne for deltagelse i sænkningen av en av disse baater. Fik hæderlig avmønstring den 19de august 1919 i Minneapolis, Minn.

OSCAR B. GUDAH, menig, Wyo., er født i Howard, S. D., den 18de mars 1892 og er søn av Anders Gudahl og hustru Josephine, født Hestenes. Begge forældre er født i Nordfjord. Han blev utskrevet til militærtjeneste, i U. S. armé den 22de juli 1918. Fik sin militære træning! i Fort Riley og Camp Upton. Tilhørte det 38te ambulancekompani. av det 105te ambulance-korps, 27de divisioi. Var i Europa 10 maaneder

og var ambulansekjører sy v maaneder og gjorde kontorarbeide i tre maaneder. Fik hæderlig avmønstring fra Fort Russell, Wyo., den 29de august 1919.

JOHN A. HANSON, sersjant, Bonners Ferry, Idaho, er født den 5te april 1890 i Elmore, Minn. Han er søn av Ingebrigt A. Hanson og hustru Karoline. Begge forældre er født i Nordfjord. Meldte sig som frivillig til militærtjeneste i St. Paul, Minn., den 17de mai 1917. Han fik sin forberedende militære træning i Jefferson Barracks, Missouri, Fort Bliss, Texas, og Camp McArthur, Texas. Tilhørte 34te og 64de infanteriregimenter. Men fra den 3dje juli 1918 til han blev avmønstret tilhørte han hovedkvarter-kompaniet av det 64de infanteriregiment. Han fortæller seiv: Efter at ha været i træning en kort tid i Jefferson Barracks,, Missouri, blev jeg forflyttet til Fort Bliss, Texas, hvor jeg tilhørte kompani "H" av det 34te infanteriregiment for en kort tid og blev derpaa forflyttet til hovedkvarter-kompaniet av 64de infanteriregiment. Dette regiment blev organisert den 1ste juli 1917. I dette kompani tjente jeg som sersjant i musikkorpset den tid det gjorde vaktjeneste ved den mexikansk? grænse. Denne vaktjeneste varte til i mai 1918, da blev kompaniet sendt til Camp McArthur, Texas, hvor det blev indlemmet i den 7de division, som da blev organisert der. Efter et kort ophold der sendtes divisionen til Camp Merritt, N. Y., hvor vi forblev nogen dager, og sendtes derpaa over havet til Frankrige. Det 64de infanteriregiment landet i Brest, Frankrige, og sendtes med en gang til Dijon for videregaaende træning. Efter et kort ophold der sendtes regimentet til aktiv tjeneste ved fronten i Toul-sektoren ved St. Mihiel. Der var vi stationert og i aktiv tjeneste indtil vaabenstilstanden var undertegnet. Paa dette tidspunkt var vi i nærheten av Metz. Efter fredsslutningen var vi paa forskjellige steder i Frankrige og Luxemburg. I slutten av juni 1919 reiste vi tilbake til U. S. Var først i Camp Mills, senere i Camp Funston og blev endelig avmønstret fra Camp Dodge den 3dje juli 1919.

OSWALD ARTHUR HANSON, sersjant, er født i Blaine, Minn., den 5te april 1890 av forældrene Ingebrigt A. Hanson og hustru Karoline. Faren var født paa Nedreberg og moren paa Meland i Stryn. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste i U. S. armé den 5te mai 1917 i Albert Lea, Minn., og

blev sendt til Jefferson Barracks, Missouri. Han tilhørte følgende organisasjoner, mens han var i tjenesten: Kompani "H", 14de infanteriregiment, kompani "F", 44de infanteriregiment, og 37te hovedkvarter-kompanis musikkorps av 64de infanteriregiment. Etter et kort opphold i øvelsesleiren i Jefferson Barracks ble han sendt til Douglas, Ariz., og derpaa til Yuma i samme stat. Senere ble han igjen forflyttet til Vancouver Barracks, Wash. Endnu en gang ble han forflyttet, til El Paso, Texas, hvor han ble indlemmet i 64de infanteriregiment, hvor hans tvillingbror var. Paa dette sted var han til i juni maaned 1918, og da ble han sendt med dette regiment til Frankrike, hvor han gjorde tjeneste til juni maaned 1919. Mens han var ved fronten og tok del i Meuse-Argonne-offensiven ble han stygt kvæstet og likeledes gasforgiftet, men tok ikke noget hensyn til det. Blev utmønstret fra Camp Dodge, Ia., den 3dje juli 1919. Etter han hadde været hjemme en tid, begyndte det at vise sig, at han hadde blit alvorligere skadet i tjenesten end han seiv ante og maatte underkaste sig to operationer ved Mayo Clinics i Rochester, Minn., og dertil faa radium-behandling.

ALFRED D. HAVNEN, menig, født i Winnebago co., Iowa. Han er søn av A. J. Havnen og hustru. Begge forældre født i Nordfjord. Alfred blev utskrevet til militærtjeneste fra Forest City, Ia., 19de sept. 1917. Fik sin militære træning i Camp Dodge. Blev sendt til Europa for krigstjeneste. Mens han var der ble han gasforgiftet og laa en lang tid paa forskjellige hospitaler. Utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa.

CONRAD HAVNEN, menig, er født i Bricelyn, Minn., den 26de august 1892. Han blev utskreven til militærtjeneste i U. S. armé. Fik sin træning i Camp Dodge, Ia., og tilhørte infanteriet. Gjorde tjeneste i den oversjøiske armé i Frankrike. Utmønstredes fra Camp Dodge, Iowa.

ALBERT PALMER JOHNSTAD, menig, 145 5th Ave. N.E., Minneapolis, Minn., er født i Viroqua, Wis., den 19de august 1889 av forældrene Anders Johnstad og hustru Hannah, født Ottenæs. Begge forældre er født i Nordfjord. Han blev utskreven til militærtjeneste i U. S. armé 21de sept. 1917 og reiste fra Jamestown, N. D., til Camp Dodge, Ia., hvor han mottok sin forberedende militære træning. Tilhørte batterikompanierne 337 og 370 av feltartilleriet. Var i Frankrike fra 1ste okt.

1918 til 12te juni 1919. Under sin deltagelse i kampene straks før krigens slut fik han nerverystelse ("shell shocked") under

bombarderingen. Laa paa forskjellige hospitaler baade i Frankrige saavel som i U. S. Blev utmønstret den 16de nov. 1919. Han er dog fremdeles paa hospitalerne. Har i det senere lagt paa regjeringshospitalet 68, tidligere Asbury Hospital, Minneapolis, Minn.

ELMER M. JOHNSTAD, menig, er født i Bricelyn, Minn., den 19de juni 1896 og er bror av Albert Palmer Johnstad. Han blev utskreven til militærtjeneste den 28de mai 1918 fra Jamestown, N. D. Sendtes til Camp Lewis, Wash., for militær træning. Han var medlem av signalkorpset der. Mens han var der, blev han syk og lagt ind paa hospitalet i South Beach, Ore. Der døde han den 24de juli 1918.

REINERT OBERT JOHNSTAD, sjømand av Iste klasse, er født den 29de juli 1893 og er en tredje bror av Johnstad-gutterne. Han meldte sig som frivillig i Chicago i U. S. flaate. Gjorde tjeneste i flaates flyveavdeling og fik sin træning ved Great Lakes Naval Station og League Island, Philadelphia. Blev indskibet paa U. S. S. "George Washington" for oversjøisk krigstjeneste den 17de juli 1918. Gjorde tjeneste i U. S. flaates flyvevæsen ved Panlliac og Gironde, Frankrige, fra 30te juli 1918 til 12te januar 1919. Kom tilbake til U. S. med dampskibet "Calamares" den 25de januar 1919 og landet i Hoboken, New Jersey. Under tjenesten blev han forfremmet til sjømand av Iste klasse. Utmønstredes fra Pelham Park, New York, den 26de februar 1919.

GEORGE H. JØRGENSEN, menig, er født i Wells, Minn., den 10de sept. 1886 av forældrene Hans Jørgenson (Bø) og hustru, født Meland. Han blev utskreven til militærtjeneste i U. S. armé 26de febr. 1918 og sendt fra Forest City, Iowa, til Camp Dodge, Iowa, for militærøvelser. Tilhørte kompani "E", 113de ingeniørkorps, og kompani "F", 55de ingeniørkorps. Paa grund av legemsfeil fik han hæderlig utmønstring fra militærtjenesten den 18de juni 1918.

JOSEF SIMON LANGLAND, menig, er født i Miner co., S. D., 9de feb. 1896 av forældrene Johannes Langland og hustru Synneve, født Henden. Begge forældrene er født i Nordfjord. Han blev utskrevet til militærtjeneste fra Howard, S. D., den 29de august 1918. Fik sin militære træning i Camp Funston,

Kans., og tilhørte kompani "E" av det 10de motor-forsyningstræn.. Gjorde tjeneste i motor-transportarbeidet for transportation av krigsmateriel fra Detroit, Mich., Buffffalo og Rochester, N. Y., og Charlottesville, Va., til Camp Hollabird, Md. Utmønstredes fra armeen i Camp Funston den 17de februar 1919.

OSCAR LEE, menig, Bradish, Nebr., er født den 15de juni 1892 i Boone co., Nebr., av forældrene Samuel Lee og hustru Magdalene, født Lødemel, Hornindal. Blev utskreven til militærtjeneste i U. S. armé 22de juli 1918. Fik sin militære træning i Camp Dodge, Iowa, og tilhørte infanteriet. Utmønstredes fra Camp Dodge den 22de febr. 1919.

MARTIN LOEN, menig, Howard, S. D., er født sammesteds den 22de mars 1898 av forældrene Ole A. Loen og hustru Rakel, født Loen. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste 15de juli 1917 og reiste fra Carthage, S. D., til Camp Cody, N. Mex., hvor han fik sin forberedende militære øvelse. Senere tilhørte han følgende organisationer, mens han var i armeen: Iste S. D. kavaleri, 59de depotbrigade av 136te infanteriregiment, 127de mitraljøsebatteri og 259de militærpolitikorps. Han gjorde tjeneste i verdenskrigen i Frankrige som militær politivakt. Blev forfremmet til menig av Iste klasse og utmønstredes fra armeen i Camp Dodge 3dje juli 1919.

ANDREW LOTHE, sersjant, Howard, S. D., er født paa Lothe den 25de feb. 1889 av forældrene Lars Lothe og hustru Brite, født Eikenæs. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste i U. S. armé i Howard, S. D., 22de juni 1917 og sendtes til Camp Green, N. Carolina, for den forberedende militære træning. Tilhørte det 116de motor-forsyningstræn. Var i krigstjeneste i Frankrige og Tyskland 22 maaneder. Han gik ind i armeen som menig og blev forfremmet til sersjant. Utmønstredes fra armeen i Camp Dodge, Iowa.

JOHN C. LOTSBERG, menig, er født i Day co., S. D., 12te dec. 1889 av forældrene Anders Lotsberg og hustru Kristianne; begge født i Nordfjord. Han blev utskrevet til militærtjeneste 24de juli 1918 og reiste fra Minot, N. D., til Camp Dodge, Ia., hvor han fik sin forberedende militære træning. Tilhørte kompani "L", 352de infanteriregiment, 88de division. Reiste til Camp Mills, N. Y., den 9de august og landet i Frankrige 30te okt. 1918. Var i Europa til midten av mai 1919 og kom til U.

S. 31te mai. Utmønstret fra armeen i Camp Dodge den 14de juni 1919.

INGARD O. MAURSTAD, menig, Albion, Nebr., er født i Bergen den 19de august 1892 av forældrene Ananias Solheim og hustru Helene, f. Maurstad. Han meldte sig som frivillig i Omaha, Nebr., 3de okt. 1917. Tilhørte U. S. marinekorps, det 43de kompani av infanteriet og det 91de kompani av 10de regiment av det bevægelige artilleri. Var først stationert paa Paris Island, S. Carolina, og senere i Quantico, Va. Paa sidstnævnte sted tjenstgjorde han som instruktør i den mekaniske avdeling for et aar. Fik skyttermedalje i 1917 og en i 1918. Blev utmønstret fra armeen i Quantico, Va., den 31te mars 1919.

ALBERT MOLDREM, menig, Woonsocket, S. D., er født 6te juli 1896 paa en farm i nærheten av Woonsocket. Hans forældre er Anders J. Moldrem og hustru Oline, f. Sølberg; begge fra Nordfjord. Han blev utskrevet til militærtjeneste i U. S. armé 25de mai 1918. Fik sin militære trening i Camp Kearny, Calif., og tilhørte den 164de depotbrigade av det 81de infanteriregiment. Utmønstredes fra armeen i Camp Funston, Kansas, den 9de januar 1919.

OSCAR MOLDREM, menig, Woonsocket, S. D., er født nær nævnte sted 24de august 1894 av forældrene Anders J. Moldrem og hustru Oline, født Sølberg, er en bror av Albert Moldrem. Han blev utskrevet til militærtjeneste i U. S. armé 28de august 1918 og reiste fra Plankinton, S. D., til Camp Funston, Kansas. Tilhørte den 164de depotbrigade av 81de infanteriregiment. Utmønstredes fra armeen i Camp Funston, Kans., den 28de juni 1919.

ROY MONSON, menig, South Gate, Calif., er født i Donnelly, Minn., 4de mars 1890. Hans forældre er Abel Monson (Hjelmeland) og hustru Oline, født Thorvik. Han blev utskreven til armeen fra Morris, Minn., 9de aug. 1918. Fik sin trening i Jefferson Barracks, Missouri, og Camp McArthur, Texas. Tilhørte kompani "K", 107de infanteriregiment, 27de division. Var sendt fra Camp McArthur, Texas, til Camp Merritt, N. Y., og videre til Frankrige og landet der den 11te okt. 1918. Var i trainingsleiren ved Mons, indtil han sendtes tilbake til U. S. Utmønstredes fra armeen 31te mars 1919.

CLARENCE MORK, menig, adresse, fødested, dato og forældres navn har ikke blit git nogen opplysning om; meldte sig som frivillig til militærtjeneste i Aberdeen, S. D., 28de mars 1917. Fik sin militære trening her i landet paa følgende steder: Mobridge, Charlotte, S. Carolina, og Camp Mills, N. Y. Blev sendt med

dampskibet "Olympic" til Europa i december 1917. Han kom først til Liverpool, England, og sendt over land til Southampton. Herfra gik reisen over kanalen til Havre, Frankrige, i januar 1918. Kom til slaglinjerne ved Luneville i februar og var da med i et mitraljøsekompani. Senere blev han ordret til fronten ved Rheims og var der fra 4de til 10de juli; herfra turen til Chateau Thierry 24de juli. Her var han til 7de august. Var med i slaget ved St. Mihiel fra 12te til 19de sept. Blev derpaa sendt til Argonne-skogene, hvor han deltok i denne offensiv og opholdt sig i dette strøk til vaabenstilstanden var undertegnet. Var tilslut med armeen som marsjerte ind i Tyskland og gik over grænsen 6te dec. og stationertes ved Coblenz. Han sier seiv at han var oppe i slaglinjerne 280 dage. Blev gasforgiftet 17de mars 1918. Utmønstredes fra armeen 12te mai 1919.

JOHN MORK, menig, er en bror av Clarence. Han blev utskreven til militærtjeneste i nov. 1917. Fik sin militære træning i Camp Kearney, Calif., og Camp Mills, N. Y. Tilhørte et mitraljøsekorps. Saa lang aktiv tjeneste ved fronterne i Frankrige. Kom tilbake til U. S. og blev utmønstret fra armeen i Camp Dodge, Iowa, i januar 1919.

SELMER NØRE, orlogsgast, er født i Boone co., Nebr., 19de sept. 1896. Han er søn av Mr. og Mrs. Lars I. Nore. Han meldte sig som frivillig til tjeneste i U. S. flaae 15de august 1918. Fik sin træning ved Great Lakés Naval Training Station og ved Newport News. Han var 4 maaneder paa det førstnævnte sted og saa forflyttet til Newport News i december 1918. Senere blev han forflyttet til et av flaatens transportskibe, "New Hampshire". Gjorde fire vendereiser over havet med dette skib for at bringe soldaterne hjem fra Europa. Utmønstredes fra tjenesten fra Great Lakes Training Station den 13de august 1919.

GUST PEDERSON, menig, Freeman, S. D., f. i Turner co., S. D., av forældrene Ole I. Pederson (Mørkesethaug i Starheim) og hustru Johanne, f. Pederson. Han meldte sig frivillig til militærtjeneste i U. S. armé og var stationert først ved Dun-

woody Institute i Minneapolis, Minn., og senere ved Fort Leavenworth, Kansas. Tilhørte den traadløse avdeling av signalvæsenet. Utmønstredes fra tjenesten i Camp Dodge den 14de januar 1919.

SIVER W. PAULSON, menig, er født 30te april 1895 av forældrene Waldemar Paulson og hustru Gjertrud; begge forældre fra Nordfjordeid. Blev utskreven til militærtjeneste fra Boone co., Nebr., 18de sept. 1917 og sendt til Camp Funston, Kansas, for træning. Tilhørte kompani "H" av det 335te infanteriregiment. Paa grund av legemsfeil blev han hæderlig avmønstret den 10de januar 1918.

JOHN RASMUSSEN, menig av 1ste klasse, 420 1st Ave. S., Moorhead, Minn., er født paa Ytrehorn, Hornindal, den 24de sept 18?? av forældrene Rasmus Olai Olsen Ytrehorn og hustru Ingeborg Johannesdatter Ytrehorn. Han blev utskreven til militærtjeneste fra Valley City, N. D., 27de juni 1918 og sendt til Camp Dodge, Iowa, hvor han fik sin forberedende militære øvelse og tilhørte det 313de ingeniørkorps. Blev sendt derfra til Camp Mills, N. Y., og videre derfra til Frankrige, hvortil han ankom den 30te august 1918. Efter en kort tids intensiv træning ved Samour blev han sendt til fronten i Alsace. Var der til 4de nov. og saa forflyttet til St. Mihielsektoren. Her forblev han til han sendtes tilbake til U. S. Ankom til New York den 6te juni og utmønstredes fra armeen i Camp Dodge den 15de juni 1919.

GUSTAV ROTH, menig, Ortonville, Minn., er født nær Woonsocket, S. D., 22de jan. 1888 av forældrene Paul Rothi og hustru Synneve, født Blaalid; begge fra Nordfjord. Han var utskreven til militærtjeneste fra St. Paul, Minn., 3dje okt. 1918. Fik sin militære træning i Camp Wadsworth, S. Carolina. Han tilhørte kompani "I" av det 61de pioneer-regiment og senere til kompani "B" av 6te mitraljøsebataljon. Mens han var i tjenesten blev han syk av influensa og laa en tid paa militærhospitalet i Camp Wadsworth. Utmønstredes fra tjenesten i Camp Grant, Ill., den 10de januar 1919.

THOR SANDAL, menig, Webster, S. D., er født paa Sandal i Breim, og er en søn av Jakob Sandal og hustru. Hans forældre bor i Norge. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste i U. S. armé 25de juni 1918. Han blev sendt til Camp Lewis, Wash., hvor han var en tid og senere blev han sendt

til Camp Kearney, Calif. Tilhørte 109de infanteriregiment av 28de division. Blev sendt til Frankrige 8de august 1918. Han var med i

Argonne-offensiven; blev saaret i høire ben og venstre arm den 11te nov. 1918. Laa paa hospitalerne i to maaneder. Forlot Frankrige 22de april 1919.

GEORGE SKILLESTAD, kvartermester av 3dje klasse, er født i Boone co., Nebr., 4de okt. 1896 av forældrene Peter O. Skillestad og hustru Gjertrud. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste i U. S. flaate i Omaha, Nebr., 22de juni 1918. Han fik sin træning i Chicago og New York og tilhørte den saakaldte U. S. N. R. F. Var antat som sjømand da han gik ind i tjenesten, men blev forfremmet til kvartermester av 3dje klasse. Utmønstredes den 18de januar 1919.

THEODORE SKILLESTAD, sjømand av 2den klasse, er født i Boone co., Nebr., den 20de august 1899. Han er søn av Ole I. Skillestad og hustru Gjertrud. Theodore meldte sig som frivillig til U. S. flaate 4de okt. 1918 i Omaha, Nebr. Var stationert i Lincoln i samme stat og fik træning der. Han tilhørte U. S. N. R. F. Utmønstredes fra tjenesten den 21de december 1918.

CHRISTIAN SOLBERG, menig, Lane, S. D., er født i Aurora co., S. D., 25de mai 1887. Han er søn av Anders Solberg og hustru Samuline, født Davik. Begge forældre er født i Nordfjord. Han blev utskreven til militærtjeneste 4de okt. 1917 og sendt til Camp Funston, Kansas, hvor han fik sin første militære træning. Tilhørte batteri "D" av 348de feltartilleri, 89de division. Han fortæller om sine oplevelser i armeen: Jeg forlot Camp Funston 2den juni 1918 og blev sendt til Camp Mills, New York. Den 20de juni gik reisen til Boston og videre over havet med dampskibet "Loomedon" via Halifax til London, hvortil jeg ankom den 7de juli. Fra London gik reisen over Southampton til Havre, hvor jeg landet den 9de juli. Derfra reiste jeg med toget til Castana de Milac i nærheten av Bordeaux. Kom dit den 10de juli. Fra den 3dje august til 14de sept. var jeg i træning i Camp de Longe. Den 15de sept. blev jeg sendt til fronten og var med i stormingen av fæstningsverkerne rundt Bois don Martin den 22de og 23de sept. Ved forskjellige anledninger gav vort regiment støtte til 42de, 89de og 28de divisioner eftersom vi eller de indtok plads. Den 21de november begyndte marsjen til Tysk-

land, og vi gik over grænsen den 7de december. Hadde vinterkvarter i Speicher. Den 21de april blev den 89de division inspicert av general Pershing i Trier, Tyskland. Den 8de mai forlot jeg Erdorf, Tyskland, og reiste til Brest, Frankrige. Her gik jeg ombord paa "Agamemnon", den tidligere kjæmpedamper "Kaiser Wilhelm", den 13de mai for at reise tilbake til U. S. Ankom til New York den 24de mai og utmønstredes fra armeen i Camp Dodge 7de juni 1919. Jeg var ved fronten 57 dager uten at bli avløst en eneste dag.

JULIUS SOLBERG, menig, Woonsocket, S. D., er født i Aurora co., S. D., 24de okt. 1892. Han er søn av Anders Solberg og hustru Samuline, f. Davik. Han var utskreven fra Jamestown, N. D., til militærtjeneste den 24de juli 1918 og sendt til Camp Custer, Mich. Tilhørte først det 18de kompani av den 160de depotbrigade og senere forflyttet til kompani "K", 10de infanteriregiment, 14de division. Mens han gjorde tjeneste i sidstnævnte kompani, blev han syk av influensa, som foraarsaket, at han laa paa arméhospitalerne i 6 maaneder og maatte underkaste sig tre operationer for empyema. Utmønstredes fra armeen i Camp Custer den 1ste mai 1919.

CARL TISTHAMMER, menig, Newman Grove, Nebr., er født sammesteds 10de april 1899. Han er søn av Arne Tisthammer. Faren er ført paa Tisthammer i Nordfjord og moren er født ved Ferryville, Wis.. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste i Lincoln, Nebr., 1ste okt. 1918. Tilhørte S. A. T. C. og fik sin militære øvelse sammesteds. Utmønstredes fra armeen den 15de december 1918.

LEONARD WINBERG, menig, Stephen, Minn., er født den 3dje feb. 1896 av forældrene Iver C. Winberg og hustru. Faren var født i Nordfjord og moren i Minnesota. Han meldte sig som frivillig til militærtjeneste i Crookston, Minn., 9de juli 1917 og blev sendt til Camp Cody, New Mexico, for militær træning. Tilhørte kompani "I", 3dje Minnesota infanteriregiment, og batteri "E" av det 125de feltartilleri. Han blev syk den 20de december av et øreonde og maatte indlægges paa hospitalet. Den 10de januar 1918 maatte han underkaste sig en mastoid operation (operation i benet bak om øret og ind i øret). Denne operation gjorde ham udygtig til videre militærtjeneste, saa han fik hæderlig avmønstring 3de mars 1918.

Nittende kapitel

VAARLIV

Av BERTHA ALSAKER

*Løft mig høit paa lyse vinger,
hvor soløiets straalere gaar,
hvor naturens klokker ringer
ut sit budskap: Det er vaar!*

*Det er vaar; ti solens varme
favner alt i sine arme:*

*Ut av støvet
spretter løvet,
op av sivet
kommer livet.*

*Himlens aande livet bringer,
løft mig høit paa tankens vinger — .
vaarens livsmod alt forynger,
fuglen, fossen, kilden gynger,
jubler, synger
ut sit budskap:
Det er vaar!*

Nordfjordlagets historie

Bygdelagsbevægelsen var allerede begyndt at vise sin karakter og berettigelse da Nordfjordlaget blev organisert. Laget kom derfor ikke som et helt nyt eksperiment. Man hadde ialfald enkelte mønstre at se paa, da man bestemte dets form og skikkelse. Man kunde desuten let forvisse sig om, at de fleste av de ældre Nordfjord-settlementer var nu kommet saa langt frem i økonomisk henseende, at de omkostninger som vilde bli forbundet med de aarlige stevner, ikke vilde hindre lagets utvikling og fremgang. Man syntes fremdeles, at man nu efter nybyggerlivets slit godt kunde unde sig nogen festlige dage hver vaar sammen med sine sambydinger. Derved

vilde jo livet paa mange maater berikes: Man vilde kunne hygge sig i dagevis sammen med mere fjerntboende slegtninger og venner, bli personlig kjendt med mange, man hadde hørt eller læst om, faa et mere omfattende kj endskap baade til hjembygden og til vore settlementer i Nordvesten, og desuten faa mange spørsmaal opklaret som man seiv uten held hadde grundet paa i aarevis. Man kunde saaledes ved stevnerne vente at faa sine kundskaper utdypet og sin horisont utvidet. Desuten laa det nær at tænke sig, at hvis fælles opgaver meldte sig, saa hadde man nu en organisation som kunde ta sig av dem. Ved siden av de ovennævnte sociale fordele og den tilfredsstillelse som ligger i erhvervelsen av forøket kundskap, kunde man ogsaa stille sig i utsigt at lagets virksomhet kunde bidra til at overføre de bedste og rikeste skatte som findes i vor fædrenearv, først og fremst til vor egen efterslegt og dernæst saavidt mulig til vort land i det hele. Stevnerne vilde nemlig gi den bedste anledning til at omtale og fremstille de skatte som her hentydes til, at vise deres værd og betydning for samfundet i det hele, og at slaa fast, at vi hadde tat med os hit kulturelementer av universal betydning.

Endelig vilde stevnerne bære et idealt præg og være besjælet av en fin og festlig aand, med hvilken det rent menneskelige kunde føle sig i pagt, og som derfor ifølge sit væsen kunde gi anledning til at de store skar er som forsamles ved stevnerne, ved musik og talekunst kunde løftes op til de høieste sfærer, som overhodet kan naaes av den menneskelige aand.

Disse og lignende tanker foresvævet vel — kanske i dunkle omrids — enkelte av de Nordfjordinger som i henhold til pastor R. J. Melands opprop møtte i Como Park, St. Paul, den 8de sept. 1909. Dypt grepet av tanken om at faa stiftet et Nordfjordlag hadde pastor Meland allerede flere aar tidligere gjort forsøk i den retning; men det hadde vist sig, at tiden for dette endnu ikke var inde. I Como Park gik derimot alting glat. Pastor Meland blev valgt til formand, Hans Monson fra Frost, viceformand, past. R. Anderson fra La Crosse til sekretær og pastor J. E. Nord, Rice Lake, til kasserer. Man enedes om at anse dette som et forberedende møte, valgte en komite til at formulere grundregler for det vordende lag, og besluttet at fuldende dettes organisation i 1910. — Dette

møte blev holdt i Minneapolis fra den 11te til den 13de juni nævnte aar og var et i mange henseender mindeværdig møte. Som embedsmænd valgtes: Formand, pastor R. J. Meland, Lodi, Wis.; vice-formand, prof. R. Bogstad, Moorhead, Minn.; sekretær, pastor R. Anderson, La Crosse, Wis.; kasserer, pastor J. E. Nord, Rice Lake, Wis. L. M. Gimmestad, dengang bestyrer for det lutherske akademi i Galesville, Wis., valgtes til at forestaa indsamlingen av historisk materiale om Nordfjordingerne og paa grundlag derav at skrive deres historie. Efter bestemmelsen av lagets navn, *Nordfjordlaget*, bestemte man i grundreglernes første paragraf: "Denne forenings formaal skal være at oparbeide og bevare interessen for Nordfjordslegtens vel i Amerika, samt at samle dens historie." Lagets samlede direktion skulde bestaa av ni medlemmer: de fire ovennævnte embedsmænd og fem andre medlemmer av laget valgt ved de aarlige stevner.

Det var en mindeværdig kveld hin 11te juni 1910: Stort fremmøte, stor festglæde, fin banket og et godt program. Mange var kommet langveis fra, og gjensynets glæde var overstrømmende. Man maatte nyde "det første møtes sødme" i fulde drag. Spiseseddelen viste, at lagets kvinder forstod sig godt baade paa nordfjordsk og amerikansk matlavning — noget de nu i en menneskealder har fortsat at vise til alles glæde og tilfredshet ved lagets stevner. — Programmet hin første festaften fik en temmelig hensynsløs behandling. Glæden og den høie stemning presset nemlig saaledes paa, at ingen hørte den anden tilende. Man gik derved glip av mange fortræffelige ting; ti Meland, Lars Rand, N. N. Bergheim, C. Fosnes, E. Rachie, J. E. Nord, R. Anderson og A. W. Skindlov stod der færdige med sine taler, Hanna Høyby med et digt, Laura Bratager og Anna Fergestad med sine deklamationer. Da imidlertid hensigten med det hele var at glæde forsamlingen, var jo maalet allerede naad. — Det var i det hele tat velgjørende at se en slik mægtig ytring av gjensynets glæde; ti lagets fremtid vilde for en del bero paa dennes nærværelse ved alle vordende stevner. — Den følgende dag fortsattes stevnet i Big Island Park, Lake Minnetonka. Der fik programmet komme til sin ret, og Rasmus Bogstads tale om vor gjæld til mor Norge slog godt an. Jeg talte om nordmændenes indsats i den amerikanske nation; og bygdelagsbevæ-

gelsens far, prof. A. A. Veblen, som glædet laget ved sin nærværelse, ikke blot ønsket dette tillykke med en saa lovende begyndelse, men han følte sig forvisset om, at det hadde kræfter i sin midte, som vilde være istand til at yde netop hvad et bygdelag trængte. Den tale man netop hadde hørt, bemærket han lunt, kunde man nu tænke paa i mindst to aar, før man vilde være helt færdig med den. Formand Melands varme interesse for saken og hans seige utholdenhet hadde ogsaa slaat ham som gode tegn paa en lys fremtid for laget.

Saaledes var da den nye organisation traadt ind i bygdelagenes række og hadde fundet sin plads der — en plads som den nu har hævdet i tredive aar. Blandt de ting som i hele denne tid har bidrat kraftig til lagets fremgang er, foruten hvad der allerede ovenfor er nævnt, de altid gode, ofte helt ypperlige programmer, som stevnerne har kunnet glæde sig ved, den store gjestfrihet som næsten overalt har været utvist, og dets embedsmænds dygtighet og offervillighet. Det tør vel ogsaa her være paa sin plads at bemerke, at seiv om lagets styre ofte har bestaaet av meget utprægede personligheter, hvis harmoniske samarbeide man vel kunde synes ha grund til at betvile, saa er det allikevel en kjendsgjerning, at en merkelig endrægtighet, gjensidig agtelse og ofte endog gjensidig beundring har karakterisert styrets indbyrdes forhold.

Da nu laget var fuldt organisert vilde det vel ha været det heldigste om man med en gang og med al kraft hadde tat fat paa løsningen av den opgave man allerede hadde sat sig — utgivelsen av Nordfjordingernes historie. Blandt nordmændene her i Amerika var der dog ved den tid sat igang en meget støiende propaganda for at samle en stor gave til Norge i anledning av landets 100-aarsfest i 1914. Nogen av de mest ramlende tønder vilde ikke la sig nøie med mindre end en millioner dollars til denne gave. Det laa da nær for flere av Nordfjordlagets medlemmer at føle sig opfordret til at sætte igang en stor innsamling til sin hjembygd — en mindegave — som kunde overleveres i nævnte aar. Tanken var saa ædel og tiltalende, at ingen vilde lægge hindringer iveien for dens virkeliggjørelse. Innsamlingen til en saadan gave blev da ogsaa begyndt; men det viste sig snart, at der skulde arbeide, opofrelse og taalmodighet til, skulde dette foretagende endog

i nogen grad lykkes. Og før 1914 kom var den projekterte nationalgave paa en million blit redusert med 95 procent, og mindegaven til Nordfjord var heller ikke, hvad man kunde ønske sig. Man besluttet derfor at fortsætte med innsamlingen. Festaaret kom

med en verdenskrig, som varte i over fire aar. Saaledes kom baade Nordfjordingerhes Historie og mindegaven ind i en temmelig vanskelig stilling. Ved krigens slutning tok man sig dog øieblikkelig sammen. Et nyt organ, Aarboken, kom ut i 1918. Arbeidet med historien blev i denne omtalt som uavviselig nødvendig, og indsamlingen til mindegaven blev sterkt anbefalt. Man hadde ialfald lært saapas av verdenskrigen, at hvis noget værdifuldt skulde bli utført, maatte der mere til end at sitte i en lænestol og vifte med et flag. Dette hadde laget indset, endog før vort land blev manøvrert ind i krigen; ti baade ved stevnet i Benson i 1915 og i møtet ved Madison, S. D., i 1916, dreves indsamlingen til mindegaven med stor kraft. Saa kom da det vældige stevne i Bricelyn i 1919 — 3,000 personer sies at ha været tilstede ved dette stevne — saa nu kunde mindegaven snart bli overlevert.

Det er en glæde at kunne berette, at flere enkeltpersoner og mindre grupper av de utvandrede Nordfjordinger ikke blot hadde hat for skik at sende mindre gaver til slektninger og venner i hjembygden — særlig da ved juletid — men enkelte hadde fra tid til anden betænkt sognet eller kommunen med større summer ved særlige anledninger, f. eks. ved anskaffelse av orgel til kirken, et nyt alterbillede, et ungdomslokale o. l. Enkelte av disse gaver vil bli nævnt i forbindelse med opplysninger om givefne paa et passende sted i det følgende. Her nævner jeg dette hovedsakelig kun for at vise, at mindegaven kun var den største av de gaver de utvandrede Nordfjordinger har skjænket sin fødebygd, samt at gaven var bestemt til hjelp for trængende i bygden i sin helhet. Derfor er ogsaa forvaltningen av dette fond overlatt til bygdens samtlige ordførere. I 1920 kunde lagets kasserer sende kr. 57,000 til Norge. En komite blev valgt til at overrække gaven. Lagets sekretær førte en livlig korrespondance med ledende mænd baade i hjembygden og i Bergen, og man hadde saaledes anledning til at skaffe sig litt underretning om hvad der var igjære. Dette var da ogsaa av den aller største betydning; ti efter at komiteen var kommet til Norge vilde det ha været for sent til at gjøre de vidtløftige forberedelser, som bidrog saa meget til at gjøre overrækkelsen av mindegaven til en mindeværdig begivenhet.

De mest fremtrædende medlemmer av Bergens Nordfjordlag (se aarbøkerne for 1921 og 1922) ikke blot sørget for at mindegavekomiteen fik en festlig mottagelse, da den steg i land i den gamle hansestad, men den hadde i samraad med autoriteterne i

Nordfjord sat op ét program for en stor folkefest, som skulde feires paa Eid den 4de juli, og ved hvilken gaven høitidelig skulde overrækkes og mottas. Som mindegavekomiteens formand maatte jeg søke at sætte mig ind i den for mig noget uventede situation og indrette mig efter dens krav. Under festen skulde general Morgenstjerne lede Nordfjords bataljon. Bygdens civile embedsmænd ventedes der at indta sine pladse. Provsten og bygdens prester kunde paaregnes at ta del. Lærere fra by og bygd kunde ventes at være tilstede. Og saa fortaltes der, at menigmand vilde møte f rem i tusenvis fra Staalet til Videsæter.

Min hensigt med min festtale ved denne anledning var at vise forholdet mellem nordmændene i Amerika og nordmændene i Norge og at forklare dette forhold i en saa vel underbygget tale, at mit publikum uten vanskelighet kunde gi mine uttalelser sin tilslutning. Ved denne fest vilde der ogsaa frembyde sig en ypperlig anledning til at takke for den fane som Firda Ungdomslag hadde skjænket os, og som for første gang hadde grepet vore sambygdingers sind ved stevnet i Bricelyn det foregaaende aar.

Mindegavekomiteens medlemmer: Dr. C. D. Kolset, Lars Flo, Bent Hofrenning, Rasmus Sigdestad og O. L. Haavik, hadde alle rik anledning til at holde taler baade i Bergen og i hjembygden, og ingen kunde ønske sig mere lydhøre forsamlinger end vi hadde der. Hofrenning hadde desuten et av sine digte paa programmet og frembragte en vakker hilsen fra den norsk-lutherske kirke i Amerika til kirken i Norge. — Provsten holdt festprækenen, krigskommissær Myklebust velkomsttalen, historikeren Aaland et foredrag om utvandringen fra Nordfjord, havneingeniør J. Lundes herlige festdigt blev sunget, takketalen blev holdt av ordfører L. L. Lefdal. Antallet av de tilstedeværende ansloges til ti tusen.

Litt senere holdtes der møter og fester i nærsagt alle herreder i bygden, ved hvilke taler om Amerika, specielt om nordmændene i Amerika, bragte paalitelig underretning om livet og forholdene i den nye verden. Samtaler med mænd som overlærer Taraldseth, guldsmed Hestenes og med yngre mænd som ovennævnte Lunde, Alsaker og andre gav mindegave-komiteen fuld ækvivalent for hvad dens medlemmer hadde søkt at yde i form av kundskap om mere eller niindre ukjendte forholde.

Laget hadde nu følelsen av at det hadde været istand til at løse en ikke ganske simpel opgave. Den næste opgave lot ikke længe vente paa sig, og den var i enkelte hehseender fuldt saa vanskelig som den

forrige. — At historikeren Aaland og violinisten Rosenlid kunde ønske at gjøre en reise til Amerika var let at forstaa. At Nordffjordlaget inderlig ønsket at de maatte kunne tilbringe nogen maaneder her, var selvsagt. Hvorledes man i størst mulig utstrækning skulde kunne gi sine sambygdinger i Nordvesten anledning til at høre dem og at hygge sig sammen med dem, det var derimot et noksaa vanskelig spørsmål at besvare, da Aaland og Rosenlid kun hadde et ufuldstændig kjendskap til landets sprog. Det aller vanskeligste spørsmål var dog, hvorledes man skulde bære sig ad for at faa reisen til at bære sig. Dette spørsmål lot derfor de fleste klogelig ligge ubesvart. Det maatte vel bli lagets embedsmænd, eller lagets kasse, eller laget saadan i sin almindelighet som maatte bære ansvaret for finanserne. Personlig ønsket mange at staa uten ansvar i den sak. Det blev dog endelig indlysende för ikke saa faa av lagets medlemmer, at den eneste betryggende foranstaltning vilde være et garantifond paa omkring et tusen dollars. At man i det længste søkte at slaa denne tanke fra sig var for en del begrundet i den kjendsgjærning, at intet lag hadde nogensinde garanteret sine gjester fra Norge deres reiseutgifter. Dette var altsaa noget helt nyt.

Garantifondet blev dog tegnet. Mange lovet desuten støtte og hjælp, eftersom omstændighetene maatte kræve det. Jeg leiet en teologisk student til at ta vare paa en del av betjeningen av mit kald i sommerens løp. Vore gjester kom den 16de mai, og deres besøk varte i omkring fire maaneder. (Jeg tjente paa de fleste av deres reiser som arrangør og tolk.)

Møter blev arrangert i alle større Nordfjord-settlementer. Glæden og begeistringen var stor. En nærsagt enestaaende gjestfrihet utvist overalt, hvor de holdt sine møter. I 16 aar har man nu talt om *festaaaret* 1924. Garantifondet viste sig at være overflødig. Pengene tilbakebetaltes. Aalands og Rosenlids reiseutgifter fra Bergen til Seattle og tilbake betaltes av inntægterne paa turen. Fra "Stavangerfjord" sendtes den 6te oktober følgende radiobrev: "Gimmestad, Orfordville, Wis. I glimrende stemning og fineste veir stevner vi mot hjemlandet. Hjertelig hilsen og tak for alt. Lev vel! Aaland, Rosenlid." — Detaljerte opplysninger om disse herrers gjestfærd blandt sambygdinger i Amerika findes i lagets aarbøker for 1924 til og med 1927.

Bygdelagenes Fællesraad blev organisert i 1916. Nordfjordlaget blev medlem av dette og øvet der al den indflydelse det med rimelighet kunde forlange, særlig med hensyn til 100-aarsfesten til minde om den norske indvandring, i 1925. Lagets aarbøker fra de følgende aar helt ned til 1936 gir fuld besked om disse ting. Her skal kun i forbigaaende nævnes, at Nordfjordlaget var det første lag som betalte de \$25 Fællesraadet bad om til støtte for sit arbeide; et av de første til at yde et "laan" paa \$200 til festkomiteen for at faa forberedelserne til 100-aarsfesten sat igang; at det hele sommeren 1924 helt gratis reklamerte 100-aarsfesten baade i Nordvesten og paa Stillehavskysten. Lagets vice-formand, prof. J. Holvik, tjente som festkomiteens sekretær; lagets sekretær, dr. C. D. Kolset, gjorde tjeneste paa programkomiteen og lagets formand holdt den 8de juni en længere festtale om nordmændenes historie i Amerika. Senere blev ledelsen av Bygdelagenes Fællesraad i tre terminer lagt i samme persons hænder, og i egenskap av formand i Fællesraadet blev han valgt til at overbringe bygdelagenes hilsen og lykønskning ved 1000-aarsfesten paa Island i 1930. Den n. 1. kirke i Amerika sendte ogsaa sin hilsen til islænderne med ham. Kirken i Canada var samme aar repræsenteret ved Olavs-festlighetene i Trondheim ved nordfjordingen pastor Kandal.

Man syslet saaledes med store opgaver i tyveaarene, og der fulgte vekst og glæde med dette arbeide. Man lærte betydningen av at løfte i flok, og samlingstanken fandt dengang grobund i vort folks sind. Hvad Nordfjordlaget angaar, kan

det nævnes, at et kraftig lokallag i Red River-dalen, som hadde bestaa i ti aar under pastor S. G. Hauges ledelse, nu syntes tiden var inde for dets tilslutning til det nationale lag. Vestkystens lag viste ogsaa paa mange maater, at det ønsket at staa saa nær hovedlaget som mulig. Alt dette hadde en heldig virkning paa utviklingens gang. Seiv om man derfor i 1920, 1924 og 1925 hadde tat ordentlig i, saa syntes der endnu være overflødig kraft tilstede til at gjøre nye anstrengelser. Allerede i 1926 sattes "Skogplantningssaken" paa arbeidsprogrammet, og den fik betydelig tilslutning. Dr. Carl D. Kolset og Ole I. Steen tok her de tyngste tak; og i 1930 kunde de paa lagets vegne overlevere til Nordfjord en gave paa over kr. 12,000. Benyttet til skogplantning maa det sies at være en voksende gave. Trærne vil løfte sin kronas stav høiere og høiere f ra aar til aar, og mindet om givernes hjertelag vil holdes friskt fra slegt til slegt. Overrækkelsen av denne gave i Maaløy den 13de juli vil sent glemmes av den store forsamling som overvar denne høitidelige handling; og her i landet har man i flere av vore aarbøker læst levende beskrivelser av, hvad hint festaar kunde byde de amerikanske gjester i Nordfjord.

Saa fik laget i 1933 en merkelig overraskelse. Av flere grunde hadde det i længere tid ønsket sig et komplet brudepynt av Nordfjord-mønster. Men lagets kasse hadde stadig overbevist seiv de mest optimistiske om, at den ikke kunde bestride de utgifter som vilde være forbundet med kjøpet av et saadant brudepynt. Herrerne A. Hole og Ole I. Steen blev dog valgt til at undersøke hvad der kunde gjøres, pg dette resulterte i, at ovennævnte Firda Ungdomslag, med lærer Ola Sande i spidsen, sendte laget et splinternyt brupepynt som gave i 1933. Guldsmed Hestenes i Bergen og damer som forstod sig paa kunstsøm utførte dette herlige arbeide. Det lykkedes at faa indført det uten at betale told paa det, og da jeg sendte Den norske Amerikalinje en veksels til dækkelse av express-omkostningerne i anledning av disse sakers videre forsendelse ind gjennem landet, bad linjen om lov til at yde dette beløp av sin egen kasse. Lagets stevne holdtes i dette aar i Fargo, og gaven kom netop frem itide. Steens datter Selma iførtes dragten og kronen passet hende godt. Glæden og jubelen steg til før ukjendte høider — og lagets længe nærde ønske var opfyldt. —

To aar senere f eiret laget sit 25-aarsjubilæum. Stevnet holdtes i Benson og hadde samlet en mængde folk. Programmet lot intet

tilbake at ønske, og det ble v et virkelig jubilæum. Festlig var det ogsaa, at en rikt utstyret festutgave av aarboken var utkommet, og at lagets effibeds mænd — som ikke oppebærer nogen løn — blev overrakt kostbare fyldepenne som tegn paa anerkjendelse for trofast arbeide i lagets tjeneste.

Naar man ser tilbake paa lagets 30-aarige virksomhet, saa er der rimeligvis intet som vil erkjendes at ha været av større betydning for dets medlemmer end de folkelige, lærerike og opløftende programmer, som har glædet laget ved alle dets stevner. De har lagt tingene tilrette, saa man kunde pleie broderskapet, glæde sig med de glade, forøke sin kundskap, utvide sin horisont og løftes op over hverdagslivets trivialiteter til de aandens høider, hvor det skjønne, det sande og det gode har sit hjem. Derfor sier da ogsaa mange av lagets medlemmer, at de forynges, styrkes i alt godt og faar sit liv beriket ved lagets stevner.

Det er ikke netop ved et lykketræf, at programmerne har været som ovenfor omtalt. Man har nemlig bevidst og med forsæt anvendt det kjendte princip: “Den seirer i enhver sak som forener det nyttige med det behagelige.” Ved et program som skulde strække sig ut over otte eljer ni sessioner maatte man sørge for at interessen kunde bli stadig stigende, til den naadde sit høidepunkt ved den sidste sessions slutning. Laget har ikke skyet det alvorlige; men det har heller ikke hat noget imot en sund latter. Sømmelighetssans og god smak har man altid forutsat hos dem, søm skulde optræ paa programmerne. En viss soliditet og idealitet har ogsaa karakterisert disse programmer. Om dette kan man forvisse sig ved at læse sekretærens beretninger om de enkelte stevner, og desuten ved at kaste et blik paa pressens uttalelser om dem. Norsk har for det meste været benyttet ved lagets møter og forhandlinger, dog langt fra utelukkende. Ved en session, helst den anden dags aftensession, har i regelen kun engelsk været benyttet. En speciel indbydelse har da gjerne været utstedt til vedkommende bys befolkning til at være tilstede, og laget har paa denne maate hat den tilfredsstillelse at kunne bringe kundskap om sine altruiske og patriotiske maal og hensigter til tusener av dem av sine medborgere, som før kun har hat et forholdsvis ringe kjendskap til det religiøse alvor, det kristelige livssyn, den moralske karakter, den relative høie oplysning og den øvelse i selvstyre som nordmændene har tat med sig hit fra “frihetens gamle hjem”. Dommere, advokater, embedsmænd,

legislaturmedlemmer, skolebestyrere, lærere, forretningsmænd og i det hele folk som har sans for betydningen av kundskap, har indfundet sig ved disse møter, og de har været et lydhørt og taknemmelig publikum.

Tilslutningen til lagets stevner har altid været god og, for en organisation av denne art, merkelig jevn. Dette har været av stor betydning i mange henseender; men særlig har de som har indbudt laget til at holde sit stevne i deres midte, sat uhyre stor pris paa det. Arrangementskomiteerne og indkvarteringskomiteerrie har nemlig av den grund med nogenlunde visshet kunnet gjøre sine overslag. Deltagernes antal har vel i enkelte tilfælder ikke oversteget 200 eller 300 personer. Det gjennemsnitlige fremmøte har sandsynligvis været mellem 500 og 700. Som ovenfor nævnt antoges møtet i Bricelyn i 1919 at ha været besøkt av 3,000. Stevnet i Howard i 1924 omkr. 3,000. Stevnet under 100-aarsfesten det følgende aar 1,600. Stevnet i Benson i 1935 omkr. 2,000. Ved flere stevner har fra 1,000 til 2,000 avgit møte. De hyggeligste og mest lærerike møter har efter min mening været de, som har samlet mellem 500 og 1,000 sambygdinge. Da stevnerne i regelen har vart i tre dage, har man ved disse møter hat anledning til at se, høre og opleve saa meget av interesse og betydning, at minderne derom Jiar levet i aarevis som noget enestaaende kjært, rikt og inspirerende. De har været ledsaget av en følelse af fest og høitid som har beriket manges liv.

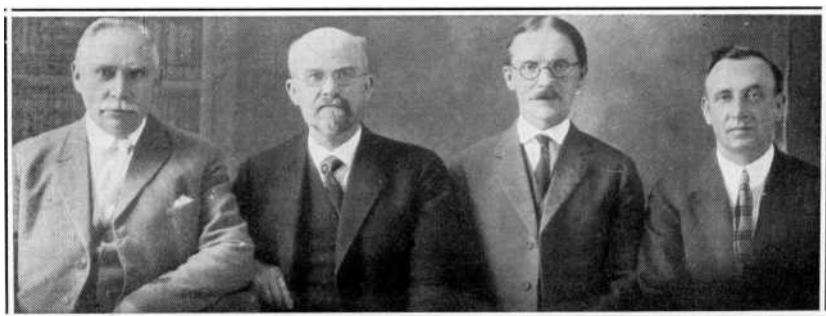
Nordfjordlagets Aarbok saa først dagens lys i 1918. Intet kunde egne sig; bedre til at tjene som bindeled mellem lagets medlemmer end denne bok. Dens redaktør, dr. Carl D. Kolset, førte en merkelig' fin og smidig pen, og hans bidrag til bokens indhold baade i bunden og ubunden stil vil bli læst med interesse i lang tid fremover. Nu er ogsaa aarboken blit et kraf-

tig bindeled mellem Nordfjordingerne i Norge og medlemmerne av Nordfjordlaget; ti av alle de utgåver av hvilke eksemplarer nu kan opdrives, har laget besluttet at sende en del til de forskjellige biblioteker i Nordfjord. — Bidragene til Aarboken skyldes mange penne, og de gir et nøiagtig billede ikke blot av Nordfjordlaget, men av nordmændene i Amerika i det hele tat. Ogsaa av den grund burde de samles, indbindes og opbevares. De har historisk værd.

^ 5^ *

MED DE BESØKENDE FRA NORGE

(Se side 455)

L. M. Gimmestad Jacob Aaland Carl D. Kolset Jon Rosenlid

Nordfjordlagets styresmænd de sidste 20 aar

Av OLE I. STEEN

Da Nordfjordlaget i 1935 feiret sit 25-aars jubilæum som lag, skrev dr. Kolset, som redigerte aarboken, en artikel om lagets virke op til den tid, hvori han nævnte en del av lagets "løste og uløste opgaver": — "Laget har for nærværende en eneste opgave, som venter paa sin løsning, og det er at skrive Nordfjord-amerikanernes historie. Det var paa lagets program allerede ved lagets organisationsmøte i 1910." — Naar laget iaar kan feire 30-aars jubilæum, og sagaskriverens store arbeide er fuldført, saa vil nok han gi en oversigt over lagets virke de svundne 30 aar. Hensigten med disse linjer er altsaa ikke at skrive om lagets arbeide, men kun at tegne et billede av de mænd som saa trofast har ofret tid og kræfter, ja penge med, for at tjene laget de svundne aar. Ogsaa dette fortjener at bli et av vor histories kapitler.

Naar en mands arbeide og virke skal bli omtalt og beskrevet av en anden, maa jo denne som første betingelse ha godt kjendskap til den som skal omtales; at jeg har godt kjendskap til de enkelte av Nordfjordlagets styre og deres arbeide kan jeg godt indestaa for; derimot kan det bli et spørsmaal, om jeg evner at gi mine venner den attest de fortjener.

Det er en kjendt sak, at i enhver forretning eller foretagende, hvor flere er sammen om det samme formaal, saa søker man at faa den dygtigste til første mand. Det samme er tilfælde i politikken. Det pleier heller ikke, som regel, være saa vanskelig at faa dygtige tnænd til dette og hint, især hvis stillingen er godt avlønnet. En anden sak blir det at faa de dygtigste mænd til at ofre arbeide og kræfter, ja penge med, for at tjene og glæde andre, og det i aarevis foruten nogensomhelst betaling eller godtgjørelse for arbeidet. Man taler om store mænd, som kanskje for god betaling har utført dette og hint; men størst er visselig de som ufortrødent arbeider i andres tj eneste foruten tanke paa egen vinding, men kun for at tjene og glæde sine medmennesker. Dette har som bekjendt Nordfjordlagets styre gjort i rikelig maal.

Merkes maa det ogsaa, at av disse fire av vore høvdinger som her omtales, saa var dr. Kolset kun i 12-aars alderen da han kom hit. L. M. Gimmetstad og A. O. Gimmetstad var kun smaagutter i 11-aars alderen da de sa Nordfjord farvel; R. J. Meland var endog ikke født i Norge. Følgelig kunde man vel knapt vente den

interesse, kjærlighet og hengivenhet for moder landet som disse mænd har utvist. Alle har de besøkt sine fædres land; tre av dem endog to gange. Alle har de staaet i spidsen for ga ver, som har været sendt til den kjære heimbygd. Undres om ikke Ibsens bevingede ord er ment og passer paa mænd av denne type: "Fra sollandets hytter til snelandets kratt, der rider en rytter hver eneste nat."

I 1935 skrev jeg en kort artikel for aarboken om Nordfjordlagets da væren de styre. Det er vemodig nu at tænke paa, at to av vore hædersmænd jeg den gang skrev om nu er vandret bort. I taknemmelig erindring mindes vi A. O. Gimmestad og dr. Kolset for de gode minder de efterlot sig. Per Sivles vakre linjer passer vel her: "Men det er det store, og det er det glupe, at merkje det stend, om mannen maa stupe."

Jeg skal i de følgende linjer gi et kort rids av disse vore høvdingers liv og virke. Det er delvis tat fra hvad jeg før har skrevet.

LARS M. GIMMESTAD var født i Gloppen den 20de januar 1868 og kom til Redwood county, Minn., i 1879 sammen med sin mor, som var enke, og fire brødre. Pastor Berg, som konfirmeret ham, fik den begavede gut ind paa Luther College i 1884, og han graduerte derfra som den dygtigste i sin klasse og som "valedictorian" i 1891. Samme høst tok han op det teologiske studium ved Den norske Synodes seminar i Robbinsdale, og graduerte derfra ogsaa med bedste karakter i 1894. Samme aar mottok han kald til midlertidig betjening av J. W. Preus' menighet i Eau Claire, Wis., og var der til august 1895, da han blev C. K. Preus' assistent og hans eftermand i 1897, og betjente dette store kald til i 1901, da han blev kaldt til bestyrer for Gale College, Wis. Der blev han kreeret til D.Ph. Om hans virke der, se Gale College.

I 1920 blev Gimmestad valgt til Nordfjordlagets formand, og har været lagets formand i alle disse aar. Efter sit store arbeide med indsamling til Mindegaven til Nordfjord i 1920, var han den sommer i Norge, og som Nordfjordlagets saavelsom mindegave-komiteens formand holdt han hovedtalen ved ga vens overlevering paa Nordfjordeid den 4de juli samme aar.

Som mangeaarig formand i Bygdelagenes Fællesraad var han deres repræsentant til tusenaarsfesten paa Island i 1930; og var ogsaa den sommer i Nordfjord, hvor han talte paa festen i Maaløy den 13de juli; præket og talte paa festen i Olden den mindeværdige søndag, 20de juli; præket i den gamle Gimmestad-kirke den 27de juli, og var festtaler i Vereide kirke St. Olafs dagen den 29de juli.

L. M. Gimmestad

Som Nordfjordlagets formand har han utført et stort arbeide med sine sjeldne velskrevne artikler for vore aarbøker, saavelsom andet arbeide, og da særlig sommeren 1924, da han of ret saameget av sin tid ved at reise rundt med lagets gjester fra Norge: Historikeren Jacob Aaland og violinisten Jon Rosenlid. Det er dog som lagets sagaskriver han har nedlagt det største arbeide for Nordfjordlaget. Det er nok faa som aner eller forstaar hvad arbeide det har krævet som dr. Gimmestad har utført. Det er et verk som Nordfjordingerne

Nordfjordlagets første aarlige stevne ved

paa begge sider av havet vil skatte og sætte pris paa i lange, lange tider. Fra Nordfjord er kommet mange store mænd; men jeg tror neppe jeg gaar nogen for nær ved at si, at faa, om nogen, kommer op til dr. Gimmestad. Han er en fremragende taler i baade norsk og engelsk, og det er en sand nydelse at høre ham utlægge teksten, hvad enten det er et foredrag eller en præken. Han har derfor altid været eftertragtet og skattet som festtaler ved festlige anledninger baade i øst og vest. Det synes virkelig som husmandsgutten fra Gloppen ikke blot har arvet P. A. Munchs fænomenale hukommelse, men ogsaa Julius Cæsars og Demostenes' saavel som Perikles veltalenhet. Og som det het om dem, saa kan ogsaa vi med ret kalde ham — "Olymperen" blandt Nordfjordingerne.

Big Island, Minnetonka, Ilte til 13de juni 1910 (Se side 451)

OLE I. STEEN, Nordfjordlagets vice-formand. (Av dr. Carl D. Kolset.) Naar Nordfjordlagets styres medlemmer skal nævnes fremfor andre som tilhører laget, saa vil det neppe være rigtig at la gaa upaaagtet hen et av Nordfjordlagets allerbedste og dygtigste medlemmer. En som gjennom aarene like fra lagets begyndelse har været en av dets bærende kræfter. En mand som med sit lyse humør og fine takt har gjort sit arbejde i det stille, og uten bram. Har naat længere frem og utført sit arbejde for laget mere punktlig end de allerfleste av os. Det er derfor ikke formeget sagt, at uten Ole I. Steens støtte og opofrende arbejde vilde vi som lag ikke vundet saa langt frem som vi har. Han er Nordfjordlagets nuværende viceformand og var i mange aar en av lagets direktører. Uten hans arbejde vilde mange av de laurbær vi som lag har mottat, uteblit.

Her er nogen av de ting, som han har gjort for laget ogsaa helt gratis. Samlet og nedtegnet Nordfjordingernes historie i Bigstone county. Var paa komiteen som indsamlet penge for "Mindegave til Nordfjord" i Bigstone county. I 1921 var han den drivende kraft at arrangere lagets vellykkede stævne i Ortonville, Minn. Naar vi i 1924 indbød historikeren Aaland og violinisten Rosenlid at besøke sambygninger i Vesterheimen var han en av dem som garanterte for utgifterne for denne foredragstur.

Naar skogsaken kom paa lagets arbeidsprogram i 1926, og blev saa heldig avsluttet i 1930, saa skyldes dette for en ikke ringe del hr. Steens ihærdige og opofrende arbeide. Han reiste mange, mange hundrede mil, og ikke alene ikke tok betaling for den tid han var paa reise, men betalte sine egne utgifter, saa hverken laget eller skogsaken hadde nogetsomhelst utlæg. Naar skogen hjemme i Nordfjord, som blir plantet for de penge som var indsamlet her i de Forenede Stater, vokser, saa vil ogsaa min medarbeider i skogsaken, Ole I. Steens minde vokse sig større og mere lysende.

Seiv om der i avsnittet om Nordfjordlagets historie findes en utredning av, hvorledes det gik til at laget i 1933 fik et korhplet brudepynt, rikt, straalende og værdifuldt, som en gave fra Firda ungdomslag i Norge, saa bør det dog her nævnes, at Steens kloke og diplomatiske behandling av spørsmålet om lagets anskaffelse av et norsk brudepynt var nøglen til løsningen av denne vanskelige og vigtige opgave.

Ole I. Steen blev født paa Dommesten 26de januar 1867 av forældrene Iver Olsen og Kristine Jørgensdatter. Ole var den femte av syv søskend, og som fattig husmandsgut maatte han kun 13 aar gammel ut og tjene for andre.

Da hans hu var til at lære litt mer end han fik i almueskolen, gik han skoleaaret 1884-'85 paa sogneprest Eilert Juuls skole i Stryn. Mange av hans skolekammerater fra denne skole blev senere landskjendte mænd, saasom redaktør O. St. Isene, overlærer Taraldsæt, folkehøiskolebestyrer Rasmus Stauri, overutskiftningsformand Jacob Gjorvin, grosserer M. Glomnes, Oslo, og flere.

Da pengemangel umuliggjorde videre skolegang i Norge, reiste han 19 aar gammel, i 1886, til Amerika. Gik her de før-

ste vintre paa engelsk skole for at lære engelsk. Kjøpte i 1892 farm og har farmet hele tiden siden. Blev i 1896 gift med Eli Jensdatter Grov fra Gloppen og har hat 12 barn, 8 gutter og 4 piker, av hvilke tre av gutterne er døde.

Han har den hele tid været medlem av St. Pauli menighet av Den n. l. kirke. Var formand paa byggekomiteen, da St.

Ole I. Steen

Pauli kirke blev bygget i 1896, og betjente som menighetens kirkesanger i 21 aar. Har i en række aar været medlem av skolestyret og townboard og var i 8 aar county commissioner. Var formand paa den komite som forestod opførelsen av det \$12,000 monument som pryder courthusgrunden i Ortonville, har tre gange været U. S. census enumerator. Var ogsaa appraiser for Rural Credit Bureau.

CARL D. KOLSET var født paa gaarden Bakke, Rugsund sogn, den

2den mars 1876. Han utvandret til Amerika i 1893 og fik sin høiere skoleutdannelse ved Glencoe høiskole, Glencoe, Minn., Augsburg Seminars collegeavdeling, og Hamline universitets medicinske avdeling, Minneapolis, Minn. Tok sin avgangseksamen i medicin vaaren 1905. Fik sit licentiat for State of Minnesota samme aar.

At han kunde naa saa langt paa saa kort tid uten nogen hjælp fra nogen kant, men kun med eget ihærdig arbeide, viser baade hans store begavelse, saayel som hans store arbeidskraft og jernvilje for at naa sit maal. — Om hans deltagelse i U. S. armé i 1918, se om soldaterne.

Dr. Kolset har i disse 34 aar praktisért som læge og kirurg i Wendell, Brooten, Benson, og de sidste 14 aar i Sanborn, Minn., hvor han hadde saadan praksis, at han ofte arbeidet baade dag og nat, indtil han for vel et aar siden, grundet svigtende helbred, helt maatte gi op det arbeide som var ham kjær, og som han i troskap viet sit liv for.

Med dr. Kolset ef en av Nordfjordlagets bedste mænd vandret bort. Helt siden laget blev stiftet i 1910, var han i forreste række med raad og daad; og helt siden 1914 har han været lagets energiske og dygtige sekretær. De sidste par aar har fru Kölset, grundet doktorens daarlige helse, været valgt til assisterende sekretær; et hverv hun trolig har bistaat sin mand med. Det ér vistijok her paa sin plads at nævne, at skjønt fru Kolset er født hertillands og ikke engang er av Nordfjord-æt, saa har hun dog trolig staat sin mahd bi i alt hans arbeide, norskdomssindet, elskværdig og vennesæl som hun er.

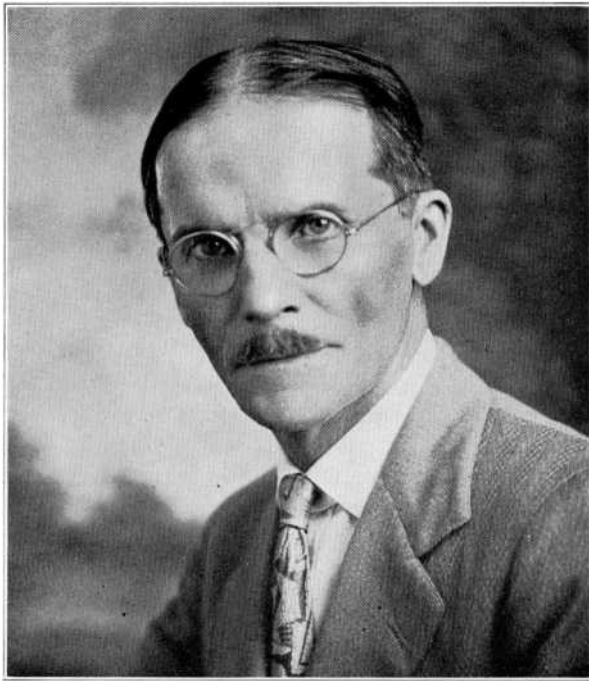
Kolsets arbeide som Nordfjordlagets sekretær var mangeartet og stort. Bare hans arbeide med at ordne og redigere alle lagets aarbøker, som har været utgit, har krævet en stor del av hans tid. Og dog, trods det at han i sit kald som den dygtige læge og kirurg, ofte arbeidet baade dag og nat, fandt han dog tid, naar det gjaldt Nordfjordlagets tjeneste. Aldrig fik han, eller vilde ha, en eneste cent for sit arbeide. Nei, at gjøre litt for andre og glæde dem var løn nok for ham.

Hans kjærlighet til og offervillighet for Nordfjord er velkjendt. Av de 57,500 kroner, som han var med at overrække heimbygden den 4de juli 1920, var han den største yder. Til

skogsaken, som overraketes Nordfjord i 1930, var han igjen den som gav mest, og var som bekjendt den som holdt hovedtalen ved ga vens overrækkelse i Maaløy den 13de juli.

Det vakre glasmaleri han gav til Rugsunds kirke til minde om sine forældre, Hans og Brite Bakke, vidner ogsaa om hans hengivenhet for heim og kirke.

Som nævnt redigerte han alle lagets aarbøker. Førte seiv en smidig pen og gav ofte lødige bidrag baade i poesi og prosa.

Dr. Carl D. Kolset

I slutten av sit forord til den sidste aarbok, utgit i 1938, den 18de i serien, sender han følgende hilsen, som blev hans sidste: "Saa tilslut vil jeg sende min hjertelige hilsen til alle Nordfjordingen som bygger og bor i Vesterheimen, og da især til dem som har staat last og brast og støttet Nordfjordlaget op igjennem aarene."

Søndag den 8de oktober kjørte vi ned til Sanborn og besøkte Kolsets. Han var da som altid trøstig og ved godt mod,

trods det at kræfterne ikke var store. Dog, enden var nærmere end vi anet. Onsdag den 18de oktober 1939 sov han stille og fredfuldt ind.

Dr. Carl D. Kolset og hustru

Ved deres sølvbryllupsfest den 5te august 1934. Mrs. Kolset er iført Nordfjordingernes brudepynt

Dr. Kolset blev i 1909 gift med Marie Ellingsen fra Wendell, Minn. De har en datter, Ruth, som nu er student ved Augsburg seminars collegeavdeling. Med familie var han medlem av St. Johns lutherske menighet i Springfield, fra hvis kirke ligbegjængelsen fandt sted søndag eftermiddag den 22de oktober. Den rummelige kirke, saavelsom basementet var overfylldt. Gjennem høittaler fik dog alle følge med. Draperingen over alter og prækestol, det store stjernebanner som helt dækket baaren, samt den mangfoldighet av blomsterkranse i kordøren dannet et værdig og minderikt farvespil for anledningen. Menighetens prest, W. M. Holtan, talte. Menighetens sangkor sang pent og passende. Da Nordfjordlagets formand, dr. Gimmestad, ikke kunde være tilstede, hadde han anmodet mig som lagets næstformand at repræsentere Nordfjordlaget. Jeg fik da anledning at tolke Nordfjordlagets tak for samvær og samarbeide for en sak, der laa avdøde nær paa hjerte, nemlig den store sak om ætteforbindelse og samfølelse paa begge sider av havet.

Pastor R. J. Meland, Nordfjordlagets kasserer, talte vakkert over ordene: "En stor mand er falden iblandt os," samt la en krans paa baaren fra Nordfjordlaget. Prof. A.nderson fra Augsburg Seminar bragte ogsaa en hilsen fra den skole Kolset i sin tid frekventerte.

Da fru Kolset er født og opvokset i Wendell, Minn., samt har al sin slegt der, ønsket hun ha ham gravlagt paa familiens gravlot der. Vi kjørte saa dit mandag og bivaanet bisættelsen der. Pastor Holtan talte ogsaa i kirken der, assistert av pastor Aasen, menighetens prest, som talte paa norsk. Pastor Aasen forrettet ogsaa ved graven, hvor Kolset blev vist fuld militær honnør. Som officer i armeen hørte nemlig doktoren til "The American Legion". Veteraner fra verdenskrigen i fuld uniform var derpaa æresgarde, samt ogsaa likbærere.

Kolsets noble væsen og ædle karakter, hans hæderlige vandel og fremfærd vil læhge mindes av os alle. Vi bøier os i tak for, hvad han var for sit folk, og signer hans minde!

ANDERS O. GIMMESTAD var født i Gloppen, Nordfjord, den 5te august 1865. Hans forældre var Ole M, Gimmestad og Eli Kristensen, født Mardal. De solgte sin gaard paa Gimmestad i 1876 og utvandret samme aar med sine fire barn til Amerika, og kom direkte til Swedes Forest township, Redwood county, Minn., den 7de juli. Samme høst kjøpte Ole Gimmestad sig farm i nævnte township og begyndte at farne; der paa farmen tilbragte Anders sine ungdomsaar. Efter konfirmationen i 1881 arbeidet han flere aar paa farmen, dels ogsaa i andre stillinger, saasom butikbetjent, bokagent, arbeidet i lumber yard

og grønevator og lignende. Sin høiere skoleutdannelse fik han ved Windom Institute, Montevideo, og Beemans Business College, Red Wing, Minn., aarene 1889, 1890 og 1891.

Fra den tid var han den hele tid i en eller anden forretningsvirksomhet; den meste tid som bankmand. Som den hæderlige og dygtige forretningsmand var han benyttet til snart sagt alle de tillidshverv hans medborgere kunde raade over. Det fortælles at da han var fredsdommer i 90-aarene var det et aar han hørte ikke mindre end 76 saker. I samme tid forrettet han ogsaa ved brudevielser.

Om end der ikke fandtes en større patriot og loyal borger end A. O. Gimmestad, glemte han dog ikke sin fødebygd i Nordfjord. Det var ved hans initiativ og rundhaandethet at den vakre altertavle blev kjøpt, som pryder den nye kirke paa Arnestad i Gloppen.

A. O. Gimmestad var et trofast medlem av Nordfjordlaget siden det blev stiftet i 1910, og siden 1915 til sin død, altsaa 22 aar, var han lagets dygtige kasserer. Det var noksaa store summer han som lagets kasserer haandterte i disse 22 aar, og som enhver vil skjønne fordret en masse tid og arbeide, som han villig utførte, og det helt gratis. Kan nævne, at i 1920 gik gjennom hans hænder \$10,000 som mindegave til Nordfjord, og i 1930 \$3,200 til skogsaken i Nordfjord. At alt dette maatte medføre en mængde bokførsel og kvittering er jo indlysende for enhver. Ved vore stævner var hans regnskaper altid i den skjønneste orden; følgelig var han set op til som et mønster paa punktligheit, ærlighet og paalitelighet. — I 1914 foretok han en Europa-tur og besøkte da England, Holland, Tyskland, Danmark, Sverige og Norge, hvor han besøkte Oslo, Bergen og Trondheim og naturligvis sin fødebygd Gloppen i Nordfjord.

Han blev i 1892 gift med Anne Hegdal, datter av Bent og Barbro Hegdal fra Indvik, som kom til Swedes Forest township i 1870. Der er Mrs. Gimmestad født. De har hat ti barn: *Oscar*, Belview; *Ella*, St. Louis, Mo.; *Bernhard*., Dawson; *Bertha*, Mrs. Elmer Swanson, Wanamingo; *Alfred*, Hutchinson; *Evelyn*, Mrs. Roy Lundblad, Minneapolis; *William*, Winona; *Agnes*, Belview, og *Walter*, Barret, Minn. Et døde som spædbarn i 1901. A. O. Gimmestad var et trofast medlem av den Norsk Lutherske Kirke, var charter-member av den Første ev. luth. kirke i Belview, og sin menighets kasserer i 36 aar. Han hadde i flere aar lidt av asthma, som tilslut forværredes i den grad at han blev bragt paa hospitalet i Redwood Falls for lægebehandling. Efter et par dage paa hospitalet døde han der den 6te mars 1937, i en alder av

71 aar, 7 maaneder og en dag.

Begravelsen foregik tirsdag 9de mars, kl. 7.30 fra hjemmet og kl. 2 i kirken. En stor skare av hans venner og slektninger var møtt op i Belview den dag for at være tilstede ved den kjære avdødes jordefærd. Den store kirke var fylt til trængsel da den blomstersmykkede kiste bares ind. Menighetens prest, O. C. Harang, forrettet. Reuben Strand fra Morton sang vakkert to solonumre. Da Nordfjordlagets formand, dr. L. M. Gimmestad var forhindret fra at være tilstede, hadde han anmodet Ole I. Steen som lagets næstformand at repræsentere Nordfjordlaget. Dette gjorde han i en kort tale, hvori han ydet avdøde tribut for alt han hadde været for laget, saavel som sin heimbygd i Nordfjord. Som en sidste tak for alt lagdes en krans fra Nordfjordlaget paa baaren.

Da Nordfjordlaget i 1937 holdt sit stevne i Belview en kort tid efter A. O. Gimmestads død, fandt man det passende at laget holdt en mindegudstjeneste til ære for den elskede og avholdte avdøde. Stevnets sidste dag, søndag den 20de juni, blev da viet til nævnte mindegudstjeneste i den rummelige hall, Odeon, hvor stevnets møter holdtes. Ogsaa den dag var en stor skare møtt op for at bivaane gudstjenesten, som blev holdt paa norsk. Pastor R. J. Meland forrettet altertjenesten, likesaa sang han vakkert "Den store hvite flok vi se". Med sin

vanlige veltalenhet holdt dr. L. M. Gimmestad en gripende præken. Korte taler blev holdt av pastorerne Meland og Harang, samt av J. D. Korstad og Ole I. Steen, som hver ydet sin tribut til avdødes minde.

Mange av Nordfjordlagets høvdinger er nu vandret bort. A. O. Gimmestad var i forreste række. Hans daadrike liv og virke var et manende vink til os alle, og vi signer hans minde.

Pastor R. J. Meland

RASMUS J. MELAND, søn av John J. Meland og hustru Mari, født Brekke, er født den 1te december 1869 i sydlige del av Minnesota i nærheten av den nuværende lille by Frost. Hans forældre var pionerer i dette strøk, og paa deres farm var det altsaa at Nordfjordlagets første formand vokste op. Som ung gut stod hans hu til læsning, og det var hans ønske at faa en høiere skoleutdannelse.

Som 17-aaring opnaadde han dette sit ønske, idet han i 1886 reiste til Luther College, Decorah, Iowa. Han fortsatte sine studier ved denne skole i seks aar, men maatte, særlig paa grund av daarlig helbred, avbryte sin skolegang der. Det følgende aar holdt han engelsk skole for voksen ungdom i nærheten av sit gamle hjem, og underviste da, foruten i norsk, ogsaa i engelsk, tysk og græsk. En av hans elever, Jacob Hestenes, blev siden prest. I september 1893 optok han det teologiske studium ved den norske Synodes seminar i Robbinsdale, Minn., og graduerte derfra i juni 1896. Paa kald fra Waco, Texas, reiste han dit samme høst.

Efter fire aars virke i Texas maatte han grundet klimateller malariafeberen forlate det solrike syden. Antok saa kald fra Mora, Minn., hvor han var i tre aar. Derfra blev han kaldt til Grantsburg, Wis., hvor han forblev henimot fem aar. Antok saa kald fra Lodi, Wis., hvor han virket 12 aar. Paa grund av mindre god helbred resignerte han derfra i 1919 og flyttet til Minneapolis. I aarene 1921-'22 betjente han midlertidig et missionsstrøk i Burnett county, Wis., og tilgrænsende strøk i Minnesota.

Meland har to gange været i Norge. Første gang, i 1906, overvar han kroningsfestligheterne i Trondheim, da kong Haakon den syvende blev kronet. Anden gang var i 1930, og han overvar da festligheterne baade i Trondheim og paa Stiklestad, samt norsk-amerikanernes festdag i Olden den 20de juli. Paa den sidste tur reiste han ogsaa gjennom flere andre land, deriblandt Frankrige, Tyskland, Sverige, Danmark og England.

Meland har altid været en ivrig forkjæmper for norskdommen og tat del og initiativ i alt organisations- og forenings- arbeide, av hvilke her kan nævnes en del: I 1920 fik han organisert Midlands Teachers' Agency, og har tat vare paa den siden. I 1924 fik han stiftet en forening ved navn Norsk Veilednings Bureau, og blev dens formand. Var i 1926 med at stifte det Norske Nationale Forbund i Minneapolis, og har hele tiden været med i styret, og han fik ogsaa igang norsk lørdagsskole for smaa barn for 4 aar siden, som har været holdt gaaende siden. Fik i 1929 stiftet Tvillingbyernes norske literære forening og har den hele tid været foreningens sekretær. Disse pg et halvt dusin andre foreninger, hvori han

er den mest aktive, maa nødvendigvis gi den virkelystne mand en masse arbeide. — Det er dog hans arbeide og interesse for Nordfj ordlaget som vi, hans sambygdinge, sætter mest pris paa. Det er igunden merkelig, at han som er født her i Minnesota, var den ledende i at faa Nordfjordinglaget stiftet i 1910, samt blev lagets første formand, en stilling han med dygtighet indehadde i seks aar. Det viser hans interesse for sine sambygdinge paa begge sider av havet og en iver i at faa istand et samlingsmerke, hvorved ættefølelsen kan bli bevaret. Ved A. O. Gimmestads død i 1937 blev han valgt i dennes sted som kasserer; samme aar valgtes han ogsaa til lagets finanssekretær. R. J. Meland blev ogsaa git det vanskelige hverv at samle forhaandssubskriptioner til Nordfj ordingernes Historie i Amerika. Alle disse hverv har denne virkelystne mand tat fat paa ined en iver som er forbausende. De breve, kort og cirkulærer han har sendt ut til vore sambygdinge gaar op i hundredvis; følgelig er hans skrivemaskine i stadig bruk for at sende bud til Nordfjordingerne i øst og vest, fra kyst til kyst med besked om, at sagaskriveren har fuldført sit arbeide; vor historie er blit en virkelighet og den sidste opgave er løst.

Den 25de august 1896 indtraadte Meland i ægteskap med Dina Bethilde Moe, hvis forældre Anders og Martha Moe var indvandret fra Lærdalen, Sogn, Norge, i 1866 og bodde paa en farm 9 mil øst for Decorah, Iowa. Av deres fem barn blev *Magdalene* født den 3dje december 1897 i Waco, Texas. *Marie*, født i Mora, Minn., den 19de oktober 1901; *Reuben*, født den 2den april 1905, og *Julian*, født 30te mai 1907, begge i Grantsburg, Wis., og *Luella* i Lodi, Wis., den 26de mai 1911. De to ældste graduerte fra høiskolen i Lodi, Wis., og de andre i Minneapolis. Alle fem frekventerte St. Olaf College og alle graduerte undtagen Marie, som fuldendte sin college-utdannelse i Minneapolis. Alle var lærere i høiskoler for en tid og alle gifte undtagen Marie. Magdalene er gift med Selmer H. Berg, bestyrer av skolerne i Rockford, Ill.; de har tre sønner, Richard, Paul og David. Reuben var først lærer i Central Wisconsin College, Scandinavia, Wis., saa i flere aar paa Red Wing Seminar; frekventerte derpaa et aar Minnesota U. og fik M.A. der i 1937; dernæst lærer 3 aar i Litchfield og nu 3 aar i Worthington, Minn. Han har nu antat stilling som Dean

of Men ved Austin Junior College, Minn. Hari blev i 1937 gift med Esther Jensen fra Hutchinson, Minn. Julian var lærer i 7 aar i Alexandria, Minn. I 1932 blev han gift i Minneapolis med Gretchen Craig og har en datter Joan paa 6 aar. Han har ansættelse hos Jay W. Craig olje forretning i Minneapolis. Luella er gift med Andy Quale, graduent fra St. Olaf og bor i Boston, Mass., hvor hendes mand har ansættelse i Hormels salgsdepartement. De har en datter.

* * *

Med dette vil jeg paa Nordfjordlagets vegne si: Tak skal det ærede styre ha for vel utført arbeide! Vi ærer, hædrer og velsigner deres minde, som i troskap gav sit arbeide og sin kraft til sin sidste dag! Vi takker de andre, og haaber og ber at Nordfjordlaget endnu i mange aar kan faa nyte godt av deres noble og trofaste arbeide!

OLE I. STEEN.

* * *

NORDFJORDLAGETS EMBEDSMÆND fra 1910 til 1935 har været:

Formænd: Pastor R. J. Meland, Minneapolis, Minn., 1909 til 1915. Sakfører Elias Rachie, 1915 til 1920 (se avsnittet advokater og politikere). Pastor dr. L. M. Gimmestad, fra 1920 og er fremdeles formand.

Viceformænd: Prof. Rasmus Bogstad, Moorhead, Minn., fra 1910 til 1912. Hon. R. L. Mork, Bricelyn, Minn., 1912 til 1913. Sakfører Elias Rachie, Minneapolis, Minn., 1913 til 1915. Hon. R. L. Mork, Bricelyn, Minn., 1915 til 1919. Mr. Lars J. Jelle, Bricelyn, Minn., 1919 til 1920. Past. R. J. Meland, Minneapolis, Minn., 1920 til 1921. Prof. J. A. Holvik, Moorhead, Minn., 1921 til 1928. Hpn. A. A. Henden, Howard, S. D., 1928 til 1934. Mr. Ole I. Steen, Oortonville, Minn. 1934.

Sekretærer: Pastor Rasmus Anderson, La Crosse, Wis., 1910 til 1914. Dr. Carl D. Kolset, Sanborn, Minn., 1914 til 1920. Prof. J. A. Holvik, Moorhead, Minn., 1920 til 1921. Dr. Carl D. Kolset, 1921 til hans død i oktober 1939.

Kasserere: Pastor Johannes E. Nord, Rice Lake, Wis., 1910 til 1915, og bankier A. O. Gimmestad fra 1915 til mars 1937.

Prof. Erik Hetle, Northfield, Minn., Mr. Lars Flo, Bricelyn,

Minn., Mr. R. S. Sigdestad, Pierpont, S. D., Mr. J. D. Korstad, Benson, Minn., Lars Løken, Clarkfield, Minn., og Ole I. Steen, Ortonville, Minn., er de mænd som har været mest benyttet til direktører, især har prof. Hettle og Lars Flo været næsten til stadighed blit benyttet som saadanne.

* * *

NORDFJORDLAGET har holdt stevner til hvert aar siden dets organisation med undtagelse av krigsaarene 1917 og 1918.

Stevne i Minneapolis, Minn., fra 11te til 13de juni 1910.

Stevne i Minneapolis, Minn., 21de og 22de juni 1911.

Stevne paa Concordia College, Moorhead, Minn., 5te og 6te juni 1912.

Stevne i Minneapolis, Minn., 14de og 15de juni 1913.

Stevne i Minneapolis, Minn., 16de mai 1914.

Stevne i Benson, Minn., 24de til 26de juni 1915.

Stevne i Madison, S. D., 20de og 21de juni 1916.

Stevne i Bricelyn, Minn., 18de til 20de juni 1919.

Stevne i Minneapolis, Minn., 29de og 30te mai 1920.

Stevne i Ortonville, Minn., 23de til 25de juni 1921.

Stevne i Belview, Minn., 28de til 30te juni 1922.

Stevne i Benson, Minn., 5te til 7de juni 1923.

Stevne i Howard, S. D., 27de og 28de mai 1924.

Stevne i Minneapolis, Minn., 6te juni 1925.

Stevne paa Concordia Coil., Moorhead, Minn., 10de til 12te juni 1926.

Stevne i Glenwood, Minn., 6te til 8de juni 1927.

Stevne i Clarkfield, Minn., 12te til 14de juni 1928.

Stevne i Viroqua, Wis., 6te til 8de juni 1929.

Stevne i Minneapolis, Minn., 12te juni 1930.

Stevne i Glenwood, Minn., 9de til 11te juni 1931.

Stevne i Bricelyn, Minn., 14de til 16de juni 1932.

Stevne i Fargo; N. D., 6te til 8de juni 1933.

Stevne i Webster, S. D., 14de til 16de juni 1934.

Stevne i Benson, Minn., 13de til 15de juni 1935.

Stevne i Minneapolis, Minn., 10de til 12te juni 1936.

Stevne i Belview, Minn., 18de til 20de juni 1937.

Stevne i Clinton, Minn., 6te til 8de juni 1938.

Stevne i Fargo, N. D., 8de til 10de juni 1939.

Stevne i Benson, Minn., 3dje til 5te juni 1940.

DE LØSTE OPGAVER

(Av C. D. KOLSET)

Naar en saa løselig sammensat organisation som et bygdelag søker at gjøre noget som skal gavne andre og paa samme tid hjelpe til at sette en værdimaaler paa sig seiv, saa kræves der samhold, enighet og forstaaelse, der bæres av en sjælsadel, der ikke er givet alle folkegrupper at være i besiddelse av; men kun de som har lært i livets skole, at i enighet er styrke og paa den maate kan løse de vanskeligste opgaver.

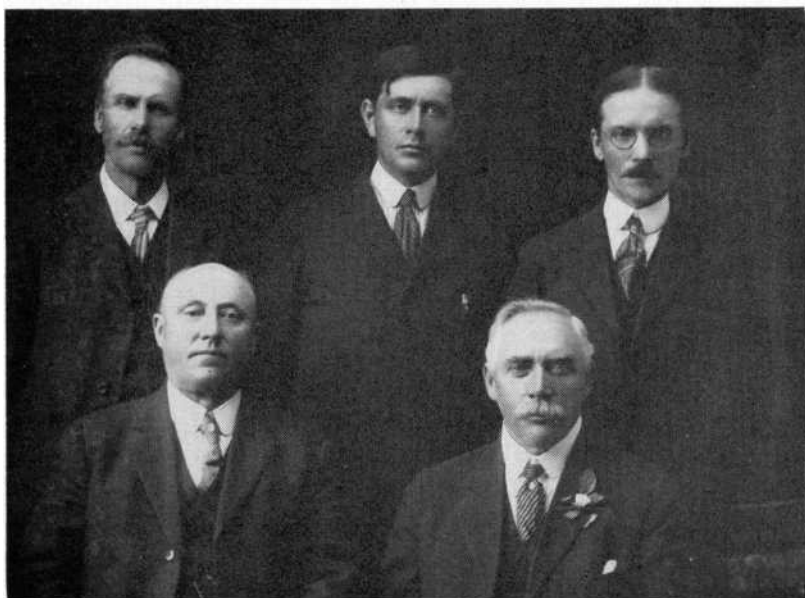
Her skal kun kortelig nævnes, hvad vi som lag har utført. Laget gav 1913 kr. 100 til Folkemuseet paa Bygdø, Oslo (Kristiania), Norge. Gav kr. 100 til de forulykkede fiskerfamilier i Skattestraumen, Nordfjord, der mistet sine forsørgere ved drukning. Gav \$105 i 1928 til de forulykkede ved sneskred i Sogn og Hordaland.

Det var ogsaa med og ydet sin del til det fond av \$2,000, som Bygdelagenes Fælleskomite trængte til en begyndelse for at arrangere 17de mai festen 1914, der holdtes paa Minnesota State Fair Grounds.

Nordfjordlaget har tilhørt og været repræsentert ved Bygdelagenes Fællesraad siden dets allerførste møte. Nordfjordlaget var det *allerførste bygdelag*, som betalte sine \$25, der var ilignet hvert lag til at begynde det forberedende arbeide for feiringen av "Hundredaarsfesten" 1925. Det var ogsaa repræsentert baade paa Hovedkomiteen, hvor prof. J. A. Holvik var sekretær, og paa programkomiteen, hvor dr. Carl D. Kolset var medlem. Paa selve programmet var laget repræsentert med tre av sine medlemmer, som holdt taler, nemlig: Past. dr. L. M. Gimmestad over emnet, "Et blik paa nordmændenes historie i Amerika"; dr. Kolset, "The Pioneer Physician", og prof. Holvik, "Norse-American Literature".

Som en tak til hjembygden begyndte Nordfjordlaget allerede i 1911 forberedende arbeide med innsamling av et fond til en "Mindegave til Nordfjord", men paa grund av mindre innsamlinger blandt vore sambygdinge, og den anstundende store *17de mai fest i 1914*, gik det litt smaat i de første aar; men det gik dog fremover, og i 1920 under en straalende fest paa Nordfjordeid, hvor mindst 10,000 mennesker var samlet, overrakte pastor dr. L. M. Gimmestad til Nordfjord en

mindegave paa kr. 57,000 fra Nordfjord-amerikanerne som en tak for den store og herlige aandsarv vi fik med os paa utfærden. Fondet er urørlig og renterne av fondet brukes delvis og gives til værdige trængende. Dette fond er idag ca. kr. 100,000. Medlemmerne paa mindegavekomiteen, som bragte gaven hjem til Nordfjord, var ved siden av formanden, past. dr. L. M. Gimmestad: Lagets sekretær, dr. Carl D. Kolset, Mr. Lars Flo, Mr. R. S. Sigdestad og pastor B. M. Hofrenning.

Mindegavekomiteen

Siddende, fra venstre, Lars I. Flo, L. M. Gimmestad.
Staaende: R. Sigdestad, B. Hofremming, C. D. Kolset

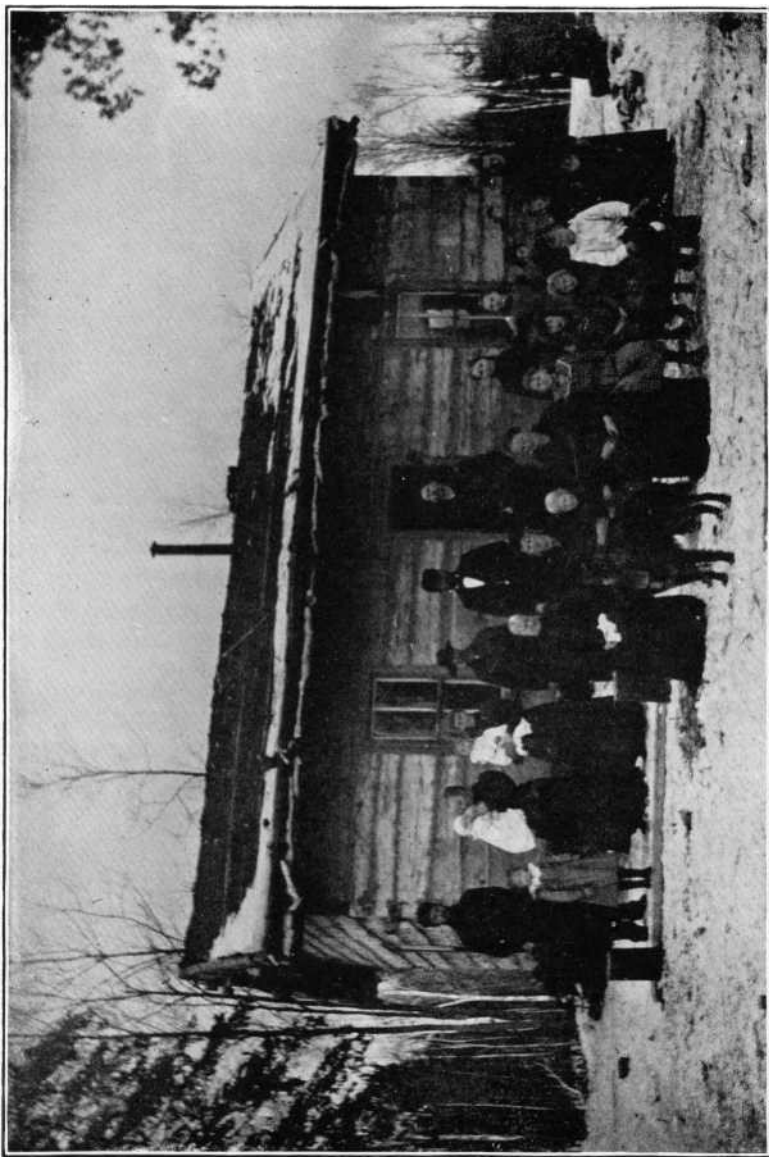
I 1924 indbød Nordfjordlaget den bekjendte historiker Jacob Aaland til en foredragsturné i Amerika. Laget vilde bestride alle utgifterne fra den dag han forlot Norge til han kom til Norge igjen. Han kom, og i hans følge var den landskjendte violinist Jon Rosenlid, hvis utgifter ogsaa betaltes av laget. Under pastor L. M. Gimmestads sjeldne dygtige ledelse reiste saa disse to mænd under vort lags auspicer i fire maaneder og holdt foredrag om Norge og Nordfjord og spilte

neder og holdt foredrag om Norge og Nordfjord og spilte norsk folkemusik slik, at folket fikk igjen en ny forstaaelse av ættelandet og ættebygden. I disse fire maaneder reiste de over 15,000 mil og talte for over 80,000 mennesker. De fikk se og tale med folk i alle livsstillinger, saa dem i fest og i hverdagens travle yrke. Talte forstaaelsesfuldt med den almindelige arbeider saa vel som den lærdeste blandt vort folk. De fikk se Norrønafoelket slik som det le vede og har utviklet sig her i landet. Det var historikerens og forskerens klare syn og sunde omdømme, som kom til sin ret for folket. Paa grund av denne reise blev der igjen lagt et nyt blad til den nu voksende historie av "bedre forstaaelse av frændefolket" paa begge sider av Atlanterhavet.

I 1926 bragte lagets sekretær, dr. Carl D. Kolset, ved stevnet i Moorhead skogsaken i Nordfjord paa bane i en tale. Han opfordret sine sambygdinger til at forestaa eller begynde en innsamling av penge til at ophjælpe skogplantning i Nordfjord. Heldigvis fandt saken gehør, og i 1930 kunde hr. Ole I. Steen og han, henholdsvis formand og sekretær for skogsakskomiteen, glæde sig ved at overrække ved en fest i Maaløy 13de juli, en pengegave paa litt over kr. 12,000, som skulde brukes til skogplantning i bygderne i Nordfjord.

Vi har ikke alene git, men ogsaa mottat ga ver. Disse mottatte gaver er av en saadan art, at vore gaver falder sammen til en ubetydelighet. "Nordfjordfanen", som sendtes til Nordfjordlaget i Amerika i 1916, kom forsent til stevnet i Madison, S. D., og da laget ikke hadde stevner i krigsaarene 1917 og 1918, fikk laget ikke den glæde at se fanen før ved stevnet i Bricelyn 8de juni 1919, hvor den da blev avsløret under sjeldne festligheter. Selve avsløringen blev gjort av Mrs. Carl D. Kolset. Gaven var sendt av Firda Ungdomslag ved hr. Ola Sande, Firda Ungdomslags evnerike formand.

1933 er igjen et mindeaar for os Nordfjord-amerikanere, idet en anden straalende og kostbar gave blev sendt os av Firda Ungdomslag i form av et komplet brudepynt av Nordfjord mønster. Ola Sande var formand for Firda Ungdomslag. Om disse festligheter har der tidligere været skrevet i lagets aarbøker, av hvilke vi har utgit 15 forskjellige utgåver.

Efter pastor Melands gudstjeneste i Thor Andersons loghus i Aitkin county, vinteren 1902

Bidragssyderne til Mindegaven (1920)

Arnestad Anders Davidson, Belview, Minn.	\$ 10.00
Arnestad Arne M., Belview, Minn.	37.00
Alsaker Paul, Benson, Minn.	17.00
Alsaker R. E., Benson, Minn.	5.00
Alsaker E. C., Benson, Minn.	5.00
Anderson Mrs. Bert, Benson, Minn.	3.00
Alsaker Mrs. Brita N., Benson, Minn.	5.00
Anderson Strand J. B., Benson, Minn.	25.00
Anderson A. C., Benson, Minn.	2.00
Alsaker Rasmus, Benson, Minn.	5.00
Aasebo John B., Clinton, Minn.	10.00
Apalsæt John, Clarkfield, Minn.	20.00
Dispen Anders Antonson, Clarkfield, Minn.	5.00
Apelseth Ole, Clarkfield, Minn.	5.00
Aaland Mons, Minneapolis, Minn.	5.00
Ardal A. A., Blue Earth, Minn.	13.50
Alm Mrs. H. O., Minneapolis, Minn.	2.00
Anderson J. B., Minneapolis, Minn.	5.00
Anderson Iver, St. Paul, Minn.	5.00
Nesdal Rasmus Amundson, Terrace, Minn.	10.00
Amundson Mrs. R., Terrace, Minn	5.00
Anderson, adresse ukjendt	2.00
Anderson Mrs. Rasmus, La Crosse, Wis.	27.00
Anderson A. J., Lynxville, Wis.	5.00
Aasebø Jacob, Seneca, Wis.	5.00
Aaland Rasmus M., Soldiers Grove, Wis.	5.00
Aase Henrik, Bradish, Nebraska	5.00
Aspenson Mrs. Martha, Seneca, Wis.	3.00
Alsaker Samuel J., LaRiver, Man., Canada	5.00
Abraham Ole, Burbank, So. Dak.	25.00
Anderson Chris C., Howard, So. Dak.	4.00
Austrem ,John, Howard, So. Dak.	1.00
Aaland A. J., Howard, So. Dak.	2.00
Aaland John M., Howard, So. Dak.	5.00
Anderson Sam, Wells, Minn.	25.00
Aaland Knut, Howard, So. Dak.	2.00
Aaland A. J., Howard, So. Dak.	2.00
Aaseby Hans, Highmore, So. Dak.	25.00
Alme Mons, Madison, So. Dak.	5.00
Alme Mons M., Madison, So. Dak.	8.50
Alme Anders L., Mobridge, So. Dak.	10.00
Alme Lars L., Mobridge, So. Dak.	10.00
Alme Arne L., Mobridge, So. Dak.	10.00

Aaland Kristian B., Mobridge, So. Dak.	1.00
Alsaker Mrs. Rasmus, Rosholt, So. Dak..	5.00
Aarevik Bertel Olson, Wentworth, So. Dak.	5.00
Asbjørnsen Bernt (ingen adresse)	1.50
Anderson Elias, Brandford, No. Dak.	25.00
Anderson Peter, Egeland, No. Dak.	25.00
Andeness Olaf, Miner, No. Dak.	2.00
Aarheim Louis Anderson, Mekinock, No. Dak.	10.00
Antonson Mons, Tioga, No. Dak.	10.00
Aasebø Anders B., Coulee, So. Dak.	1.00
Bredevold Nellie Løken, Belview, Minn.	8.00
Berg Siver A., Benson, Minn.	5.00
Berge Peter, Benson, Minn.	10.00
Bolstad L. E., Bricelyn, Minn.	27.00
Bortne Ole Jacobson, Clinton, Minn.	10.00
Bø Arne Iverson, Clarkfield, Minn.	40.00
Bø Edwin Overset, Clarkfield, Minn.	5.00
Brekke Jan, Clarkfield, Minn.	5.00
Bennes L. M., Fertile, Minn.	25.00
Brekke Rasmus M., Frost, Minn	7.30
Brekke Mrs. Margrette, Frost, Minn. ---	6.75
Bødal Rosetter Mrs. Agnette, Granite Falls, Minn.	5.00
Bakke P. J., Gibbon, Minn.	5.00
Berge Peder J., Glenwood, Minn.	27.00
Bergheim Nils N., Little Falls, Minn.	52.00
Bødal Andrew, Minneapolis, Minn.	1.00
Rafsol John J., Ortonville, Minn.	6.00
Bjørhofde Sivert S., Ortonville, Minn.	5.00
Bender J. C., Ortonville, Minn.	1.00
Bjørhofde jr. Sivert J., Ortonville, Minn.	5.00
Bjørhofde Sivert S., Ortonville, Minn.	2.00
Brynstad Brite M., Terrace, Minn.	5.00
Bakke Knute J., Coon Valley, Wis.	10.00
Bruland C. P., Ferryville, Wis.	5.00
Berge Berent, Ferryville, Wis.	5.00
Bruland Christen T., Ferryville, Wis.	5.00
Bruland Rasmus A., Ferryville, Wis.	5.00
Bakke D. H., Tacoma, Wash.	10.00
Bygland Mrs. Iver, Bradish, Nebraska	10.00
Bruland Rasmus A., Bradish, Nebraska	1.50
Blaalid John, Bradish, Nebraska	5.00
Bruland Arne, Newman Grove, Nebraska	5.00
Bøe John Olson, Abbey, Sask., Canada	16.00
Bergheim Ole, Howard, So. Dak.	4.00
Bergseth Math., Howard, So. Dak.	1.00
Bokstad P., Howard, So. Dak.	1.00

Bergheim Mrs. C. N., Madison, So. Dak. 6.75
Bergheim Tom, Oldham, So. Dak. 10.00
Bø Jørgen J., Prescho, So. Dak.. 25.00
Bennes Andrew, Churchs Ferry, No. Dak. 10.00
Berge Ole J., Kenaston, No. Dak. 1.00
Berge Elias, Hub, No. Dak. 10.00
Berge Martin, Hub, No. Dak. 5.00
Berg Anna, Stanton, No. Dak. 5.00
Bakke Rasmus, Walcott, No. Dak. 25.00
Bolstad S. K., Bricelyn, Minn. 27.00
Birkelo pastor P. ~C., Northfield, Minn. 15.00
Bø Paul Anderson, Benson, Minn. 13.00
Bergseth Lars A., Ortonville, Minn. 41.00
Bergseth Andrew A., Ortonville, Minn. 12.00
Bergseth A. M., Fargo, No. Dak. 25.00
Bjørlo A. B. Anderson, Ortonville, Minn. 13.00
Bjørlo Julius Anderson, Ortonville, Minn. 2.00
Bjørlo Daniel Danielson, Ortonville, Minn. 5.00
Bjørlo Andrew Danielson, Ortonville, Minn. 5.00
Bjørlo Lars Danielson, Ortonville, Minn. 3.00
Bjørlo Samuel, Coulee, So. Dak. 1.00
Birkelo Peter, Ferryville, Wis 15.00
Brynstad Thor Monson, Terrace, Minn. 5.00
Brynstad Hefta Mrs. B., Churchs Ferry, No. Dak. 5.00
Bakke Lars Johnson, Wheaton, Minn. 10.00
Bruland Peder, Bradish, Nebraska 1.50
Bø Brynjulf, Antler, No. Dak. 10.00
Brynstad Lillestol Mrs. Iver, Churchs Ferry, No. Dak 5.00
Christiansen Peder, Binford, Mont. 1.00
Christenson Anton, Thompson, Iowa 3.50
Christenson Mrs. Anton, Thompson, Iowa 10.00
Christopherson Martha, Belview, Minn. 5.00
Davidson Eli, Belview, Minn. 5.00
Didrikson John, Bricelyn, Minn. 6.72
Dobak Lars B., Correll, Minn. 10.00
Dobak Mrs. Rakel, Correll, Minn. 1.00
Dalseth E. G., ~Clinton, Minn. 10.00
Drageset Andrew, Eldrich, Minn. 25.00
Dybegaadt Arne Olson, Granite Falls, Minn. 5.00
Dobak John, Ortonville, Minn. 1.00
Dobak Rasmus, Ortonville, Minn. 1.00
Domsten Ole L., Ortonville, Minn. 30.00
Dobak Lars B., Ortonville, Minn. 2.00
Dyb Daniel, Ferryville, Wis. 5.00
Davik Chris R., Viroqua, Wis. 5.00

Domsten Vilhelm M., Coulee, So. Dak.	2.00
Davik Peder R., Coulee, So. Dak.	1.00
Devik A. E., Howard, So. Dak.	5.00
Devik Ole, Huron, So. Dak.	5.00
Davik, Joseph og kone, Lane, S. Dak.	15.00
Davik Joseph, Woonsocket, So. Dak.	11.00
Dragseth A. P., Wentworth, So. Dak.	6.75
Davik Gerh., Soldiers Grove, Wis.	5.00
Didrickson Jacob, Bristol, So. Dak.	5.00
Danielson Daniel, Ortonville, Minn.	1.00
Egge Søren Sørensen, Ferryville, Wis.	15.00
Eide Nils W., Belview, Minn.	25.00
Ellingson Elling, Benson, Minn.	2.00
Eide Samuel R., Benson, Minn.	10.00
Erdal Ole S., Blue Earth, Minn.	27.00
Erdal Absalon, Blue Earth, Minn.	10.00
Erdahl Anders, Donnelly, Minn.	5.00
Espe Mrs. Sameline, Donnelly, Minn.	5.00
Erdahl og familie Mrs. Kolben, Frost, Minn.	6.75
Engebrigtsen A. A., Frost, Minn.	6.75
Eide Miss Emelia, Granite Falls, Minn.	10.00
Elvebak Martin A., Kiester, Minn.	27.00
Elvebak Mrs. Martin A., Kiester, Minn.	20.00
Elvebak John A., Kiester, Minn.	13.50
Eide M. M., Minneapolis, Minn.	1.00
Etterlee John (for moren Elizabeth Bruland, f. Hegdahl), Mpls.	5.00
Engebrigtsen E., Minneapolis, Minn.	2.00
Edwardson Carl, Ortonville, Minn.	2.00
Ellingson Elling E., Terrace, Minn.	10.00
Ellingson T. C., Lucan, Minn.	1.00
Ellingson Mrs. Anna, Lucan, Minn.	1.00
Erdahl Andrew J., Bristol, So. Dak.	5.00
Erdahl Sivert J., Bristol, So. Dak.	5.00
Elvebak Anna, Coulee, So. Dak.	2.00
Eide D. O., Howard, So. Dak.	2.00
Eide M. D., Howard, So. Dak.	2.00
Endal Stephen og kone, Lane, So. Dak.	15.00
Erickson Martin, Laney So. Dak.	2.00
Eide Bent, Hunter, No. Dak.	5.00
Eide Andrew, Hunter, No. Dak.	1.00
Eide, John, Raub, N. Dak.	25.00
Eide J. K., York, No. Dak.	5.0
Espeseth Albert, Benson, Minn.	1.00
Ellingson A. D., Bricelyn, Minn.	13.50
Eide O. B. R., Glenwood, Minn.	5.00
Eide Berent M., Granite Falls, Minn.	10.00

Eide Gunderson Agnette, Clarkfield, Minn.	20.00
Eiknes Mrs. Marie L., Clarkfield, Minn.	5.00
Endal H., Mondovi, Wis.	10.00
Egge Oluf, Soldiers Grove, Wis.	5.00
Erickson F. A., Conrad, Mont.	25.00
Erdal Jewis J., Bristol, So. Dak.	5.00
Eide Erick, Howard, So. Dak.	7.00
Erdahl Jørgen J., Bristol, So. Dak.	5.00
Erickson Mrs. J. ~C., Howard, So. Dak.	2.00
Eide Mathias, Clinton, Minn.	21.00
Eide Anna, Clinton, Minn.	1.00
Eikenes C. C., Edinburg, No. Dak.	10.00
Erdahl Sivert T., Donnelly, Minn.	10.00
Elvebak A. M., Kiester, Minn.	13.50
Flo Lars J., Bricelyn, Minn.	58.50
Ferne Barbro, Clarkfield, Minn.	3.00
Flore Ole L., Delhi, Minn.	12.00
Flore Edward, Delhi, Minn.	5.00
Flo (og familie) Mrs. A., Mankato, Minn.	54.00
Fenn Ingebrigt H., Minneapolis, Minn.	7.00
Fenn Gunhild, Minneapolis, Minn.	1.00
Fenn Barbara, Minneapolis, Minn.	1.00
Fosness S. K., Watson, Minn.	27.00
Førde Nils, Ferryville, Wis.	15.00
Frislid Erick, Ferryville, Wis.	5.00
Fitje Cornelius Christenson, Port Madison, Wash.	25.00
Froistad Anders, Newman Grove, Neb.	5.00
Froistad Ole, Newman Grove, Neb.	5.00
Froistad Oskar, Newman Grove, Neb.	5.00
Fløtre Rasmus, Newman Grove, Neb.	1.00
Fløtre Oskar, Newman Grove, Neb.	1.00
Fløtre, Mr. og Mrs. Jens, Petersburg, Neb.	5.00
Fløtre Jens T., Petersburg, Neb.	2.00
Flotree Jacob, Ryley, Alberta, Canada	5.00
Fosheim Jacob, Bristol, So. Dak.	25.00
Fure Sivert, Bristol, So. Dak.	5.00
Fure Lars J., Bristol, So. Dak.	5.00
Flatrak Isac Paulson, Lily, So. Dak.	25.00
Fjellestad G. L., Howard, So. Dak.	7.00
Førde Mathias, Clinton, Minn.	5.00
Fitje Cornelius Christian, Howard, So. Dak.	5.00
Fjellestad L. L., Howard, So. Dak.	15.00
Fure Lars J., Pierpont, So. Dak.	5.00
Flore Lars, Delhi, Minn.	2.00
Fen Mrs. Gabriel, Clarkfield, Minn.	10.00
Faleide Stephen, Minneapolis, Minn.	1.00

Fosness L. K., Kiester, Minn.	37.00
Fosness A., Lakefield, Minn.	50.00
Froiseth Rakel, Ferryville, Wis.	15.00
Førde Christ, Ferryville, Wis.	10.00
Fitje Vilhelm Hetle, Belview, Minn.	37.00
Fryseth Arne, Ferryville, Wis.	5.00
Flo Knut, Bricelyn, Minn.	5.00
Fosness Mons R., Clearbrook, Minn.	5.00
Fanuelson Mrs., Ferryville, Wis.	.45
Froistad Olaf, Bradish, Nebraska	1.00
Flo A. C., Madison, So. Dak.	4.00
Førde Mrs. Daniel, Wentworth, So. Dak.	6.45
Froholm Ole, York, No. Dak.	25.00
Faleide Anders, Viking, No. Dak.	25.00
Faleide Abraham, Viking, No. Dak.	25.00
Førde, Jens, Ronneby, Minn.	6.75
Froistad Jokole, Bradish, Nebraska	1.00
Froistad Jan, Bradish, Nebraska	1.00
Fish Mrs. Selina, Redfield, So. Dak.	5.00
Flo Iver I., Thompson, Iowa	60.00
Gimmestad A. O., Belview, Minn.	150.00
Gimmestad Mathias O., Belview, Minn.	5.00
Gimmestad Christen O., Belview, Minn.	20.00
Gimmestad Oskar A., Belview, Minn.	5.00
Gildestad Rasmus D., Benson, Minn.	5.00
Gjørven P. R. Pederson, Benson, Minn.	15.00
Gudal Absalon, Bricelyn, Minn.	10.00
Greidung Lars, Bricelyn, Minn.	10.00
Granfur Mrs. John, Clarkfield, Minn.	2.00
Gjørven Ole M. Monson, Granite Falls, Minn.	20.00
Gjerde Rasmus, Minneapolis, Minn.	5.00
Gjengdahl Mrs. Erick, Ortonville, Minn.	10.00
Grimslid Jens, Ferryville, Wis.	15.00
Gunderson Bendik, Mount Sterling, Wis.	.50
Gimmestad pastor Lars M., Orfordville, Wis.	10.00
Gimmestad Alfred, Scobey, Mont.	25.00
Grove Selmer, Bristol, So. Dak.	5.00
Grove Miss Carrie, Bristol, So. Dak.	5.00
Gimmestad B. M., Howard, So. Dak.	5.00
Gudal Rasmus, Howard, So. Dak.	1.00
Grove Harold, Howard, So. Dak.	6.75
Gytri Anders Hanson, Benson, Minn.	25.00
Gildestad David, Benson, Minn.	1.00
Gjengdal Elias, Ortonville, Minn.	5.00
Grønfur Peder, Wheelock, No. Dak.	47.00
Grønfur, Christ, Wheelock, No. Dak.	10.00

Gudal Ole, Bricelyn, Minn.	29.00
Gjørven Mrs. Ole Monson, Granite Falls, Minn.	5.00
Granfur Andrew, Ray, No. Dak	5.00
Gald Mons, Ferryville, Wis.	7.00
Hauge C. G, Aitkin, Minn	2.00
Hegdal Helge H., Belview, Minn.	13.50
Hegdahl Bent H., Belview, Minn.	10.00
Hetle Vilhelm, Belview, Minn	15.00
Hegdal Knute H., Belview, Minn.	7.00
Hegdal H. O., Belview, Minn.	6.00
Hetle Martin, Belview, Minn.	5.00
Hegdal Tore, Belview, Minn.	5.00
Hegdal Anne B., Belview, Minn.	5.00
Hegdal Bertine H., Belview, Minn.	5.00
Hegdal Hans H., Belview, Minn.	5.00
Hegdal Albert H. Belview, Minn.	5.00
Hattlelid Hans, Benson, Minn	5.00
Haahjem Mrs. Oline, Benson, Minn.	2.00
Hilde Absalon A., Benson, Minn	3.00
Hendrickson Mrs. Christine. Belgrade, Minn.	5.00
Hauge John G., Bricelyn, Minn.	6.00
Hanson Henry, Bricelyn, Minn.	20.00
Hestenes, Absalon. Bricelyn, Minn.	10.00
Huselid S. J., Clinton, Minn.	3.00
Hunvik Lina, Ortonville, Minn.	1.00
Hegdahl Henry B., Belview, Minn.	5.00
Henden Ole, Minneapolis, Minn.	1.00
Haugen Otto P., Wibaux, Mont.	10.00
Hegdal Andreas, Wentworth, So. Dak.	5.00
Haugen Iver R., Clarkfield, Minn.	10.00
Hjelmeland Mrs. Anna, Donnelly, Minn.	5.00
Hjelmeland Abel Monson, Donnelly, Minn.	5.00
Hjelmeland Karoline, Donnelly, Minn.	5.00
Høialmen Ann, Fosston, Minn.	5.00
Hanson Mr. og Mrs. A., Frost, Minn.	27.00
Holvik Ingebrigt, Granite Falls, Minn.	11.00
Haugen Peder A., Luverne, Minn.	10.00
Holvik J. A, Minneapolis, Minn.	10.00
Haugen Nils C. Minneapolis, Minn	5.00
Hetle prof. Erick,, Northfield, Minn.	25.00
Heimdal Rasmus, Ortonville, Minn.	2.00
Hunvik Anders, Ortonville, Minn.	3.00
Holmø Anne P., Ortonville, Minn.	1.00
Haugen Mons L., Ortonville, Minn.	11.00
Holme Peder, Ortonville, Minn.	6.00
Hunvik John Anderson, Ortonville, Minn.	5.00

Holmø Danielson Mrs. Anna, Ortonville, Minn.	5.00
Haugen Simon, Ortonville, Minn.	10.00
Hjelmeland Carl, Ortonville, Minn.	5.00
Hetledal Ole O., Benson, Minn.	25.00
Halsen Andrew, De Forest, Wis.	15.00
Hjelle Lars J., Ferryville, Wis.	15.00
Hopland Mons, Ferryville, Wis.	5.00
Haugen Rasmus A., Ortonville, Minn.	1.00
Hoffrenning Anders Jacobson, Terrace, Minn.	27.00
Hegdal Ole O., Ferryville, Wis.	10.00
Hjelle Ole K., Soldiers Grove, Wis.	7.00
Hjelmeset Eilert, Chicago, Ill.	1.00
Henoen P. P., Glencoe, Minn.	10.00
Haugen A. S., Ortonville, Minn.	1.00
Holvik Jens, Bradish, Neb.	1.50
Hjelmeland Abel Abelson, Erickson, Man., Canada	10.00
Hanson Harald, Bradish, Neb.	1.00
Hundeide John A., Coulee, So. Dak.	1.00
Hauge Elias, Howard, So. Dak.	2.00
Holvick C. J., Howard, So. Dak.	5.00
Hauge Peder, Howard, So. Dak.	3.00
Hauge, Mons G., Howard, So. Dak.	12.00
Hegdal Anders L., Howard, So. Dak.	15.00
Hegdal A. L., Howard, So. Dak.	2.00
Hegdal Nils, Howard, So. Dak.	2.00
Hage Arne, Howard, So. Dak.	10.00
Holvick Anders J., Howard, So. Dak.	22.50
Hopland Martin, Howard, So. Dak.	2.00
Henden A. Jr., Howard, So. Dak.	5.00
Holm Jacob J., Howard, So. Dak.	2.00
Halseth R. J., Howard, So. Dak.	1.00
Hegdahl Mina, Howard, So. Dak.	1.00
Halls S. J., Lily, So. Dak.	15.00
Hilde Jørgen, Madison, So. Dak.	25.00
Hilde Mrs. L. J., Madison, So. Dak.	2.00
Hegdal Mrs. M. H., Madison, So. Dak.	12.50
Hilde Elef L., Madison, So. Dak.	1.00
Holvick J. P., Madison, So. Dak.	6.75
Hegdahl A. S., Madison, So. Dak.	27.00
Hegdal Mrs. A. L., Madison, So. Dak.	15.00
Halseth A. A., Rutland, So. Dak.	15.00
Hollen Knud Pederson, Wentworth, So. Dak.	6.75
Halseth Endre A., Wentworth, So. Dak.	5.00
Halseth August A., Wentworth, So. Dak.	5.00
Halseth, Andreas A., Wentworth, So. Dak.	5.00
Hegdal Jacob H., Wentworth, So. Dak.	5.00

Holvik Ole E., Wentworth, So. Dak.	15.00
Hilde Lars K., Adams, No. Dak.	5.00
Holmoyvik Jørgen, Fargo, No. Dak.	2.00
Holmoyvik Henrik Abders, Kenaston, No. Dak.	1.00
Høialmen Stephen Olson, Geneseo, No. Dak.	7.00
Høialmen Nils Olson, Geneseo, No. Dak.	5.00
Holm Nils R., Grand Rapids, No. Dak.	10.00
Hofrenning past. B., Max, No. Dak.	2.00
Flaaten O. R., Portland, No. Dak.	5.00
Hilde Lars O. Wheelock, No. Dak.	5.00
Isehaug Martin R., Clinton, Minn.	10.00
Iverson Mrs. Jøda Fitze, Echo, Minn.	13.50
Isene Knute A., Kenaston, No. Dak.	1.00
Johnson O. P., Benson, Minn.	5.00
Johnson Ole P., Benson, Minn.	3.00
Jelle L. D., Bricelyn, Minn.	23.00
Jelle Lars, Kiester, Minn.	6.75
Jacobson Jens, Madison, Minn.	10.00
Johnson Jens, Minneapolis, Minn.	10.00
Jensen Mathias, Minneapolis, Minn.	6.00
Johnson Sam, Minneapolis, Minn.	2.00
Jacobson Jacob, Ortonville, Minn.	.50
Jacobson William, St. Paul, Minn.	10.00
Jacobson And., Terrace, Minn.	10.00
Johnson (født Hals) Mrs. Sam, Wheaton, Minn.	5.00
Johnson Elias, Lynxville, Wis.	5.00
Jørgenson Hans, Rake, Iowa	31.75
Johnson Gabriel, Newman Grove, Neb.	5.00
Jordanger Carl K., Bristol, So. Dak.	5.00
Jukam Mrs. Ole, Howard, So. Dak.	1.00
Johnson Severin, Howard, So. Dak.	7.00
Johnstad Mrs. Mary, Howard, So. Dak.	1.00
Jordanger Carl, Holmquist, So. Dak.	5.00
Johnson Ole, Carrington, No. Dak.	5.00
Jelle Christ, Aneta, No. Dak.	30.00
Johnson James A., Benson, Minn.	5.00
Johnson John S., Vancouver, Wash.	15.00
Kvendru H. A., Belview, Minn.	5.00
Knutson Helge O., Belview, Minn.	15.00
Knutson Elizabeth, Belview, Minn.	5.00
Knutson Helge O., Belview, Minn.	5.00
Kirkeide Ingebrigt K., Benson, Minn.	10.00
Kaarstad A. M., Benson, Minn.	5.00
Kirkeide Knute, Bricelyn, Minn.	52.00
Kaale Hans M., Granite Falls, Minn.	1.00
Kirkeide Olaf, Minneapolis, Minn.	1.00

Kirkeide Rasmus, Minneapolis, Minn.	1.00
Kandal Ole, Ferryville, Wis.	3.00
Kasperson Henry, Ferryville, Wis.	10.00
Kandal Cornelius, Ferryville, Wis.	5.00
Kaarstad Mrs. Ablu, Ferryville, Wis.	2.00
Kandal Mrs. Agathe O., Ferryville, Wis.	15.00
Kaarstad Mikkell T., Ferryville, Wis.	1.00
Knutson L., La Crosse, Vis.	15.00
Kirkeide C. J., Cromwell, Wash.	25.00
Knoff Herman, Mankato, Minn.	22.00
Kristenson Gust K., Weyburn, Sask., Canada	10.00
Kirkeide J. J., Churchs Ferry, No. Dak.	10.00
Kirkeide Mrs. Agnes, Churchs Ferry, No. Dak.	25.00
Korstad O. D., Emmet, No. Dak.	10.00
Kirkeide Andrew, Mekinock, No. Dak.	25.00
Kvamme J. J., Mekinock, No. Dak.	25.00
Kvamme B. J., Mekinock, No. Dak.	10.00
Kirkeide Daniel, Mekinock, No. Dak.	25.00
Kvile Iver Danielson, Pierpont, So. Dak.	27.00
Kvalheim Abraham, Maddock, No. Dak.	2.50
Klausson Iver, Pekin, No. Dak.	10.00
Kleppe Ole, Napoleon, No. Dak.	2.00
Kaale Joh. J., Granite Falls, Minn.	5.00
Kaarstad Andrew, Ferryville, Wis.	5.00
Kaarstad Kristen M., Bradish, Nebraska	10.00
Kaale John M., Granite Falls, Minn.	5.00
Kirkeide A. J., Churchs Ferry, No. Dak.	25.00
Kleppe Mrs. Nellie, Ferryville, Wis.	5.00
Kolseth H. A., Lester Prairie, Minn.	10.00
Kandal past. K. O., Canwood, Sask., Canada	10.00
Kolset dr. Carl D. og frue, Benson, Minn.	200.00
Kvalheim John J., Lake Mills, Iowa	5.00
Kaarstad Jørgen D., Benson, Minn.	32.00
Lodøen I. N., Alvarado, Minn.	20.00
Lyslo Arne W., Belview, Minn.	15.00
Løken Brita, Belview, Minn.	7.00
Løken Stephen, Belview, Minn.	2.00
Lee Anders A., Benson, Minn.	15.00
Lee Mrs. Rachel A., Benson, Minn.	30.00
Larson P. J., Benson, Minn.	15.00
Lee Mrs. J. A., Benson, Minn.	10.00
Lyslo Elling, Benson, Minn.	10.00
Langved, Sivert, Benson, Minn.	6.00
Lunde og familie Isak, Wheaton, Minn.	5.00
Loen Olaf L., Clarkfield, Minn.	5.00
Karson Helga, Clarkfield, Minn.	5.00

Leite B. O., Benson, Minn.	1.00
Lee J. A., Benson, Minn. .	5.00
Lee Anders Mattiason, Benson, Minn.	25.00
Langved Gustav, Benson, Minn.	
Langeness Mrs. P., Bricelyn, Minn.	1.00
Loen Anders, Bricelyn, Minn.	3.00
Loken Lars A., Clarkfield, Minn.	40.00
Lortness Enok G., Gibbon, Minn.	3.00
Lortness Enok G., Gibbon, Minn.	3.00
Lund Andrew, Glenwood, Minn.	50.00
Langved Aaron, Ortonville, Minn.	5.00
Lillehaug Paul, Ortonville, Minn.	5.00
Larson Martin, Ortonville, Minn	5.00
Lillehaug Peder A., Ronneby, Minn.	3.25
Langved Tom, adresse ukjendt	2.00
Langve Mrs. Rakel, Soldiers Grove, Wis.	3.00
Litland Olai Anderson, Ledyard, Iowa	2.00
Lunvikson Miss Jennie, Sand Point, Idaho	1.00
Løken Severin, Albion,	10.00
Lee Chris, Bradish, Neb.	1.00
Lee Martin, Bradish, Nebraska	1.00
Løken Johan O., Newman Grove, Neb.	1.50
Linvik Rasmus R., Bristol, So. Dak.	5.00
Linvik Iver, Bristol, So. Dak.	5.00
Langeland Mrs. Synøve J., Howard, So. Dak.	32.00
Loen Ole, Howard, So. Dak.	23.50
Lee Paul A., Howard, So. Dak.	12.50
Larson Peder, Parker, So. Dak.	5.00
Lotsberg Anders, Sisseton, So. Dak.	10.00
Loken Rasmus, Brinsmade, No. Dak.	5.00
Loen Anders, Brinsmade, No. Dak.	5.00
Lillestøl K. Knutson, Brinsmade, No. Dak.	5.00
Lillestøl Iver, Churchs Ferry, No. Dak.	5.00
Loen A. A., Ray, No. Dak.	5.00
Loken Thompson Ingeborg, York, No. Dak.	7.00
Langseth Elling, Mekinock, No. Dak.	25.00
Lunde Rasmus E., York, No. Dak.	5.00
Monson Marie B., Belview, Minn.	5.00
Monson Anders M., Belview, Minn.	6.75
Mommson past. M. F., Belview, Minn.	10.00
Monson Mrs. Marie, Belview, Minn.	25.00
Monson William, Belview, Minn.	15.00
Monson Martin K., Belview, Minn.	5.00
Mardal Kristen R., Belview, Minn.	5.00
Mardal Kristen D., Belview, Minn.	5.00
Moldestad Peder, Benson, Minn.	5.00

Monson Hans, Blue Earth, Minn	27.00
Monson M. M., Bricelyn, Minn.	52.00
Meland John K., Bricelyn, Minn.	27.00
Meland Nils M., Bricelyn, Minn.	1.00
Meland Nils, Bricelyn, Minn.	2.50
Martinson John, Clinton, Minn.	2.00
Martinson J. J., Clinton, Minn.	7.00
Martinson R. D., Clinton, Minn.	15.00
Martinson Bernt, Clinton, Minn.	15.00
Maursetter Rasmus J., Clarkfield, Minn.	42.00
Maursetter Bent Jørgenson, Clarkfield, Minn.	25.00
Maursetter Mathias Jørgenson, Clarkfield, Minn.	25.00
Maursetter Caroline Olson, Clarkfield, Minn.	5.00
Maurstad Claus, Delhi, Minn.	11.00
Monson Mathias, Delhi, Minn.	25.00
Moldestad William, Delhi, Minn.	5.00
Moldestad Abraham, Delhi, Minn.	5.00
Melcher Mrs. Oline, Echo, Minn.	1.00
Maland Anders J., Elmore, Minn.	52.00
Maland Bernt J., Elmore, Minn.	27.50
Maland John M., Frost, Minn.	27.00
Maland Joseph J., Frost, Minn.	27.00
Meland pastor	54.30
Malsvor Ole A., Hitterdal, Minn.	5.25
Maurstad Hans E., Ortonville, Minn.	16.00
Myrvold Christ, Ortonville, Minn.	10.00
Monson Thor, Terrace, Minn.	5.00
Moldrem R. B., Ferryville, Wis.	5.00
Moldrem Bent, Ferryville, Wis.	5.00
Monson Mons, Seneca, Wis.	3.00
Monson John, Seneca, Wis.	2.00
Maurstad Ingvard, Bradish, Nebraska	6.00
Monson David C., Scobey, Mont.	10.00
Mathison Albert, Chichago, Alaska	25.00
Mork R. K., Bristol, So. Dak.	10.00
Mork Kolben R., Bristol, So. Dak.	5.00
Mork J. K., Bristol, So. Dak.	5.00
Moldrem A. J., Lane, So. Dak.	10.00
Moldestad Nils J., Madison, So. Dak.	27.00
Mayer Mrs. Nat, Pierce, So. Dak.	5.00
Muri Bent, Churchs Ferry, No. Dak.	25.00
Muri Simon Jørgenson, Churchs Ferry, No. Dak.	5.00
Monson David, Edinburg, No. Dak.	15.00
Monson C. A., Edinburg, No. Dak.	10.00
Monson B. A., Edinburg, No. Dak.	10.00
Myklebust Anders S. Nelson, Kenaston, No. Dak.	1.00

Muri A. O., Mekinock, No. Dak.	25.00
Myklebust B. Rasmuson, Mekinock, No. Dak.	5.00
Muri Oline H., York, No. Dak.	5.00
Mjaaness Martin Larson, Clinton, Minn.	5.00
Monson Knute, Belview, Minn.	27.0
Mardal Rasmus D., Sandene, Nordfjord	6.75
Monson Nettie, Belview, Minn.	5.00
Mettenes C. M., Benson, Minn.	5.00
Mork Hon. R. L., Bricelyn, Minn.	30.00
Myklebust Rasmus O., Minneapolis, Minn.	5.00
Myklebust Ole, Minneapolis, Minn.	6.00
Monson Lars, Ortonville, Minn.	15.00
Myrvold Christ, Ortonville, Minn.	1.00
Martinson Martin, Ortonville, Minn.	5.00
Moldrem Julius, Bradish, Nebraska	1.00
Muri Anders, Needpath, Sask., Canada	2.00
Myklebust A., Howard, So. Dak.	6.00
Nelson John, Blue Earth, Minn	13.50
Nilson Berge, Clinton, Minn.	1.00
Nelson A. M., Clarkfield, Minn	2.00
Nesdal A. J., Cottonwood, Minn	2.00
Nesje Anton, Frost, Minn.	6.00
Nygaard L. M., Granite Falls, Minn.	5.00
Nøstdal Mathias, Madelia Minn.	5.00
Nord pastor J. E., Rice Lake, Wis.	27.00
Nore R. O., Billings, Mont.	5.00
Nore Lars L., Bradish, Nebraska	25.00
Nore Iver, Bradish, Nebraska	1.00
Nore Albert, Bradish, Nebraska	1.00
Nybø Mrs. B. K., Needpath, Sask., Canada	2.00
Nygaard John, Madison, So. Dak.	10.00
Nybo M. K., York, No. Dak.	10.00
Nesje Nels N., Kiester, Minn.	6.75
Nøggell Hans, Minneapolis, Minn.	2.00
Nøggell R. L., Minneapolis, Minn.	2.00
Olson Mrs. John, Benson, Minn.	.50
Olson R. E., Clarkfield, Minn.	5.00
Overseth John, Forreston, Minn.	5.00
Olson Mrs. Katrine, Granite Falls, Minn.	2.00
Olson Carl, Granite Falls, Minn.	2.00
Ordahl pastor M. B., Holt, Minn.	4.00
Oren John, Kiester, Minn	30.00
Olson N. C., Minneapolis, Minn.	5.00
Otterdal Robert, Minneapolis, Minn.	2.00

Opheim Sivert E., Ortonville, Minn.	10.00
Opheim Arne, Shevlin, Minn.	5.00
Olson Oliver, Ferryville, Wis.	5.00
Olson Krist, Lynxville, Wis.	5.00
Olson Mrs. Krist, Lynxville, Wis.	5.00
Olson Clement, Rake, Iowa	16.75
Olson Rasmus, Thompson, Iowa	13.50
Olson Chris M., Thompson, Iowa	6.75
Olson, Martin, Bradish, Nebraska	1.00
Olson Mrs. K., Bristol, So. Dak.	2.00
Ornes Lars, Bristol, So. Dak.	3.00
Ornes Mrs. Caroline, Bristol, So. Dak.	15.00
Orheim Mathias Monson, Coulee, So. Dak.	1.00
Olsbø Andrew, Madison, So. Dak.	35.00
Olson Tom, Rutland, So. Dak.	1.00
Ommedal E. P., Binford, No. Dak.	2.00
Oss Erik, Lansford, No. Dak.	5.00
Peterson Andrew, Belview, Minn.	5.00
Paulson Samuel, Benson, Minn.	20.00
Pederson M. M., Benson, Minn.	1.00
Paulson Isak, Benson, Minn.	8.00
Pederson Peder A. Beardsley, Minn.	25.00
Paulson Isaac, Graff, Minn.	2.00
Pederson Peder O., Ortonville, Minn.	1.00
Peterson Nils K., Wagner, Mont.	5.00
Poulson John, Albion, Nebraska	1.00
Pederson Ole L, Freeman, So. Dak.	5.50
Pederson Anders P., Howard, So. Dak.	5.75
Pederson Anton, Binford, No. Dak.	25.00
Quamme Anders, Esmond, No. Dak.	5.00
Rake Ole, Belview, Minn.	6.75
Rake Kolbent K., Belview, Minn.	30.00
Rake Mrs. Berte Gimmetstad, Belview, Minn.	20.00
Rake Emma K., Belview, Minn.	5.00
Rake Oskar og Kari, Belview, Minn.	5.00
Reierson Tolef, Belview, Minn.	5.00
Røde Rasmus Simonson, Benson, Minn.	15.00
Røde S. R. Simonson, Benson, Minn.	15.00
Reme Ole, Benson, Minn.	10.00
Røde Ole, Benson, Minn.	5.00
Røde Ingebrigt S., Benson, Minn.	5.00
Rasdahl D. E., Bricelyn, Minn.	6.75
Rachie Gansmo Mrs. G. P., Bricelyn, Minn.	6.75
Rand Anders, Braham, Minn.	5.00

Ryg Peder N., Clinton, Minn.	7.00
Rysdahl Anders K., Clarkfield, Minn.	30.00
Ryg Anders O., Frost, Minn.	6.75
Reed Rasmus O., Granite Falls, Minn.	6.00
Rachie Mons, Granite Falls, Minn.	20.00
Rosetter Skulstad Mrs. Brite, Granite Falls, Minn.	25.00
Rosetter L. C., Granite Falls, Minn.	20.00
Roberg Lars, Litchfield, Minn.	10.00
Rachie Elias, Minneapolis, Minn.	35.50
Rustom John, Minneapolis, Minn.	1.00
Roftefold Elling, Minneapolis, Minn.	2.00
Rysdal Cornelius, Minneapolis, Minn.	2.00
Rand R. J., Ortonville, Minn.	14.00
Roti Paul A., Ortonville, Minn.	25.50
Rand Ellingson, Mrs. Rachel, Ortonville, Minn.	10.00
Raftsdaal John R., Ortonville, Minn.	5.00
Reed Mrs. Lisa J., Ferryville, Wis.	5.00
Rand Ben, Ferryville, Wis.	5.00
Reed Mrs. Pernelle D., Soldiers Grove, Wis.	5.00
Roison Martin, Hanlanton, Iowa	3.00
Rødberg Anders A., Lake Mills, Iowa	5.00
Rødberg Perry A., Lake Mills, Iowa	1.00
Rake A., Rake, Iowa	27.00
Rygg Louis O., Rake, Iowa	6.75
Rendahl Jacob, Thompson, Iowa	6.75
Rand Johan C., Bradish, Nebraska	1.00
Rand Jens, Bradish, Nebraska	5.00
Roberg Anders, Bradish, Nebraska	5.00
Roberts Mrs. Lina, Canton, So. Dak.	5.00
Rygg L. A., Clifford, So. Dak.	10.00
Røde Tollef R., Coulee, So. Dak.	1.00
Røde Hans R., Coulee, So. Dak.	1.00
Rand S. S., Howard, So. Dak.	12.00
Rye Mrs. Ingeborg, Howard, So. Dak.	6.00
Roti Peder A., Lane, So. Dak.	37.00
Roti O. A., Lane, So. Dak.	2.00
Rake Kolbent, Madison, So. Dak.	5.00
Rake Andrew Anderson, Madison, So. Dak.	6.75
Raad Caroline, Madison, So. Dak.	10.00
Raad Agathe, Madison, So. Dak.	5.00
Rachie past. C. L., Mapleton, Minn.	25.00
Rand Anders O., Redfield, So. Dak.	2.00
Rand Mrs. Marie, Redfield, So. Dak.	5.00
Rake Mrs. Olina, Wentworth, So. Dak.	5.00
Rood Mrs. Gunhild, Wentworth, So. Dak.	10.00
Raftsdaal past. K. O., Churchs Ferry, No. Dak.	5.00

Rød Carl Kristenson, Kenaston, No. Dak.	1.00
Rødberg Mons og hustru, Ray, No. Dak.	10.00
Rodberg R. M., Ray, No. Dak.	10.00.
Rygg Peder K., Howard, So. Dak.	3.00
Sande Rasmus, Belview, Minn.	25.00
Skarsten Mrs. Thor Ellingson	1.00
Sande Peter, Belview, Minn.	6.75
Søreide Ole, Sandene, Nordfjord	6.75
Stokke Jacob, Belview, Minn.	5.00
Skarsten Gutrum Thompson, Benson, Minn:	15.00
Svor Rasmus, Benson, Minn.	15.00
Skibeness Knute, Benson, Minn.	15.00
Strand Mrs. Anna J. Røberg, Benson, Minn.	7.00
Solem Mrs. Ole, Benson, Minn.	5.00
Skarsten Mrs. Kari Davidson, Benson, Minn.	5.00
Skarsten David M. Davidson, Benson; Minn.	5.00
Svor Ole R., Benson, Minn.	10.00
Svor Martin R., Benson, Minn.	1.00
Simonson Mrs. Ingeborg Mork, Benson, Minn.	5.00
Svor Arne, Benson, Minn.	6.00
Sande Knud, Benson, Minn.	1.00
Svigenseth Peder, Benson, Minn.	10.00
Simonson Siver, Benson, Minn.	2.00
Skarsten Nils Davidson, Benson, Minn.	5.00
Svingseth Elling, Benson, Minn.	1.00
Sneve A. M., Benson, Minn.	2.00
Strand J. B. Anderson, Benson, Minn.	25.00
Solem Ole O., Benson, Minn.	15.00
Skarsten K. K., Benson, Minn.	10.00
Siverson John, Blue Earth, Minn.	10.00
Svoren Clem Johnson, Bricelyn, Minna	16.75
Simonson Bernt, Bricelyn, Minn.	6.75
Sørensen Henry, Bricelyn, Minn.	5.00
Starheim Hans, ~Correll, Minn.	2.00
Strom Mrs. M., Correll, Minn.	.50
Steen S. O., Clinton, Minn.	40.00
Storheim Hans S., Clinton, Minn.	3.00
Samuelson Jens, Clinton, Minn.	10.00
Steen Samuel M., Clinton, Minn.	10.00
Sathre Jacob, Frost, Minn.	5.00
Skaaden J., Frost, Minn.	5.00
Smith Mrs. Ben, Granite Falls, Minn.	1.00
Sande Knute A., Granite Falls, Minn.	8.00
En ubenævnt	6.00
En ubenævnt	50.00
Solem Lewis P., Granite Falls, Minn.	10.00

Solem P. P., Granite Falls, Minn.	10.00
Sherdahl John, Granite Falls, Minn.	10.00
Sherdahl brødrene, Granite Falls, Minn.	5.00
Skibeness Andrew, Minneapolis, Minn.	2.00
Satter Miss Anna K., Minneapolis, Minn.	5.00
Solem Lars, Minneapolis, Minn.	10.00
Sather Peder P., Minneapolis, Minn.	15.00
Selleseth Lars, Norcross, Minn.	20.00
Selleseth O. L., Norcross, Minn.	50.00
Selleseth Martin, Norcross, Minn.	20.00
Steen Abraham M., Ortonville, Minn.	20.00
Starheim Peder E., Ortonville, Minn.	22.00
Smørdal Elias, Ortonville, Minn.	2.00
Svor Stephen, Ortonville, Minn.	6.00
Sater John R., Ortonville, Minn.	1.00
Sande S. J., Ortonville, Minn.	11.00
Storven J. D., Ortonville, Minn.	2.00
Staarheim K. M., Ortonville, Minn.	1.00
Skarsten George A., Ortonville, Minn.	1.00
Steen Abel, Ortonville, Minn.	5.00
Starheim Christ, Ortonville, Minn.	5.00
Storrum John C., Ortonville, Minn.	15.00
Storrum A. S., Ortonville, Minn.	7.00
Staarheim Ole E., Ortonville, Minn.	1.00
Steen Geo. J., Ortonville, Minn.	10.00
Steen S. P., Ortonville, Minn.	5.00
Samuelson Samuel, Ortonville, Minn.	5.00
Stareim Mrs. Mathias, Ortonville, Minn.	1.00
Setten Ingebrigt J., Strandquist, Minn.	10.00
Skibeness Jens, Wildwood, Minn.	10.00
Skibeness Mathias, De Soto, Wis.	5.00
Sande Chr., Eleva, Wis.	5.00
Solberg Math. R., Ferryville, Wis.	12.00
Swenson Rodberg Arne, Ferryville, Wis.	2.00
Slettemark Sam, Ferryville, Wis.	1.00
Seime Sivert, Ferryville, Wis.	10.00
Støve Hans, Ferryville, Wis.	5.00
Solberg Mrs. J., Ferryville, Wis.	5.00
Solberg A. M., Ferryville, Wis.	5.00
Støve Nils, Lynxville, Wis.	5.00
Søreide Andreas, Menomonee Junction, Wis.	10.00
Skibeness Mrs. Gjertrude, Fargo, No. Dak.	10.00
Støve Nils, Seneca, Wis.	2.00
Siverson John, Seneca, Wis.	5.00
Siverson Mrs. Elene, Seneca, Wis.	5.00
Sandager Nils, West Prairie, Wis.	2.00

Sandvig Arne K., Stanwood, Wash	6.75
Seime Rasmus, Beloit, Iowa	5.00
Strømmen Andrew, Forest City, Iowa	5.00
Støve pastor David, Grand Forks., No. Dak.	1.00
Skindlow pastor A. M., Spokane, Wash.	1.00
Satre Iver, Bradish, Nebraska	2.00
Saarem Mathias, Bradish, Nebraska	1.00
Skilstad John, Bradish, Neb.	1.00
Skilstad Rimond, Bradish, Neb.	1.00
Skilstad Selmer, Bradish, Neb	1.00
Skilstad Ole K., Bradish, Neb.	1.00
Satre Theodor, Newman Grove, Neb.	1.00
Støve Jokole, Newman Grove, Neb.	1.00
Simonson Zack, Needpath, Sask., Canada	2.00
Solberg Nils, Ryley, Alberta, Canada	10.00
Sigdestad John S., Bristol, So. Dak.	25.00
Sigdestad Sakris S., Bristol, So. Dak.	15.00
Skaar Korolius, Bristol, So. Dak.	5.00
Sunde Miss Petra, Bristol, So. Dak.	2.00
Sunde Miss Ella, Bristol, So. Dak.	2.00
Skaare Iver, Bristol, So. Dak.	20.00
Skaare Edwin, Bristol, So. Dak.	5.00
Sandvik Lars, Bristol, So. Dak.	5.00
Skaar Mrs. Knute, Bristol, So. Dak.	10.00
Sande Peder A., Coulee, So. Dak.	2.00
Sande Peter S., Coulee, So. Dak.	1.00
Seime Johan, Coulee, So. Dak.	1.00
Steen Iver, Coulee, So. Dak.	1.00
Skaar K. J., Howard, So. Dak.	10.00
Sandene R. M., Howard, So. Dak.	2.00
Støve R. D., Howard, So. Dak.	10.00
Saaheim Jacob, Howard, So. Dak.	1.00
Stokke Malene, Howard, So. Dak.	1.00
Skibenes Mrs. Brite O., Howard, So. Dak.	50.00
Sande Jacob, Huron, So. Dak.	10.00
Solberg Peder, Lane, So. Dak	27.00
Solberg Ole C., Lane, So. Dak.	15.00
Solberg A. C., Lane, So. Dak.	2.00
Solberg Mrs. R., Lane, So. Dak.	5.00
Skaare John, Bristol, So. Dak.	5.00
Seten J. E., Madison, So. Dak.	11.75
Seten Martin E., Madison, So. Dak.	5.00
Sunde Peder A., Mount Vernon, So. Dak.	5.00
Sigdestad R. S., Pierpont, So. Dak.	35.00
Saarheim Borge, Pierpont, So. Dak.	5.00
Sandal Thor, Webster, So. Dak.	5.00

Sunde Jens L., Wentworth, So. Dak.	5.00
Solberg John, Baker, No. Dak.	5.00
Siverson A., Madison, So. Dak.	13.50
Stensaker Arne O., Epping, No. Dak.	2.00
Sunde Samuel S., Fargo, No. Dak..	2.00
Sydness Christ, Fargo, No. Dak..	1.00
Skram Søren, Maddock, No. Dak.	2.50
Siverson John, Wheelock, No. Dak.	5.00
Siverson Edward, Wheelock, No. Dak.	15.00
Siverson Ralph, Wheelock, No. Dak.	10.00
Swenson Mrs. C. H., Wheelock, No. Dak	5.00
Siverson R. J. og hustru, Wheelock, No. Dak.	15.00
Siverson Christ, Wheelock, No. Dak.	15.00
Solberg Christ, York, No. Dak.	25.00
Skarsten Eide Mrs. Bolette, York, No. Dak.	5.00
Skarsten Marius Thompson, York, No. Dak.	5.00
Skarsten Anton Thompson, York, No. Dak.	8.00
Solheim Peder, Wheaton, Minn.	5.00
Thompson Tillie, Benson, Minn.	1.00
Taraldseth Anders Anderson, Benson, Minn.	5.00
Torsen Hans, Bricelyn, Minn.	10.00
Torvil pastor O. L., Clinton, Minn.	2.50
Torvik Olaf, Hartland, Minn.	2.00
Thorson Rasmus, Minneapolis, Minn.	1.00
Thorson Ancker, Minneapolis, Minn.	1.00
Torvik Severin, Minneapolis, Minn.	5.00
Tonning .Jacob, Wheaton, Minn.	5.00
Tjørstad Jens T., Ettrick, Wis.	10.00
Tystad J. O., Ferryville, Wis.	1.00
Tisthammer Anton, Ferryville, Wis.	20.00
Tisthammer Jens, Ferryville, Wis.	10.00
Tisthammer Elias, Ferryville, Wis.	10.00
Torgerson Mrs. Anna, West Prairie, Wis.	1.00
Tisthammer Anders J., Albion, Nebraska	2.00
Tisthammer Johan C., Albion, Neb.	1.00
Tisthammer Anders O., Bradish, Neb.	1.00
Tisthammer Martin O., Bradish, Neb.	1.50
Tisthammer Martin B., Bradish, Neb.	1.50
Tisthammer Iver, Bradish, Neb.	3.00
Tisthammer Anders B., Bradish, Neb.	1.00
Tisthammer Ole A., Bradish, Neb.	5.00
Tisthammer Andreas, Bradish, Neb.	1.00
Tisthammer Arne, Newman Grove, Neb.	10.00
Tystad S. A., Howard, So. Dak.	15.50
Tystad Johannes, Howard, So. Dak.	5.00
Tystad B. C. M., Howard, So. Dak.	2.00

Tvinnereim Bent, Holmquist, So. Dak	10.00
Assuranceagent Thorsen (Bergen)	10.00
Titten Ole T., Pierpont, So. Dak.	27.00
Verlo David Pederson, Benson, Minn.	30.00
Verlo P. H. Pederson, Benson, Minn.	3.00
Verlo John A., Bricelyn, Minn.	10.00
Volsnes Esten Jacobson, Bricelyn, Minn.	30.00
Vereide E., Clarkfield, Minn.	5.00
Verlo Mrs. Arne, Minneapolis, Minn.	10.00
Verlo Arne, Minneapolis, Minn.	1.00
Vaage John, Ortonville, Minn.	12.00
Verlo Anders P., Wheaton, Minn.	100.00
Vereide Andrew, Ferryville, Wis.	5.00
Vedvik Hans, Lynxville, Wis.	5.00
Vedvik Jacob, Seneca, Wis.	2.00
Vedvik John, Viroqua, Wis.	1.00
Verlo Nils M., Arlington, So. Dak.	6.75
Vaage Peter P., Coulee, So. Dak.	1.00
Verlo Ole O., Madison, So. Dak.	5.00
Valaker Ole N., Boman, No. Dak.	1.00
Vik Martine, Kena-ston, No. Dak.	.25
Visness Anders, Mekinock, No. Dak.	25.00
Vik Ole, Mekinock, No. Dak.	25.00
Wanberg Elling Ellingson, Benson, Minn.	5.00
Wanberg Mrs. Elling Stensaker, Benson, Minn.	5.00
Walle Mrs. Peter, Kiester, Minn.	20.00
Walker O. H., Mount Sterling, Wis.	10.00
Wik Elias, Bristol, So. Dak.	5.00
Wisness J. C., Jamestown, No. Dak.	1.00
Wisness O. A., Hickson, No. Dak.	15.00
Wisness, M. A., Viking, No. Dak.	25.00
Wisness R., Viking, No. Dak.	25.00
Ytri Ole, Terrace, Minn.	5.00
Yri Rasmus, Brinsmade, No. Dak.	5.00
Ytreide J. C., Montpelier, No. Dak.	5.00

Mindegaven beløp sig til litt over kr. 57,000.00. - (L. M. G.)

* * *

Til skogplantning i Nordfjord (1930)

Ydere fra Gloppen prestegjeld

Navn	Fødested	Bosted	Sum
A. O. Gimmestad	Gimmestad	Belview, Minn.	\$ 25.00
L. M. Gimmestad	Gimmestad	Orfordville, Wis.	50.00
Gabriel Søreide	Søreide	Fergus Falls, Minn..	25.00
Anton Christensone	Vasenden	Thompson, Iowa	5.00
Gabriel Johnson		Newman Grove, Neb	5.00
Søren Tystad	Tystad	Howard, S. D.	5.00
Mops, Tystad	Howard, S. Dak	Howard, S. D.	1.00
J. J. Holvik	Holvik	Granite Falls, Minn.	10.00
Apsalon Havnen	Gloppen	Bricelyn, Minn.	5.00
Peter Sande	Sande	Coulee, N. D.	10.00
Carl J. Holvik	Crawford co., Wis-	Howard, S. D.	1.00
Carl Hauge	Hauge	Howard, S. D.	2.00
Anton A. Henden.	Viroqua, Wis.	Howard, S. D. 1	0.00
R. O. Johnson	Howard, S. Dak.	Howard, S. D.	2.00
B. N. Gimmestad	Gimmestad	Howard, S. D.	3.00
M. D. Eide	Eide	Howard, S. D.	10.00
Mrs. C. O. Hanson	Eide	Howard, S. D.	1.00
Mrs. Ingeborg Rye	Sandene	Howard, S. D.	1.00
G. L. Fjellestad	Fjellestad	Howard, S. D.	5.00
Lasse Fjellestad	Fjellestad	Howard, S. D.	5.00
C. G. Aske	Aske	Howard, S. D.	5.00
Nels Lothe	Lothe	Howard, S. D.	5.00
Annias Lothe	Lothe	Howard, S. D.	5.00
Mons G. Hauge	Hauge	Howard, S. D.	15.00
Søren G. Hauge	Hauge	Hawley, Minn.	15.00
Mons Alme	Alme	Howard, S. D.	10.00
Mrs. Marie Monson	Arnestad	Belview, Minn.	10.00
A. M. Monson	Gimmestad	Belview, Minn	5.00
A. M. Arnestad	Arnestad	Echo, Minn.	5.00
C. O. Gimmestad	Gimmestad	Belview, Minn.	5.00
C. A. Fosness	Hestenesæren	Montevideo, Minn.	15.00
M. O. Gimmestad	Gimmestad	Belview, Minn.	5.00
J. A. Holvik	Holvik	Moorhead, Minn.	5.00
Peter Hopland	Hopland	Ferryville, Wis.	5.00
Mons Hopland	Hopland	Ferryville, Wis.	5.00
Andreas Vereide	Vereide	Ferryville, Wis.	5.00
Benj. I. Henden	Henden	Viroqua, Wis.	1.00
Peder N. Rygg	Rygg	Clinton, Minn.	15.00
Alf Absalonson	Bergen	Chicago, Ill.	5.00
A. Sande	Sande	Chicago, Ill.	1.00
Bertel E. Hanson-	Gloppen	Chicago, Ill.	5.00
Sigurd Blaalid.		Felton, Minn.	1.00
Per Seim	Breim	Cornell, Wis.	1.00
Prof. Erik Hetle	Breim	Northfield, Minn.	10.00
Peder Birkelo	Breim	Madison, S. D.	.50
Wilhelm Hetle	Breim	Belview, Minn.	5.00
Ole Bergheim	Breim	Howard, S. D.	5.00
S. S. Raad	Breim	Howard, S. D.	5.00
Ole Thorheim	Breim	Howard, S. D.	5.00
Iver Danielson	Kvile	Pierpont, S. D.	30.00

John Saarheim	Breim	Pierpont, S. D.	5.00
Olav D. Fosheim.	Breim	Bristol, S. D.	10.00
Kolben Jordanger	Breim	Pierpont, S. D.	10.00
John Sandal	Breim	Webster, S. D.	5.00
Jacob Fosheim	Breim	Bristol, S. D.	25.00
Rasmus Teiten	Breim	Pierpont, S. D.	5.00
Mrs. Rasm. Teiten		Pierpont, S. D.	5.00
O. T. Teiten	Breim	Pierpont, S. D.	25.00
Mat. Saarheim	Breim	Pierpont, S. D.	10.00
B. Saarheim	Breim	Pierpont, S. D.	5.00
Thor Sandal	Breim	Webster, S. D.	10.00
R. Kvile	Breim	Chicago, Ill.	5.00
Andrew Anderson	Stokke	Seattle, Wash.	8.00
Andrew Strand	Breim	Seattle, Wash.	1.00
C. Bergheim	Breim	Tacoma, Wash.	1.00
Hans Sandal	Breim	Tacoma, Wash.	1.50
Robert Hjelle	Breim	Tacoma, Wash.	1.00
Rev. A. M. Skindlov	Breim	Spokane, Wash.	5.00
			\$547.00

Ydere fra Innvik prestegjeld

Navn	Fødested	Bosted	Sum
Andrew Pederson	Verlo, Utvik	Wheaton, Minn	\$100.00
Mrs. L. Danielson.	Rand	Ortonville, Minn	5.00
Lars Bergseth	Bergseth	Ortonville, Minn	5.00
Nils M. Korstad	Korstad, Utvik	Soldiers Grove, Wis.	1.00
Anton Roberg	Roberg, Innvik	Viroqua, Wis.	1.00
Ben Tvinnereim	Spink co., S. Dak	Webster, S. D.	25.00
A. M. Lee	Lien, Innvik	Benson, Minn.	50.00
Jens Drageseth	Dragseth, Innvik	Isabel, S. D.	10.00
Ludvig L. Bergseth	Bergseth, Innvik	Howard, S. D.	10.00
Andreas Hegdahl	Hegdahl, Innvik	Winfred, S. D.	10.00
Rasmus Rand	Rand, Utvik	Ortonville, Minn.	5.00
A. M. Bergseth	Bergseth, Utvik	Fargo, N. D.	100.00
Peder J. Solberg	Solberg, Utvik	Wessington Spr., S.D.	25.00
Anders Gald	Gald, Utvik	Viroqua, Wis.	1.00
A. B. Tisthammer	Tisthammer	Mt. Sterling, Wis.	10.00
Ben Rand	Rand, Innvik	Ferryville, Wis.	2.00
R. B. Moldrem	Moldrem, Innvik	Ferryville, Wis.	5.00
Jacob Tisthammer	Tisthammer	Ferryville, Wis.	5.00
Elias Tisthammer	Tisthammer	Mt. Sterling, Wis	5.00
Sevrin M. Solberg	Solberg	Ferryville, Wis.	5.00
Chris Bruland	Solberg, Utvik	Ferryville, Wis	2.00
Albert Verlo	Verlo, Utvik	Minneapolis, Minn.	10.00
Arne Verlo	Verlo, Utvik	Minneapolis, Minn.	10.00
Arnt Erickson	Rodberg	Rake, Iowa	2.00
Elling E. Ellingson		Benson, Minn.	5.00
And. A. Anderson	Steinsaker	Seattle, Wash.	2..00
A. A. Drageseth.		Eldred, Minn.	5.00
A. A. Roberg		Lake Mills, Iowa	2.00
Jørg. D. Kaarstad	Utvik	Benson, Minn.	25.00
Ben Johnson		Fisher Minn.	5.00
Brite Løken	Olden	Belview, Minn.	1.00
E. R. Vanberg		Benson, Minn.	5.00
E. R. Strand		Benson, Minn.	5.00

Andrew Hanson.	Utvik	Benson, Minn.	5.00
Rs., Rakel Haaheim		Tacoma, Wash. .	50
Mons M. Aaland		Comstock, Minn.	5.00
Hans Eide		Chicago, Ill.	5.00
Magnus Berg		Chicago, Ill.	2.00
B. Berg		Chicago, Ill	1.00
Ivar Iverson		Chicago, Ill.	1.00
Andrew J. Rand		Olympia, Wash.	5.00
			\$483.50

Ydere fra. Stryn prestegjeld

Navn	Fødested	Bosted	Sum
Rasm. S. Sigdestad	Sigdestad, Opstryn	Pierpont, S. D	\$ 50.00
George Erdahl	Erdahl, Opstryn	Bristol, S. D.	1.00
Sivert Furi	Furi, Opstryn	Bristol, S. D.	1.00
Andrew Erdahl .	Erdahl, Opstryn	Bristol, S. D.	2.00
Lars J. Fure	Furi, Opstryn	Pierpont, S. D.	1.00
Knut A. Folven	Tolven, Opstryn	Holmquist, S. D	10.00
Lasse Erdahl	Erdahl, Opstryn	Bristol, S. D.	10.00
Sivert Erdahl	Erdahl, Opstryn	Bristol, S. D.	1.00
Iver E. Skaare	Skaare, Opstryn	Bristol, S. D.	10.00
Lars Sandvik	Sandvik, Opstryn	Bristol, S. D.	15.00
Martin J. Orness-	Sandvik, Opstryn	Bristol, S. D.	5.00
Dr. Henry Erdahl	Hans far frå Opstryn	Britton, S. D.	10.00
S. S. Sigdestad	Sigdestad, Opstryn	Bristol, S. D. 1	0.00
John S. Sigdestad.	Sigdestad, Opstryn	Bristol, S. D.	25.00
Kari Grove		Bristol, S. D.	15.00
Andrew Olson Aarheim		Fargo, N. D.	5.00
Sam Lunde	Lunde, Stryn	Fareo, N. D.	5.00
O. C. Lindvik	Skjaak, Gudbr.dalen	Fargo, N. D.	5.00
Peter Gudahl	Gudal, Opstryn	Howard, S. D.	10.00
Knud J. Skaar	Skaar, Stryn	Howard, S. D.	2.00
Harald Grove	Grove, Opstryn	Howard, S. D.	5.00
Grove-brødrene	Harald Groves sønner	Howard, S. D	10.00
S. J. Sande	Sande, Loen	Ortonville, Minn.	5.00
Kolbein Knutson	Rake, Loen	Belview, Minn.	25.00
Sivert Ellingson	Opheim, Loen	Ortonville, Minn	15.00
Isak Lunde	Lunde, Stryn	Wheaton, Minn.	10.00
Anders A. Loen	Loen, Stryn	Tacoma, Wash.	1.00
C. I. Kirkeide	Kirkeide, Stryn	Tacoma, Wash.	1.00
Mr., Mrs. A. Eide	Kirkeide, Stryn	Tacoma, Wash.	1.50
Rasmus Overberg	Overberg, Stryn	Chicago, Ill.	1.00
Andrew Amundson	Overberg, Stryn	Chicago, Ill.	5.25
Adolph Amundson..	Aarheim, Stryn	Chicago, Ill.	2.25
Mrs. L. E. Bolstad	Bolstad, Stryn	Bricelyn, Minn.	2.00
Ole S. Rodi	Lodalén, Stryn	Benson, Minn.	5.00
Peder Svingeseth	Svingeseth, Stryn.	Benson, Minn.	5.00
Peder J. Berge	Berge- Stryn	Glenwood, Minn.	10.00
Hans Hanson Rake	Loen	Minneapolis, Minn.	10.00
Lars Flo	Flo, Stryn	Bricelyn, Minn. kr.	150.00
Å. A. Rake	Loen, Stryn	Rake, Iowa	\$ 10.00
Navn	Fødested	Bosted	Sum
M. J. Erdahl	Erdahl, Stryn	Rake, Iowa	1.00
Harald J. Gudal	Gudahl	Rake, Iowa	10.00
A. K. Marsaa	Loen, Stryn	Rake, Iowa	5.00
C. C. Jacobson	Hans mor fra Flo	Bricelyn, Minn.	2.00

DortheFlo Jacobson,	Flo, Stryn	Rake, Iowa	3.00
Albert M. Erdahl	Hans far fra Stryn	Rake, Iowa	2.00
Past. R. J. Meland	Hans far fra Stryn.	Minneapolis, Minn.	5.00
Ole A. W'isnæs	Wisnæs, Stryn	Hickson, N. D.	10.00
Past. R. J. Wisnæs	Wisnæs, Stryn	Fargo, N. D.	5.00
Jørgen Bøe	Bøe, Stryn	Prescho, S. D.	25.00
David Overberg	Overberg, Stryn	Sisseton, S. D.	5.00
S. R. Simonson	Hans far fra Rodi	Benson, Minn.	10.00
Johanne Docken	Sunde	Puyallup, Wash.	5.00
Arne K. Sandvik	Opstryn	Stanwood, Wash.	2.00
Mrs. Bertha Million	Sandvik	Seattle, Wash.	2.00
Mrs. Kari Madson	Brekke, Opstryn	Seattle, Wash.	2.00
M., Mrs. L.O. Brekke	Brekke, Opstryn	Seattle, Wash.	15.00
R. Wisnæs		Maddock, N. D.	10.00
Ole Rake		Belview, Minn.	1.00
Helge O. K. Rake	Redwood co., Minn..	Belview, Minn.	1.00
Carl Knutson Rake	Redwood co., Minn-	Belview, Minn.	1.00
R. O. Loen		Van Hook, N. D.	5.00
Mrs. Erik Aagvik		Schafer, N. D.	3.00

\$450.00

og kr. 150.00

Ydere fra Davik prestegjeld

Navn	Fødested	Bosted	Sum
Dr. Carl D. Kolset	Bakke, Rugsund	Sanborn, Minn.	\$295.20
Rasmus Vik	Venmolsvik, Rugsund	Holmquist, S. D.	40.00
Oliver Totland	Totland, Bryggen	Pierpont, S. D.	10.00
Mrs. G. J. Sandnes	Bortne, Rugsund	Moorhead, Minn.	10.00
Søren Eld'evik	Eldevik, Rugsund	Coulee, N. D.	10.00
Jonas Heggdal	Bryggen, Rugsund	Murray Hill, N. J.	10.00
Martin Larson	Mjaanes, Rugsund	Clinton, Minn.	10.00
Claus Maurstad	Maurstad, Rugsund	Delhi, Minn.	5.00
Ole Nore	Nore, Rugsund	Couleey N. D.	5.00
Hans Anderson	Maurstad, Rugsund	Ortonville, Minn.	10.00
Ole I. Steen	Domsten, Davik	Ortonville, Minn.	50.00
Johan B. Aasebø	Domsten, Davik	Clinton, Minn.	50.00
VilhelmSteen	Domsten, Davik	Coulee, N. D.	10.00
Iver Steen	Domsten, Davik	Coulee, N. D.	5.00
Carl Steen	Hans far fra Domsten	Coulee, N. D.	2.00
Anna Elvebakke	Domsten, Davik	Coulee, N. D.	5.00
Carl C. Steen	Hans far fra Domsten	Clinton, Minn.	10.00
Mrs. S. O. Steen	Isene	Clinton, Minn.	5.00
Mrs. Andreas Steen	Aasnes	Ortonville, Minn.	5.00
Martin M. Steen	Domsten, Davik _	Clinton, Minn.	5.00
Jacob Jacobson	Bortne, Rugsund	Ortonville, Minn.	5.00
Peder Davik	Daviknes	Coulee, N. D.	5.00
PaulLien	Davik	Howard, S. D.	1.00
Berge Nilson	Myklebust, Aalf	Clinton, Minn.	25.00
Mathias Førde	Førde	Clinton, Minn.	10.00
Johan Martinson	Hans far fra Isene	Clinton, Minn.	10.00
Rasmus	Martinson _ Isene	Clinton, Minn.	5.00
Martin Haugen	Ischaug	Clinton, Minn.	5.00
Martin Lien	Howard, S. Dak.	Howard, S. D.	1.00
Ole Riksnes	Kjølisdalen, Davik	Tacoma, Wash.	1.00
Stephen Endal	Endal, Davik	Lane, S. D.	1.00

\$621.20

Ydere fra Selje prestegjeld

Navn	Fødested	Bosted	Sum
S. T. Erdahl	Kjødefjord	Donnelly, Minn.	\$ 10.00
C. A. Holvik	Holvik, Vaagsøi	Mason City, Iowa	10.00
Math. Holvik	Holvik, Vaagsøi	Berthold, N. D.	15.00
Peder Pederson	Vaagsøi	Westbrook, Minn.	10.00
Ingolf Sunde	Moldeøen	Kenneth, Minn.	10.00
Søren Kvalheim	Kvalheim	Tacoma, Wash.	1.00
Angel Kvalheim	Kvalheim	Tacoma, Wash.	1.00
Syvvert Vedvik	Vedvik	Seattle, Wash.	1.00
L. S. Vedvik	Vedvik	Tacoma, Wash.	1.00
John Vedvik	Vedvik	Viroqua, Wis.	5.00
John Vaage		Ortonville, Minn.	5.00
NilsHagevik		Ortonville, Minn.	5.00
Sivert A. Berg		Benson, Minn.	5.00
A. M. C. Sneide		Benson, Minn.	5.00
Hans Rodberg		Hanlantown, Iowa	3.00
Peder J. Vaage		Kenmare, N. D.	5.00
Olai L. Haavik		Seattle, Wash.	5.00
Mons Flataker		Rainy Lake, Ont., Can.	10.00
Peter P. Vaage		Coulee, N. D.	25.00
			\$132.00

Ydere fra Eid prestegjeld

Navn	Fødested	Bosted	Sum
P. A. Pederson	Skibenes	Beardsley, Minn.,	kr. 1000.00
K. Winberg	Nordfjordeid	Lake Park, Minn.,	kr. 1000.00
Alfred Alsaker	Alsaker	Chicago, Ill.	\$ 50.00
Olga Boalth	Nordfjordeid	Chicago, Ill.	10.00
Mrs. E. Taubel	Nordfjordeid	Chicago, Ill.	10.00
Iver Aalund	Aalund, Starheim	Ortonville, Minn.	5.00
John B. Anderson	Bjørlo, Eid	Ortonville, Minn.	10.00
D. L. Danielson	Far født i Bjørlo	Ortonville, Minn.	10.00
Tollef Rasmussen.	Indrerød	Coulee, N. D.	5.00
Hans Rasmussen	Indrerød	Coulee, N. D.	10.00
Iver E. Orheim.-	Orheim,Starheim	Minot, N. D.	15.00
Carl Christianson	Rød, Starheim	Kenmare, N. D.	20.00
Samuel Bjørlo	Bjørlo, Eid	Coulee, N. D.	5.00
Mathias Monson	Orheim, Starheim	Coulee, N. D.	10.00
Ole J. Berge	Berge, Starheim	Kenaston, N. D.	5.00
Henrik Wiik	Hansvik	Kenaston, N. D.	5.00
Oline Anderson	Høines, Starheim	Coulee, N. D.	10.00
John Anderson	Hundeide	Kenmare, N. D.	5.00
Navn	Fødested	Bosted	Sum
Peter Storm	Starheim	Ortonville, Minn.	10.00
Carl Hjelmeland	Hjelmeland, Eid	Ortonville, Minn.	5.00
A. B. Anderson	Bjørlo, Eid	Ortonville, Minn.	5.00
Andrew Johnson	Hunsvik	Coulee, N. D.	5.00
Bertha Alsaker	Alsaker, Eid	Tacoma, Wash.	3.00
K. O. Raftshol	Raftshol, Starheim	Churches Ferry, N. D.	10.00
Nels K. Pederson	Hundeide	Rig Fork, Mont.	10.00
Rasmus C. Alsaker		Rosholt, S. D.	10.00
Sam Johnson	Bjørlo	Wheaton, Minn.	10.00
E. G. Dahlseth		Clinton, Minn.	10.00

E. Hjelmeseth,	Chicago, Ill.	5.00
Peder I. Solheim	Seattle, Wash.	5.00
		\$273.00

Ydere fra Hornindal prestegjeld

Navn	Fødested	Bosted	Sum
Mathias B. Skrede		Viroqua, Wis.	\$ 1.00
Jens E. Grimslid.		Ferryville, Wis.	5.00
L. J. Bakke.		Wheaton, Minn.	10.00
Peter Solheim		Wheaton, Minn.	10.00
Rasmus Maursetter		Clarkfield, Minn.	5.00
Anders Haugen		Lake Park, Minn.	5.00
I. N. Lodoen		Alvarado, Minn.	1.00
S. Svor		Ortonville, Minn.	10.00
Peter Holme		Ortonville, Minn.	5.00
Arne O. Svor		Benson, Minn.	5.00
A. A. Seljeseth		Hitterdal, Minn.	2.00
A. P. Lodoen.		Cloquet, Minn.	10.00
Mr., Mrs. O. Melsvor		Hitterdal, Minn.	5.00
			\$ 74.00

Andre ydere

Navn	Fødested	Bosted	Sum
Adolph Hagen		Tacoma, Wash.	\$ 1.00
J. T. Johnson	Chicago, Ill.	Howard, S. D.	1.00
Mrs. Helga Metz-	Trondheim	Sherburne, Minn.	1.00
J. Jacobson		Juneau, Alaska	10.00
Lars Mitgaard-	Maaløi, Selje	Coulee, N. D.	5.00
Caroline Raad	Raad, Breim	Madison, S. D.	5.00
Ludvig Hegheim	Jølster	Ferryville, Wis.	10.00
Lars Metgaard	Maalor	Coulee, S. D.	5.00
Jens Skibenes	Skibenes, Eid	Wildwood, Minn. 1	0.00
Ubenævnt			20.00
Viroqua (Wis.) lokale Nordfjordlag			98.98
Red River-dalens lokale Nordfjordlag			25.00
Clarkfield (Minn.) lokale Nordfjordlag			100.00
			\$291.98
Total kroner			2,150.00
Total dollars			\$2,872.68
Mindre			
Utgifter til A. J. Holvik			\$225.00
The Anundsen Publishing Company for trykning		76.25	
Total utgifter		301.25	
Balance dollars			\$2,571.43

A. O. GIMMESTAD,

kasserer.

Gaven til skogplantning beløp sig til litt over kr. 12,000.00.

L. M. G.

Nordfjord

Forfattet av Laura Ringdal Bratager for det første
Nordfjordstevne i 1910

Mel.-. Sønner av Norge

Ikveld lyser tindrende syner for øie — med ekko fra skove
og dale og fjeld; der føles som luftdrag fra blomstrende høie,
fra Norges natur med dens storslagne væld! Vældet fra
skaberens magt, som har tryllet majestæts skjønnhet rundt
fjeldkranste Nor, minderne bæver i blomster indhyllet,
straaler, naar kjehdtfolker samlet i kor!

Ja, minderne lekende, lysende kommer — fra bøer og voller
og akre i krans.

Nordfjord i Norge staar klædt til midsommer, blomsterflor
glitrer i dugdraapers glans! Sundrevne fjelde med tagger og
tinder hæver i blaaluft mot himlen sig op!

Styrtende fosse og elve som rinder, fiske som spretter i
dansende hop!

Justedalsbræen stormægtig sig breder, favnende høifjeldet
koldt i sit blaa;

Hornindalsrokken et magtsyn bereder — taarnhøi og kvas,
saa du knapt kan den naa. Fuglene synger og gjøken den ly
ver om nutid og fremtid, saa ryperne ler, hjortene danser og
gjeterne klyver, med bjældeklang koen sin sæterstøl ser.

I vest over øer og holmer du skuer blaanende hav imot
himmelens rand, nordefter Eidsdalen lyslet sig buer, svulmer
med rødmalte hus gjennom land. Eidselven bred gjennom
bygden henrinder, glitrer som sølvbaand i snoende ring!
Flogbratte novet i sommersol tindrer, knauser og hamrer sig
vælter omkring.

Vekslende skjønnhet i sol og i skygge, vildhet og storhet
med sagaers klang! Aaser og nuter og bergkløvne rygge,
Nordfjord, din skjønnhet bær adelsstolt rang! Hornelen
knusende mægtig sig runger op ifra sjødypets skvulpende
sang, Flatedalselven fra Stigdalen tunger i
Bjørkedalsvandet sig træt av sin gang.

Birken staar frodig med løvrige grene, ved Strynselv
bredder med utløp i fjord. Ovenfor Stryns vande,
skinnende bræer breder krystaller med glitrende flor.
Fjelde og bræer og fosser forener sig med det største av
skaperens verk. Høit over fjord iblandt furu og ener,
granlundens tempelhær mægtig og sterk.

Hornindals kirke staar hvitmalt og stille — barndommens
minder den gemmer saa lint. Sangen bær toner som da du
var lille, nu bruser orgelet høitidsfuldt fint — oldingen
ætstolt historie fortæller, granlunden kneiser med birken
mot fjord! Hæggen sig hvit over skovbrynet hælder, vær
hilset du fagreste hjemland paa jord!

